BIBLIOTECA NAZ.
Vittorio Emanuele III
XXI
G
58
NAPOLI

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

SANCTISSIMI
DOMINI NOSTRI
BENEDICTI
PAPÆ XIV.
BULLARIUM.
TOMUS NONUS.

IN QUO CONTINENTUR

Conſtitutiones, Epiſtolæ, aliaque Edita ab Initio Pontificatus uſque ad Annum MDCCLII.

Editio recentior auctior & emendatior.

[illegible] S. M. Carmeli [illegible]

BIBLIOTECA NAZIONALE DI NAPOLI

VENETIIS, MDCCLXXXIV.

Sumptibus BARTHOLOMÆI OCCHI.

SUPERIORUM PERMISSU.

Digitized by Google

Digitized by Google

I N D E X

nitiorum ſingularum Conſtitutionum quæ in hoc Tomo continentur.

AD aſſiduas	7	*Jam inde a primis*	146
Cum ſemper	9	Ne' primi anni.	147
Ad Supremum	12	*Regis pacifici*	173
Allatæ ſunt	25	*Non eſt equidem*	185
Quam religionis	51	*Quæ ex Apoſtolica*	186
Cum, ut recte	54	*Ex omnibus*	195
Eſſendoci, com' ella.	55	*Saluberrimum*	197
Quam ex ſublimi	70	*In poſtremo*	198
Etſi Matrimonialis	80	Nell' ultimo Conciſtoro.	199
Præclarum	84	*Ad curam*	216
In ſuperiori	90	*Graviſſimum*	219
Nella penultima udienza.	91	*Cum Venerabilis*	224
Ex quo primum	96	*Ad ſummi*	230
Quædam, de more	128	*Ad ſacram*	234
In una delle ſolite udienze.	129	*Quam grave*	244
Super familiam	138	*Divinarum*	249
Paſtoralis	141	*Cum ad nonnullos*	251

Digitized by Google

INDEX
ARGUMENTORUM
EARUMDEM
CONSTITUTIONUM

ANNO MDCCLV.

I. Liber Gallice editus, inſcriptuſque: *Principes ſur l'eſſence, la diſtinction, & les limites des deux puiſſances ſpirituelle, & temporelle, Ouvrage poſthume du Pere la Borde de l'Oratoire*, Decreto Congregationis Univerſalis Inquiſitionis jam damnatus, iterata acriori cenſura proſcribitur, & ſub excommunicationis pœna, legi, aut retineri prohibetur. 4. *Martii*. 7

II. Olivetanæ Congregationis Privilegia a Prædeceſſoribus Pontificibus, & præſertim a Pio *II.* conceſſa confirmantur, & ampliantur; novumque ſuperadditur, quo ejuſdem Congregationis Abbatibus indulgetur, ut in die feſto S. Franciſcæ Romanæ, Pontificalibus in Miſſa, reliquiſque Officiis intra Eccleſias Conventuales Regularis Obſervantiæ uti poſſint. 1. *Aprilis*. 9

III. Sanctæ Inquiſitionis Officialium, ſeu Miniſtrorum numerus, deputationis forma, qualitates, onera, privilegia, & exemptiones reales & perſonales, tum in Civilibus Cauſis, tum & Criminalibus, diſtinctim recenſentur, ac perpetua Conſtitutione præcedentis Motus proprii confirmativa, futuris quibuſcumque abuſibus, vetitiſque ampliationibus occurritur. *Julii*. 12

IV. A Syriacis, & Armenis in Latinorum Eccleſiis Sacra peragentibus proprium Ritum ſervari præcipitur: Miſſionariis denegatur facultas diſpenſandi eoſdem Syriacos & Armenos ſuper abſtinentia a Piſcibus jejunii tempore: omnes denique Græcos & Orientales Ritus conſervandos eſſe decernitur; monenturque Miſſionarii, ut in Orientalibus convertendis, eos ab erroribus, & ſchiſmate revocent, non a ſuis approbatis Ritibus avertant 26. *Julii*. 25

V. Confirmatur reſolutio Congregationis deputatæ ſuper correctione librorum Eccleſiæ Orientalis ſuper abbreviatione Officii, & Miſſæ pro Monachis Ord. S. Baſilii. 17. *Maji*. 51

VI. Ad incendium compeſcendum ad Eccleſiam S. Nicolai in Carcere exortum, minus rite allatam fuiſſe ex Eccleſia Sacram Pyxidem Sacramentum intercludentem, eaque ſuper populum, & ad furentes flammas benedictum, rationibus, pluribuſque allatis Eccleſiaſticis ſanctionibus, demonſtratur: & ne tale quid exinde fiat, opportune ſancitur. 27. *Julii*. 54

VII. Quod Epiſcopis Vicariis Apoſtolicis Indiarum Orientalium injunctum fuit, ut ſi Epiſcopum Coadjutorem, vel Vicarium Generalem non haberent, huoc ſibi adſciſcerent, cui ampliſſimæ tribuebantur facultates in caſu obitus Vicarii Apoſtolici, id cæteris etiam Vicariis Apoſtolicis nunc imperatur: Salva tamen electione Vicarii Capitularis, ubi vel Canonici, vel Parochi eam peragere conſueverunt; in iis vero locis ubi vel non adſunt, vel convenire nequeunt, conſtitutus jam ab Epiſcopo Vicarius Generalis, ipſe, eodem defuncto, Vicarius etiam Capitularis habeatur. 8. *Auguſti*. 76

PONTIFICATUS ANNO XVI.

VIII. Pontificium Decretum ſuper nullitate Matrimonii Violaotis Joſephæ Henriquez de Almada, & Ludovici Franciſci de Aſſis Sanches de Baena editum, Apoſtolica auctoritate per

Le-

Digitized by Google

Litteras in forma Brevis expeditas roboratur. 27. *Septembris.* 80

IX. Quæ, & qualis conveniat exemptio ab Archiepiſcopi Neapolitani juriſdictione, Hoſpitali S. Angeli a N.do nuncupat., ejuſdemque Eccleſiæ, & perſonis, decernitur & declaratur. 4. *Octobris.* 84

X. Celebratio trium Miſſarum Natalitio Chriſti die, præcipuus Latinæ Eccleſiæ Ritus demonſtratur: ideoque univerſim ab Orientalibus, præſertim vero ab Armenis Liburni in Portu commorantibus, non uſurpandus. 19. *Decembris.* 90

ANNO MDCCLVI.

XI. Excitantur omnes Græci Ritus Orientales, ut nova Euchologii editione utantur; narratur quoque, quid pro ea perficienda factum fuerit; & quæ eidem novæ editionis Euchologio præpoſita ſunt Monita, latius explicantur. 1. *Martii.* 96

XII. Facultas tribuitur Jacobo III. Magnæ Britanniæ Regi, ut SS. Euchariſtiam poſſit ſuſcipere, de Spiritualis directoris ſuo conſilio, etſi poſt mediam præcedentem noctem jentaculum aliquod, ſic expoſcente valetudine, ſumpſerit. 24. *Martii.* 128

XIII. Definitur auctoritas tum Metropolitani Nationis Ruthenorum, tum Proto-Archimandritæ Ordinis S. Baſilii Magni ejuſdem Nationis, in Abbates, ſeu Archimandritas Monaſteriorum ipſius Ordinis: aliaque ad hujuſmodi Abbates & Monachos Ruthenos pertinentia opportune ſtatuuntur. 30. *Martii.* 138

XIV. Spolia Prælatorum Neapolitani Regni, jam pridem ab Innocentio XII. Eccleſiis, quibus iidem præfuerunt, applicata, ut in deſignatos uſus erogentur, novis ſupperadditis cautionibus, providetur. 28. *Aprilis.* 141

XV. Demonſtratur congruentia, ex Sacrorum Canonum præſcripto, iterum inaugurandi Bononienſe Metropolitanam Eccleſiam; munuſque Conſecrationis Pontificio nomine peragendæ Cardinali Archiepiſcopo delegatur. *Maji.* 146

XVI. Veronenſis Epiſcopi Ordinaria privativa auctoritate in Civitatem univerſamque Diœceſim Veronenſem redintegrata, definitur juriſdictio, qua idem Epiſcopus in Capitulum, ſubjectaſque tum ipſi, tum Monaſterio Sanctæ Mariæ in Organis Veron., Parochiales, ac ſimplices Eccleſias, & Perſonas earum ſervitio addictas, utatur. 17. *Maii.* 171

XVII. Utinenſi Metropolitanæ Eccleſiæ Miſſa de Spiritu Sancto cum certis Collecta & Orationibus celebranda conceditur in die depoſitionis, ſeu commemorationis B. Bertrandi Aquilejenſis Patriarchæ. 18. *Junii.* 185

XVIII. Privilegia Monaſterii Monialium B. Mariæ Virginis, Ordinis S. Benedicti, prope & extra muros Civitatis Aquilejenſis, opportuna locorum ſubjectorum deſcriptione, ac definitione juriſdictionis Delegati Apoſtolici, appoſita, confirmantur. 30. *Julii.* 186

XIX. Refractariis Conſtitutioni *Unigenitus* an, & quando SS. Corporis Chriſti Viaticum denegari debeat, Encyclica hac Epiſtola definitur. 16. *Octobris.* 195

XX. De Jure Metropolitico Archiepiſcopalis Eccleſiæ Moguntinæ in novam Diœceſim Fuldenſem, ejuſque Clerum & Populum. 15. *Septembris.* 197

XXI. Conſecratio electi in Epiſcopum, qui fuerat a Pontifice Ordinatus Presbyter, an ab ipſo Pontifice, vel ex ſpeciali ejus delegatione, ſit peragenda. 10. *Octobris.* 198

XXII. Confirmatur Motus Proprius Sancti Pii V., & Conſtitutio Urbani VIII. contra tondentes monetas aureas, & argenteas: necnon Bannimenta & decreta adverſus falſificantes, alterantes, ac expendentes Cedulas Montis Pietatis, & Menſæ Nummariæ Sancti Spiritus: & pœnæ in illis inflictæ ad omnes Eccleſiaſticas perſonas extenduntur. 31. *Octobris.* 216

ANNO MDCCLVII.

XXIII. Præſcribitur ratio conſtruendi Proceſſus tum ſuper ſtatu Eccleſiarum in partibus infidelium exiſtentium, & Populum fidelem habentium, quarum proviſiones in Congregatione

de

de Propaganda Fide proponuntur; tum ſuper meritis præficiendorum iiſdem Eccleſiis. 18. *Januarii.* 219

XXIV. Confirmatur Decretum Congregationis Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalium univerſali adverſus hæreticam pravitatem Inquiſitioni Præpoſitorum, coram Sanctitate Sua habitæ, pro tollendis, conciliandiſque diſſidiis & controverſiis, inter nonnullos Antiſtites Indiarum Occidentalium, & Miſſionarios Societatis Jeſu exortis, ſuper conceſſione Diſpenſationum Matrimonialium, juxta facultates ab Apoſtolica Sede utriuſque concedi ſolitas. 27. *Januarii.* 224

XXV. Antiquum Urbis Pantheon, nunc Eccleſia ad Martyres nuncupata, ſub peculiari Romanorum Pontificum tutela ſuſcipitur, ejuſque Fabricæ conſervatio Apoſtolicarum Ædium Præfecto pro tempore committitur, Palatii Apoſtolici ſumptibus procuranda. 18. *Februarii.* 230

XXVI. Confirmatio Concordiæ inter Archiepiſcopum Moguntinum, S. R. E. Electorem, & Epiſcopum atque Abbatem Fuldenſem initæ, ſuper jure Metropolitico Eccleſiæ Moguntinæ in Epiſcopatum, atque Eccleſiam Fuldenſem; necnon ſuper aliis utriuſque Eccleſiæ controverſiis. 21. *Maji.* 234

XXVII. Miſſam celebrantes, aut Fidelium confeſſiones excipientes, ad Presbyteratus Ordinem non promoti, quibus pœnis ex Sacrorum canonum, & & Apoſtolicarum conſtitutionum præſcripto ſubjiciantur; quæ praxis hactenus in Judiciis adverſus hujuſmodi reos ſit ſervata, & quomodo in poſterum ſit providendum. 2. *Auguſti.* 244

XXVIII. Celebrantibus Miſſam, aut Fidelium Confeſſiones excipientibus, ſine Sacerdotali Charactere, ſincera criminis confeſſio facta in primo interrogatorio generali nihil ſuffragatura decernitur, ad evadendam pœnam traditionis brachio ſæculari, indictam in Conſtitutionibus Apoſtolicis. 2. *Auguſti.* 249

PONTIFICATUS ANNO XVIII.

XXX. Damnatio, & prohibitio Epiſtolæ manuſcriptæ, quæ directa legitur: *Ampliſſimis S. R. E. Cardinalibus, & clariſſimis Theologis in Urbe Præneſte congregatis poſt pacem Eccleſiæ Gallicanæ reſtitutam, & methodum propediem edituris pro ſtudiis peragendis ab Alumnis Collegii Urbani de Propaganda Fide ad Hæreticos profligandos, ad Gentiles, & Atheos in ſinum Eccleſiæ reducendos.* 5. Septembris. 252

SANC-

Digitized by Google

SANCTISSIMI DOMINI NOSTRI

BENEDICTI PAPÆ XIV.

CONSTITUTIONES, EPISTOLÆ &c.

LIBER GALLICE EDITUS

Inſcriptuſque : *Principes ſur l'eſſence , la diſtinction , & les limites des deux puiſſances ſpirituelle , & temporelle, Ouvrage poſthume du Pere la Berde de l'Oratoire*, Decreto Congregationis Univerſalis Inquiſitionis jam damnatus , iterata acriori cenſura proſcribitur , & ſub excommunicationis pœna , legi , aut retineri prohibetur. I.

Venerabilibus Fratribus , Primati , Archiepiſcopis , & Epiſcopis Regni Poloniæ.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabiles Fratres , Salutem , & Apoſtolicam Benedictionem.

AD aſſiduas , quibus angimur , curas , ut excitata a nonnullis hujus ſæculi Filiis inter Sacerdotium & Imperium diſſidia compeſcantur , illud acceſſit ſane permoleſtum , quod licet univerſalis noſtræ Inquiſitionis Decreto die 5. Auguſti anni 1753. edito , confixum damnatumque fuerit Opuſculum gallice editum hoc titulo: *Principes ſur l'eſſence , la diſtinction & les limites des deux puiſſances ſpirituelle , & temporelle , Ouvrage poſthume du Pere la Borde de l'Oratoire* ; rurſus tamen idem Opuſculum prodiiſſe , tam Gallico , quam Polonico idiomate impreſſum , lateque in Regionibus , ac Provinciis veſtris per omnium manus pervagari nuper accepimus. Quod quidem vel ob ſolam ignorationem prælaudati Decreti contigiſſe arbitramur , vel quod ſatis explorata atque comperta Vobis non fuerint exitioſa ac perverſa Dogmata , quæ in eo traduntur ; alioquin dubitare vix poſſumus de Fraternitatum Veſtrarum zelo , ac vigili ſtudio , quo certe in Fidelium manus non incidiſſet , ſi oculos , judiciumque Veſtrum antea ſubiiſſet.

Pernicioſum opuſculum jam antea ab Inquiſit. damnat.

§. 1.

Digitized by Google

Pravum, impiumque ſyſtema auctoris jam inde a Joanne XXXII. proſcript.

§. 1. Eo enim tendere, ac collimare vidiſſetis execrandi fœtus auctorem, ut collatam a Chriſto Domino & Salvatore noſtro Eccleſiæ ſuæ poteſtatem, non ſolum dirigendi per conſilia & ſuaſiones, ſed etiam jubendi per leges, ac devios, contumaceſque exteriore judicio, & ſalubribus pœnis, coercendi, atque cogendi, labefactet, convellat, & prorſus eliminet; Eccleſiaſticum miniſterium ita ſæculari dominationi ſubjiciens, ut ad hanc ſpectare pronunciet, de externa omni ac ſenſibili gubernatione cognoſcere ac judicare. Pravum ac perniciosum ſyſtema, jampridem ab Apoſtolica Sede, præſertim vero a Johanne XXII. Prædeceſſore noſtro, Conſtitutione incipiente: *Licet juxta doctrinam*, reprobatum, ac pro hæretico expreſſe damnatum, fallacibus ratiunculis, fucatis, atque ad Religionem compoſitis verbis, contortiſque Scripturarum, ac Patrum teſtimoniis, impudens Scriptor obtrudit, quo ſimplicibus, & minus cautis facilius imponat. Rem tamen ipſam ad Religionis & Fidei regulas ſedulo accurateque expendenti, facile occurrit principiorum falſitas, earumque conſecutionum abſurditas; Auctoris demum a veritatis tramite longe aberrantis temeritas, qua propoſitiones obtrudit captioſas, & falſas, impias quoque & erroneas, alias damnatas, & hæreticas, Eccleſiæ vero maxime injurioſas, ejuſque poteſtatis, jurium, & libertatis, quantum in ipſis eſt, prorſus everſivas.

Nova improbi libercculi cenſura.

§. 2. Qua propter ne latius ſerpat, in Eccleſiæ animarumque perniciem, pravi dogmatis corruptela: Nos, quibus ſanæ doctrinæ cuſtodia, & Sacerdotalis auctoritatis propugnatio præcipue demandata eſt, pro ſollicita, quam gerimus, Eccleſiarum omnium, & Chriſti fidelium cura, Vos maxime, Venerabiles Fratres, monitos hortatoſque volumus, ut procul ab ovibus Veſtris exitialis hujuſce doctrinæ pabulum arceatis. Quod ut nomine quoque Noſtro præſtare valeatis, ſupra deſcriptum Librum quocumque idiomata impreſſum, vulgatum, aut ſcriptum, ſub enunciatis cenſuris rejicimus, reprobamus, damnamus, ejuſque lectionem, detentionem, & uſum, omnibus & ſingulis Chriſti fidelibus, etiam ſpecifica, & individua mentione dignis, ſub pœna excommunicationis ipſo facto abſque ulla declaratione incurrenda, a qua nemo a quoquam, præter quam a Nobis, ſeu a Romano Pontifice pro tempore exiſtente, niſi in mortis articulo conſtitutus, abſolutionis beneficium obtinere valeat, omnino interdicimus, ac prohibemus. Volentes, & Apoſtolica auctoritate mandantes, ut quicumque Librum prædictum, aut ejus exemplaria, ſive typis impreſſa, ſive manu deſcripta, penes ſe aliqua habuerint, ea, ſtatim ac præſentes literæ eis innotuerint, teneantur tradere locorum Ordinariis, qui exemplaria ſic tradita illico flammis aboleri curent.

Monitum ad Epiſc. Regni Poloniæ.

§. 3. Vos itaque, Venerab. Fratres, conjunctis nobiſcum ſtudiis, Paſtorali zelo, & Sacerdotali conſtantia, vigilate in cuſtodiis veſtris, aſcendentes ex adverſo, atque opponentes murum pro Domo Iſrael, adverſus vaniloquos, & ſeductores, docentes quæ non oportet; qui conſtitutos a Deo civilis poteſtatis fines amplificare, ac tranſilire moliuntur, Eccleſiæ vero jura coarctare, imminuere, atque convellere ſtudent; & Divinis humana miſcentes, Imperium & Sacerdotium ſeditioſe committunt. Creditas vobis oves monete identidem, ut acquieſcant ſanis ſermonibus Domini Noſtri Jeſu Chriſti, & ei, quæ ſecundum pietatem eſt, ſanæ doctrinæ; non intendentes mandatis hominum avertentium ſe a veritate; reddant autem omnibus debita, quæ ſunt Cæſaris Cæſari, quæ ſunt Dei Deo. Interim Vobis, Venerabiles Fratres, ac univerſis Fidelibus regimini veſtro ſubjectis, Apoſtolicam Benedictionem peramanter impertimur.

Dat. 4. Mart. 1755. Pont. an. 15.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem die IV. Martii MDCCLV. Pontificatus Noſtri Anno XV.

D. Card. Paſſioneus.

OLI-

Digitized by Google

OLIVETANÆ

Congregationis Privilegia a Prædeceſſoribus Pontificibus, & præſertim a Pio II. conceſſa confirmantur, & ampliantur; novumque ſuperadditur, quo ejuſdem Congregationis Abbatibus indulgetur, ut in die feſto S. Franciſcæ Romanæ Pontificalibus in Miſſa, reliquiſque Officiis intra Eccleſias Conventuales Regularis Obſervantiæ uti poſſint. 11.

BENEDICTUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

CUM ſemper Apoſtolicæ benignitatis, & munificentiæ Noſtræ ſignificationes in eos, qui ſanctioribus Ordinum Regularium inſtitutis addicti, uberes in vinea Domini virtutis, & honeſtatis afferunt fructus, libenter edidimus: tum vero eorum votis, ac precibus animum propenſius intendimus, quum & petitiones æquitati conſonas eſſe, & conceſſiones noſtras ad augendam Dei gloriam, & Sanctorum cultum amplificandum opportunas fore conſpicimus. *Exordium a munificentia S. Sedis in emeritos de Eccleſia viros.*

§. 2. Sane pro parte dilecti Filii Flaminii Gandini Abbatis, & Procuratoris Generalis Ordinis Sancti Benedicti Congregationis Montis Oliveti nuncupatæ, Nobis nuper exhibita petitio continebat, quod alias nonnulli Rom. Pontifices Prædeceſſores Noſtri dictæ Congregationi diverſa Privilegia, gratias, favores, & Indulta tum ſpiritualia, tum temporalia conceſſerunt, & præcipue felic. record. Pius Papa II. etiam Prædeceſſor Noſter per ſuas Literas Apoſtolicas ſub datum Petreoli Senenſis Diœceſis Anno Incarnationis Dominicæ MCCCCLXII. Tertio Nonas Octobris Pontificatus ſui Anno Quinto, inter alias gratias dictæ Congregationi conceſſas, illius Abbatibus, Viſitatoribus, Prioribus, Perſonis, Monaſteriis, Prioratibus, Locis, & Membris, quod ipſi omnibus aliis, & ſingulis privilegiis, immunitatibus, exemptionibus, libertatibus, indultis, & gratiis, Congregationi Sanctæ Juſtinæ Paduan. ejuſdem Ordinis, ejuſque Monaſteriis, Prioratibus, Membris, ac Perſonis, & Bonis per prædictos Romanos Pontifices Prædeceſſores noſtros, tunc ſuos, quomodolibet elargitis, ſub certis modo, & forma tunc expreſſis, uti poſſent, & gaudere, ac ſi illa omnia, & ſingula primodictæ Congregationi ſpecialiter, & expreſſe indulta fuiſſent, conceſſit pariter, & indulſit, prout in dictis Literis plenius continetur. Cum autem ſubinde, juxta temporum ſuccedentium opportunitatem, aliæ conceſſiones, & gratiæ hujuſmodi Congregationi Sanctæ Juſtinæ, Caſſinenſium quoque nuncupatæ, per alios Romanos Pontifices Prædeceſſores quoque Noſtros, attributæ fuerint; pro parte dicti Flaminii Nobis fuit humiliter ſupplicatum, ut gratias eaſdem, favore ſuæ primodictæ Congregationis extendere, ac alias eamdem Congregationem, præcipue ad augendum in illius Eccleſiis Divini Servitii cultum, aliqua beneficentiæ Noſtræ prærogativa decorare, ut infra, dignaremur. *Indultis & privilegiis Congreg. Montis Oliveti decor. Prædec. Pontifices.* *Et præſertim Pius II. qui privilegia Congr. S. Juſtinæ Paduan. conceſſa quoque eidem commun.*

§. 3. Nos igitur, firma ſpe, fiduciaque concepta, eamdem Congregationem, quo amplioribus gratiis, & favoribus ab Apoſtolica Sede cumulari pergat, eo majores pietatis, obedientiæ, & obſequii erga Nos, & eamdem Apoſtolicam Sedem, aliarumque virtutum, & ſcientiarum fructus edituram fore, hujuſmodi ſupplicationibus annuere, & dicto Flaminio ſpecialem gratiam facere volentes, eumdemque Flaminium a quibusvis excommunicationis &c. abſolventes, & abſolutum fore cenſentes, ex certa ſcientia, deque Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, omnia & ſingula privilegia, gratias, immunitates, exemptiones, præeminentias, & indulta a prædictis Romanis Pontificibus Prædeceſſoribus Noſtris ejuſdem primodictæ Congregationis Abbatibus, etiam Generali, Prioribus, & Monachis, necnon Mona- *Confirmat primo Pontifex vetera indulta non revocata, uſu recepta nec Tride. contraria.*

Digitized by Google

Monaſteriis, Prioratibus, Eccleſiis, Domibus, & Locis Regularibus, conceſſa; & elargita, eorum omnium, & ſingulorum tenores præſentibus pro expreſſis, & inſertis habentes, dummodo tamen ſint in uſu, & non revocata, nec ſub aliqua revocatione comprehenſa, Conſtitutionibus quoque Apoſtolicis, & Concilii Tridentini Decretis non adverſentur, harum ſerie confirmamus, & approbamus, illiſque Apoſtolicæ firmitatis robur adjicimus.

Inde plures literas ad gratias protendit poſt Pium ad hæc uſque tempora univerſo Ordini S. Bened. & præſert. Congreg. Caſſin. & S. Juſtinæ conceſſas.

§. 4. Ac præterea eidem primodictæ Congregationis, illiuſque Abbatibus, Prioribus, & Monachis, necnon Monaſteriis, Prioratibus, Eccleſiis, Domibus, & Locis Regularibus, quibuſcumque, ut ipſi, & ipſa, omnibus & ſingulis privilegiis, gratiis, exemptionibus, immunitatibus, conceſſionibus, & indultis, aliis dicti Ordinis Sancti Benedicti; & præcipue Congregationi Sanctæ Juſtinæ, ſeu Caſſinenſi prædictæ, earumque Abbatibus, Prioribus, & Monachis, nec non Monaſteriis, Prioratibus, Eccleſiis, Domibus, & Locis Regularibus, a Prædeceſſoribus Noſtris prædictis, ſignanter poſt præfatas dicti Pii Prædeceſſoris Literas, ſive communiter omnibus, ſive earum ſingulis non tamen ex peculiaribus cauſis, & titulis, in hunc uſque diem, ac etiam per Nos, conceſſis, & elargitis, ac quibus præfata Caſſinen., aliæque dicti Ordinis Congregationes legitime utuntur, fruuntur, potiuntur, & gaudent, ac uti, frui, potiri, & gaudere poſſunt, & poterunt quomodolibet in futurum pari modo uti, frui, potiri, & gaudere libere & licite valeant, perinde ac ſi privilegia, gratiæ, exemptiones, immunitates, conceſſiones, & indulta hujuſmodi, Congregationi primodictæ, illiuſque Abbatibus, Prioribus, & Monachis, ac Monaſteriis, Prioratibus, & Eccleſiis, Domibus, & Locis prædictis directe, & non per medium communicationis hujuſmodi, conceſſa, & conceſſæ fuiſſent, auctoritate, & tenore præfatis concedimus, & indulgemus, ac privilegia, gratias, exemptiones, immunitates, conceſſiones, & indulta hujuſmodi ad Congregationem primodictam extendimus, & ampliamus.

Ob ſingularem univerſæ Congreg. devotion. erga S. Franciſc. Roman.

§. 5. Porro attendentes eamdem Congregationem erga Sanctam Franciſcam Romanam nuncupatam, ſui olim, dum in humanis ageret, Inſtituti Oblatam, aliarumque ſimilium Oblatarum in Urbe Matrem, & Fundatricem, ſpecialis devotionibus ſtudium ſemper profeſſam fuiſſe, & profiteri, illuſque cultum per ipſius Congregationis Profeſſores, in Locis præcipue, ubi Monaſteria ejuſdem Congregationis extant, propagatum fuiſſe, itaut in ſingulis fere eorum Eccleſiis Altare aliquod Omnipotenti Deo in honorem dictæ Sanctæ dicatum reperiatur, ipſaque Congregatio, præter Beatum Bernardum Tholomei Fundatorem ſuum, dictam Sanctam Franciſcam in ſpecialem Protectricem agnoſcat; ad augendum dictæ Sanctæ Franciſcæ cultum, ac illius Feſti diei celebritatem, ut in ſingulis Eccleſiis Conventualibus primodictæ Congregationis Monaſteriorum, in quibus Clauſtralis vigeat obſervantia, dilecti Filii moderni, & pro tempore exiſtentes dictorum Monaſteriorum Abbates, die Feſto dictæ Sanctæ Franciſcæ, Miſſam ſolemnem, & Divina Officia, aſſiſtentibus ſibi uno ſaltem Diacono, & alio Subdiacono, alicque Pluviali induto, aliiſque Clericis, Pontificaliter, & more Epiſcoporum, præter tres alios dies, juxta Canonica Decreta præfinitos, ſervatis tamen alias, tam Literarum in forma Brevi Urbani VIII. incipien. *Exponi* ſub datum Romæ ſub Annulo Piſcatoris die V. Aprilis MDCXXIX. expeditis, quam generalis Decreti Alexandri VII. Romanorum Pontificum Prædeceſſorum noſtrorum die XXVII. Septembris MDCLIX. editi, reſpective forma, & diſpoſitione, & non alias, celebrare libere, & licite poſſint, & valeant, Apoſtolica auctoritate prædicta, harum quoque ſerie etiam concedimus, & indulgemus: Iiſdemque modernis & pro tempore exiſtentibus primodictæ Congregationis Abbatibus plenam, & liberam poteſtatem, & auctoritatem deſuper impertimur.

Et Sacra ipſi diei in Clauſtrali. Eccleſiis Miſſam, divinaque Officia Abbates Pontificaliter celebrare poſſint, ſub certis modis indulget.

Firmantur ſuperius ſtatuta.

§. 6. Eoſdemque modernos, & pro tempore exiſtentes dictæ Congregationis Abbates, Monachos, & Perſonas ſuper præmiſſis, aut eorum aliquo, a quibuſvis Locorum Ordinariis, vel aliorum Ordinum, & Congregation. Abbatibus, aut aliis quibuſcumque, quavis auctoritate, & quovis prætextu, colore, vel ingenio, publice, vel occulte, directe, vel indirecte moleſtari, inquietari aut perturbari ullo

Digitized by Google

ullo unquam tempore nullatenus poſſe, neque debere; Præſentes quoque Litteras de ſubreptionis, vel obreptionis, aut nullitatis vitio, ſeu intentionis Noſtræ defectu minime notari, nec ſub quibuſvis ſimilium, vel diſſimilium gratiarum revocationibus, ſuſpenſionibus, limitationibus, derogationibus, aut aliis contrariis Diſpoſitionibus, per quaſcumque Regulas, & Conſtitutiones Apoſtolicas per Nos, & Succeſſores noſtros Romanos Pontifices pro tempore exiſtentes, etiam Motu proprio, ac alias ſub quibuſvis tenoribus, & formis pro tempore factis, & faciendis, & conceſſis, ac concedendis, comprehendi, ſed ſemper ab illis excipi, ac illas ſemper validas, & efficaces exiſtere, ſuoſque plenarios, & integros effectus ſortiri, & obtinere: Sicque, & non alias per quoſcumque Judices, etiam Cauſarum Palatii Apoſtolici Auditores, ac Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinales etiam de Latere Legatos, Vice Legatos, dictæque Sedis Nuncios, ſublata eis & eorum cuilibet quavis aliter judicandi, & interpretandi facultate, & auctoritate, judicari, & definiri debere decernimus; irritum quoque, & inane, ſi ſecus ſuper his a quoquam quavis auctoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari.

§. 7. Non obſtantibus prædictis Urbani Literis, & Alexandri Prædeceſſorum prædictorum Decretis in ea parte, qua præſentibus adverſantur, ac quibuſvis aliis Apoſtolicis, ſeu in Synodalibus, Provincialibus, Generalibuſque Conciliis editis, vel edendis, Conſtitutionibus, & Ordinationibus, necnon primodictorum Ordinis, & Congregationis, etiam juramento, confirmatione Apoſtolica, vel quavis firmitate alia roboratis, Statutis; & conſuetudinibus, Privilegiis quoque, Indultis, & Literis Apoſtolicis dicto Ordini, & Congregationi primodictæ, ac quibuſvis aliis Superioribus, & Perſonis in genere, vel in ſpecie, aut alias in contrarium præmiſſorum, quomodolibet forſan conceſſis, confirmatis, approbatis, & innovatis: Quibus omnibus, & ſingulis, etiamſi de illis, eorumque totis tenoribus ſpecialis, ſpecifica, expreſſa, & individua mentio aut aliqua alia exquiſita forma ad hoc ſervanda foret, tenores hujuſmodi, ac ſi de verbo ad verbum, nihil penitus emiſſo, & forma in illis tradita obſervata inſerti forent, præſentibus pro expreſſis habentes, illis alias in ſuo robore permanſuris, hac vice dumtaxat latiſſime, & pleniſſime, ac ſpecialiter, & expreſſe derogamus, cæteriſque contrariis quibuſcumque. Derogat. contrariis quibuſcumque.

§. 8. Nulli ergo omnino Hominum liceat hanc paginam Noſtræ abſolutionis, confirmationis, approbationis, conceſſionis, Indulti, extenſionis, ampliationis, decreti, & derogationis, infringere, vel ei auſu temerario contraire: Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus, ſe noverit incurſurum. Sanctio pœnalis.

Datum Romæ apud S. Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ milleſimo ſeptingenteſimo quinquageſimo quinto, Kalendis Aprilis Pontificatus Noſtri Anno quintodecimo. Dat. prim. Aprilis 1755. Pont. an. 15.

J. Card. Pro Datarius.

D. Card. Paſſioneus.

VISA.

De Curia J. C. Boſchi.

L. Eugenius.

Loco ✠ Plumbi.

Regiſtrata in Secretaria Brevium.

III. SANCTÆ INQUISITIONIS

Officialium ſeu Miniſtrorum numerus, deputationis forma, qualitates, onera, privilegia & exemptiones reales & perſonales, tum in Civilibus Cauſis, tum & Criminalibus, diſtinctim recenſentur, ac perpetua Conſtitutione præcedentis Motus proprii confirmativa, futuris quibuſcumque abuſibus vetitiſque ampliationibus occurritur.

BENEDICTUS EPISCOPUS

Servus Servorum Dei

Ad perpetuam rei memoriam.

Proœm. Specialis cura a Pontifice adhibita in reformandis Tribun.

AD Supremum Juſtitiæ Solium, nullis quidem meritis noſtris, ſed inſcrutabili Divinæ Providentiæ conſilio evecti, inter præcipuas muneris noſtri curas atque ſollicitudines, eam ſemper graviſſimam exiſtimavimus, ut diligenter inveſtigantes, quænam in ſingulis Tribunalibus, præſertim hujus noſtræ Almæ Urbis, univerſæque Ditionis Eccleſiaſticæ, ſervaretur adminiſtrandæ juſtitiæ ratio, abuſus omnes in ea pedetentim inductos de medio tollere, ac depravata quæque ad priſtina & recta inſtituta revocare; ſi quid autem præterea deſiderari videretur, nova lege ſupplere pro viribus adniteremur: haud ignorantes, cujuſvis Reipublicæ, præſertim vero illius, quæ pacato undique regimine continetur, firmiſſimum in recta juſtitiæ adminiſtratione poſitum eſſe præſidium. Suſcepto libenter oneri implendo quantopere adlaboraverimus, ſatis teſtantur plures, quæ in Bullario noſtro occurrunt, hac ipſa de re per nos editæ Conſtitutiones, quibus abunde

Par ejuſdem ſollicitudo quoad Tribun. a Congr. S. Officii depend.

conſultum exiſtimamus optimo regimini eorum Tribunalium, quæ hactenus, veteribus redintegratis, aut novis ſuperadditis legibus, inſtaurare ac reformare conſtituimus. At vero nunc pares ſollicitudinis noſtræ curas expoſcere viſa ſunt Officia illa, quæ per diverſas Civitates, atque Provincias, cum Civilis & Criminalis juriſdictionis exercitio diſtributa, unum, *Sancti Officii* nuncupatum, Tribunal conſtituunt, quod a Congregatione Venerabilium Fratrum noſtrorum S. R. E. Cardinalium in univerſa Chriſtiana Republica contra Hæreticam pravitatem Inquiſitorum Generalium, a Nobis, & ab Apoſtolica Sede ſpecialiter deputatorum, immediate pendet, & ab ea auctoritatem, agendique normam deſumit. Quamvis enim, ad accuratiorem trutinam revocatis omnibus, quæ ad hujuſmodi Tribunalis facultates & jura, Cauſarum quoque & Perſonarum illius Foro ſubjectarum naturas & qualitates, cæteraque illius ſyſtematis atque ordinis adjuncta per-

Ne ea, quæ recte conſtituta ſunt, ignorentur, aut negligantur.

tinent, nihil fere deprehenderimus, quod vel a Prædeceſſoribus noſtris Romanis Pontificibus, per Apoſtolicas Conſtitutiones, vel ab ipſa Congregatione, per iterata Decreta, ſeu etiam per Encyclicas literas, ſapienter ac recte ordinatum, & conſtitutum non fuerit, ita ut vix unum aut alterum ſe obtulerit rerum Caput, quod nova ſanctione ſuppleri atque juvari mereretur: nihilominus quum plura ex iis, quæ ſæpe ſtatuta ac demandata fuiſſe non ignoramus, præſertim circa ipſius Tribunalis Officiales, Miniſtros, & Familiares, non ita exacte, ut par erat, ubique ſervari, & maxime per Provincias Eccleſiaſticæ Ditionis parum diligenter cuſtodiri conſtaret, facile intelleximus id quidem ut plurimum ex præmiſſarum Conſtitutionum & Decretorum ignoratione, aliquando etiam ex affectata diſſimulatione, aut ex arbitraria & incongrua eorumdem interpretatione provenire. Quumque ea de cauſa præfiniti juriſdictionum limites, & recta juſtitiæ reddendæ methodus frequentibus tranſgreſſionibus pateant, multaque exoriantur incommoda, & multo plura diſſeminentur dicteria, quæ immeritam plane de æ-

Pont. de conſilio &c. opportuna Decreta col-

quiſſimo Tribunali opinionem aliquibus ingerunt, & in eorum animis fovent; Idcirco Nos hujuſmodi malis remedium efficax atque perpetuum afferre volentes, de conſilio eorumdem Venerabilium Fratrum noſtrorum S. R. E. Cardinalium Genera-

neralium Inquiſitorum, collectis atque reſumptis pleriſque Decretis, Statutis, Reſolutionibus, atque Declarationibus, prælertim circa memoratorum Officialium, Miniſtrorum, & Familiarium electionem, ſeu deputationem, qualitates, onera, & privilegia, tam Apoſtolica dictorum Romanorum Pontificum Prædeceſſorum noſtrorum, & Noſtra, quam etiam ipſius Congregationis Cardinalium auctoritate & providenti, hactenus editis & emanatis, ea omnia & ſingula in quadam Schedula noſtri Motus proprii ſuperioribus diebus manus noſtræ ſubſcriptione firmata diſtincte expoſuimus, aptumque in ordinem redegimus, paucis adjectis, quæ ad eumdem recti ordinis aſſerendi finem, tam Nobis, quam ipſius Prædeceſſoribus noſtris, ejuſdemque Congregationis Cardinalibus prædictis ſemper propoſitum, conducere & opportuna fore judicavimus. Quam quidem Schedulam cum omnibus & ſingulis in ea contentis, ſancitis, & ordinatis, novo & ſolemniori Apoſtolicæ confirmationis munimine roborare volentes, illam per præſentes, ab omnibus & ſingulis, ad quos ſpectat, exactiſſime obſervandam tradimus & injungimus. — *ligit in ſua Schedula Motus proprii.*

Sequitur tenor dictæ Schedulæ. — *Schedulæ tenor inſeritur.*

BENEDICTUS PAPA XIV.

Motu proprio &c.

§. 2. „ ANcorchè la noſtra Congregazione dei Cardinali ſpecialmente deputati Generali Inquiſitori contro l' eretica pravità in tutta la Criſtiana „ Repubblica abbia con ſomma attenzione, e con indefeſſa diligenza ſempre mai „ invigilato, che li Privilegj, de' quali godono gli Ufficiali, Miniſtri, e Famigliari del S. Officio, non ſieno di aggravio alle Comunità, e non perturbino il „ corſo e buon' ordine della giuſtizia, per ciò che appartiene alli beni e perſone particolari di eſſi Miniſtri, e Famigliari, come chiaramente dimoſtrano le „ tante riſoluzioni, e Decreti, e le replicate Iſtruzioni, e lettere anche circolari di eſſa Congregazione.

§. 3. „ Tuttavia, perchè meglio appariſca a tutti l'equità, e moderazione de' „ ſuddetti Privilegj, e perchè gli uomini non bene informati, depongano finalmente una volta quell' apprenſione, in cui taluni ſono, del tutto contraria alla verità delle coſe; abbiamo perciò determinato di fare ad ognuno paleſe, „ quali ſieno gli Uffiziali, e Miniſtri, che chiamanſi *Patentati Privilegiati*, e „ quali ſieno quei Famiʼliari, che ſi chiamano *Patentati Semplici*: a chi appartenga la deputazione sì degli uni, che degli altri: le qualità che reſpettivamente ſi richieggono in cadauno di eſſi: le incombenze, e peſi, a' quali debbono ſoggiacere: e finalmente i Privilegj, e l' eſenzioni, dei quali debbono „ meritamente godere in retribuzione e premio del lor ſervigio. — *Diviſione generale.*

§. 4. „ Inerendo pertanto ai Decreti più volte fatti, e ai provvedimenti più „ volte preſi da detta noſtra Congregazione, e quelli approvando, rinnovando, e „ conformando nelle parti non contrarie alla preſente, CON QUESTA NOSTRA „ COSTITUZIONE DA VALERE IN PERPETUO, ſotto la quale però non „ intendiamo comprendere nè l' Inquiſizione di Malta, nè altre Inquiſizioni fuori del noſtro Stato Eccleſiaſtico, quali ſi reggono, e governano colle proprie „ loro lodevoli coſtumanze, ammeſſe, ed approvate dai Sommi Pontefici Noſtri „ Predeceſſori: di Noſtro Moto proprio, certa ſcienza, e pienezza della noſtra „ Apoſtolica autorità, con il conſiglio e parere di detti Cardinali Inquiſitori, „ ordiniamo e dichiariamo, che in quelle Città, Luoghi, ove trovaſi fiſſato il „ Tribunale della Santa Inquiſizione, mediante la reſidenza degl'Inquiſitori, i „ Patentati, che ſi chiamano *Privilegiati*, non ſiano più di cinque, cioè l' Inquiſitore medeſimo, il Fiſcale, il Procuratore dei Rei, il Notajo, o ſia Cancelliere, e il Mandatario. E che nelle altre Città, Terre, o Luoghi, ove „ non riſiedono gl' Inquiſitori, ma i loro Vicarj Foranei, li Patentati Privilegiati non ſiano più di tre, cioè il medeſimo Vicario, il Cancelliere, o ſia No- — *Quali ſono i Patentati Privilegiati.*

Digitized by Google

Notajo, e il Mandatario: concioſſiachè ſenza l'opera di tali Miniſtri non po- „ trebbe ſuſſiſtere il Tribunale della Santa Inquiſizione.

A chi appartiene la deputazione de' medeſimi.

§. 5. „ La deputazione de' ſuddetti Vicarj, Fiſcali, Procuratori dei Rei, Can- „ cellieri, e Mandataj, vogliamo che, privativamente ad ogni altro, ſpetti ed „ appartenga, come di preſente appartiene, alla detta noſtra Congregazione „ dei Cardinali Generali Inquiſitori, e che da eſſa ſe ne ſpediſcano le Patenti „ firmate, e ſottoſcritte di propria loro mano; e per quello appartiene alla de- „ putazione degl' Inquiſitori locali, vogliamo ſi oſſervi il ſolito, e quello ſteſſo „ che ſi oſſerva preſentemente.

§. 6. „ Non ſarà perciò lecito ai Veſcovi dare a veruno alcuna Patente, o „ viglietto di Uffiziale, Miniſtro, o Familiare del S. Officio, dovendo i Veſco- „ vi, anche nei Proceſſi, e Cauſe di Fede, prevalerſi de' proprj loro Uffiziali, „ e Miniſtri ordinarj, e così nettampoco ſarà lecito agl' Inquiſitori locali di da- „ re a veruno alcuna Patente di Vicario, di Fiſcale, di Procuratore de' Rei, „ di Cancelliere, o di Mandatario; anzi neppure ſarà lecito ai medeſimi depu- „ tare queſti tali Uffiziali per modo di proviſione con il titolo di Pro-Vicario, „ Pro-Mandatario, e ſimili; ma ſolamente potranno, o dovranno i ſuddetti In- „ quiſitori Locali, in caſo di vacanza di alcuno de' riferiti Uffizj, proporre al- „ la Congregazione tre ſoggetti per l'Uffizio, che vaca, con rappreſentare nel- „ lo ſteſſo tempo le qualità, e i requiſiti di ciaſcheduno, ſecondo le iſtruzioni, „ e le lettere circolari più volte traſmeſſe da eſſa Congregazione. E ſe mai nel „ frattempo della vacanza, o anche di altro forzoſo impedimento, occorreſſe il „ biſogno di fare ſenza indugio qualche atto appartenente ad alcuno de' ſuddetti „ Uffiziali; in tal ſolo caſo permettiamo agl' Inquiſitori Locali di deputare in „ iſcritto, e per quell' unico atto, Perſona oneſta ed idonea, colle facoltà ne- „ ceſſarie ed opportune.

Qualità neceſſarie nei Patentati privilegiati.

§. 7. „ Prima di concedere alcuna di dette Patenti Privilegiate, dovrà la Con- „ gregazione attentamente oſſervare, come ha ſempre mai lodevolmente oſſer- „ vato, che quei ſoggetti, a cui ſi concedono, ſiano perſone di buona fama, „ non inquiete, non riſſoſe, non diſſolute, non inquiſite, o contumaci della „ Giuſtizia, non gravate di molti debiti, e che non abbiano attualmente inimi- „ cizie: che non ſiano Soldati, non Patentati, Uffiziali, o Miniſtri di altro Tri- „ bunale, o Magiſtrato; e particolarmente che fuori del caſo di vera neceſſità, „ non ſiano Parrochi, o Sacerdoti, da' quali, per altro qualunque titolo ſi eſer- „ citi la cura dell' Anime: nè ſiano Vicarj Foranei, Cancellieri, o Miniſtri del- „ la Curia Veſcovile.

§. 8. „ Di più dovrà oſſervare, che ciaſcuno di detti Patentati Privilegiati ſia „ veramente abile, idoneo, e proporzionato ad eſercitare per ſe ſteſſo l'impiego, „ per cui ſe gli concede la Patente; e perciò, che i Vicarj ſiano veramente for- „ niti di zelo, prudenza, e dottrina ſufficiente, in quanto permette la qualità „ del luogo: che ſiano Sacerdoti Regolari, ſe poſſono averſi Regolari, non pe- „ rò Minori Oſſervanti, nè Cappuccini. Che non ſi deputi, e conſtituiſca un „ Vicario in ogni Terra o Luogo, ma di più Terre, e Luoghi ſi formi un ſolo „ Vicariato, e nel più groſſo, e popolato di eſſi, in cui il Veſcovo ſia ſolito di „ tenere il ſuo Vicario Foraneo, ſi deputi e coſtituiſca il Vicario del S. Offizio „ reſtringendo in tal guiſa, per quanto è poſſibile, il numero dei Vicariati, e „ ſopprimendo quelli, che l'eſperimento del tempo paſſato ha fatto o farà co- „ noſcere non eſſere neceſſarj per conſervare la purità della Santa Fede.

§. 9. „ Che tanto il Fiſcale, come il procuratore de' Rei ſiano ſempre Dot- „ tori di legge, ed attualmente addetti alla Profeſſione Legale. Che almeno per „ l'avvenire reſtino eſattamente eſeguiti gli ordini altre volte dati da eſſa Con- „ gregazione, cioè che i Cancellieri non ſiano perſone nobili, ma Notaj di Pro- „ feſſione, oppure Chierici Secolari, capaci, ed abili per eſercitare un tale im- „ piego. Che molto meno il Mandatario ſia perſona nobile, anzi neppure Mer- „ cadante, ma il più ſemplice Artegiano, ſempre però perſona oneſta, e dabbe- „ ne. E finalmente, che niuno di detti Patentati Privilegiati poſſieda quantità

„ con-

Digitized by Google

„ conſiderabile di Beni, ſpecialmente ſtabili: e che ciaſchedune di detti impie-
„ ghi ſi conceda ad una ſola e non a più perſone, e che in una medeſima Fa-
„ miglia non mai vi ſiano due Patentati Privilegiati.

Le patenti privilegiate ſi concedano gratis.

§. 10. „ La conceſſione di dette Patenti privilegiate dovrà farſi in tutto gra-
„ tis: onde per ottenere dagl' Inquiſitori Locali la nomina di detti Uffizj Privi-
„ legiati, ſi proibiſce eſpreſſamente ai medeſimi Inquiſitori di ricevere ſotto qual-
„ ſivoglia titolo, o preteſto, promeſſa, o donativo di ſorta veruna, tanto avan-
„ ti, che dopo la nomina: come pure ſi proibiſce agl' iſteſſi Inquiſitori, e a
„ quelli, che ſaranno da loro nominati, di promettere, o dare alli Miniſtri,
„ ed Uffiziali di Roma, e reſpettivamente a queſti, di ricevere danaro, o altra
„ benchè minima coſa, per la ſpedizione, e conſegna delle Patenti. E contrav-
„ venendo alcuno di eſſi, oltre la privazione dell' Uffizio, e di ogni altro im-
„ piego nella S. Inquiſizione, vogliamo che incorrano *ipſo facto* nella Scomunica
„ maggiore riſervata a Noi, e noſtri Succeſſori, e di più ſe ſaranno Regolari,
„ cadano parimente *ipſo facto* nella privazione della voce attiva, e paſſiva; e
„ nella inabilità perpetua a qualunque grado della loro Religione: permettendoſi
„ ſolamente il dare, e reſpettivamente ricevere da chi voglia ſpontaneamente
„ darli, quei donativi di eſculenti, e poculenti, che ſi ſogliono dare, e riceve-
„ re nelle Feſte del Santo Natale, e nel principio d' Agoſto, purchè i ſuddetti
„ donativi ſi facciano ſenza fraude, e poſſano conſumarſi in tre giorni.

Peſi dei Patentati privileg.

§. 11. „ I ſuddetti Inquiſitori, Vicarj, Fiſcali, Procuratori de' Rei, Cancel-
„ lieri, e Mandataj ſaranno tenuti a preſtare il ſolito giuramento *de fide & ſi-*
„ *lentio in perpetuum ſervando*, e ciaſcheduno di eſſi ad eſercitare l' Uffizio,
„ che ſe gli commette, con tutta attenzione, e diligenza: Per lo che dovran-
„ no continuamente abitare con fiſſo, e ſtabile domicilio, in quel luogo, ove
„ debbono eſercitare l' impiego deſtinatogli nella Patente; Nè da queſta conti-
„ nua reſidenza potrà alcuno di eſſi eſſere diſpenſato per qualunque ſia cauſa da-
„ gl' Inquiſitori Locali: Riſervando però alla Congregazione de' Cardinali Inqui-
„ ſitori la facoltà di accordare la licenza di aſſentarſi per pochi giorni, qualo-
„ ra vi concorra giuſta e legittima cauſa, e non poſſa probabilmente temerſi,
„ che patiſca perciò il buon ſervigio del Tribunale; Anzi che, in caſo di man-
„ canze, ſaranno tenuti i medeſimi Inquiſitori farne ſollecita rappreſentanza al-
„ la Congregazione, e attendere da eſſa le opportune providenze.

Privilegj de' Patentati privilegiati.

§. 12. „ In premio poi, correſpettività, e retribuzione dell' attenzione, e fa-
„ tiche loro e del peſo ſuddetto di riſedere, i ſoprannominati Patentati Privile-
„ giati, quali ſervono al S. Tribunale ſenza mercede, e ſalario alcuno, oltre le
„ grazie ſpirituali concedute dai Sommi Pontefici noſtri Predeceſſori, quali an-
„ cor Noi rinnoviamo, e confermiamo, goderanno ancora, e dovranno godere
„ degl' infraſcritti Privilegj nel modo che ſiegue.

Delazione dell' armi.

§. 13. „ Primieramente godranno il Privilegio non ſolamente per ſe, ma an-
„ cora per un loro Servitore attuale, quando il Patentato Privilegiato non ſia
„ Regolare, ma Secolare, della libera delazione delle armi tanto offenſive, che
„ difenſive, non ſolamente per propria difeſa loro, ma pur anche del Sant' Offi-
„ cio; Eccettuate però le armi proibite nello Stato Eccleſiaſtico anche ai Mini-
„ ſtri delle Corti Secolari, nella Bolla: *Cum vices ejus*, di S. Pio V. nell' al-
„ tra: *Etſi cuncta*, di Aleſſandro VIII. e nell' altra: *In ſupremo Juſtitiæ Solio*,
„ di Clemente XII. Quali armi non ſarà loro lecito portare, nè ritenere, ſot-
„ to le pene contenute in dette Coſtituzioni. E tutto ciò ſenza pregiudizio dei
„ Decreti altre volte fatti per le Inquiſizioni fuori di Stato, cioè che i Paten-
„ tati Privilegiati del S. Offizio poſſano portare, e ritenere quelle medeſime ar-
„ mi, che poſſono ivi portare e ritenere i Miniſtri delle Corti Secolari.

Eſenzione dai peſi Comunit. Eſenzione dai peſi perſonali.

§. 14. „ Dovranno inoltre i ſuddetti Patentati Privilegiati riputarſi *in omnibus*
„ *ad inſtar Clericorum*, e perciò godere di quella medeſima eſenzione, della quale
„ godono gli Eccleſiaſtici, dai peſi Comunitativi, tanto perſonali, che reali.
„ In virtù dell' eſenzione perſonale non potranno i detti Patentati Privilegiati
„ eſſere angariati, o perangariati, e molto meno repreſagliati per debiti delle
loro

Digitized by Google

„ loro Comunità; anzi neppure eſſere coſtretti ad accettare alcun Uffizio, o Ca-
„ rica pubblica: qual Privilegio di eſenzione dalle Cariche pubbliche è ſtato da
„ Noi conceduto anche ai Bargelli, e Cuſtodi delle Carceri. Ma ſe nondimeno
„ alcuno di eſſi di ſua ſpontanea volontà chiederà, ovvero accetterà alcuna delle
„ Cariche pubbliche, vogliamo che in tal caſo, ſenz'altra dichiarazione, s'in-
„ tenda *ipſo facto* decaduto e privato non ſolo del Privilegio perſonale, del qua-
„ le parliamo, ma pure anche del Privilegio del Foro del S. Officio, del quale
„ ſi parlerà più ſotto, e che reſti ſoggetto alla Giuriſdizione dei Magiſtrati, e
„ Governatori Locali, in tutto ciò, che appartiene all'eſercizio di eſſa Carica,
„ e di più che non poſſa in appreſſo ſcuſarſi dall'accettare e dall'eſercitare ogni
„ altro Uffizio tanto lucroſo, che non lucroſo, pel quale venga eletto dalla me-
„ deſima Comunità.

Eſenzione dal peſi reali.

§. 15. „ In virtù dell'eſenzione reale, vogliamo, che i beni ſpettanti alli più
„ volte nominati Patentati Privilegiati, in qualunque luogo poſti, e ſituati, ſie-
„ no pienamente eſenti da tutte quelle collette, e peſi Comunitativi, dai quali
„ ſono eſenti gli Eccleſiaſtici; Ma riſpetto a quelli, dai quali per qualunque ſia
„ ragione non ſono eſenti gli Eccleſiaſtici, nettampoco ſaranno eſenti i beni di
„ detti Patentati Privilegiati, dovendoſi, come ſi é detto, l'eſenzione reale di
„ queſti regolare in tutto e per tutto, come quella degli Eccleſiaſtici.

§. 16. „ Ma ſebbene i Patentati Privilegiati godono, e debbono godere *ad inſtar Eccleſiaſticorum* il Privilegio di eſenzione, tanto perſonale, che reale dai peſi Comunitativi, come ſi è detto ſin'ora; non godono però, nè debbono goder
„ alcuna ſorta d'Immunità locale, o ſia nelle loro Caſe, o ſia ne' loro Poderi;
„ E perciò dichiariamo non eſſer lecito nè permeſſo ai medeſimi Patentati te-
„ nere ſopra le loro Caſe, Cantine, Botteghe, o Poſſeſſioni, l'Arme, e l'Inſe-
„ gna del S. Officio, volendo che queſto ſia ſolamente permeſſo nella Caſa, e
„ luogo, ove è ſtabilito, e ſi tiene il Tribunale.

Privilegio del Foro del S. Officio.

§. 17. „ Oltre i ſuddetti due Privilegj della delazione delle Armi e della e-
„ ſenzione tanto perſonale, che reale dai peſi Comunitativi, gl'Inquiſitori loca-
„ li, e Vicarj Fiſcali Procuratori de' rei, Cancellieri, e Mandataj ſuddetti, e
„ quando alcuni di eſſi abbia moglie, anche le loro mogli, e ſimilmente i figli-
„ uoli, purchè abitino, e convivano ad una ſteſſa menſa con loro, debbono an-
„ cora e dovranno godere del Privilegio del Foro, che chiamaſi del S. Officio,
„ tanto in Civile, che in Criminale; purchè però non ſiano Vicarj Foranei,
„ Cancellieri, o altri Miniſtri della Curia Veſcovile, oppur Parrochi, o altri
„ Sacerdoti con cura di Anime; poichè qualora queſti per vera indiſpenſabile ne-
„ ceſſità ſiano deſtinati ad eſercitare alcuni de' ſuddetti impieghi Privilegiati del
„ S. Officio, non perciò potranno ſottrarſi, ma dovranno ſempre, come prima,
„ rimaner ſoggetti all'obbedienza, Foro, e giuriſdizione del Veſcovo.

Cauſe Civili.

§. 18. „ Affinchè poi in ordine a queſto Privilegio del Foro non inſorga in
„ avvenire, per quanto è poſſibile, alcuna dubbiezza e controverſia: incomincian-
„ do *dalle Cauſe Civili*, ordiniamo e dichiariamo, che li ſuddetti Patentati Pri-
„ vilegiati debbano goderne, quando ſono Cauſe indifferenti, ma non quando
„ ſono Cauſe *Feudali*, o *Fiſcali*, o quando ſi tratti di pagamento di collette, e
„ Gabelle, per le quali i ſuddetti Privilegiati non ſiano, come ſopra, eſenti;
„ poichè tali Cauſe dovranno ſempre conoſcerſi, e terminarſi da i ſuoi Giudici
„ proprj, cioè da i Giudici Fiſcali, & Ordinarj. E coſippure dovranno ſempre,
„ conoſcerſi, e terminarſi da i Giudici, e Congreg. della Fabbrica di S. Pietro
„ le Cauſe tra la medeſima Fabbrica, e li ſuddetti Patentati Privilegiati, per
„ l'eſecuzione e adempimento de' Legati Pii.

§. 19. „ Inoltre li ſuddetti Privilegiati goderanno, e dovranno godere di det-
„ to Privilegio nelle Cauſe indifferenti, quando eſſi ſono rei convenuti, ma non
„ quando ſono Attori, imperciocchè eſſendo Attori, devono ſeguire il Foro del
„ Reo; Eccettuamo però da queſta regola quelle Inquiſizioni, nelle quali per
„ lunga conſuetudine di ſopra quarant'anni indietro, li detti Patentati Privile-
„ giati del S. Officio hanno legittimamente preſcritto il Privilegio di trarre al
foro

Digitized by Google

„ foro di eſſo S. Officio anche le Cauſe Civili, nelle quali eſſi ſono Attori; poichè riſpetto a queſte tali Inquiſizioni, non vogliamo che s'innovi coſa alcuna, ma anzi ſi oſſervi per l'avvenire la conſuetudine già introdotta e preſcritta, nella ſteſſa maniera, che ſi oſſerva preſentemente; Purchè però ſia ſtata altre volte in paſſato ammeſſa, ed approvata in contraddittorio Giudizio dalla piena Congregazione dei Cardinali Inquiſitori, altrimenti non debba attenderſi in conto veruno.

§. 20. „ Se i pupilli, o vedove, o altre miſerabili perſone, che per Privilegio chiuſo *in corpore Juris* godono il diritto di eleggere, e variare il foro, vorranno agire per alcuna Cauſa civile, e indifferente contro alcuno di detti Patentati Privilegiati del S. Officio, potranno bensì godere del ſuddetto Privilegio di eleggere e variare, ma però ſempre dentro il medeſimo Foro del S. Officio: Coſicchè ſarà in loro arbitrio, ed elezione convenire il Patentato Privilegiato o nella noſtra Curia avanti Monſignore Aſſeſſore, declinando dall'Inquiſitore, o Vicario Locale; o avanti l'Inquiſitore, o Vicario locale declinando il Tribunale di Monſignor Aſſeſſore, ma non mai ſarà in loro arbitrio di eleggere altro Giudice fuori del S. Officio.

§. 21. „ E perchè non avvenga in avvenire, come qualche volta è avvenuto in paſſato, che il Patentato Privilegiato del S. Officio, dopo aver preſtato il ſuo conſenſo nella Giuriſdizione di altro Giudice fuori di eſſo S. Officio, pretenda declinare dal Foro, nel quale ha acconſentito, con abuſo del ſuo Privilegio, e con perturbare così il buon ordine della Giuſtizia; pertanto vogliamo, e dichiariamo, che ſe alcuno di detti Patentati Privilegiati, dentro il termine di tre giorni, dopo eſſere ſtata contra di lui riprodotta la prima citazione, o monitorio avanti altro Giudice ordinario, e competente, non avrà eſpreſſamente allegata negli Atti del S. Officio, e intimata all'Attore la declinazione del Foro, oppure non avrà fatta eſeguire contro il medeſimo Attore la opportuna citazione ad *videndum reaſſumi, & inhiberi* avanti Monſignor Aſſeſſore, oppure avanti l'Inquiſitore, o Vicario Locale, non poſſa più allegarla durante quella iſtanza, ma che queſta debba omninamente proſeguirſi e terminarſi avanti quel Giudice e Tribunale, in cui avrà, come ſopra, benchè tacitamente acconſentito; ancorchè la ſuddetta prima citazione, o il ſuddetto Monitorio ſiano ſtati contra di lui eſeguiti ſenza alcuna precedente licenza, o *Exequatur* dell'Inquiſitore Locale, o di Monſignor Aſſeſſore, quale dichiariamo non eſſere neceſſario per lo effetto ſuddetto.

§. 22. „ Per la medeſima ragione, nelle Cauſe Civili di riconvenzione, il Patentato Privilegiato, che ſarà riconvenuto, non potrà in veruna iſtanza declinare il Foro del Giudice, avanti il quale è ſtato da lui convenuto il ſuo Avverſario. E ſimilmente non potrà in veruna iſtanza declinare il Foro del Giudice ordinario, quando ſarà chiamato come Autore laudato, a liberare il reo dalle moleſtie.

§. 23. „ Accade bene ſpeſſo il caſo, che dopo introdotta la cauſa avanti il Giudice ordinario e competente, ſopravviene al reo convenuto il Privilegio del Sant'Officio o perchè il Patentato privilegiato ſucceda al Defonto non privilegiato, o perchè il reo convenuto, pendente la lite, venga ad eſſere deputato dalla Congregazione per uno di detti impieghi Privilegiati del Santo Officio. Vogliamo pertanto, e dichiariamo, che in tali caſi, o altri ſimili, ne' quali ſopravvenga il Privilegio, non pertanto poſſa avvocarſi la Cauſa del Giudice Ordinario, avanti il quale ſi troverà introdotta, neppure colla clauſola *in ſtatu, & terminis, & ſtari indicationi quoad jura producta*: Ma che debba prima conſumarſi l'iſtanza, o ſolamente poi poſſa riaſſumerſi dal Tribunale del Sant'Officio, colla Clauſula ſuddetta, per l'iſtanza ulteriore, qualora il Giudicato dell'Ordinario ſia di ſua natura appellabile, e non eſſendo di ſua natura appellabile, quando col reſcritto della piena Congregazione debba commetterſi ulteriormente, o in ſuſpenſivo, o in devolutivo.

§. 24. „ In tutti però e ſingolari caſi, ne' quali abbiamo dichiarato, che ſi ſopran-

Eſecuzione dei Mandati di altri Giudici.

„ ſoprannominati Patentati Privilegiati non debbano godere il Privilegio del Foro del Sant'Officio, ſe la Parte vorrà procedere all'eſecuzione del Mandato ſpedito dal Giudice Ordinario, vogliamo che ſi faccia la dovuta diſtinzione tra l'eſecuzione reale e l'eſecuzione perſonale. L'eſecuzione reale potrà farſi liberamente ſenza alcuna precedente licenza, e ſenza alcun precedente *Exequatur* degl'Inquiſitori, o Vicarj locali, o di Monſignor Aſſeſſore, purchè però non ſi faccia dentro la Caſa di attuale abitazione del Patentato Privilegiato, poichè volendoſi fare dentro la Caſa, ove queſti attualmente abita, vogliamo, che ſe ne prenda prima l'*Exequatur*, o da detto Monſignore Aſſeſſore, oppure dall'Inquiſitore, o Vicario locale.

§. 25. „ Qualora poi voglia venirſi all'eſecuzione perſonale contra il Patentato privilegiato, dovrà ſempre ottenerſene il permeſſo, e l'*Exequatur*, o dall'Inquiſitore locale, o da Monſignor Aſſeſſore, quali però tanto nel primo caſo di eſecuzione reale dentro la Caſa, quanto nell'altro di eſecuzione perſonale ſaranno tenuti di darlo in tutto *gratis*, prontamente, e ſenza alcuna precedente citazione, e molto meno eſame, e diſcuſſione della Cauſa: E ſolamente per l'eſecuzione contra la perſona potrà, o dovrà aggiungerſi all'*Exequatur*, in grazia, e per comodo del Privilegiato, la Clauſula: *Oſtendatur per ſex dies ante*, come ſi coſtuma cogli Ufficiali delle Milizie, e con altri ſimili Privilegiati.

§. 26. „ All'incontro in tutti e ſingoli caſi, ne' quali abbiamo di ſopra dichiarato, che li Patentati Privilegiati debbano godere del Privilegio del Foro del S. Officio, vogliamo, ed ordiniamo che il Tribunale del S. Officio faccia anche eſſo la dovuta diſtinzione nel commetter le Cauſe Civili, tra quelle, che ſono di ſomma appellabile, e quelle, che ſono di ſomma ſolamente ricorribile: di modo che nelle Cauſe di ſomma ricorribile debba ancor egli oſſervare le regole già da Noi preſcritte alla Noſtra Segnatura di Giuſtizia, ed agli altri Tribunali di Roma, tanto in ordine alla remiſſione delle medeſime *ad Partes*, quanto in ordine al traſporto degli Atti, ed alle Propine. E che inoltre nelle Cauſe de'danni dati, ſiano caſuali, o ſiano ſtudioſi, debba il Tribunale del S. Officio ancor eſſo uniformarſi alla noſtra Conſtituzione dei 25. Gennajo 1751.

Cauſe Criminali.

§. 27. „ E quindi paſſando delle Cauſe Civili alle Cauſe Criminali, è ſtato già altre volte ſtabilito da detta Noſtra Congregazione dei Cardinali Inquiſitori Generali, e Noi ancora inerendo alla medeſima, ordiniamo, e ſtabiliamo, che li ſunnominati Patentati Privilegiati godano, e debbano godere nelle Cauſe paſſive, il Privilegio del Foro del S. Officio, privativamente a qualunque altro Giudice, e Tribunale, di maniera che queſti non poſſano in eſſe intrometterſi neppure per conſenſo de' medeſimi Patentati: Volendo Noi, che queſto Privilegio nelle Cauſe paſſive Criminali, s'intenda conceduto non tanto in riguardo alle Perſone, quanto e piuttoſto alla Sacra Inquiſizione, coſicchè non poſſa al medeſimo nè tacitamente, nè eſpreſſamente rinunciarſi: E che all'incontro nelle Cauſe attive, li detti Patentati Privilegiati godano il Privilegio del Foro *cumulative tantum*, coſicchè nè gl'Inquiſitori locali, nè Monſignore Aſſeſſore poſſano avocarie dal Giudice Ordinario, quando il Giudice Ordinario, o a querela dello ſteſſo Privilegiato, oppure anche *ex Officio*, o in altro qualunque modo avrà prevenuto nella Cattura dell'Inquiſito.

§. 28. „ Da queſto Privilegio del Foro del S. Officio nelle Cauſe Criminali paſſive, ſi eccettuano primieramente tutti quei caſi, e delitti, per li quali ſecondo la diſpoſizione de' Sacri Canoni li Chierici delinquenti non godono il Privilegio del Foro Eccleſiaſtico: dovendo oſſervarſi per regola generale, che dove non ha luogo riſpetto ai Chierici il Privilegio del Foro Eccleſiaſtico, non deve neppure aver luogo il Privilegio del Foro del Sant'Officio riſpetto ai ſudetti Patentati, quali, come ſi è detto, debbono in tutto riputarſi *ad inſtar Clericorum*: donde ancora ſiegue, che ſiccome i Chierici ritrovati *in fraganti crimine*, o con armi indoſſo proibite dalle ſuddette Appoſtoliche Coſtituzioni, poſſono arreſtarſi e carcerarſi dal Giudice laico, e ſua famiglia, ad effetto però

Digitized by Google

,, rò di rimetterli, immediatamente, che quelli allegano il Privilegio del Chie-
,, ricato, al ſuo proprio Giudice Eccleſiaſtico: così anche poſſano prenderſi in-
,, fragranti, o con dette Armi proibite indoſſo, li ſuddetti Patentati Privilegia-
,, ti del Sant'Officio, ad effetto però di rimetterli al Tribunale di eſſo S. Offi-
,, cio, ſubito che queſti alleghino il loro Privilegio, ed eſibiſcano la loro Pa-
,, tente privilegiata.

§. 29. ,, Similmente ſi eccettuano per Decreti altre volte fatti dalla medeſima
,, Congregazione, quali Noi approviamo e confermiamo, tutti quei caſi, ne'
,, quali ſi tratti di mancanza, o fraude commeſſa nell'eſercizio delle Arti loro,
,, dai ſuddetti Patentati Privilegiati, quali ſiano Mercanti, Bottegaj, ovvero
,, Artiſti; poichè in queſte Cauſe, benchè paſſive, non dee loro ſuffragar il Pri-
,, vilegio del Foro del Sant'Officio, ma debbono, come ogni altro, reſtar ſotto-
,, poſti alla viſita e Giuriſdizione de' Magiſtrati e Giudici Ordinarj, ed alle pe-
,, ne contenute nei loro Editti, e queſto medeſimo dovrà oſſervarſi riſpetto ai
,, Notarj o Cancellieri, poichè, non oſtante che ſieno Patentati Privilegiati,
,, pur tuttavia, in ciò, che riguardi li Bandi del Prefetto degli Archivj, do-
,, vranno eſſere ſottopoſti, come ogni altro non privilegiato, alla viſita, giuriſdi-
,, zione, e punizione del medeſimo.

§. 30. ,, E coſìppure qualunque ſi ſia di detti Patentati Privilegiati, benchè
,, non Artiſta, non Botegajo, nè Mercante, dee reſtar ſottopoſtp, come ogni
,, altro non Privilegiato, alla Giuriſdizione del Giudice Ordinario competente,
,, quante volte cada in commeſſo, fraudando le pubbliche Gabelle. Vogliamo
,, però, che tanto nel caſo di mancanza commeſſa nell'eſercizio dell'Arte pro-
,, pria, quanto nel caſo di fraude commeſſa in pregiudizio delle pubbliche Ga-
,, belle, ſia ſempre ſalva la perſona del Patentato Privilegiato, di maniera che
,, queſta non poſſa carcerarſi, nè punirſi nella perſona, ſenonchè dal medeſimo
,, S. Officio; quale per tale effetto potrà chiedere, e farſi rimettere gli Atti
,, fatti dal detto Giudice Ordinario: e che ſe mai per rinvenire la fraude, che
,, ſi pretenda commeſſa in pregiudizio della pubbliche gabelle, gli Appaltatori
,, delle medeſime vorranno, che ſi faccia alcuna perquiſizione nelle caſe di eſſi
,, Patentati privilegiati, queſte non ſi facciano ſenza l'intervento della perſona
,, da deputarſi dall' Inquiſitore, o Vicario del luogo, ove ſi vuol fare la perqui-
,, ſizione; quali però ſaranno tenuti a deputarla immediatamente, e ſenza verun
,, indugio, ſotto pena, in caſo di ritardo, di eſſere tenuti del proprio a tutti
,, i danni ed intereſſe.

§. 31. ,, Quanto fin ora abbiamo ordinato, e decretato, riguarda, ed appar- Patentati
,, tiene ai ſoli Patentati privilegiati; ora parlando degli altri, che ſi chiamano ſemplici.
,, Patentati ſemplici, ſono queſti tutti coloro, che in qualche modo ſervono al-
,, la S. Inquiſizione, ma non ſono Inquiſitori, nè Vicarj, non ſono Fiſcali, nè
,, Procuratori de' Rei, non ſono Cancellieri, nè Mandataj del S. Officio.

§. 32. ,, Fra queſti ſemplici Patentati, o vogliamo dire ſemplici Famigliari Conſultori.
,, del S. Officio, tengono il primo luogo coloro, che chiamanſi *Conſultori*. La Come deb-
,, nomina di queſti in ciaſcheduna Inquiſizione ſpetta ed appartiene ai riſpettivi bono depu-
,, Inquiſitori locali, quali però non vogliamo, che poſſano concedere o conſegna- tarſi.
,, re in avvenire ad alcuno la Patente di Conſultore, ſe non dopo che le nomi-
,, ne delle perſone da eſſi fatte ſieno ſtate lette, ed approvate dalla Congrega-
,, zione dei Cardinali Generali Inquiſitori: eſſendo ben certi che la detta Con-
,, gregazione non approverà per Conſultori, ſe non perſone di buona ed integra
,, fama, di pietà, e di dottrina: che averà il neceſſario riguardo, affinchè al-
,, tri ſiano Canoniſti, o Leggiſti di Profeſſione, quali poſſano all'occorrenza ri-
,, vedere anche ſtampe, e libri: e che il numero di eſſi non ecceda il biſogno
,, di quel la Inquiſizione, a cui devono ſervire.

§. 33. ,, In premio del loro ſervigio, e della reſidenza, che dovranno fare i Peſi, e Pri-
,, ſuddetti Conſultori, per trovarſi pronti ad ogni occorrenza del Tribunale, a- vilegi de'me-
,, vrà ciaſcheduno di eſſi, oltre l'acquiſto delle Indulgenze, e grazie ſpirituali, deſimi.
,, il Privilegio della delazione dell'Armi non proibite dalle ſuddette Coſtituzio- Delazione
dell'Armi.

Digitized by Google

„ ni Appoſtoliche, purchè però non ſiano Regolari ; anzi di più i Conſultori
„ ſuddetti potranno comunicare il medeſimo privilegio della delazione delle Ar-
„ mi anche ad un loro attuale Servirore, nella maniera, che ſi dirà in appreſ-
„ ſo, purchè non ſia Bottegajo, nè Mercante, e purchè non ſia Parente di quel
„ Conſultore, che lo nomina. All' incontro i Conſultori Regolari, ai quali non
„ conviene nè avere per ſe, nè comunicare ad altri il Privilegio di portar Ar-
„ mi, avranno in luogo di queſto un'altro Privilegio, cioè, che non potranno
„ eſſere rimoſſi da' loro Superiori dal Convento di quel luogo, ove devono ſer-
„ vire al S. Officio, ſenza giuſta cauſa, e ſenza ſaputa, e conſenſo di detta
„ Noſtra Congregazione; ben inteſo però, che in ogni altra coſa, che riguardi
„ alla diſciplina Regolare, debbano come ogni altro obbedire al proprio Supe-
„ riore.

Conſultori Regolari.

Altri Famigliari e ſemplici Patentati.

§. 34. „ In quelle Inquiſizioni, ove per lunga e inveterata conſuetudine gl' In-
„ quiſitori locali ſono in poſſeſſo di nominare, oltre i ſuddetti Conſultori, altri
„ Familiari del S. Officio, coll'acquiſto delle Indulgenze, e colle facoltà di por-
„ tar Armi, come per eſempio, il Bargello, il Cuſtode delle Carceri, il Prov-
„ veditore de Carcerati, e ſimili, permettiamo, che ancora in avvenire poſſano
„ eleggerli, e deputarli, purchè la nomina, ed elezione di tali perſone ſia let-
„ ta, ed approvata, come ſopra, da detta Congregazione. Incaricando Noi al-
„ la medeſima Congregazione di avvertire coll'uſata diligenza, che non ſiano
„ perſone diſcole, o riſſoſe; che ſiano di qualità e condizione, proporzionate
„ all' impegno, a cui ſono nominate; e che il numero di eſſe non ecceda il pu-
„ ro e preciſo biſogno.

§. 35. „ Fuori del ſuddetto Privilegio delle Armi, non potranno i Conſultori,
„ o altri Familiari, arrogarſi, o pretendere verun altro di quei Privilegj, che
„ competono, come ſopra, ai ſoli Patentati privilegiati; e perciò non potranno
„ pretendere di eſſer eſenti dai peſi reali, o perſonali delle reſpettive Comunità,
„ qualora tal eſenzione non gli competa per eſſere Eccleſiaſtici, o per altro ti-
„ tolo legittimo; e molto meno potranno pretendere il Privilegio del Foro del
„ S. Officio, ſe pure non ſia ſtato ad alcuno di eſſi ſpecialmente conceduto da
„ detta Noſtra Congregazione per titolo oneroſo, come in fatti è ſtato giuſta-
„ mente ad alcuni pochi conceduto; ma non eſſendo; che ſemplici Patentati,
„ reſteranno, come prima, ſoggetti tanto in Civile, che in Criminale, al Foro
„ e Giuriſdizione dei loro Giudici ordinarj e competenti, per qualunque ſia cau-
„ ſa, o delitto, anche di delazione, o ritenzione d' Armi proibite in dette Apo-
„ ſtoliche Conſtituzioni; volendo Noi, che ancor queſto delitto appartenga ai
„ Giudici ordinarj, quando ſi tratta di Patentati del S. Officio, che, ſecondo la
„ preſente Coſtituzione, non godono il Privilegio del Foro.

Patentati ſemplici dell' Inquiſizione di Ancona.

§. 36 „ Ma perchè nell' Inquiſizione *di Ancona* è ſtato ſolito da tempo anti-
„ chiſſimo, e ſi oſſerva tuttavia pacificamente, che anche i Conſultori, ed al-
„ tri ſuddetti Familiari, benchè ſemplici Patentati, godono il Privilegio del Fo-
„ ro del Sant' Officio; Vogliamo perciò, che tale conſuetudine dell' Inquiſizione
„ di Ancona, quale ſappiamo eſſer ſtata più volte da detta Congregazione, ed
„ anche da Noi ſteſſi ammeſſa ed approvata, debba oſſervarſi ancora per lo av-
„ venire; e così parimente debba oſſervarſi, quando vi ſia in alcun' altra Inqui-
„ ſizione del Noſtro Stato Eccleſiaſtico, purchè però ſia pacifica, ed antica, e
„ purchè in paſſato ſia ſtata ammeſſa, ed approvata dalla Congregazione dei
„ Cardinali Inquiſitori, o da Noi, e da' Noſtri Predeceſſori, come quella di An-
„ cona; altrimenti non debba attenderſi in conto veruno; e di più con eſpreſſa
„ dichiarazione, che una tal conſuetudine non ſuffraghi neppure per la Inquiſi-
„ zione di Ancona, che pel ſolo Privilegio del Foro, e non mai per l' altro
„ dell' eſenzione da' peſi Comunicativi; e che il detto Privilegio del Foro ſi oſ-
„ ſervi, e ſi regoli colle ſteſſe regole, e modificazioni, colle quali abbiamo poc'
„ anzi dichiarato, che debbono goderlo i Patentati privilegiati.

Regiſtro delle Patenti.

§. 37. „ Ad effetto poi di evitare qualſivoglia confuſione, vogliamo, che ciaſ-
„ cheduna Patente, o ſia privilegiata, o ſemplice, tanto per la ſuddetta Inqui-
„ ſizio-

,, ſizione di Ancona, quanto per ogni altra Inquiſizione, compreſe ancor quelle ,, dei Servitori de' Conſultori, prima di conſegnarſi al Patentato, ſia regiſtrata ,, negli atti della Cancellaria di queſta Noſtra Univerſale Inquiſizione; e che ,, niuna di eſſe abbia alcuna forza e valore, ſe in calce, o a tergo non apparirà la fede del ſuo regiſtro colla ſpecifica eſpreſſione dell' Ufficio dell' Inquiſizione o Vicariato, per cui dee ſervire, come per eſempio = *Patente privilegiata d' Inquiſitore, (di Fiſcale, e ſimili), per l' Inquiſizione di Fermo = Patente privilegiata di Vicario, (Notajo, e ſimili) pe l' Vicario del tale, e tal luogo nella Inquiſizione di Fermo = Patente ſemplice di Conſultore, (di Cuſtode delle Carceri, e ſimili), per la tale, o tale Inquiſizione.*

§. 38. ,, E perchè ci è noto, che alcuni, in vece di lettere Patenti, hanno ,, conceduto ſemplici Viglietti di Famigliarità del Sant' Officio, nel numero e ,, qualità de' quali ſi potrebbe più facilmente fraudare la noſtra volontà, e riſoluta intenzione; perciò annullando, e dichiarando irriti, caſſi, e nulli tutti e ,, ſingoli Viglietti di Famigliarità, che ſono ſtati dati fin' ora, o che in avvenire ſi daſſero, eziandio a' proprj Servitori, tanto dagl' Inquiſitori locali, ,, quanto anche da ogni altro Ufiziale, o Miniſtro del S. Officio, maggiore o ,, minore di detti Inquiſitori: ordiniamo e comandiamo agli eſecutori di qualunque ſia Corte Eccleſiaſtica, o Laicale, che eſſendo loro eſibiti ſomiglianti ſemplici Viglietti, non ſolo non debbano attenderli, ma anzi debbano toglierſi ,, dalle mani di coloro, che avranno avuto l'ardimento di eſibirli, e che debbano mandarſi immediatamente a queſta Noſtra univerſale Inquiſizione, ad effetto che da eſſa vengano debitamente mortificati quelli, che li avranno conceduti.

Abolizione de' Viglietti.

§. 39. ,, Incarichiamo finalmente alla detta Noſtra Congregazione dei Cardinali Inquiſitori, e al moderno Noſtro Aſſeſſore, di proſeguire inceſſantemente ,, con quello ſteſſo zelo, con cui hanno già incominciato, l' opera utiliſſima di ,, ridurre il numero dei Vicariati, con ſopprimere quelli, che l'eſperimento del ,, tempo paſſato ha fatto conoſcere non eſſer neceſſarj; Ed eſaminando lo ſtato, ,, ed il biſogno di ciaſcheduna Inquiſizione locale, di fiſſare una volta per ſempre il numero dei Conſultori, e degli altri ſemplici Familiari, ſecondo l'eſigenza di quella tale Inquiſizione, ad effetto di tenerne a perpetua memoria ,, un' Elenco ben diſtinto, ed ordinato, nella Cancellaria di queſta Noſtra Univerſale Inquiſizione; giacchè è ſtato più volte riconoſciuto dalla medeſima ,, Congregazione, che il ſoverchio numero o di dette Vicarie, o di detti ſemplici Patentati, in vece di giovare al buon ſervigio della S. Inquiſizione, reca piuttoſto diſcredito, e detrimento.

Moderazione del numero de' Vicariati.

E de' Conſultori e Familiari.

§. 40. ,, Tutto ciò, che abbiamo fin quì determinato, appartiene alle Inquiſizioni particolari coſtituite in diverſe parti del noſtro Stato Eccleſiaſtico fuori di Roma. Per queſta di Roma, che ſta ſotto gli occhi noſtri, e dei Cardinali Generali Inquiſitori, come pure per gli Ufficiali, Miniſtri, ed Inſervienti al Tribunale della medeſima dentro la Città, e ſuoi Cootorni, non abbiamo coſa da inſinuare, o provvedere, oltre quello, che è ſtato ſaviamente provveduto, e ſi provvede opportunamente alle occorenze da eſſi Cardinali Inquiſitori; tanto riſpetto alla loro deputazione, quanto riſpetto ai loro Privilegj. ,, Onde ci reſta ſolamente a ſpiegare la noſtra volontà in rapporto alla Tenuta ,, di Conca, e ſui Affittuarj.

§. 41. ,, La Tenuta di Conca poſta nell' Agro Romano fu diſmembrata dal ,, Patrimonio della Camera Appoſtolica dal noſtro Santo Predeceſſore Pio V. e con ,, tutti e ſingoli ſuoi membri, anneſſi, e pertinenze, unita in perpetuo, incorporata, ed aſſegnata alla Pia Caſa di queſta Santa Univerſale inquiſizione, ,, per ſupplire colle rendite della medeſima alle ſpeſe neceſſarie, e indiſpenſabili, che fino a quel tempo facevanſi dalla noſtra Camera Appoſtolica, dei Miniſtri, ed Ufficiali, delle Carceri, e dei Carcerati, ed alle altre, che occorrono alla giornata. Non pertanto però la ſuddetta Tenuta ha laſciato di eſſere come prima Tenuta propria di queſta noſtra Santa Sede. E perciò, ſiccome ,, i Be-

Tenuta di Conca e ſuoi privilegj.

„ ni, che in qualunque altro luogo poſſedono le Inquiſizioni particolari, ſono be„ ni proprj della Sede Appoſtolica, e perciò in tutto e per tutto eſenti da qua„ lunque gravezza, tanto ordinaria, che ſtraordinaria, eziandio dalle Decime „ Papali, impoſte, e da imporſi; così anche per la ſteſſa ragione gode, e dee „ godere della medeſima totale eſenzione la detta Tenuta di Conca, per qua„ lunque ſorta di frutti tanto naturali, che induſtriali, ivi nati, e raccolti, co„ me pure per qualunque ſorta di beſtiame, che ſia iſtrumento veramente neceſ„ ſario di eſſa Tenuta, cioè, quel beſtiame, ſenza il quale non potrebbe la Pia „ Caſa o Atruario ricavare i frutti, che ſi producono nella medeſima, e gli u„ tili delle ſue Ferriere: e finalmente per le Graſcie, e Comeſtibili, che s' in„ troducono nella Diſpenſa, e ſi conſumano dalli Inſervienti, ed Operarj in eſ„ ſa Tenuta, e Eerriere: E queſta ſteſſa totale eſenzione ancor Noi in forma „ ampliſſima approviamo in perpetuo, e confermiamo.

§. 42. „ Anzi per maggior fermezza della medeſima, ſiccome i noſtri Prede„ ceſſori, e Noi ſteſſi, quante volte è inſorta ſopra detta eſenzione alcuna dub„ biezza tra la noſtra Camera Appoſtolica, e la detta Pia Caſa, abbiamo volu„ to giudicarne nella Congregazione, che ſi tiene il Giovedì di ciaſcuna ſetti„ mana: Così parimente riſerviamo a Noi ſteſſi, ed alli noſtri Succeſſori, la co„ gnizione e deciſione di tali controverſie nella medeſima Congregazione del „ Giovedì, quando mai inſorgeſſero in avvenire, o foſſero di già inſorte e pen„ denti: E dello ſteſſo Privilegio vogliamo, che godano tutte le altre Inquiſi„ ſizioni particolari, quante volte naſca alcuna lite circa l'eſenzione dei beni „ alle medeſime appartenenti, ſiccome di fatti ne hanno ſempre goduto in paſ„ ſato.

„ §. 43. „ A contemplazione della medeſima Tenuta, gli Affittuarj di eſſa „ ſono in poſſeſſo di godere da tempo antichiſſimo, non ſolo per le loro proprie „ perſone, ma ancora per un congruo numero di altre perſone, che ſono neceſ„ ſarie alla coltivazione, e ſervigio della medeſima Tenuta, e ſue Ferriere, di „ due privilegj, cioè di quello di portar armi non proibite dalle ſuddette Con„ ſtituzioni Appoſtoliche, e dell'altro del Foro del S. Officio, tanto in Civile, „ che in Criminale: Onde Noi ancora in virtù della preſente lodiamo, appro„ viamo, e confermiamo queſt'antica, e ben giuſta conſuetudine altre volte ap„ provata e coſermata dal noſtro Predeceſſore Clemente VIII. ma però colle „ ſeguenti dichiarazioni, cioè:

§. 44. „ Primieramente che gl'Inſervienti a detta Tenuta non ſiano riputati „ per tali, nè godano alcuno di detti due privilegj, ſe non dopo che ſaranno „ ſtati nominati ſecondo il ſolito dagli Affittuarj al Padre Commiſſario, e che „ il Padre Commiſſario gliene avrà ſpedite le Lettere Patenti ſottoſcritte di ſua „ mano, e regiſtrate negli Atti di queſta Cancellaria: Volendo Noi, che i ſem„ plici viglietti, o degli Affittuarj, o del Padre Commiſſario, o di altro qua„ lunque ſia Uffiziale del Sant'Ufficio, non abbiano alcun effetto o valore, anzi „ poſſano dagli Eſecutori di qualſivoglia Curia impunemente diſprezzarſi, col ſo„ lo peſo di conſegnarli a Monſignor Aſſeſſore, ad effetto di riferirli in piena „ Congregazione, per punire, e mortificare quelli, che ſi ſaranno preſi l'arbi„ trio di concederli contro queſta noſtra determinata volontà. Anzichè neppure „ le ſteſſe Patenti ſottoſcritte dal Padre Commiſſario vogliamo, che ſiano dial„ cun valore, ſe non avranno in calce, o a tergo, la fede, e nota del loro „ Regiſtro.

§. 45. „ Innoltre vogliamo, che li Patentati di Conca, compreſe le perſone „ degli ſteſſi Affittuarj, e de loro Servitori, non eccedano in tutti il numero „ già ſtabilito dalla detta Congregazione, di cento cinquanta; e che non deb„ bano godere di alcuno di detti privilegj, ſe non che durante il loro ſervigio. „ Perchè poi coloro, che partono, e ſono licenziati dal ſervigio, non ſiano in „ ciò cagione di diſordine, e di fraude, ordiniamo al Padre Commiſſario di non „ ſottoſcrivere le nuove Patenti in favore di quelli, che ſubentreranno al ſervi„ gio a nomina degli Affittuarj, e reſpettivamente al Cancelliero, di non regi-

„ ſtrar-

Digitized by Google

„ ſtrarle ſe non gli ſaranno ſtate riportate le vecchie Patenti già concedute a
„ coloro, che non ſervono più alla Tenuta: Lodando Noi, che per maggior
„ cautela, Monſignor Aſſeſſore *pro tempore* tenga nota a parte de' ſuddetti Affit-
„ tuarj, e Patentati di Conca, e che ne faccia relazione ogni anno nella pri-
„ ma, o ſeconda Congregazione di Gennaro, che ſuol tenerſi alla Minerva, ſic-
„ come per decreto di eſſa Congregazione, e con noſtro particolare gradimento
„ ha incominciato a fare il moderno Monſignore Aſſeſſore.

§. 46. „ Quanto poi al Privilegio del foro del Sant'Officio, vogliamo bensì,
„ che i ſuddetti Inſervienti, e Patentati di Conca debbano goderne, tanto nel-
„ le Cauſe Civili, quanto nelle Cauſe Criminali; ma però debbano goderne,
„ nello ſteſſo modo, e forma, ed in quei ſoli caſi, ne' quali lo godono i Paten-
„ tati privilegiati nelle Inquiſizioni particolari fuori di Roma; e che all'oppo-
„ ſto in tutti e ſingoli altri caſi, ne' quali abbiamo di ſopra dichiarato, che
„ non debbano goderne i Patentati Privilegiati di dette Inquiſizioni particolari,
„ e non eſſer luogo alla riaſſunzione delle loro Cauſe, vogliamo ſimilmente, e
„ dichiariamo, che non debbano goderle, nè poſſano riaſſumerſi le Cauſe dei
„ Patentati di Conca.

§. 47. „ Per ultimo, inerendo agli Editti provvidamente pubblicati da detta
„ noſtra Congregazione dei Cardinali Generali Inquiſitori nell'anno 1703. nel
„ 1728. nel 1743., e nel 1754., dichiariamo, che a niuno di detti Patentati di
„ Conca ſia lecito tenere ſopra le porte delle Caſe, Botteghe, Magazzini, Or-
„ ti, e ſimili, le Inſegne, ed Arme del S. Offizio, o pretendere mai alcun di-
„ ritto di legittimo aſilo gli Uomini facinoroſi, e contumaci della Giuſtizia, co-
„ me più largamente ſi ſpiega nell'ultimo Editto dei 4. Gennajo 1754. quale Noi
„ in tutto e per tutto approviamo, e confermiamo, per eſſere così mente e vo-
„ lontà noſtrà eſpreſſa.

§. 48. „ Volendo, e decretando, che alla preſente noſtra Cedola di *Moto pro-*
„ *prio*, benchè non eſibita, nè regiſtrata in Camera, e ne' ſuoi libri, non poſ-
„ ſa mai darſi, nè opporſi di ſurrezione, orrezione, nè d'alcun altro vizio, o
„ difetto della noſtra volontà, ed intenzione, nè che mai, ſotto tali, o altri
„ preteſti, quantunque validi, validiſſimi, e giuridichi, poſſa eſſere impugnata,
„ moderata, e rivocata, ridotta *ad viam juris*, o concederſi contra di eſſe l'
„ aperizione *oris*, o altro qualunque rimedio; e che così, e non altrimenti &c.
„ Dichiarando Noi ſin d'adeſſo preventivamente nullo, irrito, ed invalido tut-
„ tociò, che da ciaſcuno d'eſſi con qualſivoglia autorità, ſcientemente, o igno-
„ rantemente, foſſe in qualunque tempo giudicato, o ſi tentaſſe di giudicare,
„ contro la forma e diſpoſizione della preſente noſtra Cedola di *moto proprio*;
„ quale vogliamo che vaglia, e debba avere ſempre, ed in perpetuo il ſuo pie-
„ no effetto, eſecuzione, e vigore, colla ſemplice noſtra ſottoſcrizione, benchè
„ non vi ſiano ſtate chiamate, ſentite, o citate qualſiſieno perſone, ancorchè
„ privilegiate, e privilegiatiſſime, che pretendeſſero avervi intereſſe, e che per
„ comprenderle foſſe biſogno di ſpecial menzione; non oſtante la Bolla di Pio
„ IV. noſtro Predeceſſore *de regiſtrandis*, la regola della noſtra Cancellaria *de*
„ *jure quæſito non tollendo*, e quali ſi ſieno altre Conſtituzioni, ed ordinazioni
„ noſtre, e de' noſtri Predeceſſori, leggi, ſtatuti, riforme, ſtili, uſi, conſuetu-
„ dini, e qualunque altra coſa, che faceſſe, o poteſſe fare in contrario, alle
„ quali tutte e ſingole, avendone il tenore qui per eſpreſſo, e di parola in pa-
„ rola inſerto, e regiſtrato, e ſupplendo colla pienezza della noſtra Poteſtà Pon-
„ tificia ad ogni vizio, e difetto, quantunque ſoſtanziale, e formale, che vi po-
„ teſſe intervenire, per queſta volta ſola, e per la piena, e totale eſecuzione di
„ quanto ſi contiene nella preſente noſtra Cedola di *Moto proprio*, ampiamente,
„ ed in ogni più valida forma deroghiamo.

Data dal noſtro Palazzo di Monte Cavallo queſto dì 8. Luglio 1755.

B E.

Digitized by Google

BENEDICTUS PAPA XIV.

Præmiſſa omnia Pont. Apoſtolica Conſtitutione confirmat.

§. 49. Motu itaque proprio & ex certa ſcientia, deque Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, eamdem Schedulam, omniaque & ſingula in ea contenta & expreſſa, & a Nobis per eam, ut præfertur, ſancita, volita, & ordinata, per hanc noſtram perpetuo valituram Conſtitutionem, confirmamus, & approbamus, eiſque perpetuum, & inviolabile ejuſdem præſentis Sanctionis robur & firmitatem adjicimus; Atque iterum & ex integro ea omnia & ſingula, in omnibus & per omnia, juxta ejuſdem Schedulæ ſeriem, continentiam, & tenorem, Apoſtolicæ Auctoritatis plenitudine præfata ſtatuimus, volumus, & ordinamus; ac ea ab iis, ad quos ſpectat, & pro tempore quomodolibet ſpectabit in futurum, perpetuo obſervare, & exactiſſime impleri jubemus atque præcipimus.

Mandatum pro plena eorumdem obſervantia.

§. 50. Mandantes propterea Dilectis Filiis ejuſdem Tribunalis Supremæ Inquiſitionis contra hæreticam pravitatem in Urbe noſtra Aſſeſſori, aliorumque Tribunalium in temporali Ditione noſtra præfata Inquiſitoribus, Cancellariis, Tabellionibus, & Miniſtris nunc & pro tempore exiſtentibus, aliiſque ad quos pertinet, & pertinebit in futurum, ut præmiſſa omnia & ſingula obſervent, ac ab omnibus, ad quos ſpectat, & quandocumque ſpectabit, exactiſſime obſervari faciant: Inobedientes vero, opportunis juris, & facti remediis, ac etiam privationis officii, pœna coerceant & compeſcant, tam ex officio, quàm ad cujuſvis Partis inſtantiam, omni & quacumque appellatione, ſive recurſu, etiam ad præfatam Supremam Inquiſitionem, adverſus præmiſſorum omnium & ſingulorum obſervantiam & executionem forſan interponendis, omnino poſtpoſitis & remotis.

Clauſulæ pro perpetua Litterarum firmitate.

§. 51. Ac decernentes eamdem Schedulam, necnon præſentes litteras, omniaque & ſingula in ipſis contenta, & ſancita, volita, & ordinata, etiam ex eo, quod Perſonæ in ipſis intereſſe habentes, & quas præmiſſa concernunt, etiam ſpecifica, & individua mentione dignæ, eiſdem non conſenſerint, ſeu ex alia quantumvis juridica & privilegiata cauſa, in jus vel controverſiam vocari minime poſſe; Sed eadem ſemper valida, & efficacia eſſe & fore, ac ſecundum ea, & non alias, per ipſam Cardinalium Inquiſitorum Congregationem, ac quoſcumque Judices Ordinarios, vel Delegatos, etiam dicti Tribunalis Aſſeſſorem, ac Inquiſitores præfatos, ſublata eis & eorum cuilibet quavis aliter judicandi, & interpretandi facultate, judicari & definiri debere, ac irritum & inane, ſi ſecus ſuper his a quolibet quavis auctoritate, ſcienter vel ignoranter attentari, judicari, vel definiri contigerit.

Derogatio contrar.

§. 52. Non obſtantibus noſtra & Cancellariæ Apoſtolicæ Regula, de jure quæſito non tollendo, & quibuſvis aliis contrariis Conſtitutionibus, & Ordinationibus Apoſtolicis, ejuſdemque Tribunalis facultatibus, ſtylis, uſibus, & conſuetudinibus, etiam antiquis, ac diurno temporis curſu invectis, & toleratis, ac omnibus iis, quæ in dicta Schedula voluimus non obſtare: Quibus omnibus & ſingulis, motu, ſcientia, & poteſtatis plenitudine pari, harum quoque ſerie derogamus, contrariis quibuſcumque.

Fides habendæ Tranſumptis.

§. 53. Volumus autem, ut earumdem præſentium tranſumptis, cum dictæ Schedulæ tenore inſerto impreſſis, ac manu Cancellarii dictæ Supremæ Inquiſitionis ſubſcriptis, ac ejuſdem ſupremæ Inquiſitionis ſigillo munitis, eadem prorſus fides in judicio & extra habeatur, quæ ipſis præſentibus haberetur, ſi forent exhibitæ vel oſtenſæ.

Sanctio.

§. 54 Nulli ergo omnino hominum liceat paginam hanc noſtrarum Confirmationis, approbationis, roboris, adjectionis, ſtatuti, ordinationis, juſſionis, mandati, decreti, & derogationis, & voluntatis infringere, vel ei auſu temerario contraire: Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus, ſe noverit incurſurum.

Dat. die 21. Julii 1755.

Datum Romæ apud S. Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ milleſimo

ſimo ſeptingenteſimo quinquageſimo quinto, Kalendis Auguſti Pontificatus Noſtri Anno quintodecimo.

J. Card. Pro Datarius.

VISA.

De Curia J. C. Boſchi.

Loco ✠ Plumbi.

L. Eugenius.

Regiſtrata in Secretaria Brevium.

SYRIACIS ET ARMENIS IV.

In Latinorum Eccleſiis Sacra peragentibus proprium Ritum ſervari præcipitur: Miſſionariis denegatur facultas diſpenſandi eoſdem Syriacos & Armenos ſuper abſtinentia a Piſcibus jejunii tempore: omnes denique Græcos & Orientales Ritus conſervandos eſſe decernitur; monenturque Miſſionarii, ut in Orientalibus convertendis, eos ab erroribus, & ſchiſmate revocent, non a ſuis approbatis Ritibus avertant.

Ad Miſſionarios per Orientem deputatos.

BENEDICTUS XIV.

Dilecte Fili, ſalutem & Apoſtolicam Benedictionem.

Allatæ ſunt ad Congregationem Venerabilium Fratrum Noſtrorum Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalium negotiis Propagandæ Fidei præpoſitorum Litteræ Sacerdotis cujuſdam, Sacris Miſſionibus exercendis deputati in Civitate Balſeræ, quam vulgo *Baſſoram* vocant, quæque itinere quindecim dierum a Babylonia diſtat, & Mercatorum negotiationibus eſt celeberrima; quibus Litteris exponendum cenſuit, plures in illa Urbe commorari Catholicos Ritus Orientalis, Armenos nempe, aut Syriacos, qui peculiari Templo carentes, ad Latinorum Miſſionariorum Eccleſiam ſe conferunt, ubi eorum Sacerdotes Miſſarum Sacrificia juxta peculiares ipſorum ritus offerunt, aliaſque Sacras Cæremonias perficiunt; Laici autem hujuſmodi Sacris interſunt, & Sacramenta ab iiſdem Sacerdotibus ſuſcipiunt. Indeque occaſionem arripuit quærendi; utrum prædicti Armeni, & Syriaci, Catholicum ſuum Ritum obſervare debeant, an vero, ad tollendam varietatem in ipſa Eccleſia, in quam Latini etiam, ut diximus, conveniunt, magis conſentaneum videatur, ut Armeni, & Syriaci, relicto veteri Kalendario, novum amplectantur, in iis, quæ pertinent ad ſtatuenda tempora Paſchalis Solemnitatis, & annuæ Communionis, ſicuti etiam Quadrageſimæ, dierumque Feſtorum tam mobilium, quam immobilium: atque ulterius progrediendo, quæſivit, quatenus prædictis Balſeræ Armenis, & Syriacis novum Kalendarium obſervandum decernatur, utrum aliis quoque Orientalibus præſcribi debeat, qui peculiare quidem habent Templum, ſed adeo anguſtum, ut Sacris Functionibus pergendis ſit impar, ideo que ad Eccleſiam Latinorum plerumque ſe conferunt.

Duplex quæſitum Congreg. Propag. Fidei a Miſſionario propoſitum.

Primum quemnam Ritum ſervare debeant Syriaci, & Armeni, in Latinorum Eccleſiis Sacra peragentes.

§. 2. Inſuper idem Miſſionarius prædictæ Congregationi ſubdidit, quod quum Catholicis Orientalibus Armenis, & Syriacis præceptum ſit, diebus jejunio dicatis, a piſcibus abſtinere, plures inter ipſos reperiuntur, qui id minime obſervant, non ullo ſane adducti contemptu, ſed partim naturæ fragilitate pertracti, partim ex eo, quod Latinis Catholicis aliam eſſe conſuetudinem intuentur: ideo non alienum videri ut facultas Miſſionariis tribuatur permittendi, non quidem univerſis, ſed ſpeciatim his, aut illis, ut piſcibus non utantur jejunii tempore, ita tamen, ut nul-

Alterum, an Miſſionariis concedenda ſit facultas cum præfatis diſpenſandi ſuper abſtinentia a piſcibus tempore jejunii.

nullum inde ſcandalum oriatur, & aliud pietatis opus, loco abſtinentiæ a piſcibus, ſubrogare jubeantur.

Reſcriptum, utrique quæſito reddi- tum, ut nihil innovetur.

§. 3. Hæc, uti diximus, a prædicto Miſſionario propoſita ſunt Congregationi de Propaganda Fide, quæ de more eadem examinanda remiſit alteri Congregationi Generalis Inquiſitionis. Habita vero hæc fuit coram Nobis die 13. Martii hujus anni 1755. & unaoimi Cardinalium Inquiſitorum conſenſu, reſponſum fuit: *nihil eſſe innovandum*. Id quod Nos etiam auctoritate noſtra firmavimus, permoti potiſſimum decreto alias a primodicta Congregatione de Propaganda Fide die 31. Januarii anni 1702. edito, quod deinde confirmatum, & renovatum non ſemel fuit, & eſt hujuſmodi: *Referente R. P. D. Carolo Auguſtino Fabrono Secretario, Sacra Congregatio mandavit præcipi, prout præſenti decreto præcipitur, omnibus, & ſingulis Miſſionum Apoſtolicarum Præfectis, & Miſſionariis, ne ullus eorum in poſterum, quavis occaſione, aut prætextu, audeat diſpenſare cum Catholicis quarumcumque Nationum Orientalium, ſuper jejuniis, orationibus, cæremoniis, & ſimilibus, a proprio earumdem Nationum Ritu præſcriptis, & a Sancta Sede Apoſtolica approbatis. Præterea eadem Sacra Congregatio cenſuit, non licuiſſe, nec licere præfatis Catholicis ullatenus a proprii Ritus, a Sancta Romana Eccleſia ut ſupra, approbati conſuetudine & obſervantia recedere. Hujuſmodi autem decretum ſic confirmatum, ac renovatum, iidem Eminentiſſimi Patres ab omnibus & ſingulis prædictis, Præfectis, & Miſſionariis omnino & abſque ulla tergiverſatione obſervari debere, mandarunt.* Quod quidem decretum reſpicit Catholicos Orientalis Eccleſiæ, eorumque ritus ab Apoſtolica Sede approbatos: Orientalem autem Eccleſiam omoibus notum eſt quatuor Ritibus conſtare, Græco videlicet, Armeoo, Syriaco, & Cophtico, qui ſane Ritus univerſi ſub uno nomine Eccleſiæ Græcæ, aut Orientalis intelliguntur, non ſecus ac ſub Eccleſiæ Latinæ Romanæ nomine, Ritus Romanus, Ambroſianus, Mozarabicus, & varii peculiares Ritus Ordinum Regularium comprehenduntur.

Conſcribendæ Encyclicæ finis, ut Miſſionariis decreta Congregat perſpecta fiant, iiſdemque in Orientalibus reducendis certa tradatur agendi norma.

§. 4. Adeo perſpicua eſt decreti ſententia, ut nullo Commentario indigeat. Quare noſtra hæc Encyclica Epiſtola eo tendit, ut hujuſcemodi Lex omoibus cognita fiat, atque perſpecta, utque deinceps executioni diligentius mandetur. Merito namque dubitari poteſt, quæſtiones a Miſſionario Balleræ propoſitas, ex ignoratione decretorum, quæ jampridem edita ſunt, promaoaſſe. Sed quoniam ex aliis multis atque frequentibus indiciis conjicimus, Miſſionarios Latinos in id curam, & cogitationes intendere, ut in convertendis Orientalibus a Schiſmate & errore ad Unitatem, Sanctamque Catholicam Religionem, Orientalem Ritum de medio tollant, aut ſaltem labefactent, Catholicoſque ad Latinum Ritum amplectendum alliciant, non alia quidem de cauſa, niſi ſtudio Religionis amplificandæ & opus bonum, Deoque gratum operandi; ideo conſentaneum putavimus (quoniam animum ad ſcribendum appulimus) hac noſtra Encyclica Epiſtola brevius, quo fieri poterit, ea omnia complecti, quæ juxta hujus Apoſtolicæ Sedis ſententiam, pro norma haberi debent, quoties Orientales ad Catholicam Religionem convertuntur, quæque ſervanda ſunt cum Orientalibus Catholicis, qui verſantur in Locis, ubi aut nulli degunt Latini, aut Latini Catholici ſimul cum ipſis Orientalibus Catholicis commorantur.

Roman. Pont. ſollicitudo in revocandit ad unitatem Oriental.

§. 5 Sane hiſtoriam Eccleſiaſticam ne quidem primis, ut ajunt, labiis attigiſſe dicendus eſſet, qui ignoraret quantum elaboraverint Romani Pontifices, ut Orientales ad unitatem adducerent, poſt funeſtum ſchiſma Photii, qui tempore Summi Pontificis Sancti Nicolai I., Conſtantinopolitanam Sedem, depulſo per vim Sancto Ignatio Patriarcha legitimo, invaſit. Sanctus Leo IX. Prædeceſſor noſter Legatos ſuos Conſtantinopolim miſit, ut hujuſmodi ſchiſma, quod per duo circiter ſæcula ſopitum, Michael Cerularius redintegraverat, extirparunt; ſed illius conatus in irritum ceciderunt. Urbanus deinde II. Græcos ad Barenſe Concilium invitavit; ſed exiguum fructum conſecutus eſt, tametſi Sanctus Anſelm. Cantuarienſis Archiep. omnem curam impenderit, ut ipſos Eccleſiæ Romanæ conciliaret ipſiſque errores, in quibus verſabaotur, doctrinæ ſuæ lumine patefecerit. In Lugdunenſi Concilio, quod Beatus Gregorius X. coegerat, Michael Palæologus Impera-

pera.

Digitized by Google

perator, & Græci Epiſcopi, unitatem Romanæ Eccleſiæ amplexi ſunt; verum mutatis animis ab illa rurſum deſciverunt. In Concilio autem Florentino ſub Eugenio IV. Summo Pontifice, ad quod Joannes Palæologus, & Joſeph Patriarcha Conſtantinopolis, cum cæteris Orientalibus Epiſcopis, convenerant, Unio ſtatuta fuit, & uniuſcujuſque ſubſcriptionibus acceptata; eodemque in Concilio, Armenorum, & Jacobitarum Eccleſiæ, ad obedientiam Sedis Apoſtolicæ redierunt; deinde Eugenius Pontifex Florentia Romam profectus, Legatos etiam Regis Æthiopum excepit, ac Syros, Chaldæos, & Maronitas ad obedientiam Romanæ Sedis redegit. Sed quoniam, uti legitur in Evangelio Sancti Matthæi *Cap.* 13. ſemen, quod cecidit ſuper petram, nullum affert fructum, quia non habet, ubi radicem defigat: *Hi ſunt, qui cum gaudio ſuſcipiunt continuo verbum Dei, non habent autem in ſe radicem: facta autem tribulatione & perſecutione propter verbum, continuo ſcandalizantur*, ideo vix Marcus Archiepiſcopus Epheſinus, tamquam novus Photius, Unionem convellere adnixus eſt, & adverſus ipſam cœpit vocem extollere, ſtatim omnis optatus fructus deperiit.

In unione curanda ſemper id actum, ut exploſis erroribus Orthod. Fidei oppoſitis Ritus eſſet illæſus.

§. 6. Præterea Eccleſiaſticæ hiſtoriæ ignarum ſe proderet, qui pariter neſciret, ita cum Orientalibus Unionem peractam, firmatamque fuiſſe, ut Dogma proceſſionis Spiritus Sancti a Patre, & Filio reciperent, atque adeo licitam fuiſſe admitterent additionem vocis *Filioque*, Symbolo factam; ut panem non minus fermentatum, quam azymum, Sacramenti Euchariſtiæ materiam eſſe faterentur; ut dogma Purgatorii, viſionis beatificæ, ac Primatus Romani Pontificis amplecterentur; uno verbo omnem curam collatam fuiſſe, ut errores Catholicæ Fidei adverſi evellerentur; nunquam vero actum eſſe, ut venerabili Orientali Ritui detrimentum ullum inferretur. Sed præſentem quoque Eccleſiæ diſciplinam prorſus ignoraret, cui ſatis exploratum non eſſet, Romanos Pontifices, qui infelicibus præteritorum temporum ſucceſſibus minime deterriti, de reducendis ad Unitatem Græcis ſemper cogitarunt, eamdem viam, quam paulo ante indicavimus, ſemper inſtitiſſe, & adhuc inſiſtere; ſicut ex ipſorum cum dictis, tum factis manifeſte colligitur.

Præclar. In id affertur S. Leonis IX. factum.

§. 7. Undecimo ſæculo nonnullæ Conſtantinopoli, Alexandriæ, & in Patriarchatu Jeroſolymitano reperiebantur Latinorum Eccleſiæ, in quibus Latinus Ritus ſervabatur, quemadmodum Romæ non deerant Græcorum Templa, in quibus ipſi Græco Ritu ſacra munera perſolvebant. Michael Cerularius, impius ſchiſmatis inſtaurator, Latinas Eccleſias juſſit obſerari. Verum Sanctus Leo IX. Romanus Pontifex par pari nequaquam retulit, quamvis id facillime poſſet, neque Græcorum Templa Romæ clauſit, ſed aperta eſſe voluit. Itaque de injuria Latinis illata conqueſtus *in ſua Epiſtola prima cap.* 9. ita ſubdidit: *Ecce in hac parte Romana Eccleſia quanto diſcretior, moderatior, & clementior vobis eſt? ſiquidem, cum intra & extra Romam plurima Græcorum reperiantur Monaſteria, ſive Eccleſiæ, nullum eorum adhuc perturbatur, vel prohibetur a paterna traditione ſive ſua conſuetudine; quin potius ſuadetur, & admonetur eam obſervare.*

Innocentii III. & Honorii II. reſcripta, de Græcis Ritibus retinendis.

§. 8. Initio ſæculi decimi tertii, cum Latini in poteſtatem ſuam Conſtantinopolim redegiſſent, & Summus Pontifex Innocentius Tertius decreviſſet Patriarcham Latinum in ea Civitate conſtituere, cui non ſolum Latini, ſed etiam Græci obtemperarent; nihilominus palam declarare non prætermiſit, nullum ſe velle Græcis Ritibus inferre detrimentum, niſi ſi quæ forte conſuetudines inter eos receptæ, periculum animarum parerent, aut honeſtati Eccleſiaſticæ adverſarentur. Decretalis hujus Pontificis, in Concilio Lateranenſi IV. edita, refertur tum in *Tom. VII.* Collectionis Conciliorum Harduini *p.* 22. tum *in Cap. Licet, de Baptiſmo*; *Licet Græcos diebus noſtris ad obedientiam Sedis Apoſtolicæ revertentes fovere, ac honorare velimus, mores, ac Ritus eorum, quantum cum Domino poſſumus, ſuſtinendo, in his tamen illis deferre nec volumus, nec debemus, quæ periculum generant animarum, & Eccleſiaſticæ derogant honeſtati*. Honorius poſtea III. qui Innocentio immediate ſucceſſit, iiſdem verbis uſus eſt, cum literas dedit ad Regem Cypri, qui duos Epiſcopos in nonnullis Regni ſui Civitatibus optabat, Latinum videlicet pro Latinis, qui in illis verſabantur, Græcum alte-

D 2 rum

rum pro Græcis, qui iiſdem in locis commorabantur. Atque hæc Honorii epiſtola typis impreſſa legitur in Annalibus Raynaldi *ad ann. Chriſti* 1222. *n.* 5.

Idiſpum iterato conſtituit Innocentius IV.

§. 9 Documentis ejuſmodi plurimum redundat ſæculum decimum tertium. Ad hoc quippe ſæculum pertinet epiſtola Innocentii IV. Ad Danielem Regem Ruſſiæ, apud Raynaldum *ad annum* 1247. *n.* 29., qua ipſius Regis ſpecialem devotionem erga Eccleſiam Catholicam commendans, concedit, ut Ritus, qui Fidei Romanæ Eccleſiæ non repugnarent, in ejuſdem Regno ſerventur, ita ſcribens: *Ea propter clariſſime in Chriſto Fili, tuis ſupplicationibus inclinati, Epiſcopis, & aliis Presbiteris de Ruſſia, ut liceat eis more ſuo ex fermentato conficere, & alios eorum Ritus, qui Fidei Catholicæ, quam Eccleſia Romana tenet, non obvient, obſervare auctoritate præſentium indulgemus*. Huc etiam ſpectat ejuſdem Innocentii IV. Epiſtola ad Othonem Cardinalem Tuſculanum Sanctæ Sedis Legatum in Inſula Cypri, cui munus demandaverat nullas controverſias componendi, quæ Græcos inter, ac Latinos excitatæ fuerant, uti deprehenditur ex ejus Conſtitutione, quæ incipit: *Sub Catholicæ*: quæque *in veteri Bullario Tom. I.* numero decima quarta recenſetur. *Verum quia nonnulli Græcorum jamdudum ad devotionem Sedis Apoſtolicæ redeuntes, ei reverenter obediunt, & intendunt, licet, & expedit, ut mores ac Ritus eorum, quantum cum Deo poſſumus, tolerantes, ipſos in Eccleſiæ Romanæ obedientia præſervemus. Quamquam in his, quæ animarum periculum parerent, vel honeſtati Eccleſiaſticæ derogarent, nec debeamus illis deferre aliquatenus, nec velimus*. Poſtquam vero in eadem epiſtola præſcripſit ea, quæ a Græcis facienda erant, tum ea enumeravit, quæ illis permittenda arbitrabatur; his verbis concludit: *Memoratis autem Archiepiſcopo Nicoſienſi, & ejus Suffraganeis Latinis, communiter auctoritate noſtra præcipias, ut eoſdem Græcos ſuper præmiſſis contra hujuſmodi proviſionem, & deliberationem noſtram, non inquietent aliquatenus, nec moleſtent*. Idemque Pontifex Innocentius IV. Laurentium Minoritam Pœnitentiarium ſuum, Apoſtolicum Legatum conſtituens, eique plenam auctoritatem tribuens, in Græcos omnes, qui in Regno Cypri, in Patriarchatibus Antiocheno, & Hieroſolymitano morabantur, & Jacobitas etiam, Maronitas, ac Neſtorianos, hoc illi potiſſimum mandavit, ut Græcos univerſos auctoritate ſua vindicaret ab omnibus moleſtiis, quæ ipſis a Latinis inferri poſſent: *Mandamus, quatenus Græcos illarum partium, quocumque nomine cenſeantur, auctoritate Apoſtolica protegens, turbari eos violentiis, vel quibuſcumque moleſtiis non permittas, injurias quaslibet & offenſas a Latinis illatas eiſdem, plenarie faciens emendari, & latinis ipſis diſtricte præcipiens, ut a ſimilibus de cætero penitus conquieſcant*. Hæc ſunt Innocentii verba ad prædictum Legatum Apoſtolicum, quæ a Raynaldo *ad annum Chriſti* 1246. *n.* 30. recenſentur.

Hujuſque proximus Succeſſor Alex. IV.

§. 10. Alexander IV. in locum Innocentii Pontificis immediate ſuffectus, cum irritam ceſſiſſe Prædeceſſoris ſui voluntatem animadvertiſſet, cumque turbas, ac diſſenſiones Græcos inter ac Latinos Epiſcopos in Regno Cypri adhuc vigere percepiſſet, Latinis Epiſcopis indixit, ut Græcos Eccleſiaſticos ſuas ad Synodos acceſſerent; eos autem Decretis Synodalibus ſubjectos declarans; ſequentem conditionem adjecit: *Recipere, & obſervare Synodalia ſtatuta, quæ tamen Græcorum Ritibus Fidei Catholicæ non adverſis, & a Romana Eccleſia toleratis, non obvient*. Hujuſmodi laudabili exemplo inhærens Elias Archiepiſcopus Nicoſienſis *anno* 1340. Decretis ſuis ſynodalibus hanc declarationem inſeruit: *Per hoc autem non intendimus inhibere Græcis Epiſcopis, & eorum ſubditis, quia Ritus ſuos, Fidei Catholicæ non adverſos, ſequantur, juxta compoſitionem a felicis recordationis Domino Alexandro Romano Pontifice in Regno Cypri inter Latinos, & Græcos editam, & obſervatam*. Hæc omnia perſpici poſſunt in Labbeana Collectione Venetæ editionis, *tom.* 14 *pag.* 279. & *t.* 15. *pag.* 775.

Unio Græcor. in Lugdun. Concilio ſtipulata ſub conditione, ne quid Græcus Ritus immutaret.

§. 11. Finem ſæculo decimo tertio imponit memorata Græcorum, Latinorumque Unio ſtatuta in Generali Concilio Lugdunenſi ſub Beato Gregorio X. Summo Pontifice, qui ad Michaelem Palæologum Fidei Confeſſionem, Unioniſque Decretum a Concilio firmatum, & a Legatis Orientalibus juratum miſit, ut ipſe

quo-

quoque Imperator, ac reliqui Græci Epiſcopi eiſdem ſubſcriberent. Peracta fuerunt omnia ab Imperatore, & Orientalibus, adjecta tamen hac conditinne, quæ ipſorum litteris continetur, ab Harduino relatis in ſua Collectione, *t. 8. p. 698.* *Sed rogamus Magnitudinem Veſtram &c. quod permaneamus in Ritibus noſtris, quibus utebamur ante Schiſma, qui ſcilicet Ritus non ſunt contrarii contra ſupradictum Fidem, nec contra Divina præcepta.* Quamvis autem reſponſum Gregorii Pontificis ad has Orientalium litteras interierit, quum tamen ipſe Unionem ab iis acceptam atque ſubſcriptam ſatis firmam reputaverit, merito inde colligitur, prædictam conditionem ab ipſo receptam, probatamque fuiſſe. Et ſane Nicolaus III. Gregorii Succeſſor, per ſuos Legatos, quos Conſtantinopolim miſit, his verbis animum ſuum patefecit, uti habetur apud Raynaldum *ad annum Chriſti* 1278. *De cæteris autem Græcorum Ritibus, eadem Romana Eccleſia intendit Græcos, quantum cum Deo poterit, favorabiliter proſequi, & ipſos in illis Ritibus, de quibus Sedi Apoſtolicæ viſum fuerit, quod per eos Catholicæ Fidei non lædatur integritas, nec ſacris ſtatutis Canonum derogetur, perſeverare permittit.*

Similiter res geſta eſt in Concil. Flor. probante Eugenio IV. Pont.

§. 12. Quod attinet ad ſæculum decimum quintum, ſat eſſe poteſt indicata ſuperius Unio in Concilio Florentioo ſtatuta, cui ab Eugenio Pontifice probatæ, Joannes Palæologus ſubſcripſit, hac lege: *ne ex Ritibus noſtræ Eccleſiæ aliquid immutetur*: uti videre eſt *tom. 9.* Collectionis Harduini *p* 395. Verum, cum Nobis in animo non ſit ſingula percenſere, quæ a Romanis Pontificibus, ſequentibus deinde ſæculis geſta ſunt, præcipua quædam attingemus, ex quibus manifeſto deprehendatur, ipſos quidem omni conatu, ſtudioque egiſſe, ut inſidentes Orientalium animis errores ab iis evellerent, ſed ſimul etiam manifeſtis argumentis id oſtendiſſe, ſartos tectoſque ſe velle Ritus, quibus eorum majores ante Schiſma, approbante Sede Apoſtolica, uſi fuerant; nec unquam ab Orientalibus poſtulaſſe, ut ſi Catholici eſſe vellent, Latinum Ritum amplecterentur.

Subſequentium Leonis X. Clem. VII. & Pii IV. cura ſervandi Græci Ritus.

§. 13. In Græcorum Enchiridio edito Beneventi, duæ Summorum Pontificum Leonis X., & Clentis VII. habentur Conſtitutiones, quibus vehementer increpantur Latini illi, qui in Græcis reprehendebant obſervantiam eorum, quæ in Florentino Concilio eiſdem permiſſa fuerant; præſertim quod Sacrificium offerrent in fermentato, uxorem ducerent, antequam ſacris Ordinibus initiarentur, eamque poſt ſuſceptos Ordines ſacros retinerent, quodque Euchariſtiam ſub utraque ſpecie etiam Pueris exhiberent. Pius IV. in Conſtitutione: *Romanus Pontifex*: quæ numero eſt 75. *tom.* 2. *veteris Bullarii*, dum Græcos in Latinorum Diœceſibus commorantes, Latinis Epiſcopis ſubjectos fore decernit, ita ſubdit: *Per hoc tamen non intendimus, quod ipſi Græci ab eorum Græcanico Ritu detrahantur, vel alias deſuper quoquo modo per locorum Ordinarios, aut alios impediantur.*

Gregor. XIII. in Collegiis pro Græcis, Maronitis, & Armenis Urbe erectis, Ritum Orientalem ſervari voluit.

§. 14. Annales Gregorii XIII. a Patre Maphæio conſcripti, & Romæ impreſſi anno 1742. complura referunt, quæ idem Pontifex geſſit, licet exitu parum felici, ut Cophtos, Armenoſque ad Catholicam Fidem reduceret. Sed ad rem noſtram potiſſimum faciunt ea, quæ leguntur in ipſius Conſtitutione 63. *in novo Bullario tom. 4. part. 3.*, & in duabus aliis, videlicet 157. & 173. *in eodem Bullario tom. 4. part. 4.*, de fundatione trium Collegiorum in Urbe ab eodem Pontifice inſtitutorum pro Græcis, Matnnitis, & Armenis, in quibus Alumnos dictarum Nationum educari voluit, ita tamen, ut ſemper in ſuis Ritibus Orientalibus perſeverarent. Celeberrima fuit Unio Ruthenorum cum Apoſtolica Sede tempore fel. record. Clementis Papæ VIII. peracta, cujus monumenta relata leguntur in Annalibus Venerabilis Cardinalis Baronii, Romanæ editionis anni 1596. *Tom. VII.* ubi *p.* 682. exhibetur Decretum ab Archiepiſcopis, & Epiſcopis Ruthenis pro ineunda Unione confectum, cum hac conditione: *Salvis tamen, & in integrum obſervatis cæremoniis, & Ritibus cultus Divini peragendi, & Sanctorum Sacramentorum, juxta conſuetudinem Eccleſiæ Orientalis; correctis tantummodo iis articulis, qui ipſam Unionem impedirent; ut more antiquo fierent omnia, ſicut olim Unione durante fuerunt.* Sed cum paulo poſt ad pacem turbandam rumor percrebuiſſet, ſublatos eſſe in Unione Ritus univerſos,

Rutheni ad unitatem Catholicam redeuntes eumdem Orientalem Ritum ſibi illæſum ſtipulantur.

qui-

Digitized by Google

quibus Rutheni antiquitus uſi fuerant in Divina Pſalmodia, in Miſſæ Sacrificio, in Sacramentis adminiſtrandis, aliiſque Sacris Cæremoniis; Paulus V. Litteris Apoſtolicis in forma Brevis datis anno 1615., quæ in eodem Græcorum Enchiridio impreſſæ ſunt, voluntatem ſuam his verbis ſolemniter declaravit: *Dummodo veritati, & doctrinæ Fidei Catholicæ non adverſentur, & communionem cum Romana Eccleſia non excludant, per Unionem præmiſſam tollere, aut extinguere, Eccleſiæ Romanæ intentionem, mentem, & voluntatem non fuiſſe, nec eſſe; nec id dici vel cenſeri potuiſſe, nec poſſe; quin imo dictos Ritus eiſdem Ruthenis Epiſcopis, & Clero, ex Apoſtolica benignitate permiſſos, conceſſos, & indultos eſſe.*

Eamdem conditionem ſemper ratam firmamque fore edicit Paulus V.

Clariora Summor. Pont. facta, quibus evincitur, fuiſſe eos de Oriental. Ritu ſervando vehementer ſollicitos.

§. 15. Aptiſſime hic recenſeri poſſent Eccleſiæ, quas diverſis temporibus poſteriores Romani Pontifices Græcis, Maronitis, Armenis, Cophtis, Melchitis in Urbe addixerunt, quæque etiamnum extant, & patent, ut ſacras functiones in ipſis, juxta Ritum ſuum, ſinguli expleant. Opportune hic quoque referri poſſet, quemadmodum Clemens Papa VIII. in ſua Conſtitutione 34. § 7. *veteris Bullarii*, Græcum Epiſcopum Romæ conſtituit, ut Italo Græcis Latinas Diœceſes incolentibus Ordines juxta Græcorum Ritum conferret; deinde vero alium a Clemente XII. proximo Prædeceſſore noſtro, in ſua Conſtitutione incipiens *Paſtoralis*, fuiſſe ſuperadditum Græcum Epiſcopum, qui fixam in Biſinianenſi Diœceſi Sedem habet, ita Italo Græcis Ordines conferant; ne qui longius ab Urbe diſtant, longum iter aggredi cogantur, ut Ordines ab Epiſcopo Græco Romæ degente, juxta allatam Clementis VIII. Conſtitutionem, ſuſcipiant; ac ne ipſis quidem Epiſcopis Catholicis Maronitarum, Cophtorum, & Melchitarum, qui aliquando Romæ verſantur, denegari facultatem conferendi Ordines juxta Ritum ſuum, nationis ſuæ hominibus, dummodo idonei reperiantur. Ad rem pariter hic addi poſſet, quoties aliqua de diſciplina Orientalium, vel Italo Græcorum excitata eſt controverſia, Apoſtolicam Sedem nihil prætermiſiſſe, ut ſi quæ emendatione digna viſa ſunt, emendaret, edicendo ſtatim, velle ſe, ut cæteris in rebus omnibus Orientalibus Ritus inviolatus, firmuſque maneret; aut aperte declarando, quæ pro Italo Græcis inter nos degentibus, & Latinorum Epiſcoporum juriſdictioni ſubjectis ſtatuebantur, ita accipi oportere, ut eos dumtaxat afficiant, neutiquam vero protendantur ad Græcos Orientales, qui a nobis longe diſſiti, Græcis Epiſcopis ſuis Catholicis ſubſunt.

Immo ne paſſos quidem eſſe, ut ab aliis quidquam eidem Ritui detraheretur.

§. 16. Deprehenditur id ex confirmatione Synodi Provincialis Ruthenorum coactæ in urbe Zamoſciæ anno 1720. ad quam examinandam Nos quoque, quippe qui tunc munere Secretarii Congregationis Concilii fungebamur, acciti fuimus a fel. record. Benedicto XIII. qui licet obſecundandum putaſſet inſinuationibus Patrum ejudem Concilii, a quibus nonnulli Ritus inter Græcos vigentes, ſuis Decretis vel temperari fuerant, vel ſublati; prædictam Synodum confirmavit quidem ſuis Apoſtolicis Litteris in forma Brevis, datis anno 1724. hac tamen addita declaratione: *Ita tamen, quod per noſtram prædictæ Synodi confirmationem nihil derogatum eſſe cenſeatur Conſtitutionibus Romanorum Pontificum Prædeceſſorum noſtrorum, & Decretis Conciliorum Generalium, emanatis ſuper Ritibus Græcorum, quæ, non obſtante hujuſmodi confirmatione, ſemper in ſuo robore manere debent*. Idem quoque colligitur ex pluribus noſtris Conſtitutionibus, quæ in noſtro Bullario continentur, de Ritibus Cothorum, Melchitarum, Maronitarum, Ruthenorum, & Italo-Græcorum generatim, atque etiam ſpeciatim de Ritibus Cleri Collegiatæ Eccleſiæ Meſſanenſis Sanctæ Mariæ *de Grafeo* nuncupatæ, ac poſtremo de Græco Ritu in Ordine Sancti Baſilii ſervando. Siquidem in Conſtitutionem 87. *ejuſdem Bullarii Tom. I.* de Græcorum Melchitarum Ritibus hæc leguntur; *De Ritibus igitur, & moribus Eccleſiæ Græcæ illud in primis generatim ſtatuendum decrevimus, nemini licuiſſe, aut licere, quovis titulo, & colore, & quacumque auctoritate, aut dignitate, etiamſi Patriarchali, aut Epiſcopali præfulgeat, quidquam innovare, aut aliquid introducere, quod integram, exactamque eorumdem obſervantiam imminuat*. In præcedenti vero Conſtitutione 57. quæ incipit: *Etſi Paſtoralis* §. 9. *num.* 1. hæc de Italo-Græcis

præ-

Digitized by Google

præſcribuntur : *Quoniam Orientalis Eccleſiæ Ritus , utpote non minima ex parte a Sanctis Patribus profecti , vel a Majoribus traditi , ſic animis Græcorum, aliorumque inſederunt, ut Prædeceſſores noſtri Romani Pontifices ſatius conſultiuſque duxerint Ritus hujuſmodi , qua in parte nec Fidei Catholicæ adverſantur , nec periculum generant animarum , aut Eccleſiaſticæ derogant honeſtati , approbare , ſeu permittere , quam illos ad Romanarum cæremoniarum normam reducere &c.* Et §. 9. n. 24. hæc leguntur : *His inſuper quæ ſuperius in quacumque parte Italo Grecis conceſſimus , indulſimus , declaravimus , præcepimus , ordinavimus , & interdiximus , ſeu prohibuimus , Græcorum in Oriente , ſub propriis Catholicis Epiſcopis , Archiepiſcopis , vel Patriarchis commorantium , & aliarum Chriſtianarum Nationum quorumcumque Rituum a Sancta Sede approbatorum , ſeu permiſſorum, juribus qualibuſcumque , ſi quæ illis de jure, vel ex conſuetudine, vel alias quomodolibet legitime competant, aut Apoſtolicis Conſtitutionibus vel Conciliorum Generalium , aut particularium , ſeu Congregationum Venerabilium Fratrum noſtrorum Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalium Decretis, quæ ſuper Ritibus Græcorum , ſeu aliorum Orientalium emanarunt , ullo pacto præjudicatum, vel præjudicium ullum illatum eſſe , non intendimus.*

Hæreſes tamen unitatem proſcindentes, ſummopere averſati, certas formulas Profeſſionis Fidei Græcis, & Oriental. ſtatuet.

§. 17. Verum his , aliiſque pluribus prætermiſſis , libere aſſeremus , Romanos Pontifices aſſiduam , atque indefeſſam curam impendiſſe , ut hæreſes , a quibus Schiſma inter Occidentalem , atque Orientalem Eccleſiam dimanavit , profligarent ; ac propterea earum deteſtationem , ſive abjurationem expopoſciſſe ab iis Orientalibus , qui ad Eccleſiæ unitatem redire poſtulant , aut de quibus explorandum eſt, utrum vere ad unitatem Apoſtolicæ Sedis pertineant. Duæ ſunt formulæ profeſſionis Fidei , quarum prima Græcis præſcripta a Summo Pontifice Gregorio XIII. , *tom. 2. veteris Bullarii Romani trigeſima tertia* recenſetur; alteram vero pro Orientalibus ſtatuit Urbanus VIII. Ambæ typis Congregationis de Propaganda Fide editæ fuerunt , prima quidem anno 1623. altera anno 1642. cum autem deinde anno 1665. Patriarcha Antiochenus, Syriacus Hierapolis, necnon Archiepiſcopus Syrorum in eadem urbe Hierapolis commorantium, ſuæ Fidei profeſſionem ad Urbem tranſmiſiſſent , eaque data fuiſſet examinanda Patri Laurentio de Laurea Ordinis Minorum Sancti Franciſci Conventualium , tunc temporis Sancti Officii Conſultori , & deinde S. R. E. Cardinali ; is die 28. Aprilis ejuſdem anni ſuffragium ſuum ſcripto exaratum protulit , quod etiam ſubinde fuit a Congregatione probatum , illudque his verbis concluditur : *Omnes ſunt ad mittendæ , ſed ſignificandum eſt iis, ad quos ſpectat, ut in poſterum curent, emitti Profeſſionem Fidei alias a felicis recordationis Urbano VIII. Orientalibus præſcriptam, quia illa continet multarum hæreſum deteſtationem, & alia pro iis regionibus neceſſaria.*

Curaruntque eorum Miſſalia expurgata recudi, Euchologium emendari, ſervato cæteroquin ſemper Græco Ritu.

§. 18. Cumque inimicus homo , ut ſuperſeminaret zizania , eo nequitiæ nonnullorum animos impuliſſet , ut Miſſalibus , Breviariis , ac Ritualibus admiſcerent errores , quibus Eccleſiaſtici , cæterique de Clero inficerentur , opportuno conſilio , & poſt accuratum examen , Romani Pontifices Typis Congregationis de Propaganda Fide , Miſſale Cophticum , ac Maronitarum , ſicut etiam Illyrica , aliaque hujuſmodi Miſſalia recudenda curarunt . Neque ſilentio præterire poſſumus , quantum curæ , ac laboris collatum fuerit in emendando Græcorum Euchologio , quod e Typographia ejuſdem Congregationis ſuperioribus menſibus prodiit abſolutum . Hujus operis examen magno quidem ſtudio ſub Urbano VIII. Pontifice cœptum fuit , at poſt non multum temporis intermiſſum ; inſtauratum autem noviſſime ſub Clemente XII. proximo Prædeceſſore noſtro; aſt Deus Optimus Maximus eo Nos gaudio perfudit , ut poſt innumeras vigilias , labores , ac diſcuſſiones , Pontificatus Noſtri tempore , a Cardinalibus , Præſulibus , Theologis , ac Viris Orient. Linguarum peritiſſimis peractas , quin nobis ipſi pepercerimus , inveſtigando nimirum, perlegendo, & expendendo quæcumque inſpicienda, legenda , & examinanda erant , graviſſimum hujuſmodi opus abſolutum intueremur ; ea ſemper adhibita accurata , ac quodammodo ſcrupuloſa circumſpectione, nequid nimirum læderetur Græcus Ritus , ſed illibatus omnino retineretur , &

inte.

Digitized by Google

integer, quavis cæteroquin ſuperioribus temporibus inter noſtros Theologos non defuerint, qui Orientalium Liturgiarum, Rituumque, qui ante Schiſma in Orientali Eccleſia obtinuerant, penitus ignari, improbarent quidquid adverſabatur Occidentalis Eccleſiæ Ritui, quem tantummodo probe noverant. Utque uno verbo complectamur omnia, in reditu Græcorum, Schiſmaticorumque Orientalium ad Catholicam Religionem curando, id unum Romani Pontificibus maxime curæ fuit, ut ex illorum animis radicitus evellerent Arii, Macedonii, Neſtorii, Eutychetis, Dioſcori, Monothelitarum, aliorumque errores, in quo infeliciter proruerant; ſalvis tamen, & intactis Ritibus, ac diſciplina, quam ante Schiſma ſervabant & profitebantur, quæque venerandis ipſorum antiquis Liturgiis, ac Ritualibus innititur; quin unquam iidem Romani Pontifices popoſcerint, ut ad Catholicam Fidem redeuntes, ſuum Ritum dimittere, & Latinum amplecti deberent; id namque Eccleſiæ Orientalis, & Græcorum, ac Orientalium Rituum omnimodam ſecum ferret internecionem, quod porro non modo numquam tentatum, imo vero ſemper fuit, & eſt ab hujus Sanctæ Sedis conſilio quammaxime alienum.

Miſſionariorum quale ſit munus, & quam methodum in eo utiliter obeundo ſectari ſoleant.

§. 19. Ex his, quæ huc uſque latiori calamo relata ſunt, plura facile inferri poſſunt. Primum quidem conatus omnes, omnemque diligentiam in id unum impendendam eſſe ab eo Miſſionario, qui Orientales Schiſmaticos, & Græcos, ad unitatem, Deo juvante, redigere contendit, ut ſcilicet ab illorum animis errores depellat Catholicæ Fidei adverſantes, quos Majores eorum amplexi ſunt, ut cauſam aliquam prætenderent, qua ſe ab Eccleſiæ unitate ſegregarent, ſubtraherentque ab obedientia ac obſequio, Romano Pontifici, tamquam ejuſdem Eccleſiæ Capiti exhibendis. Quod vero ſpectat ad argumenta, quibus Miſſionarius uti debet; quum Orientales propriis veteribus Patribus magnopere adhæreant, peracta jam res eſt operoſa ſedulitate diligentiſſimi Leonis Allatii, aliorumque clariorum Theologorum, qui perſpicue demonſtrarunt, convenire maxime inter ſeſe veteres, ſpectabilioreſque Græcorum, noſtroſque Eccleſiæ Occidentalis Patres, in iis omnibus, quæ ad Dogma pertinent, & ad confutationem errorum, quibus Orientales, & Giçci nunc temporis miſere implicantur. Quapropter horum Librorum ſtudium maximam indubie afferet utilitatem. Conati ſunt ſane Lutherani præterito ſæculo, Orientales, & Græcos in errores ſuos pertrahere. Idem quoque tentarunt Calviniſtæ infenſiſſimi hoſtes præſentiæ realis Chriſti in Sacramento Euchariſtiæ, & tranſubſtantiationis panis, ac vini in ejuſdem Corpus, & Sanguinem; & in partes ſuas Patriarcham Cyrillum, ut ajunt, adduxerunt. Attamen, cum Græci, licet Schiſmatici, animadvertiſſent, novis Lutheranorum erroribus adverſari ſuorum veterum Patrum auctoritates, præſertim Sanctorum Cyrilli, Joannis Chryſoſtomi, Gregorii Niſſeni, Joannis Damaſceni, tum authentica argumenta, quæ ex ipſorum Lyturgiis depromuntur, ad realem præſentiam, & tranſubſtantialem aſſerendam, ſe decipi minime paſſi ſunt, nec ullo modo a Catholica veritate recedere voluerunt. Conſtat id omne ex Scheleſtrato in Diſſertatione: *De perpetua conſenſione Orientalis Eccleſiæ contra Lutheranos*: ſub titulo: *De tranſubſtantiatione, p. 717. tom. 2. Actorum Eccleſiæ Orientalis*. Iidemque duabus in Synodis Patriarcham Cyrillum, ſeu edita ſub ejus nomine Calviniana dogmata, unanimes damnarunt, uti videre eſt apud Chriſtianum Lupum *part.* 5. ad Concilia Generalia, & Provincialia; ac potiſſimum in Diſſertatione: *De quibuſdam locis c. 9. in fine*. Ex quo primum haud levis ſpes effulget, fore, ut ipſorum oculis ſubjectæ auctoritates veterum Patrum, quæ novis eorumdem erroribus adverſantur, Catholico autem noſtro Dogmati favent quammaxime, facilem iiſdem viam ad reditum ſternant, eoſque ad veram converſionem impellant. Deinde alterum quoque poteſt inferri, nimirum, non modo opus non eſſe, ad Orientales & Græcos in viam unitatis revocandos, ut lædantur ipſorum Ritus, aut corrumpantur; quandoquidem id ſemper alienum fuit ab inſtituto Sedis Apoſtolicæ, quæ in hac ipſa Sacrorum Rituum materia, zizania a tritico, quoties oportuit, ſecernere novit; verum etiam conatus hujuſmodi plurimum optatiſſimæ unioni adverſari, uti recte perpendit Thomas a Jeſu: *De converſione omnium gen-*

tium

Digitized by Google

tium procuranda lib. 7. cap. 2. Oſtendendum etiam , Eccleſiam Romanam probare , ac indulgere , ut quævis Eccleſia propriis adhæreat Ritibus , & Cæremoniis; quippe cum Schiſmatici propriorum Rituum tenaciſſimi ſint. Ne ipſos eorum perdendorum ingruens aliqua ſuſpicio ab Eccleſia Romana alienet , & avertat , opportune laborandum , ut ſe in propriis Cæremoniis inſectandis conſervandos eſſe perſuadeantur. Demum ex iis, quæ ſupra præjecimus , illud tertio infertur, cavendum omnino eſſe Miſſionario , qui Orientalem ſchiſmaticum reducere cupit , ne eumdem ad Latinum amplectendum Ritum inducere contendat : munus namque hoc unum Miſſionario demandatur, revocandi Orientalem ad Catholicam Fidem , non vero ipſum ad Latinum Ritum inducendi.

Latinis non licet ad Græc. Ritum tranſire , neque Græcis Latinum Ritum ſemel amplexis , ad illum reverti, niſi Apoſtolica intercedat diſpenſatio.

§. 10. Peracta in Florentino Concilio Unione , quam ſuperius memoravimus , quidam ex Latinis Catholicis, in Græcia commorantes , arbitrati ſunt , fas ſibi eſſe a Latino Ritu ad Græcum tranſire, allecti fortaſſe, ea libertate, quam noverant Græcis præſervatam, retinendi poſt Ordinem Sacrum, uxores, quas duxerant, antequam eumdem Sacrum Ordinem ſuſcepiſſent. Verum Nicolaus V. Pontifex Maximus opportunum huic corruptelæ remedium afferre non prætermiſit , uti colligitur ex ejus Conſtitut. *1. 3. part. 3. Bullarii* recenter Romæ editi *pag. 64 Pervenit ad aures noſtras , quod in Locis, quæ Catholicis in Græcia ſubjecta ſunt , multi Catholici, Unionis prætextu, ad Græcos impudenter tranſeunt Ritus. Mirati admodum ſumus , mirarique non deſiſtimus, neſcientes , quid ſit , quod eos a conſuetudine , ac Ritibus , in quibus nati , enutritique ſunt , in alienigenarum Ritus tranſpoſuit; nam, etſi laudabiles Orientalis Eccleſiæ Ritus ſint , non licet tamen Eccleſiarum Ritus permiſcere, neque id unquam Sacroſancta Synodus Florentina permiſit.* Cum Latinus Ritus is ſit, quo utitur Sancta Romana Eccleſia , quæ Mater eſt & Magiſtra aliarum Eccleſiarum, reliquis omnibus Ritibus præferri debet: Ex quo porro ſequitur , haud licere a Latino Ritu ad Græcum tranſire; nec illis, qui ſemel a Ritu Græco, vel Orientali, ad Latinum tranſierunt integrum eſſe ad priſtinum Græcum Ritum reverti , quemadmodum patet ex noſtra Conſtitutione: *Et Paſtoralis 57. §. 2. num. 13. Bullarii noſtri tom. 1.*, niſi forte peculiares quædam intercederent circumſtantiæ , quæ impertiendam hac ſuper re diſpenſationem ſuaderent; ſicuti ſuperioribus temporibus aliquando , & nunc etiam accidit in Collegio Maronitarum hujus noſtræ Urbis , in quo , cum quandoque reperiatur aliquis Societatis Jeſu Sacerdos, qui Societatem ingrediens, diſpenſationem obtinuit tranſeundi ad Latinum Ritum, nonnunquam cum eo diſpenſatur, ut in Eccleſia memorati Collegii Miſſam celebret Ritu Syriaco , & Chaldaico, Divinumque Officium juxta eumdem Ritum perſolvat, nempe , ut Alumnos in eodem Collegio degentes Ritum ipſum edoceat. Id liquido appatet ex pluribus Decretis Congregationis Sancti Officii, uno videlicet dato die 30. Decembris anno 1716., altero die 14. Decembris anno 1740., nec non ex alio recentiori , quod Nos die 19. Auguſti anno 1752. juſſimus expediri.

Græcis itidem interdictus ad Latin. Ritum tranſitus, ſed non æque ; is autem non a Miſſion. ſed ab Apoſtol. Sede probandus.

§. 11. Hæc tranſitum de Latino ad Græcum Ritum ſpectant. Nunc autem verba facientes de tranſitu ab Orientali, & Græco ad Latinum Ritum, libere affirmari poteſt, tranſitum hujuſmodi, non æque , ac primum , interdici ; ſed tamen nequaquam licere Miſſionario, Græcum & Orientalem , ad Catholicæ Eccleſiæ unitatem reverti exoptantem, inducere, ut proprium Ritum dimittat , cum ex hac agendi methodo, graviſſima detrimenta, ſicuti paulo ante innuimus, promanare poſſint. Melchitæ Catholici libenter olim a Græco Ritu ad Latinum tranſibant, ſed vetitum id ipſis fuit, monitique Miſſionarii, ne illis ſuaderent hujuſmodi tranſitum; cujus permiſſio eſt privativo Apoſtolicæ Sedis judicio reſervata , uti manifeſtum ſit ex noſtra Conſtitutione: *Demandatam 85. §. 35. Bullarii tom. 1. Præterea omnibus , & ſingulis Melchitis Catholicis , Græcum Ritum ſervantibus , ad Latinum Ritum tranſire deinceps expreſſe vetamus. Miſſionariis vero omnibus diſtricte mandamus , ſub pœnis etiam infra exprimendis , aliiſque arbitrio noſtro decernendis , ne cuiquam ex illis hujuſmodi tranſitum a Græco ad Latinum Ritum ſuadere præſumant, aut etiam cupientibus , inconſulta Apoſtolica Sede , permittant.* Conſentanea ſunt Decreta Urbani VIII. Prædeceſſoris noſtri quoad

Et quid de Italo-Græcis.

Ritum Græco-Ruthenum, edita in Congregatione Propagandæ Fidei coram ipſo habita die 7. Februarii, ac die 7. Julii anno 1624. Quamvis autem æquum videri poſſet libero Italo Græcis relinquere facultatem tranſeundi, ſi liberet, a Græco Ritu ad Latinum, cum ipſi inter nos verſentur, & Latino Epiſcopo ſubjiciantur; tamen conſtitutum eſt, ut Sedis Apoſtolicæ Auctoritas ad id omnino requiratur, ſi de Eccleſiaſticis tam Sæcularibus, quam Regularibus agatur: Si vero Laici, & Sæculares tranſitum hujuſmodi poſtulaverint, Epiſcopi ſufficiat licentia quam ob juſtas, ac legitimas cauſas, certis quibuſdam perſonis moderate impertiri quidem poteſt, nunquam vero integræ Univerſitati: In hac enim facti ſpecie Apoſtolicæ Sedis auctoritate opus eſt, uti videre eſt in ſæpe memorata noſtra Conſtitutione: *Etſi Paſtoralis*: 7. §. 2. *num.* 14 *Bullarii noſtri tom.* 1.

Objectio ex eo deſumpto, quod aliqui Latinorum Ritus Oriental permittantur.

Duplex ſtatuitur Græco. & Orient Claſſis. Nonnulli ſuis Ritibus ita adhærentur ut Latinos damnent, atque improbent. Exemplo res illuſtratur.

§. 22. Quod ſi defendi vellet, Orientales, & Græcos hæreſim abjurantes, & ad Unitatem redeuntes, allici jure poſſe, ac urgeri ad Ritus ſuos deſerendos, Ritumque Latinum omnino amplectendum, eo quod alias probatum fuerit, atque nunc etiam probetur, Orientales, & Græcos Latinum aliquem Ritum ſectari; opportuna haud deſideratur reſponſio. Orientales ſiquidem & Græci duas veluti Claſſes conſtituunt. Prima eſt illorum, qui nequaquam contenti iis rebus, quæ ab Apoſtolica Sede ipſis ad Unionem conſervandam permittuntur, extra honeſtatis limites impudenter feruntur, jactantes, quæcumque a ſe fiunt, ea jure optimo fieri, Latinoſque decipi, qui eadem non peragunt. Exemplo ſit Azymum: Græci, & Orientales, ut Catholici ſint, fateri debent, tam azymum, quam fermentatum panem, materiam eſſe aptam Sacramenti Euchariſtiæ, & quemlibet Eccleſiæ ſuæ Ritum ſectari oportere; adeo ut quicumque improbat Eccleſiæ Latinæ Ritum, quæ in Euchariſtiæ conſecratione utitur azymo, a veritate recedat, & in errorem prolabatur. Hilarion Monachus in Dialectica ſua Oratione, quam Leo Allatius e Græco ſermone Latinam reddidit *tom.* 1. *Orthodoxæ*, edito Typis Congregationis de Propaganda Fide 1651. *p.* 762. hæc advertit: *Et hæc ſcripſi vobis, Græci amiciſſimi, non panem veſtrum, quem adorans æque ac noſtræ azyma revereor, incuſans, ſed exponens, neque probe, neque ut Chriſtianum addecet, vos gerere, dum Latinorum azyma dicto factoque læditis, injuriaque afficitis; in utriſque enim, ut dictum eſt, verus Chriſtus continetur.* Exemplum eſt itidem ex libertate Orientali & Græcæ Eccleſiæ relicta, ut qui in ea Sacris Ordinibus, atque etiam Sacerdotio ſunt inſigniti, uxores, quas ante Sacrum Ordinem duxerunt, retinere valeant, uti patet *ex Can. Aliter. diſt* 31 *& cap. Cum olim, de Clericis Conjugatis*. Romani ſiquidem Pontifices perpendentes id nequaquam adverſari Divino, aut naturali juri, ſed tantum Eccleſiaſticis ſanctionibus, opportunum cenſuerunt conſuetudinem hanc inter Græcos, & Orientales vigentem ferre, ne, auctoritate Apoſtolica ad eam evellendam interpoſita, illis occaſio ab unitate recedendi præberetur; quod recte expendit Arcudius *in ſua Concordia lib.* 7 *cap.* 33. Attamen, quis crederet? non defuerunt, neque deſunt ex Græcis, & Orientalibus, qui Latinam Eccleſiam injuria arguunt, tamquam Matrimonio infenſam, propterea quod exemplum Apoſtolorum ſequuta, in ſuis Subdiaconis, Diaconis, ac Presbyteris cœlibatum ſervaverit, ac ſervet. Legi poteſt Hincmarus Rhemenſis *tom.* 2. *ſuorum Operum epiſt.* 51. Tertium denique exemplum ſuppeditant nonnulli ex Cophitis, quorum Ritus præſcribit, ut poſt Baptiſmi Sacramentum illico adjungatur Confirmatio; qui mos non obtinet in Occidentali Eccleſia, quæ plerumque talem in confirmandis ætatem expoſcit, ut bonum, quidve malum ſit, poſſint dignoſcere. Romana Eccleſia veteri Cophtorum conſuetudini non adverſatur. Verum (quis crederet?) extant ex ipſis nonnulli, qui Baptiſmum a Latinis collatum ideo perhorreſcunt, quod poſt Baptiſma, Confirmationis etiam Sacramentum non fuerit miniſtratum. Quamobrem in noſtra Conſtitutione 129. quæ incipit: *Eo quamvis tempore*: *Bullarii noſtri tom.* 1. merito a nobis arguuntur, atque damnantur: *Sicuti lenitati, & patientiæ Sedis Apoſtolicæ conſonum videri poteſt, quod Cophiti in ſuo jamdiu recepto, & ab eadem Sede tolerato uſu perſeverent; ita ferendum non eſt, quod Baptiſmum Ritu*

Digitized by Google

Ritu Latino , *& ſeorſim a Confirmatione collatum* , *acerbo* , *alienoque animo perhorreſcant*.

§. 23. Alteram Claſſem conſtituunt Orientales illi , & Græci , qui retinentes majori ex parte Ritus ſuos , & inſimul Occidentalium, ac Latinorum Ritus venerantes , ex his nonnullos ſequuntur , ex veteri conſuetudine ſuis Epiſcopis perſpecta , & approbata , atque inſuper ab Apoſtolica Sede expreſſe , vel tacite confirmata . In hanc Claſſem referri poſſunt Armeni , ac Maronitæ , qui fermentatum deſeruerunt , & Euchariſtiam, ſicuti Latini, in azymo conficiunt, uti teſtatur Abrahamus Echellenſis *in ſuo Eutychio vindicato pag.* 477. quam quidem Armenorum diſciplinam nonnulli tribuunt Sancto Gregorio Illuminatori , primo Armeniæ Epiſcopo , qui initio ſæculi quarti , ſub Tiridate Rege , martyrii coronam eſt conſecutus ; alii vero Sancto Silveſtro Pontifici , aut Sancto Gregorio Magno eamdem referunt acceptam, in Conventionibus cum Armenorum natione initis, quæ indicantur a Summo Pontifice Gregorio IX. in ſuis Epiſtolis ad Regem Armeniæ , relatis a Raynaldo *ad annum Chriſti* 1139. *num.* 82. Eam certe diſciplinam ab Eccleſia Romana Armenis traditam, teſtatur eorumdem Armenorum Siſenſis Patriarcha Gregorius , in Epiſtola ad Haytonem patrem Leonis Regis Armeniæ Cœnobitam , *apud Clementem Galanum* , *in Conciliatione Eccleſiæ Armenæ cum Romana Tom. I. pag.* 449. ſic ſcribens: *Quocirca nos a S. Romana Eccleſia* , *aquæ commixtionem* (cum vino in Calice) *modo recipimus* , *ſicut ab eadem acceptum habemus Azymum* , *Mitram Epiſcopalem* , *& modum ſignandi Crucem* . Vetuſtiſſima pariter , & immemorabilis eſt apud Maronitas azymi conſuetudo, uti conſtat ex Morini *Præfatione ad Maronitarum Ordinationes* ; *& ex Bibliotheca Orientali Aſſemani ſenioris tom.* 1. *pag.* 410. atque ex Synodo Nationali in Monte Libano congregata anno 1736. & a Nobis in noſtra Conſtitutione: *Singularis* 31. *Bullarii noſtri tom.* 1. confirmata, in cujus *cap.* 12. *de Sacramento Euchariſtiæ* , cum de azymo agitur , hæc leguntur : *Qui mos* , *& in Eccleſia noſtra* , *& apud Armenos quoque in Oriente* , *ab immemorabili tempore obtinuit* , *& authentica etiam hujus rei documenta proferre poſſumus* . Hoc Armenorum , & Maronitarum exemplo , Beſſarion Cardinalis , cui primum Abbatia Cryptæ Ferratæ ſita in Diœceſi Tuſculana fuerat commendata , id obtinuit , ut Græci Monachi in illa degentes in azymo conſecrarent , quemadmodum legere eſt in noſtra Conſtitutione 33. *Inter multa* : *§. Ut autem* : *Bullarii noſtri tom.* 1. Idem ſemper ſervatum fuit , hodieque ſervatur in Eccleſia Collegiata S. Mariæ *de Graſeo* nuncupata , ſita in Meſſanenſi Diœceſi , licet ipſius Clerus Ritum Græcum retineat, uti videri poteſt in noſtra Conſtitutione 81. quæ incipit : *Romana Eccleſia* , §. 1. *Bullarii noſtri tom.* 1. quamvis , generatim loquendo , Presbyteri Italo-Græci ſervent in Italia , Inſuliſque adjacentibus ſuam diſciplinam , ac Ritum conficiendi in fermentato Euchariſtiam : Moneanturque impenſius Sacerdotes Latini , vel Græci Ritus , ne Euchariſtiam conſecrare , ac diſtribuere juxta proprium cujuſque Ritum prætermittant , uti declaratur in noſtra Conſtitutione , quæ incipit : *Etſi paſtoralis* , 57. §. 1 *n.* 2. *ac* §. 6. *n.* 10. *& ſeq. Bull. noſtri tom.* 1

Altera Claſſis eorum , qui cum propriis aliquem Ritum conjungunt . Aſſeruntur exempla .

§. 24. Quibuſdam Eccleſiæ ſæculis is uſus obtinuit , ut poſt Baptiſmi Sacramentum Euchariſtia pueris traderetur , haud quidem ex ea perſuaſione , quod eſſet ad æternam puerorum ſalutem neceſſaria ; ſed ex mero ritu , & conſuetudine tunc temporis vigente , quemadmodum ſapienter animadverterunt Tridentini Concilii Patres , *Seſſ.* 21. *c.* 4. Inter errores Armenorum a Summo Pontifice Benedicto XII. damnatos , quinquageſimus octavus apud Raynaldum , *ad annum Chriſti* 1341. §. 66. recenſetur ille , quo aſſerebant , ad æternam puerorum ſalutem, & Baptiſmi iis collati validitatem , præter Confirmationis ſacramentum, Euchariſtiam etiam iiſdem eſſe adminiſtrandam : In Occidentali Eccleſia , quadringentis , & amplius ab hinc annis , Euchariſtia pueris poſt Baptiſmum non adminiſtratur : Verum negari nequit , in Libris Ritualibus Orientalium, commemorari Ritum Communionis poſt Baptiſmum pueris adminiſtrandæ . Aſſemanus junior *lib.* 2. *Codicis Liturgici cap.* 149. refert ordinem miniſtrandi Baptiſmi apud Melchi-

Ritus miniſtrandi Euchar. Infantibus , illico poſt Baptiſmum , quando obtinuerit , & quare obſoleverit .

E 2 tas

Digitized by Google

tas ; *pag.* quoque 309. ordinem exſcribit Baptiſmi Syrorum , editum a Philoxeno Maburgenſi Epiſcopo Monophyſita ; *pag.* 406. alium affert deſumptum a veteri Rituali Severi Patriarchæ Antiocheni Monophyſitarum anteſignani : & *lib.* 4. *ejuſdem Codicis pag* 95. & *pag.* 130. binos alios ordines commemorat , ſervatos inter Armenos , & Cophtos in miniſtrando Baptiſmo; quibus omnibus præcipitur , ut pueris poſt Baptiſmum Euchariſtia miniſtretur . Hujuſmodi conſuetudinem apud nonnullos Græcos ad ſua uſque tempora obtinuiſſe ait Sanctus Thomas 3. *part. qu.* 70. *art. ad tertium* . Arcudius vero *lib.* 3. *de Sacramento Euchariſtiæ cap.* 11. hanc eſſe Græcorum diſciplinam ſcribit ; ſed aliqui ex ipſis paulatim eam deſeruerunt , propter incommoda , quæ in præbenda pueris poſt Baptiſmum Euchariſtia identidem intercedebant . In actis Synodi ſub Sergio Patriarcha Antiocheno Maronitarum , habitæ in Monte Libano die 18. Septembris anno 1596. cui præfuit Pater Hieronymus Dandinus Societatis Jeſu , Nuncius Summi Pontificis Clementis VIII. hæc verba leguntur *can.* 7. *Quoniam parvulis ſine indecentia maxima , venerabiliſque Sacramenti injuria , vix poteſt Sacra Chriſti Communio dari , caveant in poſterum Sacerdotes univerſi , ne quemquam ante rationis uſum ad eam admittant* . Conſentiunt Patres Concilii Zamoſciæ habiti anno 1720. §. 3. *de Euchariſtia* . Idemque firmatum legitur in Actis Libanenſis Concilii , quod habitum fuit anno 1736. *c.* 12. *de Sanctiſſimo Euchariſtiæ Sacramento num.* 13. cujus hæc ſunt verba : *In antiquis quidem noſtris Ritualibus , ſicut & in Ordine vetere Romano , & in Euchologiis Græcis , Baptiſmatis Miniſtro diſerte præcipitur , ut infantes mox a Baptiſmate , Chriſmate delibutos , paſcat Euchariſtiæ Sacramento; nihilominus tum ob debitam huic Auguſtiſſimo Sacramento reverentiam , tum quia idem non eſt infantibus ac pueris ad ſalutem neceſſarium , præcipimus , ut infantibus quidem , dum baptizantur , Euchariſtia nullo pacto , neque ſub ſpecie Sanguinis , porrigatur* . Quod ipſum ſtatutum fuit in Conſtitutione pro Italo Græcis , incipiente : *Etſi Paſtoralis* : 57. §. 2. *num.* 7. *Bullar. noſtri tom.* 1.

Vetuſtior recentiorque traditur Eccl. Græcæ diſciplina quoad Communionem ſub utraque ſpecie.

§. 25. De uſu adminiſtrandæ Euchariſtiæ ſub utraque ſpecie etiam Laicis , quoad Orientalem , & Græcam diſciplinam , fuſe diſſerunt Arcudius *in Concordia Occidentali , & Orientali in Sacramentorum adminiſtratione lib.* 3. *cap* 4. , & Leo Allatius *in prima adnotatione de Eccleſiæ Occidentalis , atque Orientalis conſenſione p.* 1614. & *ſeq.* In Græcorum Collegio , quod Romæ , uti diximus , erectum fuit a Gregorio XIII. ; ea indicta lege , ut Græcus in eo Ritus ſervetur , quemadmodum præfatus Leo Allatius teſtatur *in ſuo Tractatu de ætate , & Interſtitiis p.* 21. , juxta ipſius Collegii Conſtitutiones a Summo Pontifice Urbano VIII. confirmatas , debent Alumni quolibet octiduo animi ſordes Pœnitentiæ Sacramento eluere , & Sacram Euchariſtiam ſumere quintadecima quaque die , nec non feſtis diebus ſolemnibus, & ſingulis Adventus, & Quadrageſimæ Dominicis Latino Ritu ſervato ; in feſtis vero ſolemnioribus , videlicet diebus Paſchatis , Pentecoſtes , & Nativitatis Domini , jubentur , Euchariſtiam ſub utraque ſpecie Ritu Græco ſuſcipere ; hoc eſt in fermentato , Sanguine intincto , ad quam rem perficiendam Sacerdos utitur parvo cochleari , quod infert in os ſuſcipientis Euchariſtiam : Idemque Ritus ſervatur cum reliquis Græcis omnibus, qui prædictis diebus ad ſolemne Miſſæ Sacrificium conveniunt , aut qui aliis per annum diebus in Eccleſia Græci Collegii ſibi Euchariſtiam Ritu Græco adminiſtrari depoſcunt . Verum Italo Græcis in memorata Conſtitutione : *Etſi Paſtoralis* : 57. §. 6. *num.* 15. Euchariſtia ſub utraque ſpecie permittitur in illis dumtaxat locis , in quibus Ritus hujuſmodi Communionis retentus viget ; ſed in aliis locis , ubi idem Ritus obſolevit , Euchariſtia ſub utraque ſpecie prohibetur . Ab hac diſciplina , ſeu ritu ſumendæ Euchariſtiæ ſub utraque ſpecie, licet in univerſa Orientali Eccleſia recepto , nonnulli Græci , & Orientales paulatim receſſerunt . Lucas Holſtenius , vir ſane clari nominis, in Epiſtola ad Bertoldum Nimiſium , quæ typis impreſſa aſſertur in Opuſculis Græcis , ac Latinis Leonis Allatii *p.* 436. refert , ſe præbuiſſe Euchariſtiam in Vaticana Baſilica Presbytero Abyſſiano , qui cum aliis communicaturus , ad ſacram Menſam acceſſerat : cumque eum ſub unica ſpe-

cie-

Digitized by Google

cie panis Euchariſtiæ participem feciſſet, ab ipſo deinde, atque etiam ab aliis Æthiopicæ Eccleſiæ hominibus, ſciſcitatum fuiſſe, an, juxta Patriæ ſuæ Ritum, Euchariſtiam ſub unica ſpecie panis ſumere conſueviſſent, tam in ſolemni Lyturgia, quam in quotidiana Euchariſtiæ participatione, nec non cum ad eos extremo morbo laborantes eadem in Viaticum afferebatur; teſtaturque, fuiſſe ſibi ab ipſis reſponſum, Sacram Synaxim ſub unica ſpecie panis ſibi ſemper adminiſtari, hancque eſſe veterem diſciplinam in Æthiopica Eccleſia obtinentem. Inter quæſita Summo Pontifici Gregorio XIII. propoſita a Patriarcha Maronitarum, ſequens recenſetur: *Nos Miſſam celebramus in ſolo azymo: Laici vero noſtri ſub utraque ſpecie communicant*: cui Pontifex his verbis reſpondit: *Si volunt in azymo conſecrare, non videntur prohibendi: Laici vero a Communione ſub utraque ſpecie pedetentim arcendi ſunt; totus enim Chriſtus ſub una ſpecie continetur, & in uſu Calicis magnum eſt periculum effuſionis*: uti legere eſt in laudato Opere Thomæ a Jeſu, *de Converſione omnium gentium pag.* 486. *& ſeq.* Patres etiam Concilii Libanenſis habiti anno 1736. *part.* 2. *cap.* 12. *num.* 21. hujuſmodi conſilio inhærentes, ita ſtatuerunt: *Deinde ejuſdem Sanctæ Romanæ Eccleſiæ inſtitutis inhærentes, præcipimus, & ſtricte mandamus, ne cui Laico, vel Clerico in minoribus Ordinibus conſtituto, Communio ſub utraque ſpecie tradatur, ſed ſub una tantum, panis nimirum*: Solis Diaconis permittentes, ut in ſolemni Miſſa Euchariſtiam ſub utraque ſpecie a Sacerdote accipiant, hoc eſt ſub ſpecie vini, ſemoto tamen, quem ſuperius commemoravimus, cochlearis uſu: *At vero Diaconis, ut Hoſtiam Sanguine intinctam a Sacerdotibus, in ſolemni præſertim Miſſa, accipere poſſint, & valeant, concedimus, modo abſit cochlearis uſus, quem omnino abrogandum eſſe ſtatuimus*.

§. 26. Poſtremo, ab Euchariſtiæ Sacramento minime recedentes, hic verba faciemus de alio Orientali, & Græco Ritu, quo nimirum Sacerdos poſt conſecrationem, & ante conſummationem, paululum aquæ tepidæ in calicem fundit. Matthæus Blaſtares in *Syntagmate Alphabetico cap.* 8. *tom.* 2. *Synodicon Græcorum pag.* 153 hujuſmodi Ritum commemorat, ejuſque ſignificationem affert. Eutymius Tyri ac Sidonis Archiepiſcopus anno 1716. Summo Pontifici Clementi XI. nonnulla quæſita propoſuit, quorum alterum erat, utrum Melchitis Syriæ, ac Palæſtinæ interdicere deberet, aquam tepidam Divino Sanguini poſt Conſecrationem affundere; cui redditum fuit reſponſum, adjecta accurata, & luculenta inſtructione ab eodem Pontifice approbata, ejuſque juſſu tranſmiſſa ad Superiores Miſſionum Terræ Sanctæ, Damaſci, Tyri, ac Sidonis: injunctumque prædicto Archiepiſcopo, ne id fieri interdiceret, cum de veteri Ritu ageretur, Sedi Apoſtolicæ perſpecto, & Græcis Sacerdotibus etiam Romæ permiſſo; per quem innuitur Fidei ardor, qui maximus erga tantum Myſterium debet conflagrare. Simile reſponſum die 31. Martii anno 1729. juſſu Benedicti Papæ XIII. datum fuit Cyrillo Græcorum Patriarchæ Antiocheno. Idem Ritus Italo-Græcis permittitur in citata Conſtitutione 57. *Etſi Paſtoralis*, §. 6. *num.* 2. *Bullarii noſtri tom.* 1. Cumque ſubinde in Congregationibus, quæ pro correctione Librorum Eccleſiaſticorum Eccleſiæ Orientalis habitæ fuerunt, ad accuratiorem quamque diligentiam adhibendam, diu multumque diſputatum fuiſſet, utrum interdicendus eſſet Ritus infundendi in calicem aquam tepidam poſt Conſecrationem, cum potiſſimum Humbertus Cardinalis Sylvæ Candidæ ſuperioribus temporibus plurimum adverſus eumdem Ritum declamaſſet; reſponſum fuit die 1. Maji anno 1746., *nihil eſſe innovandum*, quod reſcriptum a Nobis deinde confirmatum fuit; rationibus enim a prædicto Cardinali allatis nil ponderis ineſſe compertum fuit. Attamen Patres Concilii coacti in urbe Zamoſciæ anno 1720., graves ob cauſas, inhibuerunt Ruthenis Sacerdotibus, ne aquam tepidam poſt Conſecrationem in calicem funderent, uti legi poteſt §. 4. de celebratione Miſſarum: *Inhibet gravem ob cauſam, & abrogat toleratam in Orientali Eccleſia conſuetudinem, ad conſecratas calicis ſpecies aquam tepidam affundendi, poſt Conſecrationem, ante Communionem.*

Rituſque affundendi aquam tepidam in calicem poſt conſecrationem, ante conſummationem.

§. 27.

Allata huc uſque exempla, ad propoſitam ſuperius objectionem probandam, inepta demonſtrantur.

§. 27. His ſane, & aliis hujuſmodi exemplis, quæ facile cumulari poſſent, inniti valent, qui erga tranſitum a Ritu Orientali & Græco, ad Occidentalem & Latinum ſunt propenſiores, vel certe quidem putant ſe jure optimo agere, dum Schiſmaticum Orientalem ad Eccleſiæ unitatem convertentes, ſatagunt abducere ab aliquo Ritu, quem ſervare conſueverat, priuſquam nobis conſentiret, quique a reliquis omnibus Orientalibus & Græcis, ex veteri diſciplina, firmiter retinetur & obſervatur. Verum, neque ſuperius allata exempla, nec cætera, quæ in medium proferri poſſent, quidquam illorum opinioni ſuffragantur; tum quia in tranſitu a Ritu Orientali & Græco, ad Occidentalem & Latinum, tollitur omnino quidquid ab ipſo Græco Ritu præſcribitur, & noſtro Ritui non conformatur; quod non contingit in iis exemplis, quæ paulo ſuperius allata ſunt, quibus nempe, ſi aliqua peculiaris ſolemnitas Græci Ritus tollitur, Ritus tamen ipſe, ac reliqua omnia eodem Ritu præſcripta intacta ſervantur; tum quia partem etiam aliquam demere ex aliquo Ritu ſalvis reliquis ejuſdem Ritus partibus, non eſt privati viri, ſed auctoritas publica intercedat neceſſe eſt, videlicet Supremi Capitis univerſalis Eccleſiæ, qualis plane eſt Romanus Pontifex. Sedes namque Apoſtolica ea eſt, quæ præcipuo quodam jure, quoties ipſi conſentaneum viſum fuit, ab Orientali Eccleſia Ritum aliquem deſumpſit, & in Occident. traduxit; aut prætermiſit Ritum aliquem Græcum in aliqua Latina Eccleſia uſurpari. eademque Apoſtolica Sedes, quoties deprehendit, periculoſum vel indecorum aliquem Ritum in Orientalem Eccleſiam irrepſiſſe, illum damnavit, improbavit, ejuſque uſum ipſi prohibuit. Ipſa denique Apoſtolica Sedes, poſtquam vidit Orientalem, vel Græcam aliquam gentem in aliquo Latino Ritu uſurpando, ac defendendo, vehementer obſirmatam, ac potiſſimum, quando Ritus ipſe ab antiquo tempore invectus fuit, ab omnibus communiter receptus, atque expreſſe, vel tacite ab Epiſcopis probatus, Ritum ipſum tolerando, & ſic approbando, firmavit.

Triplex præcipuum Sedis Apoſtolicæ munus, admittendi Græcos Ritus in Latinam Eccleſ. Interdicendi noxios in Græca, & eidem permittendi innoxios.

Exempla Græcor. Rituum, quos Sedes Apoſt. a Græca in univerſam Eccl. tranſtulit, vel aliqua Eccl. Latina uſurpari permiſit.

§. 28. In Latina, & Græca Liturgia recitatur Symbolum, ejuſque recitatio in Miſſæ Sacrificio in Eccleſia Orientali primum inſtituta, deinde in Occidentalem traducta eſt, uti colligitur ex tertio Toletano Concilio habito anno 589. *can.* 2. *tom.* 5. Collectionis Labbeanæ *pagina* 1009. cujus hæc ſunt verba: *Ut per omnes Eccleſias Hiſpaniæ vel Galleciæ, ſecundum formam Orientalium Eccleſiarum, Concilii Conſtantinopolitani, hoc eſt centum quinquaginta Epiſcoporum, Symbolum Fidei recitetur, ut priuſquam Dominica dicatur Oratio, voce clara a populo decantetur.* Quare cum Patres Toletani Concilii, diſciplinam ſtatuentes recitandi Symbolum in Sacrificio Miſſæ, ſe ad Ritum Orientalium Eccleſiarum retulerint; id ſatis eſt ad agnoſcendum, hujuſmodi diſciplinam in Oriente primo inſtitutam, inde in Occidentem promanaſſe; ſicut advertunt Cardinalis Bona *Rerum Liturgicarum libr.* 2. *cap.* 8. *num.* 2. & Georgius *de liturgia Romani Pontificis tom.* 2. *capit.* 20. *num.* 2. *pagina* 176. Sed rem propoſitam perſequendo, Amalarius *in lib. de Divinis Officiis cap.* 14. poſtquam innixus auctoritate Sancti Paulini in Epiſtola *ad Severum*, retulit, ſola Feria ſexta majoris Hebdomadæ in Eccleſia Hieroſolymitana exponi conſueviſſe populo adorandam Crucem ipſam, in qua Chriſtus pependit, huic Græcæ conſuetudini tribuit Ritum adorationis Sanctæ Crucis, quæ in Officio prædictæ Feriæ ſextæ in unaquaque Latina Eccleſia ad hanc uſque diem peragitur. Triſagium *Sanctus Deus*, *Sanctus Fortis*, *Sanctus Immortalis*, *miſerere nobis*, pia eſt, & frequentiſſima Oratio in Græcorum Lyturgia, uti recte advertit Goarius in notis ad Euchologium in Miſſam Sancti Joannis Chryſoſtomi *pagina* 109. Ejus Orationis origo repetitur ex miraculo, quod medio ſæculo quinto contigit in Regia Urbe Conſtantinopolitana; cum enim Theodoſius Imperator, Patriarcha Proclus, & univerſus populus in aperto ad Deum preces effunderent, ut ab imminenti liberarentur exeidio quod ipſis ab ingentibus terræ motibus impendebat, puer repente in Cælum rapi viſus eſt, qui deinde in terram demiſſus, retulit ſe audiviſſe Angelos prædictum Triſagium canentes; quare, cum juſſu Procli Patriar-

chæ,

Digitized by Google

chæ, univerſus populus illud devote ceciniſſet, terra ab horrendis, quibus concutiebatur, motibus conquievit, uti narrat Nicephorus *lib.* 14. *cap.* 46. recteque proſequitur Summus Pontifex Felix III. in epiſtola tertia ad Petrum Fullonem, quæ habetur *tom.* 4. Labbeanæ Collectionis. Idem vero Triſagium in Eccleſia Occidentali Feria Sexta majoris Hebdomadæ Græ e, & Latine canitur, quemadmodum app oſite animadvertit Cardinalis Bona *Rerum Lyturgicar. lib* 2. *cap.* 10. *num.* 5. Aquæ benedictio in pervigilio Epiphaniæ ex Ritu eſt Græcæ Eccleſiæ proprio, uti fuſe oſtendit Goarius in Euchologio, ſive Rituali Græcorum, & nunc etiam prædicta die Romæ in Græcorum Eccleſia peragitur hæc functio, de qua in allata ſuperius Conſtitutione noſtra 57. §. *num.* 13. mentio habetur, ſimulque permittitur, ut Fideles eadem aqua benedicta aſpergantur. De tranſitu Ritus hujuſmodi ab Orientali in aliquas Occidentales Eccleſias videri poſſunt, quæ congeſſit eruditus Martene *tom* 4. *de antiqua Eccleſiæ diſciplina in Divinis celebrandis Officiis cap.* 4. *num.* 2. & quæ afferuntur in Diſſertatione Patris Sebaſtiani Pauli Congregationis Matris Dei, edita Neapoli anno 1719. cui titulus eſt: *De ritu Eccleſiæ Neritinæ exorcizandi aquam in Epiphania*, ubi propterea *part.* 3. *pag.* 177. *& ſeq.* opportune monet Epiſcopos, in quorum Diœceſes longo abhinc tempore nonnulli Ritus ab Eccleſia Græca manantes irrepſerunt, ut illos de medio tollere tantopere non contendant, ne turbæ excitentur, & ne videantur improbare rationem agendi Sedis Apoſtolicæ, quæ Ritus illos irrepſiſſe cum optime noverit, eoſdem tamen ſervari & frequentaſi permiſit; affertque etiam *pag.* 203. epiſtolam Cardinalis Sanctorii, Sanctæ Severinæ nuncupati, ſcriptam anno 1580. ad Fornarium Epiſcopum Neritinum, de hoc ipſo argumento, & de aquæ benedictione in Epiphania, quæ in illa Diœceſi peragitur. Græcus pariter eſt Ritus ſpoliandi, ac lavandi Altare Feria quinta in Cœna Domini. Hujuſce Ritus monumentum aliquod reperire eſt ſæculo quinto; de eo namque meminit in ſuo Typico, ſive Ordine recitandi Officium Eccleſiaſticum per totum annum, S. Sabas, qui, teſte Leone Allatio, *de Libris Eccleſiæ Græcæ diſſert.* 1. *p.* 9. obiit anno 451. Si certo affirmari poſſet Ordinem Romanum ab Hittorpio editum, Sancti Gelaſii Pontificis juſſu compoſitum fuiſſe, Ritus lavandi Altaria Feria quinta in Cœna Domini, prædictæ Græcorum conſuetndini fuiſſet quaſi coævus in Latina Eccleſia, cum Sanctus Gelaſius Pontifex obierit *anno* 496. At, cum incertum ſit, utrum Romanus Ordo ab Hittorpio vulgatus, tantæ antiquitatis merito præſtet, & cum, eo ſepoſito, Sanctus Iſidorus Hiſpalenſis Epiſcopus inter Latinos primus extiterit, qui de hoc Ritu verba fecerit; idemque S. Iſidorus *anno* 636. ſit vita functus; ſatis id eſt, ut ab Oriente in Occidentem fluxiſſe aſſeratur Ritus prædictus, qui in hunc uſque diem in nonnullis Latinis Eccleſiis retinetur, probantibus Romanis Pontificibus; ac potiſſimum in Vaticana Baſilica, magna cum Solemnitate, Feria quinta in Cœna Domini quotannis peragitur. Suareſius Epiſcopus Vaſionenſis, & Vicarius ejuſdem Baſilicæ, & Joannes Chryſoſtomus Battellus Archiepiſcopus Amaſenus, qui in minoribus inter Beneficiatos ejuſdem Baſilicæ recenſebantur, duas elucubratiſſimas Diſſertationes ediderunt, quibus prædictum Ritum illuſtrarunt. Quæ cum ita ſint, exemplis, & factis aperte evincitur id, quod paulo ante diximus: Sedem videlicet Apoſtolicam non omiſiſſe, quoties id rationi conſentaneum putavit, aut adſciſcere in univerſam Latinam Eccleſiam Ritus, qui ad Græcam Eccleſiam pertinebant, aut permittere, ut peculiares quam Ritus, qui ab Eccleſia Græca manarunt, in nonnullis Latinis Eccleſiis obſervarentur.

Exempla Rituum, quos juſtis de cauſis a Græca Eccleſia proſcripſit Apoſtolica Sedes.

§. 29. Jam paulo ſuperius de Triſagio ſermonem fecimus, deque admirabili modo, quo cantus ejuſdem in Sacras Lyturgias Eccleſiæ Græcæ inductus fuit: Cum tamen Petrus Fullo, cognomento Gnaphæus, fautor hæreſis Apollinariſtarum, qui Theopaſchitæ appellantur, auſus fuiſſet Triſagio hæc verba ſuperaddere: *Qui crucifixus es pro nobis*: ſicuti fuſe commemorat Theodorus Lector *lib.* 1. *Collectanear.*; & cum nonnullæ Orientis Eccleſiæ, ac potiſſimum Syrorum, & Armenorum, opera cujuſdam Jacobi Syri, teſte Nicephoro *lib.* 18. *cap.* 52. additamentum hujuſmodi recepiſſent; haud prætermiſerunt Romani Pontifices, pro ea,

quam

Digitized by Google

quam in ſimilibus adhibere conſueverunt, vigili cura & ſollicitudine, inoleſcenti errori ſe opponere, factamque Triſagio additionem interdicere; reiicientes interpretationem, qua, Triſagium ipſum referendo ad ſolam Filii perſonam, non vero ad tres Divinas perſonas, omnem erroris ſuſpicionem adimi jactabatur; tum quia periculum ſemper ſupererat adhærendi dogmati hæretico; tum quia humanæ mentis præſumptio ad ſolum Chriſtum referre minime poterat Hymnum ab Angelis in honorem Sanctiſſimæ Trinitatis decantatum, ſicuti Lupus recte expendit *in notis ad Can.* 81 *Trullanum*, ubi, poſtquam retulerat, a Felice III., & Romana Synodo damnatam fuiſſe additionem Triſagio factam, ita ſubdit *Hymnum ſoli divinæ Trinitati a Sanctis ſemper Angelis adcantatum, Eccleſiæ ab ipſo Deo ac eiſdem ſanctis Angelis in puero laudato traditum, malorum Regiæ Urbi impendentium depulſione confirmatum, ac in eodem ſenſu & ratione comprobatum a plena Synodo Chalcedonenſi, conſtanter aſſeverant*, (loquitur de Epiſcopis tum in prædicto Concilio congregatis, tum de aliis additamentum Triſagio factum reſpuentibus) *humana præſumptione non potuiſſe ad ſolum Chriſtum detorqueri*. S. Gregorius VII. eodem Religionis ſtudio ipſam additionem improbavit in ſua epiſtola prima *lib.* 8. ſcripta ad Archiepiſcopum, ſive Patriarcham Armenorum. Idem præſtitit Gregorius XIII. in nonnullis ſuis epiſtolis datis in forma Brevis ad Patriarcham Maronitarum die 14. Februarii anno 1577. In Congregatione autem Propagandæ Fidei, habita die 30. Januarii anno 1635., cum examini ſubjecta fuiſſet Lyturgia, atque inter cætera accuratiori diſquiſitione fuiſſet expenſum, utrum additio inducta Triſagio tolerari poſſet, ob indicatam cauſam, quod illa ad ſolam Filii perſonam relationem habere poſſe videretur, reſponſum fuit, id non eſſe permittendum, additionemque omnino expungendam. Summus Pontifex Gelaſius in ſua epiſtola nona ad Epiſcopos Lucaniæ *cap.* 26. pravam conſuetudinem jam invectam improbavit, juxta quam, mulieres Sacerdoti Miſſam celebranti inſerviebant; cumque idem abuſus ad Græcos tranſiiſſet, Innocentius IV. in epiſtola, quam ad Epiſcopum Tuſculanum dedit, eumdem ſeveriſſime proſcripſit: *Mulieres autem ſervire ad Altare non audeant, ſed ab illius miniſterio repellantur omnino*: Iiſdem verbis a Nobis quoque prohibetur in noſtra ſæpius citata Conſtitutione: *Etſi Paſtoralis*: §. 6. *num.* 21. *tom.* 1. *Bullarii Noſtri*. Feria quinta Majoris Hebdomadæ, ad recolendam Dominicæ Cœnæ memoriam, ſacra peragitur functio, in qua conſecratur panis, qui per integrum annum aſſervatur, ut illo reficiantur lethali morbo laborantes, qui Sacram Synaxim in Viaticum ſibi depoſcunt, & aliquando etiam eidem pani conſecrato exigua pars vini conſecrati affunditur. Ritus hujuſmodi a Leone Allatio deſcribitur in ſuo Tractatu *de Communione Orientalium ſub ſpecie unica num.* 7. Summus Pontifex Innocentius IV. in laudata Epiſtola ad Epiſcopum Tuſculanum, Ritum illum Græcis interdixit, hiſce verbis: *Euchariſtiam in die Cœnæ Domini conſecratam, uſque ad annum, prætextu infirmorum, ut videlicet de illa ipſos communicent, non reſervent*: addiditque, ut paratam ſemper Euchariſtiam haberent pro Infirmis, ſed illam qualibet decima quinta die renovarent. *Arcudius in Tractat. de Concordia Eccleſiæ Occidentalis & Orientalis lib.* 3. *cap.* 55. & 56. abſurditates, quæ ex eo Ritu promanabant, indicare haud prætermiſit, deprecans Romanos Pontifices, ut illum penitus abrogarent. Præſtitit id Clemens VIII. in ſua Inſtructione, idemque & Nos præſtitimus in noſtra Conſtitutione: *Etſi Paſtoralis* 57. §. 6. *num.* 3. & *ſeq.* In Concilio Zamoſciæ, a duabus Congregationibus, Concilii videlicet, ac Propagandæ Fidei examinato, § 3. *de Euchariſtia*, legitur ſtatutum, ut ſi alicubi adhuc vigeret Ritus conſecrandi Euchariſtiam Feria quinta in Cœna Domini, eam ſuffundendi aliqua gutta Sanguinis, ſervandique pro infirmis in annum integrum, in poſterum omnino prætermittatur; ſed Parochi Euchariſtiam pro Infirmis ſervent, ipſam qualibet octava, aut decimaquinta die renovantes. Eamdem viam inſtituerunt Patres Concilii Libanenſis a Nobis confirmati, ſicuti patet *ex cap.* 12. *de Sacramento Euchariſtiæ num.* 24. Quibus ſane exemplis manifeſto comprobatur, quod Sedes Apoſtolica numquam omiſerit Græcis interdicere Ritus aliquos, licet apud eos jampridem obtinerent, quoties eoſdem pernicioſos & malos eſſe, aut evadere poſſe deprehendit. §. 30.

Digitized by Google

Hac ipſa tamen inte., Apoſt. Sedes, pro circumſtant. varietate, epicnejam adhibuit

§. 30. De Proceſſione Spiritus Sancti a Patre, ac Filio, quemadmodum ſuperius indicavimus, præcipue diſputatum eſt, quoties de unione Græcæ, & Orientalis Eccleſiæ cum Latina, & Occidentali actum fuir. Hujus articuli examen trinam veluti faciem præſetulit, atque adeo ad hæc tria capita redactum eſt: Primum, an proceſſio Spiritus Sancti a Patre & Filio eſſet Fidei *D*ogma: & quoad primum hoc caput, firmiſſime reſponſum ſemper fuir, non eſſe ullo modo dubitandum, quin proceſſio Spiritus Sancti a Patre & Filio inter Fidei Dogmara adnumeretur; neque Catholicum revera eſſe, qui illud non recipit, ac profitetur. Alterum, an, poſito hoc eſſe unum ex Fidei Dogmatibus, licuerit in Symbolo Miſſæ ſuperaddere verbum *Filioque*, quamvis neque in Nicæna, neque in Conſtantinopolitana Synodo illud reperiretur, cum potiſſimum ab Œcumenica Synodo Epheſina decretum fuerit, ne quid Nicæno Symbolo adderetur: *Statuit Sancta Synodus, alteram Fidem nemini licere proferre, aut conſcribere, aut componere, præter definitam a Sanctis Patribus, qui in Nicæa cum Spiritu Sancto congregati fuerunt*. Quod autem ad alterum hoc caput attinet, firmatum fuir, non modo licuiſſe, ſed & valde conveniens fuiſſe, ut hujuſmodi additio fieret Nicæno Symbolo; eo quod Epheſinum Concilium ſolummodo inhibuerit addiriones Fidei oppoſitas, aut remerarias, & a communi conſuetudine devias, non vero orthodoxas, & quibus aliquis Fidei articulus in eodem Symbolo implicite contentus, explicatius declararerur. Tertium denique, utrum, poſita pro indubio Fidei dogmate Proceſſione Spiritus Sancti a Patre, & Filio, agnitaque inſuper in Eccleſia poreſtate addendi Symbolo vocem *Filioque*; permitti poſſet, ut Orientales, & Græci in Sacrificio Miſſæ Symbolum recitarent ad eum modum, quo prius, & ante Schiſma conſueverant, quod perinde eſt ac dicere, prætermiſſa voce, *Filioque*. Quod autem pertinet ad poſtremum hoc caput, non eadem ſemper fuir Sedis Apoſtolicæ diſciplina; quandoque enim Orientalibus & Græcis, Symbolum abſque voce *Filioque* recitare permiſit; tunc nimirum, cum certo conſtituerat, priora duo capita, ſeu arriculos ab illis recipi, noverarque omnino fore, ut, ſi iiſdem denegaretur id quod tanto ſtudio depoſcebant, exoptatæ Unioni aditus intercluderetur: Nonnunquam vero Symbolum cum additione *Filioque*, ab Orientalibus, & Græcis recitari omnino voluir; cum ſcilicet merito ſuſpicari potuit, eoſdem ideo nolle Symbolum cum additamento recitare, quod adhærerent errori opinantium, ac aſſerentium, Spiritum Sanctum a Patre, & Filio non procedere, vel ab Eccleſia additionem illam, *Filioque* Symbolo fieri non potuiſſe. Duo Summi Pontifices, nempe Beatus Gregorius X. in Lugdunenſi Concilio, & Eugenius IV. in Florentino, primam agendi rationem, ob indicatas cauſas, cum Græcis adhibuerunt, uti conſtat ex *tom.* 7. Collectionis Conciliorum Harduini *p.* 668. *D.* & *tom.* 9. ejuſdem Collectionis *p.* 305. *D.*, Alteram vero rationem, ex cauſis itidem ſupra allatis, amplexus eſt, ſervavitque Summus Pontifex Nicolaus III., cum deprehendir, Michaelem Imperatorem ex bona fide non agere, neque iis ſtare, quæ pollicitus fuerat in tractanda Unione, quam cum Pontifice Gregorio X. Prædeceſſore ſuo abſolverat, atque firmaverat. Hujus rei documentum e Vaticano Archivo deſumptum in Raynaldi Annalibus impreſſum eſt *ad annum Chriſti* 1278. §. 7. Eamdem viam inſtiterunt Martinus IV., & Nicolaus IV. Et quamvis de Pontificibus iſtis, quod ad hanc rem pertinet, Scriptores diverſa tradiderint, Pachymeres tamen, qui tunc temporis Conſtantinopolitanam hiſtoriam poſterorum memoriæ commendabat, *lib.* 6. *cap.* 14. aperte teſtatur, eos Prædeceſſorum ſuorum epichejam non fuiſſe ſecutos, ſed voluiſſe, ut ab Orientalibus, & Græcis Symbolum cum additione *Filioque* recitaretur, ut injecta ſibi de Orthodoxa illorum Fide dubitatio tolleretur, *ad certum experimentum capiendum Fidei, & Sententiæ Græcorum: ejus vero pignus idoneum fore, ſi & ipſi Symbolum, ſicut Latini, pronunciarent*. Idem Pontifex Eugenius, qui in Florentino Concilio Orientalibus conceſſerat, ut ſine ea voce, *Filioque*, Symbolum recitarent, cum deinde Armenos in unitatem Sanctæ Eccleſiæ reciperet, eiſdem præcepit, ut Symbolo prædicta additione adaucto uterentur, uti videre eſt in Collectione Conciliorum Harduini *tom.* 9. *p.* 435. *B.*

eo quod fortaſſe Armeoos non æque ac Græcos , ejuſmodi additamento repugnantes deprehenderat Calliſtus itidem III. Romanus Pontifex , cum Fratrem Simonem ex Ordine Prædicatorum munere Inquiſitoris decoratum in Cretam ablegaret , quam in Inſulam ſe receperaot plures Græci aufugientes ab urbe Conſtantinopolitaoa , cujus ante biennium Turcæ potiti fueraot , juſſit ipſum vigilem adhibere curam , ut iidem Græci Symbolum cum additione *Filioque* recitarent , ſicuti narrant Gregorius Trapezuntius *in ſua epiſtola ad Cretenſ. tom.* 1. *Græciæ Orthodoxæ , apud Allatium p.* 737. quod confirmatur etiam *ab Echard. tom* 1. *Scriptorum Ordinis Sancti Dominici p.* 762. Fortaſſe enim Pontifex ſuſpicabatur , ne prædicti Græci , quippe qui ex Urbe Conſtantioopoli advenerant, in eo Fidei dogmate minus firmi eſſent. In duabus formulis Profeſſionis Fidei , quas jam ſuperius commemoravimus , quarum alteram Gregorius XIII. Græcis, alteram Urbanus VIII. Orientalibus præſcripſit , nihil aliud continetur , quam quod in Floreot. Cooc. fuit conſtitutum . In duabus Conſtitutionibus , altera videlicet Clemen. VIII. quæ eſt 34. *veteris Romani Bullarii tom.* 3. *§.* 6. , noſtra altera incipiente : *Etſi Paſtoralis §.* 1. *Bullarii noſtri tom.* 1. , utraque edita pro Latinis Epiſcopis, io quorum Diœceſibus verſaotur Græci , aut Albanenſes Græcum Ritum ſervantes, dummodo hi Spiritum Sanctum a Patre & Filio procedere fateantur , & agooſcant Eccleſiæ fuiſſe poteſtatem addendi Symbolo vocem *Filioque* , minime jubentur Symbolum cum hac additione recitare ; oiſi forte , ea prætermiſſa , ſcandalum immineret ; aut certo aliquo in loco peculiaris conſuetudo jam invaluiſſet recitandi Symbolum cum additione *Filioque*; aut deinde neceſſarium putaretur , ut Symbolum ab illis cum prædicta additione recitaretur , ad eliciendam indubiam rectæ ipſorum Fidei probationem . Recte autem non modo Patres Concilii Zamoſciæ *tit.* 1. *de Fide Catholica* , ſed etiam Patres Libanenſis Concilii *part.* 1. *eodem tit. num.* 12. , ad omnem ſcrupulum ſubmovendum , provide ſtatuerunt , ut Sacerdotes omnes eorum legibus ſubjecti , Symbolum , juxta conſuetudinem Romanæ Eccleſiæ , cum particula *Filioque* uſurpent.

Tertium denique munus permitt. In Græca Eccleſia certos quoſdam innoxios Ritus quomodo executa ſit Apoſt. Sedes.

§. 31. Ex his , quæ huc uſque dicta ſunt , plene concluditur , ſedem Apoſtolicam hac ipſa in re quandoque, ex peculiaribus circumſtantiis , perſpectaque ſibi gentis alicujus indole , conſenſiſſe , ut certus adhiberetur modus , quem tamen ab aliis , ob diverſas circumſtaotias , diverſumque locorum ac populorum gentium , nullateous uſurpari permiſit . Quamobrem , ut oneri ſuſcepto ſatis faciamus , nihil aliud ſupereſt , quam ut oſtendamus , aliquando eamdem Sedem Apoſtolicam , dum novit gentem aliquam Orientalium , & Græcorum , in aliquo Latino Ritu adhibendo tenaciorem eſſe , illius uſum ei benigne permiſiſſe ; præſertim ſi hujuſmodi Ritus uſurpandi conſuetudo a vetuſtioribus temporibus inolevit , & Epiſcopi non modo eidem nunquam adverſati ſunt, ſed aut tacite , aut expreſſe eamdem comprobarunt . Verum, cum hac ipſa de re perſpicua exempla jam fuerint ſuperius allata ; dum verba fecimus de ea claſſe Orieotalium , & Græcorum, qui Ritus ſuos majori ex partes retioentes , atque Latinos æque , ac Orientales Ritus veoerantes , aliquem ex noſtris Ritibus amplexi ſunt , ab inutili idcirco repetitione abſtinebimus , ea hic revocantes , quæ ſuperius in his ipſis litteris plane fuerunt expoſita . Duo ſolum exempla ex Maronitis deſumpta , ſubnectemus iis , quæ jam adduximus . Noonullis ab hinc ſæculis Maronitæ Pootificales ac Sacerdotales veſtes adhibent ejuſdem plane formæ, quam Latinus Ritus præſcribit , quemadmodum in citato ſæpius Libanenſi Coocilio habito anoo 1736. legitur *cap.* 12. de Sacramento Euchariſtiæ *num.* 7. Summus enim Pontifex Innocentius III. epiſtola ad Hieremiam Patriarcham anno 1215. data , quæ incipit : *Quia Divinæ Sapientiæ bonitas* ; illos adhortatus eſt , ut ſe Latinæ Eccleſiæ in Pontificalibus ornamentis conformarent . Quam ob cauſam tum idem Pontifex , tum ejus Succeſſores ad illos ſacra Indumenta, Calices , ac Pateoas dono miſeruot : uti narrat Petrus Patriarcha in duabus epiſtolis ad Leonem Decimum datis , relatiſque *tom.* 14. Collectionis Conciliorum Labbeanæ *p.* 346. *& ſeq.* Nuper autem io præcitato Libanenſi Concilio *cap.* 13. unanimi conſenſu , noſtraque ſubſequuta approbatione , iidem Maronitæ , quoad Præſanctificatorum Miſſam

Digitized by Google

ſam, Latinum Ritum amplexi ſunt, illam tantummodo Feria Sexta in Paraſceve celebrantes, relicta, juſtis gravibuſque de cauſis, diſciplina Græcorum, qui diebus Quadrageſimalis jejunii, nonniſi Miſſam Præſanctificatorum celebrant, excepto Sabbato, die Dominico, & Feſto Annuntiationis B. M. V., ſi forte in Quadrageſimam incidat, juxta præſcriptum in *Trullano Can.* 52. Hiſce ſiquidem diebus, Sacerdos Panem conſecratum in tot particulas dividit, quot dies ſubſequuntur, quibus Miſſa Præſanctificatorum celebratur; quibus nimirum veſcitur Pane Euchariſtico, quem antea conſecravit, aſſervans in Ciborio reliquas conſecratas particulas, ut ſequentibus diebus, quibus Miſſam Præſanctificatorum celebravit iiſdem veſcatur, atque aliis etiam, qui adſtant, petuntque, diſtribuat; uti fuſe commemorat Leo Allatius in Prolegomen. ad Gabrielem Naudæum *de Miſſa Præſanctificatorum pag.* 1531. *n.* 1.

§. 32. Huic noſtræ Epiſtolæ finis hic imponendus alicui forte videri poterit, cum in ea, & allatum jam fuerit Reſponſum redditum quæſitis a Sacerdote Miſſionario Balſeræ propoſitis, nimirum, *Nihil eſſe innovandum*, & indicatæ itidem fuerint firmiſſimæ regulæ, quas ſequantur Miſſionarii, qui Orientales a Schiſmate & erroribus ad Unitatem, Sanctamque Catholicam Fidem revocare ſatagunt; neque enim ex jure Canonum, & Apoſtolicarum Conſtitutionum ſe gerit, qui in convertendis Orientalibus, Ritum quoque Orientalem, & Græcum, in iis, quæ ab Apoſtolica Sede tolerantur atque admittuntur, de medio auferre contendit; aut id agit, ut, qui convertuntur, Ritum, quem hactenus ſervaverunt, admittant, & latinum amplectantur. Nihilominus, antequam finis huic epiſtolæ imponatur, nimis congruit, ut nonnulla inſuper attingantur, quæ propius pertinent ad quæſtiones a prædicto Miſſionario propoſitas, quibus jam reſponſum fuit, *nihil eſſe innovandum*.

Amplior aſſumpti probatio ſuſcipitur.

§. 33. Porro, ſi in Urbe Balſeræ degunt Catholici Ritus Orientalis, Armeni, aut Syriaci, ipſique peculiari Eccleſia carentes, ad Miſſionariorum Latinorum Eccleſiam conveniunt, ubi Sacerdotes Orientalis Ritus Rem Divinam, reliquaſque peragunt ſuis Ritibus cæremonias, Laici autem Miſſæ Sacrificio interſunt, & Sacramenta ſuſcipiunt, non magnopere adlaborandum eſt, ut defendatur, nihil eſſe innovandum, uti reſcriptum fuit; quodque antea obtinuit, idipſum & in poſterum ſervari oportere, permittendo videlicet prædictis Sacerdotibus, & Laicis, ut in Latina Eccleſia ea facere pergant, quæ hanc uſque diem peregerunt. Nam jure Canonico illud quidem ſtatutum habetur, Ritum Orientalem, & Græcum cum Latino haud eſſe miſcendum, uti videre eſt ex integra Decretali Cæleſtini III. apud Gonzales *cap. Cum ſecundum*; *de temporibus Ordinationum*; atque in Decretali Innocentii III. *cap. Quanto; de conſuetudine*, *cap. Quoniam*, *de Officio Judic. Ordinar.*, & in Decretali Honorii III. *cap. Litteras*; *de celebrat. Miſſar.* at nullo jure affirmari poteſt, Ritus commixtionem Apoſtolica aliqua Conſtitutione vetitam, induci ex eo tantum, quod Armenus, Maronita aut Græcus juxta Ritum ſuum in Latina Eccleſia, vel Miſſæ Sacrificium, vel alias cæremonias cum populo ſui Ritus exerceat, aut verſa vice Latinus in Orientalium Eccleſia idem præſtet, dum præſertim legitima aliqua ſubeſt cauſa, de qua in præſenti facti ſpecie nullo modo dubitari poteſt, cum Orientales illi in Civitate Balſeræ peculiari careant Eccleſia, ita ut, ſi ipſis Latinorum Eccleſia non pateret, loco plane omni deſtituerentur, in quo Miſſæ Sacrificium offerre poſſent, & cum Populo ſui Ritus ea exercere, quæ peragenda ſunt, ad illos in ſancta unione retinendos, ac confovendos.

Ritus commixt. non inducitur, ex quo Græcus, Armenus, vel Maronita Sacerdos celebret in Latina Eccleſia juxta Ritum ſuum.

§. 34. Vetita ſane Ritus admixtio eſſet, ſi Latinus in fermentato conſecraret, & Euchariſtiam in fermentato conſecratam Latinis adminiſtraret. Idemque dicendum eſſet, ſi Orientales, qui azymi conſuetudinem haud amplexi ſunt, in azymo Rem Divinam facerent, & genti ſuæ Sacram Euchariſtiam in azymo diſtribuerent. Curare ſiquidem debent ſollicite Ordinarii quoque Latini, quibus Italo-Græci ſubjiciuntur, *ut Latini ſemper in azymo, Græci autem, ubi propriam Parochiam habent, in fermentato communicent*; uti præcipitur in Conſtitutione noſtra: *Etſi Paſtoralis* §. 57. *num.* 6. *num.* 14. *Bullarii noſtri tom.* 1. Vetita quoque

At contra ſi Latinus in fermentato, Græcus in azymo, vel alterutér nunc in azymo, nunc autem in fermentato conſecrarent.

Digitized by Google

que Ritus permixtio eſſet, ſi Latinus Sacerdos, modo juxta Latinum, modo juxta Græcum Ritum, aut Sacerdos Græcus modo Græco, modo Latino Ritu Miſſam celebraret. Id enim interdicitur in Conſtitutione S. Pii V. quæ incipit: *Providentia*, quæque eſt 21. *tom.* 4. *part.* 2. *Bull novi* Romæ impreſſi; ubi facultates omnes, quæ præcedentibus temporibus nonnullis Præsbyteris ſuper hoc conceſſæ fuerant, omnino revocantur. Huic Conſtitutioni S. Pii V. congruit quoque præindicata noſtra §. 7. *num.* 22. Quod ſi Presbyteris Societatis Jeſu, qui Collegiis Nationum Orientalium Romæ erectis præſunt, & qui prædictæ Societatis inſtitutum amplectentes a Græco Ritu ad Latinum tranſierant, indultum fuit, uti ſupra indicavimus, ut aliquando Miſſæ Sacrificium Græco, & Orientali Ritu celebrent; hoc idem factum eſt, ſicuti præmonuimus, ut Alumni, qui Græcorum, & Maronitarum ritum profiteri debent, Miſſam prædicto Ritu celebrare addiſcant, & juxta eumdem, Divina Officia toto vitæ ſuæ curriculo perſolvere: verum circumſtantiæ peculiares hujuſce plane ſingularis caſus ſatis evincunt, non poſſe illum in exemplum afferri ad ſimilia indulta obtinenda: quod adeo verum eſt, ut, quamvis Cardinalis Leopoldus Kollonitz Clementi XI. Prædeceſſori noſtro expoſuerit, valde profuturum Catholicæ Religioni, ſi Latinis Miſſionariis permitteretur, ut in Hungaria Græco Ritu celebrarent, quoties ita neceſſitas poſtulare videretur, relicta tamen ipſis libertate, ut ad Latinum Ritum redirent; idem tamen Pontifex perpendens animo debere unumquemque, juxta Canonicas Sanctiones, in ſuo Ritu permanere, neque licere Sacerdoti, modo Latino, modo Græco Ritu celebrare, facultatem, quæ a prædicto Cardinali petebatur, impertiri recuſavit; uti patet ex ejus Epiſtola in forma Brevis, quam ad eumdem Cardinalem dedit 9. Maji anno 1705. & quæ continetur *tom* 1. *Epiſtolar. & Brev. ſelectior. ejuſdem Pontificis typis editorum pag.* 205.

Prior aſſertio confirmatur exemplis Græc. qui Rom & Ven. diu in Latinis Eccleſiis proprio ſervato Ritu, ſacra peregerunt.

§. 35. Hæc & alia pluta exempla, quæ facile poſſent cumulari, pertinent ad Ritus permixtionem ab Eccleſiæ legibus vetitam: Verum, uti jam diximus, interdicta Ritus permixtio appellari nunquam poterit, ſi ob legitimam aliquam cauſam Sacerdotes Orientalis Ritus ab Apoſtolica Sede probati, in Latinorum Eccleſiam admittantur, ut ibi Miſſam, cæteraſque functiones celebrent, & Sacramenta populo Nationis ſuæ adminiſtrent. Id palam Romæ fieri intuemur, ubi Sacerdotibus Armenis, Cophtis, Melchitis, & Græcis patent ad Miſſam celebrandam Templa noſtra, ut illorum pietati ſatisfiat; quamvis ſuas peculiares Eccleſias habeant, ubi Rem Divinam facere poſſent: dummodo tamen ſacra Indumenta, & cætera, quæ ad Miſſæ celebrationem juxta ipſorum Ritum neceſſaria ſunt, ſecum afferant, eoſque comitetur Nationis ſuæ Miniſter qui eiſdem celebrantibus inſerviat, & a Cuſtodibus, & Secretario Præfectis opportune caveatur, ne ob rei novitatem in adſtantibus turbæ ac tumultus excitentur; quemadmodum in Edicto, quod pro Eccleſiaſticis & Laicis Orientalibus Romæ degentibus die 13. Februarii ann 1743. per Ven. Fratrem noſtrum Joannem Antonium tunc Tituli SS. Silveſtri, & Martini in Montibus Presbyterum, nunc Epiſcopum Tuſculanum, Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalem Guadagni nuncupatum, noſtrum in Urbe, ejuſque diſtrictu Vicarium Generalem, juſſu noſtro promulgatum fuit, plenius continetur. Verum ad rem hanc noſtram plurimum facere videtur, quod mox indicabimus. Medio circiter ſæculo decimo quinto, uti notum eſt, Mahumetes II. Conſtantinopolim vi oppugnatam cepit, nonnullique ex Græcis, qui Schiſmaticorum errores averſati, communionem cum Latina Eccleſia ſervaverant, Venetias ſe contulerunt, ibique manſere. Qua in Urbe cum Iſidorus Cardinalis natione Græcus perveniſſet, detulit ad Senatum Romani Pontificis deſideria, ut hujuſcemodi Græci Ritus hominibus Templum aliquod aſſignaretur, in quo functiones ſuas exercerent. Excitata Senatus pietas profugæ genti Eccleſiam S. Baſilii conceſſit, ubi ſpatio plurium annorum Græci quidem in certo ejuſdem Eccleſiæ Sacello Divina Officia Ritu Græco, in reliquis vero Sacellis, Latini Ritu Latino peregerunt, ſicuti Flaminius Cornelius Scriptor clari nominis teſtatur in *Decad.* 14. *Venetarum Eccleſiarum p.* 359. *Gemini itaque Ritus Officia per aliquot annos in una Eccleſia, licet in diverſis Sacellis peracta fuerunt*: quod eo

uſque

Digitized by Google

uſque obtinuit, donec aucto Græcorum numero, prædictæ Eccleſiæ S. Blaſii Latinis Græciſque communi, aliud ſubrogatum fuit Templum, quod Græcorum proprium eſſet, ac privativum.

§. 36. Hæc ad Græcos pertinent, qui celebraturi in Latinas Eccleſias recipiuntur. Verum, ut eo clarius oſtendatur, nullam exinde ſequi Ritus permixtionem ab Eccleſiæ Legibus proſcriptam, non abs re erit verba facere de Latinis quoque, qui ad Sacrificium Miſſæ offerendum, & Divina Officia perſolvenda in Græcorum Eccleſiis, ex juſta aliqua cauſa admittuntur. Quod quidem non modo propoſitam ſententiam confirmabit, ſed etiam plurimum conferet ad demonſtrandum, quam neceſſaria ſit mutua inter Catholicos, licet diverſi Ritus, animorum conjunctio ac benevolentia. In Ruſſia Alba Rutheni Catholici, quos Unitos vocant, plures habent Eccleſias, paucas vero Latini, & quod magis eſt, longe diſſitas a pagis Latinorum qui inter Ruthenos verſantur. Latini quandoque diutius Sacrificio Latinæ Miſſæ carebant, eo quod ſuis negotiis detenti, nequibant tam longum iter aggredi, ut ad Latinas Eccleſias ſe conferrent: Neque Latini Presbyteri facile poterant ad paucas illas Latinorum Eccleſias, quæ in Ruſſia Alba reperiuntur, accedere, ut Miſſam celebrarent, propterea quod Eccleſiæ ipſæ ab illorum domicilio nimis longo intervallo ſejungerentur. Itaque, ne Latini Miſſa Latino Ritu celebrare tamdiu carerent, unum illud ſupererat, ut Latini Sacerdotes, in Latinorum commodum, Latinas Miſſas in Ruthenis Eccleſiis celebrarent. Verum hæc ipſa in re ea occurrebat difficultas, quod Altaria Græcorum ſacro Lapide careant, cum ipſi celebrent ſuper Antimenſis, quæ ſunt Lintea quædam ab Epiſcopo conſecrata, quorum angulis Sanctorum Reliquiæ includuntur; quamobrem Latini Sacerdotes Sacrum Lapidem ſecum deferre cogebantur, haud levi intercedente incommodo, ac diſcrimine, ne in itinere frangeretur. His omnibus incommodis tandem opportunum remedium, opitulante Deo, inventum, adhibitumque fuit: Siquidem, conſentientibus etiam ipſis Ruthenis, indultum fuit Latinis Presbyteris, ut Miſſam Latino Ritu celebrarent in Ruthenis Eccleſiis, & ſuper illorum Antimenſii: idque eo vel expeditius viſum eſt, quod Rutheni Sacerdotes, accedentes quandoque ad Latinas Eccleſias Miſſam inibi celebraturi, ſuper noſtris ſacris Lapidibus Sacrificium conficiebant. Id omne cognoſci poteſt ex Conſtitutione noſtra, *Impoſito Nobis*, quæ quadrageſima tertia eſt, Bullarii noſtri *tom.* 3.

Et Latini in Ruthenas Eccleſias a Ruthen. comiter excepti fuerunt.

§. 37. Præclarum pariter eſt ad rem noſtram id, quod mox ſubjiciemus. Diſcrepant inter ſe eruditi viri, extiterit ne, juxta veterem diſciplinam, in Baſilicis Eccleſiæ Occidentalis unum, an plura Altaria. Primum quidem affirmat *Schelestrat. part. 1. Actor. Eccleſiæ Orientalis cap. 2. de Miſſa privata in Eccleſia Latina*. Sed contra Cardinalis Bona *Rerum Liturgicar. lib. 1. cap. 14. num. 3.* innixus auctoritate VValfridi *cap. 4.* plura Altaria fuiſſe in Romana Baſilica S. Petri demonſtrat. Verum, ſi de Templis, atque Baſilicis Orientalibus, & Græcis ſermo ſit, perſpicuum videtur, nonniſi unum Altare in ipſis extitiſſe, atque nunc etiam temporis, plerumque exiſtere; uti colligitur ex lineari deſcriptione hujuſmodi Templorum, quam Du Cangius *in Conſtantinopoli Chriſtiana*, Beveregius in notis *ad Pandectas Canonum*, & Goarius *in Euchologium Græcorum* attulerunt. Cumque in Templo S. Athanaſii, quod Romæ a Græcis obtinetur, plura extarent Altaria, Leo Allatius in Epiſtola ad Joannem Morinum ſcripta *de Templis Græcorum recentiorum n. 2.* aſſerere non dubitavit, in prædicta Eccleſia nihil Græcæ formæ reperiri, præter *Bema*, ideſt Sepimentum, quod Aram Majorem a reliquis Eccleſiæ partibus ſecernit. Ad illud autem Altare, ad quod Sacerdos Miſſam celebravit, nequit alius Sacerdos eodem die iterum Miſſæ Sacrificium offerre. De hac Græcorum diſciplina verba faciunt Dionyſius Barſalibæus Jacobita, Amidæ Epiſcopus, *in Explanatione Miſſæ*, & Cyriacus Jacobitarum Patriarcha apud Gregorium Bathebræum item Jacobitam *in ſuo Directorio*, quos citat Aſſemanus *tom. 2. Bibliotb. Oriental. pag. 184. ac tom. 3. part. 1. pag. 248.* De hac eadem diſciplina Cardinalis Bona *citat. cap. 14. n. 3.* ita ſcriptum reliquit: *Unicum Altare in ſuis Eccleſiis habent, nec fas eſſe putant*

Juxta Græcam diſciplinam in unaquaq. Eccleſ. unum extitit Altare, & ad hoc unica Miſſa in die celebrata.

intra

Digitized by Google

intra ſepta ejuſdem Templi Sacrum eadem die iterare. Euthymius Tyri ac Sidonis Archiepiſcopus, & Cyrillus Patriarcha Antiochenus Græcorum, in Pontificatu Clementis XI. Benedicti XIII. & Clementis XII. pluries ſciſcitati ſunt, an vigentem relinquere deberent prædictam diſciplinam vetantem ne ſecundum Miſſæ Sacrificium eodem die, eodemque in Altari offeratur. At illis ſemper reſponſum fuit, nihil eſſe innovandum, ſed veterem Ritum omnino retinendum. Quoniam vero error in vulgus manaverat, ideo non offerri ſecundum Miſſæ Sacrificium eodem die, idemque ad Altare, in quo alius Sacerdos celebraverat, quia Sacerdos, qui poſterior celebraret, iiſdemque ſacris indumentis, quibus primus uteretur, jejunium frangeret; idcirco in noſtra Epiſtola Encyclica ad Patriarcham Antiochenum Græcorum Melchitarum, & ad Epiſcopos Catholicos eidem ſubjectos conſcripta, iiſdem præcepimus, ut omni ſtudio curarent errorem illum populo adimere; ita tamen, ut integram ſervarent diſciplinam, juxta quam ad Alrare, ubi Sacerdos celebravit, alius Sacerdos eadem die offerre prohibetur, uti videri poteſt in Conſtitutione noſtra, quæ incipit, *Emendatam : 87. Bullarii noſtri tom.* 1.

Sacerdot. autem cum Epiſcopo, vel alio Sacerdote, primi Celebrantis perſonam gerente, concelebrant nunc quoque in Eccleſia Græca, licet in Latina is uſus fere omnino abſoleverit.

§. 38. Denique, communis olim fuit Occidentali æque, ac Orientali Eccleſiæ Ritus, ut Presbyteri una cum Epiſcopo Miſſæ Sacrificium offerrent: hujus rei documenta congeſta fuerunt a Chriſtiano Lupo *in Appendice ad Synodum Chalcedonenſem tom.* 1. *ad Concilia Generalia*, & *Provincialia*, *primæ editionis pag.* 994. dum hæc verba Baſſiani interpretatur: *Mecum Miſſas celebrabat*, *mecum communicabat*, & a Gregorio *tom.* 2. *Liturgiæ Pontificiæ pag.* 1. & *ſeq. ac tom.* 3. *pag.* 1. & *ſeq.* Concelebrandi Ritus nunc temporis in Occidentali Eccleſia obſolevit, præterquam in Ordinatione Sacerdotum, quam peragit Epiſcopus, & in Conſecratione Epiſcoporum, quæ ab Epiſcopo cum duobus aliis Epiſcopis aſſiſtentibus perficitur. Sed in Orientali Eccleſia viguit, vigetque adſuc frequentior uſus concelebrationis Presbyterorum cum Epiſcopo, aut cum alio Sacerdote, qui primi Celebrantis perſonam ſuſtinet, iiſque uſus refertur ad Conſtitutiones, quæ Apoſtolicæ nuncupantur *lib.* 8. & ad Canonem octavum, ex iis, qui Apoſtolici dicuntur. Porro ubicumque ea conſuetudo inter Græcos, & Orientales viget, non modo approbatur, ſed etiam cuſtodiri præcipitur, uti conſtat ex eadem Conſtitutione noſtra ſuperius allegata, *Demandatam*, §. 9.

Non tamen inde uſus privatæ Miſſæ excluditur a Græca Eccleſia, cum ideo Parac. fuerunt conſt.

§. 39. Ex Græco & Orienrali hoc Ritu, quem hucuſque commemoravimus, nonnulli occaſionem arripuerunt revocandi in dubium, an privatis Miſſis, quæ ab uno Sacerdote celebrantur, in Orientali & Græca Eccleſia locus eſſe poſſit, cum in Græcis Templis unicum, uti prædiximus, Altare exiſtat, unicum ad illud Miſſæ Sacrificium offeratur, & Sacerdotes cum Epiſcopo concelebrent, aut cum Sacerdote, qui primi Presbyteri munere fungitur. Non neglexerunt quidem Lutherani Confeſſionem Auguſtanam, in qua privatæ Miſſæ tolluntur, ad Hieremiam Conſtantinopolitanum Patriarcham mittere, eumque ad eamdem amplectendam allicere; cum tamen privatæ Miſſæ uſus ac diſciplina in Orientali Eccleſia deſumatur ac vindicetur *ex Canone* 31. Concilii Trullani, & ex Notis, quas in ipſum compoſuit Theodoretus Balſamon, ideo & Ritus frequentis concelebrationis Sacerdotum cum Epiſcopo, & intacta pariter privatarum Miſſarum conſuetudo in Orientali Eccleſia permanſit. Quare in irritum ceſſerunt conatus Lutheranorum; quibus reſponſum fuit, damnari quidem ab Orientalibus, ſicut ab Occidentalibus, pravum illorum uſum, qui improba conſequendæ eleemoſynæ cupiditate, ad Altare impelluntur, non vero illorum, qui qua decet pietate ac religione, privatas Miſſas celebrant, ut Deo Sacrificium offerant acceptabile. Hæc patent *ex Actis Eccleſiæ Orientalis contra Lutheranos*, auctore Schelestrato, *cap.* 2 *de Miſſis privatis in Eccleſia Græca*, *circa finem*. In commodum autem Sacerdotum, qui privatum Miſſæ Sacrificium offerre cupiunt, ſalva ſemper conſuetudine, ut ad unum Altare unum tantummodo Sacrificium in dies ſingulos offeratur, Græci conſtituere cœperunt *Paracleſias*, de quibus verba facit Leo Allatius *in citata Epiſtola ad Joannem Morinum*. Paracleſiæ vero nil aliud ſunt, quam Oratoria quædam Eccleſiæ contigua, in quibus erectum adeſt Altare, ubi Sacer-

Sacerdotes Miſſam celebrant, quam in Eccleſia celebrare nequeunt, eo quod ad Altare in ea extructum alius Sacerdos jam celebraverit.

Nec Lat. Sacerdot. ab illis excluſi, cum ideo ſecundum Altare in commod. Latinor. Sacerd. in Græcis Eccleſiis fuerit erectum.

§. 40. Alii vero ab hac Orientalium, & Græcorum diſciplina merito timendum cenſuerunt, ne Latini Sacerdotes ab offerendo Miſſæ Sacrificio in Græcis Eccleſiis perpetuo excluderentur, eo quod, uti ſupra dictum eſt, in illis unicum Altare exiſtat, ubi eodem die unus tantum Sacerdos poteſt celebrare; neque Latini Presbyteri celebrare poſſint *in Paracleſiis*, utpote pro Græcis tantummodo conſtitutis. Verum ad hunc ipſum timorem auferendum, in Græcis Eccleſiis hoc tempore erectum plerumque cernitur ſecundum Altare, in quo Divinum Sacrificium a Latinis Sacerdotibus offeratur. Tres Græcorum Templorum formas expreſſit Goarius *in Euchologium Græcorum*, quarum tertia ſecundum Altare exhibet Latinis Presbyteris poſitum, ſicut ipſe Goarius *loco citato* perpendit, & proſequitur Scheleſtrat. *loco ſuperius allato pag.* 887. In Eccleſiis Nationis Maronitarum, & Græcorum, Romæ exiſtentibus, præter Aram majorem, alia occurrunt Altaria, in quibus a Latinis Sacerdotibus Miſſa celebratur; & in noſtra Conſtitutione: *Etſi Paſtoralis*: 38. §. 6. *num.* 8. *&* 9. *noſtri Bullarii tom.* 1., qua Italo-Græcis tutiſſima traditur agendi norma, prohibentur Latini Sacerdotes in Græcorum Templis ſemper in Ara majori celebrare, niſi omnimoda neceſſitas id poſtulet, & Parochi Græci conſenſus intercedat; ibique inſuper Græcis conceditur, ut ſuis in Templis, præter Altare majus, alia quoque altaria poſſint erigere, in quibus Latini Sacerdotes, ſi velint, Miſſę Sacrificium celebrare valeant.

Concluditur, valde congruere, ut Græcis Latinæ pateant Eccleſiæ, modusque traditur, quo id abſque diſſidiis fiat.

§. 41. Ex his, quæ huc uſque dicta ſunt, videtur jam perſpicue demonſtratum ſicuti antea, ita & in poſterum permitti debere Catholicis Armenis, & Syriacis, qui Balſeræ Latinis commixti commorantur, propriaque carent Eccleſia, ut in Latinam conveniant, & in ea juxta Ritum quique ſuum ſacras functiones peragant; idque eo magis quia non ſolum nulla exinde oritur permixtio per Apoſtolicas Conſtitutiones damnata, ſed urbanitatis officia exercentur, vel potius præcepta implentur æquitativi cujuſdam juris, expoſcentis, ut non habenti opportunum locum ad ea peragenda, quæ jure aliquo præſtare jubetur, locus ipſe libenti animo concedatur. Quamobrem nil aliud ſupereſt, quam præcipere, ut omnia ad debitæ charitatis leges exigantur, ut Sacellum Orientalibus aſſignetur, aut pars aliqua Eccleſiæ, in qua ſuis functionibus obeundis incumbant; & quanta fieri poteſt, cura impendatur, ut aliis horis Latini, aliis Orientales ſuas peragant functiones. Si enim aliter fieri contingat proxima ſuberit cauſa diſſenſionum, quæ binos Prædeceſſores noſtros Leonem X., & Clementem VII. tantoque vexarunt; tum ſcilicet, quum contra pacta conventa in Florentino Concilio ſub Eugenio IV., ne Græcis ulla moleſtia in ſuis Ritibus ac cæremoniis obſervandis inferretur, relatum eſt ad prædictos Pontifices, quod nonnulli ex Latinis Græcorum Eccleſias adibant, & ad illorum Altare Miſſam Latino Ritu celebrabant, eo conſilio, ut Græcis Sacerdotibus impedimentum crearent, ne Sacrificium Ritu ſuo offerre, ſuaſque functiones peragere poſſent; adeo ut Græci nonnunquam, ipſis diebus feſtis, Miſſæ Sacrificio carerent: *Neſcitur quo Spiritu ducti* (de Latinis Presbyteris ſermo eſt) *interdum Altaria dictarum Parochialium Eccleſiarum præoccupant, & ibi, contra voluntatem eorumdem Græcorum, Miſſas, & forſan alia Divina Officia celebrant; adeo quod dicti Græci ſæpenumero ſine auditione Miſſarum, cum magna animorum moleſtia, feſtivis, & aliis diebus, quibus Miſſas audire conſueverunt, remaneant*. Pontificias haſce querelas refert monumentum, quod incipit, *Proviſionis noſtræ*, extatque in Enchiridio Græcorum impreſſo Beneventi anno 1717. *pag.* 86. Non eſt profecto, cur illis noſtras addamus conqueſtiones, quæ tamen nec leviores eſſent, neque opportunis remediis deſtitutæ, ſi unquam ad Nos deferrent, Balſeræ a Latinis noſtris prohiberi Orientales, ne in Latinis Eccleſiis poſſint functiones ſuas peragere.

Quæſtio proponitur, quo Kalend. uti debeant Græci in Latin. Eccleſiis.

§. 42. Primæ huic altera ſuccedit quæſtio, eoſdem attingens Armenos, & Syros, qua diſquiritur, an iidem, ad ſtatuendum tempus Paſchatis, aliorumque ei reſpondentium Feſtorum, poſſint veteri Kalendario uti, vel potius novum emendatumque ſequi debeant, cum in Latinis Eccleſiis Sacra conficiunt; & quatenus

iiſdem

Digitized by Google

celebrantes in definiendo Paſchali die.

iiſdem licitus dicatur veteris kalendarius, & an hujuſmodi definitio afficiat illos quoque Orientales, qui, ſuam quidem habent Eccleſiam, ſed adeo anguſtam, atque exiguam, ut, cum omnes in illam convenire non poſſint, eorum plerique Latinas Eccleſias adire compellantur.

Emendat. Kalend. qua cura ſub Greg. XIII. peracta fuerit.

§. 43. Neminem latet, quæ a Sanctis Romanis Pontificibus Pio, & Victore, atque etiam a Nicæna Synodo, de recta Paſchatis celebratione ſancita fuerunt. Omnes pariter norunt Romano Pontifici a Concilio Tridentino reſervatam fuiſſe provinciam correctionis kalendarii, ac demum Gregorio VIII. Pontifice, fuiſſe rem hanc numeris ſuis omnibus abſolutam. Quamobrem Bucherius in *Commentario de doctrina temporum*, in Præfatione ad Lectorem, ita ſcripſit: *Computi Paſchalis in futurum certitudini, jubente Greg. XIII. Pon. noſter abunde providit Clavius.* Is fuit e Societate Jeſu Sacerdos Matheſeos peritiſſimus, qui in kalendarii correctione egregiam Pontifici navavit operam. Exhibiti itidem Pontifici fuerunt calculi cujuſdam Aloyſii Lilii, qui plures annos in illis componendis inſumſerat. Perpenſis denique librariique omnibus in pluribus Congregationibus, adſtantibus, adhibitiſque in conſilium peritiſſimis quibuſque Viris, prodiit anno 1582. Conſtitutio præſcribens Kalendarii normam, quæ incipit: *Inter graviſſimas in ordine 74. in veteri Bullario tom. 1.*

Ejuſdem Kalend. indictio, an Orient. obſtrinxerit, quæſtio non levis.

§. 44. Veteri igitur Kalendario hac Pontificia Conſtitutione abrogato, Patriarchis, Primatibus, Archiep. Epiſc. Abbatibus, aliiſque Prælatis imperatum fuit, ut novo, emendatoque Kal. uterentur, quemadmodum in eadem Conſtitutione legere eſt, fuſiuſque eruitur ex ejuſdem Pontificis Annalibus Romæ impreſſis *anno 1742. tom. 2. p. 271.* Verum, cum in Conſtitutione nullus de Orientalibus factum fuerit verbum, exurgit hinc quæſtio, num eadem Orientales afficiat; quæ quidem quæſtio non a Doctoribus modo inſtituitur, ut videre eſt apud Azorium *Inſtitut. Moral. tom. 1. lib. 5. cap. 11. quæſt. 7.* apud Baldellum *in ſua Theologia Morali tom. 1. lib. 5 diſput. 41.*; ſed etiam propoſita diſcuſſaque fuit in præſtantium Virorum conventu habito die 4. Julii anno 1631., in ædibus Cardinalis Pamphilii, qui ad Summum Pontificatum evectus, Innocentii X nomen aſſumpſit. Hæc autem tunc prodiit reſolutio: *Subditi quatuor Patriarcharum Orientis non ligantur novis Pontificiis Conſtitutionibus, niſi in tribus caſibus: primo in materia Dogmatum Fidei; ſecundo, ſi Papa explicite in ſuis Conſtitutionibus faciat mentionem, & diſponat de prædictis; tertio, ſi implicite in iiſdem Conſtitutionibus de eis diſponat, ut in caſibus appellationum ad futurum Concilium*: Refertur hæc reſolutio tum a Verricello *de Apoſtolicis Miſſionibus lib. 3. quæſt. 83. n. 4.* tum a Nobis in noſtro Opete *de Canonizatione Sanct. lib. 2. cap. 38. num. 15.*

Illud certum, Italo-Græcis indictum fuiſſe Kalend. ſed ita, ut & leniter cum iis ſit actum.

§. 45. Hanc quæſtionem Nos miſſam facimus, cum de illa diſputare nulla nunc neceſſitas urgeat; ſatis enim Nobis erit indicare, quid ad rem hanc noſtram geſſerit Sedes Apoſtolica, quandoquidem ipſa præcedentia facta evincunt, conſultiſſimum eſſe reſponſum quæſito redditum, nimirum: *Nihil eſſe innovandum.* Italo-Græcis, qui inter nos vivunt, & regimini ſubjiciuntur Latinorum Epiſcoporum, in quorum Diœceſibus conſtiturum habent domicilium, ab Apoſtolica Sede mandatum fuit, ut ſe ad novum Kalendarium conformarent, uti percipi poteſt in citata Conſtitutione noſtra: *Etſi Paſtoralis*, 57. §. 9. *num.* 3. *& ſeq. Bullarii noſtri tom. 1.* Et Clerus quidem Eccleſiæ Collegiatæ S. Mariæ *de Grapheo* Civitatis Meſſanenſis, qui Græcum Ritum retinet, accuratiſſime novum Kalendarium ſervat, uti videre eſt in altera Conſtitutione noſtra: *Romana Eccleſia, quæ eſt 81. §. 1. eodem tom. noſtri Bullarii*: attamen non illud ita ſevere fuit indictum, quin nonnunquam, gravioribus id requirentibus cauſis, Epichejæ locus ſit relictus. Renuebant Armeni Catholici Liburni degentes, ſeſe Kalendario Gregoriano ſubjicere, preceſque Innocentio XII. obtulerunt. Etenim in Congregatione S. Officii Feria 4 die 10. Junii 1674. Decretum hujuſmodi emanaverat: *Nuntii Apoſtolici Florentiæ relatis iterum litteris datis die 10. Aprilis, circa petitiones ei factas ab Armenis, orandi in Miſſa pro Patriarcha Armenorum, & circa celebrationem Paſchatis, & aliorum Feſtorum, ſecundum eorum Ritum, ideſt ſecundum calculationem antiquam, quæ erat ante correctionem Kalendarii, & circa*

cele-

Digitized by Google

celebrationem Paſchatis, &c. Necnon relata ſcriptura remiſſa a Sacra Congregatione de Propaganda Fide circa modum orandi in Miſſa pro Patriarcha Armeno: Reſcribatur Nuntio, quoad permiſſionem orandi in Lyturgia pro Patriarcha Armenorum; quod Sacra Congregatio ſtetit in Decretis emanatis die 7. Junii 1673., videlicet NON POSSE; *& omnino prohibeatur. Quo vero ad celebrationem Paſchatis, &c. & aliorum Feſtorum, &c. ſteterunt pariter in Decretis, videlicet, quod in celebratione Paſchatis, & aliorum Feſtorum Armeni Liburni exiſtentes, omnino ſervare debeant Kalendarium Gregorianum*: Quum igitur huic Decreto obtemperare Armeni prædicti renuerent, hujus rei cognitio delegata fuit particulari Congregationi Cardinalium doctrina præſtantium, quos inter fuere Card. Joanaes Franciſcus Albanus, qui Summum deinde Pontificatum obtinuit, & Cardinalis Henricus Noriſius præclari nomiais inter Litteratos Viros Porro ipſa Congregatio habita die 21. Septembris anno 1699. hujuſmodi edidit Decretum, a prædicto Pontifice eadem ipſa die confirmatum: *Re mature tractata, & perpenſis omnibus facti circumſtantiis, cenſuerunt, ſecundum ea, quæ proponuntur, conniveri poſſe cum Armenis Catholicis Liburni commorantibus*, & qui peculiarem obtinent Eccleſiam, *circa uſum Kalendarii veteris, donec ipſi ad omnimodam Kalendarii Gregoriani obſervantiam diſponantur, & interim ad Sedis Apoſtolicæ beneplacitum; hac inſuper conditione adjecta, quod diebus feſtis de præcepto juxta Kalendarium Gregorianum occurrentibus, ab operibus ſervilibus abſtinere, & Sacrum audire omnino teneantur.*

Græcis vero Oriental. propoſitum quidem fuit ſed non niſi volentibus inj nctum.

§. 46. Si vero de Græcis Orientalibus ſermo ſit, conſtat quidem, aliquando propoſitum ipſis fuiſſe, ut novo emendato Kalendario uterentur; ſed tamen nullum exitum habuit. Inter articulos, & conditiones Ruthenis propoſitis in Unione ſub Clemente VIII., & abſoluta, ea quoque de Kalendario recipiendo inſerta fuit, cui redditum reſponſum: *Kalendarium novum, ſi ſecundum antiquum fieri poſſit, ſuſcipiemus*: uti legere eſt in Opere Thomæ a Jeſu *pag.* 329. & licet reſponſum illud ambiguitatem quamdam præſeferret, tamen ea de re nihil ulterius actum fuiſſe deprehendimus, neque hoc ſuper articulo judicium ullum protulit Theologus, qui ad rem examinandam fuerat deputatus, quemadmodum patet ex eodem Opere *pag.* 335. *& ſeq.* Aliquando tamen ipſimet Orientales ſponte ſua novum Kalendarium ſuſceperunt, uti cognoſcere licet ex ſæpius citata Synodo Provinciali Maronitarum habita anno 1736. *Tam in jejuniis, quam in Feſtis anni diebus, ſive mobilibus, ſive immobilibus, Romanum Kalendarium a Gregorio XIII. Summo Pontifice, de noſtra Natione optime merito, emendatum, in omnibus Eccleſiis noſtris obſervari diſtricte mandamus, ejuſque Kalendarii rationem & uſum, quemadmodum & cantum Eccleſiaſticum, in unaquaque Eccleſia a Magiſtris pueros edocere præcipimus*: Sed quoties Orientales minime conſenſerunt, juſtuſque adfuit timor, ne tumultus, diſſenſioneſque excitarentur, ſi novi Kalendarii ipſis injungeretur uſus, tulit Apoſtolica Sedes, ut Orientales & Græci, in remotis Regionibus degentes, veterem ſuam diſciplinam retinerent, videlicet antiquum ſervarent Kalendarium, occaſionem opportuniorem expectans, inducendi uſum novi emendatique Kalendarii. Qua in re conſona quoque ſunt Decreta Congregationum de Propaganda Fide, & Sacræ Inquiſitionis; quemadmodum, quoad primam, deprehenditur ex Decretis editis die 22. Auguſti 1625. & die 30. Aprilis 1631. quoad ſecundam vero, ex Decretis dierum 18. Julii 1613. ac 14. Decembris 1616. Imo res eo quandoque proceſſit, ut Miſſionariis quoque veteris Kalendarii uſus fuerit permiſſus, dum moram traherent in Regionibus, in quibus veteris Kalendarii uſus ſolummodo obtinebat, veluti cognoſcere eſt ex nonnullis Decretis a Congregatione de Propaganda Fide 16. Aprilis 1703. & die 16. Decembris 1704. evulgatis.

Syri, Armenique cum jejunant, a piſcibus abſtinere debent.

§. 47. Reliquum eſt, ut de poſtremo quæſito, de jejunio ſcilicet, verba fiant. Syri, Armenique Catholici, juxta ipſorum Ritum, ab eſu piſcium jejunii tempore abſtinent; verum, cum Latinos iis veſci conſpiciant, & cæteroquin impoſſibile, vel ſaltem difficillimum aſſeratur, eos temperare poſſe a piſcibus, quibus Latinos veſci intuentur; ideo tamquam rationi conſentaneum proponitur, ut Miſſio

nariis facultas tribuatur cum iis diſpenſandi; caute tamen, omnique ſecluſo ſcan-
dalo, & pio aliquo opere in locum abſtinentiæ a piſcibus ſubrogato. Apriſſimus
hic fieret locus diſſerendi de vetuſtate jejunii apud Orientales, ejuſque lege,
licet ſeveriori, exactiſſime tamen ſemper ſervata; ſed ne longiores ſimus, quam
par eſt, id unum dicimus, Apoſtolicam Sedem toties Patriarchis obſtitiſſe, quo-
ties veterem rigorem jejunii ſuis ſubditis præſcripti relaxare voluerunt. Petrus
Maronitarum Patriarcha Archiepiſcopis, & Epiſcopis ſibi ſubjectis, carnibus ve-
ſci Laicorum more indulſit, licet juxta veterem diſciplinam carnibus abſtinerent;
univerſo autem populo Quadrageſimæ tempore piſces edere, vinumque bibere per-
miſit, quamvis id illis eſſet prohibitum. Sed Pontifex Paulus V. datis ad Patriar-
cham Petri ſucceſſorem Litteris Apoſtolicis in forma Brevis die 9. Martii 1610.
juſſit, ut abrogatis iis, quæ Petrus Patriarcha conceſſerat, res in priſtinum ſta-
tum reſtituerentur. In Pontificatu noſtro ad examen revocata eſt nimia facilitas
atque indulgentia Euthymii Archiepiſcopi Tyri & Sidonis, & Cyrilli Patriarchæ
Antiocheni, erga Græcos Melchitas; fuitque improbata, ut patet ex Conſtitu-
tione noſtra: *Demandatam* 87. §. 6. *Bullarii noſtri tom.* 1. *Nos hujuſmodi in-
novationem, & abſtinentiarum relaxationem, & coarctationem, in nimium detri-
mentum veteris Græcarum Eccleſiarum diſciplinæ vergere judicantes, licet alio-
quin, deficiente auctoritate Apoſtolicæ Sedis, nullius roboris eſſe dignoſcantur,
eas tamen auctoritate noſtra expreſſe revocamus, & nullum effectum in poſterum
habere, neque nullatenus executioni mandari, ſed omnia in priſtinum reſtitui de-
bere jubemus, atque inſuper in toto tractu Patriarchatus Antiocheni laudabilem
conſuetudinem a Majoribus derivatam, abſtinendi etiam qualibet Feria quarta,
& ſexta per annum ab eſu piſcium, quæ ab aliis quoque finitimis populis ejuſ-
dem Græci Ritus exacte cuſtoditur, indiſtincte ſervari præcipimus.* Incongruum
vero eſt aſſerere, ideo diſpenſationem concedendam eſſe, vel potius generalem
diſpenſandi facultatem, quod nempe Orientales aſpicientes Latinos veſci piſcibus
tempore jejunii, exinde facile adducantur, ut & ipſi non quidem ex aliquo con-
temptu, ſed naturæ fragilitate victi, piſcibus jejunii diebus utantur; hoc nam-
que argumento, ſi quid illud valeret, in primis omnimoda induceretur Rituum
confuſio; deinde ſi illius ratio haberetur, illud etiam conſequeretur, ut Latini
inſpicientes Græcos peculiaribus quibuſdam vivere inſtitutis, quæ Latinis minime
permittuntur, imo inhibentur, diſpenſationem petere poſſent, ut ſibi liceret ea
facere, quæ a Græcis fieri intuentur; profitentes ſe Latinum quidem Ritum ſu-
ſcipere, ſed ob naturæ fragilitatem eum diutius ſervare non poſſe.

Veterem jejunii diſciplinam iiſdem relaxari, nunquam paſſa eſt Apoſt. Sed.

Ideoque, rejecta, tamquam minus legitima cauſa ad facultatem diſpenſandi obtinendam allata, jejunii lex ſervari præcipitur.

§. 48. Hæc ſunt, quæ duximus exponenda in hac Encyclica noſtra Epiſtola,
non ſolum ad patefacienda fundamenta, quibus innituntur reſponſiones redditæ
Miſſionario, qui quæſtiones ſub initium exſcriptas propoſuit; ſed etiam, ut omni-
bus perſpecta fiat benevolentia, qua Sedes Apoſtolica Catholicos Orientales com-
plectitur, dum præcipit, ut omnino ſerventur veteres ipſorum Ritus, qui neque
Catholicæ Religioni, neque honeſtati adverſantur; nec a Schiſmaticis ad Catho-
licam unitatem redeuntibus expoſcit, ut Ritus ſuos deſerant, ſed ut Hæreſes ſo-
lum ejurent, atque execrentur: exoptans vehementer, ut diverſæ eorum Natio-
nes conſerventur, non deſtruantur, omneſque (ut multa paucis complectamur)
Catholici ſint, non ut omnes Latini fiant. Finem denique huic noſtræ Epiſtolæ
imponimus, Apoſtolicam Benedictionem cuicumque eam legenti impertientes.

Datum apud S. Mariam Majorem die 26. Julii 1755. Pontificatus Noſtri Anno
Decimoquinto.

Dat. 26. Julii 1755. Pont. XV.

CON-

Digitized by Google

CONFIRMATUR

Reſolutio Congregationis deputatæ ſuper correctione librorum Eccleſiæ Orientalis, ſuper abbreviatione Officii, & Miſſæ pro Monachis Ordinis S. Baſilii. V.

BENEDICTUS XIV.

Ad perpetuam rei memoriam.

Ad debitum Deo cultum exhibendum & canonic. horas recitari, & Sacrific. offerri quotidie voluit Eccleſia.

Quem religionis ſenſum natura Nobis indidit, ut non ſolum laudemus, celebremus, & glorificemus jugiter Dominum omnium conditorem, propter quod rationales facti ſumus, & brutis differimus, verum etiam ut oblationibus & ſacrificiis placemus Deum noſtrum, ac ſcelera noſtra expiemus; ad eumdem tam in veteri Teſtamento, quam in Catholica JESU CHRISTI Eccleſia alendum, fovendum, adaugendumque in primis ſtudia omnia intenta fuerunt. Quoniam autem JESUS CHRISTUS verus Deus, veruſque homo, Mediator Dei & hominum, Sacerdos in æternum ſecundum ordinem Melchiſedech, ceſſante carnalium ſacrificiorum varietate, omnes differentias hoſtiarum una Corporis & Sanguinis ſui implet oblatione; & quomodo adorare Patrem ſuum in ſpiritu & veritate, ipſumque orare & laudare docuit, exemplumque præbuit; Sancti Apoſtoli ab eo Magiſtro inſtructi, ac per ipſos Catholica Eccleſia Spiritu Sancto inſpirante edocta, & Officium Canonicarum Horarum, debita cum rituum, cæremoniarumque magnificentia, Deo quotidie perſolvendum digeſſit; & Sacroſanctum Miſſæ Sacrificium, in quo nimirum Agnus Dei in odorem ſuavitatis Deo jugiter a Sacerdotibus immolatur, & panem de cœlo verum comedimus, cum ritibus pariter, cæremoniis, & precibus, quotidie in Eccleſiis peragendum mandavit. Utrumque vero Officium ſcilicet & Sacrificium, ut Omnipotenti Deo eſſet magis gratum & acceptabile, diverſæ, variæque, quoad ſacras preces, ritus, & cæremonias, initæ fuerunt rationes, juxta diverſas, variaſque nationes, & religioſorum hominum Ordines, atque Inſtituta tum Occidentalis, tum Orientalis Eccleſiæ, quæ ſecundum acceptum a majoribus cujuſque morem & conſuetudinem, etſi pro temporum vicibus aliquando variatam, in unitate tamen Catholicæ Fidei, doctrinæque perſtantem, quamplurima pro libito & pietate addere ſtuduerunt. Apoſtolica autem hæc Sancta Romana Sedes nihil habuit antiquius, nihil curavit impenſius, quam ut cum de utroque nempe officio & Sacrificio ab ipſa aliquid exquiſitum fuit, quoad fieri poſſet, brevitati ac ſinceræ pietati, ſervatis ſervandis, conſuleretur; ne quamplurimi ex Chriſtifidelibus, ſive recitandis ſive celebrandis, ſive audientibus Officium, vel Miſſam infirmiores, tum propter linguæ ignorationem tædio affecti, quam inde percipere ſolebant, Spiritus pinguedinem & ſuavitatem averſari inciperent.

In variis diverſar. gentium cæremoniis eadem ſemper unitas fidei.

Eccleſia Romana humanæ fragilitati parcens ſemper ſtuduit brevitati.

§. 2. Porro cum Dilectus Filius Auguſtinus Sciommari Monachus & Abbas Ordinis Sancti Baſilii, ejuſque modernus in hac Alma Urbe noſtra Procurator Generalis, nomine totius ſuæ Congregationis, Nobis ſupplices preces humiliter porrigendas fecerit, ut dignaremur abbreviare Miſſam & Officium Divinum, pro quibus recitandis, ac celebrandis adeo longum tempus inſumendum eſt, ut id vix ob humanam infirmitatem ſine tædio aliquo peragi poſſit, & modicum eis temporis ſpatium ſupereſt, quo operam ſacrarum litterarum ſtudiis dare valeant: Nos ſane preces hujuſmodi remiſimus ad Dilectum Filium noſtrum Fortunatum Tituli Sancti Calixti Presbyterum S. R. E. Cardinalem Tamburinum nuncupatum, Congregationi Patriarchali ſuper correctione Librorum Eccleſiæ Orientalis deputatæ Præfectum, ut eas eidem Congregationi expendendas, atque examinandas proponeret.

Preces Procuratoris Generalis Ordinis S. Baſilii, ut brevior Miſſa, & Officium pro ſua Congr. redder.

§. 3. Itaque dicta Congregatio habita die VII. Maji, & VIII. Auguſti MDCCLII. reſcripſit, indulgeri poſſe, ut abbreviatio Officii ferialis extra Quadrageſimam fiat juxta mo-

Reſcriptum Congreg. de

Digitized by Google

putatæ ſuper correctione LibrorumEccleſię Orient. cui fuerunt etemiſſæ preces, quoad abbreviationem Officii.

modum infra deſignatum: nempe quoad abbreviationem Matutini diebus ferialibus, præter Quadrageſimam, retineatur integrum Cathiſma: Omittatur Exapſalmon, ſed quotidie unus ex Pſalmis in eo comprehenſis ex ordine recitetur. Die autem Dominico integrum Exapſalmon dicatur, quatuor Pſalmi, qui notantur in Horologio Baſilianorum pag. 42. Aliis vero diebus non ferialibus ſervetur Typicus ſolitus uſque ad primum Canonem excluſive: Canon Sancti ad Triodium redigatur, nempe prima, octava, & nona Ode recitetur: Poſtea dicatur Canon Feriæ, ſed tria tantum Troparia ſingularum Odarum, ſcilicet primum, quod ad Feriam, alterum quod ad Sanctos Martyres, ultimum quod ad Beatam Virginem pertinet: Poſt tertiam Odem, ſolitæ Cathiſmæ, ſeu Antiphonæ: Poſt ſextam, conſuetum Conthacion, ſeu Icon; deinde Synaxarium Sancti: Poſt octavam Odem Pſalmus *Magnificat*, & ſolita Exapoſtillaria, & reliqua juxta Typicum. Quoad abbreviationem Veſperarum, ex ſex Antiphonis, ſeu Stichis, quatuor tantum dicantur; deinde: *Gloria*, & hymnus: *Lumen hilare*, verſiculi, & prophetiæ, aut lectiones e Scriptura, quando occurrunt: Poſt Orationem: *Dignare*, omittantur Antiphonæ: Deinde dicatur Pſalmus: *Nunc dimittis*: reliqua autem omnia, de quibus nihil adnotatur, juxta ſolitum. Quoad abbreviationem Completorii: Canon redigatur ad Triodium, & in ejus recitatione intermiſceantur de more Oratio Dominica, Antiphona, & Synaxarium, quando oportet; Deinde Pſalmus: *Magnificat*, & reliqua omnia de more ut in Horologio.

Alterum ejuſdem Congreg. reſcript. quoad abbreviationem Miſſæ privatæ.

§ 4. Poſtea tractatum eſt de abbreviatione Miſſæ privatæ, & eadem Congregatio cenſuit permitti poſſe in hunc modum = Facta præparatione materiæ de more in Altari, cum ſolitis Orationibus, Miſſa privata incipiatur a verbis illis. *Εὐλογημένη ἡ βασιλεία Benedictum Regnum &c.* cætera, quæ præcedunt, recitentur a Sacerdote vel in Sacrario, vel dum pergit ad Altare. Magnam Synaptim, ſeu Collectam eſſe retinendam. Retineantur quoque Orationes primi, ſecundi, & tertii Antiphoni, una cum exclamationibus, & cum ipſis Antiphonis. Minor autem Collecta, ſeu Pacifica, quæ incipiunt: Ἔτι καὶ ἔτι *&c. etiam atque etiam in pace*, omittantur. Oratio ingreſſus Evangelii omittatur. Retinendum Triſagium cum Oratione. Supplicatio, quæ incipit: *Εἴπωμεν πάντες &c. Dicamus omnes &c.* retinenda, ſed eo modo, quo ſequitur, nempe omiſſis, quæ leguntur poſt verba illa *Κατὰ τὸ μέγα ἔλεός σου δεόμεθά σου ἐπάκουσον καὶ ἐλέησον: Secundum magnam miſericordiam tuam exaudi & miſerere* uſque ad Orationem extenſæ ſupplicationis, quæ incipit *Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν &c. Domine Deus noſter &c.* Deinde omittantur; quæ ſequuntur poſt verba illa: Πλούσιον ἔλεος *Divitem miſericordiam* uſque ad exclamationem Ὅτι ἐλεήμων *&c. Quoniam miſericors &c.* Preces atque Oratio pro Catechumenis omittantur. Hymnus Cherubicus cum Oratione retineatur *Κύριε ὁ Θεὸς &c. Domine Deus Omnipotens* retineatur, omiſſis verbis, quæ ſequuntur *τῇ σῇ χάριτι &c. gratia tua*, uſque ad *διὰ τῶν οἰκτιρμῶν, per miſerationes &c.* Symbolum quotidie more Græcorum recitandum, exceptis Miſſis, ut vocant, pro Defunctis. Troparia, ſeu Theotocion in fine Miſſæ omittantur. Reliqua omnia retineantur.

Nonnullæ peculiares abbreviationes quoad Officium Quadrag.

Monaſt. Mediuſſi his definitionibus non comprehenditur.

Pontifex quibuſdam immutatis, in reliquis approbat ſent. Congr.

§. 5. Demum in Congregatione diei 17. Septembris 1753: inter cætera propoſitum eſt: An Patribus Baſilianis indulgendum ſit; ut in Officio Quadrageſimæ omittant Cathiſma Pſalterii ad horam tertiam, & ad horam nonam? Et inſuper, ut magnum Completorium in Quadrageſima uno tantum die cujuſque hebdomadæ in ſuis Eccleſiis dicant; aliis vero diebus omittant, dicantque ſolum parvum Completorium? Et reſcribere placuit: Quoad primam partem, omitti poſſe Cathiſma ad horam nonam tantum, dummodo recitatio integri Pſalterii in tota hebdomada compleatur; Quoad ſecundam partem, magnum Completorium retineatur feria ſecunda, & quarta. Hæc tamen & alia in ſuperioribus Congregationibus definita pro Patribus Baſilianis, intelligantur Monaſterium Mediuſſi non comprehendere, cui ſuos veteres ritus mores, atque inſtituta in fundatione præſcripta, juxta Apoſtolicas Conſtitutiones, retinere ac ſervare præcipitur.

§. 6. Facta autem Nobis per Dilectum Filium Magiſtrum Nicolaum Antonellum in utraque Signatura noſtra Referendarium Prælatum noſtrum Domeſticum

&

& dictæ Congregationis Particularis Secretarium hujuſmodi relatione, mandavimus, ut recitatio Cathiſmatum Pſalterii ſingulis diebus ferialibus extra tempus Quadrageſimæ facienda ita aptetur, ac diſtribuatur, ut ſaltem in duabus hebdomadis integrum Pſalterium recitetur: Quoad abbreviationem vero Miſſæ, ut Symbolum in omnibus Miſſis, etiam in iis, quas ipſi pro Defunctis vocant, more Græcorum recitetur. Cætera vero benigne approbavimus die 24. Auguſti elapſo anno 1754.

§. 7. Verum ut præinſerta omnia firmius ſubſiſtant, ac ſerventur exactius; Nos, qui memoratum Ordinem Sancti Baſilii, & potiſſimum Congregationem ſub ejuſdem Sancti Baſilii auſpiciis & Ordine militantem, & in Occidentali Catholica Eccleſia religioſis virtutibus, eximiis Orthodoxarum adverſus ſchiſmaticos doctrinarum, diſciplinarumque ſtudiis, & exemplis florentem, plurimi facimus, magnoque in honore, ac pretio habemus; Apoſtolica auctoritate, tenore præſentium, omnia & ſingula præinſerta approbamus & confirmamus, illaque perpetuo Apoſtolicæ firmitatis robore munimus, atque inſimul auctoritate & tenore paribus mandamus omnibus & ſingulis Superioribus Generalibus, Provincialibus, Prioribus, ac Monachis dictæ Congregationis & Ordinis, in virtute ſanctæ obedientiæ, ut deinceps, prout præmittitur, & non aliter, ipſi ſervent, & ab aliis ſibi ſubditis ſervari faciant & curent & præcipiant; ſalva tamen ſemper in præmiſſis ejuſdem Congregationis Particularis ſuper correctione Librorum Orientalium deputatæ auctoritate. Apoſt. auctorit. robur adjicitur.

§. 8. Decernentes, præſentes literas, & in eis contenta quæcumque, ſemper firma, valida, & efficacia exiſtere & fore, ſuoſque plenarios & integros effectus ſortiri & obtinere, ac Monachis ſæpe memorati Ordinis & Congregationis in omnibus & per omnia pleniſſime ſuffragari, & ita ab eis reſpective inviolabiliter obſervari debere; ſicque, & non aliter, in præmiſſis, per quoſcumque Judices Ordinarios & Delegatos, etiam Cauſarum Palatii Apoſtolici Auditores, & S. R. E. Cardinales & eorumdem Cardinalium Congregationes, nec non Apoſtolicæ Sedis Nuncios, & quoſvis alios quacumque præeminentia & poteſtate fungentes & functuros, judicari & definiri debere, ac irritum & inane, quidquid ſecus ſuper his a quoquam quavis auctoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari. Non obſtantibus Apoſtolicis, ac in Univerſalibus, Provincialibuſque, & Synodalibus Conciliis editis generalibus, vel ſpecialibus Conſtitutionibus & Ordinationibus, dictique Ordinis & Congregationis, etiam juramento, confirmatione Apoſtolica, vel quavis firmitate alia roboratis, ſtatutis, & conſuetudinibus, privilegiis quoque, indultis, & Literis Apoſtolicis, & quibuſcumque aliis Decretis in genere, vel in ſpecie, aut alias in contrarium præmiſſorum quomodolibet conceſſi, confirmatis, & innovatis, quibus omnibus pro hac vice tantum, ad præmiſſorum effectum, derogamus, cæteriſque contrariis quibuſcumque. Clauſulæ cum derogatione contrariis.

§. 9. Volumus autem, ut earumdem præſentium literarum tranſumptis ſeu exemplis, etiam impreſſis manu Abbatis Generalis, vel Generalis Procuratoris pro tempore exiſtentium ſubſcriptis, & ſigillo ejuſdem Ordinis munitis, eadem prorſus fides adhibeatur, quæ ipſis præſentibus adhiberetur, ſi forent exhibitæ vel oſtenſæ. Fides tranſumptis habenda.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem ſub Annulo Piſcatoris, die XVII. Maji MDCCLV. Pontificatus Noſtri Anno Quintodecimo. Dat. 17. Maji 1755. Pont. XV.

Cajetanus Amatus.

AD

VI. AD INCENDIUM

Compeſcendum ad Eccleſiam S. Nicolai in Carcere exortum, minus rite allatam fuiſſe ex Eccleſia Sacram Pyxidem Sanctiſſimum Sacramentum intercludentem, eaque ſuper populum, & ad furentes flammas benedictum, rationibus, pluribuſque allatis Eccleſiaſticis ſanctionibus, demonſtratur: & ne tale quid exinde fiat opportune ſancitur.

Venerabili Fratri Noſtro, Fr. Joanni Antonio Epiſcopo Tuſculano S. R. E. Cardinali Guadagni nuncupato, noſtro in Urbe ejuſque diſtrictu Vicario Generali.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabilis Frater Noſter, ſalutem & Apoſtolicam Benedictionem.

Exortum in Urbe incend. enarratur, monitumque populum, ut divinam opem deprecaretur.

CUM, ut recte noſti, proximo ſuperiore menſe Aprilis invaſiſſet ignis ſupellectiles, ac merces quaſdam aſſervatas in parvis quibuſdam domibus ſitis in Foro Montium dicto, Parochialis diſtrictus S. Nicolai in Carcere, cumque continuo, quod ſatis ſuperque fieri aſſolet, in magnum excreviſſet incendium, memoratæ Parochialis, inſimulque Collegiatæ Eccleſiæ Canonici ſuum eſſe exiſtimarunt, hortari populum ad Dei implorandam opem, ut pro ſua miſericordia maximum impendens detrimentum avertere dignaretur, cujus vehemens ſuberat timor, quoties extinctum incendium non fuiſſet.

Coactam deinde magnam populi multitudinem in Eccleſiam, fuſis precibus Dei miſericordiam imploraſſe.

§. 2. Ad congregandum populum initum fuit conſilium, ut circumiens Miniſter tintinnabulum pulſaret ad eum plane modum, quo cogi multitudo ſolet, ut ſanctiſſimum Sacramentum ad ægrum aliquem deferendum comitetur. Cumque ita contigiſſet, ut Eccleſia populo compleretur, ante Aram Beatiſſimæ Virgini dicatam, multa quidem religione recitatum fuit elata voce Roſarium, atque etiam in ejuſdem Sanctiſſimæ Virginis honorem cantatæ fuerunt Litaniæ. Ad hæc Sacerdos pro æquo ac fervemti ſermone intereſſentes excitavit ad Dei placandam indignationem, implorata ſibi ex animo de patratis criminibus venia, & quantum quidem relatum eſt, inſonuit Templum clamoribus illorum, qui ſibi a divina miſericordia multis gemitibus & lacrymis patratorum criminum veniam precabantur.

Juſſum præterea ut Sacra Pyxide Sanctiſſimum Sacrament. includente ſuper populum; & incendium benediceret.

§. 3. Si nihil fuiſſet præterea geſtum, nil quoque fuiſſet, quod objiceretur; & nemo piam agendi rationem in memorato luctuoſo caſu ſervatam non laudaſſet. At cum ex religioſo, ſanctoque ſtudio adaugendæ devotionis populi, enixiſque ejuſdem votis ſatisfaciendi, oportunum quin & congruum viſum fuerit præcipere, ut, reſerato Tabernaculo, in quo Sacra Pyxis cuſtoditur, eadem ſuper populo, & ad incendium benediceretur;

Quod & preſtitum fuit media in via, ubi populus erat frequens, & ignis conſpic.

Factum hoc alii probant improb. alii.

§. 4. Cumque is, qui Parochi Vice fungitur, data ſibi juſſa perficiens, ſacris indutus veſtibus, accepta Sacra Pyxide, in qua erat adorandum Sacramentum, ab Eccleſia proceſſerit, ſatis congruo coetu, miniſtrorumque numero ſtipatus, mediaque in via conſiſtens, unde ignis erat conſpicuus, Pyxide humerali velo obtecta non ſolum coactæ immenſæ multitudini, ſed & regionem voraci igne vaſtatam benedixerit; hoc plane illud eſt, unde ſermones varii exorti ſunt: quibuſdam factum ipſum commendantibus; cenſentibus aliis, in ea facti ſpecie ſecus rem tranſigi non potuiſſe, ne populi frigeſceret devotio, neve offenderentur puſilli, ſibi, cohibendoque igni benedictionem vehementiſſime exoptantes; aliis denique contra affettum novum incongruumque ritum inclamantibus.

§. 5.

Digitized by Google

CHE PER SMORZARE

Un Incendio inſorto nelle vicinanze della Chieſa di S. Niccolò in Carcere, foſſe contro il vero Rito portata fuori della Chieſa in iſtrada la Sacra Piſſide con entro il Santiſſimo Sagramento, e con eſſa data la benedizione ſopra il popolo, e verſo l'incendio, ſi dimoſtra e colla ragione, e con molte ordinazioni Eccleſiaſtiche; e ſi danno gli ordini opportuni per impedire in futuro ſimile inconveniente. VI.

Venerabili Fratri noſtro, Fr. Joanni Antonio Epiſcopo Tuſculano S. R. E. Cardinali Guadagni nuncupato, noſtro in Urbe, ejuſque diſtrictu Vicario Generali.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabilis Frater Noſter, ſalutem & Apoſtolicam Benedictionem.

ESſendoſi, come ella ben ſa, nel proſſimo paſſato meſe d'Aprile appiccato il fuoco ad alcuni mobili e mercanzie, ch'erano in alcune picciole caſe ſituate in Piazza Montanara, Parrocchia di S. Niccolò in Carcere, ed eſſendoſi, come pur troppo ſuol ſuccedere, veduto in un tratto eccitato un grave incendio, i Canonici della Collegiata della predetta Chieſa Parrocchiale, ſi ſtimarono in obbligo di dover invitare il popolo a ricorrere all'ajuto di Dio, acciò colla ſua miſer cordia ſi degnaſſe d'impedire l'imminente graviſſimo danno, che pur troppo temevaſi, ogni qual volta l'incendio non foſſe reſtato eſtinto. Si narra l'incend. noto, per cui il popolo venne eſortato a ricorrere all'ajuto Divino.

§. 2. Per unire la gente, fu preſo l'eſpediente di far girare un miniſtro, che ſuonaſſe il campanello, come ſi ſuol fare, quando ſi vuol fare ammaſſo di perſone, che vengano ad accompagnare il Santiſſimo Sagramento, che ſi porta a qualche infermo: ed eſſendoſi in queſto modo riempita la Chieſa di popolo, fu avanti l'Altare della Beatiſſima Vergine con molta divozione recitato ad alta voce da' radunati il Roſario, e furono ancora cantate le Litanie in onore della gran Vergine Maria; e dopo ciò un Eccleſiaſtico, con pio e fervoroſo ragionamento, eccitò gli aſtanti a placare l'ira di Dio, chiedendogli di vero cuore perdono de' peccati commeſſi, e per quanto ſi è riſaputo, rimbombò la Chieſa di clamori di quelli, che implorando la Divina miſericordia, chiedevano con gemiti e ſinghiozzi perdono de' proprj peccati. Queſto in gran moltitudine radunato in Chieſa ſi implora da Dio miſericordia.

§. 3. Se nulla di più ſi foſſe fatto, nulla vi ſarebbe ſtato da opporre; e ciaſcheduno avrebbe lodata la pia condotta tenutaſi nella ſopraddetta lagrimevole congiuntura: ma per 'l pio e ſanto deſiderio di mantenere ed accreſcere nel popolo la divozione, e ſoddisfare alle ſue fervoroſe brame, eſſendoſi creduto opportuno e ben fatto il far aprire il Tabernacolo, ove ſi conſerva la ſacra Piſſide, e di far con eſſa dare la Benedizione al popolo, ed all'incendio; Ordine dato di benedire colla Sacra Piſſide contenente l'Eucar. il popolo, ed il fuoco.

§. 4. Ed avendo il Vice-Curato in eſecuzione degli ordini datigli, dopo eſſerſi veſtito coi ſacri arredi, preſa la ſacra Piſſide, in cui era il Venerabile Sacramento, ed uſcito col decente accompagnamento di lumi e Miniſtri dalla porta della Chieſa, avendo nel mezzo della ſtrada, daddove ſi vedeva il fuoco, data la Benedizione colla Piſſide coperta dal velo umerale, non meno ſopra l'immenſo popolo ivi radunato, che verſo quella parte, ove era il fuoco; ciò è quello, che ha ſomminiſtrato campo a varj diſcorſi: avendo alcuni commendata la predetta Benedizione, avendo altri creduto, che nelle circoſtanze del fatto, altro non ſi poteſſe fare, che quello che fu fatto, per non intiepidire la divozione del popolo, e non iſcandalizzare i puſilli, che ſoſpiravano la Benedizione e ſopra il fuoco, e ſopra loro ſteſſi; ed altri finalmente eſclamando contra la preteſa novità del rito, e contra la ſuppoſta improprietà dello ſteſſo. Fu ciò eſeguito nella pubblica ſtrada alla preſenza del popolo, e di contro all'incendio. Il fatto è approvato da alcuni, biaſimato da altri.

§. 5.

Commendat Pont. agendi rationem Eminent. Vicarii, ad quem dat hanc Epiſt. ſervand. in futurorum caſuum normam.

§. 5. Et quamvis Fraternitas Tua inter has diſputationes non aliam, prout aſſoles, iniveris rationem, quam quæ Chriſtianæ prudentiæ omnino congruerit, hancque ipſam probaverimus Ipſi, nunc quoque, ut mox conſtabit, probemus; nobis tamen videmur facere non poſſe, quin ea, quæ Ipſi hac de re expendimus ac notavimus, perſpecta tibi reddamus hiſce noſtris litteris; quas mandamus, in futurorum temporum normam, apud Acta tabularii tui aſſervari.

Rationes quibus memoratum factum defendi poſſet.

§. 6. Quicumque ea, quæ geſta ſunt probanda ſibi, ac defendenda ſuſcipiens aſſereret, nihil plane in eo præſtitum, quod cultui Sanctiſſimæ Euchariſtiæ debito non congruerit, & perdifficile eſſe per integram rei geſtæ ſeriem, quid quam offendere ex intrinſeca ratione improbandum, immo vero facile reperiri poſſe, quod pietatem, & devotionem ſapiat aliaque afferat ſpitirualia commoda; multa is quidem diceret, ſuamque aſſertionem fimare poſſet iis, quæ adnotat Theophilus Raynaudus *tom.* 15. *ſuorum Operum p.* 83. *col.* 1., ubi loquens de Sacramenti expoſitione fieri ſolita, cum aliquod imminet inforrunium, ita ſcite rem expendit: *Eſt modus aptiſſimus permovendi populum, ac excitandi ad pietatem neceſſitati congruentem, verbi gratia, ſi ingruat peſtis, aut incurſus hoſtium, aut aerearum tempeſtatum malignitas: nihil enim habet Eccleſia aptius ad plebem Fidelium excitandam, & ſenſu pietatis Deum placaturo afficiendam, quam ſacrum ſpectaculum Corporis Chriſti propalam exhibiti, & objectum ejus in quo eſt ſalus, vita, & reſurrectio noſtra*. Sed non ſatis ea eſſent: Ritus quippe, de quo eſt quæſtio, multa habet adnexa inferius a nobis expendenda, ex quibus, ſepoſita pietate actus, jure meritoque poteſt Eccleſia eum non probare; neque enim illa hac in re intrinſeca tantummodo ejuſdem bonitate ſpectat, ſed & alia, quæ vel neglecta, vel non prævisa, facile poſſunt confuſiones inducere ac perturbationes.

Nec non exempla ex Sacris Eccleſiæ monum. deſumpta.

§. 7. Si quis autem, ut ſibi tuta unoque veluti ictu ſalva res eſſet, Eccleſiaſticas proferret hiſtorias, exempla præſto eſſent opinioni ſuæ valde accommoda. In Chronica Albigenſium Epiſcoporum, atque Abbatum Caſtræ, apud Thiers in Tractatu *de Expoſitione Sanctiſſimæ Euchariſtiæ Sacramenti* 2. *part. impreſſionis Pariſienſis anni* 1677. *lib.* 5. *cap.* 12. legitur, ſub Abbate Geraldo, qui vixit ad annum 1090. incendium a fulmiae excitatum, fuiſſe hoc pacto extinctum.

Jaamque Monaſterium furibunda incendia volvit,
Cum, Chriſti oblato Corpore, flamma cadit.

Celebre eſt S. Bernardi factum relatum in ejus vita, quam ſcribere inſtituit Abbas Guilelmus a S. Theodorico, abſolvitque Abbas Hernaldus a Bonavalle, veteri amicitia cum Sancto conjunctus. Adſtabat ad Eccleſiæ Januam VVillelmus Aquitaniæ Dux; intus ob excommunicationem non ingrediens. Vir Sanctus interea Sacrum faciebat: cumque conſecraſſet, ante conſummationem, impoſito Patenæ Divino Sacramento, & ad Ducem accedens ipſum eo ferventis animi affectu eſt allocutus, ut eumdem ad inſignem pœnitentiam adduxerit, & ad novum vitæ inſtitutum, unde porro in Beatorum album, qui cultum in Eccleſia obtinent, recenſeri promeruit, uti videre eſt in Martyrologio Romano quarto idus Februarii. Geſta res deſcripta legitur in prætindicata antiqua vita S. Bernardi & perbelle retexitur a duobus recentioribus ejuſdem Vitæ ſcriptoribus, a Maganotio nempe *lib.* 2 *cap.* 6. *num.* 38 & a Petrina in *Hiſtoria Chronologica lib.* 4. *tom.* 1. *num.* 37. & *ſeq.* Celebre quoque ſeſe prodit factum S. Claræ; quæ, ut Monaſterium ſuum, univerſamque Aſſiſienſem Urbem ſervaret a direptione, ac ſtragibus Saracenorum, jam jam impia conſilia exequentium, ad Monaſterii januam afferri curavit Tabernaculum Sacramentum intercludens: Chriſtique vix objecto corpore, Saracenorum nonnulli obcæcati, reliqui præcipites effugere. Rem narrat S. Antoninus in *ſuis Hiſtoriis tit.* 24. *cap.* 6. §. 3. Reſumitur eadem a Bollandiſtis *tom.* 2. *menſis Auguſti pridie idus pag.* 759. *num.* 21. & a Pagio in *Vita*

§. 5. E benchè Ella fra queſte dicerie non abbia, ſecondo il ſuo ſolito, tenuta altra condotta, che quella, che in tutto e per tutto è ſtata confacente alla prudenza Criſtiana, e queſta ſua condotta ſia ſtata, e ſia anche da Noi approvata, come vedraſſi in appreſſo; crediamo nulladimeno non poterci eſentare dal manifeſtarle con queſta noſtra lettera le noſtre conſiderazioni: ordinandole il conſervarla negli Atti della tua Cancelleria, per regola de' tempi futuri.

Vicario, a cui dirigge queſta lettera per regola de' caſi futuri.

§. 6. Chi, volendo approvare e ſoſtenere il fatto, diceſſe, non eſſervi in eſſo ſtata coſa veruna, che non ſia ſtata confacente all' adorazione dovuta alla Santiſſima Eucariſtia, ed eſſer molto difficile il ritrovare in tutta la ſerie di quanto è ſeguito, un atto, per intrinſeca ragione, degno d'eſſere riprovato, anzi eſſer facile ritrovare pietà e divozion, ed altri ſpirituali vantaggj; direbbe molto, e potrebbe convalidare la tua aſſerzione con quello, che ſcrive Teofilo Rainaud *al tom. 15. delle ſue Opere pag. 83. col.* 1. ove, diſcorrendo dell'eſpoſizione del Sagramento, che ſi fa, quand' è imminente qualche diſgrazia, così ſaviamente riflette: *Eſt modus aptiſſimus permovendi populum, ac excitandi ad pietatem neceſſitati congruentem, verbi gratia, ſi ingruat peſtis, aut incurſus hoſtium, aut aerearum tempeſtatum malignitas: nihil enim habet Eccleſia aptius ad plebem Fidelium excitandam, & ſenſu pietatis Deum placaturo afficiendam, quam ſacrum ſpectaculum Corporis Chriſti propalam exhibiti, & objectum ejus, in quo eſt ſalus, vita, & reſurrectio noſtra.* Ma forſe non direbbe quanto baſta; concorrendo nel rito, che è in queſtione, alcune circoſtanze, delle quali parleraſſi dipoi, in vigore delle quali, non oſtante la pietà dell' atto, può ragionevolmente la Chieſa non averlo approvato; non avendo Ella in ciò unicamente riguardo all' intrinſeca bontà, ma ad altre coſe, che o non curate, o non prevedute, poſſono facilmente eſſer cagione di varj diſordini.

Ragioni allegabili in difeſa del fatto accennato.

§. 7. Chi per aſſicurare la partita, e porre in un colpo il tutto in ſalvo, deſſe di mano alla Storia della Chieſa, ritroverebbe eſempj molto favorevoli. Nella Cronaca de' Veſcovi d'Albi, e degli Abbati di Caſtro appreſſo il Thiers nel Trattato *dell' Eſpoſizione del Santiſſimo Sacramento dell' Altare nella* 2. *part. della Stampa di Parigi del* 1677. *lib.* 5. *cap.* 12. ſi legge, che nel tempo di Geraldo Abbate, che viſſe nel 1090. fu eſtinto un incendio cagionato da un fulmine, nel modo ſeguente:

Ed eſempj preſi dalla Sacra Stor.

Jamque Monaſterium furibunda incendia volvit,
Cum, Chriſti oblato Corpore, flamma cadit.

Celebre è il fatto di S. Bernardo, riferito nella di lui Vita incominciata dall' Abbate Guglielmo di San Teodorico, e proſeguita dall' Abbate Ernaldo di Buonavalle, antico amico del Santo. Era nella porta della Chieſa Guglielmo *Duca* d'Aquitania, che non entrava, eſſendo ſcomunicato. Celebrava il Santo la Meſſa: e dopo aver conſecrato, prima di conſumare, poſto il Divin Sagramento ſopra la Patena, ed accoſtatoſi al Duca, gli parlò con tal fervore di ſpirito, che lo induſſe ad una glorioſa penitenza, e ad una nuova vita, per cui ha poſcia meritato d'eſſere annoverato fra i Beati, che hanno culto nella Chieſa, come può vederſi nel Martirologio Romano *ai* 10. *di Febbrajo*. Il fatto è riferito nella detta antica Vita di S. Bernardo, ed è riaſſunto felicemente da due moderni Scrittori della ſteſſa Vita, cioè dal Magagnotti *al lib.* 2. *capit.* 6. *numer.* 38., e dal Petrina *nella Storia Cronologica al lib.* 4. *tom.* 1. *num.* 381. *e ſeg.* Celebre pure è il fatto di Santa Chiara, che per liberare il ſuo Monaſtero, e la Città d'Aſſiſi dal ſaccheggio e ſtrage de' Saraceni, che già erano in procinto di eſeguire i loro furibondi diſegni, fece portare alla porta del Monaſtero il Tabernacolo, ov'era il Venerabile, ed alla comparſa del Corpo di Criſto alcuni Saraceni perderono la viſta, e gli altri ſi diedero ad una fuga precipitoſa. Il fatto è riferito da S. Antonino *nelle ſue Storie tit.* 24. *cap.* 6. §. 3., ed è riaſſunto

ta Alexandri IV. numer. 15. Ejuſdem fere temporis cum Sanct. Claræ facto eſt & aliud relatum a Roderico Granatenſi *part. 2. explanationis Symboli capit.* 27. §. 7. ſecutum anno 1230. in Regno Valentiæ, dum bellum gerebatur in Mauros: de horum quippe exercitu tum Chriſtifideles inſignem retulere victoriam, cum pius Sacerdos manibus geſtans pannum lineum conſecratis Particulis plenum, prodiit in omnium conſpectum, Deum exorans, ut noſtris præſto eſſet, eoque pacto eſt eoſdem hortatus ad inſtaurandum certamen, quod porro inſignis victoria eſt conſecuta. Meminimus & ipſi eorum, quæ in minoribus, agenteſque Promotorem Fidei, legimus in Actis collectis ſuper Virtutibus Beati Petri Foureri, ad quem cum delatum fuiſſet, publica in Caupona quoſdam ſacrilegis verbis Divinum Nomen violare, ad Sacrum Tabernaculum advolavit, arreptamque Sacram Pyxidem, ſecum detulit ad Cauponam, cumque Sacratum pignus manu oſtentans, immane facinus ſceleſtis patefeciſſet atque exprobraſſet, eoſdem ad pœnitentiam adduxit. Aſt hæc, hiſque ſimilia exempla ex peculiari divino ſpiritu impulſuque proceſſiſſe, demonſtratum eſt non ſolum ex ſecundo eventu, ſed & ex peculiaribus hæc agentium virtutibus. Ea itaque ſunt hæc exempla, quæ miremur, haud autem imitemur, nec quidquam exinde inferri poteſt pro iis, qui debent ſe ad legum normam componere: quemadmodum, a Nobis quoque ſuit generaliter demonſtratum in noſtro Opere *de Canonizatione Sanctorum lib. 3. cap.* 41. præcipue *num.* 20.

Non congruunt eadem cuicunqua caſui, nec generalem exhibere poſſunt agendi normam, & quare.

§. 8 In hanc Claſſem referri & illud poteſt, quod legitur in *Natali* 10. quod S. Paulini Nolani opus eſt, ubi narrat, ingens incendium fuiſſe extinctum objecto tantum ad flammas Sanctæ Crucis fruſtulo.

Vicerat ignis aquam, nos ligno vincimus ignem,
Quamque aqua non potuit, vicit brevis baſtula flammam.

Quæ autem aptiora ad rem comprobandam proferuntur exempla, nec laudantur, nec ritum poſſunt inducere.

Et quoties ex claſſe horum, ſimiliumque exemplorum, quæ peculiari Divino afflatui non immerito tribuuntur, ad alios progredi quis vellet eventus, allatam Divini impulſus exceptionem haud ita facile recipientes, veluti ad id, quod ſub annum 1647. contigiſſe fertur Halæ Tyrolis, ubi cum Sacerdos Venerabili Euchariſtia adhibita ingenti incendio benedixiſſet, reſtitit ignis; vel ad illud, quod anno 1734. ſive alio veriori tempore, hic Romæ geſtum eſt, tunc, quando publica ſolemnique pompa fuit Sacramentum ab Eccleſia delatum ad incendii locum, eoque impertita benedictio; qui his uteretur exemplis, haud valde proficeret, tum quia primum ex recenſitis factis affertur a Gobato in ſua *Theologia experimentali tr. 4. caſ. 21. ſect. 1. n* 375. qui tamen illud non probat, ſed tantum nuncupat felix ab exitu: *Factum felix ab eventu*: tum quia unum, vel plura adhuc facta hujuſmodi aut incognita, aut a Superioribus diſſimulata, haud tanti ſunt, quibus jure recens aliqua diſciplina, novuſque ritus innitatur.

Primum, ſed minus firmum argumentorum, qui factum improb.

§. 9. Sicuti prænotatum eſt, ſuperius allata argumenta, ad ritum, de quo ſermo eſt vindicandum infirma ſunt, levioriſque momenti, ſed ejuſdem furfuris ſunt alia quædam, quæ in Ritum ipſum objectantur, atque extolluntur. Ajunt nonnulli Euchariſtiæ Sacramentum a Chriſto fuiſſe inſtitutum, ut eo veſceremur: quod quidem indubium eſt: at ſatis deprehendi non poteſt, quomodo ex hoc antecedenti inferre liceat, haud decere illud in Supplicationibus deferre, Deumque, qui ſub Sacramenti ſpeciebus adeſt, deprecari, ut a gravibus nos quandoque obſidentibus periculis præſtet incolumes. *Neque enim ideo minus eſt adorandum*, (ſunt concepta verba Concilii Tridentini, de hoc Divino Sacramento loquentis, *ſeſſ. 13. c. 5.*) *quod fuerit a Chriſto Domino, ut ſumatur, inſtitutum; nam illum eumdem Deum præſentem in eo adeſſe credimus, quem Pater æternus introducens in Orbem terrarum, dicit: Et adorent eum omnes Angeli Dei, quem Magi procidentes adoraverunt, quem denique in Galilæa ab Apoſtolis* ado-

Digitized by Google

da Bollandiſti *nel tom. 2. d'agoſto al giorno 12. pag. 759. num. 21.*, e dal Pagi *nella Vita di Aleſſandro IV. al n. 15.* Quaſi contemporaneo al fatto di S. Chiara è l'altro riferito da Roderico Granatenſe *alla part. 2. della ſpiegazione del Simbolo cap. 27. §. 7.* che ſeguì l'anno 1230. nel Regno di Valenza nella guerra contro i Mori, eſſendoſi da' Criſtiani ottenuta un'inſigne Vittoria contra il loro eſercito, allora che un pio Sacerdote preſentoſſi con un Corporale in mano pieno di Particole conſecrate, pregando Dio ad aſſiſtere ai noſtri, ed eccitandoli in quel modo ad un nuovo combattimento, da cui derivò l'inſigne Vittoria. Ci ricordiamo ancor Noi di quanto, eſſendo in minoribus, ed eſercitando l'uffizio di Promotore della Fede, legemmo ne' Proceſſi fatti ſopra le virtù del Beato Pietro Fourerio, che, avendo avuta notizia, che in una pubblica Oſteria alcuni beſtemmiavano il nome di Dio, corſe al Sacro Tabernacolo, diede di mano alla Sacra Piſſide, con eſſa s'incamminò all'Oſteria, ed avendo col Sacro pegno in mano predicato, e rimproverato ai delinquenti il loro grave misfatto, gl'induſſe a penitenza. Ma queſti, ed altri ſimili eſempj furono effetti di uno ſpeciale ſpirito ed impulſo Divino, riconoſciuto non meno dalla felicità dell'evento, che dalle perſonali virtù di quelli, che li praticarono. Sono dunque eſempj ammirabili, e non imitabili; nè poſſono fondar conſeguenza a pro di quelli, che debbono vivere ſecondo le leggi; come anche da Noi è ſtato generalmente dimoſtrato nella noſtra Opera *de Canonizatione Sanctorum lib. 3. cap. 41.* e ſpecialmente *al num. 20.*

Non ſono eſſi applicabili ad ogni caſo, nè poſſono formar regola per tutti; e perchè.

§. 8. A queſta Claſſe può anche riferirſi ciò, che ſi legge *nel Natale 10.* Opera di S. Paolino di Nola, ove racconta, che reſtò eſtinto un grand'incendio con aver voltata verſo le fiamme una particella del legno della ſanta Croce.

Vicerat ignis aquam, nos ligno vicimus ignem,
Quumque aqua non potuit, vicit brevis haſtula flammam.

E quando dalla claſſe di queſti e ſimili eſempi, che con molto fondamento vengono attribuiti a ſpeciale impulſo Divino, ſi faceſſe paſſaggio ad altri eventi, ne' quali il predetto Divino impulſo non così facilmente potrebbe ammetterſi, come ſarebbe a dire a quello, che ſucceſſe l'anno 1647. in Hala del Tirolo, ove avendo un Sacerdote data la Benedizione col Venerabile ad un grave incendio, reſtò il fuoco eſtinto, o a quanto fu praticato l'anno 1734. o in altro più vero tempo, qui in Roma, allorchè con pubblicità e ſolennità fu portato il Venerabile dalla Chieſa al luogo, ove era l'incendio, e col Venerabile fu data la Benediziune; chi ſe ne prevaleſſe, non ſarebbe gran viaggio, sì perchè il primo de' predetti fatti vien riferito dal Gobat *nella ſua Teologia eſperimentale tr. 4. caſ. 11. ſect. 1. n. 375.* che non l'approva, ma lo chiama felice dall'evento; *Factum felix ab eventu*, sì perchè, uno, o anche più atti, o non ſaputi o diſſimulati da' Superiori Eccleſiaſtici, non ſono baſtanti per formare una diſciplina, ed introdurre un Rito.

Gli eſempj addotti per comprovare il fatto, nè ſi commendano, ne ſono valevoli ad introdurre un rito.

§. 9 Come ſi è veduto, i ſopraddetti argomenti, che ſi portano a pro del Rito, di cui ſi tratta, ſono fiacchi, e di poco rilievo: E tali ancora ſono alcuni altri, che ſi vanno eſagerando, e proponendo contra lo ſteſſo. Diceſi, che il Sacramento dell'Eucariſtia fu iſtituito da Criſto, acciò Noi ce ne cibaſſimo; il che è certiſſimo: ma non ſi ſa vedere, come da queſto antecedente ſi poſſa dedurre la conſeguenza, che non ſia conveniente il portarlo proceſſionalmente, e pregare Iddio, che è preſente ſotto le ſpecie Sacramentali, a liberarci da' gravi pericoli, ne' quali talora ci ritroviamo: *Neque enim ideo minus eſt adorandum*, (ſono parole del Sacro Concilio di Trento; quando parla di queſto Divin Sacramento *alla ſeſſ. 13. cap. 5.*) *quod fuerit a Chriſto Domino, ut ſumatur, inſtitutum; nam illum eumdem Deum præſentem in eo adeſſe credimus, quem Pater æternus introducens in Orbem terrarum, dicit: Et adorent eum omnes Angeli Dei, quem Magi procidentes adoraverunt, quem*

Prima ragione, ma non molto valida, di quelli, che riprovano il fatto.

adoratum fuiſſe Scriptura teſtatur. Exindeque Tridentini Patres commendare pergunt pias Supplicationes in Feſto Corporis Chriſti haberi ſolitas, religioſaſque actiones comitantium Adorandum Sacramentum, dum ad ægrotos affertur uti videre eſt *c. 5. & c. 6. & can. 6. tit. ſeſſ.* 13. Chriſtus Dominus qua homo, vel nunc in gloriæ ſtatu, Deum Patrem pro nobis rogat: *Chriſtus Jeſus, qui eſt ad dextram Dei, qui etiam interpellat pro nobis*, legitur *in Epiſtola ad Romanos* 8. *Advocatum habemus apud Patrem Jeſum Chriſtum*, ſubditur in Epiſtola prima S. Joannis *cap.* 2. Sive porro hoc præſtet, petens expreſſe a Deo, ut nobis proficua concedat, ſive implicite ſuam exhibens Humanitatem, veluti Hoſtiam jam ipſi in Cruce oblatam, ut Deus in eam reſpiciens, quæ utilia nobis poſſunt evadere, elargiatur, veluti differunt noſtri Theologi; qui licet in explicatione tradenda diſcrepent inter ſe, dum alii primæ ſubſcribunt, alii ſecundæ ſententiæ; conſentiunt tamen omnes quoad dogma, inſimul adnotantes, neque Eccleſiam, neque Fideles ſolere abſolute ad Chriſtum confugere, ut ipſe pro nobis oret, ſed ut noſtra velit exaudire vota, ne videantur cum Arii, & Neſtorii erroribus conſentire, qui tueri audebant, ipſam Chriſti perſonam, ad quam vota diriguntur noſtra, eſſe creatam, & divina inferiorem. Cum autem noſtras preces audiat Chriſtus, quoties id promereantur, cumque idem Chriſtus vere Deus & Homo, vere, realiter, ac ſubſtantialiter ſub ſpeciebus Euchariſtici panis contineatur, omnino nunquam affirmari poterit, non poſſe nos ſupplices ad ipſum confugere, ut incendium extingui deprecemur, ex eo tantum quod Sacramentum fuerit in noſtrum cibum inſtitutum; ſed erit tantummodo aſſerendum, non licere ita ad illum confugere, ut Sacramentum educatur e Tabernaculo, afferatur ad ignem, atque ad incendium benedicatur, ob qualitatem Ritus, quoties firma deſint ad eum vindicandum argumenta.

Alia duo haud validiora argumenta.

§. 10. Alii ulterius progrediuntur, aſſerenteſque non poſſe rem creatam irrationalem Dei nomine adjurari, autumant, hoc unum poſſe valide obſiſtere ritui benedicendi incendii cum Euchariſtiæ Sacramento; ſed infirmum omnino videtur hoc argumentum. Creata res expers rationis, ſi ipſa per ſe attendatur, cum non intelligat, talis non eſt, quæ adjurari poſſit, capax tamen evadit, que exorciſmis Eccleſiæ ſubjiciatur, ſi veluti ab alio acta inſpiciatur; ex quo conſequitur, poſſe orationes noſtras ad Deum intendi, ut eam nobis nocere prohibeat, etiamſi a Dæmone in noſtrum damnum detrimentumque ageretur. Eſt hæc S. Thomæ doctrina 2. 2. *quæſt.* 90. *art.* 3. Verum eadem nil profecto opus eſt in hac facti ſpecie, in qua dum adhibita Pyxide benedicitur incendio, nulli unquam intermixti ſunt, vel intermiſcentur exorciſmi. Alii ritum improbant, aſſerentes ipſi ineſſe Dei tentationem, vitium Religioni oppoſitum, ideoque peccatum ſapiens, & grave quidem peccatum, quamvis ſuperſtitione inferius, uti fuſe docet, demonſtratque Sanctus Thomas 2. 2. *quæſt.* 97. *art.* 2. *& duob. ſeqq.* At ſi expreſſa Dei tentatio juxta ejuſdem Sancti Doctoris ſententiam, tunc inducitur, cum quis quidquam agit ea mente, atque conſilio, ut Dei ſcientiam, potentiam, patientiam, voluntatemve ſcrutetur; interpretativa autem & implicita, quando non agit is quidem eadem concepta expreſſaque mente, ſed tamen quidquam loquitur vel agit, cui non alius poteſt eſſe ſcopus, quam ut Divinæ alicujus virtutis periculum fiat; quod tunc plane contingit, cum quis paratas habens uſitatas vulgareſque agendi rationes, has quidem ſponte omittit, ſeque ultro in diſcrimen adducit. *Sicuti tentare, eſt experimentum ſumere ſeu explorare; ita Deum tentare, eſt velle ſumere experimentum de aliqua ipſius perfectione, veluti an ſciat, an poſſit, an velit quidpiam; quod tum verbis, tum factis fieri poteſt, idque dupliciter: uno modo expreſſe, puta cum aliquis ea intentione dicit, aut facit quidpiam, ut exploret Dei ſcientiam, potentiam, patientiam, aut voluntatem: altero modo implicite, ſeu interpretative, quando non eſt quidem homini formalis & expreſſa intentio ſimile aliquid explorandi, hoc tamen dicit, aut facit, quod non poteſt alio ordinari, quam ad experimentum ſumendum de aliqua*

Digitized by Google

denique in Galilea ab Apoſtolis adoratum fuiſſe Scriptura teſtatur. Dopo le quali parole paſſano i Padri del Concilio a commendare le divote proceſſioni, che ſi fanno nella feſta del Corpus Domini, e i divoti accompagnamenti, che ſi fanno al Venerabile, quando ſi porta agl' Infermi, come ſi vede *nel cap* 5. *e nel cap.* 6. *e nel can.* 6. *della citata ſeſſ.* 13. nello ſtato di gloria prega Iddio Padre per noi: *Chriſtus Jeſus, qui eſt ad dexteram Dei, qui etiam interpellat pro nobis*, ſi legge *nella epiſtola ad Romanos* 8. *Advocatum habemus apud Patrum Jeſum Chriſtum*, ſi legge nella prima epiſtola di San Giovanni *al cap.* 2. O ciò poi faccia, eſpreſſamente domandando a Dio, che ci dia quelle coſe, che ſono a noi ſalutari, o tacitamente eſibendogli la ſua Umanità come Oſtia già offertagli nella Croce, acciò Iddio, vedendola, conferiſca a noi quel bene, che ci può eſſere giovevole, come la vanno diſcorrendo i noſtri Teologi; che ſe ſono diſcordi nella ſpiegazione, mentre taluni abbracciano la prima, ed altri la ſeconda, ſono poſcia concordi nel dogma, e nell'oſſervare, che nè la Chieſa, nè i Fedeli ſogliono aſſolutamente ricorrere a Criſto, acciò preghi per noi, ma acciò voglia eſaudirci; per non moſtrare d'aderire agli errori degli Ariani, e de' Neſtoriani, che oſavano ſoſtenere, che la ſteſſa Perſona di Criſto, a cui s'indirizzano le orazioni, era creata, ed inferiore alla Divina. Eſaudendo poi Criſto le noſtre preghiere, quando meritano di eſſer eſaudite, e contenendoſi Criſto vero Dio ed Uomo, *vere, realiter, ac ſubſtantialiter* ſotto la ſpecie del pane nel Sacramento dell' Eucariſtia, non dovrà mai dirſi, che ad eſſo non poſſiamo ricorrere, per ottenere la grazia, che ſi eſtingua un incendio, pel motivo che il Sagramento è ſtato iſtituito per noſtro cibo; ma ſolamente potrà dirſi, non eſſer lecito il ricorrere ad eſſo, eſtraendolo dal Tabernacolo, portandolo al fuoco, e benedicendo l'incendio, per la qualità del rito, quando ad eſſo manchino validi fondamenti per ſoſtenerlo.

Due altri argomenti non più forti del primo.

§. 10. Altri paſſano più oltre, e dicendo non poterſi ſcongiurare una creatura, che non ha ragione, pretendono con ciò di poterſi validamente opporre al rito di benedire col Venerabile gl'incendj. Ma queſt'aſſunto ſembra non poter avere veruna ſuſſiſtenza. La creatura irragionevole, conſiderata in ſe ſteſſa, non avendo intelligenza, non è capace d'eſſere ſcongiurata; è però capace d'eſſere ſcongiurata cogli eſorciſmi della Chieſa, ſe ſi conſidera come moſſa da altri: dal che deriva, che ſi poſſono diriggere le noſtre preghiere a Dio, acciò le impediſca il recar nocumento a Noi, ancor quando foſſe moſſa dal Demonio a recarci danno e pregiudizio. Queſta è la dottrina di S. Tommaſo 2. 2. *quæſt.* 90. *art.* 3. Ma di queſta, per vero dire, non v'è biſogno nel caſo preſente, in cui benedicendoſi colla Piſſide l'incendio, nè ſi è praticato, nè ſi pratica verun eſorciſmo. Altri riprovano il rito, aſſerendo, che in eſſo interviene la tentazione di Dio, che è un vizio oppoſto alla Religione, e che per conſeguenza è peccato, ed è peccato grave, benchè inferiore a quello della ſuperſtizione, come diffuſamente prova ed inſegna S. Tommaſo *nella* 2. 2 *queſt.* 97. *art.* 2. *e due ſegg.* Ma ſe la tentazione eſpreſſa di Dio, come inſegna lo ſteſſo Santo Dottore, interviene, quando taluno ardiſce di fare una coſa coll' intenzione di eſplorare la ſcienza, la potenza, la pazienza, o la volontà di Dio; e la tentazione interpretativa ed implicita interviene, quando l'uomo non ha la predetta formale ed eſpreſſa intenzione, ma però dice, o fa una coſa, che non può avere altro ſcopo, che quello di prendere eſperimento ſopra qualche perfezione Divina; il che avviene, quando l'uomo, che potrebbe prevalerſi de' mezzi uſitati ed ordinarj, li tralaſcia, e ſi eſpone al pericolo. *Sicuti tentare, eſt experimentum ſumere ſeu explorare; ita Deum tentare, eſt velle ſumere experimentum de aliqua ipſius perfectione, veluti an ſciat, an poſſit, an velit quidpiam; quod tum verbis, tum factis fieri poteſt, idque dupliciter: uno modo expreſſe, puta cum aliquis ea intentione dicit, aut facit quidpiam, ut exploret Dei ſcientiam, potentiam, patientiam, aut voluntatem: altero modo implicite, ſeu interpretative quando non eſt quidem homini formalis & expreſſa in-*

ten-

Digitized by Google

Dei perfectione, veluti quando aliquis humanis & naturalibus mediis non deſtitutus, ea ſine rationabili cauſa omittit, aut ſe periculo exponit: verba ſunt Sylvii egregii S. Thomæ Interpretis *ad Art.* 1. *præcit. q.* 97. Quomodo unquam poterit jure defendi, eum, qui Venerabili Sacramento ad Incendium benedicit, qui Deum rogat, ut miſeros afflictoſque ab irruente infortunio velit præſtare exemptos, qui non ea mente eſt, ut Divinæ potentiæ ſumat periculum, qui humana non ſpernit ſubſidia, ſed iis undique collectis, omnia enititur, aſſiduus tamen Divinæ Majeſtati preces offerens, ut quod imminet, grave malum, dignetur avertere, hunc, inquam, graviſſimi criminis expreſſæ vel tacitæ Dei tentationis poſſe reum pronunciari?

Poſtremi deſumptum ex abſurdis quæ facile præcaveri poſſe, vel nihil habere commune cum præſenti facti ſpecie, demonſtratur.

§. 11. Alii denique arbitrantur, non eſſe uſu recipiendam aſſertam piam conſuetudinem afferendi Sacramentum Sacra Pyxide contentum, eoque benedicendi incendiis, ne forte id fiat cum ignis divitum ædes inceſſit, non autem pauperum domunculas: neque inanis hic quidem eſt, vel ſola mente conceptus timor; Thiers quippe *præcit. c.* 12. invehitur in ſatis illacrymabilem hanc perſonarum acceptionem, veluti aliquibus in locis uſu receptam. Idem Author præterea plures cumulat Synodales ſanctiones, quibus ſevere interdicitur, ſacra Lintea ad incendium afferre, eaque projicere in flammas, ut extinguantur, atque multo etiam magis, ſi ipſa ſacra Hoſtia projiciatur in ignem, ea quidem ſpe, ita illum reſtingui poſſe. Quidquid aſſerit præcitatus Autor, perfacile admitti debet; immo quoties, ad ea firmanda, quæ in ritum jaciendi in ignem Sacram Hoſtiam profert, & in irreverentiam eo actu contentam, alio opus eſſet exemplo per ipſum non inducto, illud minime deſideraretur. Etenim, quamvis in Italia, & præſertim Florentiæ, vigeret uſus comprobandi abditam veritatem innocuo alicujus tranſitu per ignem, quod plane præſtitit B. Petrus Igneus dictus qui ut evinceret Petrum Paveſium Florentiæ Epiſcopum ſimoniace in Epiſcopatum fuiſſe intruſum, idenque deponendum eſſe, uti reipſa factum eſt, illæſus per ardentem ignem pertranſiit, quemadmodum opportunis allatis monumentis demonſtravimus *noſtro lib. de Canoniz. Sanct. c.* 33. tamen cum nonullis exinde ſæculis in eadem Civitate idem ſumi voluerit experimentum ad fidem auctoritatemque conciliandam Doctrinæ Hieronymi Savonarolæ, cumque aliqui ſeſe protulerint paratos per ignem tranſgredi, manu geſtantes Euchariſtiæ Sacramentum, Euchariſtiæ delationem non probarunt judices, conſtanti judicio eam denegantes, ac irreligioſam definientes, pravique exempli, ſpectatis iis facti circumſtantiis, in quibus uſurpari cupiebatur; uti videre eſt in vita præfati Hieronymi Savonarolæ ſcripta a Franciſco Pico *tom.* 2. *impreſſionis Pariſiorum* 1674. *pag.* 70. *tom.* 2. *additionum ad eamdem vitam pag.* 300. & in Appendice ad Vitam Alexandri VI. Pontificis exaratam ab Alexandro Gordonio *tom.* 2. *pag.* 435. Verum his omnibus nihil commune eſt cum caſu noſtro. Qui enim ritum, de quo nunc agimus, tuetur, facile reſpondere poteſt, ſi aſſerat, licere omnino ipſo adhibito Sacramento excitatis incendiis benedicere, nec tamen ullum fieri debere divitis & pauperis diſcrimen, neque Euchariſtiam poſt Benedictionem in ignem projiciendam eſſe, ſed immo in tabernaculum, unde fuit educta, omni cum honore reſtituendam.

Firmum affertur princip. ex quo porrò actus probandus, improbanduſve arguatur.

§. 12. Sepoſitis itaque ſuperius allatis animadverſionibus, rationibuſque, vel ritui faventibus vel oppoſitis, ut tuto liceat ad propoſitam metam pertingere, unica, cui inſiſtas, tutaque via ſita eſt in inveſtigandis expendendiſque regulis ab eccleſia præſcriptis de cultu Sanctiſſimæ Euchariſtiæ: neque enim fas cuique eſſe debet privata auctoritate, vel ex veræ etiam devotionis, zelique affectu, novum ritum inducere. *Si quis dixerit receptos & approbatos Eccleſiæ Catholicæ Ritus, in Solemni Sacramentorum adminiſtratione adhiberi conſuetos, aut contemni, aut ſine peccato a Miniſtris pro libito omitti, aut in novos alios per quemcumque Eccleſiaſticum Paſtorem mutari poſſe, anathema ſit*: verba ſunt Sacræ Tri-

Digitized by Google

tentio ſimile aliquid explorandi , hoc tamen dicit , aut facit , quod non poteſt alio ordinari , quam ad experimentum ſumendum de aliqua Dei perfectione , veluti quando aliquis humanis & naturalibus mediis non deſtitutus , ea ſine rationabili cauſa omittit , aut ſe periculo exponit : ſono parole del Silvio , bravo interprete di S. Tommaſo, *ſopra l'art.* 1. *della cit. queſt.* 97. Come mai può ragionevolmente pretenderſi , che, chi benedice l'incendio col Venerabile ; che prega Iddio acciò ſi degni liberar gli afflitti dalla digrazia , nella quale ſi ritrovano ; che non ha veruna intenzione di far eſperimento della Divina potenza ; che non rigetta i mezzi umani , ma nel mezzo d'eſſi fa quanto ſa , pregando ſempre Sua Divina Maeſtà , acciò ſi degni di torre il grave male imminente ; poſſa dirſi reo del grave peccato della tentazione di Dio , o eſpreſſa , o interpretativa ?

Ultimo argom. fondato ſu certi inconvenienti , che o ſi poſſono facilmente evitare , e non ſi verificano nel caſo preſente.

§. 11. Altri finalmente credono , non poterſi dar ſeguito alla ſuppoſta pia coſtumanza di portare il Sagramento coperto colla Piſſide , e con eſſo benedire l'incendio , pel timore che tal funzione ſi faccia quando il fuoco s'appicca alle caſe de' ricchi , ma non quando s'appica alle caſe de' poveretti : nè queſto timore è panico , o ideale ; eſagerando il Thiers *nel cit. cap.* 12. contra queſta troppo deplorabile eccezione di perſone, avvegnachè in alcuni luoghi praticata ; e lo ſteſſo Autore ammaſſa alcune diſpoſizioni Sinodali , nelle quali ſeveramente vien proibito il portare i ſacri Corporali agl' Incendj , buttandogli nelle fiamme per eſtinguere il fuoco , e molto più il gettare nel fuoco la ſacra Oſtia , per la fiducia di eſtinguerlo con eſſa . Quanto dice il citato Autore , dee con tutta facilità eſſere ammeſſo : e quando, per convalidare quanto dice contra il getto del Sacramento nelle fiamme , e contra l'irriverenza , che in quell'atto ſi contiene , vi foſſe biſogno di qualche altro eſempio da eſſo non portato, eſſo certo non mancherebbe ; imperocchè , ancorchè nell'Italia , e particolarmente nella Città di Firenze , foſſe vigente l'uſo di provare le verità occulte , paſſando taluno illeſo pel fuoco , come fece il B. Pietro Ineo , che per comprovare , che Pietro Paveſio Veſcovo di Firenze aveva ottenuto il Veſcovado per Simonia , e doveva eſſer depoſto , come ſucceſſe , paſsò ſenza verun nocumento pe'l fuoco acceſo , come cogli opportuni documenti abbiamo dimoſtrato *nel noſtro l.* 3. *de Canonizat. Sanctor. cap.* 33. *num.* 3. eſſendoſi alcuni ſecoli dopo voluto fare nella ſteſſa Città lo ſteſſo eſperimento per accreditare la dottrina di Girolamo Savonarola , ed eſſendoſi alcuni eſpoſti a paſſare pe'l fuoco , ma col Sagramento dell'Eucariſtia in mano , non fu la delazione dell'Eucariſta approvata da' Giudici , che coſtantemente la rigettarono , qualificandola per irriverente , e ſcandaloſa nelle circoſtanze , in cui voleva praticarſi ; come può vederſi nella Vita del predetto Girolamo Savonarola , ſcritta da Franceſco Pico *al tom.* 2. *della Stampa di Parigi* 1674. *pag.* 70. *nel tom.* 2. *delle addizioni alla ſteſſa Vita pag.* 306. e nell'Appendice alla Vita del Pont. Aleſs. VI. ſcritta da Aleſſ. Gordon , *al tom.* 2. *p.* 435. Ma tuttociò non ha punto che fare col caſo noſtro , potendo chi ſoſtiene il rito , che è in queſtione , facilmente aſſerire , eſſer lecito il benedire col Sagramento un incendio , non doverſi però fare veruna differenza fra il povero ed il ricco , e poterſi benedire l'incendio col Venerabile , ma però ſenza gettarveſo riportandolo colla dovuta decenza al Tabernacolo , donde fu eſtratto .

Vero principio , da cui arguir ſi poſſa commendabile , o riprovevole l'accennato fatto.

§. 12. Poſte dunque da parte le rifleſſioni , e ragioni poc'anzi eſpoſte , o favorevoli , o contrarie al rito ; per arrivare ſicuramente al fine propoſto , l'unica e ſicura ſtrada è quella d'oſſervare , e bene conſiderare le regole preſcritte dalla Chieſa in ordine al culto della Santiſſima Eucariſtia , non dovendo eſſer permeſſo a chiccheſſia con privata autorità , ed anche per vera divozione , e zelo , iſtituire un nuovo rito . *Si quis dixerit , receptos & approbatos Eccleſiæ Catholicæ Ritus , in Solemni Sacramentorum adminiſtratione adhiberi conſuetos , aut contemni , aut ſine peccato a Miniſtris pro libito omitti , aut in novos alios per quemcumque Eccleſiaſticum Paſtorem mutari poſſe , anathema ſit* : Sono parole

le

Digitized by Google

Tridentinæ Synodi *Can.* 13. *ſeſſ.* 7. *de Sacramentis in genere*. Et quoties aliquem Ritum ejuſmodi induci contigit, etſi nihil continentem pietati ac religioni oppoſitum, Apoſtolica Sedes eumdem ipſum interdicere non dubitavit, ex quibuſdam extrinſecis circumſtantiis, nullatenus prævisis, vel neglectis ab eo qui ritum invexit. Ut plura prætermittamus exempla, ad rem præſentem ſat eſt unum illud innuere de Sanctiſſimo Sacramento, olim afferri ſolito ad ægrotos, qui cum exoptarent illud ſumere in Viaticum, nec tamen poſſent deglutire, nonnulli in ipſum ſaltem intueri cupiebant, alii adorare ac deoſculari; vetitum quippe id fuit a S. Pontifice Pio V. cui interdicto conſonum quoque eſt alterum adſcriptum in Rituali Romano a Paulo V Summo Pontifice evulgato, in ea parte, quæ eſt *de Communione Infirmorum*, ubi, ſermone inſtituto de Divino Sacramento, hæc leguntur: *Sed alicui ad adorandum ſolum, ſeu devotionis, ſeu cujuſvis rei prætextu, ad oſtendendum non deferatur*; idque non ea ſane de cauſa, quod ſimplex adoratio, (quidquid ſit de Sacræ Hoſtiæ oſculo) quicquam haberet contrarium debito cultui, quum potius eidem eſſet maxime conſentanea; ſed ratione quarumdam circumſtantiarum quas ſapientes legiſlatores recte adnotarunt, quaſque innuit Card. de Lugo *in ſuis Reſponſis Moralibus in* 1. *dub.* 11. *num.* 3. *Merito id prohibuit*, loquitur de S. Pio V. *quia ſi ad privatam ægroti conſolationem, & ſine ſpe refectionis Sacramentalis, tanta Salvatoris Majeſtas loco movenda, & per vias publicas circumferenda eſſet, paulatim ea infirmorum pietas introduceret, ut, ſicut Sanctorum Reliquiæ ad eos deferuntur, & applicantur curationis gratia, ita & ad eoſdem non communicaturos, nec periculoſe decumbentes, deferretur Euchariſtia, & applicaretur partibus læſis & dolentibus, ſpe impetrandæ curationis; quæ, & alia ſimilia cultum & reverentiam debitam tantæ Majeſtati paulatim imminuerent.*

Exemplis res illuſtratur. De vetito uſu deferendi ad infirmos Euchariſtiam adorand. tantummodo.

Aliæ Eccleſiaſt. ſanctione de cultu ſanctiſſimæ Euchar. exhibendo.

§. 13. Annuam Eccleſia conſtituit ſolemnitatem Corporis Chriſti, quæ a Tridentino Concilio dicitur Religionis noſtræ adverſus Hæreſes Triumphum, ſicuti videre eſt *ſeſſ.* 13. *cap.* 15. Supplicationem quoque inſtituit ea occaſione habendam, jam inde ab Urbano IV., quemadmodum fuſe a nobis demonſtratum fuit in noſtro Opere *de Feſtis Domini*, cum de Feſto Corporis Chriſti diſſeruimus. Cavit Eccleſia, ut Sacramentum ad infirmos cum debito honore deferatur, cum ipſum ſuſcepturi ſunt in Viaticum, uti licet deprehendere ex pluribus Synodalibus ſanctionibus, decretiſque editis tum a Summis Pontificibus, tam & ab Epiſcopis quoad Diœceſes ſuas. Amplexa eſt Eccleſia pium uſum exponendi Venerabile Sacramentum omnibus conſpicuum, utpote duobus Cryſtallis incluſum in Oſtenſorio, quod dicitur *Monſtrantia*, in ſtatutis Concilii Colonienſis habiti ſub Card. de Cuſa Nicolai V. per Germaniam Legati Apoſt. ſicuti noſſe licet ex *t.* 9. Collectionis Conciliorum Harduini *col.* 1368. *lit.* C., dummodo id de licentia Ordinarii, publicamque ob cauſam aliquam fiat. Adjecit & illud Eccleſia, quod ſi privata tantum, non autem publica cauſa ſubſit, Sacramentum exponatur; ita tamen, ut, reſerato Tabernaculo, inde Sacrum Chriſti Corpus minime educatur, ſed vel Sacra Pyxide ſit incluſum, aut Velo obtectum ita, ut videri non poſſit, quemadmodum deprehenditur ex iteratis conformibus decretis editis a Congregationibus Urbis, & per Summos Pontifices probatis, quas omnes collegimus ipſi, cum Bononiæ eſſemus, in una ex noſtris Inſtitutionibus *Italicæ editionis t.* 2., quæ in latinam quoque verſionem eſt illata. Cogitavit Eccleſia de Benedictionibus, Venerabili Sacramento adhibito, impertiendis, tum poſt publicas habitas ſupplicationes, tum quoties poſt ſolemnem Expoſitionem Sacramentum eſt in Tabernaculum reſtituendum, ac denique cum ſumpto per Ægrotum Viatico, reliqua in Sacra Pyxide eſt Particula, quam Sacerdos ſecum ad Eccleſiam refert, veluti noſſe licet ex Rituali Romano *cit. de Communione Infirmorum*. Caſum denique proſpexit Eccleſiam inſtantis alicujus nimbi, procellæ, alterive ingentis periculi, cavitque, ut ſi populus excitari velit ad Deum Optimum Maximum deprecandum, quo ab ingruenti malo præſtetur immunis, adaperiatur Taberna-

culum

le del ſacro Concilio di Trento *al Can.* 13. *ſeſſ.* 7. *de Sacramentis in genere*: E quando taluno di queſti riti è ſtato introdotto, ancorchè non vi foſſe in eſſo coſa veruna, che foſſe contraria alla pietà ed alla divozione, non ha dubitato la Santa Sede di proibirlo, per alcune eſtrinſeche circoſtanze, non prevedute, o non curate da chi l'introduſſe. Laſciando da parte molti altri eſempj, baſta per l'intento additar quella del Venerabile Sagramento, che una volta portavaſi agl'Infermi, che bramavano di riceverlo per Viatico, e che non potendo inghiottirlo, ſoſpiravano alcuni di poterlo vedere, ed altri di poterlo adorare, e baciare: eſſendo ſtato ciò proibito dal S. Pontefice Pio V. colla di cui proibizione concorda ancor quella del Rituale Romano pubblicato dal Sommo Pontefice Paolo V. quando tratta *de Communione infirmorum*, ove così ſi legge, trattandoſi del Divin Sacramento: *Sed alicui ad adorandum ſolum, ſeu devotionis, ſeu cujuſvis rei prætextu, ad oſtendendum non deferatur*, e tutto ciò, non perchè (ciocchè ſi dice del bacio della Sacra Oſtia) vi foſſe nella ſemplice adorazione coſa veruna contraria al culto, anzi molto ſi conteneſſe a pro dello ſteſſo; ma per l'oſtacolo d'alcune circoſtanze ben ponderate dai ſavj legiſlatori, ed accennate dal Cardinale di Lugo *ne' ſuoi Reſponſi morali al lib.* 1. *dub.* 11. *n.* 3. *Merito id prohibuit*, parla di S. Pio V. *quia ſi ad privatam ægroti conſolationem, & ſine ſpe refectionis Sacramentalis, tanta Salvatoris Majeſtas loco movenda, & per vias publicas circumferenda eſſet, paulatim ea infirmorum pietas introduceret, ut ſicut Sanctorum Reliquiæ ad eos deferuntur, & applicantur curationis gratia, ita & ad eoſdem non communicaturos, nec periculoſe decumbentes, deferretur Euchariſtia, & applicaretur partibus læſis & dolentibus, ſpe impetrandæ curationis: quæ, & alia ſimilia cultum & reverentiam debitam tantæ Majeſtati paulatim imminuerent.*

Si dimoſtra il tutto cogli eſempj. Dell'uſo interdetto di portare agl'infermi il Santiſſimo Sagramento per ſolo motivo di adorarlo.

§. 13. Ha la Chieſa ſtabilita l'annuale Feſta del Corpo di Criſto, che dal Concilio di Trento vien detta trionfo della noſtra Santa Religione contra l'ereſia, come può vederſi *nella ſeſſ.* 13. *al c.* 15. Ha pure ſtabilita la Proceſſione da farſi nella detta occaſione, fino da' tempi d'Urbano IV., come da Noi diffuſamente ſi è dimoſtrato nella noſtra Opera *delle Feſte del Signore*, quando abbiamo trattato della Feſta del Corpo di Criſto. Ha la Chieſa determinato, che il Sacramento ſi porti agl'infermi colla dovuta decenza, quando lo debbono ricevere per Viatico, come ſi può vedere in tante e tante determinazioni, in tanti e tanti Sinodi, ed ordini dati non meno da' Sommi Pontefici, che da' Veſcovi nelle loro Dioceſi. Ha la Chieſa adottata la divozione dell'Eſpoſizione del Venerabile in maniera viſibile, purchè racchiuſo fra due Criſtalli nell'Oſtenſorio, chiamato *Monſtrantia*, negli Statuti del Concilio Coloniense radunato dal Card. di Cuſa Legato Apoſt. di Niccolò V. come può vederſi *nel tom.* 9. de la Collezione de' Concilj dell'Arduino *col* 1368. *litt.* C. purchè ſi faccia coll'autorità dell'Ordinario, e vi concorra una pubblica cauſe. Ha aggiunto la Chieſa, che, concorrendo qualche altra cauſa, che non ſia pubblica, ma ſia privata, l'Eſpoſizione ſi faccia, aprendo il Tabernacolo, ſenza eſtrarre da eſſo il Venerabile, ma tenendolo racchiuſo nella Sacra Piſſide, o coperto con un Velo, in tal maniera che non poſſa vederſi; come ſi deduce dalle reiterate uniformi riſoluzioni pre e dalle Congregazioni di Roma, ed approvate da' Sommi Pontefici, unite da Noi in una noſtra Notificazione *nel tom.* 2. *della edizione Italiana*, quando eravamo in Bologna, ed inſerita ancora nell' edizione latina. Ha penſato la Chieſa alle Benedizioni da darſi col Venerabile, e dopo le Proceſſioni pubbliche, e quando dopo la pubblica Eſpoſizione ſi vuol riporre il Sacramento, e quando, comunicato l'infermo col Viatico, reſta nella Sacra Piſſide una Particola, e con eſſa il Sacerdote ritorna alla Chieſa, come può vederſi nel Rituale Romano *al tit. de Communione infirmorum*. Ha finalmente la Chieſa previſto il caſo di qualche nembo, di qualche procella, di qualche grave pericolo imminente, ed ha ordinato, volendoſi eccitare il popolo a pregare

Altre leggi Eccleſiaſtiche intorno al culto da preſtarſi al Santiſſimo Sagramento.

Digitized by Google

Synodalia decreta circa ritum ſervandum in caſibus huic ſimilliimis.

culum, minime educto Sacramento, ſed ante ipſum Sacra Pyxide incluſum preces religioſo affectu recitentur. Hæc eſt methodus præſcripta a magno S. Carolo Borromæo in ſua tertia Synodo Diœceſana habita anno 1571. *Cum grandines nimbi, turbines & aliæ temporum procellæ imminent, ad eas tempeſtates ſedandas, vel, ut vocant, ſignandas, ne Sacerdos vaſculum, in quo Sanctiſſimum Chriſti Domini Corpus aſſervatur, adhibeat; ſed Tabernaculum accenſis luminibus patefaciant, ut ea nimborum vi imminente, rogationes & preces a Clero, populoque coram Domino religioſe fiant.* Quod confirmatum noſcitur in tertia Synodo Provinciali coacta ſubſequenti anno 1573. *Cum nimbi, procellæ, turbines, aut grandines impendent, ne Sacerdos ad tempeſtatis procellam arcendam vaſculum adhibeat, in quo Sanctiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum aſſervatur, ſed Tabernaculum, ubi illud in Altare reconditur, patefaciat, licet; tumque in ejus conſpectu Litanias, aliaſque religioſas preces ejus rei cauſa inſtitutas pie ſancteque pronunciet.* Conſonat his Rituale Ebroicenſe anno 1606. a magno Cardinali de Perron compoſitum. Perſpicuum itaque eſt ſyſtema a S. Carolo Borromæo, veluti lex quædam, in univerſa Diœceſi, provinciaque ſua ſtabilitum, quodque merito pro cæteris locis haberi poteſt tanquam regula *in vi directiva*, cum ex aliquo tempeſtatum, grandinum, fulminumque inopinato caſu, ſupplices ad Deum libet confugere. Aperiendum namque eſt, uti prænotavimus, Tabernaculum, Sacramentum intra Pyxidem relinquendum, piæ fundendæ preces, ut Divinam nobis opem imploremus. Si autem Sacramentum non debet a Tabernaculo educi, facile intelligitur, in deſignatis caſibus non eſſe illud afferendum ad Eccleſiæ januam, nec cum eodem Benedictionem impertiendam.

Ex identitate rationis hunc quoque caſum definiunt.

§. 14. Loquuntur quidem mox ſupra allatæ auctoritates de turbinum, procellarumque caſu, quin ſuſpicari poſſimus, audere quemquam excipere, eas minime congruere incendiis; par omnium quippe ratio eſt: & quoties, ut aliorum ſubtilibus levibuſque cavillationibus fieret ſatis, exquiri Synodi vellent ac Ritualia conceptis verbis loquentia de incendii caſu, ſat erit manum protendere ad Synodum Archiepiſcopi Pariſienſis habitam anno 1674. *art.* 7. *cap.* 2. in qua diſertis verbis cavetur, ne Sanctiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum quacumque de cauſa unquam ad incendia afferatur, indicta in Sacerdotem, qui deliquiſſet, ſuſpenſionis pœna; & ad Rituale Argentoratenſis Eccleſiæ evulgatum a bonæ mem. Cardinali de Rohan, impreſſumque anno 1742. ubi *pag.* 83. ſequentia adnotantur verba = *Prohibitum eſt inſuper*, ſermo eſt de ſacramento Altaris *ne ad extinguenda incendia deferatur, & quidem ſub pœna ſuſpenſionis, a Miniſtris deferentibus ipſo facto incurrenda. Scriptum eſt: Non tentabis Dominum Deum tuum. Qui dixit mari = uſque huc venies .... & hic confringes tumentes fluctus tuos = poteſt & impetum ignis refrænare. Quandoque autem, ſicut potens, ſic & juſtus, mala quædam permittit; & quia, num facile ſit placabilis, ignoramus; vitandum illud omne, quod & quorumdam Chriſtianorum fidem infirmare poſſet, & noſtrorum honorem Myſteriorum malignis infidelium, aut hæreticorum irriſionibus exponere.* Qui temporalia a Deo expoſcit, pavidus debet eadem rogare, divinæque voluntati ſe omnino committere. *Quando petitis temporalia, cum modo petite, cum timore petite, illi committite, ut, ſi proſint, det; ſi ſcit obeſſe, non det. Quid autem obſit, quid proſit, medicus novit, non ægrotus.* inquit Sanctus Auguſtinus *in ſerm.* 354. *alias* 53. *de verbis Domini cap.* 7. Cum ſæviunt infortunia, homines plerumque Deum, quomodo oporteret, non orant: liberari ſe petunt, nihilque præterea curant: cumque cæteroquin pietate ac devotione erga Sacramentum Altaris exardeſcant, videntes educi illud, e Tabernaculo poſt recitatas preces, afferri ad Eccleſiæ januam, eodemque adhibito per Sacerdotem benedici ad eam regionem, unde erumpunt turbines & procellæ, vel ad eam, in qua fuerit incendium; implentur fiducia quadam, certaque ſpe, ad exitum jam pertigiſſe calamitates ſuas, & ſi id haud fiat, ſicuti ex juſto Dei judicio pluries reipſa non contingit, magnum exinde ſubeſt periculum, ne labefactetur

Afferuntur alia decreta, quæ hunc præciſe incendii caſum decidunt & quid tunc agendum ſtatuunt.

Cur vetita ad incendium benedictio cum Euchariſtia?

vel

Digitized by Google

gare il Grande Iddio, per eſſer liberato dal male, ſi apra il Tabernacolo, non ſi eſtragga il Venerabile, ma avanti d'eſſo inchiuſo nella Sacra Piſſide ſi recitino divotamente le preci. Queſto è il metodo inſinuato dal gran S. Carlo Borromeo nel ſuo terzo Sinodo Dioceſano tenuto l'aano 1572. *Cum grandines, nimbi, turbines, & aliæ temporum procellæ imminent, ad eas tempeſtates ſedandas, vel, ut, vocant ſignandas, ne Sacerdos Vaſculum, in quo Sanctiſſimum Chriſti Domini Corpus aſſervatur, adbibeat; ſed Tabernaculum accenſis luminibus patefaciat, ut ea nimborum vi imminente, rogationes & preces a Clero, populoque coram Domino religioſe fiant*. Il che anche ſi trova conformato nel ſuo terzo Concilio Provinciale, tenuto l'anno ſeguente 1573. *Cum nimbi, procellæ, turbines. aut grandines impendent, ne Sacerdos ad tempeſtatis procellam arcendam vaſculum adbibeat, in quo Sanctiſſimum Eucbariſtiæ Sacramentum aſſervatur, ſed Tabernaculum, ubi illud in Altare reconditur, pateſaciat, licet; tumque in ejus conſpectu Litanias, aliaſque religioſas preces ejus rei cauſa inſtitutas pie ſancteque pronunciet*. Concorda il Rituale d'Evreux del 1606. fatto dal gran Cardinale di Perron. Chiaro dunque é il ſiſtema ſtabilito da S. Carlo Borromeo, come Legge, nella ſua Dioceſi, e nella ſua Prov. e che ragionevolmente può qualificarſi come regola *in vi directiva* negli altri luoghi, quando ſi vuol ricorrere a Dio, ſuccedendo qualche caſo inopinato di tempeſte, di grandini, di fulmini; dovendoſi, come ſi è veduto, aprire il Tabernacolo, dovendoſi laſciare il Sagramento coperto dentro la Sacra Piſſide, dovendoſi recitare divotamente le preci, invocando l'ajuto di Dio. E ſe non deve il Sagramento eſſer eſtratto dal Tabernacolo, vi vuol poco a comprendere, che non dee nelle dette occaſioni eſſer portato alla porta della Chieſa, nè ſi dee con eſſo dare la benedizione.

Decreti Sinodali, che determinano il rito da praticarſi in caſi affatto ſimili al preſente.

§. 14. Parlano, é vero, le autorità poc'anzi riferite, del caſo di turbini e procelle, nè può caderci in mente, che taluno oſi di replicare, non aver eſſe luogo nel caſo degl'incendj, mentre in tutti i predetti caſi concorre la ſteſſa ragione: e quando, per ſoddisfare alle altrui ſottlli ed inſuſſiſtenti indagini, ſi voleſſe far ricerca di Sinodi, e Rituali, che parlino del caſo dell'inceudio, baſterà ſtender la mano al Sinodo dell'Arciveſcovo di Parigi tenuto l'anno 1674. *art.* 7. *cap.* 2. in cui a chiare note viene ordinato, che il Santiſſimo Sacramento dell'Altare non ſi porti mai agl'incendj ſotto qualunque preteſto ſi ſia, ſotto pena di ſoſpenſione al Saceıdote, che contraveniſſe, ed al Rituale della Chieſa d'Argentina pubblicato dalla buona memoria del Cardinale di Rohan, e ſtampato l'anno 1742. ove *alla pag.* 83. ſono regiſtrate le ſeguenti parole: *Probibitum eſt inſuper*, parlaſi del Sacramento dell'Altare, *ne ad extinguenda incendia deferatur, & quidem ſub pœna ſuſpenſionis. a Miniſtris deferentibus ipſo facto incurrenda. Scriptum eſt: non tentabis Dominum Deum tuum. Qui dixit mari = uſque buc venies . . . , . . & bic confringes tumentes fluctus tuos = poteſt & impetum ignis refrænare. Quandoque autem, ſicut potens, ſic & juſtus, mala quædam permittit; & quia, num facile ſit placabilis, ignoramus, vitandum illud omne, quod & quorumdam Chriſtianorum fidem infirmare poſſet, & noſtrorum bonorem Myſteriorum malignis infidelium, aut bæreticorum irriſionibus exponere*. Chi domanda a Dio coſe temporali, le deè domandare temendo, ed in tutto dee rimetterſi alla di lui volontà: *Quando petitis temporalia, cum modo petite, cum timore petite, illi committite, ut, ſi proſint, det; ſi ſcit obeſſe, non det. Quid autem obſit, quid proſit, medicus novit, non ægrotus*: dice Santo Agoſtino *nel Serm.* 354. *altre volte* 53. *de verbis Domini al cap.* 7. Succedendo le diſgrazie, gli uomini pur troppo non pregano Dio, come dovrebbe pregarſi: pregano per eſſer liberati, e ad altro non penſano: ed eſſendo per altro pieni di pietà, e di divozione verſo il Sagramento dell'Altare, vedendolo dopo le preci eſtrarre dal Tabernacolo, vedendolo portare alla porta della Chieſa, vedendo darſi con eſſo dal Sacerdote la Benedizione verſo quella parte, donde vengono i turbini, e le procelle, o verſo quella, in cui arde l'incendio, ſi riempiono di una fiducia, di una ſicura ſperanza, che ſia giunto il termine del-

Sono definitivi della preſente queſtione per l'identità de' motivi.

Si recano altri decreti preciſamente deciſivi del caſo dell'incendio, e che ſtabiliſcono ciò, che deve farſi.

Perchè ſia proibito di benedire l'incendio coll'Eucariſtia

Digitized by Google

vel tepeſcat fervens illa devotio erga Auguſtiſſimum Altaris Sacramentum; miſſo interea facto altero periculo irriſionum ab incredulis. Atque hæ profecto animadverſiones fecerunt, ut a ſolertiſſimis Epiſcopis ſtatueretur, ne Pyxis e Tabernaculo educatur, ne exportetur ab Eccleſia, neve cum ea in Eccleſia, vel extra Eccleſiam, ad tempeſtates, aut incendia benedicatur.

Interd. hoc afficit quoque caſum obſeſſi exorcizandi.

§. 15. Haud abſimilis eſt obſeſſorum exorcizandorum ſpecies; in Rituali ſiquidem permittuntur Sanctorum Reliquiæ, opportunis adhibitis cautelis, eorum capitibus pectoribuſque imponi: *Reliquiæ quoque Sanctorum, ubi haberi poſſint, decenter ac tuto colligatæ & coopertæ, ad pectus, vel ad caput obſeſſi reverenter admoveantur*. Non tamen licet ad caput eorum, vel pectus, ſacram admovere Euchariſtiam, ob irreverentiæ periculum: *Sanctiſſima vero Euchariſtia ſuper caput obſeſſi, aut aliter ejus corpori non admoveatur, ob irreverentiæ periculum*. Etſi in vita Sanct. Bernardi, in Chronicis Belgicis Molineti, & in Catalogo Belgico Bernardi ac Lucemburgo *litt.* G. haud deſiderentur exempla Sanctorum Virorum, qui tale quidpiam præſtitere, atque ita ab Obſeſſis Dæmones ejecerunt: facta enim hæc, ſicut prædiximus, iis accenſenda ſunt exemplis, quæ admiratione quidem, non vero imitatione proſequi debeas.

Quiſnam eruditius & rectius de quæſtione hac diſſeruerit.

§. 16. Cæteris quibuſque Authoribus Joannes Baptiſta Thiers eruditius, doctiuſque de hac quæſtione diſſeruit, illamque diremit juxta ea, quæ hactenus dicta ſunt, in ſuo Tractatu *de Sanctiſſimo Sacramento* 2. *part. cap.* 12. & quidquid ibi latius attulit, legitur ab ipſo ſummatim reſumptum in ſuo Tractatu *de ſuperſtitionibus tom.* 2. *cap.* 13. Opus Thiers *de Expoſitione Sacramenti* valde commendatum, probatumque fuit a pio, ac docto Cardinali Bona, uti noſſe licet ex ejus Epiſtola 311. in tomo hoc ipſo anno 1755. cuſo, *pag.* 146. Laudatus Cardinalis in ea epiſtola inquit, præclarum ſe de illo opere tuliſſe judicium, cum ſermonem de eo habuiſſet cum Patre Luca Dacherio, indeque ſubdit: *Librum optimum eſſe, & pium, & ab omnibus viris doctis ac eruditis approbatum. Omnes autem mirantur, quod argumentum per ſe ſterile, & hactenus intentatum, tanta ubertate tractaverit, ut nihil ei deſit, nihil ultra deſiderari poſſit. Audivi rumorem propter illum a quibuſdam Pariſiis excitatum fuiſſe, ſed protinus ſedatum, cum nihil in eo cenſuræ obnoxium ſit*. Tanti Cardinalis ſententiæ ipſi ſubſcribimus, ſed quoad præſentem quæſtionem erudite adeo diſcuſſam a Thiers, putamus, deeſſe nonnulla, quæ niſi congrua aliqua interpretatione ſolvantur, concidit Thiers aſſumptio, atque etiam nonnihil concuti poſſunt, quæ hactenus conſtituta ſunt.

Quæritur an verum quod Thiers aſſerit, nullam reperiri Synodum nec Rituale, ubi de hujuſmodi benedictione agatur.

§. 17. Hoc maxime Thiers expendit, quod cum in tot Synodis actum ſit ac conſtitutum, quidquid agi oporteat, dum aliquod tempeſtatis, incendiique accidit infortunium, ne unum reperiri quidem ſuadentem, vel permittentem Benedictionem, Sacramento adhibito. Præterea, ex tot Ritualibus in Sacrarum Functionum normam impreſſis, nullum penitus adinveniri conſentiens, ut tempeſtatibus, incendiiſque, Sacramento adhibito, benedicatur; etſi cæteroquin ſimilia non deſint Ritualia, & monumenta Benedictionum, quæ, adhibitis Sanctorum Reliquiis, vel Crucis imaginibus, impertiuntur: & ex tanto omnium ſilentio validum elicit argumentum adverſus ritum benedicendi, adhibito Sacramento, tempeſtatibus, incendiiſve. At ſi forte nonnulla extarent Ritualia, quibus hoc plane ſuaderetur, ingens concuteretur ædificium, omniaque diſrupta corruerent.

Sacerdotale Romanum P. Alberti Caſtellani & Rituale Card. San.

§. 18. In Sacerdotali Romano *pag.* 127. *a tergo ſub tit. de Benedictione adverſus tempeſtates*, ſequentia verba adnotata reperiuntur: *Si expediens viſum fuerit, Sacerdos accipiat reverenter Corpus Domini in vaſe debito, & Eccleſia exiens, nubes in modum Crucis cum dicto vaſe ſignet*. Et in Rituali Cardina-

lis

le loro diſavventure: e, ſe ciò non ſuccede, come per giuſti giudizj di Dio tante volte non ſuccede, ſi apre il campo ad un grave pericolo, che ſi ſcemi, o s' intepidiſca il fervore verſo l' Auguſtiſſimo Sagramento dell' Altare; paſſando intanto ſotto ſilenzio l'altro pericolo delle irriſioni de' miſcredenti, e riſleſſioni, che ſono ſtate la cagione, per cui fu ſtabilito da' vigilantiſſimi Veſcovi, che non ſi eſtragga dal Tabernacolo la Piſſide, che non ſi porti fuori di Chieſa, nè con eſſa o in Chieſa, o fuori di Chieſa ſi dia la Benedizione ſopra le tempeſte, o gl' incendj.

Sotto la ſteſſa legge proibitiva è compreſo anche il caſo d' eſorcizzare qualche Oſſeſſo.

§. 15. Simile è il caſo degli oſſeſſi, che ſi eſorcizzano; permettendoſi nel Rituale, che ſopra i loro petti, e le loro teſte, colle dovute cautele, ſi mettano le Reliquie de' Santi: *Reliquiæ quoque Sanctorum, ubi haberi poſſint, decenter ac tuto colligatæ & coopertæ, ad pectus vel ad caput obſeſſi reverenter admoveantur*; ma non ſi può accoſtare al capo o al petto dell' oſſeſſo l'Euchariſtia, pe 'l pericolo dell' irreverenza: *Sanctiſſima vero Euchariſtia ſuper caput obſeſſi, aut aliter ejus corpori non admoveatur, ob irreverentiæ periculum*; ed ancorchè nella Vita di S. Bernardo, nelle Croniche Belgiche del Molinet, e nel Catalogo Belgico di Lucemburgo *alla lett. G.* non manchino eſempj d' uomini Santi che l' hanno fatto, ed in queſto modo hanno cacciato i demonj dagli oſſeſſi; devonſi queſti caſi annoverarſi, come ſi è detto, fra gli eſempj ammirabili e non imitabili.

Chi ſia ſtato quello, che con più erudizione e fondamento abbia ſcritto ſu queſta materia.

§. 16. Chi fra gli Autori ha con maggior erudizione e ſapere diſcorſo del punto preſente, riſolvendolo coerentemente al detto ſin ora, è ſtato Gio: Battiſta Thiers nel ſuo Trattato *del Santiſſimo Sacramento nella 2. part. al cap. 12.* e quanto ivi con ampiezza ha detto, ſi ritrova da eſſo compendioſamente riaſſunto nel ſuo Trattato *delle ſuperſtizioni al tom. 2. cap. 13.* L' Opera del Thiers *dell' Eſpoſizione del Sacramento* fu molto lodata ed approvata dal pio e dotto Cardinale Bona, come ſi vede *nella ſua lettera 321.* nel tomo ſtampato queſt' anno medeſimo 1755. *alla pag. 246.* Dice il Cardinale nella Lettera, d'aver già dato il ſuo giudizio favorevole del Libro, avendone parlato col Padre Luca d'Achery, e poi ſoggiugne: *Librum optimum eſſe, & pium, & ab omnibus viris doctis ac eruditis approbatum. Omnes autem mirantur, quod argumentum per ſe ſterile, & hactenus intentatum, tanta ubertate tractaverit, ut nihil ei deſit, nihil ultra deſiderari poſſit. Audivi rumorem propter illum a quibuſdam Pariſiis excitatum fuiſſe, ſed protinus ſedatum, cum nihil in eo cenſuræ obnoxium ſit.* Noi ci ſottoſcriviamo al ſentimento di un così gran Cardinale; ma in ciò che appartiene alla queſtione preſente trattata con tanta erudizione dal Thiers, crediamo mancare alcune coſe, alle quali ſe non ſi dà sfogo competente, cade l'aſſunto del Thiers, ed anche in parte può crollare quanto ſin ad ora ſi è detto.

Se ſia vera l' aſſerzione del Thiers, non trovarſi alcun Sinodo, nè Rituale, che tratti di tal benedizione.

§. 17. Conſidera il Thiers, che eſſendoſi in tanti Sinodi trattato di quanto dee farſi, quando ſuccede la diſgrazia di qualche tempeſta, o di qualche incendio, neppur uno vi ſia, che inſegni, o permetta la Benedizione col Venerabile; inoltre, che in tanti Rituali ſtampati per regola delle Funzioni neppur uno ſe ne ritrovi, in cui ſi ammetta il benedire le tempeſte, e gl' incendj col Sagramento; ancorchè non manchino ſimili Rituali, e monumenti delle Benedizioni da farſi o colle Reliquie de' Santi, o colle Immagini della Croce: e da tanto univerſale ſilenzio ricava un forte argomento contro il rito di benedire col Sagramento le tempeſte, o gl' incendj. Ma ſe per avventura ſi ritrovaſſero Rituali, che ciò inſinuaſſero, crollerebbe la gran fabbrica, e il tutto caderebbe a terra.

Il Sacerdotale Romano del P. Caſtellani, e il Rituale del Card.

§. 18. Nel Sacerdotale Romano *alla pag. 227. a tergo, ſotto il titolo della Benedizione contra la tempeſte*, ſi ritrovano regiſtrate le ſeguenti parole: *Si expediens viſum fuerit, Sacerdos accipiat reverenter Corpus Domini in vaſe debito, & in Eccleſia exiens, nubes in modum Crucis cum dicto vaſe ſignet.* E nel Ri-

Digitized by Google

ctorii hanc benedict. probant.

lis Sanctorii *pag.* 709. *ſub tit. de Exorciſmis contra ingruentes aereas tempeſtates*, hæc adſcripta leguntur verba: *Poſtea, ſi expedire viſum fuerit, Sacerdos accipiat reverenter & cum luminaribus Corpus Domini in Calice, aut alio vaſe debito, & Eccleſia veniens, nubes in modum Crucis cum dicto vaſe ſignet*. Author Sacerdotalis Romani fuit Pater Albertus Caſtellani Ord. Prædicatorum, qui multo labore illud elucubravit, dicavitque Leoni X. Pontifici Maximo. Et antequam typis traderetur, examinatum emendatumque fuit juſſu Pii IV. Pontificis, veluti cognoſcere eſt *tom.* 2. *Scriptorum Ordinis Prædicatorum P. Jacobi Echard. pag.* 48. Alterum Rituale authorem habuit Cardinalem Sanctorium, S. Severinæ nuncupatum, teſte Ciacconio *in ejus Vita tom.* 3. *pag.* 1044. De hoc autem Rituali Cardinalis Sanctorii perhonorifica fit mentio in Brevi Summi Pontificis Pauli V. incipiente *Apoſtolicæ Sedis* dato quarto Idus Julii 1614., impreſſoque ad frontem Ritualis Romani ab eodem Paulo Pontifice evulgati; in eo quippe refertur, Cardinales ad novi Ritualis editionem deſignatos, vetera expendiſſe Ritualia, præſertim vero illud, *quod vir ſingulari pietate, zelo, & doctrina, bonæ memoriæ Julius Antonius Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalis Sanctæ Severinæ nuncupatus, longo ſtudio, multaque induſtria & labore pleniſſimum compoſuerat*.

Publica tamen auctoritate nunquam fuerunt eadem opera approbata. Et primo id probat quoad Sacerdotale Roman.

§. 19. His tamen nihil faceſſentibus, ſtat Thiertis Aſſertio: prædicata quippe duo Opera publicæ auctoritatis pondere deſtituuntur. Nos nihil detractum volumus egregio Operi Patris Alberti Caſtellani, ſed aſſerimus, eſſe privati Auctoris Opus, nullumque extare argumentum, quo illud a Pio IV. Pontifice approbatum demonſtretur. Neque id temere aut nulla ratione affirmamus. Agitur in eo Opere de Baptiſmi forma ſub conditione, ac recenſentur peculiares factorum circumſtantiæ, quando, in hujuſmodi Sacramento adminiſtrando ſub conditione uti licet; a Sacramento autem Pœnitentiæ univerſim hæc forma ſub conditione rejicitur: *Secus in Sacramento Pœnitentiæ, quod non licet*. Theologi illi, qui in Sacramento Pœnitentiæ miniſtrando locum eſſe negant formæ ſub conditione, auctoritate utuntur Sacerdotalis Romani a præfato Religioſo compoſiti, venditantes illud Pontificia auctoritate roboratum. At cæteri, quibus forma ſub conditione in Pœnitentiæ Sacramento probatur, fidenter reſpondent, neque anteacto tempore fuiſſe unquam demonſtratum, nec demonſtrari nunc poſſe, enunciatum Opus fuiſſe ab aliquo ex Summis Pontificibus approbatum, quod & ipſi expreſſimus in Noſtro Opere *de Synodo Diœceſana lib.* 7. *cap.* 15. *tom.* 2. *& ſeq. noviſſimæ editionis Romanæ*, jam jam abſolutæ, & quamprimum evulgandæ. Prætermittenda nec eſt conſideratio illa, ſi nimirum Opus Patris Caſtellani approbatum fuiſſet a Pio IV. Pontifice, Sanctum Carolum Borromæum Pontificis Nepotem, totoque ejus Pontificatu in Eccleſiaſticis negotiis maxime verſatum, haud fuiſſe permiſſurum, ut in ſua Diœceſana Synodo, ſuaque itidem in Synodo Provinciali poſtea coactis, ſtatueretur, quod noſcitur reipſa ſtatutum, quodque omnimode adverſatur iis, quæ in præfato Opere Patris Caſtellani tradita leguntur.

Hiſtorica narratio de Rituali Card. Sanctorii.

§. 20. Hinc ad Rituale Cardinalis Sanctorii gradum facimus. Celebris Præſul Fontanini qui paucos librorum peritia ſibi pares habuit, in appendice ad Catalogum librorum bonæ memoriæ Cardinalis Imperiali, *Littera S*, hæc adnotata reliquit: *Opus rariſſimum, ſine principio, & ſine, impreſſum ſub Paulo V.*, & jure quidem: egregii quippe hujuſce operis impreſſa folia deliteſcebant in angulo Vaticanæ Bibliothecæ, quorum notitia ad Viros Sacrorum Rituum ſtudioſos delata, impetrarunt hi, ut ſimul colligerentur, quo eorum exemplum ſibi ſumere liceret. Tunc vero factum, ut multi ejuſdem ſibi exemplum comparaverint, quod in ſuis Bibliothecis condiderunt, cum ante id temporis pauca eſſent, atque rariora exempla: neque enim alia eouſque comperta erant exempla, quam quæ extabant, & nunc etiam extant, unum in Biblio-

theca

Rituale del Cardinale Santorio *alla p.* 709. nel titolo degli Eſorciſmi *contra ingruentes aereas tempeſtates*, ſono regiſtrate queſte altre parole: *Poſtea, ſi expedire viſum fuerit, Sacerdos accipiat reverenter & cum luminaribus Corpus Domini in Calice, aut alio vaſe debito; & Eccleſia exiens, nubes in modum Crucis cum dicto vaſe ſignet*. Autore del Sacerdotale Romano fu il Padre Alberto Caſtellano nell'Ordine de' Predicatori, che con molta fatica lo compoſe, e lo dedicò al Sommo Pontefice Leone X. E prima che foſſe ſtampato, fu eſaminato, e corretto per ordine del Pontefice Pio IV. come può vederſi *nel tom.* 2. *degli Scrittori dell'Ordine de' Predicatori* del P. Giacomo Echard *alla pag.* 48. Autore dell'altro Rituale fu il Cardinale Santorio detto di Santa Severina, come atteſta il Ciacconio *nella di lui Vita al tom.* 3. *pag.* 1044. e di queſto Rituale del Cardinale Santorio ſi parla con gran riſpetto nel Breve del Sommo Pontefice Paolo V. che incomincia *Apoſtolicæ Sedis*, e che fu ſpedito ſotto il giorno 12. di Luglio 1614. e che è ſtampato in teſta al Rituale Romano pubblicato dallo ſteſſo Pontefice Paolo, dicendoſi in eſſo, che i Cardinali deputati per l'edizione del nuovo Rituale, conſiderarono gli antichi Rituali, e ſpecialmente quello, *quod vir ſingulari pietate, zelo, & doctrina, bonæ memoriæ Julius Antonius Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalis Sanctæ Severinæ nuncupatus, longo ſtudio, multaque induſtria & labore pleniſſimum compoſuerat*.

Santorio approvano detta benedizione.

§. 19. Ciò non oſtante reſta nel ſuo vigore l'aſſertiva del Thiers, mancando alle accennate due Opere il peſo della pubblica autorità. Noi non leviamo il pregio alla bell'Opera del P. Alberto Caſtellano; ma diciamo, che è un'Opera di un Autore privato, e che non v'è pruova veruna, che foſſe approvata dal Pontefice Pio IV. Nè queſta è una noſtra capriccioſa invenzione. Si tratta nella detta Opera della forma condizionata del Batteſimo, e ſi aſſegnano le circoſtanze, nelle quali è luogo alla forma condizionata nel detto Sacramento; ed univerſalmente ſi eſclude la forma condizionata nel Sacramento della Penitenza: *Secus in Sacramento Pœnitentiæ, quod non licet*. I Teologi, che eſcludono la forma condizionata nel Sacramento della Penitenza, ſi prevalgono dell'autorità del Sacerdotale Romano del predetto Religioſo, dandolo per approvato dal Sommo Pontefice. Ma gli altri, che ammettono la condizionata nel Sacramento della Penitenza, francamente riſpondono, non eſſere mai ſtato provato, nè poterſi provare, che l'Opera predetta ſia ſtata approvata da verun Sommo Pontefice; come anche da Noi è ſtato riferito nella noſtra Opera *de Synodo Diœceſana al lib.* 7. *cap.* 15. *num.* 2. *e ſeg. dell'ultima edizione Romana*, che ormai ſi può dir terminata, e che quanto prima ſarà pubblicata. Non potendoſi tralaſciare la riſleſſione, che ſe l'Opera del Padre Caſtellano foſſe ſtata approvata dal Pontefice Pio IV. non avrebbe S. Carlo Borromeo, ch'era di lui nipote, e che nel tempo del di lui Pontificato aveva avuta tutta l'ingerenza negli affari Eccleſiaſtici, permeſſo, che nel ſuo Sinodo Dioceſano, ed in un ſuo Concilio Provinciale tenuti dopo il predetto tempo, ſi ſtabiliſſe quanto fu ſtabilito, e che è in tutto è per tutto contrario a quanto ſi legge nell'Opera predetta del Caſtellano.

Tali opere non ſono mai ſtate autorizzate: e ciò in primo luogo ſi prova in quanto al Sacerdozio Romano.

§. 20. Facendo poi paſſaggio al Rituale del Card. Santorio, il celebre Monſig. Fontanini, Uomo, che ha avuti pochi pari nella cognizione de' Libri, nell'appendice al Catalogo de' Libri del fu Card. Imper. *alla lett. S*, così laſciò ſcritto, trattando del detto Rituale: *Opus rariſſimum, ſine principio & fine, impreſſum ſub Paulo V.* e ſcriſſe molto bene; imperciocchè i fogli di queſta bell'Opera ſtampati, erano ſepolti in un angolo della Biblioteca Vaticana, ed avendone avuta notizia alcuni uomini ſtudioſi de' Sacri Riti, eſſi ottennero, che ſe ne faceſſe l'unione per averne un eſemplare; ed allora fu, che molti procurarono d'averne uno da mettere nella ſua Libreria, mentre prima del detto tempo pochi e rari erano gli eſemplari, non eſſendovi fino a quel tempo ſtata altra notizia, che di un eſemplare, ch'era, ed è nella Biblioteca del Monaſtero di S. Croce in Geruſalemme, e di due

Notizie Iſtoriche intorno al Rituale del Card. Santorio.

Digitized by Google

theca Monaſterii S. Crucis in Hieruſalem, duo autem in Bibliotheca Collegii Romani, quorum alterum fuit Venerabilis Cardinalis Bellarmini, alterum Præſulis Coccini Rotæ Auditoris. Uti prænotatum eſt, aſſerit Præſul Fontanini rituale Cardinalis Santorii principio deſtitui, & fine; idque omnino verum, quemadmodum videre eſt in exemplis mox ſupra indicatis. Teſtatur, illud ſub Paulo V impreſſum, at non meminit, quod illum latuerit forraſſe, ſuppreſſum fuiſſe juſſu ejuſdem Pontificis, dum adhuc ſub prælo eſſet, quemadmodum ab eodem Præſule Coccino ſua manu adnotatum legitur in præfato Rituali, in Collegio Romano, uti prædictum eſt, aſſervato: *Hoc Opus, dum adhuc ſub prælo eſſet, ſuppreſſum fuit Romæ tempore Pauli V., ideoque caret principio, medio, & fine*. Et licet in ejuſdem Ritualis exemplis noviſſime evulgaris, ac diſtributis, initium reperiatur ac finis, facile tamen deprehenditur, & initium, & finem ipſis fuiſſe, quamvis forraſſe parum conſiderate, ſupradditum, ne per manus abiret mutilum exemplum, nec caput habens nec pedes.

Plura ei ſuper addita ſub initium.

§. 21. Id vero comprobatur ex titulo, ſive inſcriptione præfatis recentibus exemplaribus præpoſita, conſtat quippe his verbis: *Rituale Sacramentorum Romanum, Gregorii XIII Pontificis Maximi juſſu editum. Romæ* 1584. in quo facti veritas primum deſideratur, cum de imprimendo Rituali Cardinalis Sanctorii cogitatum fuerit tantummodo ſub Pontificatu Pauli V. uti mox ſupra dictum eſt, nec caſum illud fuerit ſuperſtite Authore, qui e vivis exceſſit ſub annum 1602 Clemente VIII. Pontifice, ſed ab ejuſdem hæredibus ſub Pontificatu Pauli V. quemadmodum mox infra conſtabit.

Et ad finem.

§. 22. In prædictis exemplaribus & finis quoque conſpicitur; *pagina quippe* 712. hæc leguntur verba: *Ritualis Romani Finis*. Qui autem id ſibi ſumpſit, ut extrema ſuppleret, mediam partem ſatis non inſpexit, ubi non minus in ipſis, quam in cæteris quibuſcumque exemplis deſiderantur paginæ, *quæ a pag.* 252. *ad pag.* 257. *ſubſequuntur*. Verum, quanticumque ſit hæc animadverſio, ſermonem omnem colligentes ad finem, facili negotio detegitur recens ſuperadditio nonnullorum foliorum, quæ non ſolum ex charta & atramento evincitur, ſed ex ipſo paginarum numero; poſtrema quippe exemplaria ad paginam pertingunt 712. cum cæteroquin duo vetera exempla, alterum nempe Cardinalis Bellarmini, & alterum in Bibliotheca S. Crucis in Hieruſalem aſſervatum, paginam 604. non prætergrediantur, atque etiam alterum Præſulis Coccini pag. 708. compleatur. Ritus itaque Benedictionis cum Sanctiſſimo Sacramento nonniſi in poſtremis exemplaribus reperitur, cum legatur ipſe ad pag. 709. & cæteroquin vetera inter exemplaria nullum paginam 708. prætergrediatur.

Quare dum adhuc ſub prælo eſſet ſuppreſſum?

§. 23. Ad abſolutiſſimam notitiam eorum omnium, quæ Rituale reſpiciunt Cardinalis Sanctorii, nil ſupereſt aliud, quam inquirere cauſam, cur fuerit, Paulo V. Pontifice, ſudante prælo ſuppreſſum. Huic autem inveſtigationi videntur poſſe cumulate ſatis facere ea ipſa, quæ charactere Venerabilis Cardinalis Bellarmini adnotata reperiuntur in exemplo Ritualis Cardinalis Sanctorii, quo Bellarminus utebatur, quodque, uti ſæpius monuimus, extat in Bibliotheca Collegii Romani: *Hic Liber confectus eſt a Cardinali Sanctæ Severinæ longo tempore, & magno labore, & ſi quidem ſub nomine prædicti Cardinalis fuiſſet impreſſus, dempto illo verbo Romani* (quod verbum etſi non extaret in libri fronte, tunc non impreſſa; aderat illa tamen in prima Operis pagina: *Ritualis Romani Liber primus*) *potuiſſet libere communicari cum omnibus: ſed non placuit iis, ad quos pertinebat, ut cum nomine Romani publicaretur; & non placuit hæredi Cardinalis, ut ſine nomine Romani exiret. Ea cauſa eſt, cur hic Liber lucem non aſpiciat, & imperfectus ac mutilus extet in privatis Bibliothecis*.

§. 24.

due altri eſemplari, che erano e ſono nella Biblioteca del Collegio Romano, uno de' quali fu del Venerabile Cardinale Bellarmino, e l' altro di Monſignor Coccino Uditore di Rota. Come ſi è veduto, Monſignor Fontanini dice, che il Rituale del Cardinale Santorio è ſenza principio, e fine; e ciò è ſuſſiſtente, come ſi può vedere negli eſemplari poc'anzi indicati. Atteſta, che fu ſtampato ſotto Paolo V., ma non fa menzione, perchè forſe non ne avrà avuta notizia, che, mentre ſi ſtampava, fu ſoppreſſo per ordine dello ſteſſo Pontefice, come ſi trova notato di mano di Monſignor Coccino nel predetto Rituale, eſiſtente come ſi è detto nel Collegio Romano: *Hoc Opus, dum adhuc ſub prælo eſſet, ſuppreſſum fuit Romæ tempore Pauli V., ideoque caret principio, medio, & fine.* E ſebbene negli ultimi eſemplari dello ſteſſo Rituale, come ſopra, pubblicati e diſtribuiti, ſi vede, eſſervi il principio ed il fine; vi vuol poco però a comprendere, che vi fu fatto l'aggiunta del principio, e del fine (ma forſe ſenza tutte le dovute avvertenze) per non laſciar correre un eſemplare mutilo, e ſenza principio, e fine.

Vi ſono ſtate fatte varie aggiunte ſu-principio.

§. 21. La prova di queſt' aſſunto ſi deſume dal Titolo, o ſia Frontiſpizio de' predetti ultimi eſemplari, eſſendo eſſo concepito colle ſeguenti parole: *Rituale Sacramentorum Romanum, Gregorii XIII. Pontificis Maximi juſſu editum. Romæ* 1584., il che non ſuſſiſte in fatto, eſſendoſi penſato alla ſtampa del Rituale del Cardinale Santorio nel Pontificato di Paolo V., come poc' anzi ſi è detto, e non eſſendo ſtata fatta la ſtampa nel tempo, che vivea l'Autore, che morì l' anno 1601. nel Pontificato di Clemente VIII., ma bensì da' ſuoi eredi nel Pontificato di Paolo V., come or ora vedraſſi.

Ed al fine

§. 22. Ne' predetti eſemplari ſi ritrova pure il fine, leggendoſi *alla pag.* 712. *Ritualis Romani Finis*. Nè chi ſi preſe il penſiero di ſupplire ciò, che mancava, ebbe l'avvertenza d' oſſervare il mezzo, mancando in eſſi, come in tutti gli altri precedenti, le pagine intermedie fra *la pag.* 252. e *la pag.* 257. Ma, ciocchè ſiaſi di queſta rifleſſione, reſtringendo il diſcorſo al fine, vi vuol poco a comprendere la recente aggiunta di alcuni fogli, che non ſolo ſi deſume dalla carta, e dall' inchioſtro, ma dal numero delle pagine: arrivando gli ultimi eſemplari *alla pag.* 712:, quando i due eſemplari antichi, cioè quello ch' era del Cardinale Bellarmino, e l' altro della Biblioteca di S. Croce in Geruſalemme, terminano *alla pag.* 604., e quando l' altro di Monſignor Coccino termina *alla pag.* 708. in tal maniera, che la Benedizione del Venerabile non ſi ritrova in verun altro eſemplare, che negli ultimi; leggendoſi eſſa *alla pag.* 709. e non eſſendovi fra gli antichi eſemplari verun eſemplare, che paſſi la pagina 708.

Perchè foſſe ſoppreſſo tra le ſtampe

§. 23. Per compimento di tutto ciò, che riſguarda il Rituale del Cardinale Santorio, altro non reſta, che l' indagare il motivo, per cui ne fu ſoppreſſa la ſtampa nel tempo del Pontificato di Paolo V. Ed a queſta indagine ſembra poterſi pienamente ſoddisfare con ciò, che ſi ritrova ſcritto di carattere del Venerabile Cardinale Bellarmino nell' eſemplare del Rituale del Cardinale Santorio, di cui eſſo prevalevaſi, e che, come più volte ſi è detto, è della Biblioteca del Collegio Romano. *Hic Liber confectus eſt a Cardinali Sanctæ Severinæ longo tempore & magno labore, & ſi quidem ſub nomine prædicti Cardinalis fuiſſet impreſſus, dempto illo verbo Romani* (quale parola benchè non ſi trovaſſe nel frontiſpizio, che non fu allora ſtampato, ritrovavaſi però nella prima pagina dell' Opera: *Ritualis Romani Liber primus*) *potuiſſet libere communicari cum omnibus: ſed non placuit iis, ad quos pertinebat, ut cum nomine Romani publicaretur; & non placuit hæredi Cardinalis, ut ſine nomine Romani exiret. Ea cauſa eſt, cur hic Liber lucem non aſpiciat, & imperfectus ac mutilus extet in privatis Bibliothecis.*

Digitized by Google

Commendatione tamen dignum, licet auctoritate legis deſtitutum.

§. 24. Eſt itaque Opus Cardinalis Sanctorii omni commendatione dignum, optimoque jure ſibi vindicat laudes quæ de eo, tum in adnotatione Cardinalis Bellarmini, tum & in præmemorato Brevi Pauli V. leguntur. Noſque ipſi Authoris laborem, & eruditionem ſæpius admirati, non prætermiſimus eo uti, debitamque laudem in noſtris evulgatis Operibus ipſi tribuere. At, ex ſuperius allatis notitiis, fieri nullo modo poteſt, ut ipſi vis legis concedatur, exiſtimeturque veluti opus a Summis Pontificibus approbatum, & tanquam Rituale Romanum; titulus enim hic ſolummodo convenit Rituali Pauli V. Pontificis, ad Patriarchas, Archiepiſcopos, & Epiſcopos per ipſum directo, *ut in poſterum tanquam Eccleſiæ Romanæ Filii, ejuſdem Eccleſiæ omnium Matris & Magiſtræ auctoritate conſtituto Rituali in ſacris functionibus utantur, & in re tanti momenti, quæ Catholica Eccleſia, & ab ea probatus uſus antiquitatis ſtatuit, inviolate obſervent*: uti legitur in illius Brevi anni 1614. quo rituale Romanum confirmat, & in quo licet adnotatæ legantur preces recitandæ *ad repellendam tempeſtatem*, fiatque mentio ſonitus æris campani, ſigni Crucis, atque aſperſionis aquæ benedictæ; nullum tamen omnino fit verbum de Benedictione, adhibito Sacramento, impertienda.

Rituale Roman. a Paulo V. editum, quid de propoſita quæſtione conſtituat.

Collatio operum Card. Sanctorii, & P. Caſtellani cum Syn S. Caroli.

§. 25. Denique in una libræ lance ſtatuatur opus Cardinalis Sanctorii, quod, quanticumque tandem ſint reliquæ exceptiones omnes, nunquam dici poterit Pontificia auctoritate roboratum, illique in novam oneris acceſſionem ſuperaddatur alterum Opus Patris Caſtellani, nunquam & ipſum approbationem illam Pontificiam conſequutum; in altera vero lance ponantur Synodi Sancti Caroli Borromæi, quamvis illæ, ſi vim legis conſideres, in Diœceſi, totaque Provincia Mediolanenſi ſolummodo obtineant; hæcque omnia ſi quiſpiam ponderet, conſpiciet illico præponderare illam Synodorum lancem; quumque, aliquo hujuſmodi caſu ſeſe offerente, deliberandum erit, obſtrictum ſe noſcet, vi quidem directiva, amplecti quidquid fuit a S. Carolo præfatis in Synodis conſtitutum. Non indigent profecto præfatæ Synodi, ut quidquam illis adjiciatur, at ſi quæ fieri vellet acceſſio, in promptu illa quidem eſſet, & facillime comparanda ex aliis Synodis, & Ritualibus aliarum Diœceſium, in quibus ex norma in S. Caroli Synodis tradita, ſtatutum cernitur, ut cum incendii periculum ſubeſt, aperiatur Tabernaculum, Sacramentum relinquatur obtectum, religioſa fiat precum recitatio, nec extrahatur Sacramentum, ac proinde ne cum eodem ad incendia, tempeſtateſque benedicatur.

Alia Synodus Italica Authorumque Sententiæ, quibus propoſita aſſertio, roboratur.

§. 26. Supra allatæ ſunt Synodorum, Authorumque tranſalpinorum auctoritates, nunc alias ſuperaddemus ex Italis noſtris deſumptas. Injuriam ſibi faceret is, cui incomperta eſſent tum eximia virtus præſulis Gratiani olim Ameriæ Epiſcopi, tum ejuſdem celebris Synodus habita anno 1595., *in cujus capite* 109. ita legitur. *Ad arcendas pluvias, aut tempeſtates, procellaſque, quæ forte impendere videbuntur, nemo Sacerdos Pyxidem ipſam cum Sacramento efferat, ſed tantum Tabernaculum, patefacto oſtio, adaperiat, & in conſpectu Sacramenti, genibus ad terram datis, Litanias, aliaſque precationes ejus rei cauſa inſtitutas, pie ſancteque cum populo, qui aderit, aut cum Clericis, aut etiam ſolus, peragat. Divinamque benignitatem, ut mala, quæ peccata noſtra merentur, miſericordia ſua avertat, religioſe precetur*. Perſpecta quoque eſt præſtantia in rebus ad Ritum ſpectantibus Patris Bartholomæi Gavanti, qui compoſuit *Enchiridion*, ſeu *Manuale Epiſcoporum* ad ſacras functiones rite dirigendas; in hoc autem *verbo Euchariſtia num.* 14. hæc ſcripta reliquit: *Non adhibeatur contra grandinem, puta in valvis Eccleſiæ, benedicendo aerem*. Nec miſſum faciemus Clericatum, utcumque cæteris recentiorem, non exiguam tamen laudem conſecutum, in ejus quippe *deciſ.* 60. de Euchariſtia *n.* 11. hæc leguntur: *At ad benedicendum aerem contra grandinem, prohibitum eſt Sacra Euchariſtiam exponere in valvis Eccleſiæ*.

§. 27.

Digitized by Google

Contuttociò merita lode benchè non abbia forza di legge.

§. 24. L'Opera dunque del Cardinale Santorio merita ogni lode, e giuſtiſſimi ſono gli encomj, che di eſſa ſi leggono non meno nella nota del Cardinale Bellarmino, che nel Breve di Paolo V. di ſopra memorato; e Noi avendo avuta occaſione d'ammirare più volte la fatica e l'erudizione dell'Autore, non abbiamo laſciato di prevalercene, e di renderli nelle Noſtre Stampe la dovuta giuſtizia. Ma, ſtanti le notizie poc'anzi eſpoſte, reſta impoſſibile il poter dare ad eſſa la forza di legge, e qualificarla come Opera approvata da' Sommi Pontefici, e come un Rituale Romano; competendo unicamente queſto titolo a quello del Pontefice Paolo V., che traſmiſe ai Patriarchi, Arciveſcovi, e Veſcovi, *ut in poſterum tanquam Eccleſiæ Romanæ Filii, ejuſdem Eccleſiæ omnium Matris & Magiſtræ auctoritate conſtituto Rituali in ſacris functionibus utantur, & in re tanti momenti, quæ Catholicæ Eccleſia, & ab ea probatus uſus antiquitatis ſtatuit, inviolate obſervent*: come ſi legge nel di lui Breve del 1614. in cui conferma il Rituale Romano, e nel quale ſebbene ſono inſerite le preci da dirſi *ad repellendam tempeſtatem*, e ſi fa menzione del ſuono delle campane, e del Segno della Croce, e dell'aſperſione coll'acqua benedetta, nulla però ſi dice della Benedizione col Venerabile.

Il vero Rituale Rom. ſtampato per ordine di Paolo V. coſa ſtabiliſca del caſo preſente.

§. 25. Finalmente ſi metta da una parte della bilancia l' Opera del Cardinale Santorio, che, ciocchè ſiaſi di tutte le altre eccezioni, non potrà mai dirſi, che ſia ſtata riveſtita col manto dell'autorità Pontificia; e ſe le metta per ſopraccarico l'altra Opera del Padre Caſtellano, che nemmeno ha avuta mai la detta approvazione; e nell'altra parte della bilancia ſi mettano i Sinodi di San Carlo, ancorchè la loro forza, in linea di legge, ſia riſtretta alla Dioceſi e Provincia di Milano: e chi peſa, vedrà prevalere quella parte della bilancia, in cui ſono li Sinodi predetti; e dovendo prender partito, quando ſucceda il caſo, in linea direttiva, ſi ritroverà aſtretto ad abbracciare quanto ſi ritrova ſtabilito da San Carlo ne' predetti Sinodi. Non hanno certamente queſti Sinodi biſogno di ſopraccarico; ma quando il ſopraccarico ſi voleſſe ritrovare, non mancherebbe, deſumendolo da altri Sinodi, e Rituali d'altre Dioceſi, ne' quali, aderendo ai Sinodi di San Carlo, ſi vede ſtabilito, che ne' pericoli degl'incendj ſi laſci coperto il Venerabile, ſi recitino divotamente le preci; nè il Sagramento ſi eſtragga, e per conſeguenza con eſſo ſi dia la Benedizione ſopra gl' incendj, o le tempeſte.

Paragone dell' opere del Card. Santorio e del Padre Caſtellano, colli Sinodi di S. Carlo.

§. 26. Di ſopra ſi ſono riferite le autorità de' Sinodi, e degli Autori Oltramontani; ora aggiungeremo quelle de' noſtri Italiani. Farebbe gran torto a ſe ſteſſo, chi non aveſſe cognizione del merito di Monſignor Graziani già Veſcovo di Amelia, e del ſuo celebre Sinodo tenuto l' anno 1595. *nel di cui cap.* 109. così ſi legge. *Ad arcendas pluvias, aut tempeſtates, procellaſque, quæ forte impendere videbuntur, nemo Sacerdos Pyxidem ipſam cum Sacramento efferat, ſed tantum Tabernaculum, patefacto oſtio, adaperiat, & in conſpectu Sacramenti, genibus ad terram datis, Litanias, aliaſque precationes ejus rei cauſa inſtitutas, pie ſancteque cum populo, qui aderit, aut cum Clericis, aut etiam ſolus peragat, Divinamque benignitatem, ut mala, quæ peccata noſtra merentur miſericordia ſua avertat, religioſe precetur.* Notorio pure è il merito, nella materia de' Sacri Riti, del Padre Bartolommeo Gavanto, che compoſe l' *Enchiridion*, o ſia *Manuale de' Veſcovi*, per ben regolare le ſacre funzioni, ed in queſto, *alla parola Euchariſtia, al num.* 14. così laſciò ſcritto: *Non adhibeatur contra grandinem, puta in valvis Eccleſiæ, benedicendo aerem.* Nè tralaſcieremo il Clericato, che benchè più recente degli altri, ha avuto il ſuo gran pregio, leggonſi *nella deciſ.* 60. *de Euchariſtia n.* 11. quanto ſiegue: *At ad benedicendum aerem contra grandinem prohibitum eſt, Sacram Euchariſtiam exponere in valvis Eccleſiæ.*

Aggiunta di un altro Sinodo Ital. ed autorità di Dottori in conferma della ſtabilita ſentenza.

Iterata commendatio Eminent. Vicarii, ac monita. §. 27. His Litteris finem imponimus, tum quia aliis obruimur curis, tum & quia æſtivis caloribus afficimur. Prudens nobis probatur Fraternitatis tuæ agendi ratio, dum nihil graviter egiſti in pium illum Sacerdotem, qui extra Januam Eccleſiæ S. Nicolai in Carcere Benedictionem ſuper populo, & ad incendium eſt impertitus; valde enim huic caſui congruere nobis videntur verba S. Bernardi *Serm.* 30. *ſuper Cantica*, ubi hæc ſcripta reliquit: *Etiamſi perperam actum quid deprehendas, nec ſic judices proximum; magis autem excuſa. Excuſa intentionem, ſi opus non potes: puta ignorantiam, puta ſubreptionem, puta caſum*. Verum cum haud juſtum æquumve, ſit, ut quæ ſunt minus recte geſta, conniventia invaleſcant, iteratiſque actibus quamdam veluti legitimæ ſpectabiliſque conſuetudinis ſpeciem obtineant, non ſolum tibi curæ erit, hanc Noſtram Epiſtolam in Cancellaria tua cuſtodiri, verum etiam Edictum, interpoſita auctoritate noſtra, propones, in certam normam eorum, quæ, excitato incendio aliquo, præſtanda ſunt, ut Deo ſupplicetur juxta ritum S. Romanæ Eccleſiæ; Edictumque ipſum, veluti adamuſſim, exiges ad ea, quæ a Sancto Carolo noſcuntur conſtituta, quæque fuerunt a nobis in his Noſtris Litteris fuſius expoſita. Teque, Ven. Frater noſter, ex animo amplectentes, Apoſtolicam Benedictionem tibi peramanter impertimur.

Dat. 27. Julii 1755. Pont. 15. Datum apud S. Mariam Majorem die 27. Julii 1755. Pontificatus Noſtri Anno Decimoquinto.

VII. QUOD EPISCOPIS VICARIIS

Apoſtolicis Indiarum Orientalium injunctum fuit, ut ſi Epiſcopum Coadjutorem, vel Vicarium generalem non haberent, hunc ſibi adſciſcerent, cui ampliſſimæ tribuebantur facultates in caſu obitus Vicarii Apoſtolici, id cæteris etiam Vicariis Apoſtolicis nunc imperatur: Salva tamen electione Vicarii Capitularis, ubi vel Canonici, vel Parochi eam peragere conſueverunt; in iis vero locis, ubi vel non adſunt, vel convenire nequeunt, conſtitutus jam ab Epiſcopo Vicarius generalis, ipſe, eodem defuncto Vicarius etiam Capitularis habeatur.

Venerabilibus Fratribus, ac dilectis Filiis, Metropolitanis, Archiepiſcopis, & Epiſcopis aliiſque Apoſtolicis Vicariis.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabiles Fratres, ac dilecti Filii, ſalutem & Apoſtolicam Benedictionem.

Exord. Hæ litt. relatæ fuerunt ſuperius n. 10. Quam ex ſublimi hac Sacroſancti Apoſtolatus ſpecula, in qua per ineffabilem divinæ bonitatis abundantiam plane immerentes præſidemus, pro injecta Nobis graviſſima omnium Eccleſiarum ſollicitudine, impoſitaque omnium animarum Jeſu Chriſti Sanguine redemptarum procuratione, alias, nempe die 26. menſis Januarii anno MDCCLIII. inivimus apoſtolicæ providentiæ rationem pro Indiis Orientalibus; eamdem quoque, Venerabiles Fratres, ac dilecti Filii in iis partibus, in quibus vos conſtituti ac deputati, Apoſtolicum miniſterium veſtrum, non ſine magnis aſſiduiſque laboribus, & incommodis, laudabiliter obire pergitis, haud patimur deſiderari, quemadmodum immenſa Supremi Paſtorum Principis Jeſu Chriſti caritas maximopere urget, ut eo alacrius omnem operam ſtudiumque noſtrum ad hoc conferamus, quo longius a Nobis regiones iſtas abeſſe non ignoramus.

§. 2.

§. 17. Terminiamo la preſente lettera, non meno perchè ſiamo oppreſſi da altre facende, ma perchè ſiamo anche tormentati dal caldo. Approviamo la ſua prudente condotta nel non aver fatto verun riſentimento contra quel buon Sacerdote, che fuori della porta della Chieſa di San Niccola in Carcere diede la Benedizione ſopra il popolo e ſopra l' incendio, ſembrandoci molto adattabili le parole di San Bern. *nel ſerm.* 40. *ſuper Cantica* ove così laſciò ſcritto: *Etiamſi perperam actum quid deprehendas, nec ſic judices proximum; magis autem excuſa. Excuſa intentionem, ſi opus non potes: puta ignorantiam, puta ſubreptionem, puta caſum.* Ma non eſſendo poi del dovere, che le coſe che non ſono ben fatte, colla connivenza prendano piede, e colla frequenza degli atti prendano una patina di legittima e venerabile oſſervanza, non ſolo avrà la bontà di far conſervare queſta Noſtra Lettera nella ſua Cancellaria, ma altresì di pubblicare, anche colla noſtra autorità, un editto regolativo di quanto dee farſi nel caſo degl' incendj, per pregare Iddio, ſecondo i Riti della Santa Romana Chieſa; conformandoſi nell' Editto in tutto e per tutto a quanto ſi vede ſtabilito da San Carlo, ed è ſtato da Noi diffuſamente eſpoſto in queſta Noſtra Lettera. Ed abbracciandola, con pienezza di cuore le diamo l' Appoſtolica Benedizione. Iterata lode dell' Emin. Vicario, ed ordini opportuni.

Datum apud S. Mariam Majorem die 27. Julii 1755. Pontificatus Noſtri Anno Decimoquinto. Dat. 27. di Lug. 1755. del Pont. 15.

---

§. 1. Quoniam autem non ſine graviſſima Pontificii animi noſtri moleſtia tunc acceperamus, aliquem ſcilicet Indiarum Orientalium Apoſtolicis Vicariis Epiſcopali titulo & charactere inſignitum, ſed ſine Coadjutore cum futura ſucceſſione, viam univerſæ carnis ingreſſum, ac repoſitam in Cœlis coronam Apoſtolicis laboribus partam evolaſſe, ac neminem, qui Ordinariam pro defuncto Vicario Apoſtolico juriſdictionem exerceret, repertum aut deputatum fuiſſe; Ea propter omnibus & ſingulis Vicariis Apoſtolicis hujuſmodi injunximus & mandavimus, ut qui neque Epiſcopum Coadjutorem cum futura ſucceſſione, neque Vicarium ex Clero ſive ſæculari ſive regulari Generalem haberent, ſtatim atque ad unumquemque eorum aliarum noſtrarum in ſimili forma Brevis deſuper expeditarum Litterarum certa notitia perveniſſet, deputarent Vicarium ex Clero ſive ſæculari, ſive regulari, habilem tamen, atque idoneum, qui, eveniente cujuſvis Apoſtolici Vicarii ſine Coadjutore cum futura ſucceſſione obitu, tamquam Apoſtolicæ hujus Sanctæ Sedis Delegatus, teneretur aſſumere & obire regimen, & gubernium Apoſtolici Vicariatus, uſque ad captam Apoſt. Vicariatus hujuſmodi poſſeſſionem a novo Vicario Apoſtolico, quem eadem hæc Sancta Sedes conſtituiſſet, aut uſque ad quamcumque aliam ab ipſa Sancta Sede ineundam ordinationem. Porro Vicario Generali hujuſmodi per Apoſtolicum quemcumque Vicarium ſibi, ut præmittebatur, deputando, Nos laudatarum noſtrarum Literarum tenore, Apoſtolica auctoritate, conceſſimus & tribuimus omnes & ſingulas facultates perpetuis futuris temporibus valituras, quæ Vicariis Capitularibus cujuſvis Cathedralis Eccleſiæ, Sede vacante, ineſſe & de jure competere dignoſcuntur. Præterea eidem Vicario Generali, poſt Apoſtolici Vicarii obitum, conceſſimus & impertiti fuimus uſum & exercitium earum facultatum, quibus utebatur & gaudebat, dum viveret defunctus Apoſtolicus Vicarius Epiſcopus; iis dumtaxat exceptis, quæ requirunt Ordinem, & Characterem Epiſcopalem, vel non ſine Sacrorum Oleorum uſu exercentur. Quandocumque vero neceſſitas urgeret, ſæpedicto Vicario Generali poteſtatem etiam indulſimus & dedimus, conſecrandi Calices, Patenas, & Altaria portatilia, cum Sacris Oleis omnino ab Epiſcopo benedictis. Provida earumdem diſpoſitio recenſetur.

§. 2.

Ampliaturque ad reliquas quaſcumque regiones.

§. 2. Porro, cum, ſicut pariter accepimus, eaſdem omnino occaſiones, eoſdemque prorſus caſus, in iſtis, in quibus munus vobis demandatum adimplere contenditis, regionibus accidere, Nobis innoteſcat atque inſimul reperiri aliquibus in locis nonnullos Apoſtolicos Vicarios haud Epiſcopali titulo, & charactere inſignitos, ſed per Apoſtolicas duntaxat Literas ſive ſub Plumbo, ſive in ſimili forma Brevis expeditas, pro Vicarii Apoſtolici hujuſmodi officio defungendo deſtinatos, propter quorum obitum eadem quoque momenta urgere poſſunt; Ea propter eaſdem proviſiones, & facultates, ut ſupra expreſſas, & pro Indiis Orientalibus initas, & conceſſas, ſub iiſdem modo, & forma, & non aliter, extendimus ad omnes iſtarum regionum Apoſtolicos Vicarios ſive titulo, & charactere Epiſcopali inſignitos, ſive Sacerdotali dumtaxat dignitate præditos; atque hiſce quidem Sacerdotibus, ita ut præmittitur, Apoſtolicis Vicariis, pariter injungimus & mandamus, ut unuſquiſque, memor reſolutionis ſuæ, teneatur deputare Pro-Vicarium, habilem tamen, atque idoneum, qui poſt cujuſque obitum aſſumere debeat regimen Vicariatus Apoſtolici, atque in ejuſdem Vicariatus munere permanere, & cum uſu earum tantummodo facultatum, quibus utebatur, fruebatur, & gaudebat defunctus Vicarius, adlaborare debeat, donec, & quouſque novus Apoſtolicus Vicarius ab Apoſtolica ac Sancta Sede deſignatus, ipſius Vicatiatus poſſeſſionem & regimen adierit.

Vicarii Capitularis electio ubinam, & quomodo celebranda.

§. 3. Præterea cum compertum exploratumque nuper fuerit, in Hibernia, Albania, Macedonia, Servia, Bulgaria, Inſulis Maris Egæi, Perſide, Meſopotamia (quemadmodum alibi fortaſſe reperiatur) reperiri aliquos Venerabiles Fratres Archiepiſcopos, & Epiſcopos locorum Ordinarios, & Reſidentiales, quorum aliquot quidem Capitutum Canonicorum habent, aliquot vero ejuſmodi Canonicorum Capitulo deſtituuntur; idcirco, tenore & auctoritate paribus, ſtatuimus, præſcribimus, & mandamus, ut eveniente cujuslibet Antiſtitis hujuſmodi obitu, ſtatim procedatur ad electionem Vicarii Capitularis, juxta morem, uſum, & conſuetudinem hactenus ſervatam, nimirum ubi Canonicorum Capitulum fuerit, vel a Canonicis dumtaxat, ſi ita in more jam poſitum, ſervatumque fuit, vel a Canonicis una cum aliis Eccleſiaſtichis Viris, quos in caſibus hujuſmodi ſemper interveniſſe, & ſuffragium ſuum in ea electione tuliſſe conſtat. Quando Capitulum Canonicorum non habeatur, ii Parochi ſive ſoli, ſive cum aliis Eccleſiaſticis Viris, juxta modum itidem, uſum, & conſuetudinem de præterito ſervatam, ad Vicarii Capitularis electionem habendam accedant. Sed in hiſce electionibus Vicariorum Capitularium quorumcumque volumus, præcipimus, & mandamus, ut omnino ſerventur Conſtitutiones Concilii Tridentini, præſertim in Seſſione vigeſimaquarta capite decimoſexto.

Et quando Vicar. General. decedente Epiſc. ſit habendus Vicar. Capitul.

§. 4. Inſuper volumus & mandamus, ut in iis locis, in quibus Ven. Fratres Antiſtites Ordinarii eorumdem locorum Reſidentiales, neque Capitulum Canonicorum, neque Parochos in ſuis Civitatibus, & Diœceſibus habent, ſed dumtaxat Sacerdotes aliquot, & Miſſionarii reperiuntur, per terras, & oppida diſperſi, ita ut, cum quemlibet Antiſtitem ejuſmodi mori contingat, inſimul convenire minime valeant, tunc Vicarius Generalis jam a defuncto Antiſtite conſtitutus, ipſo facto intelligatur, ſit, & habeatur Vicarius Capitularis, cum ſupra expreſſis facultatibus ad Vicarios Capitulares de jure ſpectantibus, exerceatque munus Vicarii Capitularis hujuſmodi, donec, & quouſque novus Antiſtes ab eadem Apoſtolica Sancta Sede deſignatus illuc advenerit, ac regimen ſuſceperit. Verum probe intelligentes, haud facile in iiſdem locis reperiri Eccleſiaſticos Viros, qui ſive Doctores, ſive Licentiati in Jure Canonico in aliqua Studiorum Univerſitate fuerint, quemadmodum pro Vicariatus cujuslibet ſive Capitularis, ſive Generalis munere obeundo requiritur; Nos earumdem partium calamitates commiſerantes, tenore & auctoritate paribus, quemcumque in Vicarium Capitularem, ut præmittitur, in caſibus antedictis eligendum, dummodo ad gubernium, & regimen habilis, & idoneus fuerit, nunc pro tunc talem eſſe, & haberi volumus, & declaramus, perinde ac ſi Doctor, ſive Licentiatus in Jure Canonico fuerit.

§. 5.

Digitized by Google

Confirmantur ſuperius ſtatuta.

§. 5. Decernentes eaſdem præſentes Literas, & in eis contenta quæcumque, ſemper firma, valida & efficacia exiſtere & fore, ſuoſque plenarios & integros effectus ſortiri, & obtinere debere, & illis, ad quos ſpectat, & pro tempore quandocumque ſpectabit, in omnibus & per omnia pleniſſime ſuffragari, ſicque & non aliter in præmiſſis per quoſcumque judices Ordinarios, & Delegatos, etiam Cauſarum Palatii Apoſtolici Auditores, & Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinales, & eorumdem Cardinalium Congregationes, & quoſvis alios quacumque præeminentia & poteſtate fungentes, & functuros, judicari, & definiri debere: ac irritum, & inane quidquid ſecus ſuper his a quoquam quavis auctoritate ſcienter, vel igoranter contigerit attentari.

Derogat. contrariis.

§. 6. Non obſtantibus Apoſtolicis, ac in Univerſalibus, Provincialibuſque, & Synodalibus Conciliis editis generalibus, vel ſpecialibus Conſtitutionibus, & Ordinationibus, & quibuſcumque aliis Decretis in gnere, vel in ſpecie, aut alias in contrarium præmiſſorum quomodolibet conceſſis, confirmatis, & innovatis; cæteriſque contrariis quibuſcumque. Cæterum vos, Venerabiles Fratres, Dilecti Filii, iiſdem quoque, quibus Indiarum Orientalium Apoſtolicos Vicarios proſequuti fuimus, Apoſtolicis verbis, & adhortationibus proſequimur. Itaque ex Apoſtolicæ providentiæ, auctoritatiſque noſtræ ratione, maxime ad procurandam ſalutem animarum conſentanea, a Nobis ſuſcepta, atque unicuique veſtrum præcepta animadvertite, quanta ſit Apoſtolici muneris unicuique veſtrum injuncta cura, atque eapropter ſatagite, ut per aſſiduos labores, vigilantiam paſtoralem, ſollicitudinemque contendatis, ne quiſpiam Chriſti fidelium vobis commiſſorum, & de quibus ratio ſupremo Paſtorum Principi æterno Judici reddenda eſt, pereat; ſed potius ut omnes æternam ſalutem conſequantur, & vobis merces veſtris meritis debita a juſto remuneratore Deo tribuatur. Nos interim cæleſtis præſidii auſpicem Apoſtolicam Benedictionem in populos etiam veſtrarum Diœceſum, vel Provinciarum redundaturam Vobis, Venerabiles Fratres, Dilecti Filii, peramanter impertimur.

Hortatio ad quoſcumque Miſſionarios.

Exempl. fides.

§. 7. Volumus autem, ut earumdem præſentium Literarum tranſumtis, ſeu exemplis etiam impreſſis, & a Congregationis Venerabilium Fratrum noſtrorum Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalium negotiis Propagandæ Fidei præpoſitorum Præfecto, & Secretario pro tempore exiſtentibus ſubſcriptis, & ſigillo ejuſdem Congregationis munitis, eadem prorſus fides adhibeatur, quæ ipſis præſentibus adhiberetur, ſi forent exhibitæ, vel oſtenſæ.

Dat. 8. Auguſti 1755. Pont. XV.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem ſub Annulo Piſcatoris, die 8. Auguſti MDCCLV. Pontificatus Noſtri Anno Decimoquinto.

Cajetanus Amatus.

PON-

VIII.

PONTIFICIUM DECRETUM

Super nullitate Matrimonii Violantis Joſephæ Henriquez de Almada, & Ludovici Franciſci de Aſſis Sanches de Baena editum, Apoſtolica auctoritate per Litteras in forma Brevis expeditas roboratur.

Pro Matrimonii validitate primum fuit a Congreg. Concilii pronunciatum.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Ad perpetuam rei memoriam.

Sed deinde pro Matrim. nullitate capta reſolutio.

Non hinc tamen integrum erat partibus ad ſecunda vota tranſire, obſtante Conſtitutione Pont. qua cavetur in hujuſmodi cauſis captam reſolutionem per aliam uniformem confirmandam eſſe.

ETSI Matrimonialis Cauſa jam dudum inter dilectam in Chriſto filiam Violantem Joſepham Henriquez de Almada puellam Nobilem Liſbonenſem, ac dilectum filium Ludovicum Franciſcum de Aſſis Sanches de Baena Ordinis Jeſu Chriſti Commendatarium, ſuper validitate, vel nullitate Matrimonii invicem, ut aſſerebatur, contracti vertens, non ſemel, ſed iterum atque iterum in Congregatione Venerabilium Fratrum noſtrorum Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum propoſita, ac ſecundum allata, & probata rationum moments, pro validitate fuerat reſoluta; atque per Apoſtolicas Noſtras in ſimili forma Brevis litteras confirmata; tamen in eadem Congregatione Cardinalium die 13. currentis menſis Septembris, & anni 1755. maturiori examine, ob nova adducta documenta iterum expenſa, & diſcuſſa, ita deciſa fuit, quod nimirum Matrimonium hujuſmodi irritum, ac nullum eſſet, ac foret, atque adeo diſſolvendum: ea præſertim ratione, quod ſuper impedimento duplicis quarti gradus conſanguinitatis, inter unam, & alterum intercedente, haud ſatis, atque idonee derogatum fuiſſet in Diſpenſatione impertita per Apoſtolicas in forma Brevis litteras die 12. menſis Septembris anno 1750. datas.

Ex peculiaribus tamen cauſis Decretum edidit Pontifex, quo confirmata fuit reſolutio Congreg. pro nullitate Matrim. & permiſſum partibus ad ſecunda vota tranſire.

§. 2. Quoniam autem hujuſmodi reſolutio a memorata Congregatione Cardinalium ſuper nullitate dicti Matrimonii prolata, haud ſatis, & ſufficiens eſt, ut Contrahentes omnimoda libertate gaudeant, tranſeundi ſcilicet, ut dicitur, ad ſecunda vota; cum juxta Conſtitutionem Noſtram, tanquam regulam, & normam in Cauſis Matrimonialibus rite ſancteque expediendis dicendiſque præſcriptam, atque alias editam, & propoſitam, reſolutio antedicta per aliam uniformem reſolutionem confirmari, atque iterum in laudata Congregatione Cardinalium neceſſario ſæpedicta Cauſa reproponi debeat; Hinc eſt, quod Nos ſerio conſiderantes non minus nova Partium diſpendia, quam temporis jacturam in hac Matrimoniali Cauſa, a tot annis agitata, ſatis ſuperque inopportunam, ac perniciosſam, de conſilio etiam ejuſdem Congregationis, poſtquam libellos. ſcripturaſque pro utraque parte allatas, necnon Acta omnia hoc in graviſſimo negotio confecta accurate expendimus, & examinavimus, tandem die 27 currentis menſis Septembris decretum hac ſuper re edidimus, per quod ſententiæ laudatæ Congregationis Concilii conſentientes, declaravimus, ac ſtatuimus, Matrimonium antedictum inter Violantem Joſepham, & Ludovicum Franciſcum Nobiles Liſbonenſes contractum, eſſe, ac fore irritum, & nullum, necnon unam, & alterum in ea quidem omnimoda libertate eſſe, ac fore, ad alia vota, quoties vero aliud non obſtet canonicum impedimentum, libere, & licite, tranſeundi. Quod ſane decretum dilecto filio Magiſtro Joſepho Alexandro Furietto ejuſdem Congregationis Concilii Secretario tradendum mandavimus, ut inter Acta ſæpedictæ Congregationis reponatur, ac ſervetur.

Apoſtol. auctorit. per has litteras præfatum De-

§. 3. Antedictum itaque Decretum noſtrum, quo firmius ſubſiſtat, & ſervetur exactius, Apoſtolica etiam auctoritate tenore præſentium confirmamus. illudque inviolabili Apoſtolicæ firmitatis robore communimus. Decernentes, Decretum præfatum, & præſentes noſtras Litteras ſemper firmas, validas, & efficaces exiſtere, & fore, ſuoſque plenarios, & integros effectus ſortiri, & obtinere,

dictiſ-

Digitized by Google

dictiſque Violanti Joſephæ, & Ludovico Franciſco in omnibus, & per omnia pleniſſime ſuffragari debere; ſicque, & non aliter in præmiſſis per quoſcumque Judices Ordinarios, & Delegatos, etiam Cauſarum Palatii Apoſtolici Auditores, & Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinales & eorumdem Cardinalium Congregationes, necnon Apoſtolicæ Sedis Nuntios, & quoſvis alios quacumque præeminentia, & poteſtate fungentes, & functuros, judicari, & definiri debere, ac irritum, & inane, quidquid ſecus ſuper his a quoquam quavis auctoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari.

cret. roboratur.

Earumd. firmitati conſulitur, ſublata aliter judic. poteſtate.

§. 4. Non obſtantibus Apoſtolicis, ac in Univerſalibus, Provincialibuſque, & Synodalibus Conciliis editis generalibus, vel ſpecialibus Conſtitutionibus, & Ordinationibus, & quibuſcumque aliis Decretis in genere, vel in ſpecie, aut alias in contrarium præmiſſorum quomodolibet conceſſis, confirmatis, & innovatis, cæteriſque contrariis quibuſcumque. Volumus autem, ut earumdem præſentium literarum tranſumptis, ſeu exemplis etiam impreſſis, manu alicujus Notarii publici ſubſcriptis & ſigillo perſonæ in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutæ munitis, eadem prorſus fides adhibeatur, quæ ipſis præſentibus adhiberetur, ſi forent exhibitæ, vel oſtenſæ.

Derogat. contrariis.

Exempl. fides.

Loco ✠ Annuli Piſcatoris.

Cajetanus Amatus.

Pontificii Decreti tenor.

CUM ſuper Matrimonio prævia diſpenſatione ſuper impedimento quarti gradus conſanguinitatis a fel. rec. Clemente PP. XII. conceſſa in Civitate Zamorenſi contracto inter Violantem Joſepham Enriquez de Almada, & Aloyſium Franciſcum Aſſis Sanchez de Baena, nunquam carnali copula conſummato, contentio exorta fuerit, tum quia Violantes aſſerebat, illud non fuiſſe contractum coram proprio contrahentium Parocho, tum quia comprobare nitebatur, a ſe integre fuiſſe revocatum Mandatum, quod Procuratori dederat, ut Matrimonium contraheret; controverſiæ definitio a Nobis commiſſa fuit Congregationi Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum: & cum ipſi poſt nonnulla reſponſa, aperiendæ veritati maximopere conducentia, binas tandem ediderint reſolutiones Matrimonii validitati faventes, petente prædicto Aloyſio Franciſco, juxta morem fuerunt eædem confirmatæ per noſtras Apoſtolicas in forma Brevis expeditas die 8. *Julii* 1750. Judicium favorabile validitati Matrimonii biſlatum, &, uti ſupradictum eſt, a Nobis confirmatum, completum, & terminatum dici poterat, ad tramites Conſtitutionis a Nobis editæ ſuper ordine, & forma cauſarum Matrimonialium, quæ incipit: *Dei Miſeratione*, & quæ eſt *trigeſimatertia in noſtro Bullario tom. 1.*

Orta controverſia ſuper validitate Matrim. tum quia non fuit initum coram proprio Parocho, tum quia a Muliere fuit re integra revocatum mandatum ad contrahendum.

A Cong. Concilii validum judicatum & Apoſtol. literis huiuſmodi judicium adprobat.

§. 2. Sed aliter res ſe habuit, inſtaurata videlicet controverſia contra validitatem Matrimonii, non ex quo contractum fuiſſet coram Parocho illegitimo, aut poſt revocatum Procuræ Mandatum, ſed ex aliquo diſparato capite, ut mox exponetur. Violantes, & Aloyſius Franciſcus non erant conjuncti tantum tertio, & quarto conſanguinitatis gradibus, ſed erant conjuncti duplicibus tertio, & quarto gradibus a duplici latere provenientibus: diſpenſatio autem conceſſa a Noſtro Prædeceſſore Clem. PP. XII. quartum tantummodo, & ad ſummum tertium gradum comprehendebat, nec ſe extendebat ad dublicem tertium, & quartum gradum. Cumque, inſtante Aloyſio Franciſco, fuerint a Nobis expeditæ Literæ Apoſtolicæ in forma Brevis *die 12. Septembris* 1750., quarum ope duplicitatis gradus impedimentum ſublatum dici poterat, ſed ſanatoriæ gratiæ conceſſio eo ſub obtentu facta ſit, quod Violantes tunc eſſet ignara novi impedimenti duplicitatis gradus, inter ipſam & Aloyſium intercedentis, & Violantes provinciam aſſumpſerit comprobandi quod tempore conceſſionis gratiæ, & expeditionis Brevis ſanatorii ipſa erit conſcia novi impedimenti, juſque ſuum per-

Inſtaurat. controverſia ex alio capite nullitatis nimirum quod impetrata a Clemente

XII. diſpenſatio gradus non comprehend. quibus invicem contrahentes erant conjuncti.

perfecte cognoverat ; ex his inſtaurata eſt controverſia contra validitatem Matrimonii , non ex quo contractum fuiſſet coram Parocho non proprio contrahentium , vel ex quo initum fuiſſet poſt revocatum procuræ mandatum , ut ſupra dictum eſt ; ſed ex alio diſperato capite , ſeu fundamento , quod videlicet contractum fuiſſet , vigente impedimento dirimente , per Apoſtolicas Litteras nullatenus ſublato.

Delata iterum quæſtio ad Congreg. Concilii, ea tamen lege ut de nova ſolummodo controverſia cognoſceret.

§. 3. Delata ad Nos novæ prætenſionis notitia , ejus definitio eidem memoratæ Congregationi Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum fuit a Nobis commiſſa , ea tamen adjecta conditione , ut de validitate , aut nullitate Matrimonii cognoſcerent , habita tantum ratione ſufficientiæ , aut inſufficientiæ derogationis obtentæ ſuper impedimento gradus, nec ulla habita conſideratione aliarum rationum , ob quas præcedenter , & in præteritis cauſæ propoſitionibus , promota fuerat inſtantia pro nullitate Matrimonii . Ad tramites impoſitæ legis examen aſſumptum eſt , adhibitiſque opportunis diligentiis, communibus tandem ſuffragiis edita eſt reſolutio contra validitatem , & pro nullitate Matrimonii; Defenſore Matrimonii ad tramites Noſtræ Conſtitutionis conſtituto , ſuo munere , de more , egregie tum voce , tum ſcriptis functo ; exhibito tantum in poſtrema Cauſæ propoſitione ab Aloyſio Franciſco ſupplici libello , in quo ſe , & jura ſui Matrimonii judicio Congregationis ſubmittere profeſſus eſt.

Pro nullitate Matrimonii prodiit reſponſum.

Altera ſuperaccedere debuiſſet reſolutio præced. conſor. juxta leg. a Pont. traditam in ſua Conſtitutione.

Ex peculiaribus tamen circumſtantiis controverſiæ cognition. ipſe Pont. aſſumpſit.

§. 4. Unica reſolutio favens nullitati Matrimonii , juxta memoratam Noſtram Conſtitutionem , non ſufficit , ut judicium abſolutum dici poſſit , cum altera reſolutio præcedenti conſormis accedere debeat . Pro totius ergo negotii finali abſolutione , neceſſarium fuiſſet , ut Cauſa iterum in Congregatione proponeretur , & alia ederetur reſolutio præcedenti conformis, ſed cum id fieri nullatenus poſſet , abſque novis expenſis, & longioris temporis mora , maximopere inopportuna in cauſa Matrimoniali a longo tempore introducta ; non obſtante gravi ætate , in qua ſumus conſtituti, neque pariter obſtantibus moleſtis negotiis, quibus quotidie vexamur, & opprimimur, inhærentes etiam inſinuationi prædictorum Cardinalium , qui in Congregatione uniſormibus ſuffragiis cenſuerunt Matrimonium fuiſſe nullum , quique expediens futurum eſſe dixerunt , ut poſthabita nova propoſitione in Congregatione, Nos ipſi rem totam perpenderemus; laborem aſſumpſimus ſcripturas Congregationi exhibitas perlegendi, & omnia , & ſingula , quæ a ſcribentibus fuerant deducta , ponderandi , ut , quatenus judicium Noſtrum conforme fuiſſet reſolutioni Congregationis , ſuperabundanter dici poſſent adimpleta , quæ a Nobis in Conſtitutione Noſtra ſtatuta ſunt , & quatenus difforme fuiſſet , nulla amplius ſupereſſet de validitate Matrimonii dubitatio.

Tria quæſtionis capita exponuntur.

§. 5. Tria ſunt , de quibus actum eſt in Cauſæ diſcuſſione . Primum eſt , an pro validitate Matrimonii neceſſaria fuerit diſpenſatio a Nobis conceſſa , permittens, ut, non obſtante impedimento duplicis gradus , Matrimonium contrahi poſſet, vel potius ſufficiens fuiſſet præcedens diſpenſatio a Noſtro Prædeceſſore, quæ impedimentum ſuſtulit tertii , & quarti gradus. Secundum , an diſpenſatio a Nobis conceſſa , eo ſub præſuppoſito facta ſit, quod tempore conceſſionis Violantes ignoraret impedimentum duplicitatis gradus. Tertium , an tempore expeditionis novi Brevis, Violantes ignoraret, ſeu potius conſcia eſſet impedimenti duplicitatis gradus. Ex horum quippe dubiorum reſolutione, prout uno , vel altero modo fieri contingat , judicium pendet validitatis , aut invaliditatis Matrimonii contracti.

De primo capite agitur. Communior eſt Doctor. Sententia, ut impedimentum ex duplicitate

§. 6. Ducto autem initio a primi examine puncti , cum in Tribunalibus , & communiori calculo a ſcribentibus ea opinio recepta ſit , quæ pro validitate diſpenſationis , & conſequenter Matrimonii, quod dependenter ab ea contrahitur, requirit, ut conjunctio proveniens ex duplicitate gradus exponatur , & quod eidem derogetur, ſeu quod , ea minime obſtante, permittatur , ut conjuncti duplici conſanguinitatis gradu Matrimonium inter ſe contrahere poſſint ; ſuo marte ſequitur, pro validitate Matrimonii fuiſſe neceſſariam novis Brevi expeditionem , per quam impedimentum duplicis conſanguinitatis gradus de medio tolleretur , nec ſufficere potuiſſe primum Breve derogans impedimento quarti , ſeu tertii, & quarti gra-

dus

Digitized by Google

dus. Hoc quippe Breve ſufficiens fuiſſet, ſi Violantes, & Aloyſius Franciſcus fuiſſent conjuncti ſimplici tertio, & quarto gradu, juxta Conſtitutionem ſanctæ memoriæ Pii V. 23. *Bullarii tom* 2. ubi excepto caſu, quod vir, & mulier primum conſanguinitatis, ſeu affinitatis gradum attingerent, in quo proteſtatus eſt, ſe nolle diſpenſare, quod reliquos gradus decrevit, pro validitate diſpenſationis ſatis eſſe expreſſionem remotioris gradus, obtentis poſtea ſuper propinquiore literis declaratoriis. Juxta quoque communem Doctorum ſententiam in Tribunalibus receptam, illicitum tantum eſt, ſed non invalidum Matrimonium, quod contrahitur ope diſpenſationis obtentæ ſuper quarto gradu, nulla tertii gradus facta mentione, & antequam literæ declaratoriæ præſcriptæ a S. Pio V. fuerint obtentæ, prout, dum in minoribus Secretarii Concilii munere fungeremur, fuſe a Nobis comprobatum eſt, & a Congregatione admiſſum in diſcuſſione Cauſæ *Luceorien. Nullitatis Matrimonii*, quæ fuit propoſita, & reſoluta *die* 18. *Martii* 1722. uti videri poteſt *Tom.* 2. *Theſau. Reſolutionum* prædictæ Congregationis, ubi noſter diſcurſus una cum Reſolutione typis editus eſt. Sed cum prædicta omnia ſibi vindicent locum in ſimplici impedimento tertii, & quarti gradus, & non in impedimento duplici conſanguinitatis gradus; nemo eſt, qui non videat, pro validitate Matrimonii, de quo nunc agitur, nullatenus fuiſſe ſufficientem Diſpenſationem a Noſtro Prædeceſſore conceſſam, quæ tertii, & quarti gradus impedimentum ſuſtulit, ſed aliam pro dicta validitate fuiſſe neceſſariam, cujus ope duplex ex duplicitate gradus impedimentum derivans de medio tolleretur.

§. 7. Admiſſa neceſſitate expeditionis novi Brevis, & admiſſa primi in ſufficientia pro validitate Matrimonii, ſequitur, ut videatur, an ſecundi Brevis facta fuerit conceſſio eo ſubpræſuppoſito, quod tunc Violantes ignoraret impedimentum duplicitatis gradus. At, ſi Aloyſius Franciſcus exorans pro conceſſione novi Brevis, ut remanere poſſet in Matrimonio, non obſtante impedimento duplicitatis gradus, expoſuit, ſe timere, ne ſcandala orirentur, ſi hujus novi impedimenti notitia ad Violantem deveniret; ſi cohærenter ad hæc facta fuit conceſſio Brevis, excluſa neceſſitate novi conſenſus a Violanti præſtandi, vel quod ipſa de novo impedimento certior fieret, ut ex lectura Brevis plane dignoſcitur; ex his evidenter deſumitur, novæ gratiæ conceſſionem emanaſſe eo ſub præſuppoſito, quod Violantes tempore conceſſionis ignoraret impedimentum deſcendens ex duplicitate gradus: & eo fortius, cum in eodem Brevi legatur, gratiam debere in ſuo robore permanere, ſi poſt ejus conceſſionem notitia impedimenti ad Violantem deveniſſet, quæ circumſtantia evidenter evincit, gratiam fuiſſe eo ſub præſuppoſito conceſſam. Porro gratia conceſſa importat diſpenſationem in radice Matrimonii, quæ a Romanis Pontificibus concedi conſuevit, urgente magna cauſa, & quando agitur de impedimento Matrimonii, ortum habente, non a Jure Divino, aut naturali, ſed a Jure Eccleſiaſtico, & per eam non fit, ut Matrimonium, nulliter contractum, non ita fuerit contractum, ſed effectus de medio tolluntur, qui ob hujuſmodi Matrimonii nullitatem, ante indultam diſpenſationem, atque etiam in ipſo Matrimonii contrahendi actu, producti fuerunt: de quibus omnibus a Nobis fuſe actum eſt, dum in minoribus Secretarii Congregationis Concilii munere fungeremur in Cauſa *Pragen. Matrimonii*, quæ fuit propoſita *die* 13. *Junii* 1720., 16. *Januarii* 1723., 28. *Auguſti ejuſdem anni*, & tandem reſoluta die 18. *ſequentis Septembris*, uti videri poteſt *tom.* 1. *&* 2. *Theſauri Reſolutionum* dictæ Congregationis, uti typis edita inveniuntur ea omnia, quæ tunc a Nobis deducta fuerunt. Cumque ſolius Romani Pontificis ſit, non ſolum diſpenſationes in radice Matrimonii indulgere, ſed etiam conditiones ſtatuere pro validitate gratiæ adimplendas; in ea, de qua nunc agitur, eo quodammodo ſtatuta dici poteſt conditio, quod tempore conceſſionis Violantes novum impedimentum ignoraret, ne ipſa contradicente, & obnitente, prout contigiſſet, ſi impedimentum ſciviſſet, conceſſa diſpenſatio diceretur: in hoc quippe rerum themate factum eſt, atque conceſſum, quidquid fieri, aut concedi poteſt, ut Matrimonium, cujus validitas fuerat approbata, perſiſteret; nec mulie-

gradus derivans ad obtinendam diſpenſationem exponatur.
Nunc vero res eſt, non de tertio & quarto, ſed de duplici conſanguinitatis gradu. Itaque definitur novam diſpenſationem fuiſſe neceſſariam.
Secund. controverſiæ caput examinatur.
Ex ipſo Brevi patet novam diſpenſationem ideo fuiſſe conceſſam, quia putatum mulier ignoraſſet impedimentum.
Gratia ex ſecundo Brevi conceſſa diſpenſationem importat in radice Matrim. cujus ope nulliter contracti Matrim. effectus de medio tolluntur.
Solius Roman Pont. eſt eam concedere, & conditiones quaſcumque preſcribere.
In caſu, de quo agitur, ſtatuta conditio dici poteſt, mulierem tem-

pore conceſſionis novum impedimentum latere.

ri ſublata eſt facultas impugnandi ex novo capite validitatem, ſi novi impedimenti notitiam, tempore conceſſionis gratiæ, novæque diſpenſationis, habuiſſet, nulla habita conſideratione notitiæ ſupervenientis poſt conceſſionem Brevis; ea quippe ſuperveniens, ſuperveniret poſt ſublatum ope novæ diſpenſationis duplicitatis gradus impedimentum.

Tertium caput expenditur: & probatur, mulierem ſciviſſe novum impedim. tempore conceſſionis gratiæ.

Judicium itaque Cong. pro nullitate Matrimonii approbatur & tranſitus ad ſecunda vota permittitur. Dat. 27. Septemb. 1755.

§. 8. Poſt hæc nihil aliud remanet, quam, ut videatur, an tempore conceſſionis gratiæ Violantes haberet notitiam novi impedimenti. Cumque ex documentis, & teſtibus quacumque exceptione majoribus demonſtratum ſit, quod Violantes impedimenti notitiam, ante conceſſionem, & tempore conceſſionis gratiæ, habuerat, & habebat, & omnia parabat neceſſaria pro inſtauranda controverſia ſuper nullitate Matrimonii in vim novi impedimenti, cui in primo Brevi non fuerat derogatum; nedum approbamus Congregationis Concilii judicium ultimo loco prolatum pro nullitate Matrimonii, ſed hoc noſtro Decreto inter acta Congregationis Concilii aſſervando, & per Litteras Apoſtolicas in forma Brevis etiam corroborando, dicimus, & pronunciamus, Matrimonium contractum inter Violantem Joſepham Enriquez de Almada, & Aloyſium Franciſcum Sanchez de Baena, nullitatis vitio laborare, & quatenus aliud Canonicum non obſtet impedimentum, poſſe utrumque ad alia vota tranſire.

Datum apud S. Mariam Majorem die 27. Septembris 1755.

BENEDICTUS PAPA XIV.

QUÆ, ET QUALIS

IX. Conveniat exemptio ab Archiepiſcopi Neapolitani juriſdictione Hoſpitali S. Angeli a Nido nuncupat. ejuſdem Eccleſiæ, & perſonis, decernitur & declaratur.

BENEDICTUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI.

Ad perpetuam rei memoriam.

Procem. Pont. ſtudium in componendis inter Perſonas Eccl. controv.

PRæclarum ſemper fuit, ac laudabile, opportuno conſilio adverſus ea occurrere, quæ Divinum cultum imminuere, bonumque publicum perturbare videntur, eas præſertim controverſias Apoſtolica auctoritate dirimendo, quæ animarum diſſenſionem in rebus Eccleſiaſticis foventes, mutuam caritatem labefactant, & quaſi fontes ſunt aliorum innumerabilium malorum. Quamobrem ſæpe Nos Prædeceſſorum Noſtrorum exemplis inhærentes, quanquam graviſſimis aliis curis, quæ ab Apoſtolico miniſterio disjungi nequeunt, aſſidue implicati ſumus, haud tamen prætermiſimus cauſas diſſenſionum hujuſmodi ad Nos avocare, illas diligenter examinare, noſtriſque oculis perſcrutari, ac cognoſcere. Quos quidem conatus, laboreſque Noſtros, qui veræ ſolidæque pacis auctor eſt Deus, pro ſua in Nos immenſa benignitate approbare & benedicere dignatus eſt; nam inter illas, vel Eccleſias, vel perſonas, ad quas Decreta Noſtra dreximus, inſperatam ante concordiam, non ſine magno Noſtro, ipſarumque partium gaudio, vidimus pleniſſime reſtitutam.

§. 2.

Digitized by Google

Vetuſtiſſimæ controverſiæ inter Arch. Neapolit. & Deputatos Sedilis a Nido.

§. 2. Porro ejuſmodi conditionis ac naturæ, cum adhuc in minoribus verſaremur, eam controverſiam exiſtimavimus, quæ ſæpius excitata eſt inter Deputatos Sedilis, quod a Nido appellant, & Archiepiſcopos pro tempore Eccleſiæ Neapolitanæ; eo quod in varios diverſoſque ſenſus diſtraherentur, tum Litteræ quædam Apoſtolicæ felicis recordationis Prædeceſſoris Noſtri Martini Papæ V. die 34. Aprilis anno 1426., ſeu veriori tempore, datæ ad bonæ memoriæ Raynaldum S. R. E. Cardinalem Brancaccium nuncupatum, quum hic Hoſpitale S. Angeli a Nido in Civitate Neapolis tunc temporis pene dirutum a fundamentis reſtituere, novaque dote, ex bonis ſibi a Deo collatis, ditare propoſuiſſet; tum nonnulla pro ipſius Hoſpitalis adminiſtrationem non ita multo poſt ab eodem Cardinali Apoſtolica auctoritate ſtatuta die 11. Martii 1427. tum demum aliud Apoſtolicum Breve ſimilis recordationis Prædeceſſoris pariter Noſtri Pauli Papæ III. expeditum ex officio Cardinalis Pœnitentiarii. Itaque quum diſſenſiones iſtæ nec longi temporis diuturnitate molliri, nec decretis ſeu reſolutionibus Ven. Fratrum Noſtrorum S. R. E. Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum extingui potuerint; quin potius noviſſimis temporibus magis magiſque viſæ fuerint recrudeſcere, eo quod reperta dicebantur vetuſta quædam documenta, quæ vel incognita prius erant, vel non ſatis probata: propterea, quum primum Dilectum Filium Noſtrum Antonium S. R. E. Presbyterum Cardinalem Serſalum nuncupatum, modernum ex conceſſione & diſpenſatione Apoſtolica Neapolitanæ Archiepiſcopalis Eccleſiæ Præſulem, & coram, & per litteras, proclivem propenſumque deprehendimus ad ea probanda, atque amplectenda, quæ a Nobis in gravi hoc negotio decernerentur, & ex corde cupere, ut finis aliquando tot litibus imponeretur, quas Archieſpiſcopi Prædeceſſores non alio ſuſtinuerant animo, niſi ut ipſis vitio verti non poſſet, quod jura Eccleſiæ ſuæ indefenſa reliquiſſent: hæc omnia ſtatim Cariſſimo in Chriſto Filio Noſtro Carolo utriuſque Siciliæ Regi Illuſtri denunciavimus, qui non modo propoſitum Noſtrum commendavit, ſed etiam pietate, qua præditus eſt, maxima, ſtudioque Religionis incenſus, magnopere Nos impulit, ut illud quamprimum executioni mandaremus.

Unde primum exortæ.

Fruſtra ad eaſdem eradicandas hactenus adlaboratum.

Has omnes ad ſe avocat, ſupprimitque Pont.

§. 3. Quare Cauſam & litem, quæ inter Cardinalem Archiepiſcopum ex una parte, & ab alia inter Sacriſtam ſeu Rectorem Hoſpitalis & Eccleſiæ SS. Angeli & Andreæ a Nido ac illius Gubernatores in Urbe Neapolis (cujus quidem litis verum ſtatum hic pro expreſſo haberi volumus) cum omnibus & ſingulis incidentibus, & emergentibus, annexis, & connexis, rebuſque aliis tam deductis, quam deductis, a quocumque Judice, Tribunali, & Congregatione, & præſertim a prælaudata Congregatione Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum, ad Nos ipſos avocantes, eamque omnino ſupprimentes, & extinguentes; motu proprio, ex certa ſcientia, & matura deliberatione Noſtra, ac de plenitudine Apoſtolicæ Auctoritatis declaramus, atque decernimus virtute dictarum litterarum in limine fundationis, ſeu reædificationis conceſſarum a Martino V. Prædeceſſore Noſtro, ad ſupplicationem dicti Raynaldi Cardinalis Brancacci, nec non aliarum Pauli III. ſimiliter Prædeceſſoris, dictorumque Statutorum, ſive Ordinationum ejuſdem Cardinalis Brancacci.

Per opportunas Litterarum Apoſtolicar. & ſtatut. Hoſpital. hic ſubjectas declarationes.

Exempt Hoſpital. ejuſdemque Eccl. Oratorii bonorum &c. ab ordinaria & Deleg. Archiep. juriſdictione.

§. 4. In primis Hoſpitale S. Angeli a Nido, ejuſque Eccleſiam exteriorem, nec non Oratorium, ſeu Cappellam interiorem, bona, reditus, jura, & pertinentias cujuſvis generis univerſas, fuiſſe, & eſſe pleno jure exempta a quocumque dominio, viſitatione, poteſtate, & juriſdictione tam Ordinaria, quam delegata Archiepiſcopi pro tempore Civitatis Neapolis, nobiſque, & Sedis Apoſtolicæ immediate ſubjecta.

Duorum virorum Electio, eorumque in adminiſtrandis redditibus auctoritates,

§. 5. Rurſus & ſecundo loco: Ad univerſitatem Nobilium memorati Sedilis a Nido ſpectare & pertinere jus eligendi quolibet anno duos ex eorum gremio Nobiles Viros, quorum unus ſit ſemper de Domo de Brancaccis; hiſque duobus, ut præfertur, electis, competere jus, & poteſtatem omnes fructus, redditus, & proventus, obventiones, & legata ad dictum Hoſpitale, Eccleſiam, & Capellam quovis modo pertinentia, & quæ pertinebunt in poſterum exigendi, petendi, recipiendi, & de receptis quietandi; necnon recepta pro commodo, &

utili-

Digitized by Google

utilitate dictorum Hoſpitalis, Eccleſiæ, & Capellæ, & Miniſtrorum illis inſervientium expendendi, & diſpenſandi, prout ipſis videbitur expedire, & neceſſe erit, in quocumque judicio agendi, experiendi, reſpondendi, & proſequendi.

Eorum eſt eligere Sacriſtam ſeu Rectorem Hoſpitalis.

§. 6. Prædictos duos Nobiles, ut ſupra electos, & in poſterum eligendos habere inſuper jus & poteſtatem deputandi atque eligendi in Sacriſtam, ſeu Rectorem Hoſpitalis, & Eccleſiæ, unum Clericum, ſeu Presbyterum, ad nutum, & voluntatem ipſorum quandocumque amovibilem qui tamen tempore ipſo deputationibus hujuſmodi ſit, ac reperiatur ab Ordinario ſuo rite, & canonice ordinatus, conſuetiſque litteris teſtimonialibus ſuper vita, & honeſtate ab ipſo ſuo Ordinario debite ac de recenti munitus.

Nec non vigintiquatuor tantum Clericos, ſeu Presbyteros eidem inſervientes.

§. 7. Item dictos duos Nobiles habere jus, & poteſtatem eligendi, ultra memoratum Sacriſtam, ſeu Rectorem, alios viginti quatuor, ſed non ultra, Clericos, vel etiam Presbyteros pro ſervitio ipſius Hoſpitalis, ejuſque Eccleſiæ, & Oratorii, nec non pro cura, & cuſtodia Bibliothecæ, ad ipſorum nutum & voluntatem quandocumque ſimiliter amovibiles: dummodo tamentem ſint, & unuſquiſque eorum ſit ab Ordinario ſuo, ut ſupra rite, & canonice ordinatus, ejuſque litteris teſtimonialibus de recenti munitus; & quatenus eligantur Presbyteri, dummodo iſti, & unuſquiſque eorum habeat a Curia Archiepiſcopali licentiam, quæ nondum expiraverit, celebrandi in Civitate, & Diœceſi.

Itidemque ſexdecim Miniſt. Laicos, omnes ad nutum amovibiles.

§. 8. Habere etiam dictos duos Nobiles jus & poteſtatem eligendi ad eorum nutum, & voluntatem, quandocumque amovibiles, & cum aſſignatione congrui Salarii ſexdecim, & non ultra, Miniſtros Laicos, pro ſervitio Infirmorum, curaque & cuſtodia Hoſpitalis, Eccleſiæ, & Bibliothecæ, prout ipſi duo Nobiles, & Sacriſta, ſeu Rector ordinaverint.

Duorum virorum exemptio a quacumque juriſdictione Archiepiſc. quoad geſtam adminiſtrationem.

§. 9. Præterea dictos duos Nobiles eſſe, & intelligendos eſſe, quoad adminiſtrationem ipſis incumbentem, liberos totaliter & exemptos a quacumque viſitatione, correctione & juriſdictione tam Ordinaria, quam delegata Archiepiſcopi; ita ut ipſi Archiepiſcopo neque de bonis, & redditibus Hoſpitalis per eos adminiſtratis, neque de legatis Hoſpitali relictis, aut in poſterum relinquendis, etiam cum onere Miſſarum, rationem ullam redere vel exhibere teneantur; ſed ſolum, finito anno, teneantur de receptis, & expoſitis, ac geſtis, & adminiſtratis, rationem & computum ſuis ſucceſſoribus reddere, ac eis, quod ſupereſt, aſſignare; & ſi aliquid mali geſſerint, aut adminiſtraverint, vel aliqua inter eos diſcordia orta fuerit, declaramus atque decernimus, ſpectare ad Univerſitatem Nobilium dicti Sedilis, vel ad quinque Nobiles per illam deputandos, jus & poteſtatem eos coercendi, & compellendi ad debitam ſatisfactionem abſque ulla ingerentia Archiepiſcopi, ſalva dumtaxat, ut infra, auctoritate Sedis Apoſtolicæ.

Similis exemptio Sacriſtæ ſeu Rectoris actu inſervientis.

§. 10. Item declaramus, atque decernimus Sacriſtam, ſeu Rectorem Hoſpitalis a duobus Nobilibus, ut ſupra electum, toto tempore, quo in hujuſmodi Officio permanſerit, eſſe, atque intelligendum eſſe totaliter exemptum a quacumque viſitatione, & juriſdictione tam Ordinaria, quam Delegata Archiepiſcopi, Nobiſque, & Sedi Apoſtolicæ immediate ſubjectum.

Itidemque & 24. Clericor. ſeu Sacerdotum, aliorumque 16. Miniſtr.

§. 11. Item eſſe ſimiliter exemptos a quacumque viſitatione, & juriſdictione tam Ordinaria, quam Delegata Archiepiſcopi, prædictos vigintiquatuor Clericos, ſeu etiam Presbyteros, nec non dictos alios ſexdecim Miniſtros Laicos, qui a memoratis duobus Nobilibus, ut ſupra, electi fuerint pro ſervitio Eccleſiæ, Hoſpitalis, & Bibliothecæ pro toto tempore, quo unuſquiſque ipſorum in Officio ſibi aſſignato permanſerit; ita quod Archiepiſcopus ratione delicti, vel contractus, aut rei, de qua agitur, ubicumque committatur delictum, ineatur contractus, aut res ipſa conſiſtat, nullam poſſit in eorum perſonas, & bona juriſdictionem, poteſtatem, viſitationem, ſeu dominium, nec jure Ordinario, nec jure Delegato, exercere, vel ab ipſis computum, ſeu rationem exigere.

Præfati Clerici ſeu

§. 12. Utque hac in parte omnis in poſterum, circa numerum, & perſonas exemptorum, turbarum occaſio præventive ſubmoveatur, Sacriſtæ ſeu Rectori Hoſpitalis

Digitized by Google

pitalis pro tempore exiſtenti diſtricte injungimus, ut Syllabum ſeu Rotulum diligenter conficere, & quoties propter mutationem perſonarum opus fuerit, renovare itidem teneatur, in quo ſcripta ſint nomina & cognomina ſingulorum vigintiquatuor Eccleſiaſticorum, & ſexdecim Laicorum prædictorum, ipſumque Rotulum propria manu ſubſcriptum, & ſigillo Hoſpitalis munitum Nuntio Apoſtolico Neapoli reſidenti, ut eum pro notitia ad Archiepiſcopum tranſmittere poſſit, tradere, & conſignare debeat: ita ut nemo ex prædictis Eccleſiaſticis, & laicis, utcumque electis, & deputatis a dictis duobus Nobilibus, exemptione aliqua niſi poſt hujuſmodi conſignationem gaudere, & multo minus aliquis ſive Clericus, ſive Presbyter, qui infra præfixum numerum dictorum vigintiquatuor, in Rotulo, ut ſupra conſignato, deſcriptus non reperiatur, exemptionem aliquam allegare poſſit, vel intuitu alicujus Capellaniæ, vel ex quo pro ſua devotione, at recepta etiam conſueta eleemoſyna, vel denique ex alio quovis titulo, ſeu prætextu, ad Eccleſiam exteriorem Hoſpitalis ſive ad Oratorium, & Cappellam interiorem, acceſſerit, aut accedat pro celebrandis inibi Miſſis, aut aliis Divinis Officiis peragendis. Hos enim omnes, tamquam nullo pacto exemptos, volumus, atque decernimus, ut ne quidem ad celebrandas Miſſas in Eccleſia, ſeu Oratorio admittantur, niſi exhibita Sacriſtæ ſeu Rectori conſueta licentia Curiæ Archiepiſcopalis celebrandi in Civitate & Diœceſi, quæ nondum expiravit.

Presbyteri, Laicique Miniſtri quandonam expreſſa exemptione gaudere incipiant.

§. 13. Declaramus itidem, atque decernimus, Rectorem ſeu Sacriſtam Hoſpitalis a duobus Nobilibus, ut ſupra, electum, toto tempore quo in hujuſmodi Officio duraverit, habere poteſtatem & juriſdictionem ſuper dictos vigintiquatuor Clericos, ſeu Presbyteros, nec non ſuper dictos ſexdecim Laicos Eccleſiæ, Hoſpitali, & Bibliothecæ addictos, eiſque reſpective inſervientes, poſtquam tamen in Rotulo, ut ſupra conſignato deſcripti fuerint, & non prius; ipſoſque corrigendi, puniendi, excommunicandi, & omnem juriſdictionem Eccleſiaſticam in eos exercendi, quotieſcumque contingat, ipſos in delictum, ſeu crimen aliquod incidere.

Idem omnes Rectoris juriſdict. ſubjiciuntur.

§. 14. Item declaramus, atque decernimus Sacriſtam, ſeu Rectorem, & alios vigintiquatuor Eccleſiaſticos in Rotulo deſcriptos, ſi Presbyteri fuerint, poſſe ſuas invicem, atque Infirmorum ibidem decumbentium, nec non etiam dictorum ſexdecim Miniſtrorum Laicorum Sacramentales Confeſſiones audire, & Sacram Euchariſtiam, atque Oleum Sanctum in ipſo Hoſpitali, & reſpective in ejus Oratorio, vel Eccleſia eiſdem miniſtrare, atque alia facere, quæ circa hæc neceſſaria fuerint, & opportuna: dummodo tamen ab Archiepiſcopo approbati fuerint, vel generaliter ad Confeſſiones audiendas in Civitate, & Diœceſi, vel etiam in genere pro Hoſpitalibus, & dummodo inſuper Oleum Sanctum infirmorum per eos quotannis accipiatur, conſueto ritu, & tempore, ab Eccleſia Cathedrali Metropolitana; quemadmodum illud accipiunt, & accipere tenentur Regulares, & cæteri exempti.

Rectoris aliorumque Sacerdotum facultas in audiendis Confeſſionib. cæteriſq. Sacr. Miniſtrandis.

§. 15. Item Rectorem ſeu Sacriſtam præfatum, nec non dictos alios vigintiquatuor Clericos Presbyteros, Hoſpitali, ut ſupra, addictos, non teneri accedere neque ad Synodum, neque ad publicas & generales Proceſſiones, aut alias quaſvis functiones Eccleſiaſticas, ab Archiepiſcopis pro tempore jure Ordinario, ſive etiam Delegato indicendas; & quatenus ipſi Proceſſionem aliquam facere velint, poſſe eas facere, dummodo faciant tempore diverſo ab illis indictis ab Archiepiſcopo, eaſque ducant prope muros Eccleſiæ, exterioris dumtaxat. In ea vero Proceſſione, quam Sacriſta, & Presbyteri Hoſpitalis facere ſolent die Feſto S. Candidæ, ad effectum accipiendi illius Imaginem ſive ſtatuam ab Eccleſia Metropolitana, declaramus atque decernimus, teneri, eos obſervare ordinem & formam, quam cæteri omnes obſervant, quando ob eamdem cauſam accipiendi ſtatuas ſuorum Patronorum accedunt ad ipſam Eccleſiam Metropolitanam.

Accedere non tenentur ad proceſſiones ab Archiepiſc. quocumque jure indictas. Suas ipſi Proceſſiones an & quomodo ducere debeant.

§. 16. Item declaramus, atque decernimus, Sacriſtæ, ſeu Rectori Hoſpitalis nullo pacto licere, & multo minus alicui ex dicti vigintiquatuor Eccleſiaſti-

Indulg. publicare, di-

cis

miſſorias concedere, aliaque id genus attentare prohibentur.

cis, Indulgentias, ſeu Jubilæum publicare, aut litteras dimiſſorias ad Ordines alicui, etiam ex ipſis vigintiquatuor, concedere, aut publicare Monitoria pro rebus ſubtractis, aut deperditis, aut reos extrahere ab eorum Eccleſia, & Hoſpitali, aut veſtibus, vel inſignibus Prælatitiis inter ipſam Eccleſiam, & Hoſpitale, & multo minus extra illa, uti & generaliter nullam aliam ſibi aſſumere facultatem, præter eas, quæ in hiſce noſtris litteris exprimuntur.

Rectoris facultas exercitia ſpiritualia exhibendi.

§. 17. Eidem tamen Sacriſtæ, ſeu Rectori de benignitate Apoſtolica concedimus, ut per ſe, vel per alium exercitia ſpiritualia ſemel in anno, ſed clauſis januis intra Eccleſiam ſive Oratorium Hoſpitalis, iis dumtaxat, qui exemptione, ut ſupra, gaudere debeant, libere, & licite præbere poſſit, cum ſcientia tamen, atque intelligentia Nuntii Apoſtolici Neapoli reſidentis: alio vero quovis tempore, caſu, & occaſione, nolumus omnino, quod intra Eccleſiam, Oratorium, aut Hoſpitale prædictum, ſive publice, ſive privatim conciones habeantur, aut quod non exempti ad prædicta exercitia ſpiritualia ullo unquam tempore admittantur, non obtenta prius & qualibet vice licentia in ſcriptis ab Archiepiſcopo.

Limitata facultas exponendi ſemel in menſe Sanctiſſimum Sacramen. irrequiſito Arch.

§. 18. Ad hæc eidem Hoſpitali de Apoſtolica benignitate ſimiliter concedimus, ut ſemel in quolibet menſe, ideſt prima die Dominica horis Veſpertinis, Sanctiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum in ejus Eccleſia exteriori, abſque alia Archiepiſcopali licentia publicæ adorationi exponi poſſit, ſervatis tamen legibus, & regulis ab Archiepiſcopo præſcriptis pro expoſitionibus hujuſmodi rite peragendis in aliis Civitatis Eccleſiis; & quatenus alio quocumque die, præter diem ut ſupra præſtitutum, Sanctiſſimum Sacramentum exponi velit, eo caſu licentia in ſcriptis ab Archiepiſcopo qualibet vice obtineri debeat.

Juſtiſſima præſervatio reverentiæ & obſequii Archiep. ab omnibus, etiam exemptis, ubique exhibendi.

§. 19. Ulterius declaramus, atque decernimus exemptionem, qua ſupra fruuntur, & gaudent, fruique & gaudere debent vigore dictarum litterarum Apoſtolicarum Martini V & Pauli III, nec non Ordinationum, ſeu Statutorum præfati Cardinalis Brancacci, Hoſpitale, ejuſque Eccleſia exterior, & Capella interior, duo Nobiles Deputati, Sacriſta ſeu Rector, necnon alii vigintiquatuor Clerici, ſeu Presbyteri, & ſexdecim Miniſtri laici in Rotulo, ut præfertur, deſcribendi, a quacumque juriſdictione tam ordinaria, quam delegata, viſitatione, poteſtate, & dominio Archiepiſcopi, intelligendam ſemper eſſe, ſalva reverentia eidem Archiepiſcopo de Jure debita ab omnibus, & quibuſcumque exemptis, non ſolum extra, ſed etiam intra ipſum Hoſpitale, ejuſque Eccleſiam, atque Oratorium.

Recenſitæ omnes perſonæ ut ſupra exemptæ declarantur immediate ſubjectæ S. Sedis auctoritati & juriſdictioni.

§. 20. Ac tandem declaramus, atque decernimus dictam exemptionem, & reſpective juriſdictionem, quam ſuperius competere diximus Sacriſtæ, ſeu Rectori in dictos vigintiquatuor Clericos, ſeu Presbyteros, & alios ſexdecim Laicos, puniendi, excommunicandi, & corrigendi; necnon facultatem eidem Sacriſtæ, dictiſque aliis Presbyteris attributam, excipiendi Confeſſiones Sacramentales ipſorum Exemptorum, atque infirmorum in dicto Hoſpitali decumbentium, prout etiam adminiſtrandi iiſdem infirmis alia Sacramenta Sanctiſſimæ Euchariſtiæ, & Extremæ Unctionis, ac præbendi, ut ſupra, ſemel in anno januis clauſis Exercitia Spiritualia, atque exponendi ſemel in menſe prælaudatum Sanctiſſimæ Euchariſtiæ Sacramentum, intelligi ſemper debere, ſalva in omnibus noſtra, & Sedis Apoſtolicæ Auctoritate, cui, vigore ipſarum literarum Martini, & Pauli Prædeceſſorum noſtrorum, atque Ordinationum Cardinalis Brancacci, Hoſpitale ipſum cum ſuis perſonis, & bonis immediate ſubjectum eſt.

Quæ exiſtenti pro tempore Apoſtol. Nuncio in Civitate Neapolis delegatur exercend.

Volumus propterea, ut Nuntio Apoſtolico in Civitate Neapolis reſidente, tanquam ſpeciali Delegato ejuſdem Sanctæ Sedis, quandocumque liceat, & quoties ei opportunum videbitur ipſum Hoſpitale, Oratorium, & Eccleſiam, ejuſdem Sacriſtam, ſeu Rectorem, alioſque tam Clericos, vel Presbyteros, quam Laicos a juriſdictione Archiepiſcopi tam ordinaria, quam delegata, ut præfertur, exemptos, in iis, quæ reſpiciunt divinum cultum, morum, vitæque honeſtatem, & adminiſtrationem prædictorum Sacramentorum, ac doctrinæ in Exercitiis Spiritualibus exponendæ paritate, & generaliter quoad omnia ſpiritualia, viſitare, corrigere, & punire, in eos quoſcumque juriſdictionis actus exercere, quos nomine

ne

Digitized by Google

ne Sanctæ Sedis, exercet, atque exercere poteſt, ac debet in alios hujuſmodi, qui in limine fundationis a poteſtate & juriſdictione ſuorum Ordinariorum exempti fuerunt, & Sedis Apoſtolicæ immediate ſubjecti. Et hæc omnia cum expreſſa declaratione, quod ea, quæ pro bono pacis & ad extinguendas tot lites, quæ non ſine magna Civitatis perturbatione hactenus exarſerant, huic Hoſpitali Sancti Angeli a Nido, ut præfertur conceſſa & declarata fuerunt, ab aliis Civitatis Hoſpitalibus nullo pacto in exemplum trahi poſſint.

Ampliſſimæ clauſulæ & decreta in præmiſſorum firmitatem.

§. 21. Decernentes quoque has Noſtras litteras & in eis contenta decreta hujuſmodi etiam ex eo quod quicumque in præmiſſis vel illorum aliquo quomodolibet intereſſe habentes, vel habere prætendentes ad hoc vocati & auditi non fuerint, aut ex quibuſve aliis cauſis, occaſionibus, vel prætextibus, de ſubreptionis, vel obreptionis, aut nullitatis vitio, ſeu intentionis Noſtræ, vel quovis alio defectu notari vel impugnari, aut alias infringi, ſuſpendi, limitari, vel eis in aliquo derogari nullatenus unquam poſſe: eaſque omnino ſub quibuſvis contrariis Conſtitutionibus, revocationibus, ſuſpenſionibus, limitationibus, aut aliis contrariis diſpoſitionibus generalibus, vel ſpecialibus, etiam motu, ſcientia, & poteſtatis plenitudine ſimilibus, ac alias quandocumque, & quibuſvis de cauſis pro tempore factis, & faciendis minime comprehendi, ſed ſemper ab illis exceptas, & quoties illæ emanabunt, toties in priſtinum ſtatum reſtitutas, ac de novo conceſſas, ſemperque, & perpetuo validas, firmas, & efficaces eſſe & fore, ſuoſque plenarios & integros effectus ſortiri, & obtinere, ac ab omnibus, ad quos ſpectat, & ſpectabit quomodolibet in futurum, perpetuo & inviolabiliter obſervari debere.

Aliter judicandi adempta facultas.

§. 22. Sicque, & non alias per quoſcumque Judices, Ordinarios, & Delegatos quavis auctoritate, & poteſtate fungentes etiam Cauſarum Palatii Apoſtolici Auditores, ac S. R. E. Cardinales, etiam de latere Legatos, Vicelegatos, dictæque Sedis Nuntios, ſublata eis, & eorum cuilibet quavis aliter judicandi, & interpretandi facultate, & auctoritate, judicari & definiri debere; ac irritum & inane, ſi ſecus ſuper his a quoquam quavis auctoritate ſcienter vel ignoranter contigerit attentari.

Efficaciſſima contrariorum derogatio.

§. 23. Non obſtantibus, quatenus opus ſit, Noſtris, & Cancellariæ Apoſtolicæ regulis, etiam de jure quæſito non tollendo, & prædictis Martini V. & Pauli III., aliiſque Apoſtolicis quorumcumque Romanorum Pontificum Prædeceſſorum Noſtrorum, ac in Synodalibus, Provincialibus, & univerſalibus Conciliis editis, generalibus vel ſpecialibus Conſtitutionibus & Ordinationibus, nec non quibuſvis prædicti Concilii Tridentini Interpretum, & aliarum ejuſdem S. R. E. Cardinalium Congregationum decretis, ſeu reſolutionibus, Apoſtolica etiam auctoritate confirmatis, ac quibuſvis actibus in contrarium præmiſſorum omnium, aut ſingulorum antiquitus, aut nuper factis, & iteratis, ſeu pluries & ſæpe repetitis, nec non dicti Hoſpitalis, illiuſque Eccleſiæ, & Domus, etiam juramento, confirmatione Apoſtolica, vel quavis firmitate alia roboratis, ſtatutis, & conſuetudinibus, etiam immemorabilibus; præmiſſis quoque, aliiſque privilegiis, indultis, & litteris Apoſtolicis, eiſdem Hoſpitali, & Eccleſiæ, ac Domui, illiuſque Gubernatoribus, ſeu Deputatis prædictis, per quoſcumque Romanos Pontifices Prædeceſſores prædictos, & Sedem Apoſtolicam, vel alios quoſcumque quacumque dignitate ac auctoritate fulgentes ſub quibuſcumque tenoribus, & formis, ac cum quibuſvis etiam derogatoriarum derogatoriis, aliiſque efficacioribus, & inſolitis clauſulis, nec non irritantibus, & aliis decretis in genere vel in ſpecie, etiam motu, ſcientia, & poteſtatis plenitudine ſimilibus, conceſſis, confirmatis, & innovatis: quibus omnibus & ſingulis, etiamſi de illis, eorumque totis tenoribus ſpecialis, ſpecifica, expreſſa, & individua, non autem per clauſulas generales idem importantes mentio, ſeu quævis alia expreſſio habenda, aut aliqua alia exquiſita forma ad hoc ſervanda foret, tenores hujuſmodi, ac ſi de verbo ad verbum, nihil penitus omiſſo, & forma in illis tradita, obſervata inſerti forent; præſentibus pro ſufficienter expreſſis & inſertis habentes, illis alias in ſuo robore permanſuris, ad effectum validitatis, & executio-

Digitized by Google

cutionis, ac obſervantiæ omnium & ſingulorum præmiſſorum, hac vice tantum harum ſerie derogamus: illaſque & illa juxta omnia & ſingula præmiſſa modificamus, limitamus, & reducimus; cæteriſque contrariis quibuſcumque.

Sanctio pœnalis.

§. 24. Nulli ergo omnino Hominum liceat paginam hanc Noſtræ avocationis, ſuſpenſionis, extinctionis, declarationis, conceſſionis, decreti, derogationis, modificationis, limitationis, & reductionis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Dat. 4. Octob. 1755. Pont. 16.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ mille-

---

X. CELEBRATIO TRIUM

Miſſarum Natalitio Chriſti die præcipuus Latinæ Eccleſiæ Ritus demonſtratur; ideoque univerſim ab Orientalibus, præſertim vero ab Armenis Liburno in Portu commorantibus non uſurpandus.

Ven. Fratri Nicolao Lercari Archiepiſcopo Rhodien. Congregationis Propagandæ Fidei Secretario.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabilis Frater, Salutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Conſcribendæ Epiſtolæ occaſio recenſetur.

IN ſuperiori ante proximum ad Nos habito acceſſu, retuliſti, Te in ſuſpicionem adductum, Sacerdotes Armenos Liburno in Portu commorantes Sacro Natali Domini die tres unumquemque Miſſas in nationis ſuæ templo celebrare, non prætermiſiſſe opportunas ad Piſanum Archiepiſcopum dare litteras, ut certior fieres, num res, prout ferebatur, ſe haberet, & ſi ita quidem, ex quo tempore invaluerit uſus, tria deſignato die offerendi Sacrificia; tibique fuiſſe a memorato Præſule reſcriptum, offerri ab Armenis Sacerdotibus in Liburnenſi ſuæ gentis Eccleſia tres Miſſas Natalitio Chriſti die, idque in uſu primum ea in Eccleſia fuiſſe poſitum a duobus Miſſionariis Parochis ſub annum 1725., exindeque ſemper rem eodem modo tranſactam; ac inſuper ejus gentis homines referre, multos per Orientem Sacerdotes Armenos Catholicos, ejuſdemque Ritus Miſſionarios Sancto Natalis Chriſti die tres Miſſas ſingulos celebrare a quibus porro omnibus, ipſe expetebas juſſa, de relinquenda, vel interdicenda trium Sacrorum oblatione, ab Armenis Sacerdotibus, Natalitio Chriſti die, Liburni in gentis ſuæ Eccleſia, fieri ſolita.

Latinæ Eccleſiæ Ritus eſt præcipuus ut ſinguli Sacerdotes tres Miſſas offerant Natalitio Chriſti die.

§. 2. Pervetuſtus eſt, atque univerſim in Latinam Eccleſiam receptus Ritus trini Sacrificii per unumquemque Sacerdotem Natalitio Chriſti die offerendi; verum apud Orientalem Eccleſiam nullum extat præfati Ritus veſtigium; ne verbum quippe de eo in Liturgiis Græco Arabicis Melchitarum, Syriacis, Chaldæiſque, neque etiam in reliquis Cophtorum, Armenorum, Græcorum, atque Ruthenorum, qui Græcos ſibi ritus adſcivere. Patres Baſiliani Cryptæ Ferratæ, etſi Latinos aliquot Ritus amplexi ſint, tres tamen Miſſas Natalis Domini die nec in memorato Monaſterio, nec alibi celebrare conſueverunt. Et in ipſa Provinciali Synodo habita ſub annum 1736. in Monte Libano, cui præfuit Joſeph Simonius Aſſemanus Præſul, qui juſſu Clementis XII. Prædeceſſoris noſtri eo profectus, impoſito ſibi muneri cumulate ſatisfecit, hæc leguntur *cap. 13. Sacroſancto Miſſæ Sacrificio: Privilegium autem, quod Latini Presbyteri habent in Natali Domini ter Miſſas celebrandi, ad noſtros Sacerdotes nullatenus extendendum*

Digitized by Google

milleſimo ſeptingenteſimo quinquageſimo quinto, quarto nonas Octobris, Pontificatus Noſtri Anno Sextodecimo.

J. Card. Pro Datar.

D. Card. Paſſioneus.

V I S A

Loco ✠ Plumbi.

De Curia J. C. Boſchi.

L. Eugenius.

Regiſtrata in Secretaria Brevium.

LA CELEBRAZIONE X.

Delle tre Meſſe nel giorno di Natale ſi prova Rito privativo della Chieſa Latina, e perciò da non poterſi uſare generalmente dagli Orientali, ed in particolare dagli Armeni dimoranti in Livorno.

Fratri Nicolao Lercari Archiepiſcopo Rhodien. Congregationis Propagandæ Fidei Secretario.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabilis Frater, ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem

NElla penultima udienza, che Noi le dammo, Ella ci eſpoſe, che avendo avuto qualche barlume, che i Sacerdoti Armeni, che ſono in Livorno, nella loro Chieſa nazionale nel dì del Santo Natale celebravano le tre Meſſe; non aveva tralaſciato di ſcrivere a Monſignor Arciveſcovo di Piſa, per ſapere, ſe il fatto era vero; e da quanto tempo in qua, eſſendo vero, ſi foſſe introdotto l'uſo della celebrazione delle tre Meſſe nel giorno predetto; e che dal Prelato l'era ſtato riſpoſto, celebrarſi da' Sacerdoti Armeni nella loro Chieſa nazionale in Livorno le tre Meſſe nel giorno di Natale: eſſerſi ciò incominciato a praticare da due Miſſionarj Parrochi nella detta Chieſa nell' anno 1725., ed eſſerſi ſempre da quel tempo in qua continuato nello ſteſſo modo: riferire altresì i nazionali, che nell'Oriente molti Sacerdoti Armeni Cattolici, e Miſſionarj dello ſteſſo Rito nel dì del Santo Natale celebrano le tre Meſſe; conchiudendo poi eſſa il diſcorſo col richiedere i Noſtri ordini ſopra o il laſciar correre, o il proibire la celebrazione delle tre Meſſe, che ſi fa da' Sacerdoti Armeni nel dì di Natale nella loro Chieſa Nazionale in Livorno.

Racconto del fatto, che diede occaſione di ſcrivere la preſente lettera.

§. 2. Il Rito della celebrazione delle tre Meſſe, che ſi fa ogni Sacerdote nel giorno del Santo Natale, è antico, ed univerſale nella Chieſa Latina; ma nella Chieſa Orientale non v'è veſtigio del predetto Rito: non facendoſene parola nelle Liturgie Greco Arabe de' Melchiti, nè in quelle de' Siri, o Caldei, nè in quelle de' Cofti, degli Armeni, e de' Greci, de' Ruteni, che hanno adottato il Rito Greco. I Padri Baſiliani di Grotta Ferrata, benchè in molti capi abbiano adottato alcuni Riti Latini, non celebrano però nè nel detto Monaſtero, nè in altro le tre Meſſe nel giorno di Natale. E nel Sinodo Provinciale tenuto l'anno 1736. nel Monte Libano ſotto il Patriarcha Antiocheno colla preſidenza di Monſignor Giuſeppe Simonio Aſſemani, che per ordine del Noſtro Predeceſſore Clemente XI, eſſendoſi portato colà, adempì lodevolmente il ſuo miniſtro, così ſi legge *al cap. 13. de ſacroſancto Miſſæ Sacrificio: Privilegium autem, quod Latini Preſbyteri habent in Natali Domini ter Miſſas celebrandi, ad*

L'uſo di celebrarſi tre Meſſe nel giorno di Natale da ciaſcun Sacerdote è Rito privativo della Chieſa Latina.

dum eſſe decernimus, & ſtatuimus: non quod morem illum Sanctæ Romanæ Eccleſiæ omnium Eccleſiarum matris, ac magiſtræ condemnemus: abſit hoc a nobis, qui filii illius obſequentiſſimi ſumus; ſed quia veterem noſtrum ritum ſervari volumus.

Ideoque Oriental. Eccleſia eo uti non poteſt.

§. 3. Hæc Synodus, prævio opportuno examine, fuit a Nobis confirmata, veluti noſſe licet ex Conſtitutione Noſtra in Bullarium Noſtrum illata. Cumque ex memorata Synodo, æque ac ex prædicatis Liturgiis Orientalibus innoteſcat, offerri quidem in Occidentali Eccleſia trinum Natali Chriſti die Sacrificium, non item vero in Orientali Eccleſia; jam locus fit regulæ latius per Nos firmatæ in Noſtris Encyclicis Literis datis octavo Kalendas Auguſti anni 1755. ad Miſſionarios per Orientem, prælique Congregationis Propagandæ Fidei impreſſis, non eſſe ſcilicet permiſcendos ritus; ſuum a Latina, ſuum itidem ab Orientali Eccleſia ritum ſervari oportere: hoc quippe eſt Sacris Canonibus ſancitum, Conſtitutionibus Apoſtol. cautum, ac S. Sedis perpetuo ſyſtemate, præfatis literis late demonſtrato, firmatum.

Vide ſuperius eaſdem Encyclicas litteras.

Diluitur objectum deſumpt. ex mutua Oriental. inter, & Latinam Eccleſiam nonnullorum rituum participatione.

§. 4. Et ſi unquam excipi contingeret, iiſdem in Litteris in exemplum per Nos adduci Latinos quoſdam Ritus ab Orientalibus, & viciſſim Græcos quoſdam Ritus a Latinis cooptatos, parata ſuppetit reſponſio, eſtque ejuſmodi, id factum, vel conſectarium fuiſſe immemorialis conſuetudinis ſecumferentis famam conceſſi Apoſtolici privilegii, vel inductum ex privilegio Apoſtolico vero, conceptoque; quarum quidem rerum, quod ad præſentem quæſtionem attinet, nec ſpecies ulla, quin potius perſpicua ex adverſo proſtat probatio. Cum enim Edeſſenus Archiepiſcopus, Armeni Ritus, Romæ degens facultatem ſibi expetiiſſet, celebrandi tres Miſſas Natalitio Chriſti die, utque facultas ejuſmodi ad reliquos etiam Sacerdotes Romæ commorantes protenderetur; propoſitis hujuſmodi precibus in Congregatione Sacræ Inquiſitionis coram Conſultoribus decimo tertio Kalen. Mar. 1710. relatiſque iterum in Congregatione de more habita in Palatio Apoſtolico tertio Kalen. Martii, negativum redditum fuit reſponſum: quamvis is, cui demandata fuit provincia ſcribendi ea de re, ſcriptoque ſuam proferendi ſententiam, in partem affirmativam ſeſe præſtiterit procliviorem, quemadmodum deprehendimus ex ſcriptis negotium illud attingentibus, quæ ex ædibus Sacræ Inquiſitionis afferri ad Nos voluimus, & hoc fuit quidem dubium tunc propoſitum: *An dicto Archiepiſcopo concedendum ſit Indultum celebrandi tres Miſſas in die Nativitatis Domini more Latinorum, hocque extendendum ad omnes Presbyteros Armeni Ritus in Urbe commorantes*; hoc vero reſcriptum: *Quoad petitum Indultum celebrandi tres Miſſas in die Natalis Domini more Latinorum, reſpondendum eſſe negative.*

Alia peculiaris ratio adverſus Armenos Liburni commor.

§. 5. Prætereundæ nec ſunt, quæ in præfatis literis Noſtris §. 45. a nobis afferuntur. Cautum fuerat jam inde ab anno 1674. ut Armeni Liburno in Portu domicilium habentes, quippe una nobiſcum viventes, in Paſchatis, ceteriſque Feſtis diebus celebrandis, ad Gregorianum emendatum Kalendarium ſe conformarent. Tot tantaſque turbas commoverunt præfati Armeni, ut habita ſub annum 1699. iterata Congregatione decretum fuerit, ut uſus veteris Kalendarii Armenis Liburnenſibus relinqueretur, quouſque ad novum recipiendum ſeſe accommodaſſent, & quouſque Apoſtolica Sedes aliud edixiſſet. Eſt itaque Liburnenſibus Armenis ſua pro ratione voluntas, reſpuunt Latinum Ritum, uſum ſcilicet Kalendarii emendati, quamvis nobis intermixti vivant, ſitque illud juſtitiæ conſonum: cumque porro Latinum Ritum ter offerendi Sacrificium Natali Chriſti die ſibi indebitum expoſcant, facile captu eſt, haud decere, ut ſui votis compotes fiant.

Altera objectio deſumpta ex oblatione trini Sacrificii a Sa-

§. 6 Reliquum illud eſt, quod aſſeritur in Litteris Piſani Archiepiſcopi, Armenæ nimirum nationis homines Liburno in Portu commorantes aſſeverare, memoratas tres Miſſas a multis per Orientem Armenis Sacerdotibus Catholicis, ejuſdemque Ritus Miſſionariis celebrari: idque Nobis veriſimile videtur, at nihil inde in rem præſentem. Beatus Bartholomæus Bononienſis ex Fratrum Prædicatorum familia, fuit a Joanne XXII. Pontifice in Armeniam ablegatus ſub anno

1318.,

Digitized by Google

noſtra Sacerdotes nullatenus extendendum eſſe decernimus , & ſtatuimus : non quod morem illum Sanctæ Romanæ Eccleſiæ omnium Eccleſiarum matris , ac magiſtræ condemnemus : abſit hoc a nobis , qui filii illius obſequentiſſimi ſumus; ſed quia veterem noſtrum Ritum ſervari volumus .

§. 3. Fu queſto Concilio , dopo il dovuto eſame , confermato da Noi , come può vederſi nella noſtra Coſtituzione inſerita nel noſtro Bollario . E ricavandoſi non meno dal detto Concilio , che dalle allegate Liturgie Orientali , celebrarſi nella Chieſa Occidentale le tre Meſſe nel giorno di Natale , e non celebrarſi nella Chieſa Orientale , reſta aperta la ſtrada alla maſſima da Noi diffuſamente comprovata nella noſtra Lettera Circolare a' Miſſionarj d' Oriente ſcritta ſotto il giorno 27. di Luglio del preſente anno 1755. e ſtampata nella Stamperia della Congregazione di Propaganda , che non ſi confonda un Rito coll' altro , che la Chieſa Latina oſſervi il ſuo Rito , e la Chieſa Orientale il proprio : eſſendo ciò preſcritto da' Sagri Canoni , e dalle Apoſtoliche Coſtituzioni , e ſtabilito nel ſiſtema della Santa Sede , ampiamente dimoſtrato nella Lettera predetta.

E perciò non può uſarſi dalla Chieſa Orientale .

Si veda queſta lettera Circolare di ſopra .

§. 4. E quando mai ſi diceſſe , che nella ſteſſa Lettera ſono allegati da Noi alcuni eſempj di Riti Latini adottati dagli Orientiali , e di alcuni Riti Greci adottati da' Latini , la riſpoſta è in pronto , ed è , ciò eſſerſi fatto o in ſequela d' una immemorabile conſuetudine , che porta ſeco la fama della conceſſione d' un privilegio Apoſtolico , o in ſequela d' un vero effettivo Apoſtolico privilegio: delle quali coſe nel caſo , ch' è in queſtione , non v' è apparenza , anzi piuttoſto v' è chiara pruova in contrario : imperocchè avendo Monſignor Arciveſcovo di Edeſſa , di Rito Armeno , che ſtava in Roma , pregato per avere la licenza di celebrare le tre Meſſe nel giorno di Natale , e che queſta licenza s' eſtendeſſe anche agli altri Sacerdoti Armeni , che erano in Roma ; propoſtaſi l' iſtanza nella Congregazione del S. Officio fra i Conſultori a' 17. di Febbrajo 1710. , e ripropoſtaſi nella Congregazione tenuta ſecondo il ſolito in Palazzo nel giorno 27. di Febbrajo , la riſpoſta fu negativa : ancorchè chi ebbe l' incombenza di ſcrivere , e di dire il ſuo voto in carta , foſſe ſtato molto proclive alla parte affermativa , come abbiam riconoſciuto , eſſendoſi fatte portare dal S. Officio le ſcritture appartenenti al caſo ; ed ecco il Dubbio propoſto : *An dicto Archiepiſcopo concedendum ſit Indultum celebrandi tres Miſſas in die Nativitatis Domini more Latinorum , hocque extendendum ad omnes Presbyteros Armeni Ritus in Urbe commorantes* : ed ecco la riſpoſta : *Quoad petitum Indultum celebrandi tres Miſſas in die Natalis Domini more Latinorum , reſpondendum eſſe negative .*

Riſpoſta all' obbietto d' eſſerſi tra Latini ed Orientali fatta vicendevole comunione di Riti .

§. 5. Nè dee tralaſciarſi quanto da Noi vien riferito nella predetta Noſtra Lettera Circolare al §. 45. Era ſtato ordinato ſino dall' anto 1674. , che gli Armeni , che hanno domicilio in Livorno , avvegnachè viventi con Noi , doveſſero conformarſi al Calendario Gregoriano corretto , nella celebrazione della Paſqua , e delle altre Feſte : Furono tanti i rumori , che da' predetti Armeni ſi eccitarono , che eſſendoſi tenuta nell' anno 1669. una nuova Congregazione , fu riſoluto , che ſi laſciaſſe correre l'uſo dell' antico Calendario riſpetto agli Armeni , che erano in Livorno , finchè ſi foſſero diſpoſti ad accettare il nuovo , e finchè la Santa Sede non aveſſe ordinato diverſamente . Vogliono dunque gli Armeni , che ſono in Livorno , quello che vogliono . Non vogliono il Rito Latino , cioè l' uſo del Calendario corretto , benchè vivano fra noi , e benchè ciò ſia giuſto : e volendo poi il Rito Latino nelle tre Meſſe di Natale , che non gli tocca , non vi vuol molto a comprendere , che non è di dovere , che ſiano eſauditi .

Altro motivo particolare contrario agli Armeni di Livorno .

§. 6. Reſta quello , che ſi dice nella Lettera di Monſignor Arciveſcovo di Piſa , che i nazionali , che ſono in Livorno , atteſtano , celebrarſi in Oriente le tre Meſſe da molti Sacerdoti Armeni Cattolici , e da' Miſſionarj del loro Rito ; e ciò da Noi ſi crede veriſimile , ma non giova all' intento . Il Beato Bartolomeo da Bologna Domenicano , detto comunemente l' Apoſtolo degli Armeni ,

Seconda obbiezione fondata ſull' uſo di celebrarſi anche in O-

fu

Digitized by Google

cerdot. Armenis peragi ſolita etiam per Orientem. Præmiſſa opportuna hiſtorici facti narratione, praxis iſthæc ex erronea cauſa veriſimiliter derivata demonſtratur.

1318., & ab ipſo Maragenſis Epiſcopus inauguratus, exindeque translatus da Naxivanum Archiepiſcopatum. Quo ipſo tempore præfatus Beatus Bartholomæus celebri illa Miſſione fungebatur, aderat in Armenia Iſaias quidam Schiſmaticus trecentis ſeptuaginta diſcipulis præpoſitus. Mens ipſi inerat recta, & motus fama ſanctitatis B. Bartholomæi, edoctuſque ab ipſo Catholicæ Fidei veritatem, ſe in ſocium adjunxit, ſuis omnibus diſcipulis ſecum adductis: tuncque contigit, ut inſtitueretur Congregatio Fratrum unitorum, aſſumpto ab iis omnibus habitu Dominicani inſtituti, emiſſaque Profeſſione vitæ Regularis ſub Regula Sancti Auguſtini, & Fratrum Prædicatorum Conſtitutionibus. Videre eſt omnia in Opere Patris Galani *de conſenſione Armenæ Eccleſiæ cum Romana part. 1. pag.* 508. *& ſeq.* atque elucrubatius *tom.* 2. *hiſtoriæ virorum illuſtrium Dominicani* Ordinis Auctore Patre Tournon *lib.* 1. *pag.* 108. *& ſeq.* Iſthæc Congregatio ſubjecta fuit Magiſtro Generali Dominicanæ Familiæ ab Innocentio VI ſub annum 1356. ut colligere eſt ex ejus Litteris in Dominicanum Bullarium relatis *pag.* 143. & in generalibus totius Ordinis Comitiis habitis anno 1583. nova hæc Congreg. ad Regularis Provinciæ gradus jura, & honores attolli cœpit. Cum autem Iſaiæ diſcipuli unam noſcerent Arm. Linguam, præterea nullam, & plenam ceteroquin cum Dominicanæ Familiæ Religioſis unionem conſtituerent, neceſſe fuit, quemadmodum referunt præcitati Hiſtorici, ut Regulæ, Statuta, Breviarium, & Miſſale Ordinis in Linguam verterentur Armenam. Comperimus autem temporibus nobis proximis inſtetiſſe Patres Armenæ Provinciæ Ordinis Prædicatorum, quo ſibi liceret typis mandare ſua Breviaria, ac Miſſalia, e Latino in Armenum idioma translata; annuitque precibus Congregatio Romanæ univerſalis Inquiſitionis habita Sexto Idus Septembris 1713. deputatis emendatoribus, ſive præli typici præſidibus, ut ad opportunas regulas exigerentur omnia, liceretque exinde tuto ſibi polliceri, nullos in novam editionem errores irrepere, quod ſatis ſuperque in hujuſmodi caſibus alias contigiſſe conſtiterat; probavitque omnia Summus Pontifex in Congregatione, proximo die, ſeptimo videlicet Idus Septembris ejuſdemmet anni habita.

Ideoque ex ea nihil conficei.

§. 7. Cum itaque Dominicanum Miſſale in Armenam linguam verſum fuerit, cumque in Miſſali Dominicano tres reperiantur adnotatæ Miſſæ Natalitio Chriſti die celebrari ſolitæ, videtur admodum ſimile vero, Sacerdotes quoſdam Armenos, & Miſſionarios, videntes tres Miſſas a Patribus Dominicanis celebrari Natalitio Chriſti die, cœpiſſe & ipſos tria Sacrificia offerre, Dominicano Miſſali utentes in Armenam Linguam reddito; quoties autem ita ſe res habeat, quod veroſimilius eſt, quiſque ſanæ mentis homo facile animadvertet, haud ſubſiſtere fundamentum in oblatione trini Sacrificii a nonnullis Armenis per Orientem peragi ſolita, conſtitutum, nec eo juvari ullatenus poſſe Armenos Liburnos in Portu commorantes: eo quod tres Miſſæ in Miſſali Dominicano adnotatæ, ſemper Latini Ritus eſſe cenſeantur, etſi in Armenam Linguam verſæ, nec liceat Armenis pro arbitrio Latinos Ritus uſurpare.

Simillimo exemplo res confirmatur.

Simillimum Nobis ſuppetit exemplum ex Miſſa Latina Patrum Dominicanæ Familiæ in Græcam Linguam verſam juxta indultum a Bonifacio IX. datum Maximo Conſtantinopolitano Dominicanæ Familiæ viro, relatumque *t.* 2. Bullarii Dominicani *p.* 370. Ea quippe Dominicani Fratres quidem, nullatenus autem Græci, in Sacrificio offerendo uti poſſunt.

Monita ad Secretarium.

§. 8. Hæc itaque ſunt, quæ Nobis, quamvis male a podagra habitis, licuit colligere. Curæ tibi erit, Venerabilis Frater, deferre omnia ad Congregationem de Propaganda Fide; & ſi mandatum ab ea tibi fuerit, quod faciIlimum, ut ad Piſanum Archiepiſcopum reſcribas, opportunum fortaſſe erit, hujus ad te Noſtræ Epiſtolæ exemplum eidem reddendum curare. Interea Apoſtolicam tibi Benedictionem impertimur.

Dat. 29. Dec. 1755. Pont. XVI.

Datum apud S. Mariam Majorem die 29. Decembris 1755. Pontificatus Noſtri Anno Decimoſexto.

Digitized by Google

fu ſpedito nell' Armenia nel 1318. dal Pontefice Giovanni XXII. e fu da eſſo creato Veſcovo di Maraga , e poi traſportato all'Arciveſcovado di Naxivan. Nel tempo della celebre Miſſione del detto Beato Battolomeo eravi in Armenia un certo Iſaia ſciſmatico , che aveva ſotto di sè trecento ſettanta diſcepoli . Era eſſo di buona intenzione , e moſſo dalla fama della ſantità del B Bartolomeo , ed illuminato da eſſo della verità della Fede Cattolica, s'unì con lui , conducendo ſeco tutti i ſuoi diſcepoli : ed allora fu , che ſi formò la Congregazione de' Frati uniti, avendo tutti preſo l' Abito di S. Domenico , e fatta Profeſſione di vivere in vera Religione , ſeguitando la Regola di S. Agoſtino , e le Coſtituzioni de' Frati Predicatori . Il tutto ſi vede nell'Opera del Padre Galano *nella Conciliazione della Chieſa Armena colla Romana part. 1. pag. 508. e ſeg.* e con maggior felicità *nel tom. 2. della Storia degli Uomini Illuſtri dell'Ordine Domenicano* del Padre Touron *al lib. 1. pag. 108 e ſeg.* Fu queſta Congregazione ſotto poſta al Generale de' Domenicani dal Pontefice Innocenzo VI. l'anno 1356. , come ſi raccoglie dalla di lui Lettera nel Bollario Domenicano *al tom. 2. pag. 248.* , e nel Capitolo Generale tenuto l' anno 1583. queſta nuova Congregazione incominciò a prendere il rango di Provincia . Non intendendo i Diſcepoli d' Iſaia altro , che la lingua Armena, e facendo l'unione coi Frati Domenicani , fu d'uopo tradurre in lingua Armena le Regole , gli Statuti , il Breviario, ed il Meſſale dell' Ordine , come raccontano i ſopraddetti Iſtorici . Ne'tempi a noi vicini ritroviamo avere i Padri dell' Ordine de' Predicatori della Provincia Armena pregato di poter fare ſtampar i loro Breviarj , e Meſſali tradotti dal Latino nell'idioma Armeno ; e la Congregazione del S. Officio tenuta ai 9. di Settembre 1713. ammiſe l'iſtanza , deputando i correttori , o ſiano Preſidenti alla ſtampa , acciò il tutto ſi faceſſe colle dovute regole , e colla ſicurezza, che nella nuova edizione non correſſero errori , come altre volte in ſimili occaſioni era pur troppo accaduto : ed il tutto fu confermato dal Sommo Pontefice nella Congregazione tenuta nel giorno ſeguente 7. di Settembre dell'anno medeſimo.

riente da Sacerdoti Armeni le dette tre Meſſe. Con una opportuna oſſervazione iſtorica ſi prova probabilmente erroneo nella ſua origine un tal uſo.

§. 7. Eſſendo dunque fatta la traduzione del Meſſale Domenicano in lingua Armena, ed eſſendovi nel Meſſale Domenicano le tre Meſſe nel giorno di Natale, pare aſſai veriſimile, che alcuni Sacerdoti Armeni, e Miſſionarj, vedendo che le tre Meſſe ſi celebravano nel dì di Natale da' Padri Domenicani , le abbiano ancor eſſi incominciate a celebrare, prevalendoſi del Meſſale Domenicano tradotto in Armeno : e quando queſto ſia , come è molto veriſimile , il fondamento della celebrazione delle tre Meſſe , che ſi fa da alcuni Armeni in Oriente ; ogni uomo di buon ſenno facilmente ne conoſcerà l' inſuſſiſtenza , e ch' eſſo non può in veruna maniera giovare agli Armeni, che ſono in Livorno ; appartenendo ſempre le tre Meſſe, che ſono nel Meſſale Domenicano, benchè tradotte in lingua Armena, al Rito Latino ; e non potendo gli Armeni prevalerſi a loro capriccio del Rito Latino. Simile è l'eſempio della Meſſa Latina de' Padri Domenicani tradotta in lingua Greca, giuſta la conceſſione fatta da Bonifazio IX. a Maſſimo di Coſtantinopoli Domenicano, che è *nel tom.* 2. del Bollario Domenicano *pag.* 317. celebrandoſi eſſa da' Domenicani , e non potendoſi celebrare da' Greci.

E perciò inutile per l'intento.

Si conferma l'aſſunto con un eſempio del tutto ſimile.

§. 8. Ed ecco quanto abbiamo potuto raccorre, non oſtante l'eſſere malamente trattati dalla podagra. Sarà ſua cura il notificare il tutto alla Congregazione di Propaganda ; e ricevendo da eſſa gli ordini, come ſi può credere, di ſcrivere a Monſignor Arciveſcovo di Piſa, caderebbe forſe in acconcio di fargli capitare una copia di queſta Lettera , che ſcriviamo a Lei : alla quale intanto diamo l' Apoſtolica Benedizione.

Ordine pe'l Secretario.

Datum apud S. Mariam Majorem die 29. Decembris 1755. Pontificatus Noſtri Anno Decimoſexto.

Data 29. Decemb. 1755. e decimo ſeſto del Pontefıcato.

Digitized by Google

XI. EXCITANTUR OMNES

Græci Ritus Orientales, ut nova Euchologii editione utantur; narratur quoque quid pro ea perficienda factum fuerit; & quæ eidem novæ editionis Euchologio præpoſita ſunt Monita, latius explicantur.

EPISTOLA PRIMA.

Ad Archiepiſcopos, Epiſcopos, alioſque Ritus Græci Eccleſiaſticos, Sæculares & Regulares, gratiam & communionem Sedis Apoſtolicæ habentes.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabiles Fratres, ac dilecti Filii, ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Proœm. a conteſtatione paternæ charitatis & Paſtor. ſollicitudinis in Græcam, aliaſque Orienta. nationes.

EX quo primum tempore Apoſtolicam B. Petri Sedem conſcendimus, uſque in præſentem diem, aſſidua Nobis videmur edidiſſe argumenta paternæ prorſus charitatis, qua dilectos Nobis in Chriſto Eccleſiaſticos, Laicoſque Orientales Nobis conſentientes, ſive, uti vocant, *Unitos*, & a ſchiſmatis labe immunes, complectimur; nihilque intactum reliquiſſe, quo ii, qui in ſchiſmate ſunt, ejuratis erroribus, Catholicæ unitati conſocientur. Nolumus hic quæcumque in hunc finem egimus, commemorare: quum & referta ſint Regeſta Congregationis de Propaganda Fide Decretis noſtris hac de re conditis, & Apoſtolicas Litteras, atque Conſtitutiones pro Orientalium rebus a Nobis editas, ion Bullarii noſtri Voluminibus unuſquiſque percurrere valeat. Illud Nobis propoſitum nunc eſt, ut Vos, Venerabiles Fratres, Dilectoſque Filios, certiores faciamus, abſolutum jam eſſe opus Correctionis Græci Euchologii, idque jam Typis ejuſdem Congregationis de Propaganda Fide impreſſum fuiſſe, poſt diuturnum rerum omnium examen, accuratiſſima caſtigatione emendatum; ideoque vos hortamur, ut hoc potiſſimum in ſacris actionibus adhibeatis, repoſitis aliis, quæ variis erroribus ſatis ſuperque infecta deprehenduntur: Quod quidem haud mirum videri debet; id enim incommodi facillime accidit, quoties in pluribus ac ſæpe iteratis unius Operis editionibus, ab iis, qui præſunt, aliquid omittitur exactiſſimæ illius diligentiæ, quæ neceſſaria eſt, ne aliqua, aut per fraudem, aut per inſcitiam, identidem interantur, aut adjiciantur, quæ in primævis puriſque editionibus non erant, quæque deinde reſecanda quum ſint, aut aliquo modo temperanda, tractu temporis cauſam præbent inſtituendis correctionibus, noviſque repurgatis editionibus; quemadmodum in ipſa quoque Occid. Eccleſia, quantumvis præ Orient. minoribus periculis expoſita ſit, evenisse dignoſcitur: quocirca Rom. ſæpe Pontifices coacti ſunt opportune conſulere, ut Miſſalia, Ritualia, Breviaria, & Martyrologia emendarentur, & caſtigata noviter ederentur. Verum quod attinet ad correctionem veſtri Euchologii, quod, ut optime noſtis, nihil aliud eſt, quam collectio Eccleſiaſticarum precum atque benedictionum, ideoque, ut Goarius explicat, Eccleſiæ veſtræ Rituale, ſeu Manuale, aut Sacerdotale, & Pontificale commode appellari poſſet, duo potiſſimum his noſtris Litteris agenda ſuſcepimus: hiſtoriam nimirum exponere correctionis, novæque editionis, quæ nuper perfecta fuit: & Monita quædam latius explicare, quæ in ipſius Euchologii veſtibulo opportune præpoſita ſunt: dilato in aliud tempus conſilio aperiendi vobis, ſi Deus vitam & vires Nobis largietur, res alias complures ad Euchologium ipſum pertinentes, quæ nec ſatis recte præſentibus Litteris nimis in longum protrahendis inſererentur, & immodicum Nobis afferrent laborem, ætati Noſtræ prorſus alienum, nec

Pontificis conſilium in Encyclicis hiſce Litteris conſcribendis.

Græcum Euchologium quid.

Summa eorum, quæ hac Epiſtola continentur.

apte

apte conciliandum cum reliquis magni momenti curis, quæ nunc præſertim Nos in Apoſtolici Miniſterii procuratione circumſtant, & a quibus Nos modo expedire non poſſumus.

§. 2. Philippus IV. Hiſpaniarum Rex Catholicus is fuit, qui ſub annum 1631. habito ad Apoſtolicam Sedem recurſu, expoſuit, delatum ſibi eſſe a Græcis Unitis ditionis ſuæ Terras incolentibus, editum fuiſſe a Græcis ſchiſmaticis Euchologium pluribus erroribus vitiatum, ſimulque rogavit, ut abſurdis, quæ inde manare poſſent, opportunis remediis occurreretur. Summus autem Pontifex Urbanus VIII. ſtatim egregio operi manum admovit, deputata ad Euchologii correctionem peculiari Congregatione, cui & ipſe primum nonnullos S. R. E. Cardinales, Romanæque Curiæ Prælatos, atque Theologos magni nominis, adſcripſit: & alios per Orbem tunc maxime Eccleſiaſticæ eruditionis laude præſtantes viros, eidem Congregationi adſcribendos, Romam accivit. Inter hoc vocatus fuit Dionyſius Petavius Presbyter Societatis Jeſu in Galliis degens, qui tamen juſtiſſima affectæ ætatis excuſatione uſus fuit, ne tantum iter arriperet: & Joannes Morinus Gallicani Oratorii Presbyter, qui & ad Urbem acceſſit, & pluribus ſeſſionibus interfuit, in quibus multa ſcitu digna protulit, ad rem recte inſtituendam dirigendamque opportuna, de quibus alibi ſermonem habebimus. *Euchologii correctio, quando, quibuſque de cauſis primum inſtituta.*

§. 3. Summum profecto ſtudium ac diligentiam in demandatum ſibi opus contulerunt ii, qui Congregationem ab Urbano Pontifice deputatam conſtituebant; eorumque curas atque labores innuit Leo Allatius quum de Græco Euchologio ſermonem habens, ita ſcripſit: *De libro plura poſſem referre, & examinare: verumtamen, cum ſub cenſura, ac judicio acerrimorum virorum ſtet, ſententiam de eo veram, & judicium infallibile expecto*. Et quidem duo ſupra octoginta ſeſſiones inter eos habitæ fuerunt, ut olim teſtatus eſt Cardinalis Franciſcus Barberinus ſenior, in Congregatione de Propaganda Fide, quæ die 23. Januarii anni 1645. coacta fuit coram Innoc. Papa X. paulo poſt obitum illius Deceſſoris Urbani, ejuſdem Cardinalis Patrui. Non ideo tamen abſoluta fuit Euchologii emendatio, nec nova editio confici potuit. *Quantoque ſtudio ſub Urb. VIII. & Innoc. X. PP. curata fuerit.*

§. 4. Subſequentium Pontificum tempore propoſitum nunquam omnino fuit deſertum, ſed parum lenteque promotum; dum novis, ut aſſolet, negotiis ſupervenientibus, incœptorum antea exitus & finis retardatur. Quum autem Deo Optimo Maximo viſum fuit Nos, licet immeritos, ad Summum Pontificatum evehere, inter primas, quas libenter aſſumpſimus, curas, hæc fuit, de correctione librorum Orientalis Eccleſiæ, præſertim vero Euchologii Græcorum. Quare, ut optatam Nobis metam aliquando contingere liceret, hæc, quæ ſequuntur, mandata per Nos tempeſtive edita, & executioni diligenter tradita fuerunt. Primum itaque collecta, & in ordinem digeſta ſunt Acta Congregationum, quæ ſub Urbano VIII., & Succeſſoribus Pontificibus habitæ fuerant, ut comperta fieret captarum reſolutionum ſententia, quantumvis illæ Pontificia confirmatione roboratæ non fuiſſent; neque enim unquam ad Summos Pontifices facta apparebat earum relatio, ſed in opportuniora tempora, juſtas fortaſſe de cauſis, dilata. Deinde quum jam omnes e vivis exceſſiſſent, quicumque olim adſcripti fuerant prædictæ Congregationi, ad Euchologii correctionem inſtitutæ, Nos alios S. R. E. Cardinales, & Conſultores ad graviſſimum opus urgendum deputavimus; e Cardinalibus nimirum bo. mme. Antonium Xaverium Gentili, Philippum Monti, Joachimum Beſozzi, & Aloyſium Lucini, reſpective nuncupatos, qui omnes jam ex hac vita migrarunt; Congregationis autem Præfectum conſtituimus Dilectum Filium Noſtrum Fortunatum Presbyterum Card. Tamburini nuncupatum, qui ſoſpes vivit; Conſultores vero deſignavimus Dilectos Filios Fr. Joſephum Auguſtinum Orſi Ord. Prædic. Palatii Noſtri Apoſtolici Magiſtrum, Leonardum Siderer Societ. Jeſu Presbyterum, Dominicum Vitali Monachum Ordinis Sancti Baſilii, Thomam Sergium e Piis Operariis Sacerdotem, & Dominicum Teoli Presbyterum Romanum, quorum aliqui ſuperſtites ſunt, alii ſupremum diem obierunt: denique ejuſdem Congregationis Secretarium elegimus Dilectum Filium Magiſtrum Nicolaum Antonellum Prælatum Noſtrum Domeſticum. *Opus ſequentibus tempor. intermiſſum, ſummo ſtudio Pont. inſtauravit.* *Congreg. ex ſpectabilibus Viris reſtituit, quorum nomina recenſentur.*

Digitized by Google

His omnibus præſcriptum fuit, ut certis recurrentibus diebus inter ſe convenientes, de rebus eorum cognitioni delegatis tractarent; id quod per integrum decennium exactiſſime præſtitum fuit. Quum autem olim controverſia fuiſſet de methodo in examine rerum ſervanda; cenſentibus nonnullis, ut ante omnia de Sacramentorum formis inquireretur, aliis vero ſuadentibus, ut ſecernerentur ea, quæ ad ſimplicium Presbyterorum officium pertinent, ab iis, quæ ſunt Epiſcoporum propria: Nos hujuſmodi controverſiam de medio ſuſtulimus, jubendo, ut Euchologii reviſio, & correctio, a prima illius pagina ad ſubſequentes gradatim produceretur, eodem ordine, quo Euchologium ipſum conflatum, impreſſumque conſpicitur. Denique præfato Congregationis Secretario id oneris impoſuimus, ut ante ſingulas ſeſſiones, folium efformaret, non modo cuilibet ex Cardinalibus, & Conſultoribus qui conventuri erant, ſed Nobis etiam, qui omnibus de rebus in Congregatione diſcutiendis certiores fieri volebamus, opportune tradendum; quo in folio, indicatis proponendarum quæſtionum capitibus, adnotaretur primo quidquid ſuper illis expenſum, atque concluſum fuerat in Congregationibus habitis ſub Prædeceſſoribus Pontificibus, quatenus in anteactis Congregationibus de ipſis agi contigiſſet: deinde ea, quæ circa hujuſmodi quæſtiones in Theologorum libris conſcripta, & in Eccleſiaſticis monumentis relata haberentur.

Sapientiſſimam ſtatuit totius rei agendæ, & perficiendæ rationem.

Peculiaris cura in conferendis veteribus Euchologiis, adhibita a Congreg. Secretar.

§. 5. De veteribus Euchologiis, uti par erat, inſpiciendis, conferendiſque, minime neceſſe fuit eumdem Secretarium monere; quem porro invenimus & Græcæ Linguæ peritum, & ſacra eruditione, doctrinaque præſtantem, paratumque ad magnos quoslibet perferendos labores in Apoſtolicæ Sedis obſequium & utilitatem: quemadmodum ſæpe alias, rebus ita expoſcentibus, ac etiam editis plurimo ſtudio voluminibus, demonſtravit. Notum cuique eſt, P. Jacobum Goarium Ordinis Prædicatorum, natione Gallum, octo ipſos annos in Orientalibus Regionibus commoratum, ubi omnia attente exploravit, Romam deinde veniſſe ſub anno 1640., diuturniſque collationibus habitis cum inſignibus doctrina viris, & rerum Græcarum peritiſſimis, Leone Allatio Romanæ Curiæ Præſule, Baſilio Falaſca Ordinis Sancti Baſilii Procuratore Generali, Georgio Coreſio, & Pantaleone Ligaridio, ut etiam de eo refert P. Echardus *De Scriptoribus Ordinis Prædicatorum Tom. 2. pag. 574.* in Galliam denique reverſum, in lucem edidiſſe Euchologium Græcum, una cum Latina illius verſione. Pro cujus Operis majori perfectione, quum doctus ac diligens Vir plures manuſcriptos Codices, & Libros Typis impreſſos, qui in ipſius Proœmio ad Lectorem recenſentur, inſpicere & perpendere non omiſiſſet, variantes lectiones ubique adjecit, & opportunas, doctaſque adnotationes huc illuc inſeruit. Opus iſtud primo prodiit Pariſiis anno Domini 1647. deinde Venetiis anno 1730. recurſum fuit.

De Euch. edito a P. Goario, deque hujus peritia Græc. Rituum.

Plures Euchologii Codices in Vaticana Biblioth. aſſervati.

§. 6. Norunt etiam eruditi Viri, complura Mſs. exempla Euchologii Græci in Bibliotheca Vaticana aſſervari: præterea extare in Barberina Bibliotheca celebre *Euchologium Barberinum S. Marci*, ſic dictum, propterea quod e Cœnobio S. Marci Florentiæ ad prædictam Bibliothecam olim tranſlatum fuit, illudque antiquiſſimum eſſe, ac decem ſæculorum ætatem ſuperare: quum Leo Allatius teſtatum reliquerit, a peritiſſimis ſui temporis viris, jam tunc nongentis annis vetuſtius fuiſſe habitum: *Omnium autem antiquitatem ſuperat Codex Barberinus in charta pergamena quadratis litteris accuratiſſime deſcriptus, ante nongentos, & plures annos, ſententia eorum, qui in hiſce rebus judicandis primi habentur, conſcriptus*. Illud quoque eruditis incompertum eſſe non poteſt, in Archivo Monaſterii Cryptæ Ferratæ pretioſum aſſervari Codicem, *Euchologium Patriarcale* nuncupatum, quem magnus Cardinalis Beſſarion, primus illius Monaſterii Abbas Commendatarius, ejuſdem Abbatiæ Monachis teſtamento legavit; quum ipſe eum dono habuiſſet a præclaræ memoriæ Cardinale Juliano Cæſarino: huic autem donatus fuiſſet in Concilio Florentino a Sacerdote Georgio Varj Cretenſe, quemadmodum teſtatur Arcudius; quapropter hujuſmodi Codex a Cardinali Beſſarione plurimi ſemper habitus fuerat. Omnes hi, quos innuimus, Euchologii Codices inſpecti, explorati, collatique invicem fuerunt, tum a Præſule Secretario, tum

Euch. Barberin. ejus denominatio, & antiquitas.

Euch. Cryptæ Ferratæ unde habitum, & cujus auctoritatis habeatur.

ab

ab aliis Congregationi adſcriptis idioma Græcum callentibus, quo rectius tutiuſque dirigeretur nova Euchologii editio; neque porro Noſtris hortationibus, aut monitis ad id opus fuit, quum ipſi ſua ſponte hujuſmodi curam ſuſceperint, ac ſumma diligentia ſubierint.

Amplior ei curæ, & labores, per Secr. cæteroſq. Congreg. adſcript. adhibentur.

§. 7. Neque ſimiliter neceſſe habuimus doctis Cardinalibus, & Conſultoribus Congregationem efformantibus in memoriam revocare ſapientes illas animadverſiones, quæ leguntur tum apud laudatum Joannem Morinum, in Præfatione illius *De Sacris Ordinibus*, tum apud Lucam Holſteinum *in Diſſertationem I. de Sacramento Confirmationis*, tum denique apud Authorem *Vindiciarum P. le Brun*, in his, quæ ſcripſit de Forma Sacramenti Euchariſtiæ; quaſque præ oculis omnino habere debet, quicumque vult de Græcorum Ritibus rectum judicium ferre. Injuſta quippe & fallax, Eccleſiæque paci atque unitati contraria eſt eorum judicandi ratio, qui Latinorum tantummodo Ritualium notitiam habentes, nec aliud ſcientes, præter ea, quæ tradiderunt nonnulli ex noſtris Scriptoribus, noſtrarum quidem rerum periti, ſed Græcarum conſuetudinum rudes, ejuſque rationis ignari, quam ſemper cum ipſis ſequuta eſt Apoſtolica Romana Sedes, non dubitarunt in ſacris Græcorum Ritibus ea omnia damnare, quæcumque Latino Ritui conformia, & conſentanea non reperiebant. Hæc, inquam, præfatis Cardinalibus & Conſultoribus ad Euchologii correctionem delectis minime commemorare oportuit, quum ipſi jam hujuſmodi agendi & judicandi normam ſibi propoſuerint, eamque reipſa pleniſſime ſequuti ſint: quemadmodum etiam revera factum fuiſſe agnovimus a Cardinalibus & Prælatis qui ſub Urbano VIII. in Congregationibus hac de re habitis ſententiam dixerunt. Quæ autem a Nobis demandata fuiſſe ſuperius innuimus, ea undequaque impleta fuerunt; nec ſatis dici poteſt, quam aſſidua diligentia & labore omnes Congregationem conſtituentes operi conficiendo incubuerint. Prædictus vero Secretarius, non ſolum ante ſingulas inter eos habendas ſeſſiones, injuncta ſibi folia docte & ſapienter elucubravit, Nobiſque exhibuit: verum etiam, poſt habitas ſeſſiones hujuſmodi, Congregatorum ſententias, atque reſolutiones Nobis referre non omiſit; Nos autem omnibus perfectis, & mature penſatis, eaſdem, prout in Domino expedire viſum eſt, approbavimus, & confirmavimus. Et hac quidem ſervata methodo, abſoluta eſt Euchologii correctio, & nova ejuſdem editio elapſo anno 1754 typis Congregationis de Propaganda Fide impreſſa eſt. Hæc habemus, Ven. Fratres, Dilecti Filii, quæ ad veſtram notitiam deduceremus, ut vobis compertum eſſet, quantum ſtudii, laboris, ac diligentiæ adhibitum fuerit, ut Euchologii veſtri editio correctiſſima in lucem prodiret.

Studium quoq. ſuum adjungit. Pont. Euch. correct. abſoluta.

§. 8. Porro ſub initium noviſſimæ hujus editionis quatuor poſita ſunt Monita, de quibus in hac Epiſtola, juxta id, quod ſuperius conſtitutum Nobis eſſe diximus, operæ pretium facturos nos eſſe exiſtimamus, ſi ea vobis breviter indicemus, quæ in iiſdem ſtatuendis præ oculis habita fuerunt.

Quatuor Monita Euchologio præpoſita, de quibus ſingulatim dicendum.

§. 9. Primum itaque Monitum his verbis conceptum legitur: *Sciendum eſt, quod Sacerdotes, qui Euchologio ſunt uſuri, noſſe debent Eccleſiaſticos Sanctorum Patrum Canones, & Catholicæ Eccleſiæ Conſtitutiones, ne divina adminiſtrantes Sacramenta, aliaque peragentes Officia, errare comperiantur. Cum igitur in ſacra Liturgia commemorationes fieri ſoleant, oportet primum quidem Romani Pontificis commemorationem agi, deinde proprii Epiſcopi, & Patriarchæ, dummodo Catholici ſint. Quod ſi alter eorum, vel ambo ſint ſchiſmatici, ſive hæretici, eorum commemoratio nequaquam fiat.* Quod ſane conſentaneum omnino eſt iis, quæ decreta fuerunt in Congregatione habita die prima Maii 1746. quæque approbatione noſtra confirmata fuerunt. Dubium in ea Congregatione propoſitum fuit ſequens: *Num in precibus, quæ Sacerdote, & Diacono in Protheſi recitantur, ponendum ſit Nomen Summi Pont. tum etiam in cæteris precibus: videlicet, Pro Summo Pontifice N.* Redditum autem fuit Dubio Reſponſum hujuſmodi: *In Inſtructione initio Euchologii adſcribenda, admoneantur Sacerdotes Græci, ut commemorationem faciant Summi Pontificis, & eorum Epiſcopi, ſeu Archiepiſcopi, ſi ſit cum Eccleſia Catholica Romana unitus, & inſuper ponatur alia Rubrica in*

Primum bipartitum Monitum: de commem. Ro. Pont. nec non Epiſc. & Patr. in Miſſa facienda.

Dubium in Congr. diſcuſſum & Decr. hac de re editum.

Digitized by Google

margine Liturgiæ , quæ eos remittat ad Inſtructionem . Viſum eſt enim hoc pacto ſuppleri debere, quæ in ipſo Euchologii Textu deſiderantur.

De prima Moniti parte , ſc. de comm. Roman. Pontificis.

§. 10. De commemoratione Romani Pontificis in Sacrificio Miſſæ, deque hujus diſciplinæ veſtutate , Nos ipſi fuſe diſſeruimus in Noſtro Tractatu *De Sacrificio Miſſæ sect.* 1. *n.* 219. ſed poſt ejus Libri editionem , idem argumentum , congeſtis pluribus haud ſane communibus monumentis , tractavit Dominicus Georgius noſter , dum viveret , intimus Sacellanus , *De Liturgia Romani Pontificis Tom.* 3. *cap.* 3. *num.* 14. ubi hæc habet : *Solemne ſemper fuit in Eccleſia Catholica, ut Romani Pontificis nomen inter ſacra Myſteria recitaretur* : deinde *num.* 22. ita ſubdit: *De Romani Pontificis nomine ad unum omnia vetuſtiſſima monumenta concordant , & exemplaria ſacri Canonis antiquiſſima* . Et quidem hujuſmodi commemorationem in Miſſa habitam fuiſſe oſtendunt Liturgia Ambroſiana, Miſſa Mozarabica, Miſſa Latina, quam Flaccus Illyricus Lutheranus vetuſto e codice exſcriptam protulit ; item antiquiſſima Liturgia , quæ legitur in vetuſtiori Codice Sacramentorum Eccleſiæ Romanæ, quam Ven. Cardinalis Thomaſius in lucem edidit ; omnes denique Sacri Miſſæ Canones , ſive impreſſi, ſive manuſcripti; quemadmodum fuſe demonſtrat memoratus Præſul Nicolaus Antonellus in ſua copioſa, ac erudita Diſſertatione , quam pro injuncto ſibi munere Secretarii præfatæ Congregationis ad Euchologii correctionem deputatæ , conſcripſit , & Typis cudendam curavit , tunc quum a Cardinalibus , & Conſultoribus ea de re diſceptari cœpit; quam etiam recuſam legere eſt in Appendice ad antiquum Miſſale Monaſticum Lateranenſe , *Tom.* 1. *Collectionis Liturgicæ* a P. Emmanuele de Azevedo adornatæ.

Monum, ex quibus vetuſtiſſimus in Latina Eccl. probatur hujus commemorat. Ritus.

An eidem primis ſæculis in Græca Eccleſia viguerit , diſputatur.

§. 11. Hactenus enunciata Monumenta ad Latinam Eccleſiam pertinent. Quod autem ſpectat ad Græcam Eccleſiam , Cardinalis Bona *Rer. Liturgicar. lib.* 2. *cap.* 11. *num.* 3. ignotum eſſe ait , an ea prioribos ſæculis in Sacrificio Miſſæ Romani Pontificis mentionem fecerit : *An vero primis ſæculis Græcia Orthodoxa mentionem fecerit Romani Pontificis , non liquet* . Porro Iſaacus Habertus *in Obſervationibus ad Pontificale Græcorum part.* 8. *obſervat.* 12. fatetur ſe inter prioris ævi monumenta nullum invenire, ex quo conſtet , in Orientali Eccleſia , infra Miſſarum actionem , Romani Pontificis memoriam fieri conſueviſſe : *Vellem factum , & laudarem ; ſed factum non lego : factum quidem laudarem* . Quum autem in quibuſdam antiquis exemplis Liturgiæ Sancti Joannis Chryſoſtomi ſequentia verba legantur : *Nicolai Sanctiſſimi Univerſalis Papæ longa ſint tempora*; credibile eſſe ait , temporibus S. Nicolai I. Pontificis Maximi , videlicet circa ann. Chriſti DCCCLVIII. , Patriarchæ nomini adjectum fuiſſe nomen Romani Pontificis . At vero laudatus Antonellus in citata Diſſertatione contendit, multo ante Epocham ab Haberto indicatam, in Eccleſia Græca Romani Pontificis commemorationem in Miſſa fieri conſueviſſe ; idque evincit tum aliis multis monumentis, tum eo potiſſimum facto quod refert Nicephorus *in Hiſtoria Eccleſiaſt. l.* 16. *cap.* 17. & teſtimonio nititur antiquioris atque gravioris Hiſtorici , Baſilii Cilicis. Acacius nimirum Conſtantinopolitanus Epiſcopus , Eutychianæ hæreſis fautor, Zenoni Imperatori auctor fuerat , ut infauſtum illud publicaret editum , *Henoticon* appellatum , quo irrita fiebat Sacri Chalcedonenſis Concilii definitio adverſus hæreſim Eutychetis . Quod cum Sanctiſſimus Pontifex Felix III. diſſimulare non potuerit, ideoque Acacium communioue privaverit, auſus eſt hic anno Domini CCCCLXXXIV. , novo & inaudito ad eam diem temeritatis exceſſu, Felicis Romani Pontificis nomen e Sacris Diptychis abradere . Quam ob rem damnata deinde fuit Acacii memoria , ejuſque damnationi acquievit Eccleſia Græca , ſub Hormiſda Pontifice , & Juſtino Imperatore; id quod a duobus Hormiſdæ Prædeceſſoribus , Anaſtaſio II. & Symmacho , obtineri nequiverat . Erat igitur in magna Conſtantinopolitana Eccleſia , (cujus exemplum procul dubio ſequutæ erunt inferiores aliæ Orientis Eccleſiæ (, erat, inquam, in Sacris Diptychis Romani Pontificis nomen , ideoque dicendum eſt , pro eo nominatim oratum fuiſſe inter Miſſarum ſolemnia . Quod ſi Acacius hujuſmodi nomen primus abraſiſſe dicitur , ejuſque factum ideo etiam improbatum ſpecialiter fuit .

Egregium factum, quo comprobatur affirmativa ſent.

quod ,

Digitized by Google

quod, ſine præcedenti alterius cujuſque exemplo, rem perpetraſſet novam, & eo uſque inauditam, quamvis anteactis temporibus inter Romanos Pontifices, & Regiæ Urbis Epiſcopos, offenſiones ac diſſenſiones non defuiſſent; hinc ſatis ſuperque evincitur, multo ante Acacii tempora, ideoque prioribus ſæculis, Romani Pontificis nomen Sacris Græcorum Diptychis inſcriptum fuiſſe, & in Miſſarum actione pro eo preces fieri conſueviſſe.

Commemoratio iſthæc, quid vi ſua importet.

§. 12. Sed quidquid ſit de hoc controverſo Eccleſiaſticæ eruditionis capite, Nobis ſatis eſt affirmare poſſe, commemorationem Romani Pontificis in Miſſa, fuſaſque pro eodem in Sacrificio preces, cenſeri, & eſſe declarativum quoddam ſignum, quo idem Pontifex tanquam Eccleſiæ Caput, Vicarius Chriſti, & B. Petri Succeſſor agnoſcitur, ac profeſſio fit animi & voluntatis Catholicæ unitati firmiter adhærentis; ut etiam recte advertit Chriſtianus Lupus, ſuper Conciliis ſcribens Tom. 4. *Editionis Bruxell. pag. 422. Hæc commemoratio eſt ſuprema & honoratiſſima Communionis ſpecies*. Neque id tantummodo probatur auctoritate Ivonis Flaviniacenſis *in Chronico pag.* 218. ubi ita legitur: *Noverit ſe a communione totius Orbis ſeparari, quicumque nomen Apoſtolici, pro qualicumque diſſenſione, in Canone non recitaverit*; aut vulgati Alcuini, qui *lib.* 1. *de Divinis Officiis cap.* 12. ita ſcripſit: *Conſtat, ab univerſi Orbis communione ſeparatos eſſe, ſicut B. Pelagius docet, qui qualibet diſſenſione, inter Sacra Myſteria Apoſtolici Pontificis memoriam ſecundum conſuetudinem non frequentant*; ſed gravior eſt ſententia Pelagii II. Summi Pontificis, qui ſexto Eccleſiæ ſæculo Apoſtolicam Cathedram tenuit, quique in ſuis litteris, relatis in Labbeana Conciliorum Collectione *Tom. 5. col.* 704. *& ſeq. & col* 810. ita ad rem noſtram ſcriptum reliquit: *Diviſionem veſtram a generali Eccleſia, quam tolerabiliter ferre non poſſum, vehementer ſtupeo; cum enim beatiſſimus Auguſtinus, Dominicæ ſententiæ memor, quæ fundamentum Eccleſiæ in Apoſtolicis Sedibus collocavit, in ſchiſmate eſſe dicat: quicumque ſe a Præſulum earumdem Sedium auctoritate, vel communione ſuſpenderit, nec aliam manifeſtet eſſe Eccleſiam, niſi quæ in Pontificalibus Apoſtolicarum Sedium eſt ſolidata radicibus, quomodo vos ab univerſi Orbis communione ſeparatos eſſe non creditis, ſi mei inter Sacra Myſteria, ſecundum conſuetudinem, nominis memoriam reticetis, in quo licet indigno, Apoſtolicæ Sedis, per ſucceſſionem Epiſcopatus, præſenti tempore videtis conſiſtere firmitatem?* Quibus Pelagii litteris uſus eſt quoque magnus Lugdunenſis Archiepiſcopus Sanctus Agobardus in ſuo Tractatu *De comparatione utriuſque regiminis*, qui impreſſus habetur *in Magna Bibliotheca Patrum, impreſſionis Lugdunenſis Tom.* 14. *pag.* 315. *num.* 21., & a Balutio recuſus fuit, inter alia ejuſdem Sancti Opera *Tom.* 2. *pag.* 49.

Eadem occaſione ſchiſm. intermiſſa, & in tractatu de unione, ſem. per ante alia quæque conventa.

§. 13. Satis præterea Nobis eſt, hoc tuto aſſerere poſſe, quocumque demum tempore in Eccleſia Græca recepta fuerit diſciplina orandi nominatim pro Romano Pontifice in Miſſa, eam certe in Græcis Eccleſiis viguiſſe pluribus ſæculis ante conflatum ſchiſma, nec niſi poſt funeſtam diviſionem fuiſſe intermiſſam. Extat epiſtola Petri Antiocheni Patriarchæ qui vivebat anno Chriſti 1053. ad Michaelem Cærularium, inſignem ſchiſmatis Photiani inſtauratorem, quam Græce & Latine edidit Joannes Baptiſta Cotelerius *Tom.* 2. *Momument. Eccleſ. Græc.* Michael dixerat, ſe mirari, quod Antiochenus ipſe Petrus, necnon Alexandrinus, & Hieroſolymitanus Antiſtites, Roman. Pontificem in ſacris Diptychis referrent; quemadmodum deſumitur *ex cit. Tom.* 2. *pag.* 140. Sed fanatici hominis audaciam Petrus acerrime perſtrinxit, oſtendens, ad ſuam uſque ætatem, tum Antiochiæ, tum Conſtantinopoli non fuiſſe intermiſſam Romani Pontificis commemorationem: *Ad hæc ego quoque teſtis ſum omni exceptione major, aliique mecum plures eorum, qui in Eccleſia præcellunt, quod ſub beatæ memoriæ Patriarcha Antiochiæ Domino Johanne, Papa Romæ, ipſe etiam Johannes nominatus, in ſacris Diptychis referretur. Conſtantinopolim præterea ante hos annos quadraginta quinque ingreſſus, reperi, ſub ſanctæ memoriæ Patriarcha Domino Sergio, prædictum Papam in ſacra Miſſa cum aliis Patriarchis referri.* Additur, nunquam agi cœptum de unione inſtauranda, niſi ea in antecessum admiſſa conditio

Digitized by Google

ditio fuerit, ut Sacræ Liturgiæ inſereretur Romani Pontificis commemoratio; neque vero conventam unionem pro impleta habitam fuiſſe, niſi præindicata initialis conditio reipſa executioni fuerit demandata. Ex quibus omnibus manifeſte eruitur conſenſio Eccleſiarum Latinæ & Græcæ, in agnoſcendo & ſtatuendo, ineſſe in præfata commemoratione proteſtationem ſubjectionis debitæ Romano Pontifici, tanquam Eccleſiæ Capiti, ac voluntatis permanendi in unitate Eccleſiæ, ut ſupra diximus; contra vero, per hujuſmodi commemorationis omiſſionem, declarari animum ſchiſmati pertinaciter adhærentem.

Probatur aſſertio iteratis exemplis inſtauratæ unionis, rebuſque geſtis ſub Michaele Palæolog.

§. 14. Quum Michael Palæologus Conſtantinopolitanus Imperator, anno 1263. & ſequenti, ſtudium ſuum declaraſſet redeundi una cum Græcis ſibi ſubjectis, in unitatem atque concordiam cum Eccleſia Romana, Urbanus IV. Prædeceſſor Noſter hanc conditionem diſerte propoſuit, teſte Niceta *lib. 5. cap. 2. Ut in ſacris Officiis e Diptychis Papæ nomen cum quatuor Patriarchis memoraretur*. Cumque ſubinde hujuſmodi unionis tractatio ab eodem Michaele Imperatore, & Patriarcha Joanne Vecco, reſumpta fuiſſet, ac de ea ſerio actum fuerit in Concilio Generali Lugduni habito anno Domini MCCLXXIV. Beatus Gregorius X. Pont. Max. aſſentientibus Patribus in Concilio congregatis ante omnia nonnullas propoſuit conditiones, quæ niſi acceptarentur, nullus Unioni tractandæ ac perficiendæ locus reliquum foret; quarum prima fuit: *Ut inter ſacras Hymnodias Papa cum aliis quatuor Patriarchis in Diptycha relatus memoraretur*; ut apud eumdem Nicetam habetur, *loc. cit.* Eam vero conditionem a Græcis acceptatam fuiſſe, & exequendo impletam, teſtatur Pachymeres *lib. 5. cap. 22. Ex hoc Legatorum adventu pacem factam referentium, duo conſecuta ſunt, vi prius conventorum; exauctoratio Patriarchæ, & Papæ in ſacro commemoratio publica*.

Impia Andronici intermedii Imperat. attentata.

§. 15. Michaeli Palæologo ſucceſſor in Imperio fuit Andronicus Filius, damnato ſchiſmati adeo perdite adhærens, ut, quoniam Pater unioni Eccleſiæ Græcæ cum Latina ineundæ operam contulerat, illius Corpus extra locum ſacrum ſepeliri permiſerit. Et quia, donec Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ præſideret Catholicus Patriarcha Joannes Vecco, minime ſperabat Imperator, deſtinatam ſibi ſchiſmatis inſtaurationem ad exitum perduci poſſe, Joſephum quemdam hæretica labe infectum in Patriarchalem Sedem intruſit. Exinde res in pejus ruere cœperunt, nec amplius obtineri potuit ſincera Eccleſiarum reconciliatio, donec coacto Ferrariæ Generali Concilio, quod deinde Florentiam translatum fuit, rebuſque inter Latinos Græcoſque Patres mature diſcuſſis, anno demum MCCCCXXXIX. dejectus fuit diviſionis paries, qui unam ab altera Eccleſia tam diu ſejunctam tenuerat.

Altera probatio ex factis Joannis Palæologi necnon Alexand. Patriar.

Utque omnibus teſtata fieret unionis peractæ veritas, Joannes Palæologus Græcorum Imperator juſſit in ſacris Diptychis reponi nomen Romani Pontificis; uti teſtatur vel ipſe ſchiſmaticus ſcriptor Sylveſter Sguropulus *in Hiſtoria Concilii Flor. ſeſſ. 10. c. 12.* Cumque ſubinde unionis conſtitutæ Decretum ad Philotheum Alexandrinum Patriarcham tranſmiſſum fuerit, non prætermiſit hic, in ſua reſponſione ad Eugenium IV. Pontificem data, teſtari, a ſe quoque ſtatutum fuiſſe, ut in Sacrificio Miſſæ, Romani Pontificis commemoratio, antequam aliorum Patriarcharum, fieri deberet: *Unde cum noſtris Ægyptiis Pontificibus, in cæteris Clericis noſtris ſtatuimus, ut ubique, in omnibus Chriſti Eccleſiis, inter Miſſarum ſolemnia, præ cæteris Patriarchis, memoriam Tuæ Beatitudinis facimus, ſicuti in Sacris Canonibus cautum eſt*; quemadmodum videre eſt in Actis Concilii Florentini a Cardinale Juſtiniano collectis *part. 2. collect. 22. pag. 323.*

Tertia denique ex pactis conventis inter Conſtantin. Imper. & Nicol. V. Pontific.

§. 16. Poſt Joannem Palæologum in Græcia imperavit Conſtantinus, qui quum ad Nicolaum V. Legatos miſiſſet, qui ſibi periclitanti opem implorarent, hoc ſimul profiteri non omiſit, ſe omni conatu daturum operam, ut concordia Florentiæ conſtituta optatam ſortiretur executionem; Ideoque effecturum, ut Pontificis Romani nomen ſacris Diptychis reſtitueretur, uti teſtatur Ducas in Hiſtoria Byzantina; *Imperator ſuppetias rogatum Romam jam antea miſerat, ut etiam concordia Florentiæ reconciliata reſtabiliretur, inque magnæ Eccleſiæ Liturgiis, Papæ nomen a ſacris Diptychis recitaretur*. Pontifex autem promptum ſe atque

pata-

Digitized by Google

paratum exhibuit ad afferendam illi pro viribus opem; ſimulque ipſum hortari, & urgere non deſtitit, ut Decretum Unionis in Concilio Florentino peractæ promulgaret, efficeretque, ut nomen Romani Pontificis *recitaretur in Diptychis, & pro ipſo nominatim expreſſe ab univerſa Græcorum oraretur Eccleſia, ſicut iis, qui Deo placuere, & Conſtantinopolitani Patriarchæ, & Imperatores hactenus ſervavere*; ut habetur in Annalibus Raynaldi, *ad annum Chriſti* 1451. *n.* 2.

§. 17. Hæc ſunt, quæ pertinent ad priorem partem primi Moniti, ubi agitur de obligatione Celebrantium, orandi pro Papa in Sacrificio Miſſæ; nec aliud prætèrea addendum videtur, niſi quod ante hujuſmodi Monitum, Catholici Epiſcopi Græci Orientales, in ſuis Synodis, hoc ipſum ſtatuere non omiſerunt; & Nos ipſi pro Italo Græcis opportuna Decreta edere non prætermiſimus. Anno Domini MDCCXX. Zamoſciæ habita fuit Synodus Provincialis, de mandato fel. record. Prædeceſſoris Noſtri Clementis Papæ XI. ac præſidente in ea Hieronymo Grimaldo tunc Archiepiſcopo Eleſſeno, & Apoſtolicæ Sedis Nuntio in Regno Poloniæ, deinde vero a recol. mem. Deceſſore Noſtro Clemente Papa XII. ad Cardinalatus honorem aſſumpto. In hujus itaque Synodi Decretis, quæ etiam a piæ memoriæ Benedicto Papa XIII. ſimiliter Prædeceſſore Noſtro, maturo præmiſo examine, confirmata fuerunt, ſub Titulo *de Fide Catholica*, ſequentia leguntur verba: *Eadem de cauſa*, nimirum ad removendam omnem ſchiſmatis ſuſpicionem, *& ad demonſtrandam ſinceram Membrorum cum Capite conjunctionem, cenſuit, ac præcepit, ſub pœnis arbitrio Ordinarii infligendis, ut ubicumque in ſacris Diptychis commemoratio Romani Pontificis facienda erit, præſertim vero tempore ſacrificii Miſſæ, in translatione Oblatorum, fiat claris & expreſſis verbis, quibus alter quam Romanus, univerſalis Epiſcopus deſignari non poſſit*. Conſentiunt Patres Concilii Libanenſis anno MDCCXXXVI. congregati, ſub præſidentia Dilecti Filii Magiſtri Joſephi Simonii Aſſemani Romanæ Curiæ Præſulis, & Ablegati Apoſtolici; in cujus pariter Concilii Decretis, ſub Titulo *de Symbolo Fidei, ejuſque profeſſione*, *n.* 12. hæc occurrunt verba: *Sanctiſſimi Romani Pontificis commemorationem, tam in Miſſis, quam in Divinis Officiis, ante Reverendiſſimi Domini Patriarchæ nomen, uti hactenus conſuevimus, celebrare non mittamus*. Et hoc etiam Concilium poſt accuratiſſimum rerum omnium examen, Apoſtolica auctoritate a Nobiſmetipſis confirmatum extitit, ut videre licet in Noſtra Conſtitutione, quæ incipit *Singularis*, *Tom.* 1. *Bullarii Noſtri*, *num.* 31. Petrus Arcudius in ſuo Opere *de Concordia Eccleſiæ Occidentalis & Orientalis lib.* 2. *cap.* 39. monitum adſcripſit pro Latinis Epiſcopis, in quorum Diœceſibus commorantur Græci, ut eos adigere ſtudeant ad faciendam in Miſſa commemorationem Romani Pontificis, ne qua reliqua ſit ſuſpicio propenſionis erga ſchiſma: *Epiſcopi Latini omnino curare debent, ut ſibi ſubditi Parochi Græci in unione Catholica ſint, & Summum Paſtorem agnoſcant, juxtaque veterem morem, pro illo ſolemniter deprecentur* in Sacrificio Miſſæ, de quo nempe eo in loco agit. Conſentanee autem ad hoc æquiſſimum monitum, in noſtra Conſtitutione pro Italio Græcis emanata, cui initium *Et ſi Paſtoralis*, quæque eſt 57. *in Bullarii Noſtri Tom.* 1. §. 9. *n* 4. ita cautum fuit: *Deinde Summi Rom Pont., ac Ordinarii loci, in Miſſis, atque Divinis Officiis, commemoratio fiat*.

Græci Orient. Catholici hujuſce commem. habendæ legem agnoſcunt, & in iteratis Syn. evulgant.

Eamdem Italo-Gr. indixit Pontitex.

§. 18. Sequitur pars altera ejuſdem primi Moniti, in qua, uti ſuperius notatum fuit, injungitur Sacerdoti Græco, ut infra Miſſam, poſtquam oraverit pro Pontifice Romano, oret pro proporio Epiſcopo, oret etiam pro ſuo Patriarcha, ſi tamen Catholici ſint: nam ſi eorum alter, vel uterque ſchiſmaticus eſſet, aut hæreticus, de illo, aut illis commemorationem facere non deberet.

Secunda Monitipars de Commemor. Epiſ. & Patr. habenda, vel omit.

§. 19. In Latina Eccleſia nulla ſe ſe offerre ſolet difficultas, quoad commemorationem faciendam illius Epiſcopi, in cujus Diœceſi Sacerdos Miſſarum ſacra facit. Hac de re Nos ipſi egimus in noſtro Opere *de Sacrificio Miſſæ ſect.* 2. *num.* 110. *Latinæ editionis*; ibique demonſtravimus, debere eum, qui in Diœceſi aliqua Miſſam celebrat, Epiſcopi Diœceſani loci mentionem facere, non vero alterius, in cujus Diœceſi ipſe ordinatus fuerit, ſeu cujus Ordinariæ Juriſdictioni ſubjectus ſit; neque vero licitum eſſe Regularibus, proprii Superioris

Latinæ Eccleſiæ diſciplina quoad commem. Epiſcopi.

Ge-

Generalis, aut aliis Sacerdotibus alicui Prælato inferiori Territorium ſeparatum habenti ſubjectis, hujuſmodi Prælati commemorationem facere in Miſſa: quum iis honor deferendus tantummodo ſit ei Superiori, ſeu Præſuli, qui Epiſcopali auctoritate, & ordine eſt inſignitus. Auctores vero, qui hæc omnia tradunt, & probant, ibidem a Nobis allati fuerunt. Quare nihil aliud hic adjiciemus, niſi quod præcitatus Dominicus Georgius, qui poſt editum noſtrum illud opus, ſuum prælo dedit Tractatum *De Liturgia Romani Pontificis*, pluribus antiquis perluſtratis Codicibus, hæc adnotata reliquit, *dicti Operis Tom.* 3 *cap.* 3. *n.* 23. *pag.* 32. *Omnia ferme vetuſtiſſima exemplaria Sacri Canonis Miſſæ, poſt Romanum Pontificem, nomen Antiſtitis deſignat, quod quidem nomen Florus, & antiquiores Expoſitores Miſſæ, quos in appendice damus, commemorant.*

Epiſcopus celebrans qua formula pro ſe oret in Miſſa.

§. 20. Utque adhuc a Latina diſciplina non diſcedamus, hoc etiam adnotabimus, Epiſcopum Miſſam celebrantem, pro ſemetipſo orare, ſe *indignum ſervum* compellando; quod conſentaneum eſt his, quæ leguntur *lib.* 8. *Conſtitutionum, quæ Apoſtolicæ dicuntur, inter Opera Patrum Apoſtolorum a Cotelerio edita Tom.* 1. *pag.* 407. ubi is, qui ſacrum facit, poſtquam pro aliis oravit, pro ſe deprecatur his verbis: *Adhuc rogamus Te pro nullius pretii homine, qui Tibi offero &c.* Præterea ſciendum eſt, in Urbe Roma ſolius Romani Pontificis commemorationem fieri, eo quod ipſe non modo ſit Summus Pontifex, ſed etiam ſpecialiter Romanæ Urbis Epiſcopus; ipſum vero Pontificem, dum Miſſam celebrat, pro ſe etiam orare, ad eum plane modum, quo Epiſcopus quilibet celebrans pro ſe ipſo Deum orat. *Poſtulaſti* (verba ſunt Innocentii III. in Epiſtola non adhuc edita, ſed in Regeſtis Vaticanis aſſervata, *lib.* 9. *num.* 33. qua reſpondet Epiſcopo Aurienſi, ſciſcitanti quomodo Pontifex Miſſam celebrans de ſe ipſo mentionem faciat) *Poſtulaſti præterea doceri, quibus verbis Pontifex Romanus utatur in eo loco Canonis Miſſæ, in quo Sacerdos inferior dicit, una cum Papa Noſtro, cum idem pro ſe tunc videatur orare, ac ſupra ſe Antiſticem non habere: ad quod devotioni tuæ taliter reſpondemus, quod Nos ibi dicimus: una mecum indigno famulo tuo.* Denique notandum eſt, a Latinis Sacerdotibus, commemorationem Archiepiſcopi, uti Metropolitani, in Canone minime fieri; ut etiam notat accuratus P. Merati *in ſuis Commentariis ad Gavantum part.* 2. *tit.* 8. *num.* 3. & quidem etiamſi vacet Sedes Epiſcopalis: *Si vero Epiſcopus Ordinarius loci in quo celebratur, ſit vita functus, prædicta verba omittuntur*, nimirum de eo non fit commemoratio: *ſed advertendum eſt, loco Epiſcopi, non poſſe nominari Vicarium Capitularem, quia licet, ſede vacante, Ordinarius ſit illius loci, non tamen eſt Epiſcopus illius Diœceſis. Rurſus neque nominari poteſt Archiepiſcopus, aut Patriarcha Provinciæ, intra quam continetur Epiſcopatus Epiſcopi defuncti, licet in eo habeat aliquam juriſdictionem; quia Archiepiſcopus, aut Patriarcha, non dicitur Ordinarius in Diœceſibus Suffraganeorum.*

Romæ ſolius Pont. fit mentio, & quare.

Pontifex celebrans quomodo pro ſe oret.

Archiep. nunquam fit mentio a Latinis in Miſſa.

Italo-Gr. quoad commem. in Miſſa Latinam diſciplinam ſervare debet.

§. 21. Nunc autem converſo ad Græcos ſermone, ſi quidem de Italo-Græcis agatur, hi omnimodæ ſubjiciuntur juriſdictioni Epiſcopi Latini, in cujus Diœceſi ſuum conſtituerunt domicilium, juxta Conſtitutionem LXXIV. Prædeceſſoris Noſtris Pii Papæ IV., quæ incipit *Romanus Pontifex*, *Bullar. Rom. Tom.* 2. de qua Nos fuſe differuimus in noſtro Tractatu *De Synodo Diœceſana lib.* 2. *cap.* 12. *noviſſimæ editionis Romanæ*. Itaque hujuſmodi Presbyteri Italo-Græci, in Sacrificio offerendo, Latinam diſciplinam ſequi tenentur, commemorationem ſcilicet facientes Romani Pontificis, & Epiſcopi loci, nunquam vero Orientalium Epiſcoporum, aut Patriarcharum, quantumvis Catholici ſint, quum hi nulla fruantur juriſdictione in Italia, & Inſulis adjacentibus; ut etiam ſtatutum eſt in præfata Conſtitutione noſtra: *Et ſi Paſtoralis* §. 8. *n.* 4. *Bullarii Noſtri Tom.* 1. *Conſt.* 57. Sane in Dictato Sancti Gregorii VII. Rom. Pont. *Can.* 10. hæc verba leguntur: *Quod Papæ ſolius nomen in Eccleſia recitetur.* Et quidem Dictatum hoc Conciliorum Collectionibus inſertum reperitur, nimirum Regiæ Pariſienſi *Tom* 26. Labbeanæ vero *Tom.* 6. *part.* 1. Non tamen ignoramus vigentem inter eruditos controverſiam, ſit ne Dictatum illud genuinum opus S. Pontificis, an

potius

Digitized by Google

potius ſuppoſititium; adeo quidem ut P. Mabillonius in ſuo Tractatu *De Studiis Monaſticis*, quæſtionem hanc recenſuerit inter graviores, quibus enodandis Eccleſiaſticæ Hiſtoriæ Profeſſores occupari poſſunt. Verum hoc etiam poſito, Dictatum ille genuinum opus S. Gregorii VII. vera ac germana citati Canonis ſententia haud quidem eſt, ut in Eccleſia Latina Epiſcopi Diœceſani nomen a Miſſæ Canone ſit removendum, ſed ut eidem minime inſerantur nomina Orientalium Patriarcharum, qui ſcilicet tunc temporis hac conditione conſenſuros ſe dicebant, ut Romani Pontificis nomen in Liturgia reponeretur, ac per univerſas Orientis Eccleſias pro eo preces fierent, ſi viciſſim Pontifex conſenſiſſet, ut ipſorum nomina a Sacerdotibus Latinis Eccleſiæ Romanæ, aliarumque Eccleſiar. Romani Patr. in Canone Miſſæ recitarentur. Quæ quidem conditio jure optimo rejecta fuit, prout ſapienter obſervat Chriſtianus Lupus *ad Concilia part.* 4. *pag.* 427. *edionis Bruxellen. a ſchiſmate receſſurus Michael* (de Michaele Cærulario Conſtantinopolitano Patriarcha loquitur) *petit nomen ſuum inſcribi Romanis tabulis, ſpoponditque Pontificis nomen omnium ſuarum Eccleſiarum tabulis reddendum. Sed Leo* (Romanum Pontificem innuit S. Leonem IX.) *noluit annuere: mutua enim Patriarchalium nominum recitatio viguit in ſolis æqualibus, & consororibus, Orientalium Patriarcharum Sedibus, nunquam in Romana. Hæc enim Orientalium non tantum ſoror, ſed etiam caput eſt & mater, ideoque nullius, niſi ſolius Epiſcopi, nomen unquam recitavit*. Et ſequenti *pag.* 438. ita proſequitur: *Orientalium Patriarcharum nomina nunquam recitavit Romana, immo nec ulla Latina Eccleſia*.

Dictatum S. Gregor. VII. genuinum ne ſit, ac ſuppoſititium in quæſtione eſt.

§. 22. Hæc pertinent ad Italo-Græcos. Verum quod ſpectat ad cæteros Græcos, & Orientales, Monitum iſtud Euchologio præpoſitum, de quo nunc agimus, nequaquam iis prohibet ſuorum Metropolitarum, & Patriarcharum mentionem facere in Miſſa, ſed cavet tantummodo, ne id fiat, quatenus illi ſchiſmatici ſint, aut hæretici. Conſtat antiquum eſſe morem in Eccleſia Græca, ut in Miſſarum precibus Patriarcharum nomina commemorentur. Theodorus Balſamon in iis, quæ ſcripſit *de Patriarcharum juribus*, hæc ſcripſit: *Statutum eſt, ut in quavis Eccleſia Dei, ſive ad Euphraten, ſive ad ipſum pertingat Oceanum, conjunctim] Patriarcharum nomina referantur*. Goarius *in notis ad Rituale Græcorum pag.* 63. hoc refert, veluti uſu receptum, videlicet in Græca Liturgia, Sacerdotem orare pro omnibus Epiſcopis, & pro Metropolitano. Meratus autem *in notis ad Gavantum Tom.* 1. *pag.* 439. *Romanæ editionis*, poſtquam illud poſuit, quod ſupra retulimus, in Eccleſia Latina Archiepiſcopi commemorationem non fieri in Miſſa, vacante licet Eccleſia ſuffraganea, ita ſubdit: *Hoc tamen non obſervatur a Græcis, aliiſque Orientalibus, qui Patriarcham nominant, & Metropolitam*. Neque id ipſum in ſæpe indicato Monito iiſdem indefinite prohibetur, ſed tunc ſolummodo quum Metropolitæ, aut Patriarch. ſchiſmatici ſunt, vel hæretici; juxta regulas jampridem receptas atque ſtatutas, antequam Euchologii correctioni manus admoveretur. Sane in Congregatione Sancti Officii anno 1673., quum de hoc diſciplinæ capite actum fuerit, decretum prodiit tenoris ſequentis: *In Congregatione Generali Sancti Officii die 7. Junii 1673. Utrum in Miſſa poſſit nominare Sacerdos in Oppido Liburni Patriarcham Armenorum, pro ipſo, qui eſt ſchiſmaticus; quod inſtanter petunt ſibi concedi, ut per hoc natio magis, & majori erga Latinos alliciatur affectu; Sacra Congregatio reſpondit, non poſſe, & omnino prohibeatur. In eadem Congregatione 20. Junii 1674. lectis litteris R. P. D. Nuntii Florentiæ, datis die 10. Aprilis 1674. ſcriptis Sac. Congregationi de Propaganda, & ab eadem remiſſis ad Sacram Congregationem Sancti Officii, decretum fuit, quod reſcribatur eidem Nuntio, ut quoad permiſſionem orandi in Liturgia pro Patriarcha Armenorum, Sacra Congregatio ſtetit in decretis emanatis anno 1673. videlicet, non poſſe, & omnino prohibeatur.*

Græcis Oriental. licitum eſt pro Metropolita, & Patriarcha orare in Miſſa.

Modo non ſint hæretici vel ſchiſmat.

§. 23. Conſonat aliud plane ſimile Decretum Congregationis ſuper correctione editionis Miſſalis Cophtorum habita anno 1732. ubi inter alia propoſita Dubia, hoc fuit: *An & quomodo emendanda ſint verba, quibus Sacerdos commemora-*

Aliud ſimilis cautionis decretum.

tionem facit de Patriarcha, *Epiſcopo &c.* Reſponſum autem datum fuit hujuſmodi: *Initio Miſſalis ponatur Rubrica, in qua admoneatur, & inſtruatur Sacerdos de iis, quæ ſpectant ad celebrationem Miſſæ, & inter illas Rubrica ſpecialis de commemoratione Romani Pontificis; necnon Patriarchæ, & Epiſcopi, ſi ſint uniti Romanæ Eccleſiæ; ſin minus eorum commemoratio omittatur; quæ Rubrica proprio loco repetatur*. Porro hæretici, atque ſchiſmatici excommunicationis majoris cenſuræ ſubjecti ſunt, ex lege *Can. de Liguribus*, 23. *quæſt.* 5., & *Can. Nulli*, 5. *diſt.* 19. Sacri autem Eccleſiæ Canones pro excommunicatis orari publice vetant; uti cautum legitur *in cap. A Nobis*, 2. & *in cap. Sacris*, *de Sent. Excomm.* Et quamvis id non obſtet, quominus pro eorum converſione orare liceat, hoc tamen ita præſtari non debet, ut eorum nomina in ſolemni Sacrificii prece pronuncientur; quod plene congruit veteri diſciplinæ, de qua Eſtius *in.* 4. *Sententiar. Diſt.* 12. §. 15. Satis eſt in eum finem, imente animoque Deum Optimum Maximum rogare, ut aberrantes ad viam ſalutis, & ad Sanctæ Matris Eccleſiæ ſinum reducere dignetur; quemadmodum pergit Sylvius *in* 3. *part. D. Thomæ Tom.* 4. *qu.* 83, *art.* 1. *quæſt.* 9. Atque hæc eſt ipſiuſmet Sancti Thomæ doctrina *in* 4. *Sent. diſt.* 18. *quæſt.* 2. *art.* 8. *in reſponſione ad primum*: *Pro Excommunicatis orari poteſt, quamvis non inter orationes, quæ pro membris Eccleſiæ fiunt*. Neque, ut huic Chriſtianæ charitatis officio ſatisfiat, neceſſe eſt intervertere leges Eccleſiæ, quæ a Fidelium ſibi obſequentium catalogo excludit eorum nomina, qui ſe ab illius unitate, & obedientia ſepararunt; quæque, dum prohibet, ne pro his publice oretur, eorum certe commemorationem ab Officio Miſſæ, quæ publicum eſt Sacrificium, excludit. Quapropter Ven. Card. Bellarminus *Controverſiarum, Tom.* 3. *lib.* 6. *de Miſſa c.* 6. optime ad rem noſtram ſcribit: *Aliquis petet, utrum liceat hoc tempore Sacrificium offerre pro Hæreticorum, ſive Infidelium converſione. Ratio dubitandi eſt, quia tota Liturgia Eccleſiæ, quæ nunc eſt in uſu, refertur ad Fideles, ut patet en precibus oblationis, tum extra, tum intra Canonem. Reſpondeo: Exiſtimo id licere, modo nihil addatur ad Miſſam, ſed ſolum per intentionem Sacerdotis applicetur Sacrificium converſioni Infidelium. ſeu Hæreticorum: id enim faciunt Viri pii, & docti, quos reprehendere non poſſumus, nec extat Eccleſiæ prohibitio.*

Ratio hujuſmodi ſanctionis.

De alio Græcor. Ritu, orandi in Miſſa pro Im. Rege ejuſq; Palatio, & Exercitu.

§. 24. Nullum quidem verbum in hoc primo Monito fit de commemoratione, ſeu prece, inter Miſſarum actionem habenda, pro Imperatore, Rege, univerſoque ejus Palatio, & Exercitu. Sed quum ad plurimum connexionis habeat cum cæteris rebus in eodem primo Monito enunciatis, haud inopportunum exiſtimamus ea, quæ ſequuntur, adjicere.

Quid in Congreg. ſuper Euchologii correctione habita definitum fuerit.

§. 25. In omnibus Euchologiis, ſive impreſſis, ſive manuſcriptis, quæ anteriora ſunt correctione a Leontio peracta, adſcriptæ leguntur preces habendæ pro Imperatore, Rege, ejuſque Palatio, & Exercitu. Quum autem in Congregatione ſuper correctione Euchologii habita die prima Maji anno 1746. propoſitum fuerit Dubium, an hujuſmodi preces tolli deberent, reſcriptum fuit, Nobis ſubinde approbantibus, *relinquendas eas eſſe in Canone, ſeu Liturgia*. Sed quoniam Græci eaſdem olim preces in Protheſi quoque faciebant, ſubinde vero eas ſuſtulerant, additum fuit. *Non autem habendas eſſe in Protheſi, ſeu præparatione*. Superfluum namque viſum eſt hujuſmodi preces fieri in Protheſi, dum ipſæ jam fiunt in Canone, ſeu Liturgia. Atque ad hunc plane modum exacta res eſt in nova Euchologii editione ſeu correctione.

Commemoratio Imp. Regumque in Miſſa, an & a quo tempore fiat Latina in Eccleſia.

§. 26. De commemoratione Imperatoris, ſeu Regis, cujus temporali ditioni Regio ſubjecta eſt, quatenus in Canone Miſſæ quibuſdam in locis fieri ſolet, Nos ipſi jam diſſeruimus in noſtro Tractatu *de Sacrificio Miſſæ Sect.* 1. *num.* 221. Et quidem Cardinalis Bona *Rer. Liturgicar. lib.* 1. *cap.* 11. *num.* 4. teſtatur, in multis Latinis Eccleſiis nomen Regis in Canone commemorari. Præterea Martene *de antiquis Eccleſiæ Ritibus l.* 1. *cap.* 4. *art.* 8. *num.* 9. poſt allata monumenta ad id opportuna, ita concludit. *Ex conſtanti Eccleſiæ traditione ab Apoſtolis accepta, certiſſimum eſt, pro Regibus & Principibus inter Sacra Myſteria ſemper oratum fuiſſe*. Ubi ſatis patet, Authorem ad ea ſe referre, quæ ſcripſit

Apo-

Digitized by Google

Apoſtolus *in Epiſt.* 1. *ad Timoth. c.* 2. mandans, orationes & obſecrationes fie-
i pro Regibus, & omnibus, qui in ſublimitate ſunt: nec non ad ea, quæ legun-
ur *in Conſtitutionibus*, *quæ Apoſtolicæ dicuntur*, in editione Patrum Apoſtoli-
orum a Cotelerio adornata *T.* 1. *l.* 8. *cap.* 12. ubi hæc habentur: *Adhuc ro-
amus te, Domine, pro Rege, & pro iis, qui in ſublimitate ſunt, & pro
uncto exercitu, ut res noſtræ in felicitate verſentur*, deinde *ſeq. c.* 13. iterum
egitur: *Pro Regibus, & in ſublimi poteſtate conſtitutis, oremus, ut res no-
ſtræ pacificæ ſint*. Videri etiam hac de re poteſt Gregorius *in præcit. T.* 2. *de
Liturgia Rom. Pont. l.* 4. *c.* 3. *n.* 4. Quidquid autem ſit de controverſia illa,
uæ inter Balutium, & Lupum agitata fuit, de tempore nimirum, quo primum
mperatoris nomini ſubrogatum fuerit nomen Regis in terris dominio Regum
ubjectis, quam quidem quæſtionem fuſiori calamo tractat citatus Lupus *in Can.
o. Dictatum S. Greg. VII.*, illud ſatis compertum eſt, commemorationem Re-
is fieri in Eccleſia Latina per eas regiones, in quibus hujuſmodi conſuetudo du-
um recepta eſt, aut Apoſtolicæ Sedis conceſſio id permiſit; ut advertit Mera-
us *ad Gavantum cit. T.* 1. *p.* 1. *pag.* 539. *n.* 6. *juxta editionem Romanam*.

Quænam nunc ſervetur conſuetudo.

§. 27. At apud Orientales nationes communis dici poteſt hæc diſciplina, me-
noriam faciendi Regis in ſacra Liturgia; uti videre licet in Liturgiis Arme-
orum, Cophrorum, Æthiopum, atque Syrorum. Si quis autem quæreret, qua
atione id tolerari poſſit, ubi certo conſtet, Reges illos, pro quibus orant, &
uorum commemorationem in Liturgia faciunt, infideles eſſe; huic Ven. Card.
ellarminus reſponderet (ubi reipſa reſpondit in ſuperius citato *cap.* 6.) nequa-
uam vetitum eſſe *ex natura rei*, ut ajunt Theologi, orare in Miſſa etiam pro
nfidelibus; quandoquidem Sacrificium Crucis pro omnibus oblatum fuit. Et ſa-
e Divus Thamas *in* 4. *Sentent. diſt* 21. *quæſto* 2. *art.* 2. *quæſt.* 2. *ad quartum*,
ocet, quod quamvis Sanctus Auguſtinus in libro *de origine Animæ* ſcripſerit,
acrificium pro iis tantum offerri, qui ſunt membra Chriſti, hæc tamen ſenten-
a ita accipi debet, ut eos omnes complectatur, qui vel jam Chriſti membra
int, vel tales evadere poſſunt. Quare idem Cardinalis ſubdit, rem totam ex
nterdicto Eccleſiæ eſſe dimetiendam: *Certum eſt ex natura rei, ſi nulla ſit pro-
ibitio Eccleſiæ, licere offerre pro hujuſmodi hominibus*, de Infidelibus loquitur.
umque hujuſmodi prohibitio extet quoad excommunicatos, adeoque quoad hæ-
eticos, & ſchiſmaticos, non vero quoad infideles, qui excommunicatione non
gantur; hoc ſatis eſſe ait, ut de his commemoratio fieri poſſit in Miſſa, at-
ue etiam pro his Sacrificium offerri, juxta manifeſtam hac de re traditionem,
Conſtitutionem Apoſtolicam: *Sed quæret aliquis, utrum, ſi Rex infidelis eſt,
in Græcia, ubi Turca dominatur, & in India, & in Japonia, apud Sinas,
i Ethnici regnant, liceat Sacerdotibus, qui ibi ſunt, expreſſe offerre pro Re-
. Reſpondeo: Exiſtimo licere, modo Rex ille non ſit excommunicatus, ut ſunt
eges hære ici, ſed Paganus ſive Ethnicus: Nam hæc traditio, immo & conſti-
tio, Apoſtolica eſt, ut paulo ante oſtendimus: Neque extat, quod ſciam, ulla
cleſiæ manifeſta prohibitio*. Ad hæc non inutiliter ſubjiciendus occurrit textus
ertulliani *ad Scapulam cap.* 2. ubi ſic legitur: *Sacrificamus pro ſalute Imper.
d Deo noſtro, & ipſius; ſed quomodo præcepit Deus, pura prece; non enim
et Deus, conditor univerſatis, honoris, aut ſanguinis alicujus*.

Apud Orient. nationes univerſim receptus uſus orandi in Miſſa pro Rege.

Explicatur quomodo id ipſi licere, permittique poſſit.

§. 29. Verum, relictis in ſua probabilitate hujuſmodi aſſertionibus, nihil illis
us fuit, ad hoc, ut Imperatoris, & Regum commemoratio in Græci Eucho-
gii textu relinqueretur. Innotuit ſiquidem Græcos Catholicos interrogatos, num
præfatis commemorationibus habendis, hoc animo eſſent, ut preces offerrent
o Turcis, quos Dominos temporales patiuntur, ex quo ſuis propriis Principi-
s orbati fuerunt; reſpondiſſe, ſe hoc ſemper propoſitum animo habere, ut pro
rthodoxis Regibus, & Chriſtianis Principibus orent. Ita teſtatur Goarius *in no-
ad Euchologium pag.* 38. ubi ait interrogationi Græcis Catholicis a ſe pro-
ſitæ, an preces iſtis pronunciando, pro Turcis Deum deprecari intenderent,
onſtanter ab iis fuiſſe reſponſum: *Solos ut piiſſimos, & a Deo cuſtoditos Re-
s Principes noſtros Chriſtianos profiteri, & quos dominio expoſtulant, fide jam*

Solidor Reſponſo, ex declarata Orant. mente deſumpta.

Digitized by Google

& religione rectores dominoſque in Eccleſiis prædicare, & pro eis ſolis impræter-miſſe, etiam libris editis preces ſupprimentibus, orare velle.

Secund. Monitum de differentia inter Introitum, quo Oblata, & illum, quo Præſanct. Dona deferuntur.

§. 29. Sequitur nunc ſecundum Monitum ex his, quæ novæ editioni Græci Euchologii præfixa fuerunt, in hæc verba conceptum: *Ad hæc, in eadem Divina & Sacra Liturgia Sacerdos Deo gloriam canens accedit ad dona, eaque decenter ac religioſe ſupra caput tollens, ad Altare defert, circumducens & procedens per Templum, dum interim populus ſumma cum reverentia & devotione inclinat caput, & procidit, ſupplicans, memoriam ſui fieri in ea donorum circumductione. Sed, quia nonnulli Fidelium procidentium, circumlata dona tanquam Corpus & Sanguinem Chriſti adorant, atque exiſtimant; ab introitu fortaſſe Præſanctificatorum decepti, quando ſcilicet præſanctificatus Panis deſertur, ignorantes differentiam, quæ inter hanc & illam delationem intercedit; idcirco oportet, in hoc operam ſuam ſtudiumque impendere, ut cunctos Fideles accurate doceat, admoneatque de illa, quæ inter utramque donorum delationem intercedit, differentia; cum alia quidem dona nondum ſint immolata & perfecta, alia vero Dei verbo confecta, & ſanctificata; & hæc religioſiſſime debeant coli & adorari, cum ſub ſpecie ac ſymbolis panis & vini Corpus & Sanguinem Chriſti contineant: ſecus vero, antequam conſecrentur, & perficiantur.*

Quot ſint Introitus eorumque, diſtinctio ac varius Ritus.

§. 30. Jam illud recte noſtis, Venerabiles Fratres, Dilecti Filii, duos in veſtra Liturgia eſſe ingreſſus, Minorem alterum, alterum Majorem nuncupatum. Minor eſt ille quo ſacri Evangelii Codex infertur; Major autem ille eſt, quo ſacra Dona, nimirum Panis & Vinum, non adhuc conſecrata, a parvo Altari, ſeu Menſa, quæ *Protheſis* dicitur, ſuper quam præparata fuerant, ſupplicationis ordine inſtructo, ad ſacrum Altare deferuntur. Itaque in ſecundo Capite hujus Moniti, non quidem agitur de Minori Ingreſſu, ſed de Majori: in quo nimirum Ritus hujuſmodi obſervatur, ut Panis in Patena obtectus velo ſupra caput deferatur vel a Diacono, vel a Sacerdote: a Diacono ſcilicet, quando ſolemne Miſſæ Officium celebratur cum aſſiſtentia & miniſterio Diaconi; tunc enim hic ſiniſtra manu Patenam cum pane ſupra caput ſuſtinet, dextera vero Sacerdotem thurificat, qui Calicem cum vino utraque manu geſtat: ſi vero Sacerdos ſine Diacono celebret, tunc a Lectore thus adoletur; Sacerdos autem Patenam cum pane ſupra caput ſuum ſiniſtra manu ſuſtinet, dextra autem ſacrum Calicem ad pectus defert. Ad hunc igitur Majorem ingreſſum contingit, ut populus inclinetur, ſeu pro vario regionum more, in terram procumbat, ac fronte humum feriat, perinde ac ſub ſpeciebus panis & vini, licet nondum conſecrati, Corpus & Sanguis Chriſti Domini contineretur: *Populus paſſim, in Græcia quidem valde demiſſe ſe inclinat, neque enim genua flectere vult, ne imitari videatur Latinos, quamvis extra diem Dominicum: in Ruſſia vero proſternit ſe, terram fronte percutit, ac veluti præſentem in ea oblatione Cælorum Regem colloquitur, & adorat*. Verba ſunt Petri Arcundii *De Concordia Eccleſ. Occid. & Orient. lib. 3. cap. 19.*

Adſtantis populi demiſſa nimis obſequia, ex quibus ſuborta quæſtio inferius proponenda.

Functionem Majoris Introitus plures deſcribſer. prout a pleriſque Oriental. peragitur.

§. 31. Chriſtianus Lupus *part. 3. ſuorum Operum ſuper Conciliis Edit. Bruxel. pag.* 760. ritum deſcribit Majoris Ingreſſus, quando Patriarcha, aut Metropolitanus Miſſam celebrant. Magri *in Vocabulario Eccleſiaſtico*, verbo, *Protheſis*, ſingillatim deſcribit quæcumque fiebant ab Imperatore, Sacræ Synaxi adſtante, eo die quo Imperii coronam aſſumebat. Goarius *in notis ad Liturgiam Sancti Joannis Chryſoſtomi num.* 110. totam actionem Ingreſſus Majoris accuratiſſime exponit. Idemque fit a Cardinali Bona *Rer. Liturgic. l. 2. c. 9. n. 4.* Quæcumque vero ea occaſione a Græcis fiunt, eadem ſimiliter aguntur ab Armenis, Cophtis, Æthiopibus, ac Syris Jacobitis, ut videri poteſt apud le Brun *in Explanatione Miſſæ T. 3.* apud Chardon *in Hiſtoria Sacramentorum T. 2. c. 2.* & Renaudot T. 1. *in notis ad Liturgiam Cophtorum*. Quin etiam in hac Romana Urbe, in Feſto S. Athanaſii, videre eſt Græcos in ſua Eccleſia ea omnia facientes, quæ ſupra recenſuimus: *Et ita etiamnum hodie faciunt Græci, in Feſto, ac in Romana Baſilica S. Athanaſii*, ait Lupus *loco citato*.

Idem Ritus a Græcis Romæ ſervatur.

Præſancti-

§. 32. Perſpectum quoque vobis eſt, Venerabiles Fratres, Dilecti Filii, juxta Ritum

Ritum verum, diebus Junii Quadrageſimalis, ſolam tantummodo Præſanctificatorum Miſſam apud vos celebrari, exceptis Sabbatis, & Dominicis diebus, nec non Feſto Annunciationis Beatæ Mariæ Virginis, ſi in Quadrageſimam inciderit, ad normam Canonis Trullani III. his verbis: *In omnibus ſanctæ Quadrageſimæ jejunii diebus, præterquam Sabbato, & Dominica, & Sancto Annunciationis die, fiat ſacrum præſanctificatorum Miniſterium*. Noſtis etiam, Sacerdotem, qui Miſſam celebrat in Quadrageſima, diebus, quibus hoc fieri conceditur. Sabbato ſcilicet, & Dominico die, unam quidem hoſtiam conſecrare, & conſummare, alteram vero conſecratam ſupponere; quam quidem in tot particulas dividit, quot numerantur ſubſequentes dies, quibus celebranda eſt Præſanctificatorum Miſſa, in qua nimirum & ſeipſum, & alios, ſi qui ſint communicantes, Eucharistico Pane ſuperioribus diebus conſecrato communicat; quemadmodum recte omnia perſequitur Leo Allatius in Prolegomenis ad Gabrielem Naudæum *de Miſſa Præſanctificatorum pag. 1531. num. 1. Quilibet Sacerdos venturæ hebdomadis dies, quibus celebraturus eſt, digitis ipſe ſuis munera ſumit: inde tot particulas Panis in oblatione abſcindit, quot Miſſas dicturus eſt; eas, cum particula eo die abſumenda, conſecrat, & conſecratas, Sanguineque Dominico intinctas, uti moris eſt, conſervat in Pyxide, ex qua poſtmodum celebraturus, tempore opportuno, cochleari, aliis ibi ad alium uſum relictis, haurit, & in diſco reponit, & ad Altare majus advectam conſumit*. ficatorum. Miſſa quibus diebus, quoque ritu Gr. Feſto celebret.

§. 33 Hac item occaſione per Eccleſiam ſolemni Ritu proceditur, Diacono ſacram Pyxidem, in qua Sacramentum ſub ſpecie Panis continetur, ſupra caput deferente, Sacerdote autem manibus geſtante Calicem cum vino aqua mixto, non quidem conſecrato, ſed tantum benedicto: Et quoniam non ſemper a Sacerdote Miſſa cum aſſiſtentia Diaconi celebratur, ſi ſolus Sacerdos celebret, ipſe ſiniſtra manu defert Pyxidem capiti impoſitam, dextera autem Calicem ſuſtinet: atque ita a parvo Altari ad Aram majorem progreditur; uti reſtatur Arcudius *in citato Opere lib. 3. cap. 38. Solent Græci in Præſanctificatis Liturgiis, antequam incipiant Sacrum, reponere Sacramentum contentum in Patena ſuper parvum Altare propoſitionis, & infundere vinum in Calicem ſine ullis precibus. Deinde circa medium ſacrum, Sacerdos, ſi ſolus celebrat, Patena impoſita capiti, & Calice manu dextera apprehenſo, transfert ad majus Altare &c. Si vero Sacerdos hujuſmodi ſacra peragit adminiſtrante Diacono, ſolet Patenam cum Sacramento Diacono tradere, qui eam imponens capiti defert. Ipſe autem, accepto Calice, exit, & Diaconum ſequitur*. Tunc vero non omittit populus genua flectere, pectus tundere, aliiſque idoneis actibus Conſecratum Panem a Sacerdote, vel a Diacono, ut ſupra diximus, delatum, uti par eſt, adorare. Quum autem hinc factum eſſe dicatur, ut ſimilia præſtentur a populo, dum in functione majoris Ingreſſus, Panis & Vinum non adhuc conſecrata, ſed poſtmodum conſecranda, ſupplicationis ritu per Eccleſiam deferuntur; hoc illud eſt, quod negotium faceſſit, quodque locum præbuit difficultatibus adverſus Ingreſſum majorem excitatis. Nicolaus Cabaſillas *in Expoſitione Liturgiæ cap. 24.* ita ſcripſit: *Si qui autem ſunt, qui, Sacerdote cum donis ingrediente, humi procumbunt, & tanquam Corpus & Sanguinem Chriſti, dona, quæ deferuntur, adorant & alloquuntur, ab ingreſſu præſanctificatorum donorum decepti ſunt, ignorantes differentiam hujus, & illius Sacrificii; hoc enim in ipſo Ingreſſu non ſanctificata habet dona, & nondum perfecta; illud autem perfecta, & ſanctificata, & Corpus & Sanguinem Chriſti*. Et poſt eum, Arcudius ita proſequitur *in eodem citato Opere lib. 3. cap 19. Itaque Populus ignorans diſcrimen hujus, & illius Liturgiæ, ſimiliter ſe gerit in ordinariis, atque in præſanctificatis. Quocirca & graviter errat, quippe in præſanctificatis verum Corpus Sacerdos in Patena defert, meritoque Populus humi procumbit, atque adorat: in aliis vero Sacrificiis, ſum hæc oblatio fit ante conſecrationem, longius ſe gerat, oportet*. Idem Arcudius in ſubſequentibus ejuſdem libri capitibus, refellit Gabrielem Archiepiſcopum Philadelphiæ, qui plura ſcripſerat ad vindicandum hujuſmodi Ritum. Quin etiam Goarius, *prænllegato loco*, neceſſarium duxit, ad eum-

Ejus occaſione Panis Euchar. per Eccleſiam certa ſolemnitate defertur.

Procumbens Populus Sacrament. adorat.

Similiter externis actibus Panem, & Vinum veneratur in majori Introitu.

Digitized by Google

eumdem Ritum tuendum, opportunas quaſdam rationes afferre. In recentiori Operis inſcripti *Perpetuitas Fidei Catholicæ de Sacramento Eucharistiæ, adverſus Claudium vindicata pag. 68.* hoc ſcriptum legitur; tantum abeſſe, ut Græci Sacramentum Euchariſtiæ non adorent, ut potius ſeſe purgare teneantur, oſtendentes, quomodo recti limites non excedant, nec iiſdem adorationis actibus proſequantur panem & vinum nondum conſecrata, quibus ea poſt conſecrationem venerantur. Pater le Brun non dubitavit aſſerere, talem eſſe Ritum, ut aliquo modo reformari mereatur. Tournefort *Tom. 3. pag. 411. & ſeq.* quum ſe propriis oculis vidiſſe referat Armenos functionem hanc peragentes, cum aliqua indignatione de ea loquitur. Chardon *loco ſuperius notato*, ea affert, quæ ſcripſerunt Tournefortius, & Pater le Brun; deinde quæſtionis punctum indeciſum relinquit. Itaque Patres Concilii Zamoſciæ habiti anno 1720. *Decreto, de celebratione Miſſarum* § 4. non dubitarunt interdicere, ne qua fiat genuflexio, aut capitis inclinatio dum Panis, Vinumque nondum conſecrata a parvo Altari ad Majorem Aram transferuntur: *Prohibet Synodus, ne fiant genuflexiones; ſeu capitis inclinationes, dum transfertur panis oblatio a minori ad majus Altare, pro Conſecratione, tempore Offertorii; præcipitque Parochis, ut Populum hac de moneant, ne periculo idololatriæ exponatur.* Illud enim Patres fortaſſe præ oculis habuerunt, quod in ſacro Textu refertur *lib. 4. Regum cap. 18.* de Ezechia Rege Juda, qui ſerpentem æneum a Moyſe conflatum fregit, propterea quod Filii Iſrael uſque in eum diem thus illi adoleverant.

An ipſis Oriental. Synodali ſanctione prohibentur.

Æquus Congreg. judicium ea de re.

§. 34. Hæc ſunt, quæ nobis licuit colligere ex libris Authorum, qui de hoc Ritu tractarunt. Nunc autem ea ſubjiciemus, quæ circa eundem Ritum animadverſa & conſtituta fuerunt, tum in Congregationibus ſub Urbano VIII. coactis, tum in iis, quæ noſtris temporibus habitæ ſunt, & quarum Decreta Nos ipſi ſubinde approbavimus.

Excludit. temperamentum tollendi function. Majoris Introitus atque ita & memoratos obſequii actus.

§. 35. Primum itaque illud prudenter animadverſum fuit, functionem hanc majoris Ingreſſus omnino tollere, atque interdicere, (quod cæteroquin, ut dici ſolet, falcem ad radicem miſiſſet) rem fore Eccleſiæ Græcæ permoleſtam, nec conſentaneam in inſtitutis Eccleſiæ Latinæ, quæ Græcos Ritus in Eccleſia Græca, quantum potuit, ſervare ſemper ſtuduit: idque eo vel maxime, quod antiqua eſt hujuſmodi cæremonia; quæque in ea ſervatur ſolemnitas, ita explicari conſuevit, ut triumphalem referat ingreſſum Chriſti, quum ex Bethania Jeruſalem venit; quemadmodum ſcripſit Germanus Patriarcha Conſtantinopolitanus, hac ipſa de re agens: *Tunc enim plurima turba, & Hebræorum pueri, tamquam Regi, & mortis victori, ſenſibiliter hymnum referebant, ſpiritualiter autem Angeli cum Cherubim ter Sanctum perſolvebant hymnum:* deinde ſubjungens, per minorem Ingreſſum ſignificari humilem adventum Filii Dei in hunc mundum.

Differentia eorum quæ in diverſis function. decantantur. Populo errandi periculum:

§. 36. Secundo loco animadverſum fuit diſcrimen, quod intercedit inter ea, quæ canuntur in translatione Præſanctificatorum, atque ea, quæ Clerus concinit in Proceſſione majoris Ingreſſus. Hic enim dicitur: *Ut Regem univerſorum excepturi*; quæ verba non Regem præſentem indicant, ſed poſtea venturum. In illa autem, omiſſo hymno Cherubico, ſequentia verba ingeminantur: *Ecce Sacrificium myſticum & conſummatum*. Adeo ut unuſquiſque, modica etiam intelligentia præditus, inter unam, & alteram functionem diſcernere valeat, dum in translatione Præſanctificatorum, Jeſus Chriſtus ſub Panis ſpeciebus præſens exhibetur; in cæremonia vero majoris ingreſſus, idem Dominus indicatur, non veluti præſens ſub ſpeciebus Panis & Vini; ſed ut proxime adfuturus, poſtquam nimirum conſecrationis verba a Sacerdote prolata erunt.

Aliæ obſervationes vindicantes memoratos actus ab omni nota cultus illegitimi.

§. 37. Tertio perpenſum fuit; quod ſi Græci in rebus ſacris edocti, perſpectum habent, ſub Panis & Vini ſpeciebus, dum major ingreſſus ducitur, nondum exiſtere Corpus & Sanguinem Domini, iidemque norunt, quod ignorare non poſſunt, Latriæ cultum ſoli Deo deberi; nemo jure ſuſpicari poterit, hanc illis eſſe mentem, ut per exteriores venerationis actus, quos ad ingreſſum Oblatorum exercent, Latriæ cultum erga ſpecies non adhuc conſecratas exhibeant: quum eædem exterioris obſequii ſignificationes aliquando erga Creatorem, aliquando

Digitized by Google

quando vero erga res creatas exhiberi ſoleant ; (quemadmodum in Scripturis Sanctis legitur, Abrahamum Angelos adoraſſe, & Jacob non ſemel coram fratre Eſau procubuiſſe, & Nathan Prophetam idem in conſpectu David præſtitiſſe) ; quumque adoratio Latreutica non unice in actibus externis conſiſtat, ſed præſertim in interna affectione animi, qua hujuſmodi actus eliciuntur. Præterea ſi Græci in Miſſa Præſanctificatorum, iiſdem exteriories adorationis actibus proſequuntur Panem, qui conſecratus eſt, ſimulque Vinum in Calice contentum, quod conſecratum non eſſe conſtant; nec ideo iis objicitur, quod in prædicta Miſſa Præſanctificatorum, pari Latriæ cultu adorent Panem conſecratum, & Vinum mere benedictum; quia ſcilicet extrinſecæ actiones ab interno animi ſenſu diriguntur, ita ut pro varia mentis intentione, unus idemque actus, nunc quidem Latriæ adorationem, nunc autem minoris obſequii ſignificationem importet : ex hoc ipſo ſatis evincitur, quod quamvis etiam Græci, dum major procedit Ingreſſus, in conſpectu Panis, & Vini, quæ nondum conſecrata circumferentur eoſdem ederent externos adorationis actus, qui erga Euchariſticum Panem, & conſecratum Calicem exhiberi ſolent; non ideo jure affirmari poſſet, communem panem, vinumque non conſecratum, Latriæ cultu ab iis adorari ; quum omnia metiri oporteat ex interiori animi ſenſu, cujus ea vis eſt, ut eoſdem externos actus poſt Conſecrationem quidem dirigere poſſit ad eliciendam adorationem Latreutricam erga Euchariſticum Panem & Vinum; eoſdemque, ante Conſecrationem, ad ſolemnem Oblatorum Ingreſſum exercendo, Latriæ cultum ab illis excludere valeat. Ita ad rem noſtram appoſite diſſerit Leo Allatius *in ſuo Tractat. de Miſſa Præſanctificatorum num. 8. Cultus hic non dicitur Latria, quæ ſoli Deo debetur, ſed qualem veneratio creaturarum expoſcit: Geſtus enim exterioris reverentiæ, capitis ſcilicet dejectio, manuum oſcula, in modum ſupplicantium complicatio, extenſio, elevatio, & ſimilia, nec non in genua procumbere, & proſternere ſe in terram, non ſolum adorationi Dei ; ſed creaturarum etiam attribuitur ; nec in eo error committitur, dummodo Deum Creatorem a creatura, & creaturam excellentiorem a minus excellente, mente diſtinguamus. Per externos ergo corporis geſtus, cultus Deo exhibitus in adoratione, non ob naturam ejuſmodi actuum, ſed ob intentionem, qua uſurpantur, cum alias ex ſola natura ſint indifferentes, latria infertur. Interior enim voluntas atque intentio conciliandi per hos externos actus exiſtimationem divinam, facit, ut ſint materia cultus divini, atque adeo ut per illos adoratio Dei exterior exerceatur, Divinum cultum tribuens.* Sanctus Thomas 2. 2 *quæſt.* 84. *art.* 82. in *Reſponſ. ad ſecundum* ita docet : *Adoratio principaliter quidem in interiore Dei reverentia conſiſtit, ſecundario autem in quibuſdam corporalibus humilitatis ſignis ; ſicut genuflectimus, noſtram infirmitatem deſignantes in comparatione ad Deum; proſternimus autem nos, quaſi profitentes, nos nihil eſſe ex nobis.* Cujus doctrinam explicans Sylvius *ad citat. art.* 2. hæc ſubdit : *Docet, adorationem principaliter in interiore Dei reverentia conſiſtere, ſecundario vero in quibuſdam ſignis corporalibus. Quod adeo verum eſt, ut inter ſigna corporalia nullum fere ſit obſequium, ſeu officium, quo non tantum Deo, ſed etiam creaturæ cultus exhiberi queat; ac proinde ex intentione colentis deſumi debeat cultus externi diſtinctio. Nam ſi ei ſit animus, de eo, quem per externum obſequium honorat, excitare opinionem Deo ſoli convenientem, atque illum honorare, ut ſummum, ejuſmodi officium pertinebie ad cultum Divinum : ſi autem ſit intentio eum venerari ut creaturam excellentem, Deoque amicam, pertinebit ad cultum Duliæ, vel Hyperduliæ. Dixi, fere; nam de Sacrificio etiam externo, quod ſoli Deo poſſit offerri, non eſt dubium.* Itaque Sylvius unicum exterius ſignum, quod neceſſario Latriæ cultum importet, externum Sacrificium eſſe aſſerit, quod ſoli Deo offerri certiſſimum eſt, ſicut etiam fuſe demonſtrat idem D. Thomas 2. 2. *quæſt.* 85. *artic.* 2. Quapropter in Actibus Apoſtolorum legimus, Laodicenos, quum Paulum, & Barnabam Deos eſſe autumaſſent, ſtatim de offerendo iis Sacrificio cogitaſſe. Eamdem omnino doctrinam tradit Suarez *in* 3. *part. Divi Thomæ Tom.* 1. *quæſt.* 25. *art.* 2. *diſput.* 61. *ſect.* 4. ut ex ſequentibus illius verbis deprehenditur : *Actus exte-*

Prima; Recta agentium fides.

Altare; Indoles actus per ſe indifferentis.

Tertia Latriæ cultum non actus ſed affectus facit.

Sacrif. externum Creaturæ offerri nunquam licet.

Digitized by Google

exteriores non ſunt ita ex ſe determinati, quin tam ad venerandum Deum, quam ad honorandam Creaturam exerceri poſſint &c. Quo fit, ut diſtinctio Latriæ ſoli Deo debitæ, ab adoratione Creaturæ, in his externis actibus, potiſſimum ex interiori intentione pendeat. Et quamvis idem paulo inferius ſubjiciam, exteriorem actum, non ſolum ob internam agentis voluntatem, adorationis Divinæ naturam induere, ſed talem quoque evadere, ac dici poſſe, ſi hujuſmodi ſignificatio exteriori illi actui tributa ſit ab eo, qui tali poteſtate & auctoritate polleat: *Attendenda eſt, præter intentionem internam, publica impoſitio; nam ſi hæc ſigna, ſufficienti auctoritate, & poteſtate, ad ſignificandum Deum, & cultum, ſunt impoſita, ſolum ad Divinum cultum uſurpari poſſunt, &, ſi creaturis communicetur talis cultus, erit idololatria ſaltem exterior, ſi non ex animo, neque ex falſa æſtimatione fiat*. Hæc tamen doctrina ad id, de quo nunc agimus, aptari non poteſt; quum nullibi reperiatur, auctoritate publica ſtatutum fuiſſe, ut exteriores illi actus, qui ſupra deſcripti ſunt, quique a Græcis fiunt, dum major Ingreſſus per Eccleſiam procedit, pro actibus & ſignis cultus Latriæ haberi debeant.

Congreg. concluſio *Nihil eſſe innovandum*: a Pontit. approbatur.

§. 38. Quarto demum, quum in Congregatione ſuper correctione Euchologii habita die 5. Septembris 1745. propoſita fuerit quæſtio, an abolendus, ſeu emendandus foret Ritus Ingreſſus majoris, de quo hucuſque ſermonem habuimus, omnibus mature diſcuſſis atque perpenſis, conſtitutum denique fuit, nihil eſſe innovandum; idque ſubinde approbatione noſtra firmatum extitit. Nec alia profecto fuit ſententia Congregationum, quæ ſub Urbano VIII. hanc ipſam quæſtionem examinarunt. Placuit tamen conſilium prudenter exhibitum, ut monerentur Epiſcopi, aliique animarum curam gerentes, & quorum ea eſt inſpectio, ut rudem populum docere non prætermittant, quod dum ſacra Dona a Protheſi ad Aram majorem ſolemni ritu transferuntur, quum ea nondum ſint conſecrata, ſub eorum ſpeciebus nequaquam exiſtit Corpus, & Sanguis Domini noſtri Jeſu Chriſti prout futurum erit poſt peractam Conſecrationem; ideoque exteriores illi venerationis actus, qui erga præfata Dona nondum conſecrata exhibentur, non ea ratione peraguntur, ut cultus Latriæ ſoli Deo debitus iiſdem præſtetur, ſed ut inferioris ſpeciei cultus exerceatur, cujus objectum eſt, futura tranſubſtantiatio eorumdem Donorum in Corpus & Sanguinem Domini. Non abſimili methodo uſi ſunt Tridentini Concilii Patres, quum actum fuit de veneratione cultuque Sacrarum Imaginum: decernentes nimirum, ut nihil immutata hac in re antiqua Eccleſiæ diſciplina, onus eſſet Epiſcoporum, aliorumque, quibus docendi munus eſt demandatum, Chriſtianam plebem erudire de omnibus, quæ circa hujuſmodi cultum tenenda, & ſervanda ſunt, ut videre eſt in prædicti Concilii *ſeſſ. 25. Decreto de invocatione, & veneratione, & Reliquiis, & Sacris Imaginibus*. Quodque ad rem noſtram propius ſpectat, Goarius *loco ſuperius citato* conſilium ſimiliter dedit, ut minime abrogaretur Ritus Majoris Ingreſſus, ſed ut populus opportunis documentis inſtrueretur: *erudienda eſt certe ruſticæ plebis illitus fides; devotio nunquam extinguenda, aut cultus ille externus omnino comprimendus*. Similiter Pater Philipus de Carboneano *in Appendice ad Tract. P. Antoine de Euchariſtia* §. 3. ita concludit: *Nihil ergo in hoc eſt reprehendendum; ſed Gens illa rudis inſtruenda, ne Dona illa, ut Chriſti Corpus, & Sanguinem venerentur*. Quod quidem ſi a vobis, venerabiles Fratres, Dilecti Filii, præſtabitur, quemadmodum facturos vos eſſe confidimus, eam a vobis procul amovebitis accuſationem, qua Arcudius *de Concordia lib. 3. cap. 19.* Epiſcopos Græcos ſui temporis reprehendit, dicens, Populum quidem tunc in ſumma ignorantia verſatum fuiſſe: ſed Epiſcopos facile potuiſſe idoneis inſtructionibus illius cæcitati remedium afferre, niſi ob humanos reſpectus, ab hujuſmodi onere implendo abſtinuiſſent: *Poſſent autem, ac deberent Græcorum Antiſtites diligenter monere populum, & utique concordes multum proficerent: ſed quoniam vel & ipſi laborant eodem morbo, & ex ignorantia in eodem errore verſantur, vel ſi verum nonnulli vident, timent pauci plurimos, timent terrenam perdere gloriam, & humanos favores verentur, ne inſtar Hæreticorum, nomen ipſorum a vul-*

Prudens tamen cautio ſupradicta, ad quodcumque periculum removend.

Cautionis norma deſumpta eſt a Conc. Trid. Decreto de Sacris Imaginib.

Digitized by Google

go conculcetur; propterea ipſimet , ſaltem externa ſpecie , cæterorum , errorem egregie imitantur altoque ſilentio omnia prætereunt , ac diſſimulant ; ita cæci cæcos ducunt , & omnes in foveam cadunt .

§. 39 Porro Sacerdos celebrans, ſacris indutus veſtibus , antequam ſacra Dona a minore Menſa , ſeu Protheſi , ac majus Altare transferantur, ad illam accedit , & Panem conſecrandum dividit in plures partes. Pars major offertur , ut Deo Optimo Maximo debitus præſtetur cultus, in memoria Salvatoris Noſtri Jeſu Chriſti . Reliquæ minores partes , quæ *Merides* appellantur , Omnipotenti Deo ſimiliter offeruntur ; ſed earum una in honorem glorioſæ Virginis Dei Genitricis Mariæ, altera in honorem Sancti Joannis Baptiſtæ Sanctorum Apoſtolorum, aliorumque Sanctorum quorum nomina a Sacerdote enunciantur : alia vero pro ſalute vivorum , quorum etiam nomina ab eo recenſentur ; alia pro Defunctis , qui pariter nominatim commemorantur : alia in honorem illius Sancti , cujus Feſtus dies celebratur ; relicta cæteroquin Sacerdoti facultate offerendi ſpecialiter Sacrificium pro illo , aut illis, quos ipſe maluerit. Ritus hujuſmodi diviſionis Panis in plures , prout a Nobis deſcriptus eſt, jamdudum viguiſſe probatur ex Typico Irenes Auguſtæ , edito a Patre Montfaucon *Tom.* 1. *Analect. Græcor. cap.* 34. Si vero Epiſcopus , aut Presbyter primi Celebrantis perſonam ſuſtinens , cum aliis Sacerdotibus concelebret , & Diaconi quoque in Officio miniſtrantes aſſiſtant , non modo quilibet Sacerdos , ſed unuſquiſque etiam ex Diaconis , Hoſtiam unam majorem offert , ſimulque minores particulas, ſeu *Merides*: ex quibus, ſi quæ demum ſuperſunt a Celebrante , ſeu Celebrantibus non conſummatæ , eæ diſtribuuntur adſtantibus , qui Euchariſticæ Communionis participes fieri perunt . Hæc omnia exacte deſcribunt , & narrant Card. Bona *Rer. Liturgicar. lib.* 2. *capitolo* 1. *numero* 7. Arcudius *libero* 2. *de Concordia capitolo* 9. , & Goarlus *ad Rituale Græcorum* , *in notis ad Liturgiam Sancti Joanni Chryſoſtomi p.* 98. *& ſeq.*

Alia functio , quæ ad Protheſim , & proxime ad Majorem Introitum habetur, nimirum oblatio Panis conſecr. in plures partes diviſi .

Hoſtiar. oblatio ad Protheſim, non ſol. a Sacerd. ſed etiam a Diaconi. fieri ſolet .

§ 40. Nulla inter Catholicos extitit controverſia circa Ritum majoris Hoſtiæ, aliarumque minorum, quæ *Merides* appellantur . Quum enim de eo inſtituta fuiſſet quæſtio in Oecumenica Florentina Synodo , adnotatum eſt in Actis , Archiepiſcopum Mitylenſem propoſitis interrogationibus cumulate ſatisfeciſſe . . Et quamvis ibi relatus non ſit illius reſponſionum tenor; non aliter tamen interrogationibus ſatisfeciſſe cenſendus eſt , quam oſtendendo antiquitatem hujuſmodi Ritus per plura ſæcula in Orientali Eccleſia obſervari , cujus ea eſt ſignificatio , ut diverſos innuat fines , ob quos Sacrificium offerretur. *Puto dixerit , hanc eſſe antiquam Orientalis Eccleſiæ conſuetudinem , qua utitur illa Eccleſia ad declarandos varios fines Sacrificii :* ſunt ipſa Arcudii verba *præfation. lib.* 3. *cap.* 9. Porro nullam diximus ſuper hoc Ritu viguiſſe controverſiam inter Catholicos : e Schiſmaticis enim conſtat , Simeonem Archiepiſcopum Theſſalonicenſem , in ſuo Tractatu de *Sacramentis* , addubitare ſe oſtendiſſe de conſecratione Particularum . Sed quam irrationabile fuerit illius dubium , unuſquiſque facile deprehendere poteſt . Quum enim Sacerdos ad ſacrum Altare Conſecrationis formam non minus proferat ſuper majore portione , quam ſuper minoribus particulis ; cumque & illius intentio ad omnium conſecrationem æque dirigatur, & earum omnium materia ad ſacramentalem tranſmutationem idonea ſit ; ſi portio major conſecrationem recipit , profecto conſecrari quoque oportet minores illas particulas , quæ , ut jam diximus , *Merides* appellantur .

De Hoſt. diviſione in Conc. Florent. vindicata nulla nunc qu. inter Catholicos .

Temerar. dubium de portionum minorum conſecratione a Schiſmar. excitum.

§. 41. Controverſia quidem fuit inter Catholicos circa Oblationem , quam a Diaconis fieri ſuperius innuimus . Arcudius *lib.* 3 *cap.* 17. demonſtrandum ſumit , id illis per ſacros Canones licitum omnino non eſſe . Goarius *ad Euchologium pag.* 72. teſtatur, Oblationem Diaconalem in magna Conſtantinopolitana Eccleſia uſu receptam non fuiſſe . Nec defuerunt , qui contenderent , expungenda eſſe ab Euchologio verba , quæ pertinent ad Oblationem Diaconalem , utpote a Schiſmaticis adjecta . Contra vero Cardinalis Bona *Rer. Liturgic. lib.* 2. *cap.* 1. *num.* 7. nullum eſſe Canonem tuetur , qui hujuſcemodi Ritui obſiſtat , quum ſacri Canones eam quidem Oblationem ex-

Controv. vigens de Olatione Diac. ac diſſidentes de ea Script ſententiæ .

cludant, quam Diaconus ad ſacrum Altare facere præſumeret, non autem eam, quam ad Protheſim peragit, quippe quæ nihil aliud eſt, quam præparatio ad aliam a Sacerdote perficiendam in ſacro Altari. Ad hæc idem Cardinalis oſtendit, antiquum eſſe Ritum Oblationis Diaconalis & a pluribus ſæculis in Eccleſia Græca obſervatum; cumque de eo diſputatum fuerit etiam in Florentino Concilio, ſatisfactum fuiſſe Patribus ibi adunatis, per reſponſiones ab Archiepiſcopo Mitylenenſi datas. Similiter Berlendis *Tractatu de Oblationibus impreſſ. Venetiis anno* 1743. §. 5. *pag.* 143. inter functiones Diaconorum, admittit Ritum Oblationis ad Protheſim, interdicto eiſdem jure offerendi ad Altare, quod ſolis Sacerdotibus competit: *Illud offerendi Diacono munus attributum, intelligi de prima Particularum oblatione, dum ſuper menſam, Protheſim vocatam, ad huc adſunt; non vero de aliis duabus oblationibus, quæ a Sacerdote inter Liturgiam fiunt.*

Diſpenſatio, ſeu Conſecrat. Corp. Chr. in nonnullis veteribus monum. Diaconis tributa, quid importet.

§. 42. Sanctus Ambroſius virtutem Sancti Laurentii prædicans, qui, Diaconus quum eſſet, una cum Sancto Sixto Pontifice ad martyrium duci exoptabat, ſic eum loquentem inducit: *Experire utrum idoneum Miniſtrum elegeris, cui commiſiſti Dominici Sanguinis diſpenſationem*. Scimus quidem nonnullos Codices, pro verbo *diſpenſationem*, hoc aliud habere: *conſecrationem*: At conſecratio hoc loco nihil aliud ſignificat, quam miniſterium, ſive aſſiſtentiam Sacerdoti conſecranti præſtitam: *Nobis Diaconis conſecratio illius ſalutaris Hoſtiæ committitur non ut conficiamus, ſed ut conficientibus humiliter aſſiſtamus*: ait Petrus Bleſenſis *in ſua Epiſt.* 123. Nec abſimilis eſt explicatio Petri Cantoris apud Menardum *in notis & obſervationibus ad librum Sacramentorum S. Gregorii pag.* 287. Subdiaconis enim vetitum ſemper fuit Euchariſtiam populo miniſtrare, ſive ſub ſpecie Panis, ſive ſub ſpecie Vini; juxta Canonem Laodicenum XXV. & in eum notas Balſamonis, Zonaræ, & Ariſteni: uti videre eſt apud Beveregium *Tom.* 1. *pag.* 464. Non autem Diaconis, quibus olim ſpecialiter demandata erat ſola Dominici Sanguinis diſtributio, quæ deinde, ob enatos quoſdam abuſus, ipſis etiam adempta fuit: uti demonſtrat Cotelerius *ad cap.* 13. *lib.* 8. *Conſtitutionum, quæ Apoſtolicæ dicuntur Tom.* 1.

Diaconalis Oblatio ad Protheſim intacta ſervatur, & quare?

§. 43. Jam vero in Congregationibus habitis tam ſub Urbano VIII. quam noſtris hiſce temporibus, minime prætermiſſum fuit examen propoſitæ quæſtionis; utrum tollenda eſſet Oblatio, quæ a Diaconis fiebat ad Protheſim. In ea autem quæ habita eſt die 3. *Januarii anni* 1745. reſcriptum fuit, Nobis deinde approbantibus, *nihil eſſe innovandum*. Validiores enim atque firmiores viſæ ſunt rationes huic Ritui faventes, per Cardinalem Bonam allatæ, quam illæ, quas ad oppugnandum eumdem Ritum congeſſit Arcudius. Itaque in nova Euchologii editione intactus relictus eſt Oblationis Diaconalis Ritus. De qua licet nulla mentio fiat in eo capite ſecundi Moniti, de quo hucuſque egimus, Nos tamen hic aliquid circa eam innuendum duximus; tum quia una eſt e ſacris actionibus, quæ ad Protheſim fiunt, quæque præcedentis ſermonis objectum fuerunt; tum quia nullam elabi ſinimus occaſionem, qua Vobis, Venerabiles Fratres, Dilecti Filii, magis magiſque teſtatum fiat, nequaquam inſenſam eſſe veſtris Ritibus Romanorum Eccleſiam, quin potius eam pro viribus id agere, ut inviolati ſerventur ii, qui errorem nullum, nihilque indecorum contineant.

Tertium Monitum de Sacr. Extremæ Unctionis.

§. 44. Tertium modo ſe ſe offert Monitum, duabus partibus conſtans, & ſequentibus verbis conceptum. *Præterea meminiſſe debent Sacerdotes, Sacramentum Sancti Olei, quod Euchelæom dicitur, a Chriſto eſſe inſtitutum, tanquam cæleſtem medicinam, non pro animæ tantum, ſed etiam pro corporis ſalute; ſolis proinde infirmis adminiſtrandum, non autem bene valentibus; & in eo quidem tempore, in quo ſibi conſtant, & ſui compotes ſunt; ut ita majorem Sacramenti gratiam recipiant, ſi cum Fide ac devota voluntate accedentes, Oleo Sancto ungantur. Item ſciendum eſt, quod quamvis* Orientalis *Eccleſiæ Pontifices in conficiendo Sacro Chriſmate pluribus de more aromatibus utantur, neceſſaria tamen Sacramenti materia ſunt oleum, & balſamum, quibus, ſecundum antiquum Eccleſiæ Orientalis morem, aliæ aromatum ſpecies recte admiſcentur, ſi juxta præ-*

præſcriptum adſint. Verum ſi earum quædam deſint (dummodo oleum & balſamum adſint) tamquam non neceſſaria ad Chriſmatis materiam, rite omnino Sanctum Chriſma conficitur.

Varia nomina quibus Sacr. illud a Latinis Græciſque deſignatur.

§. 45. Sacramentum hoc, quod a Latinis *Extrema Unctio* dicitur, eodem plane nomine a Græcis appellatum legitur in Concilio Generali Lugdunenſi ſecundo, ex Orientis, & Occidentis Præſulibus coacto, anno Domini 1275., cujus Acta leguntur in Collectione Harduini *Tom.* 7. *pag.* 695., quum ſcilicet Latini ſimul & Græci formulæ Fidei communibus ſententiis probatæ ſubcripſerunt. Dicitur etiam a Græcis Sacramentum hoc, Oleum conſecratum, & ſanctificatum precibus Sacerdotum, atque perfectio, ſeu conſummatio Sacramenti Pœnitentiæ. In Euchologio Goarii *part.* 346. *numero* 41. & *pagin.* 349. *num.* 1. nominatur *Euchelæon:* idemque nomen a Scriptoribus ſequioris ævi uſurpatum legitur, uti videre apud Georgium Pachymerem *lib.* 6. *Hiſt. Palæol. capit.* 32. ubi Poſſinus idem quoque notavit, *lib.* 1. *Gloſ. pag.* 386. apud Gabrielem Philadelphium *De Sacramento Euchelæi*, & *Tom. Actorum Eccleſiæ Orientalis pag.* 338. Præterea nonnunquam, licet raro, idem Sacramentum a Græcis nuncupatum invenitur *Heptapapadum*, quemadmodum legitur in Synodo Conſtantinopolitana, ſub Patriarcha Joanne Vecco habita anno Domini MCCLXXVII. *in dicta Collectione Harduini Tom.* 7. *pag.* 758. *B.*, ubi idem Patriarcha, amplectens confeſſionem Fidei in Lugdunenſi Concilio ſtatutam, ita ad Romanum Pontificem Joannem XX., dictum XXI., ſcribit: *Extremam Unctionem etiam ipſam recipimus ſimiliter cum aliis Sacramentis, quæ & a nobis celebrata, Heptapapadum nominatur*, ideſt Officium ſeptem Sacerdotum; hoc quippe modo a Græcis Sacramentum illud miniſtratur.

Nonnullis de hoc Sacr. alibi videnda, indicat.

§ 46. Nos hic nihil dicemus de hujus Sacramenti inſtitutione a Chriſto facta, aut de illius effectu; nihil de legibus circa illius miniſtrationem ſervandis, ut ſcilicet ſolis Fidelibus graviter ægrotantibus, non autem bene ſe habentibus, miniſtretur, neque tamen expectetur tempus illud, quo æger jam ſuæ mentis compos non eſt; nihil præterea de quibuſdam Ritibus Eccleſiæ Græcæ, in qua videlicet Oleum Infirmorum, non ſolum ab Epiſcopo, ut apud Latinos, ſed etiam a ſimplice Presbytero benedicitur, & Sacramentum Extremæ Unctionis, non ab uno tantum, ſed a pluribus ſimul Sacerdotibus miniſtratur; quum de his omnibus plura tradiderimus in noſtro Tractatu *de Synodo Diœceſana noviſſ. edit. lib.* 8. *a cap.* 1. *ad tot. cap.* 8 Sed ad illuſtrandam tantummodo priorem partem hujuſce tertii Moniti, hoc adjiciemus, quod quum & olim ſub Urbano VIII. & ſuperioribus Pontificatus noſtri annis, diſceptatum diu fuerit, an a Græco Euchologio delenda eſſent quædam verba, quæ innuere videntur, licitum eſſe, hoc Sacramentum etiam bene valentibus miniſtrare; in Conſeſſu habito *die* 3. *Septembris anni* 1747. definitum fuit, deindeque a Nobis probatum, ut nihil in Textu immutaretur; ſed quæ neceſſario ſervanda erant, adnotarentur in Monito; quod initio Euchologii præponeretur: id quod eſt factum per verba ſuperius exſcripta monendo Græcos Sacerdotes, ne Sacramentum Extremæ Unctionis miniſtrent bene valentibus, ſed iis dumtaxat, qui gravi morbo laborant. Porro nihil neceſſe viſum eſt Euchologii Textum hic mutare; propterea quod, illius verbis undequaque perpenſis, apparuit, rectum illis ſenſum, ſanamque interpretationem tribui poſſe. Neque enim ibi dicitur, ut Sacramentum miniſtretur iis, qui bene valent, ſed ut ii quoque inungantur, qui ad Eccleſiam ſe conferunt; id quod percommode intelligi poteſt de iis etiam, qui, licet gravi morbo affecti, poſſunt nihilominus ad Eccleſiam vel pedibus ſuis accedere, vel aliorum ope deferri: ubique, ut propriæ devotioni magis ſatisfaciant, Extremæ Unctionis Sacramentum ſibi miniſtrari poſtulant; cujuſmodi exempla in ipſa quoque Occidentali Eccleſia non deſunt, uti videre licet apud Martene, *de antiquis Eccleſiæ Ritibus lib.* 2. *cap.* 7. *art.* 2. *num.* 7. & 8. Et penes Mabillonium in *Præfatione ad Sæculum primum*, *in Actis Sanctorum Ordinis Benedictini* § 9. *num.* 101.

Græca Euchologii verba, de Sacr. miniſtr. iis, qui ad Eccleſiam veniunt, in quæſt. revocata.

Juſta interpretatione explicantur, adjecto præſenti Monito.

Subject. capax Extremæ Unctionis Chriſtifid. graviter ægrotans.

§. 47. Cohærentia ſunt cum hac prima parte tertii Moniti, quod quamvis Græcis diſerte vetitum fuerit, Extremæ Unctionis Sacramentum aliis conferre, præter-

Digitized by Google

Inunctio benevalentis, Oleo lamp. ut apud Græc. in uſu eſt, non prohibetur.

præterquam ægrotis, & quidem gravi morbo laborantibus; iiſdem nihilominus interdictum non eſt, quominus Oleo lampadis, quod ad ſanandas infirmitates in Eccleſia aſſervatur, inungant Energumenos, alioſve, qui vel devotionis gratia, vel ut aliquo incommodo liberentur, hujuſmodi Unctionem petunt; quum Oleum in lampade aſſervatum, nequaquam ab Epiſcopo, aut Sacerdote conſecratum ſit, ad effectum utendi eo in Extremæ Unctionis adminiſtratione. Haud ignoramus, poſtulatum alias fuiſſe, ut Græcis permitteretur, Extremæ Unctionis Oleo extra gravis infirmitatis caſum ſeſe inungere, abſque eo quod Sacramentalis forma a Sacerdote pronunciaretur;

Non tamen licet Sacrum Oleum adhibere, quam vis non proferatur Sacram. forma.

ea ſcilicet ratione allata, quod per ſolam applicationem, Materiæ, Sacramentum minime conferretur, quum ad id neceſſaria omnino ſit ſimultanea Formæ prolatio. Verum nec id receptum fuit, nec recipi ullo modo poteſt; quum minime liceat Sacramentum a Chriſto inſtitutum in arbitrariam quamdam, licet piam, cæremoniam convertere; ut etiam recte obſervat Pater de Carboneano *in Appendice ad Tractatum P. Antoine de Extrema Unctione §.4. pag.661.* & quamvis, pro eo quod pertinet ad Latinam Eccleſiam, Quintaduenas *in Tract. 5. de Extrema Unctione, ſingular.* 11. aſſeruerit, licere Parochis mittere ad ægrotos, alioſque petentes, Oleum Sanctum Infirmorum, ad hoc ut eo in ſuis infirmitatibus ſe liniant; nihilominus ſi quis hoc facere attentaret, gravibus pœnis a Tribunali Eccleſiaſtico plecteretur; vel tanquam abutens Sacramento Eccleſiæ, vel tanquam ſuſpectus non rectæ Fidei circa Sacramentum Extremæ Unctionis, ut opportune advertit Clericatus *de Sacramento Extremæ Unctionis deciſ.* 70. *n.* 32.

Multominus Unctionem cum Sacro Oleo imponere ſacrament. confeſſis in ſatisfactionem ſacramental.

§. 48. Alterum eſt, quod, ſtante prohibitione adminiſtrandi Sacramentum Extremæ Unctionis extra gravis morbi neceſſitatem, quum jam definitum ſit, ſatisfactionem, ſeu pœnitentiam, quæ a Sacerdote Confeſſario ſacramentaliter confeſſis imponitur conſtare potiſſimum debere precibus, jejuniis, & eleemoſynis (quemadmodum habetur in Decreto a ſel. recor. Eugenio PP. VI. pro Inſtructione Armenorum edito): minime licet, Pœnitenti confeſſo pro ſatisfactione ſeu pœnitentia imponere, ut Extremæ Unctionis Oleo inungatur. Invecta ſane olim fuit inter Orientales, hujuſmodi Unctio, veluti meræ cæremonialis, uti deprehenditur ex Canone LXXIV. ex iis, qui inverſione Arabica Nicæno Concilio tribuuntur, *in Collectione Harduini T.* 1. *pag.* 492. ubi ſtatutum legitur, ut ſi quis Fidelis cum infideli muliere impudice verſatus fuerit, poſt diuturnam peractam pœnitentiam, Eccleſiæ reconcilietur *per Aquam Benedictam, & Oleum Infirmorum.*

Cærem. inunctio cum Sacro Oleo quandoque, & quibus caſibus apud Oriental. invecta.

Exinde vero ſi fides habenda eſt Joanni Nathanaeli in reſponſione *de Moribus Græcorum*, & Franciſco Ricardo *de Expeditione ſacra c.* 12. abuſus alter inductus fuit, ut pœnitentibus pro Sacramentali Pœnitentia hujuſmodi ſacra Unctio paſſim imponeretur: ex cujus ſatisfactionis uſu, non exigua pecuniarum retributio colligebatur. Graviſſimo huic abſurdo occurrere non prætermiſit fel. rec. Innocentius IV. Pontifex Maximus, dum in Epiſtola ſua ad Tuſculanum Epiſcopum ita ſcripſit §. 6. *Nulli per Sacerdotes, vel Confeſſarios, pro ſatisfactione Pœnitentiæ, Unctio aliqua ſolummodo injungatur.*

An in ea Unctione perficienda Prolata fuerit ſacrament. forma, confectumque Sacram.

Hoc idem ſtatutum legitur in Synodo apud Nicoſiam celebrata, *in dict. Collect. Harduini Tom.* 7. *pag.* 1714. Noſque etiam hujuſmodi præceptum inſtauravimus in Conſtitutione Noſtra: *Etſi Paſtoralis §.* 5. *Bullarii noſtri Tom. I. num.* 57. Videatur etiam Thiers *de Superſtit. l.* 8. *cap.* 6. Porro Arcudius loquens de Græcis Presbyteris, qui Pœnitenti apud ſe confeſſo, ſacram Unctionem pœnitentiæ loco imponebant, aſſerit eos, in ipſa unctione peragenda, Sacramentali forma uti conſueviſſe, idque gravibus ſane verbis reprehendit, ut legitur in ejus Opere *de Concordia lib* 5. *cap.* 4. *§. Ego præſentem.* Verbum Goarius *in notis ad Euchologium pag.* 250. negat, hanc Græcis mentem fuiſſe, ut in ejuſmodi Unctione peragenda Sacramentum conferrent: *Non ita tamen ut unctio precibus adjuncta ex opere operato animæ deleat infirmitates, ſed, ſi quid poſſit, ex pœnitentis tantum devotione, aut ex Sacerdotis deprecantis charitate, ideſt ex opere operantis, illud valet producere.* Nihilominus prælatam qualemcumque conſuetudinem ipſemet improbare non omittit; dum omnino curandum dicit, di itibus ut Græci hac in re ita ſe gerant, quemadmodum docet

Sancta

Digitized by Google

Abſurda, ob quæ reprobata fuit hujuſmodi unctio.

Sancta Romana Eccleſia omnium Chriſtifidelium Mater, & magiſtra; quum præfatæ unctionis uſu plura, & gravia ſequantur abſurda, dum vel Sacramentum Extremæ Unctionis confertur bene valenti, adeoque ei, qui ſubjectum capax hujuſmodi Sacramenti non eſt; vel Sacramenti materia & forma adhibetur, ut ſuperius indicatum fuit, abſque intentione ipſius Sacramenti conficiendi & miniſtrandi.

Sacrum Criſma ex quibus apud conficiatur.

§. 49. Secunda pars tertii Moniti pertinet ad Sanctum Criſma; quod quidem a Græcis conficitur non Oleo dumtaxat & Balſamo, ſed admixtis etiam aliis aromatibus: In hac autem Moniti parte, unicuique videre licet, haud quidem interdictam eſſe hujuſmodi aromatum permixtionem, ſed illud dumtaxat tenendum doceri, in Oleo & Balſamo conſiſtere materiam Sacramenti, adeoque, ſi aliquod deficiat ex aliis aromatibus admiſceri ſolitis, nihil deeſſe, quod neceſſarium ſit ad Sacrum Chriſma couficiendum.

Apud eos nulla mentio de impoſitione manuum in Confirmationis Sacram. miniſtr.

§. 50. Apud Græcos nihil præſcriptum legitur de impoſitione manuum in adminiſtrando Chriſmatis Sacramento. Morinus in ſuo Tractatu *de Confirmatione cap.* 4. ita ſcribit: Ut *Latini conſtantiſſime impoſitionem manuum unctioni conjunxerunt, ſic Græci non minus conſtanter alterum ab altero ſepararunt, ſoloque Chriſmate in adminiſtratione iſtius Sacramenti uſi ſunt; manuum enim impoſitionis non meminerunt nec recentia Euchologia nec antiqua*. Hoc idem conſtanter aſſerit Goarius *in Euchologio pag.* 299. *num.* 28. Renaudotius *in Opere de Perpetuitate Tom.* 5. *lib.* 2. *cap* 12. teſtatur, a pluribus retro ſæculis, nullum in Eccleſia Græca reperiri veſtigium impoſitionis manuum in conferendo Sacramento Confirmationis; ſuæque aſſertionis Authores laudat recentiores Græcos ſacra eruditione præſtantes, Simeonem Theſſalonicenſem, Gabrielem Philadelphum, Sirinum, alioſque. Modernus Scriptor Chardon *in Hiſtoria Sacramentorum lib.* 1. *cap.* 1. *de Confirmatione*, contendit quidem, prioribus ſæculis in Eccleſia Græca adhibitam fuiſſe manuum impoſitionem in conferendo Chriſmatis Sacramento, ſed tamen ultro concedit, multis ab hinc ſæculis, nullum illius ſupereſſe veſtigium. Denique Dilectus Filius Joſeph Auguſtinus Orſi Ord. Præd., nunc temporis Palatii noſtri Apoſtolici Magiſter, in Diſſertatione Hiſtorico Theologica, quam olim edidit *de Chriſmate Confirmatorio*, compluribus monumentis erudite congeſtis, demonſtrat, materiam Sacramenti Confirmationis apud Græcos non eſſe manuum impoſitionem, ſed ſacrum Unguentum. Nec ideo dici poteſt, id quod a nullis temere affirmatum fuit, non adeſſe in Eccleſia Græca Sacramentum Confirmationis, propterea quod in ea impoſitio manuum deficiat. Alioquin id ſequeretur, quod nemo ſibi perſuaſerit, tot ſæculorum decurſu, in tam ampla Chriſtiani Orbis parte, atque in Eccleſia non minus doctrina, quam ſanctitate illuſtri, defeciſſe Confirmationis Sacramentum; ut optime ad rem noſtram pergit Goarius *loco cit. At vero tam amplam & ſpatioſam, tam eruditam, & Apoſtolicarum, Eccleſiaſticarumque ſanctionum tenacem Chriſtiani Orbis portionem, adeo exquiſitum Sacramentum reſpuiſſe, neglexiſſe, vel ignoraſſe, pauci, me quidem judice, dicere attentabunt*.

Nefras tamen eſt aſſerere in Eccl. Græc. deficere Confirmationis Sacram.

Theolog. quæſtion. de Ritu ab Apoſtolis ſervato in miniſtr. Confirmatione, deque ejuſdemque Sacrament. materia.

§. 51. Caput hoc injuſtæ atque inoppottunæ diſſenſionis inter Latinam & Græcam Eccleſiam, originem traxit a controverſiis, quæ inter noſtrates Theologos agitari ſolent. Diſputant hi utrum Apoſtoli Sacramentum Confirmationis miniſtraverint per manuum impoſitionem, an etiam Sacro Chriſmate adhibito; & quidem, ut aſſolet, nonnulli affirmant, quod alii negant. Diſceptatur etiam inter eos, an ſola manuum impoſitio ſit materia hujus Sacramenti; nonnullis tenentibus, in ea dumtaxat conſiſtere Sacramenti materiam; dum alii malunt in Sacro Chriſmate ſtatuere materiam remotam Sacramenti, proximam vero in illius applicatione, quæ fit cum ſigno ad Confirmandi frontem; juxta id, quod legitur in Decreto pro Armenoium inſtructione ab Eugenio IV. Pontifice edito: *Secundum Sacramentum eſt Confirmatio, cujus materia eſt Chriſma, confectum ex Oleo, quod nitorem ſignificat conſcientiæ, & balſamo, quod odorem ſignificat bonæ famæ, per Epiſcopum benedicto*. Ubi etiam Pontifex loquens de manuum impoſitione, quæ ab Apoſtolis hoc Sacramentum miniſtrandis fiebat, ita ſubdit: *loco*

autem

Digitized by Google

Licet opinionem quamlibet ſequi, dummodo non negetur, adeſſe in Græca Eccleſia Chriſmat. Sacr.

autem illius manus impoſitionis, datur in Eccleſia Confirma'io. Alii denique impoſirionem manuum, & Chriſma ſimul jungunr; dicentes, tam illam, quam iſtud, materiam eſſe Sacramenti Confirmationis: ſed etiam æque, ac iſtud, materiam inadæquatam, quotieſcumque ſeorſim conſiderentur, ſi autem ſimul jungantur, tunc, ajont, in iiſdem ita conjunctis materiam totalem Sacramenti conſiſtere. Cæterum ipſam manuum impoſitionem, alii putant eam eſſe protenſionem manuum, quam facit Epiſcopus verſus Confirmandos, ſub initium ſacræ actionis, dum priores recitat preces: alii eamdem agnoſennt in ipſo ungendi actu, quo Epiſcopus ſignat frontem illius, quem confirmat, cum nequeat alicujus frons unguento liniri, niſi manus eidem imponatur: Hæ ſunt controverſiæ, de quibus Theologi noſtri diſputant; & circa quas unicuique licet eam ſequi partem, quæ magis ipſi placuerit. At nemini fas eſt aſſerere, in Eccleſia Græca non adeſſe Sacramentum Confirmationis. Si quis enim hanc opinionem tueretur, huic manifeſte obſtaret vetus Orientalis Diſciplina, quam Apoſtolica Sedes optime perſpectam habuit, nec unquam damnavit, aut improbavit; juxta in Græcorum Ritualibus libris nolla fit mentio de manuum impoſitione, tanquam materia adæquata, aut inadæquata Sacramenti Confirmationis. Quare ad evadendum hujus difficultatis labyrinthum, alio filo utendum eſt, quod quidem diligenter inquirenti non deerit, abſque eo quod ſuper propoſitione incerta, & nullibi definita; ſtabiliatur reprobatio alienæ opinionis & ſententiæ, quæ deſenſoribus orthodoxis non caret.

Quæſtionibus ſepoſitis, traditur quid tutto ſentinend. & tenendum ſit, de Sacramento Confirm. in Latina Eccleſia.

§. 52. Quod itaque extra controverſiam eſt, hoc dicatur: nimirum in Eccleſia Latina Confirmationis Sacramentum conferri, adhibito Sacro Chriſmate, ſeu Oleo Olivarum, Balſamo commixto, & ab Epiſcopo benedicto, ductoque ſigno Crucis per Sacramenti Miniſtrum in fronte ſuſcipientis, dum idem Miniſter Formæ verba pronunciat. Et quidem pro iis Regionibus, in quibus vera Balſami ſpecies non reperitur, haud recuſarunt Romani Pontifices indulgere, ut ad conficiendum Chriſma liceret uti certo quodam fragranti ſucco, ſeu liquore, qui communiter pro vero Balſamo accipitur ut videre eſt in Conſtitutione 180 Sancti Pii V. *in Bullario novo Romæ edito Tom.* 4 *Part.* 3., per quam videlicet Conſtitutionem, Indiarum Epiſcopis ejuſmodi Indultum conceditur, & in Conſtitutione 47. Sixti V. *eodem Bullar. eodemque Tom.* 4. *Part.* 3., ubi expoſita veri Balſami penuria, ex eo potiſſimum proveniente, quod arbuſta illa, ex quibus major illius copia educebatur, quoque olim Palæſtina & maxime in Valle Jericho frequentia erat, a Turcis exciſa, & radicitus extirpata fuerant, conceditur Archiepiſcopis & Epiſcopis Luſitaniæ, ut in conficiendo Sacro Chriſmate, adhibere poſſint Balſamum ex Braſilia, aliiſque novi Orbis, Indiarumve Regionibos allatum, eaque in re Pontifex ſuorum Prædeceſſorum Pii IV., & Gregorii XIII. exempla ſequi ſe profitetur. Quorum ſane Pontificum providentiam collaudat Morinus in ſuo opere poſthumo *de Sacramento Confirmationis pag.* 35. In Eccleſia Græca ſimiliter Confirmationis Sacramentum confertur, adhibito Sacro Ungnento, quod compoſitum eſt ex Oleo Olivarum, & Balſamo, ac inſuper ex aliis fragrantium herbarum ſpeciebus, quæ ſunt numero vigintitres, adjecta quoque aliqua vini portione. Prædictas omnes herbas odoriſeras accurate enumerat Habert *in librum Pontificalem Eccleſiæ Græcæ, obſervat.* 5. *ad Ritum Chriſmatis*, & Pater Berti *Tom.* 7. *ſuæ Theologiæ lib.* 32. *cap.* 5., qui tamen ſubdit, difficile admodum ſibi videri, omnes illas herbas ab Haberto indicatas ſacro Ungnento a Græcis infundi, quum nonnullæ ex illis incognitæ ſint, ita ut vix aliqua earum mentio extet in lexicis, & in libris Authorum, qui de plantis herbiſque tractarunt. Sed quidquid ſit de his, quum antiquus ſit uſus commiſcendi has herbas Oleo, & Balſamo, intactus relictus eſt ritus in Monito, de quo nunc agimus, admonitis tantummodo Græcis, ne aliud quidpiam ad materiam Sacramenti neceſſarium putent, præter Oleum, & Balſamum; utque proinde validam agnoſcant hujus Sacramenti miniſtrationem, quæ fit cum Oleo & Balſamo ab Epiſcopo rite benedictis, etiamſi aliquæ forte defuerint ex illis herbis, quæ, juxta eorum ritum, in ſacri Unguenti compoſitione admiſceri ſolent. Sapienter etiam, & magna

cum

Digitized by Google

cum ratione, in Synodo Zamoſciæ habita anno 1720. animadverſum fuit a Patribus §. 2. *de Confirmatione*, quidquid herbarum Balſamo adjiciatur, cavendum eſſe, *ut maxima pars Chriſmatis ſemper ſit Oleum Balſamo mixtum*.

Appendix ad tert. Monitum.

§. 53. Expenſa jam ſecunda parte tertii Moniti, nonnulla hic, appendicis loco, ſubnectemus, quæ nec inopportuna, nec a propoſito aliena jure cenſeri poterunt, quum & ejuſdem Sacramenti Confirmationis doctrinam reſpiciant, & ad Euchologii correctionem pertineant.

Forma Sacram. Confirm. apud G. Signacul. Doni Sancti Spir.

§. 54. Forma Sacramenti Confirmationis in Græca Eccleſia, juxta communem receptamque ſententiam, ſequentibus verbis continetur: *Signaculum Doni Sancti Spiritus*; quæ verba pronunciantur ab eo, qui Sacramentum miniſtrat, dum ſuſcipientis fronti cum ſacro Unguento Crucis ſignum imprimit; uti colligitur ex Canone 7. Concilii Conſtantinopoli I., *in Collectione Harduini Tom I. pag.* 811. utque ex illius Canonis verbis recte perpenſis infert Beſſarion Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalis *in ſuo Opuſculo de Euchariſtia*, quod impreſſum habetur in Bibliotheca Patrum *edit. Lugdunen. Tom.* 26. *pag.* 163. *Secunda Oecumenica Synodus, verba, quæ ſacrum Chriſma perficiunt, tradens in ſeptimo Canone, ita inquit: Obſignantes, hoc eſt ſacratiſſimo Chriſmate eos chriſmantes, dicimus: Signum Doni Spiritus Sancti: & hæc verba, ſecundum eos, Chriſmatis Sacramentum perficiunt*. Quamvis autem hæc Cardinalis aſſertio oppugnata fuerit a Lupo *in notis ad Canonem* 95. *Concilii Trullani*, vix tamen erit, ut Lupi ſententia plures inveniat ſuffragatores, præ ſententia Cardinalis Beſſarionis, ut optime advertit Arcudius *lib.* 2. *cap.* 7., ubi poſt relatum Beſſarionis effatum, hæc ſudit: *Hactenus Beſſarion; quo certe, quæ fiunt in Eccleſia Orientali circa Sacramentorum adminiſtrationem, præſtantius callere poterat nemo*. Arcudio conſentit Goarius *in notis ad Euchologium pag.* 301. *num.* 31. Item Habert *in ſuis notis ad Pontificale Græcorum Obſervat.* 4. *num.* 2. Et, omiſſis aliis, qui facile cumulari poſſent, ſatis hic erit afferre, quæ habentur in Synodo Zamoſciæ, ubi agitur de Sacramento Confirmationis: *Forma, quam probata, & ſchiſmate ipſo antiquiora laudant Euchologia, hæc eſt Signaculum Doni Spiritus Sancti, amen: eaque ſemel duntaxat, ſimul cum ipſa Unctione proferri debet*.

Ex decr. Sancti Methodii de reconciliandis Apoſtatis & ex nonnullis Euchologiis dubium ingeritur, de iteratione Sacramenti.

§. 55. Celebre eſt in Eccleſia Græca Decretum Sancti Methodii Patriarchæ Conſtantinopolitani, qui medio circiter nono ſæculo floruit, ac ſemper in id maxime incubuit, ut aberrantes ad ſanctæ unitatis gremium revocaret. In quo Decreto quum illud ſtatutum reperiatur, ut, qui ab Eccleſia deſciverunt, deindeque ad illius ſinum revertuntur, ſequenti ratione recipiantur: *Oratione completa, ſacro unguento accepto, ſecundum baptizatorum conſuetudinem, illum inungit, Crucis ſigno expreſſo in fronte, & oculis, & naribus, & ore, & duabus auribus, & manibus, & pectore, & ſcapulis, dicens: Signaculum Doni Spiritus Sancti*, Hinc oritur magni ſane momenti difficultas, dum alterutrum dicendum videtur; aut ſcilicet ea verba: *Signaculum Doni Spiritus Sancti*, non eſſe in Eccleſia Græca formam Sacramenti Confirmationis; aut in eadem Eccleſia Græca Sacramentum hoc iterato conferri iis, qui jam ſemel ipſum, & quidem valide, ſuſceperunt, ſi deinde, poſt apoſtaſiæ crimen, ad Eccleſiam reverti velint; quod ſane contrarium eſt receptæ ſententiæ, quæ pro inviolabili regula habetur, ut Sacramenta, quæ characterem imprimunt, iterari nequeant iis, qui ſemel valide ea ſuſceperunt; juxta definitionem Tridentinæ Synodi *Seſſ.* 7. *de Sacramentis in genere Can.* 9. Nec quicquam prodeſt confugere ad ſupra citatum Canonem 7. Concilii Conſtantinopolitani I., quo ſtatuitur, ut ſacro Chriſmate reconcilientur Ariani, Macedoniani, Novatiani, & Appollinariſtæ quum ab hæreſi converſi ad Eccleſiam ſe ſe recipiunt. Hujus namque Canonis ſanctio prænominatos tantummodo Hæreticos reſpicit, qui Sacramentum Confirmationis, aut nullo modo, aut invalide conferebant. At Sancti Methodii decretum generale eſt, eoſque omnes complectitur, & qui poſt defectionem ad Eccleſiæ ſinum redire cupiunt. Quum autem in quibuſdam Euchologiis, ubi de pœnitentium reconciliatione agitur, eadem legantur præſcripta, quæ habentur in Decreto Sancti Methodii; ſequitur,

ut-

Digitized by Google

ut eadem difficultas, quæ circa Decretum hujuſmodi offenditur, in præindicatis etiam Euchologiis occurrat.

Variæ de eo Decr. opiniones minus tutæ.

§. 56. Incredibile eſt quantopere ſe torqueant Scriptorum ingenia, ut propoſitæ difficultati ſatisfaciant. Sunt qui aſſerunt, Decretum illud nequaquam conditum fuiſſe a S. Methodio Patriarcha Conſtantinopolitano, qui, ut ſuperius innuimus, floruit anno Chriſti DCCCCXLII., ſed ab alio quodam Methodio Patriarcha ſchiſmatico, qui Urbis Regiæ Sedem occupabat anno MCCXL. Sed quum Goarius *in notis ad ipſum Decretum*, quas addidit ad Calcem Euchologii a ſe illuſtrati *pag.* 698., teſtetur ſe complura vidiſſe monumenta temporibus hujuſce Methodii antiquiora, quæ illud ipſum Decretum Sancto Methodio Patriarchæ tribuunt; hoc ſatis eſt ad demonſtrandam reſponſionis hujuſce levitatem. Sunt alii, qui & admittunt verba illa: *Signaculum Domini Spiritus Sancti*, eſſe formam Sacramenti Confirmationis; & agnoſcunt, juxta Decretum S. Methodii, quoties Apoſtatæ converſi in unitatem Eccleſiæ recipiantur, eadem verba proferri debuiſſe, dum pœnitentes ſacro unguento ungebantur: ſed tamen putant non ideo affirmari poſſe, Sacramentum Confirmationis collatum fuiſſe iis, qui jam ſemel illud ſuſceperant, quum ad collationem Sacramentorum neceſſaria ſit intentio Miniſtri, in ea autem actione ſatis appareat non fuiſſe Miniſtri intentionem, ut Sacramentum conferret, ſed ut Apoſtatam converſum Eccleſiæ reconciliaret. Hac reſponſione utitur Du Hamel *Theologiæ Tom.* 6. *edit. Pariſ. ann.* 1605. *pag.* 383. eamque innuunt quoque Goarius *in notis ad Eucholog. pag.* 598. *§. Verum potuiſſe*, Tournely *in Tractatu de Confirmatione, circa finem, ubi ad objecta reſpondet, pag.* 612. *& ſeq. juxta editionem Pariſien.*, & Aſſemanus Junior *Codicis Liturgici Lib.* 3. *De Confirmatione pag.* 63. Verum aliis pluribus reſponſio hæc non probatur, & præſertim Juvenino *De Sacramentis Diſſert.* 3. *de Confirmatione, quæſt.* 7. *cap.* 1. *art* 1. §. 1. qui obſervat primo, nullum adduci Græcum monumentum, ex quo inferri poſſit, eum, qui Apoſtatam reconciliat, cum ſacro Unguento illum ungit, & profert verba, quibus continetur forma Sacramenti Confirmationis, animum habere a collatione Sacramenti alienum: deinde, nequaquam recte agere, quin immo peccare Miniſtrum, qui Sacramenti materiam, & formam ei applicat, qui eidem ſuſcipiendo idoneus non eſt, etiamſi Sacramentum ei conferre non intendat. Alii denique advertentes, priorum ſæculorum monumenta teſtari, in Occidentali Eccleſia, reconciliatos aliquando fuiſſe Apoſtatas per manuum impoſitionem, fatentur quidem nunc temporis vetitum eſſe Confirmationis Sacramentum iterato conferre iis, quibus ſemel valide collatum fuerit; at olim non ita ſe rem habuiſſe ajunt, proindeque concludunt, non adeo mirum videri debere, ſi in Decreto Sancti Methodii, quod pertinet ad Orientalem Eccleſiam, præſcribitur, ut Apoſtatæ reduces iterum Sacramento Chriſmatis confirmentur, quantumvis alias id ipſum valide ſuſceperint. At minime totum eſt hoc etiam ſyſtema. Quum enim nondum ex indicatis monumentis diſerte teſtentur, Apoſtatas receptos fuiſſe *ſola manuum impoſitione*, ſi quis hanc ipſam putat fuiſſe collationem Sacramenti Confirmationis, hoc probare tenetur, ſola manuum impoſitione, nullaque unctione adhibita, Sacramentum iſtud tunc temporis collatum fuiſſe. Si quis autem dixerit (quod aliquo etiam exemplo fulcire poſſet), una cum impoſitione manuum, ſacram quoque Unctionem in hujuſmodi pœnitentium reconciliatione adhibitam fuiſſe, illud nihilominus, ad evincendam iterationem Sacramenti, oſtendendum illi ſupererit, an aliqua, & quænam verborum formula proferri ſoleret ab eo, qui & manus imponebat & Chriſmate ungebat. Marchus Rhemenſis *in Tractatu de variis Capitibus Eccleſiæ c.* 18. plures recenſet ſpecies impoſitionis manuum. Hoc ipſum accuiare præſtitit auctor Gloſſæ *in Can. Manus impoſitio*, 1, *quæſt.* 1. Duo celebres viri, Sirmondus *in ſuo Antirhetico ſecundo, cap.* 5. & Morinus *de Sacram. Confir. cap.* 12. *pag.* 56. & iterum *in Tract. de Pœnitentia lib.* 9. *cap.* 9. *&* 10. exiſtimant, impoſitionem manuum, de qua nunc loquimur, fuiſſe confirmatoriam. At Petrus Aurelius contendit, eamdem in reconciliandis hæreticis adhibitam, meram fuiſſe cæremoniam, non

Applicat. materiæ Sacram. cum prolatione formæ, ſecluſa intentione conſic. Sacram. nec præſumitur, nec licita eſt.

Impoſitio manuum, ubi non conſtat de Unctione Formæ, non probat collation. Sacram. Confirm.

Digitized by Google

non vero alicujus Sacramenti collationem. Et hanc quidem ſententiam amplectuntur Lupus *in Can. 7. Conſtantinopolitanum T. 1. p. 46. & ſeq.* Archudius *lib. 2. c. 18.* Suarez *in 3. part. Divi T. 3. quæſt. 72. diſput. 34. ſect. 1. §. Unde eſt tertia reſponſio, & diſput. 36. art. 11. ſect. 3. §. Ad rationem dubitandi*. Quapropter Witalle *in ſuo Tract. de Sacram. Confirmat.* poſt relata monumenta omnia, quæ alterutri opinioni favere poſſunt, denique *p 63.* utramque in ſua probabilitate relinquit; eademque prudentia ſe gerit Author additionum ad Eſtium *in lib. 4. Sentent. diſt 5 §. 16 litt. B p. 87.*

§. 57. Alia itaque ineunda eſt ratio, ut ſatisfiat prædictæ difficultati, quæ oritur ex Decreto S. Methodii, & ex his, quæ in aliquibus Euchologiis, cohærenter ad idem Decretum, adnotata reperiuntur. Et primum quidem, quod ad Decretum attinet, relatum idem legitur in Annalibus Ven. Cardinalis Baronii *ad annum Chriſti 842.* ſed diverſo plane modo, ac ab aliis refertur, quamque a Nobis ſuperius conſcriptum fuit. In eo enim, quod refert Baronius, minime præſcriptum legitur, ut in Apoſtatæ reconciliatione proferantur verba. *Signaculum Doni Sancti Spiritus*, licet præſcribatur Unctio cum Sacro Unguento peragenda. Et quamvis adhuc legatur: *Chriſmate ungantur, ut ſolent inungi, qui baptizantur*; nihilominus (omiſſo etiam, quod aliqui ſatis veriſimiliter defendunt, hæc verba addititia eſſe, iiſdemque admiſſis, tamquam anthenticis) eorum naturalis germanuſque ſenſus is ſemper erit, ut in reconciliatione Apoſtatæ ungantur eædem corporis partes, quæ inungi ſolent, quum poſt Baptiſma Confirmatio miniſtratur. Cumque nihil adjiciatur de prolatione verborum: *Signaculum Doni Spiritus Sancti*; evaneſcit vis omnis propoſitæ difficultatis. Accedit inſuper, quod quum Legati a S. Nicolao Papa I. in Bulgariam miſſi, Confirmationis Sacramentum iis contuliſſent, quibus jam idem a Græcis Presbyteris miniſtratum fuerat, ob eam præcipue rationem, quod hujuſmodi Presbyteri facultatem a Sede Apoſtolica non obtinuiſſent pro talis Sacramenti adminiſtratione, acerrimam adverſus eos querelam inſtituit Photius in ſuis encylicis litteris, hoc illis vitio vertens, quod Sacramentum Chriſmatis contuliſſent iis, qui jam ſemel confirmati fuerant. *Talem quis inſaniam unquam audivit, quam iſti mentecapti audere non dubitarunt, ut illos, qui ſemel Chriſmate uncti ſunt, iterum chriſmarent, ex ea ſa denique myſteria in nugas & deriſum convertentes?* Ex hoc autem aperte evincitur, S. Methodium in ſuo Decreto minime ſtatuiſſe, aut voluiſſe, ut Sacramentum Chriſmatis iterato miniſtretur iis, qui jam antea confirmati fuerant, ſi forte poſt apoſtaſiæ crimen ad Eccleſiam redirent. Nam Photius, qui quadraginta circiter annis poſt mortem S. Methodii floruit, quique pravi ſane animi, ſed doctus & cautus homo ſemper habitus fuit, non id Apoſtolicis Legatis adeo acriter objeciſſet, quod Sacramentum Chriſmatis iteraſſent, ſi Sanctus Methodius antea decreviſſet, aut ea mente fuiſſet, ut Apoſtatæ ad Eccleſiam redeuntes idem Sacramentum iterato ſuſciperent; facile enim proſpexiſſet hoc ſibi reſponſum a Legatis redditum iri, ſe nihil ultra citrave egiſſe, quam quod Eccleſia Orientalis, ex Decreto S. Methodii, ſervare conſueverat, dum aberrantes in unitatem recipiebat. Meliore reſponſione ſatisfit difficultati exortæ ex Decr. Sancti Methodii.

§. 58. Quod autem pertinet ad Euchologia, ſi in eorum aliquo præſcriptum legitur, ut in pœnitentium reconciliatione adhibeatur ſacra Unctio cum prolatione verborum: *Signaculum Doni Sancti Spiritus*; id utique tribuendum eſt interpolationi Schiſmaticorum, quibus a Theodoro Balſamone perſuaſum fuit, ut ſi quis Latinus ad Græcos commigraret, huic Sacramentum Confirmationis denuo conferendum eſſet; uti teſtatur Gregorius Protoſyncellus in Apologia adverſus Marcum Epheſium, *in Collectione Concil. Harduini Tom. 9. pag. 640.* At enunciatæ formulæ prolatio minime præſcripta reperitur in quamplurimis manuſcriptis Euchologiis, quæ inſpexit & recognovit vir ſumma fide dignus Joannes Matthæus Cariophylus; quemadmodum refert Arcudius *lib. 2. de Reformat. cap. 18.*; quodque magni æſtimandum eſt, nihil ejuſmodi legitur in celebri Euchologio Cryptæ Ferratæ. Quare in Congregationibus ſuper correctione Euchologii habitis tam ſub Urbano VIII. quam noſtris hiſce temporibus, Nobis annuentibus, decretum fuit, ut in Euchologio, quod correctum typis edendum erat. Ritus reconciliationis pœnitentium ad eam plane formam exigeretur, qua deſcriptum legitur in Euchologio Verba ex Euchol. allegata addititia probant. Pristinæ integrit. reſtituuntur omnia.

logio Cryptæ Ferratæ: id quod eſt factum. Quum enim in Congregatione habita die 7. Januarii 1748. propoſitum fuiſſet dubium, an corrigendus eſſet ritus reconciliandi Apoſtatas in unitatem Eccleſiæ redeuntes, ad formam in Decreto Methodii traditam, animadverſum fuit, unctionem eorum, qui reconciliantur, ibi quidem faciendam, præſcribi eo modo, quo unguntur ii, qui baptizantur; ſed ut in hujuſmodi unctione peragenda proferri debeant verba: *Signaculum Doni Spiritus Sancti*; id in paucis ſolummodo, iiſque recentibus Euchologiis adſcriptum reperiri. Itaque in alia Congregatione habita die 18. ſequentis Menſis Februarii decretum fuit: *Corrigatur Euchologium impreſſum ad formam Euchologii Patriarchalis Cardinalis Beſſarionis, nunc Cryptæ Ferratæ*. Factaque Nobis relatione, atque omnibus per Nos inſpectis, libratiſque, Decretum idem approbatione noſtra roboratum fuit.

Quartum Monitum de quib. im. mund. & precib. ad eas abſtergeno in Euch. appoſitis.

§. 59. Agendum nunc ſequitur de quarto Moniti capite, quod eſt de peculiaribus quibuſdam immunditiis, ad quas expurgandas, nonnullæ benedictiones & preces in Euchologio appoſitæ leguntur. En autem Moniti verba: *Denique ſciendum, quod ſi contigerit, immundum quid, aut contaminatum incidere in puteum, aut in aliud vas liquidi cujuſcumque, ſive etiam rem immundam tangi, aut manducari, ſive in Eccleſia animal impurum gigni, aut mori, Sacerdos quidem Orient. Eccleſiæ precibus & benedictionibus in Euchologio contentis, ſecundum Eccleſiæ ſuæ conſuetudinem, utuntur, nullatenus tamen intendunt obſervare præcepta antiquæ Legis, quæ ſunt per adventum Chriſti ſublata, quemadmodum omnibus manifeſtum eſt*.

Oratio de cibis mundis & immundis, quæ in Euchol. legitur.

§. 60. In Euchologio, cujus correctioni ad laboratum eſt, prout etiam in celebri Euchologio Cryptæ Ferratæ, olim Cardinalis Beſſarionis, & in aliis vetuſtiſſimis hujuſmodi Codicibus, Oratio quædam legitur, in qua & commemoratur id, quod in Lege veteri ſtatutum fuerat de differentia inter cibos mundos & immundos, deque immunditia legali, quam contrahebat quicumque, contra interdictum Legis, immundum quid comediſſet; & ſimul adjicitur, non poſſe eum, qui cibos immundos ediderit, pretioſum Corpus & Sanguinem Chriſti ſine peccato ſuſcipere. Id autem in cauſa fuit, ut diſcutiendum proponeretur, num ex prædicta, aliiſque ſimilibus Orationibus, ſeu ex his, quæ in hujuſmodi precibus continentur & enuntiantur, juſta præberetur occaſio ſuſpicandi, ne forte obſervatio cæremoniarum legalium veteris Legis, una cum nova Lege & Evangelium, cumulari, ſeu retineri vellet. Ut igitur deprehendatur, an ſuſpicio hæc aliquo fundamento innitatur, ſequentes propoſitiones ſtrictim indigitabimus, ex quibus omnia illuſtrentur, & propria in luce collocentur.

An retinenda, vel tollenda eſſet addubitatum, & quare?

Animadverſiones ad rem recte definiendam neceſſ. Diſtinct. ciborum, cæremon. fuit veter. legis præceptum, per adv. Chriſti ſublatum.

§. 61. Prima eſt: Cæremonias legis Moſcaicæ per adventum Chriſti fuiſſe ſublatas; & poſt promulgationem Evangelii, non poſſe amplius abſque culpa ſervari. Quum itaque diſcrimen a lege veteri inductum inter cibos mundos, & immundos, ad cæremonialia præcepta pertineat; hoc ſatis eſt, ut aſſeri jure poſſit, nullum amplius ſupereſſe, aut ſtatui debere diſcrimen inter cibos mundos & immundos. Quamvis enim beatiſſimi Apoſtoli, *Act. cap. 15.* Fidelibus interdixerint, ne ſanguine & ſuffocato veſcerentur, juxta ſententiam Jacobi in Concilio Jeroſolymitano propoſitam in hæc verba: *Propter quod ego judico, non inquietari eos, qui ex Gentibus convertuntur ad Deum, ſed ſcribere ad eos, ut abſtineant ſe a contaminationibus ſimulacrorum, & fornicatione, & ſuffocatis, & ſanguine*; hoc tamen conſtat ideo tunc ſancitum fuiſſe, ut omnis diſſidii occaſio inter Judæos & Gentiles ad Chriſtum converſos tolleretur; qua cauſa jamdudum ſublata, ejus quoque effectus ſublatus dici debet. *Item legalia veteris Teſtamenti, ſeu Moſaicæ legis cæremonias, ſacra, Sacrificia, & Sacramenta, Domino noſtro Jeſu Chriſto adveniente, ceſſaſſe, & poſt promulgatum Evangelium ſine peccato obſervari non poſſe. Ejuſdem etiam Legis veteris ciborum mundorum & immundorum differentiam, ad cæremonialia pertinere, quæ, ſurgente Evangelio, tranſierunt. Illam etiam Apoſtolorum prohibitionem ab immolatis ſimulacrorum, & ſanguine, & ſuffocato, illi tempori congruiſſe, ut inter Judæos & Gentiles diſſenſionis materia tolleretur, cujus Apoſtolicæ prohibitionis cauſa ceſſante, etiam ceſſavit effectus*.

§. 62.

Conſonat allato principio Pontific. & Conciliorum Decreta.

§. 62. Præmiſſa verba deſumpta ſunt ex Profeſſione Fidei Orthodoxæ, quam Orientales, ex præſcripto Urbani Papæ VIII. emittere debent, quæque impreſſa fuit Typis Congregationis de propaganda Fide anno 1642. Conſonat iiſdem doctrina Sancti Thomæ, quam is fuſe tradit *in* 1. 2. *quæſt.* 103. *art.* 4. *ad tertium*. Neque deſunt antiquiora monumenta, quibus eadem doctrina firmatur. Siquidem Sanctus Gregorius II. in ſuo Capitulari, quo inſtructos in Bavariam ablegavit Marinianum Epiſcopum, & Georgium Presbyterum *cap.* 7. ita loquitur: *Ut nihil in perceptione ciborum judicetur immundum, niſi quod fuerit idolis immolatum, quia, juxta quod magiſterio Apoſtolico docetur, omnis creatura, Dei bona, & nihil rejiciendum, quod cum gratiarum actione percipitur*. Similiter Sanctus Nicolaus I. in reſponſis ad Conſulta Bulgarorum, *num.* 43. de animalibus mundis, & immundis, hæc habet: *Quæ animalia ſeu volatilia licet manducare, quantum exiſtimo Dominus evidenter oſtendit, cum poſt diluvium animalia cuncta Noe tribuit, & Filiis ejus edenda...... Itaque omne animal, cujus cibus minime corpori nocivus eſſe probatur, & ſocietas hoc in cibum admittitur humana, comedi non prohibetur*. Itaque in Concilio Florentino, in Decreto pro Jacobitis edito, *in Collectione Labbeana Tom.* 13. *p.* 1209. ſequentia verba leguntur: *Sacroſancta Romana Eccleſia &c. firmiter credit, profitetur, & prædicat, omnem Creaturam Dei bonam, nihilque rejiciendum, quod cum gratiarum actione percipitur: quia, juxta verbum Domini, non quod intrat in os coinquinat hominem; illamque Moſaicæ Legis ciborum mundorum & immundorum differentiam ad cæremonialia aſſerit pertinere, quæ, ſurgente Evangelio, tranſierunt..... Nullam itaque cibi naturam condemnandam eſſe denuntiat, quam ſocietas admittit humana: nec inter animalia diſcernendum, per quemcumque ſive virum, ſive mulierem, & quocumque genere mortis intereant, quamvis pro ſalute corporis, pro virtutis exercitio, pro regulari & Eccleſiaſtica diſciplina, poſſint & debeant multa non negata dimitti, quia, juxta Apoſtolum, omnia licent, ſed non omnia expediunt*.

Poteſt tamen Eccl. cærem. præcepta innovare, exceptis iis, quæ venturum Meſſiam refereb.

§. 63. Altera propoſitio eſt: Quamvis, promulgato Evangelio, ceſſarint cæremonialia præcepta veteris Legis, & nullum in Lege nova extet præceptum, quo mundi ab immundis cibis ſecernantur, cujuſmodi erat in Lege veteri; non minus tamen in poteſtate eſt Eccleſiæ Chriſti, juſtis concurrentibus rationibus, gravibuſque de cauſis, ut obligationem redintegret obſervandi aliquod ex præceptis cæremonialibus, quæ erant in Lege veteri, licet in nova, ut innuimus, abrogata ſint; dummodo præceptum non ſit ex eorum numero, quæ in Lege veteri præcipue ordinata erant ad præfigurandum Meſſiam venturum: cujuſmodi patet fuiſſe, exempli gratia, Circumciſionem, & animalium ſacrificia, uti ad rem noſtram advertit Vaſquez *in* 1. 2. *Divi Thomæ Tom.* 2. *diſp.* 182. *cap.* 9. §. *Ex quibus omnibus*; ſed ſit ex genere eorum, quæ ad externam diſciplinam, & corporis munditiem pertinebant, in quorum claſſem profecto referenda veniunt, quæ de cibis mundis & immundis præſcripta fuerant. Id autem aſſumptum non minus ex Occidentalis, quam ex Orientalis Eccleſiæ diſciplina, & quidem ex priorum ſæculorum monumentis comprobatur.

Religioſæ priorum Chriſtian. obſervantiæ argumentum.

§. 64. Celebris eſt calumnia in primævos illos Chriſtifideles a Gentibus conficta, quod ſcilicet Hominum, præſertim infantium, carnibus veſcerentur, humanumque ſanguinem biberent. Huic cauſam dedit religioſa, quæ tunc vigebat, Arcani diſciplina, juxta quam ſervato inter Fideles ſecreto circa præſentiam realem Corporis Chriſti in Euchariſtica menſa, ex qua iidem paſcebantur, quum tamen ſubobſcura quædam Myſterii notitia ad Gentilium aures perveniſſet, hanc ipſi anſam arripuerunt, ut prædictam calumniam in Chriſtianos excogitarent, & in vulgus ſpargerent; uti recte demonſtrat Scheleſtratus *in Diſſertat. de Diſciplina Arcani art. unic. cap* 4. §. 17. Æque tamen celebris eſt reſponſio, quam veteres illi Apologiarum pro Chriſtianis Scriptores, abſque ſecreti violatione, Gentilibus reddere conſueverunt, dicentes, fieri nullo modo poſſe, ut Chriſti Diſcipuli humanas carnes ederent, & ſanguinem biberent, quum ſatis compertum eſſet, eos ab animalium quoque ſanguine, & a ſuffocatis animalibus abſtinere. Hoc argumento utitur Tertullianus *Apologetici c.* 9. Ex hac autem reſponſione manifeſte evincitur, temporibus illis, nimirum prioribus Eccleſiæ ſæculis, ciborum delectum apud Chriſtianos aliqua ratione viguiſſe, eoſque potiſſimum a ſanguine & ſuffocato abſtinuiſſe; ut ſapienter obſervant

Q 2 Nico-

Digitized by Google

Nicolaus le Nourry *Tom. 2 Apparatus in Biblioth. Patr., Diſſert. 4. in Tertulianum c. 12. art. 2.* & Pamelius *in dictum cap. 9. Tertulliani n.* 138. Neque vero Chriſtiani illi exiſtimabant vigentem adhuc eſſe ea de re Moſaicæ Legis ſanctionem; neque porro ignorabant ſublatum jam eſſe Apoſtolicum interdictum de abſtinentia a ſanguine & ſuffocato; nec alia demum de cauſa illicitas putabant hujuſmodi eſcas; ſed tamen ab iis abſtinebant, ex conſuetudine a Majoribus tradita, quam ſequi & ſervare maxime conveniens arbitrabantur: *Mos itaque abſtinendi a ſanguine & ſuffocato in illis Eccleſiis tanta religione ſervatus eſt, quia conſuetudinem illam a Majoribus acceperant, quamvis uſum ſanguinis & ſuffocati abſolute illicitum eſſe non cenſerent:* verba ſunt Natalis Alexandri *Hiſt. Eccleſiaſt. ſæcul.* 1 *Diſſert.* 10.

Ad quod uſque tempus ea diſciplina viguerit in Latinis Eccleſiis.

§. 65. Aſſerit Calmet *in ſuis Commentar. ad Cap.* 15. *Actum Apoſtol.* ad ea verba: *& ſuffocato & ſanguine*, in aliquibus Eccleſiis Latinis, per plura ſæcula, & quidem uſque ad decimum, & undecimum Æræ Chriſtianæ ſæculum, obſervatam fuiſſe diſtinctionem inter cibos mundos & immundos, ſervatamque abſtinentiam a ſanguine & ſuffocato. Et quamvis ipſe aſſertionem hanc ſuam nullis probationibus ibi confirmet, comprobari tamen facile poſſet a quolibet in monumentis Eccleſiaſticis parumper verſato. Etenim Caniſius in lucem edidit vetus Pœnitentiale Romanum, ſæculo octavo labente, vel nono ineunte, compoſitum: in quo *ſub Tit. de Suffocatis* ſtatuitur pœnitentia ab eo ſubeunda, qui ſuffocati animalis carnem ediderit; ſub Titulo autem *de Laceratis*, præſcribuntur pœnitentiæ & jejunia iis injungenda, qui vel piſcem comederint in piſcina mortuum, vel aquam biberint ex eo puteo, in quo demortuus mus, vel gallina reperti fuerint, niſi prius exhauſtus omnino fuerit ipſe puteus. Humbertus autem Cardinalis Silvæ Candidæ qui S. Leonis Papæ IX. Legatus fuit, & quidem Conſtantinopoli cum Græcis acriter diſputavit, in ipſis diſputationibus hujuſmodi, aperte faſſus eſt, nullam hac de re diſſenſionem eſſe inter Latinos & Græcos; ſiquidem adhuc in aliquibus Latinis Eccleſiis obſervatur, non ſecus ac apud Græcos, abſtinentia a ſanguine & ſuffocato: *Antiquam conſuetudinem, ſeu traditionem majorum noſtrorum diligenter retinentes, nos quoque hæc abominamur, adeo ut ſanguine, vel quocumque morticinio, aut aquis, ſeu quacumque negligentia humana præfocato, apud nos aliquando veſcentibus, abſque extremo periculo vitæ hujus, pœnitentia gravis imponatur.* Et alibi: *Nos ergo, quamvis a Domino, & ab Apoſtolis licentiam habeamus manducandi omnia, quæ nec noſtræ, nec fraternæ ſaluti officiunt, conſuetudine tamen provinciarum, & præceptis majorum noſtrorum hactenus detenti, devitamus comedere nonnulla, non quia mala & immunda ſunt, ſed quia aut nobis aliquando non expediunt, aut longo uſu in naturam jam verſo abhorrent.*

Apud eoſdem Lat. nunc penitus obſolet.

§. 66. Jam vero in Latinis Eccleſiis nullum amplius ſupereſt hujuſmodi abſtinentiæ veſtigium, ſi fidem habemus Cornelio a Lapide *in Commentar. in Actus Apoſt.* 15. *verbo: Et ſanguine.*

Viget tamen adhuc in Eccleſia Græca.

Viget illa tamen vel nunc in Eccleſia Græca, quæ ſibi laudi dixit, Apoſtolicum præceptum de abſtinentia a ſanguine & ſuffocato, retinere & cuſtodire, quemadmodum notant præcitati Calmet, & a Lapide *in d. cap.* 15. *Actuum Apoſt.*, pergitque Chriſtianus Lupus in notis ad Can. 67. Concilii Trullani: *Græci etiam dudum poſtea in obſervantia iſtius Apoſtolicæ Legis manſerunt conſtantes*; recenta nimirum lege prædicti Canonis Trullani 67., in quo ita legitur: *Divina nobis Scriptura mandavit, a ſanguine, & ſuffocato, & fornicatione abſtinere. Eos autem, qui propter lautum & delicatum ventrem, cujuſcumque animalis ſanguinem arte aliqua eſculentum condiunt ac inſtruunt, atque ita illo veſcuntur, convenienter punimus. Si quis ergo deinceps animalis ſanguinem quovis modo comedere aggrediatur, ſi ſit quidem Clericus deponatur; ſin autem laicus, ſegregetur.*

Armeni hac in re Latinis plene conſentiunt.

Soli autem Armeni, quod quidem ſciamus, in acceptanda unione cum Eccleſia Romana, hujuſmodi Græcorum conſuetudinem ſe relinquere profeſſi ſunt. Licet enim Vartanes ſchiſmaticus iis perſuaſiſſet, ut quibuſdam cibis abſtinerent, quos Lex Moſaica immundos pronunciavit, excepta ſolum carne ſuilla,

Digitized by Google

la, quam eis a S. Gregorio Illuminatore, primo eorum Nationis Patriarcha, conceſſam fuiſſe aſſerebat; eoſdemque docuiſſet confringere vaſa Oleo, Vinoque plena, ſi forte muſca, vel aliud animaculum hujuſmodi in ea cecidiſſet; nihilominus in Collationibus habitis ad conciliandam adeo exoptatam unionem Eccleſiæ Armenæ cum Romana, ſtatutum fuit, ut ſequitur: *Patres Armeni tum Siſenſis, tum Alanenſis Concilii, cum Romana Eccleſia ſuam conciliantes, approbarunt Epiſtolam Dogmaticam Gregorii Armeniæ Patriarchæ ad Regem Haytonem, ubi Hebraica illa ciborum diſcretio his verbis refellebatur: cibos autem immundos, præcipue, qui ad pauperum manus obiter veniunt, omnes, ut inquit Paulus, in nomine Dei purificatos haberi jubemus, quos & orationibus benediei docuit Dominus Nierſes, nimirum Ghelajenſis], qui ſimiliter Armeniæ Doctor & Patriarcha fuerat.* Quæ omnia videri poſſunt apud Galanum *Tom. 2. De conciliatione Eccleſiæ Armenæ, cum Romana.*

Quomodo licita ſit Græcis diſtinctio ciborum, uſuſque precum ad abſterg. immund. inde contractam

§ 67. Tertia denique propoſitio ea eſt, quæ innuitur etiam in ipſo capite quarto Moniti, de quo nunc agimus: videlicet minime prohibitum intelligi Græcis Sacerdotibus uſum ullius ex precibus aut benedictionibus, quæ in eorum Euchologio continentur, quantumvis reſpiciant pertineantque ad eas ipſas res, quæ in lege veteri ſubjectum erant cæremonialium præceptorum, dummodo quidquid ab iis fit, non eo animo fiat, ut veteris jam abolitæ Legis præceptis pareatur, ſed ut obſequium præſtetur vel novæ Eccleſiaſticæ Legi, vel canonicæ conſuetudini, diuturni & continui temporis obſervantia roboratæ. Lorinus *in cit. cap. 15. Actuum Apoſt. verſ. 20. §. Si abſtinent*, circa Græcorum morem abſtinendi a ſanguine, & ſuffocato, hæc advertit: *Si abſtinent hodie Græci a ſanguine, putantes hac ſe lege teneri, ſuperſtitioſi ſunt, quia neminem nunc ligat, & ejus obſervatio ſapit cæremonias veteris Legis: ſi vel quod naturaliter ab ejuſmodi cibo abhorreant, vel honeſta alia de cauſa, reprehendi non debent.* Goarius autem ad Euachologium Græcorum, *in variantibus lectionibus*, ubi eam Orationem expendit, quæ fit *pro iis, qui probibita & immunda comederunt*, ſequentem ponit adnotationem: *Non Moſaicæ, ſed Eccleſiaſticæ Legis ſtudio, ab immundis deguſtandis ſibi cavent Orientales &c. Proindeque a Judaico ritu obſervando, dum Eccleſiæ obſervant traditiones, longe alienos ſe præſtant, quidquid in adverſum garriat, & falſo imputet Catumſyritus*; Cujus quidem audax aſſertio aliquid fundamenti haberet, ſi ad id, quod faciunt Græci, non tam præindicatis rationibus adducerentur, ſed potius adſtrictos ſe eſſe putarent ex falſa opinione vigentis adhuc Apoſtolici præcepti de abſtinentia a ſanguine, & ſuffocato, quam opinionem parum feliciter tueri nititur Guillelmus Beveregius *Tom. 2. Codicis primitivæ Eccleſiæ illuſtrati & vindicati, cap. 7. num. 5.*

Temer. Schiſmar. aſſertio in Latinam Eccleſi. ejuſque reſuſcitatio.

Tentarunt quidem Schiſmatici Eccleſiam Latinam, veluti judaizantem, traducere, propterea quod in azymo conſecret, & Sabbata obſervet, Regumque Unctionem inter ſacros ritus retineat. At Leo Allatius in ſuo egregio Opere, *de perpetua conſenſione Eccleſiæ Occidentalis & Orientalis, lib. 3. c. 14.* temerariam hanc illorum aſſertionem refellit; ſpecialiter vero *ſub. n. 4.* ita adverſus argumentatur: *Quia Judæi Sabbata ſervant, qui ſervat Sabbata, Judæum agit: ergo qui ſuffocata non manducat, Judæum agit, cum Judæi ex Lege prohibeantur illa comedere: ſed Græci ſuffocata non edunt; ergo Græci judaizant.* Deinde *num. 9.* ad rem noſtram recte concludit, minime poſſe abſolute, & indiſtincte dici, quod is judaizet qui in Eccleſia aliquid agit, & ſervat conſentaneum & ſimile cæremoniis antiquæ legis. *Si quis ſub alium finem & commoditatem, etiam ex intentione cultus, & tanquam religioſas cæremonias, non tamquam ſpiritu illius Legis, nec tanquam habentia in illa fundamentum, ſed vel proprio arbitrio, vel ex aliqua conſuetudine humana, vel ex præcepto & inſtitutione Eccleſiæ, obſervaret: neque peccaret, neque diceretur judaizare. Quare non ſemper quiſquis in Eccleſia aliquid agit, quod cum cæremoniis veteris Legis ſimilitudinem habet, ſtatim dicendus eſt judaizare.*

Append. ad quart. Monitum.

§. 68. Quoniam vero unicuique ex tribus prioribus, Monitis, de quibus in hac no-

noſtra Encyclica egimus, quamdam veluti appendicem addidimus; priuſquam ſcribendi finem faciamus, huic etiam quarto Monito ſuam appendicem ſubnectere volumus, quæ & ab ipſius Moniti ſubjecto, & a correcti Euchologii editione aliena non ſit.

Levitici Lex de Purificat. Mulier.

§. 69. In Lege Levitici, *cap.* 12. ſtatuitur, ut Mulier, quæ Maſculum peperit, immunda ſit ſeptem diebus, deinde aliis triginta tribus diebus maneat *in ſanguine purificationis ſuæ*; ſi vero fœminam enixa fuerit, duabus hebdomadis immunda ſit & ſexaginta ſex diebus maneat ſimiliter *in ſanguine purificationis ſuæ*; ita ut Sanctuarium ingredi nequeat, antequam elapſum ſit hujuſmodi tempus; quum autem primo Templum adierit, certam oblationem afferre debeat.

Non abſimilis Lex viguit quoque primitus in Eccl.

§. 70. Hoc interdictum in Eccleſia per aliquod tempus viguiſſe, negari nequit, legitur enim in Canonibus Pœnitentialibus Theodori, quos refert Ivo *in ſuo Decreto*, quoſque commemorat. Ven. Card. Baronius ad annum Chriſti 266. *Mulier, quæ intrat in Eccleſiam ante mundum ſanguinem poſt partum, ſi maſculum genuerit, triginta tres dies pœniteat; ſi fœminam, quinquaginta ſex. Si quæ autem præſumpſerit ante tempus præfinitum Eccleſiam intrare, tot dies pœniteat in pane & aqua quot Eccleſia carere debuerat.* Sed neque negari poteſt, hujuſmodi prohibitionem labentibus temporibus in Eccleſia Latina abrogatam fuiſſe. *Si eadem hora, qua genuerit, actura gratias, intrat Eccleſiam, nullo peccati pondere gravatur*: verba ſunt S. Gregorii Papæ, relata etiam in Decreto Gratiani *Can.* 2. *diſt.* 5. Subdit autem Innocentius III. in Decretali: *Volens, De purificatione poſt partum*, (recitato prius eo Textu: *Lex per Moyſem data eſt, gratia, & veritas per Jeſum Chriſtum facta eſt*), Mulierem puerperam, quæ Religionis cauſa ab ingreſſu Eccleſiæ aliquamdiu abſtinere velit, non prohiberi; ingredientem non peccare: *Nulla proinde peccati mole gravantur, nec Eccleſiarum aditus eſt eis aliquatenus denegandus, ne pœnam in culpam convertere videamur. Si tamen ex veneratione voluerint aliquamdiu abſtinere, devotionem earum non credimus improbandam.* Cumque Beatiſſima Virgo Maria, quantumvis in prædicata Levitici Lege minime comprehenderetur, nihilominus eidem ſe ſe ſubjicere voluerit, dum, elapſo puerperii tempore, ſe ipſam, Divinumque Filium in Templo præſentavit; in hujus præclariſſimi facti memoriam inſtitutus fuit Ritus, qui deſcriptus legitur in Rituali Romano, Pauli V. Pontificis juſſu edito, juxta quem mulier prolem enixa, poſt puerperii terminum, ad Eccleſiam ſe confert, ubi præ foribus a Sacerdote excipitur, & aqua benedicta cum prece aſpergitur; deinde tenens extremam partem Stolæ ejuſdem Sacerdotis, pergit ad Altare, & coram eo genuflexa, orat, gratias agens Deo de beneficiis ſibi collatis. Verum hæc benedictio mulieris poſt partum, in Eccleſia Latina nullo jure præcipitur, eamque prætermittens mulier minime peccat, niſi forte id ageret per ſpretum atque contemptum; ut optime monet Quartus *in ſuo Opere de Benedictionibus* Tit. 3. *ſect.* 12. *dub.* 1.

Quæ tamen ſubinde abrogata ſit in Eccleſia Latina.

Quid nunc temporis apud Lat. hac in re ſervetur.

Severior Græca diſciplina de Puerp. menſtruatiſque mulierib.

§. 71. In Græca autem Eccleſia puerperii lex, tanquam de præcepto, religioſe cuſtoditur, nec mulier partum enixa permittitur ante præſtitutum tempus ad Eccleſiam accedere; quin etiam ſuperioribus ſæculis eo ſeveritati pervenerat Græcorum diſciplina, ut menſtruatas mulieres ab Euchariſtica Communione repellerent, quantumvis invitæ periculo verſarentur. Qua de re graviter reprehenſi fuerunt ab Humberto Cardinali Sylvæ Candidæ, ut videre eſt apud Cardinalem Baronium *ad annum Chriſti* 1054. Et quamvis ſubinde temperatus fuerit hujuſmodi rigor, excluſis a ſacra menſa mulieribus menſtruatis tunc ſolum, quum nullo vitæ periculo premerentur; quod conſentaneum viſum eſt Epiſtolæ Canonicæ Dionyſii Alexandrini, & Novellæ 13. Leonis Sapientis Imperatoris; peropportune tamen huc revocanda venit animadverſio prædicti Cardinalis Baronii *ad annum Chriſti* 266. *num.* 11. ubi obſervat, Dionyſium in citata Epiſtola opinionem ſuam tantummodo expoſuiſſe, ut eam aliorum judicio, & Baſilidis præſertim, cenſuræ ſubjiceret: *Ego, non ut Doctor, hæc ſcripſi, ſed, ut cum omni ſimplicitate convenit diſſerere, meam ſententiam in communi ederem, quam tu cum examinaveris ſæpiſſime, quod juſtum meliuſque apparuerit, vel etiam an ſic de eis haberi exiſtimes,*

Digitized by Google

ſtimes, reſcribe. At ex adverſo, nimis perſpicua eſt ratio per Sanctum Gregorium Magnum adducta in ſua Epiſtola, cujus partem Gratianus inſeruit *Can.* 4. *diſt.* 5. *Naturæ ſuperfluitas in culpam non valet imputari, & per hoc quod invite patitur, juſtum non eſt, ut ingreſſu Eccleſiæ privetur*. Quod autem pertinet ad Euchariſticam Communionem, non quidem improbat Sanctus Doctor, ſi mulier ab illa ex reverentia ſe abſtineat; ſed ſi nihilominus eo etiam tempore communicet, aperte declarat, ſe eam non damnare: *Si autem ex veneratione magna percipere non præſumit, laudandum eſt, ſed ſi percipiat, non judicanda: bonarum quippe mentium eſt, etiam ibi aliquo modo culpas ſuas agnoſcere, ubi culpa non eſt*. Itaque Græcorum diſciplina hac in parte nequaquam probatur Theophilo Rainaudo *Tom.* 16. *illius Operum*, in eo, quod inſcribitur: *Heteroclita Spiritualia, impreſſ. Lugdun. pag.* 33, *num.* 28. Ac ipſe etiam Goarius, perpetuus cæteroquin Græcorum Rituum fautor & defenſor, *in notis ad Euchologium p.* 270. ultro fatetur, in nimium rigorem vergere, & præter omnem regulam invectam eſſe Legem, quæ menſtruatas mulieres a ſacra menſa repellit: *Mitius tamen cum impuris mulieribus agendum, & naturæ imbecillitas non ſpontaneo ſe onere levantis; quidquid in adverſum objectant, & obtrectent Græci &c.* poſt quæ verba præmiſſam affert auctoritatem Sancti Gregorii, ex citata ipſius Epiſtola deſumptam.

Vim cœacti-vi præcepti habet Lex de Puerperis, apud Græcos.

§. 72. Sed quidquid ſit de Mulieribus menſtruatis, tam quoad earum ingreſſum in Eccleſiam, quam circa permittendam ipſis Dominici Corporis participationem; ſermonem nunc referentes ad eas, quæ a partu recentes ſunt, quamvis puerperii obſervatio in Eccleſia Latina, uti jam dictum eſt, non præcipiendi modo illis præſcripta ſit, ſed mere conſulendo propoſita; in Græca tamen Eccleſia viget præceptum, ut ab ingreſſu Eccleſiæ abſtineant, donec certus dierum numerus elapſus ſit: *Obedientiam illam ex debito requirunt Græci; Latini nonniſi ex reverentia*: ita Goarius loco citato *pag.* 269. In Euchologio autem leguntur preces per Sacerdotem ea occaſione recitandæ; ſicut etiam in eodem Euchologio deſcribitur univerſus ritus, quo puerperii cæremonia completur.

Iterata hujuſce diſciplinæ diſcuſſio&nonnullorum de ea judicium.

§. 73. Itaque in Congregationibus pro Euchologii correctione habitis tam ſub Urbano VIII. quam noſtri Pontificatus tempore, de hac materia diligentiſſime actum, quæſitumque fuit. Nemo ſane extitit, qui expungendum propoſuerit ex Euchologio puerperii ritum; fuit tamen, qui ſuggeſſerit, ut tolleretur præfinitio termini quadraginta dierum; utque aliæ preces ſubrogarentur in locum illius Orationis, quæ in Euchologio legitur, quæque nimium alludere videbatur ad immunditiam legalem, ob quam Judæi mulieres ſuas, quadraginta diebus poſt partum, ab omni commercio ſegregabant, & a Templo excludebant; quum præſertim ibi minus proprie ſupplicari Deo videatur in hunc modum: *Ab omni peccato, & ab omni ſorde perpurga &c. ſordes corporis ejus, & maculas animæ ablue in quadraginta dierum curſu.*

Solidior probat aliorum ſententia ejuſque fundam.

§. 74. Verum quum alii ſapienter animadverterint, poſſe utique in nova Lege ſervari aliquem ex cæremonialibus Ritibus antiquæ Legis, dummodo id non fiat tanquam in vim ipſius Legis antiquæ, quæ evacuata eſt; ſed morem gerendo aut legitimæ conſuetudini, aut novo præcepto, ab eo edito, cui legiſlativa ſimul & coercitiva poteſtas competere dignoſcatur, uti proſequitur Vaſquez *cit. Tom.* 3. *in* 3. *part. S. Thomæ, diſput.* 210. *quæſt.* 80. *art.* 7., ſatis idviſum eſt, ut nemo mirari jure poſſit, ſi puerperii obſervatio, Latinis mulieribus conſilii modo propoſita, Græcis pro Lege præſcripta inveniatur. Cumque præterea Græci non eadem ratione, qua olim Hæbrei, puerperii ritum adimpleant; neque enim Sacerdoti oblationem Judaico more afferunt; quin potius eundem Ritum ſanctificaverint per appoſitas preces, quibus Deus rogatur, ut mulieri peccata, ſi quæ patraverit, dimittere dignetur, invocato in hunc ipſum finem Deiparæ Virginis patrocinio; idcirco in ſeſſione habita inter eos, qui a Nobis, ut initio diximus, Euchologii correctioni præpoſiti fuerant, die 2. Januarii 1747. concluſum fuit, nihil hac in parte innovari; Noſque ſubinde hujuſmodi reſolutionem approbavimus. Pronum eſt enim, ſupra relatis Græcæ Orationis verbis rectum ſenſum aptare, dicendo nimirum, Deum ibi rogari, ut & mulieris animam ab omni culpa penitus

Digitized by Google

tus emundet, & corpus etiam illius liberet ab omni immunditia, non quidem legali, ſed naturali, quatenus ſpiritualem immunditiam ſignificat; quum etiam externa corporis mundities pars ſit cultus & venerationis debitæ erga Eccleſias, atque res ſacras; quapropter prioribus ſæculis Eccleſias non ingrediebantur Fideles, niſi prius diligenter loti fuiſſent, uti teſtatur Sanctus Joannes Chryſoſtomus; neque privatim ſacrorum Evangeliorum Codicem attingere audebant, quin antea manus laviſſent.

Pontificis cohortat. paterni amoris referta, ad Græcos, qui novo correctoque Euchol. uti jubentur.

§. 75. Hæc vobis exponenda cenſuimus, Venerabiles Fratres, Dilecti Filii, per has noſtras Encyclicas Litteras, ut & cauſas intelligatis, ob quas Apoſtolica Sedes laborioſam hanc provinciam jamdudum ſuſcipiendam exiſtimavit, ut Euchologii veſtri correctioni manus apponeret; & Vobis compertum ſit, qua diligentia, quo ſtudio, & quam æqua prudentique ratione ſuſceptum opus peractum fuerit. Intacta relicta ſunt omnia, quæcumque reperta ſunt in iis Euchologiis, quæ & antiquitate, & auctoritate cæteris præſtant: nihil ademptum, aut emendatum eſt niſi quod in recentiores quaſdam editiones, nonnullorum oſcitantia, aut malitia, irrepſiſſe apparuit: omnia retenta fuerunt, quæcumque demum retineri poſſe viſa ſunt, & benigna quævis interpretatio adhibita eſt, ne Ritus veſter aliqua in
re

FACULTAS TRIBUITUR

Jacobo III. Magnæ Britanniæ Regi, ut S. Euchariſtiam poſſit ſuſcipere, de Spiritualis Directoris ſui conſilio, etſi poſt mediam præcedentem noctem jentaculum aliquod, ſic expoſcente valetudine, ſumpſerit.

Dilecto Filio Magiſtro Ludovico de Valentibus Sancti Officii Aſſeſſori.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Dilecte Fili, ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Pium Regis Britannici votum communionem ſumendi etſi non jejunius.

QUADAM, de more, tibi impertita audientia, detuliſti ad Nos pium æque ac religioſum votum Cariſſimi in Chriſto Filii noſtri Jacobi III. Magnæ Britanniæ Regis, liceret ut ſibi Euchariſticum ſumeret Sacramentum, etſi de media nocte antevertente diem, quo ſacris Myſteriis participem ſe fieri cupit, quando quidem, ex ægra valetudine, cibum aliquem ſumere cogatur, quo vires reficiat, atque id quidem haud ſe facere paratum eſſe, niſi ſui Confeſſarii conſilium & approbatio acceſſerit.

Jejunium naturale parvitat. materiæ non patitur.

§. 2. Facilioris doctrinæ Theologus reſponderet, nulla Regem indigere diſpenſatione, cum res ſit de exiguo cibo, neceſſitate cogente, non ex animi levitate ſumpto, atque non minus in naturali jejunio, quam in Eccleſiaſtico materiæ, ut inquiunt, parvitas indulgeantur. Verum opinio iſthæc, etſi a Paſqualigo propugnata, falſa eſt; veluti pluribus demonſtrant Suarez *in* 3. *part. tom.* 3. *quæſt.* 80. *art.* 8. *diſput.* 68 *ſect.* 4. §. *Dico ſecundo*. Salmanticenſes *tom.* 1. *Curſus Theologici Moralis tract.* 4. *cap.* 7. *quæſt.* 4. *num.* 66. Eamdemque refutavimus ipſi pro viribus ac facultate, in noſtro Tractatu *de Sacrificio Miſſæ ſect.* 2. *cap.* 4. §. 2. *Patavinæ editionis*. Alia itaque via inſiſtendum, his, quæ ſequuntur, præpoſitis.

Potuit Eccleſia, decuitque, ut naturale jejunium præmittendum ſtatueret.

§. 3. Primum, etſi peramabilis Redemptor noſter ſacra ſui Corporis Communione participes fecerit Apoſtolos non jejunos; cum tamen peculiaribus quibuſdam gravioribuſque cauſis id præſtiterit, haud tamen ademit ipſe Eccleſiæ ſuæ auctoritatem conſtituendi, prout reipſa conſtituit, ne cui, Viaticum, aliiſque paucis exceptis caſibus, videndis apud Theologos Morales, non jejuno, & quidem a media ſuperiori nocte Comunionem præcedente, Euchariſticum Sacramentum miniſtretur. Rem hanc tractat S. Auguſtinus *Epiſt.* 54. *alias* 118. *ad Januarium cap.* 6.
ubi

Digitized by Google

re labefactari videretur. Ex quibus omnibus quum ſinceram noſtram & Apoſtolicæ Sedis in vos charitatem teſtatam vobis eſſe non dubitamus, tum etiam illud vos intellecturos confidimus, incredibili Nos ſtudio, & ſollicitudine, urgeri, ut & vos, Venerabiles Fratres, Dilecti Filii, in ſancta Unione conſtantes perſeveretis, & alii aberrantes, & ad eamdem ſocietatem, & ad ſalutis viam aliquando per Dei gratiam revocentur. Veſtrum erit in poſterum correcta hac Euchologii editione uti, ac diligenter curare, ut, ſi nova aliqua ejuſdem editio fiat, ea ad normam hujus, quæ prodiit anno 1754., e Typis Congregationis de Propaganda Fide, omnibus numeris exigatur; quo intercluſus ſit aditus erroribus omnibus, & abſurdis, quæ ſuperioribus temporibus in alias quaſdam editiones irrepſerunt, eaſque fœdarunt. Hoc denique a vobis petimus, ut Nos in ardua Eccleſiæ procuratione laborantes, orationum veſtrarum ſubſidio juvetis; vobiſque Apoſtolicam Benedictionem peramanter impertimur.

Datum Romæ apud S. Mariam Majorem die 1. Martii 1756. Pontificatus Noſtri anno Decimo ſexto. Dat. 1. Mart. 1756. Pont. XVI.

SI CONCEDE LA DISPENSA

Alla Maeſtà di Giacomo III. Re della Gran-Brettagna di poterſi comunicare col conſiglio del ſuo Padre Spirituale, ancorchè dopo la mezza notte precedente abbia preſo qualche riſtoro per l'indigenza della ſua compleſſione.

Dilecto Filio Magiſtro Ludovico de Valentibus Sancti Officii Aſſeſſori.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Dilecte Fili, ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

IN una delle ſolite udienze, che le diamo, ella ci eſpone il divoto e pio deſiderio del Noſtro Re Britanico, di poter ricevere la Sacra Eucariſtia, ancorchè dopo la mezza notte precedente al giorno, in cui vuol comunicarſi per le ſue indiſpoſizioni venga tal volta aſtretto a prendere qualche poco di riſtoro; eſibendoſi a non ricevere la Sacra Comunione nel modo predetto, che col conſiglio, ed approvazione del ſuo Confeſſore. Pio deſiderio del Re Brittanico di poterſi comunicare, ancorchè non digiuno.

§. 2. Un Teologo, come ſuol dirſi, dalla manica larga, riſponderebbe, che ſua Maeſtà non ha biſogno di veruna diſpenſa, trattandoſi d'un piccolo riſtorativo, preſo per biſogno, non per capriccio; ed ammettendoſi non meno nel digiuno Eccleſiaſtico, che nel digiuno naturale, la parvità della materia. Ma queſt'opinione, benchè ſoſtenuta dal Paſqualigo, è falſa, come ampiamente comprovano il Suarez *in* 3. *part.* t. 3. q. 80. *art.* 8. *diſput.* 68. *ſect.* 4. §. *Dico ſecundo*; i Salmaticenſi *nel t.* 4. *del loro Corſo Teologico Morale tract.* 4. *c.* 7. *q.* 4. *n.* 66., e Noi ſteſſi, quanto abbiamo potuto e ſaputo l'abbiamo impugnata nel noſtro Trattato *del Sacrifizio della Meſſa ſez.* 2. *cap.* 4. §. 2. *dell'edizione di Padova*. E' d'uopo dunque il cammioare per altra ſtrada, permettendo le ſeguenti coſe. Il digiuno naturale non ammette parvità di materia.

§. 3. La prima, che benchè il noſtro amabiliſſimo Redentore deſſe la Comunione agli Apoſtoli, che non erano a digiuno, avendo però ciò fatto per motivi particolari, e rilevanti, non ha tolto alla ſua Chieſa l'autorità di ſtabilire, come ha fatto, che eccettuato il caſo del Viatico, ed eccettuati altri pochi caſi, che ſi poſſono vedere ne' Libri de' Teologi Morali, non ſi dia la Sacra Comunione, ſe non a chi è digiuno, e digiuno dalla mezza notte antepaſſata, e precedente alla Comunione. L'argomento è trattato da S. Agoſtino *nell' epiſt.* 54. *al-* Potette la Chieſa, anzi fu conveniente che ordinaſſe il digiuno naturale prima di comun.

Digitized by Google

ubi poſtquam retulit, Chriſtum Diſcipulis non jejunis Corpus ſuum miniſtraſſe, *Liquido apparet, quando primum acceperunt Diſcipuli Corpus & Sanguinem Domini, non eos accepiſſe jejunos*; ita ſubdit: *Numquid tamen propterea calumniandum eſt univerſæ Eccleſiæ, quod a jejunis ſemper accipiatur? Ex hoc enim placuit Spiritui Sancto, ut in honorem tanti Sacramenti in os Chriſtiani prius Dominicum Corpus intraret, quam cæteri cibi*. Quod, poſt S. Auguſtinum, traditur quoque a Magiſtro Sententiarum *in 4. Sent. diſt. 8.* & a S. Thoma 3. *part. quæſt.* 80. *art.* 8. Suntque in hoc ipſum gravia, & momentoſa verba Pontificis S. Nicolai I. *ad conſulta Bulgarorum cap.* 65.

Ab hoc jejunii lege ſolus Pontifex diſpenſare poteſt.

§. 4. Alterum, cum generali lege caveatur, ut nonniſi jejuno univerſim ſacra miniſtretur Communio, quam ipſam legem innuit quoque Synodus Conſtantienſis *ſeſſ.* 13. ubi hæc leguntur: *Hujuſmodi Sacramentum non debet confici poſt cœnam, neque a Fidelibus recipi non jejunis, niſi in caſu infirmitatis, aut alterius neceſſitatis a jure, vel Eccleſia conceſſo, vel admiſſo*. Ut alicui expreſſis caſibus non comprehenſo liceat, etſi non jejuno, ſacra participare myſteria, neceſſe erit, eumdem expreſſa diſpenſatione juvari, quæ porro diſpenſatio a nemine, præter Romanum Pontificem, poteſt indulgeri. Id ſolide tuetur Henaus *de Euchariſtia diſput.* 14. *ſect.* 3. *num.* 54. Et Suarez *citat. loco ſect.* 5. §. *Nihilominus*, quæſtionem verſans, num poſſit Sacerdos etſi non jejunus Miſſam celebrare, ut ægro in vitæ diſcrimine conſtituto Sacram Euchariſtiam miniſtret, pervalide oppugnat ſententiam aſſerentium, id ipſi licere ex diſpenſatione Epiſcopi: *Non poteſt Epiſcopus diſpenſare, quia eſt præceptum univerſale totius Eccleſiæ, & nulla auctoritate, vel conſuetudine conſtat, datam eſſe Epiſcopo facultatem diſpenſandi in illo. Per ſe autem non poteſt inferior in lege Superioris diſpenſare*. Firmiſſimam in hanc regulam conſentit Cardinalis de Lugo, *de Euchariſtia diſp.* 16. *ſect.* 2. *num.* 55. & hæc ſunt ejus verba: *In hoc præcepto jejunii naturalis diſpenſare poteſt ſolus Papa. De facto autem neque ipſe diſpenſare ſolet*. Dignumque animadverſione eſt præpoſitum verbum *ſolet*, innuens, rariora eſſe ſimilium diſpenſationum exempla, veluti ſcite expendit Tamburinus *in methodo expedita Communionis cap.* 2. §. 8.

Diſpenſatio ejuſmodi cauſam prærequirit & quam.

§. 5. Tertium, quandoquidem omnem diſpenſationem ex cauſa eſſe oportet, in propoſita autem facti ſpecie unica tantum viget ratio indulgendi pietati ac religioni Regis Britannici, Euchariſtico Pane ſe frequenter reficientis, expendendum propterea eſt, an ſatis idonea hæc cauſa ſit, numve afferri poſſint vetera ſimilium diſpenſationum exempla; Nos enim difficiliores quidquam aggredimur novi, quod nulli Prædeceſſores Noſtri præſtiterint.

Aliqua exempla Commun. ſumptæ a non jejunis.

§. 6. Ut facilior imploratæ diſpenſationi fiat locus, poſſet quiſquam ad diſciplinam confugere quarumdam Eccleſiarum Africæ, in quibus Criſtifideles feria quinta majoris Hebdomadæ cœnati Sacram ſumebant Communionem, idque ex religioſo cultu erga inſtitutionem Sanctiſſimi Sacramenti, ut prædictum eſt, a Chriſto Jeſu Apoſtolis, poſtquam comederant, diſtributi: *Nonnullos probabilis quædam ratio delectavit, ut uno certo die per annum, quo ipſam cœnam Dominus dedit, tanquam ad inſigniorem commemorationem, poſt cibos offerri, & accipi liceat Corpus & Sanguinem Domini*. Verba ſunt Sancti Auguſtini *in cit. Epiſtola ad Januarium cap.* 7. ad diu toleratam in Occidentalibus & Orientalibus Eccleſiis praxim, cum ſcilicet poſt Baptiſma Communio miniſtrabatur infantibus, quibus matres vel nutrices, etiam ante ſumptam Sacram Euchariſtiam, eorum imbecillitatem commiſerando, lac exhibere permittebantur; *ad epiſtolam* 125. Sancti Joannis Chryſoſtomi *ad Cyriacum Epiſcopum*, ubi Vir ſanctus inculatus, quod Communionem paſto cuidam miniſtraſſet, his reſpondebat: *Quod ſi mihi obſtinata mente id objicere pergunt, Paulum etiam de dignitatis gradu dejiciant, qui cœnatus univerſam domum baptizavit; Domino item ipſi auctoritatem abrogent, qui Apoſtolis poſt cœnam Communionem dedit*; ac denique ad celebre factum S. Udalrici Auguſtæ Epiſcopi, de quo in Chronica incerti Auctoris *ad annum* 978. hæc leguntur: *Iſte Udalricus Epiſcopus fecit prandium cum Conrado Conſtantienſi Epi-*

Digitized by Google

tre volte 118. *ad Januarium al cap.* 6., ove dopo aver eſpoſto, che Criſto diede la Comunione ai Diſcepoli, che non eran digiuni: *Liquido apparet, quando primum acceperunt Diſcipuli Corpus & Sanguinem Domini, non eos accepiſſe jejunos*; così ſoggiugne: *Nunquid tamen propterea calumniandum eſt univerſæ Eccleſiæ, quod a jejunis ſemper accipiatur? Ex hoc enim placuit Spiritui Sancto, ut in honorem tanti Sacramenti in os Chriſtiani prius Dominicum Corpus intraret, quam cæteri cibi.* Il che, dopo S. Agoſtino, viene anche inſegnato dal Maeſtro delle Senten. *in 4. Sent. diſt.* 8., e da S. Tommaſo *nella 3. part. quæſt.* 80. *art.* 8. E gravi e ſenſate ſono in queſto propoſito le parole del Pontefice S. Niccolò I. *ad conſulta Bulgarorum cap.* 65.

Da ſimil legge il ſolo Papa può diſpenſare.

§. 4. La ſeconda, che, eſſendovi la legge univerſale, non ſi dia la Comunione ordinariamente, ſe non a chi è digiuno, legge anche indicata dal Concilio di Coſtanza *alla ſeſſ.* 13., ove così ſi legge: *Hujuſmodi Sacramentum non debet confici poſt cœnam, neque a fidelibus recipi non jejunis, niſi in caſu infirmitatis, aut alterius neceſſitatis, a jure, vel Eccleſia conceſſo, vel admiſſo.* Acciò uno non compreſo ne' caſi eſpreſſi poſſa lecitamente ricevere la Comunione, benchè non ſia digiuno, è d'uopo, ch'eſſo ſia munito d'una diſpenſa, qual diſpenſa non può darſi, che dal Romano Pontefice. Così fondatamente ſoſtiene l'Henao *de Euchariſtia diſput.* 14. *ſect.* 3. *num* 54. Ed il Suarez *nel luogo citato ſect.* 5. §. *Nihilominus*, trattando la queſtione, ſe poſſa un Sacerdote, benchè non digiuno, celebrare la Meſſa, per dare la Sacra Comunione ad un ammalato, che è in pericolo di morte, impugna con molto vigore l'opinione di quelli, che dicono poterlo fare colla diſpenſa del Veſcovo: *Non poteſt Epiſcopus diſpenſare, quia eſt præceptum univerſale totius Eccleſiæ, & nulla auctoritate, vel conſuetudine conſtat, datam eſſe Epiſcopo facultatem diſpenſandi in illo. Per ſe autem non poteſt inferior in lege ſuperioris diſpenſare.* Concorda in queſta maſſima il Cardinale de Lugo *de Euchariſtia diſput.* 16. *ſect.* 2. *num.* 55. ed ecco le di lui parole: *In hoc præcepto jejunii naturalis diſpenſare poteſt ſolus Papa. De facto autem neque ipſe Papa diſpenſare ſolet*: eſſendo degna di rifleſſione la predetta parola, *ſolet*: che addita, eſſere rari i caſi di ſimili diſpenſe; come molto bene conſidera il Tamburino *in methodo expeditæ Communionis cap.* 2. §. 8.

Simil diſpenſa non ſi dà ſenza cauſa e quale debba eſſere.

§. 5. La terza, che, dovendo in ogni diſpenſa intervenire la cauſa, e non eſſendovi nel caſo preſente altra cauſa, che quella di ſoddisfare alla pietà e divozione della Maeſtà del Re Britannico, che con frequenza ſi ciba del Pane Euchariſtico, è d'uopo l'eſaminare, ſe queſta ſia cauſa ſufficiente, e ſe vi ſiano eſempj di ſimili diſpenſe accordate; eſſendo Noi molto renitenti a far paſſi nuovi, e non fatti da' noſtri Predeceſſori.

Eſempio di caſi, in cui fu permeſſa la Comun. a' non digiuni.

§. 6. Per agevolare la ſtrada alla richieſta diſpenſa, taluno potrebbe riccorrere alla pratica d'alcune Chieſe dell' Affrica, nelle quali i Fedeli ricevevano la Sacra Comunione nel Giovedì Santo dopo aver mangiato, e ciò per divozione verſo l'iſtituzione del Santiſſimo Sagramento, che, come ſi è detto, fu diſtribuito da Gesù Criſto agli Apoſtoli, che avevano mangiato: *Nonnullos probabilis quædam ratio delectavit, ut uno certo die per annum, quo ipſam Cœnam Dominus dedit, tanquam ad inſigniorem commemorationem, poſt cibos offerri, & accipi liceat Corpus, & Sanguinem Domini*; ſono parole di Sant' Agoſtino *nella citata lettera ad Januarium cap.* 7. alla tolleranza mantenuta nelle Chieſe d'Occidente, e d'Oriente, allor quando dopo il Batteſimo davaſi ai fanciulli la Sacra Comunione, ai quali, prima anche di ricevere la Sacra Euchariſtia, compatendo la loro indigenza, ſi permetteva alle madri, e alle nutrici il dare il latte; *alla lettera* 125. di S. Giovanni Griſoſtomo *ad Cyriacum Epiſcopum*, ove il Santo accuſato d'aver data la Comunione a chi prima aveva mangiato, riſponde nel modo ſeguente: *Quod ſi mihi obſtinate mente id objicere pergunt, Paulum etiam de dignitatis gradu dejiciant, qui cœnatus univerſam domum baptizavit, Domino item ipſi auctoritatem abrogent, qui Apoſtolis poſt cœnam Communionem dedit*; e finalmente al celebre fatto di S. Udalrico Veſcovo d'Auguſta, di cui ſi legge nella Cronaca di Autore incognito *all' anno* 928. quanto ſie-

Epiſcopo, & eodem die, facto prandio, celebravit Miſſam cum Clero, & populo. De hoc accuſatus reſpondit: ego non comedi, ſed charitas.

Irrelevantia oſtenduntur nonnulla quidem, quia proſcripta, vel obſoleta.

§. 7. In noſtro Tractatu *de Sinodo Diœceſana noviſſimæ editionis lib. 6. cap. 8. num.* 4. egimus de Communione in nonnullis Eccleſiis feria quinta in Cœna Domini miniſtrari ſolita etiam non jejunis, deque Euchariſtia infantibus porrecta illico poſt Baptiſmum; verum monumenta iſta viam nihilo faciliorem ad id, quod propoſuimus, efficiunt. Invectum quippe uſum communicandi poſt comeſtionem feria quinta majoris Hebdomadæ proſcripſerunt ſubinde Patres Synodi tertiæ Carthaginenſis, quorum decreto congruit omnino Canon 29. Concilii Trullani habiti anno 692. uti etiam videre eſt in eruditis adnotationibus P. Lupi *ad dictum Canonem Trullanum*, & apud Juenin *de Sacramentis differt.* 4. *quæſt.* 8. *art.* 2. §. 1. *concluſ.* 2. Quod autem ſpectat ad Communionem pueris, ſtatim poſt Baptiſmum miniſtratam, jam a quadringentis & amplius annis is ritus in Occidentali Eccleſia obſolevit. Nonnulla quidem ſuperſunt adhuc veſtigia in Orientali Eccleſia; at & ipſa quoque pedetentim & antea, & nunc quoque temporis ſtuduit ab eo deflectere, quemadmodum latius oſtendimus in noſtris encyclicis Litteris ad Miſſionarios per Orientem §. 24. typis editis ſuperiore anno 1755.

Vide has litteras hic etiam editas, ut ſupra.

Cætera vero quia apocryph. vel ſaniorem habentia interpretationem.

§. 8. Mox ſupra indicata Epiſtola S Joannis Chryſoſtomi genuinum ejuſdem opus agnoſcitur a Lupi, Tillemontio, & Montfoconio; verum tanquam ſuppoſititia rejicitur multis haud levibus conjecturis ab erudito Patre Stiltingio, Bullandiani operis proſequutore in Acta S. Joannis Chryſoſtomi illuſtrata, editaque anno 1753. nobiſque dicata, uti videre eſt §. 69. *num.* 1072. & *ſeq.* ac præcipue *num.* 1081. At, utut Epiſtola genuinum opus S. Joannis Chryſoſtomi haberi vellet, Vir Sanctus haud probat, Communionem miniſtrari cuiquam non jejuno, inficiatur ſe unquam eamdem porrexiſſe paſto; profitetur, ſiquid ejuſmodi attentaſſet, dignum eſſe, qui de Epiſcoporum Catalogo, atque Fidelium Electorumque libro expungatur: ſubinde vero ex quodam orationis impetu ſuperaddit ea, quæ ſuperius allata ſunt de Communione non jejunis a Chriſto exhibita; ita ille inquit: *Multa adverſum me ſtruxerunt, ajuntque, me poſt epulas quibuſdam Communionem impertiiſſe. Hoc ſi feci, de Epiſcoporum libro nomen meum expungatur, nec in Orthodoxæ Fidei volumine ſcribatur, quoniam ecce, ſi quidquam ejuſmodi perpetravi, Chriſtus e regno ſuo me abjiciat*: hiſque verbis cum addat Chryſoſtomus cætera ſuperius expreſſa, facile intelligitur, hæc quemdam animi impetum importare, & argumentandi modum, quo utuntur plerique, qui poſt factum ſolide inficiatum, ultra progreſſi, non verentur ex falſa hypotheſi illud concedere, pugnantes tamen nullatenus exinde confici, quæ adverſarius inferre contendit. De S. Udalrico Epiſcopo nihil plane addemus; cum pura putaque fabella ſit illud, quod quidam de eo comminiſcuntur, uti innuit Chriſtianus Lupus *in notis ad Can.* 29. *Trullanum*, & latius proſequitur recens eruditus Catalanus *in ſuis Commentariis ad eumdem Canonem*.

Alia nonnulla recentiora exempla Pontif. diſpenſationis.

§. 9. Itaque cum ea, quæ hucuſque demonſtrata eſt, via minus tuta reperiatur: aliam inire opus eſt, eritque hæc haud ita vetuſtis monumentis ſuffulta, propterea quod nititur proximiorum temporum conceſſionibus a Prædeceſſoribus Noſtris emanatis. In ſecreto Vaticano Tabulario inter Brevia Prædeceſſoris noſtri Pii IV. *tom.* 18. *num.* 63. extat Breve ab eodem Pontifice ad preces Sebaſtiani Luſitaniæ Regis relaxatum, in quo Sacerdotibus per Indias enunciati Regis dominio ſubjectas commorantibus, qui vel ob contractam ægritudinem, vel cœli inclementiam, poſt noctem mediam, aliquem ſumunt cibum, fit facultas ſucceſſive die Sacrum peragendi. Innocentius XIII. Pontifex per ſuas Apoſtolicas littera in forma Brevis Romanorum Reginæ Eliſabethæ Chriſtinæ conceſſit facultatem ſumendi Euchariſtiam, etiam poſt aliquod deguſtatum cibum, quo die in Bohemiæ Reginam ungi ſolemniter, coronarique debebat; ita expoſcente imbecilli ejuſdem valetudine, quæ tam diuturnam functionem, nullo recreata cibo, perferre non potuiſſet. *Tecum, ut dictæ tuæ unctionis & coronationis die, neceſſarium jenta-*

tu

Digitized by Google

gue: *Iſte Udalricus Epiſcopus fecit prandium cum Conrado Conſtantienſi Epiſcopo, & eodem die, facto prandio, celebravit Miſſam cum Clero, & populo. De hoc accuſatus reſpondit: ego non comedi, ſed charitas.*

[Si dimoſtrano irrilevanti alconi, perchè o vietati, o andati in diſuſo.

§. 7. Nel Noſtro Trattato *de Synodo Diœceſana dell' ultima ſtampa al lib. 6. cap. 8. num.* 4. abbiamo diſcorſo della Comunione, che in alcune Chieſe davaſi nel Giovedì Santo anche a quelli, che non erano a digiuno, e dell' Eucariſtia, che amminiſtravaſi ai fanciulli immediatamente dopo il Batteſimo; ma queſti monumenti in nulla rendono più agevole la ſtrada per arrivare alla meta. Imperocchè l' uſanza di Comunicarſi nel Giovedì Santo dopo aver mangiato, fu dipoi ſeveramente proibita da' Padri del terzo Concilio Cartagineſe, al decreto de' quali in tutto e per tutto è uniforme il Canone 29. del Concilio Trullano, tenuto l'anno 692., come anche può vederſi nelle note erudite del P. Lupo *ſopra il detto Canone Trullano*, e nel Juenin *de Sacramenti diſſ.* 4. *quæſt.* 4. 8. *art.* 2. §. 2. *concl.* 2. Ed in ciò che appartiene alla Comunione, che davaſi ai fanciulli immediatamente dopo il Batteſimo, già ſono più di quattrocento anni, che queſto rito non ſi pratica nella Chieſa Occidentale. Ne reſta qualche veſtigio nella Chieſa Orientale; ma queſta pure a poco a poco ſe n'è andata, e ſe ne va ritirando, come abbiamo diffuſamente dimoſtrato nella noſtra Lettera enciclica ai Miſſionarj d'Oriente *al* §. 24. ſtampata l' anno paſſato 1755.

Vedi queſta lettera ſtampata ne' fogli antecedenti.

Gli altri poi perchè apocryfi, o perchè ricevono altra più giuſta interpretazione.

§. 8. La lettera di S. Gio: Griſoſtomo, poc' anzi nominata, è riconoſciuta per genuina dal Lupo, dal Tillemont, dal Montfaucon; ma con molte ſode congetture è rigettata come apocrifa dall'erudito Padre Stilting, Continuatore Bollandiano, negl' Atti di S. Giovanni Griſoſtomo, illuſtrati e ſtampati nell'anno 1753. ed a Noi dedicati, come può vederſi *al* §. 69. *num.* 1072. *e ſeg.*, e particolarmente *al num.* 1081. Ma, quand'anche la lettera foſſe genuina di S. Giovanni Griſoſtomo, il Santo non approva, che ſi dia la Comunione anche a chi non è digiuno; nega di averla mai amminiſtrata a chi aveva mangiato, ſi proteſta, che, quando l'aveſſe fatto, meriterebbe d'eſſere ſcancellato dal numero de' Veſcovi, e dal libro de' Fedeli, e degli Eletti; e poi per impeto di diſcorſo aggiunge quanto di ſopra ſi è eſpoſto della Comunione data da Criſto a chi non era digiuno: ed ecco le di lui parole: *Multa adverſum me ſtruxerunt, ajuntque, me poſt epulas quibuſdam Communionem impertiiſſe. Hoc ſi feci, de Epiſcoporum libro nomen meum expungatur, nec in Orthodoxæ Fidei volumine ſcribatur, quoniam ecce, ſi quidquam ejuſmodi perpetravi, Chriſtus e regno ſuo me abjiciat*; ed a queſte parole ſoggiungendo il Santo le altre di ſopra riferite, non vi vuol molto a comprendere, che queſte ſono uno sfogo, ed un modo di argomentare, del quale tanti ſi ſervono, che dopo aver fondatamente negato il fatto, s'avanzano a dire, che, quando per impoſſibile foſſe vero, da eſſo non ſi può dedurre la conſeguenza, che l'avverſario ha preteſo d'inferire. Nulla diremo di S. Udalrico Veſcovo; eſſendo una pura favola quello, che taluno racconta di lui, come accenna Criſtiano Lupo *nelle note al Cap. 29. Trullano*, ed ampiamente proſiegue il moderno erudito Catalano *ne' ſuoi Commentarj ſopra lo ſteſſo Canone.*

Altri più recenti eſempj di Pontificie diſpenſe.

§. 9. Non eſſendo dunque ſicura la ſtrada indicata, fà di meſtieri tentarne un' altra; e queſta è la ſeguente, che è fondata ſopra monumenti non tanto rimoti, perchè fondata ſopra varie conceſſioni fatte ne' tempi a Noi vicini da' Pontefici noſtri Predeceſſori. Nell' Archivio ſegreto Vaticano fra i Brevi del Pontefice Pio IV. *al tom.* 13 *num.* 63. ritrovaſi un Breve ſpedito dal detto Pontefice ad iſtanza di Sebaſtiano Re di Portogallo, in cui concede ai Sacerdoti delle Indie ſottopoſte al detto Re, che o per cauſa di propria infermità, o per l'intemperie dell'aria, prendono dopo la mezza notte qualche riſtorativo, il celebrare nel giorno ſeguente la ſanta Meſſa. Il Pontefice Innocenzo XIII. in una ſua Lettera Apoſtolica in forma di Breve conceſſe alla Regina de' Romani Eliſabetta Criſtina licenza di poter ricevere l' Eucariſtia, ancor dopo che aveva mangiato, nel giorno, in cui doveva eſſere ſolennemente unta e coronata come Regina di Boemia; così eſigendo la debolezza della ſua compleſſione, che in una funzione così lunga ſenza qualche preventivo riſtoro, non avrebbe potuto reſiſtere: *Tecum*,

ut

Digitized by Google

culum, antequam Sanctiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum ſuſcipias, ſumere libere & licite poſſis & valeas, harum ſerie diſpenſamus. Simileque Indultum ab eodem Pontifice datum reperitur regnanti Regi Chriſtianiſſimo, qui cum ſolemni Conſecrationis ſuæ die Sacram Communionem ſumere deberet, eaque tunc eſſet ætate, in qua nondum obfirmata valetudine uteretur, juſtum ingeſſerat timorem, ne ullo prægustato cibo, tam diuturnæ functioni non poſſet intereſſe. Perſpectum denique eſt quid quotannis fiat Romæ in Pontificio Sacello nocte Nativ. Dom., in eodem quippe celebratur Miſſa ante mediam noctem, nec ſemper ab eo, qui præcedenti die ab omni cibo abſtinuerit. Scripſere nonnulli, ſingulis annis concedi a Pontifice diſpenſationis litteras in forma Brevis; at id a veritate aberrat. Verum cum Pontifici perſpectum ſit, qua hora celebretur Miſſa; innoteſcat quoque haud ſemper eſſe jejunum qui Sacrificium offert, nec tamen quidquam obloquatur, nec quidquam ſtatuat, remque ita tranſigi ſinat, locus fit tacitæ cuidam diſpenſationi, quæ tutam efficit conſcientiam ejus, qui ea nocte Miſſam celebrat non jejunus; uti a Nobis fuit pluribus demonſtratum in Noſtro Tractatu *de Synodo Diœceſana nuperæ editionis lib. 6. cap. 8. num. 13. & ſeq.*

Hæc quoque nec caſui omnino congruere, demonſtratur.

§. 10. Exempla iſthæc profecto propius ad caſum noſtrum accedunt, quam cætera ſuperius relata; verum nec plane rem præſentem attingunt: cum nunc diſſeratur de Sacræ Communionis participatione, ex ſingulari religione ac pietate exoptata; proxime autem indicata exempla verſentur circa Miſſæ celebrationem, vel ſumptionem Euchariſtiæ quodammodo neceſſarias, & quæ prætermiſſæ admirationem induxiſſent, vel etiam offenſionem. Facultatem fecit Pius IV., uti prænotatum eſt, Indiarum Sacerdotibus celebrandi Miſſam adhuc etiam poſt ſumptum, evoluta jam media nocte, cibi aliquid vel potus; verum cum per eas regiones haud ita frequens eſſet Presbyterorum numerus, Sacerdos quilibet Sacrum ſingulis diebus offerre tenebatur. *Quodque nonnulli Presbyteri, qui aut propriæ infirmitatis, aut aeris intemperiei occaſione, quibuſdam remediis comeſtibilibus, aut potabilibus nocte uti conſueverunt, dubitant, ſi ipſos contingat poſt mediam noctem eiſdem remediis uti, licere ſibi Miſſam, ad cujus celebrationem ob penuriam aliorum Presbyterorum in illis partibus quotidie tenentur, die ſequenti celebrare*. Sunt hæc circumſtantiæ caſus ad Pontificem delati; quas idem in ipſa conceſſione repetens, ita ſubdit. *Si eos dictis remediis poſt mediam noctem uti contigerit, ſi urgentiſſima fuerit celebrandi neceſſitas, ac paululum inde dormierint, nihilominus die ſequenti celebrare libere & licite valeant, auctoritate Apoſtolica &c. licentiam & facultatem concedimus, & impertimur*. Facile quiſquam animadvertet, quod, cum debeant Reges, ſummique Principes, quo conſecrantur die, Sacra Euchariſtia refici, cum ut ſtatutis regulis & Ritualium legibus ſatisfaciant, tum ut populis ſuo exemplo præluceant, ſi cum iis diſpenſatur, ut Sacramentum eo die ſumant, licet quidpiam prius comederint, hanc tamen diſpenſationem minime pertinere ad privatam Communionem, ex privato devotionis affectu ſuſceptam, ſed ad publicam Euchariſtiæ ſumptionem, cujus neglectus admirationem ſecum tuliſſet ac ſcandalum; eodemque ferme modo obtinere dici poteſt, quod relatum eſt de eo, qui Nocte Natalis Domini in Pontificio Sacello ſacrum facit; cum nimis urgeat, ne præindicata Nocte Sacra functio in Pontificia Capella omittatur, ſimulque haud ita facile ſit adeſſe ſemper Cardinalem, qui, non obſtante ætate, quam plerumque agunt prædicta dignitate decorati, potens ſit protrahere naturale jejunium a media nocte ſuperiore, ad alteram, in qua ſolemne intra memoratum Sacellum offert Sacrificium. Accedit inſuper, in praxim omnino induci non poſſe, ut, media nocte tranſacta, conſtituatur initium Miſſæ, dum ipſi interſunt Cardinales, Archiepiſcopi, & Epiſcopi, qui ſequente die, horaque congrua, ad reliquas Pontificii Sacelli functiones redire debent, quod porro non præſtant, niſi lecto jam privatis in Sacellis ſuis, oblatoque trino Sacrificio; quemadmodum a Nobis latius enarratum fuit in noſtro Tractatu *de Synodo Diœceſana aſſignato loco*.

§. 11.

ut dictæ tuæ unctionis & coronationis die neceſſarium jentaculum, antequam Sanctiſſimum Eucharistiæ Sacramentum ſuſcipias, ſumere libere & licite poſſis & valeas, harum ſerie diſpenſamus. Ed una ſimile conceſſione ſi trova fatta dallo ſteſſo Pontefice al preſente Re Criſtianiſſimo, che nel giorno della ſua conſecrazione dovendo ricevere la Santa Comunione, ed eſſendo allora in un'età, in cui ancora non aveva bene ſtabilita la compleſſione, avea data occaſione da un giuſto timore, che ſenza eſſerſi prima cibato non aveſſe potuto aſſiſtere da una così lunga funzione. Noto finalmente è quanto ogni anno ſuccede in Roma nella Cappella Pontificia nella Notte di Natale, celebrandoſi nella medeſima la Meſſa prima della mezza notte, e non celebrandoſi ſempre da chi nel giorno precedente ſi è aſtenuto dal mangiare. Alcuni hanno ſcritto, che ogni anno ſi fa la ſpedizione dal Papa d'un Breve di diſpenſa; ma ciò non è vero: ma ſapendo il Papa l'ora, in cui ſi celebra la Meſſa, e ſapendo, che chi la celebra, non ha ſempre mantenuto il digiuno, e nulla di ciò parlando, e nulla ſu ciò diſponendo, e laſciando correre, ſubentra una certa tacita diſpenſa, che aſſicura la coſcienza di chi celebra la Meſſa in quella Notte, dopo aver mangiato: come da Noi ampiamente ſi è dimoſtrato nel noſtro Trattato *de Synodo Diœceſana dell' ultima ſtampa al lib. 6. cap. 8. num. 13. e ſeg.*

§. 10. Si accoſtano, è vero, queſti eſempj al caſo noſtro, aſſai più degli altri prima riferiti; ma non arrivano al ſegno, che da Noi ſi ricerca: diſcorrendoſi ora d'una Comunione, che ſi fa per ſingolare pietà e divozione, ed avendo luogo gli eſempj ultimamente indicati nella celebrazione della Meſſa, o ricevimento dell' Eucariſtia, in una tal qual maniera neceſſarj, e che tralaſciati, avrebbero cagionato ammirazione, o ſcandalo. Conceſſe, come ſi è veduto, Pio IV. a' Sacerdoti delle Indie il dire la Meſſa, ancor dopo aver preſo qualche cibo, o aver bevuto dopo la mezza notte; ma, non eſſendovi in quelle parti gran numero di Preti, ogni Sacerdote era obbligato a celebrare ogni giorno la Meſſa: *Quodque nonnulli Presbyteri, qui aut propriæ infirmitatis, aut aeris intemperiei occaſione, quibuſdam remediis comeſtibilibus, aut potabilibus nocte uti conſueverunt dubitent, ſi ipſos contingat poſt mediam noctem eiſdem remediis uti, licere ſibi Miſſam, ad cujus celebrationem ob penuriam aliorum Presbyterorum in illis partibus quotidie tenentur, die ſequenti celebrare.* Queſte ſono le circoſtanze del caſo eſpoſte al Papa; ed eſſo riaſſumendole nella conceſſione, così ſoggiugne: *Si eos dictis remediis poſt mediam noctem uti contigerit, ſi urgentiſſima fuerit celebrandi neceſſitas, ac paululum inde dormierint, nihilominus Miſſam die ſequenti celebrare libere & licite valeant; auctoritate Apoſtolica &c. licentiam & facultatem concedimus & impartimur.* Facile poi ſarà a ciaſcuno il conſiderare, che dovendoſi, per ſoddisfare non meno alle regole, e Rituali, che per edificazione de' popoli, ricevere la Sacra Eucariſtia da' Re, e da' Potentati nel giorno della loro conſacrazione, la diſpenſa Pontificia di poter in quel giorno comunicarſi ancor dopo aver preſo qualche poco di cibo, non riſguarda una comunione privata, che ſi faccia per privata divozione, ma un pubblico ricevimento dell' Eucariſtia, che tralaſciato, avrebbe recato ammirazione, e ſcandalo: ed in conſimili circoſtanze può dirſi, che proceda quanto ſi è riferito in ordine a chi celebra la Meſſa nella Notte di Natale nella Cappella Pontificia; eſſendo troppo neceſſario, che in quella Notte non ſi tralaſci nella Cappella del Papa la ſacra funzione, e non eſſendo così facile il trovar ſemper un Cardinale, che, non oſtante l'età, in cui per lo più ſi trova chi è decorato dalla detta dignità, poſſa mantenere il digiuno naturale della mezza notte precedente all'altra, in cui canta la Meſſa nella Cappella. Si aggiugne, che non è in veruna maniera praticabile il cominciare la Meſſe dopo la mezza Notte, mentre vi aſſiſtono i Cardinali, gli Arciveſcovi, e i Veſcovi, che debbono nella mattina ſeguente tornare in ora competente alle altre funzioni della Cappella, il che non fanno, ſenz' aver prima dette le tre Meſſe nelle loro Cappelle private: come da Noi ſi è ampiamente diſcorſo nel noſtro Trattato *de Synodo Diœceſana al luogo citato.*

Si prova, che neppur queſti ſono pienamente adattabili al caſo preſente.

§. 11. Uni-

Exempl. affertur caſui plane acommodatum.

§. 11. Unicum itaque exemplum privatæ Communionis ex devoto Religionis affectu ſumptæ, in vim obtentæ a Summo pontifice facultatis eamdem ſumendi, adhuc etiam poſt refectionis aliquid deguſtatum, ita expoſcentibus imbecillitate, indigentiaque corporeæ habitudinis, in Carolo V. Imperatore ſuppetit. Is ſecum ipſe cogitavit, conſtituitque de German. Prov. cedendis, uti contigit, Ferdinando fratri, ſubinde etiam Imperatori; deque transferendis reliquis ditionibus, id quod etiam perfecit, in Philippum filium ſuum, Hiſpaniarum Regem ejus nominis II.; tum ſe recepit in Monaſterium S Juſti Monachorum S. Hieronymi ſitum in Extremadura, vitamque iniit eremiticam, adſtans ſimul cum Monachis divinæ pſalmodiæ; patrum volumina perlegens, res Divinas ſæpe commemorans, ſæpe Sacramentali confeſſione abſtergens peccata, ſacramque Communionem pio affectu frequentans, uti latius proſequitur Famianus Strada *de Bello Belgico*, *decade prima*, *libro primo*, *ſub titulo*, *Carolus V.* Cumque pius Imperator Euchariſtiam jejunus ſumere nequiret, eidem ſuaſere Medici, ut nonnihil antea cibi deguſtaret. Ita aliquamdiu ſe geſſit; at cum reſciviſſet, Apoſtolica opus eſſe diſpenſatione, ut liceret præfato modo ad Communionem accedere, recurſum habuit ad Julium III. Pontificem, qui eidem, quod in præteritum geſſerat, relaxavit, indulxitque, ut in poſterum, etiam poſt ſumptum exiguum aliquod jentaculum, poſſet Sacram participare Communionem.

Pontificii indulti tenor.

§. 12. Non cenſuimus in re tanta fidendum eſſe Auctorum aſſertioni, qui curſim innuunt datum Imperatori Carolo V. a Julio III. Prædeceſſore Noſtro Indultum. Ex ſecretiori Vaticano Archivo afferri juſſimus Pontificium Breve repertum *t. 70. n. 152.* in quo Imperatoris preces ſequentibus verbis referuntur: *Exponi nobis tua Majeſtas fecit, ſe nonnunquam, ratione ſuæ valetudinis ita ſuadente, & cogente, diebus, quibus Sacratiſſimam Euchariſtiam ſumere inſtituit, de medicorum conſilio, modicum jentaculum ad neceſſariam ſubſtentationem ventriculi ſumere ante conſueviſſe, & nobis, ut tam de præterito veniam illi dare, quam in futurum ſecum ſuper eo diſpenſare auctoritate Apoſtolica vellemus, ſupplicavit.* Subſequitur in ipſo Brevi Pontificia conceſſio, cujus en concepta verba: *Quare nos hujuſmodi neceſſitatem tuam attendentes, & tuæ Majeſtatis pium ſincerumque in Catholica Religione, & Sanctorum Patrum Conſtitutionibus tuendis, ac venerandis animum omnibus in rebus agnoſcentes, te omni conſcientiæ ſcrupulo, quod propter iſtiuſmodi uſum hactenus forſan contrahere potuiſti, prorſus in Domino liberamus & abſolvimus, atque ut in poſterum eodem modo, poſt ſumptum neceſſarium jentaculum, præfatum Sacratiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum ſumere poſſis, tecum, ab eodem Domino tradita nobis auctoritate indulgenter diſpenſamus.*

Utriuſque caſus circumſtant. confer. ſibique reſpond. adinveniuntur.

§. 13. Quod Julius III. Prædeceſſor Noſter præſtitit erga Carolum V. Imperatorem, idipſum & Nos agere intendimus, quin & peragimus cum Jacobo III. Magnæ Britanniæ Rege. Perſpecta Nobis eſſe non poteſt imbecillis valetudo Imperatoris Caroli V. a medicis conteſtata; ſcimus equidem, ipſum natum anno 1501., cumque datum fuerit Pontificium Breve ſub annum 1554. eumdem, dum Breve obtinuit, non exceſſiſſe 54. ætatis ſuæ annum. Quæ patitur Britannicus Rex Noſter incommoda, ſunt Nobis ſatis ſuperque nota, ſcimuſque etiam, eum agere 68. ætatis ſuæ annum. Ex animo credimus, quidquid ſcripſere Hiſtorici de pietate, ac religione Caroli Quinti. At Hiſtoricis minime indigemus, ut perſpecta Nobis fiat ſingularis Chariſſimi in Chriſto Filii Noſtri Jacobi Regis integritas vitæ, pietas, & religio, quibus dum totam vivendi rationem moderatur, univerſæ fit Urbi exemplo; cum ipſi ſimus horum oculati teſtes. Tu itaque, qui ad Nos Regium deſiderium attuliſti, nuncius Noſtro nomine eidem eris, Apoſtolica Nos, qua fungimur, auctoritate, ipſi facultatem indulgere, ſacram ſumendi Euchariſtiam, conſulto conſcientiæ ſuæ Moderatore, etſi poſt evolutam ſuperioris noctis partem dimidiam, valetudine ita expoſcente, exiguum aliquod jentaculum deglutiverit. Brevia Prædeceſſorum Noſtrorum Julii III. & Gregorii XIII. ſuperius relata, & ad rem noſtram ſpectantia, concludit Paterna monitio ad Principes, quibus conceſſa fuerunt, pro eorum valetudine tuenda, veluti Chriſtianæ

Unde optatum indultum concedit.

Rei

Digitized by Google

Eſempio del tutto ſimile al caſo preſente.

§. 11. L'unico eſempio dunque di Comunione privata, fatta per divozione, dopo aver ottenuta dal Sommo Pontefice la licenza di poterla fare, anche dopo aver preſa qualche piccola refezione, così eſigendo la fiacchezza ed il biſogno della compleſſione naturale, è quello dell'Imperadore Carlo V. Penſò queſti, e riſolvette di cedere, come fece, gli Stati d'Alemagna a Ferdinando ſuo fratello, che poſcia ancora fu riconoſciuto Imperadore; e di cedere gli altri Stati, come anche ſeca, a Filippo ſuo figlio, che fu Filippo II. Re di Spagna; ritiroſſi nel Convento di S. Giuſto de' Girolamini nell'Eſtremadura, e ſi diede ad una vita eremitica, aſſiſtendo coi Monaci alla Divina Salmodia, leggendo i Volumi de' Padri, diſcorrendo ſpeſſo delle coſe di Dio, confeſſandoſi ſpeſſo, e ricevendo ſpeſſe volte con divozione la Sacra Eucariſtia, come diffuſamente racconta Famiano Strada *de Bello Belgico, nella prima decade, al primo libro, ſotto il titolo, Carolus V.* e non potendo il pio Imperadore riceverla a digiuno, fu conſigliato da' Medici a prender prima qualche poco di cibo. Così per qualche tempo regoloſſi: ma avendo poi ſaputo, ch'era neceſſaria una diſpenſa Apoſtolica per poter ricevere la Comunione nel detto modo, ricorſe al Pontefice Giulio III. che gli condonò quanto aveva fatto per lo paſſato, concedendogli, che in avvenire poteſſe comunicarſi, ancor dopo aver preſo qualche piccolo riſtoro.

Tenore dell' indulto Pontificio.

§. 12. Non abbiamo creduto di doverci fidare in una materia di tanto rilievo della ſola aſſerzione degli Autori, che alla sfuggita toccano la conceſſione fatta da Giulio III. noſtro Predeceſſore all'Imperadore Carlo V. Dal noſtro ſegreto Archivio Vaticano abbiamo fatto eſtrarre il Breve di Giulio, che è *nel tom. 70. num. 151.*, in cui ſi eſpone la petizione dell'Imperadore colle ſeguenti parole: *Exponi Nobis tua Majeſtas fecit, ſe nonnunquam, ratione ſuæ valetudinis ita ſuadente, & cogente, diebus quibus Sacratiſſimam Euchariſtiam ſumere inſtituit, de Medicorum conſilio modicum jentaculum ad neceſſariam ſubſtentationem ventriculi ſumere ante conſuevisse, & Nobis, ut tam de præterito veniam illi dare, quam in futurum ſecum ſuper eo diſpenſare auctoritate Apoſtolica vellemus, ſupplicavit*. Proſiegue nel Breve la conceſſione Pontificia, ed eccone le parole: *Quare Nos hujuſmodi neceſſitatem tuam attendentes, & tuæ Majeſtatis pium ſincerumque in Catholica Religione, & Sanctorum Patrum Conſtitutionibus tuendis, ac venerandis animum omnibus in rebus agnoſcentes, te omni conſcientiæ ſcrupulo, quod propter iſtiuſmodi uſum hactenus forſan contrahere potuiſti; prorſus in Domino liberamus, & abſolvimus; atque, ut in poſterum eodem modo, poſt ſumptum neceſſarium jentaculum, præfatum Sacratiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum ſumere poſſis, tecum, ab eodem Domino tradita Nobis auctoritate, indulgenter diſpenſamus*.

Si confrontano le circoſtanze d'ambedue i caſi, e ſi trovano uniformi.

§. 13. Quanto fece il noſtro Predeceſſore Giulio III. verſo l'Imperadore Carlo V. tanto Noi intendiamo di fare, e facciamo colla Maeſtà di Giacomo III. Re della Gran Bretagna. Non poſſiamo ſapere la debolezza della compleſſione dell'Imperador Carlo V. che fu atteſtata da' Medici; ſappiamo bensì, che nacque nel 1500. e che eſſendo ſtato ſpedito il Breve di Giulio nel 1554. eſſo non eccedeva l'anno 54. quando l'ottenne. Gl'incomodi del noſtro Re Britannico ci ſono pur troppo noti, e ſappiamo, che ora è nell'anno 68. di ſua vita. Con tutta buona fede crediamo quanto ſcrivono gli Storici della pietà e divozione di Carlo V. Ma Noi non abbiamo biſogno di Storici, per ſapere l'illibato tenore di vita del noſtro Re Giacomo, la pietà, la divozione, ed il pubblico edificante eſempio, che dà a tutta Roma; vivendo come vive; eſſendone Noi teſtimonj di viſta.

Onde ſi accorda il deſiderato indulto.

Ella dunque, che ci ha eſpoſte le Regie premure, gli dica in nome noſtro, che colla noſtra Apoſtolica autorità, atteſe le cauſe poc'anzi eſpoſte, gli concediamo ben volentieri il poter comunicarſi, col conſiglio del ſuo Padre Spirituale, ancorchè dopo la mezza notte precedente abbia preſo qualche riſtoro per l'indigenza della ſua compleſſione. I Brevi de' noſtri Predeceſſori Giulio III. ed Innocenzio XIII. di ſopra riferiti, ed appartenenti alla preſente materia, finiſcono con una Paterna ammonizione ai Potentati, ai quali furono conceſſi, d'aver cura della propria ſanità, come troppo neceſſaria alla Repubblica Criſtia-

Digitized by Google

Reipublicæ apprime neceſſaria. Nos quoque, dum Epiſtolæ huic Noſtræ finem facimus, idem præfecto Jacobo Regi in memoriam revocantes, quod a Prædeceſſoribus Noſtris commemoratum legimus iis Principibus, quos hujuſmodi facultate donabant, Tibi, Dilecte Fili, Apoſtolicam Benedictionem impertimur.

Dat. 24. Mar. 1756. Pont. XVI. Datum apud S. Mariam Majorem die 24. Martii 1756. Pontificatus Noſtri Anno Decimoſexto.

DEFINITUR AUCTORITAS

Tum Metropolitani Nationis Ruthenorum, tum Proto-Archimandritæ Ordinis S. Baſilii Magni ejuſdem Nationis, in Abbates, ſeu Archimandritas Monaſteriorum ipſius Ordinis: Aliaque ad hujuſmodi Abbates & Monachos Ruthenos pertinentia opportune ſtatuuntur.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Ad futuram rei memoriam.

Proœm. Pont. cura de Fidei puritate ac diſcipl. integrit. SUPER familiam Domini Cœleſtis Patris ordinatione conſtituti, ad omnes Nationes, & Gentes, quæ Catholica Societate continentur ſollicitudinis noſtræ curas extendimus; quæque ad Religionis, ac Fidei puritatem, & Eccleſiaſticæ Diſciplinæ integritatem ubique ſervandam, pro diverſa regionum opportunitate, magis proficua fore proſpicimus, ea peculiari ſtudio fovere, &, quantum in Nobis eſt, augere ac promovere non prætermittimus. Quapropter, Ordinis commendatio, nec non Pont. ſollicitudo de optimo Illius regimine. quum ſatis compertum habeamus, Ordinem Monachorum Sancti Baſilii Magni, apud inclytam Ruthenorum Nationem, jampridem Catholicæ Romanæ Eccleſiæ inviolabili unitatis fœdere junctam, ſpiritualibus Eccleſiarum, & Populorum utilitatibus eximiam operam, aſſiduoſque labores, & antea ſemper impendiſſe, & adhuc laudabiliter impendere; officii noſtri partes eſſe duximus, ad ea per quæ Ordo ipſe in proprio Inſtituto firmius conſiſtere, ac etiam felicioribus in dies incrementis augeſcere valeat, animum noſtrum intendere; comparatiſque neceſſariis rerum notionibus, ac ſæpius auditis tum Venerabilium Fratrum Noſtrorum S. R. E. Cardinalium, tum aliorum Sedis Apoſtolicæ Miniſtrorum conciliis, complura decrevimus, & conſtituimus, quæ ad prædicti Ordinis, ejuſque Provinciarum, ac Monaſteriorum perpetuam ſtabilitatem & ordinatam tranquillitatem, nec non ad definienda & aſſerenda ejuſdem Superiorum jura, & Monachorum regimen ac diſciplinam, magis opportuna fore, & in Domino ſalubriter judicavimus.

Quanta in id præſtiterit Pontifex. §. 1. Jam enim uſque ab anno Domini 1744. pluribus præhabitis conſultationibus, editæ a Nobis fuerunt Litteræ Apoſtolicæ, quibus initium eſt: *Inter plures*, impreſſæ deinde in Bullarii Noſtri *T. 1. n. 98.* quibus potiſſimum unio Monaſteriorum omnium prædicti Ordinis S. Baſilii Ruthenorum, tam in Lithuania, quam in Polonia ſeu Ruſſia exiſtentium, in unam Congregationem ex duabus Provinciis coaleſcentem, de qua unione inter ipſius Ordinis Archimandritas & Profeſſores convenerat, per Nos approbata & confirmata fuit: Cumque ſuperiore anno 1743. habitum fuiſſet in Civitate Dubnenſi Generale ejuſdem Ordinis Capitulum, ſub præſidentia Ven. Fratris Athanaſii totius Ruſſiæ Metropolitani, aſſiſtente etiam in eo Ven. quoque Fratre Georgio Epiſcopo Zenopolitano, quem tunc exiſtens Noſter, & Apoſtolicæ Sedis Nuntius in Poloniæ Regno conſtitutus, ad id ſubdelegaverat; hujuſmodi Capituli Generalis deliberationes atque decreta diligenter expenſa, ac per ſupradictas Litteras Noſtras partim approbata & confirmata, partim temperata, & reformata fuerunt. Quum vero indeciſa tunc temporis relicta fuerit quæſtio, utrum Abbates, ſeu Archimandritæ Monaſteriorum prædicti Ordinis, juriſdictioni Metropolitani, an potius Proto-Archimandritæ totius

na. E mentre noi ſiamo al fine di queſta noſtra lettera, ripetendo verſo il noſtro Re Giacomo quanto da' noſtri Predeceſſori è ſtato detto verſo gli altri Principi, a cui facevano ſimili conceſſioni, diamo a Lei l'Apoſtolica Benedizione.

Datum apud S. Mariam Majorem die 24. Martii 1756. Pontificatus Noſtri Anno Decimoſexto. Dat. 24. Martii 1756 Pont. XVI.

---

tius Congregationis, immediate ſubjecti eſſe deberent; propterea quod opportuna documenta ad eam quæſtionem dirimendam nondum allata fuerant; exhibita Nobis poſtmodum hujuſmodi documentorum ſerie, una cum copioſis allegationibus, quibus unaquæque ex contendentibus Partibus rationes & jura ſua fuſe deducit; tandem die 23. Novembris elapſi anni 1755. coacta fuit coram Nobis nonnullorum Ven. Fratrum Noſtrorum Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalium Congregatio, cui etiam intereſſe voluimus Ven. Fratres, Albericum Archiepiſcopum Nicænum Almæ Urbis Gubernatorem, qui Apoſtolici Nuncii munere in præfato Poloniæ Regno plures annos laudabiliter perfunctus eſt, ac prædictum Georgium olim Epiſcopum Zenopolitanum, nunc autem Theodoſiæ Archiepiſcopum: Quorum omnium ſententiis auditis, non ſolum definita fuit quæſtio jamdudum pendens, utrum nimirum Abbates immediatæ Metropolitani, vel potius Proto Archimandritæ juriſdictioni ſubeſſe debeant; opportuno quodam inito temperamento, quo & Regularis diſciplinæ conſervationi proſpiciatur, & minime recedatur ab obſequio, ac dependentia, quam Ordo S. Baſilii Magni Ruthenorum erga propriæ Nationis Metropolitanum innumeris atque ſolemnibus actibus ſemper profeſſus eſt: Verum etiam alia condita fuerunt decreta, ad conſulendum Animarum ſaluti, earumque ſpirituali curæ, & ad Divinum cultum promovendum, ut ex inferius afferendis perſpectum fiet, maxime idonea.

Quæſtio de ſubjectione Abbatum ſeu Archim. hactenus indeciſa.

Sedulo præmiſſo examine definitur, aliaque opportuna ſuper adduntur decreta.

§. 2. Primo itaque definitum atque decretum fuit, Abbates ſeu Archimandritas Monaſteriorum præfatæ Congregationis, immediatæ juriſdictioni Proto Archimandritæ pro tempore exiſtentis ſubeſſe debere; ita tamen ut unuſquiſque eorum Inſtitutionem quidem a Metropolitano, Inſtallationem vero a Proto-Archimandrita ſuſcipere teneatur; Obedientiæ autem juramentum in Metropolitani manibus præſtent; cujus quidem juramenti formula ita concepta ſit, ut relationem habeat ad omnia jura, conſtitutiones, & decreta ab Apoſtol. Sede emanata, & ſignanter ad ea, quæ in præcitatis, quarum initium eſt: *Inter plures*, & in præſentibus Noſtris Litteris continentur.

Abbatum ſeu Archimandritarum ſubjectio.

§. 3. Secundo ſtatutum eſt, ut prædicti Abbates, ſeu Archimandritæ, in poſterum tam in Provincialibus ſuarum reſpective Provinciarum, quam etiam in Generalibus univerſæ Congregationis Capitulis, activi & paſſivi ſuffragii jure fruantur, ſervatis tamen, ac religioſe impletis iis, quæ circa Vocalium numerum decreta fuerunt in ſæpedicta Epiſtola: *Inter plures*; ita videlicet, ut in deſignato hujuſmodi numero Abbates ipſi includantur.

Iiſdem jus vocis activæ & paſſivæ in Capitulis tribuitur.

§. 4. Tertio decretum fuit, Proto-Archimandritæ licitum fore, Abbates Regulares ſeu Archimandritas Monaſteriorum præfatæ Congregationis viſitare, atque etiam eos, in actu viſitationis hujuſmodi quoties id exigat Monaſteriorum utilitas, ab officio ſuſpendere: reſervato tamen ſuſpenſis jure appellandi in devolutivo ad Metropolitanum, tanquam Sedis Apoſtolicæ Delegatum; ac etiam appellandi in ſuſpenſivo ad eumdem, ſi forte Proto Archimandrita in præfata viſitatione ad alias pœnas corporis afflictivas, aut infamiam irrogantes, contra prædictos Abbates proceſſerit.

Proto-Archimand. jus viſitandi, & corrigendi aſſeritur.

§. 5. Quarto, ſi extra Viſitationis actum Proto-Archimandrita procedere velit adverſus dictos Abbates, in cauſis graviorum & perſonalium criminum, quæ, ex juris præſcripto, depoſitionis pœna, vel alia corporis afflictiva, aut infamiam irrogante, punienda eſſent; decretum fuit, id aliter ab eo præſtari non poſſe, quam legitimo Proceſſu efformato, & una cum Conſultorio ſuo, collatis ſen-

Extra Viſitation. quomodo in cauſis gravior. procedat.

ſententiis, ſtatuendo quidquid in cauſa decernendum & pronunciandum exiſtimaverit; Ab illius autem ſententia, licitum & integrum fore appellationem etiam in ſuſpenſivo interponere ad prædictum Metropolitanum, tamquam Sedis Apoſtolicæ Delegatum.

Ab illato per ipſum gravam. quomodo ſibi Mon. poſſint conſulere.

§. 6. Quinto permiſſum fuit Monachis quibuſcumque, ſi forte gravamen ſibi aliquod a Proto Archimandrita illatum fuiſſe contendant, recurſum habere ad Metropolitanum, tanquam prædictæ Sedis Delegatum, ſalva tamen ſemper Apoſtolicæ Nunciaturæ ejuſdemque Sedis auctoritate.

Subſidiar. Monach cooptatio ad curam Animar. vel in Cathedrales quomodo peragenda.

§. 7. His autem adjecta ſunt alia Decreta, quæ Animarum Chriſtifidelium ſalutem, eorumque ſpiritualem curam concernunt: quibus edicendis occaſionem & cauſam id præbuit, quod Nobis & Apoſtolicæ Sedi innotuit, ſæpe contingere, ut propter penuriam Sacerdotum Sæcularium Ritus Græco-Rutheni, neceſſario cogantur ejuſdem Nationis Epiſcopi, Monachos prædicti Ordinis ad gerendam Animarum curam evocare; ac etiam aliquando nonnullos ex iis ad inſerviendum Eccleſiis Cathedralibus arceſſere. Quod itaque ſpectat ad Monachos Animarum regimini præponendos, decretum fuit, ut, quoties e Clero Sæculari Sacerdotes ad id muneris idonei revera deficiant, non omittant Epiſcopi rem cum Proto-Archimandrita communicare, & cum ipſo agere, quo ſibi eos Monachos concedi obtineant, qui in regimine & adminiſtratione Eccleſiarum, quibus cura imminet Animarum, defectum ſuppleant Sæcularium Sacerdotum; utque hujuſmodi Monachi, in exercitio muneris ſibi concrediti, Epiſcopis ipſis ſubjecti eſſe debeant, eiſque rationem reddere de injuncti ſibi officii adminiſtratione.

Epiſcop. in eos juriſdictio.

Ita ut quicumque Regulares ad animarum curam, & Sacramentorum adminiſtrationem, ut ſupra, aſſumpti fuerint, in iis, quæ ad utrumque hujuſmodi miniſterium pertinent, immediatè Epiſcoporum juriſdictioni, viſitationi, & correctioni ſubeſſe debeant; nunquam vero animarum curam ſuſcipere poſſint, niſi antea opportunam eorumdem Epiſcoporum approbationem obtinuerint, quam quidem hi, prævio eorum examine circa idoneitatem, ſi id neceſſarium & expediens eſſe judicaverint, ipſi elargientur. Si autem aliquos ex Monachis ad inſerviendum Eccleſiis Cathedralibus aſſumi contingat, hos etiam decretum fuit, in iis, quæ Eccleſiarum hujuſmodi ſervitium, Divinumque cultum reſpiciunt, prædictorum Epiſcoporum juriſdictioni ſubeſſe debere.

Iterata prædictorum confirmatio.

§. 8. Quas quidem omnes Reſolutiones, ut ſupra, captas, Nos tunc approbavimus; & nunc iterum, prævia confirmatione ſupracitatæ Conſtitutionis Noſtræ: *Inter plures*, quoad ea omnia, quæ iiſdem reſolutionibus hucuſque relatis contraria non ſunt, præſentium Litterarum Noſtrarum tenore, eas approbamus & confirmamus, atque omnimodæ executioni mandari volumus & ſtatuimus.

Novæ propoſitæ inſtantiæ definitio obres in compert. ampliatur.

§. 9. Quum vero poſt præmiſſarum quæſtionum examen, atque definitionem, expoſitum Nobis fuerit, nonnulla extare Monaſteria, gubernari olim ſolita per Abbates, qui inibi ad nominationem Chariſſimi in Chriſto Filii Noſtri Poloniæ Regis, Magni Ducis Lithuaniæ pro tempore exiſtentis, ſeu etiam aliorum inferiorum Patronorum, conſtituebantur; eaque nunc a Superioribus, & Monachis Provinciæ Lithuaniæ, in ſimplices Superioratus converſa fuiſſe; Nobiſque proinde ſupplicatum fuerit, ut hujuſmodi Monaſteria in priſtinam Abbatiarum dignitatem reſtitui ac debita Patronatus jura ſuper illis, tum Regiæ Majeſtati, tum aliis inferioribus Patronis, illæſa manere juberemus; providentes præterea, ut quoties hujuſmodi Abbatias vacare contingat, earum adminiſtratio ad Metropolitanum deferatur, ſeu ad Ordinarium Loci, in cujus Diœceſis finibus Monaſteria ipſa conſiſtunt, donec legitima per Patronos præſentatio expleta fuerit; Nos, qui ex una parte certam, atque diſtinctam de præmiſſis ſcientiam non habemus, ex alia vero promptos atque paratos Nos eſſe profitemur ad jus ſuum unicuique reddendum; omnibus & ſingulis, qui in hujuſmodi negotio jus aliquod ſibi competere, ſeu quavis ratione id ſua intereſſe putabunt, denunciamus, ac reſpective injungimus, ut fundamenta jurium, quæ ſuper qualibet ex ſupradictive injungimus, ut fundamenta jurium, quæ ſuper qualibet ex ſupradictis Abbatiis, ſibi aſſerunt, Noſtro & Apoſtolicæ Sedis Nuntio diſtinctim exhibeant: eidem vero nunc & pro tempore exiſtenti Apoſtolico Nuntio committimus, ut monumenta omnia,

quæ

Digitized by Google

quæ tum ab iis, qui hujuſmodi Monaſteriorum Patronatum ſibi vindicare intendant, tum ab aliis, qui eorumdem libertatem propugnare conentur, ſibi fuerint exhibita, ad Nos, & Sedem Apoſtolicam tranſmittat, ut, omnibus viſis atque perpenſis, ſive a Nobis, ſive a Succeſſoribus noſtris Romanis Pontificibus, tam circa aſſerta nominandi ſeu præſentandi jura, quam ſuper vacantium hujuſmodi Abbatiarum, & Monaſteriorum adminiſtratione, prout juſtum fuerit, definiatur, & opportune provideatur.

Atque interim opportuna colligi, tranſmittique documenta præcipit.

§. 10. Volumus autem, ut præſentium Litterarum exemplis, etiam typis impreſſis, alicujus Notarii publici ſubſcriptis, & ſigillo Perſonæ in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutæ munitis, eadem prorſus fides ubique in judicio & extra illud adhibeatur, quæ ipſis præſentibus haberetur, ſi forent exhibitæ vel oſtenſæ.

Fides adſeritur exemplis.

Datum apud S. Mariam Majorem die 30. Martii 1756. Pontificatus Noſtri Anno Decimoſexto.

Dat. 30. Mart. 1756. Pont. 16.

SPOLIA PRÆLATORUM XIV.

Neapolitani Regni, jam pridem ab Innocentio XII. Eccleſiis, quibus iidem præfuerunt, applicata, ut in deſignatos uſus erogentur, novis ſuperadditis cautionibus, providetur.

BENEDICTUS PAPA XIV.

SERVUS SERVORUM DEI.

Ad perpetuam rei memoriam.

Paſtoralis ſollicitudo, qua Prædeceſſores Noſtri Rom. Pont. indigentium Eccleſiarum neceſſitatibus occurrere, eaſque, collatis etiam in id Apoſtolicis Ærarii redditibus, ſublevare pro viribus ſtuduerunt, Nobis una cum reliquis ſupremi Pontificatus Officiis impoſita, animum Noſtrum impellit, ut providas leges in eum finem ab ipſis Prædeceſſoribus Noſtris ſtatutas, quæ temporum decurſu, ob impedimenta poſtmodum objecta, & fraudes malitia hominum excogitatas, eaſque in pravam conſuetudinem generaliter inoleſcentes, ad propoſitum utilitatis fructum inefficaces evaſiſſe deprehenderunt, præſenti rerum conditioni attemperemus, noviſque ſuperadditis ſanctionibus ita roboremus, ut remotis obſtaculis, opportunum earumdem Eccleſiarum decori ac dignitati ſubſidium per Apoſtolicæ Sedis largitatem allatum fuiſſe lætemur.

Proœm. Aſſidua Pont. cura in ſublevandis Eccl. indigentiis.

§. 1. Alias ſiquidem fel. record. Prædeceſſor Noſter Innocentius Papa XII. paterna miſeratione conſiderans inopiam complurium Eccleſiarum Archiepiſcopalium, Epiſcopalium, aliarumque, quibus Prælati inferiores, ſeu Dignitates, juriſdictionem quaſi Epiſcopalem, ſeu Ordinariorum jura habentes, præſunt, in Regno Neapolitano exiſtentium, per ſuas litteras Apoſtolicas, incipientes *Inſcrutabili*, datas apud S. Mariam Majorem, Anno Incarnationis Dominicæ 1694. III. Kalendas Februarii, Pontificatus ſui anno III. jus illud, quod Cameræ Apoſtolicæ ex antiqua conſuetudine, & in vim plurium Apoſtolicarum Conſtitutionum competebat, percipiendi videlicet, exigendi, & aſſequendi poſt obitum cujuslibet ex Archiepiſcopis, Epiſcopis, & Prælatis inferioribus dicti Regni, quaſcumque pecunias, res, jura, & bona, etiam ſtabilia, per eos ex redditibus, fructibus, & proventibus ſuarum Eccleſiarum acquiſita, Spolia nuncupata, nec non fructus naturales a ſolo ſeparatos, & civiles ex præfatis redditibus tempore mortis exactos, & etiam inconſumptos, & incommixtos, ab eadem Camera Apoſtolica abdicavit, & ſeparavit; volens ut ſucceſſivis temporibus præmiſſa omnia & ſingula, ad antedictas Archiepiſcopales, aliaſque Cathedrales, & reliquas, quibus decedentes Archiepiſcopi & Epiſcopi, ſeu Prælati inferiores præfuerunt, illiſque non indigen-

Inn. XII. Conſtitutio de Spoliis Prælator. Neapolit. Regni, ipſarum Eccleſiis applicandis.

Digitized by Google

gentibus, ad Parochiales Eccleſias eorum regimini commiſſas, omnino ſpectarent, & ad earum favorem, beneficium & utilitatem cedere, converti, ac erogari deberent; relicta decedentibus Præſulibus facultate deſignandi uſus, in quos hujuſmodi Spolia, pro utilitate & commodo earumdem Eccleſiarum, eroganda cenſerent; quod ſi ab ipſis præſtitum non fuiſſet, id ipſum ab eorum Succeſſoribus, cum ſuorum Capitulorum ſcientia & conſilio, fieri permiſit; quemadmodum latius videre eſt in illius citata Conſtitutione, per quam nihil aliud ex præmiſſarum Eccleſiarum redditibus, quam fructus pendentes, ſeu inexactos, favore dictæ Cameræ Apoſtolicæ reſervavit.

A bened. XIII. in favorem earum. Eccleſiar. declara.

§. 3. Poſtmodum vero ſan. mem. Benedictus Pp. XIII. ſimiliter Prædeceſſor Noſter, ad tollendas nonnullas controverſias ſuper hujuſmodi Innocentianæ Conſtitutionis intelligentia & executione exortas, per ſimiles ſuas Apoſtolicas litteras, quarum initium eſt, *Sacroſancti Apoſtolatus Officium*, editas anno 1724. v. Idus Julii, Pont. ſui anno I, ſtatuit & declaravit, eamdem Innocentii Conſtitutionem ſuum integrum & plenarium effectum ex tunc in poſterum in præfato Regno Neapolitano ſortiri, ac perpetuo obtinere, etiam in caſibus, quibus memoratos Archiepiſcopos, Epiſcopos, & inferiores Prælatos, extra fines Eccleſiarum, & Diœceſum, apud quas perſonalem reſidentiam facere tenebantur, obire contingeret, nolens videlicet, præfatas Archiepiſcopales, aliaſque Cathedrales, ſeu Abbatiales, aut Parochiales Eccleſias, quarum favor, utilitas, & beneficium memorato Innocentio Pontifici in primis propoſitum fuerat, & detrimentum ullum vel damnum accipere, ex eo quod earum Præſules extra debitum reſidentiæ locum ex hac vita decederent; aliaque pro earumdem Eccleſiarum utilitate decrevit & ſanxit, quæ in præfatis ipſius litteris latius continentur.

Iterata ejuſdem Pontif. adverſus pravas Innocent. Conſtit. interpret. declarat.

§. 4. Subinde autem, accepto quod aliqui, ad præmiſſas Innocentii, ſuaſque Apoſtolicas Sanctiones eludendas, propoſitoque effectu fraudandas, humana ſuadente cupiditate, aſſerere non dubitabant, licitum ſibi eſſe, de bonis & juribus ex redditibus Eccleſiarum ſuarum acquiſitis, ſeu provenientibus, inter vivos diſponere, eaque donare, ſeu aliter alienare & diſtrahere, reſervatis ſibi quamdiu in humanis egiſſent, hujuſmodi bonorum fructibus, ſeu uſu, & commoditate earum rerum, quas donatione, vel alio contractu inter vivos nuncupato, a ſe abdicaſſent; idem Benedictus Prædeceſſor per alias ſuas litteras in forma Brevis incipientes: *Romanum decet Pontificem*, datas apud Sanctam Mariam Majorem die 12. Octobr. MDCCXXVI. Pont. ſui anno III., confirmatis iiſdem Conſtitutionibus, ejuſmodi pravam interpretationem, & corruptelam reprobavit, damnavit, ac de medio ſuſtulit; cavens ne in praxim deduci poſſet, vel, ſi forſan deduci contingeret, ne quid detrimenti afferret Eccleſiis, quibus juxta Innocentianam, ſuamque præcedentem Conſtitutionem, bona ex præmiſſis redditibus acquiſita, aut provenientia, applicari debuiſſent.

Una Pont. mens, inopia Eccl. ſublevanda. Amplioris in id ipſum Pont. liberalitatis conteſtatio.

§. 5. Porro perſpicuum eſt, memoratos duos Prædeceſſores Noſtros omni commendatione digniſſimos, dum ab Apoſtolicæ Cameræ redditibus, & proventibus id ſepararunt, & abdicarunt quo ipſa jam pridem pacifica poſſeſſione fruebatur, nil aliud ſpectaſſe, quam ut prædictarum Eccleſiarum indigentiis conſulerent. Et nos quidem non ſolum relatas eorum Conſtitutiones plena, ut par erat, executione ſervavimus; ſed illud præterea affirmare poſſumus, Noſtrum pro tempore exiſtentem Theſaurarium Generalem, qui ſingulis hebdomadis bis ad audientiam Noſtram accedit, vix unquam ab ea receſſiſſe, quin, expoſita Nobis, ac ſufficientibus documentis comprobata tenuitate atque inopia cujuslibet Eccleſiæ Archiepiſcopalis, ſeu Epiſcopalis, atque adeo cujuslibet Eccleſiaſtici Beneficii, per Antiſtitis ſeu Rectoris obitum vacantis, Noſtrum ſecum tulerit aſſenſum, vel potius mandatum, ut ex inexactis, ſive pendentibus earum fructibus, ad Cameram Noſtram Apoſtolicam indubie pertinentibus, non exiguam partem, ſeu pecuniarum ſummam, in earumdem Eccleſiarum utilitatem & beneficium erogandam, Noſtro nomine relaxaret. Et tamen his omnibus præſtitis, ſatis conſtat, Eccleſias priſtina ſemper inopia ſordeſcere, eademque indigentia laborare.

Querelæ adverſus

§. 6. Quo tempore in Regno Neapolitano colligendorum Spoliorum uſus vigebat,

Digitized by Google

Subcollectores Spolior. Cameræ olim propoſitæ.

bat, atque hujuſmodi Cameræ Apoſtolicæ jus exercebatur per Subcollectores, & Commiſſarios inibi conſtitutos, qui res & bona ex Eccleſiarum redditibus acquiſita, & provenientia, pro eadem Camera capiebant; incuſabantur hi, quod ad ipſius Cameræ jura in tuto collocanda, viventibus adhuc, licet ægrotantibus, Archiepiſcopis, Epiſcopis, aliiſque Prælatis, auferrent uſum & commoditatem ſuarum rerum, etiam earum, quæ tunc maxime ipſis neceſſariæ erant. Quod utrum vere ab illis fieret, Nos ignoramus; hoc unum ſcientes, quod ſi quis talia attentaſſet, contra expreſſam mentem, & manifeſta mandata Theſaurarii Generalis ejuſdem Cameræ Apoſtolicæ ſe geſſiſſet, ut ex Edictis & Ordinationibus ad recte moderandam hujuſmodi Miniſtrorum Cameralium agendi rationem in hac ipſa Spoliorum materia jam uſque ab eo tempore promulgatis, & typis impreſſis, quilibet agnoſcere poterit. Illud quidem compertum habemus, præfatum Innocentium Prædeceſſorem, in ſua citata Conſtitutione *Inſcrutabili*, qua Epiſcoporum & Præſulum Spolia Neapolitani Regni Eccleſiis addixit, diſerte caviſſe, ne hujuſmodi Eccleſiarum Capitula & Canonici prædictos Antiſtites ſeu Prælatos viventes, quantumvis ægrotantes, & in extremis conſtitutos, ſuarum rerum commodo, uſu, & poſſeſſione ſub quocumque prætextu privare, neve illos, illiſque inſervientes quoquo modo perturbare, ſeu moleſtare præſumerent; & quidquid pro rerum hujuſmodi deſcriptione & aſſecuratione, ſeu pro Eccleſiarum commodo & utilitate, agendum eſſet, id omne poſt eorumdem Antiſtitum & Prælatorum mortem exequendum decreviſſe. Et nihilominus ex fide dignorum teſtimonio ſatis ſuperque Nobis innotuit, hujuſmodi interdictum, atque Decretum nequaquam ſervari; ſed Eccleſiarum Capitula & Canonicos, alioſque, quibus jus eſt pro ipſis Eccleſiis, & in earum commodum, memorata Spolia curare, viventibus adhuc Præſulibus, ab occupandis eorum rebus & bonis non abſtinere, ac etiam eorum familiaribus negotium ſæpe facere.

Nunc contra Capitula, alioſque, quibus Spolior. cura delegata, regeruntur.

Nova ad hæc tollenda incommoda proviſio.

§. 7. Cupientes igitur, quantum in Nobis eſt, hujuſmodi abuſus & incommoda removere, ſimulque Eccleſiarum jura, non minus ad Noſtræ, quam ad prædeceſſorum mentis executionem, congruis adhibitis cautionibus, ſarta tecta ſervare; motu proprio, & certa ſcientia, per hanc Noſtram perpetuo valituram Conſtitutionem, omnibus & ſingulis Archiepiſcopalium, Epiſcopalium, aliarumque inferiorum Eccleſiarum in prædicto Regno Neapolitano exiſtentium, tam ſcilicet earum, quę libere per Nos & Romanum Pontificem pro tempore exiſtentem, quam quæ ad Regiam nominationem conferri ſolent, Capitulis, Canonicis, ſeu aliis, ad quos, pro ſæpedictorum Spoliorum applicatione in Eccleſiarum commodum & favorem, earum nomine, advigilare ſpectat & pertinet, diſtricte inhibemus, ne quidquam attentare, aut omnino moliri audeant, viventibus adhuc Eccleſiarum Præſulibus quantumvis gravi morbo affectis, ſuper rebus & bonis per eos acquiſitis ex earumdem Eccleſiarum redditibus, etiam ſub ſpecie & obtentu illas & illa ſequeſtrandi, aut aſſecurandi; neve ipſorum Antiſtitum & Prælatorum adhuc viventium domeſticos, familiares, alioſque ipſis inſervientes, quocumque ſimiliter prætextu vexare, aut moleſtare præſumant; neque enim ferendum eſt, ut Sacri Paſtores rerum ſuarum uſu & commoditate priventur, vel alia ratione tunc animo perturbentur, quum maxime omnis generis ſubſidiis juvari opus habant, ut & ægritudinis dolores levius tolerare, & ſi ita Deo placuerit, in pace Chriſti requieſcere valeant.

Viventibus Præſulibus, Canonici, Capitula, aliique, quibus Spolior applicandorum ex cura quidquam attentare prohibentur.

§. 8. Quoniam vero ad id agendum, quod contra Innocentianæ Conſtitutionis Sanctionem fieri compertum eſt, ea ratio, ſeu cauſa prætexi ſolet, quod caveri neceſſe ſit, ne dum Præſul æger decumbit, occultentur illius res, atque diſperdantur; quodque huic periculo non aliter occurri poſſit, quam ſi res ipſæ, ægrotante Præſule, nec dum e vivis ſublato, ſequeſtrationi ſubjectæ in tuto collocentur; idcirco volumus, atque ſtatuimus, ut quoties agatur de rebus, quæ diſperdi facile, occultarique poſſint, Vicarius Generalis Præſulis ægrotantis hujuſmodi res univerſas in uno pluribuſque cubiculis concludat, ſeu eaſdem in conſuetis cubiculis diſpoſitas relinquens, cubicula ipſa clavibus obſerata, Epiſcopali ſigillo communiat, præſentibus duobus Sacerdotibus ejuſdem Vicarii arbitrio eli-

Eccl. indemnitas Vicario Generali Præſulibus ægrotant. demandatur.

gen-

gendis, qui occluſionis & impreſſionis ſigni teſtes ſint, adhibitoque Notario publico, qui ſuper præmiſſis omnibus legale Inſtrumentum conficiat.

Demortui Præſulis Spolia quomodo, & a quibus deſcribenda, & cuſtodienda.

§. 9. Poſtquam vero Præſul ex hac vita migraverit, tunc claves obſignatorum cubiculorum a præfato Vicario Generali tradendæ erunt Vicario Capitulari, & Canonicis ad id a Capitulo deputatis, per actum ſolemnem coram iiſdem Teſtibus explendum, & a Notario ſimiliter litteris conſignandum. Quo facto, onus erit hujuſmodi Vicarii Capitularis, & Canonicorum exactam rerum omnium deſcriptionem, ſive Inventarium, ſine mora incipere, & continenter uſque ad finem urgere; eoque rite confecto, unum aut plures eligere Peritos, qui juxta artis ſuæ regulas, uniuſcujuſque rei in Inventario deſcriptæ pretium definiant, idque ipſum ſcripto mandantes, ſubſcriptis proprio charactere nominibus teſtatum relinquant. Verum his omnibus abſolutis, nequaquam licebit rem ullam in defuncti Spolio repertam vendere, aut alia ratione alienare, niſi poſtquam Eccleſiæ de novo Paſtore, ſeu Rectore proviſum fuerit, atque hic ejuſdem Eccleſiæ poſſeſſionem adeptus erit; exceptis tantummodo iis rebus, quæ ſine certo detrimento, aut diurno impendio ſervari non poſſent; quas nempe, poævir ejuſdem Vicarii Capitularis decreto, pro juſto pretio diſtrahere licebit; ea lege, ut pecunia exinde redacta, apud ſacram Ædem, quatenus adſit, alioquin apud idoneum, probatumque Depoſitarium deponatur, cum cæteris deinde pecuniis unienda, quę ex aliarum rerum venditione conficientur.

Quænam illico diſtrahi valeant.

Quæve ſint adusque captam a novo Præſule poſſeſſionem aſſervanda.

§. 10. Reliquæ autem hujuſmodi res, quarum diſtractio, atque venditio, ut præfertur, non prius fieri debebit, quam novus Præſul Eccleſiæ poſſeſſionem apprehenderit, ita, uti ſuperius præceptum eſt, deſcriptæ & æſtimatæ, in uno aut pluribus Epiſcopalis Palatii cubiculis obſeratis, & Vicarii Capitularis ſigillo obſignatis, aſſervari debebunt, Notario claves apud ſe cuſtodiente; qui eas tunc demum exhibere debebit, quum novus Præſul Eccleſiæ datus, illius poſſeſſione capta, hujuſmodi cubicula coram ſe, vel legitimo Procuratore ſuo reſerari poſtulaverit, id quod ſimiliter per actum ſolemnem ab eodem Notario rogandum, prævia ſignorum recognitione, ac præſentibus Vicario Capitulari & canonicis præfatis, iiſdemque accitis teſtibus, explendum erit.

Diſtract. methodus nec non applicat. retractæ exinde pecuniæ.

§. 11. Denique apertis hac ratione cubiculis, procedendum erit ad venditionem rerum in Defuncti Spolio repertarum, juxta pretium iiſdem a Peritis conſtitutum; idque, ad formam in præcitatis Innocentii, & Benedicti Prædeceſſorum Conſtitutionibus præſcriptam, pro neceſſitatibus, & reſtaurationibus Eccleſiarum Archiepiſcopalium, Epiſcopalium, ſive Abbatialium, hiſque non indigentibus, in Parochialium Eccleſiarum beneficium, & utilitatem omnino erogandum erit; ea tamen lege, ut liceat Archiepiſcopo, ſive Epiſcopo, aut Prælato recens electo, res illas, quas ſibi uſui fore conſpexerit ex aliorum vendendarum cumulo ſeligere ac retinere, ſoluto tamen pretio, ut ſupra, per Peritos definito; quum nimis incongruum ſit, ut novus Præſul ad Eccleſiæ gubernium accedens, exhauſtam penitus domum inveniat, diſtractamque ſupellectilem, & alia domeſticis uſibus neceſſaria, quæ ipſe pro eodem pretio, quo aliis divendita ſunt, ſibi comparare potuiſſet.

Conciliaris ſanctio de redditione Rationum per Offic. Sede Vacante conſtitutos novo Præſuli exhibenda.

§. 12. Porro Concilium Tridentinum *ſeſſ. 24. cap. 6. de Reform.* ſtatuit & decrevit, ut quilibet Epiſcopus ad vacantem Eccleſiam promotus, ab Œconomo, Vicario, & aliis quibuſcumque Officialibus & Adminiſtratoribus, a Capitulo, Sede vacante, conſtitutis, rationem exigat officiorum, juriſdictionis, & adminiſtrationis per eos geſtæ; & ſi quid eos in officio ſeu adminiſtratione deliquiſſe compererit, in eoſdem animadvertere poſſit; quantumvis antea ipſi Capitulo, vel deputatis ab eo, rationes reddiderint, & abſolutionem ſeu liberationem ab iis obtinuerint. Huic itaque Conciliari Sanctioni inhærente, Nos etiam cuilibet Antiſtiti aut Prælato ad prædicti Regni Eccleſias in poſterum recens promoto, injungimus & mandamus, ut diligenter inquirat atque cognoſcat, an a Vicario Capitulari, & aliis a Capitulo, deputatis, quæcumque hac Noſtra Conſtitutione ſtatuta ſunt, debitæ executioni mandata fuerint, & ſi quid forte in aliquam ejus partem commiſſum, omiſſumve deprehendet, delinquentes pro modo culpæ puni-

re

Digitized by Google

re non prætermittat; illius præterea conſcientiam onerantes, ut ſumma cura, & ſollicitudine advigilet, quo pecunia ex Prædeceſſoris Spolio confecta, in Eccleſiarum, quibus addicta fuerit, indigentias ſublevandas fideliter erogetur. Ad Spol. Adminiſt. protrahit. novoque Præſuli, commendatur.

§. 13. Atque ita per omnes Eccleſias præfati Regni, quæ in primodicti Innocentii Prædeceſſoris Conſtitutione comprehenſæ fuerunt, ex nunc deinceps perpetuis futuris temporibus obſervari volumus & præcipimus: atque ad præſentis Noſtræ Conſtitutionis formam, & non aliter, in omnibus & ſingulis præmiſſis, per quoſcumque Judices Ordinarios & Delegatos, etiam Cauſarum Palatii Apoſtolici Auditores, & S. R. E. Cardinales, etiam de latere Legatos, ejuſdemque Apoſtolicæ Sedis Nuntios, & quoſvis & Cameræ prædictarum Officiales atque Miniſtros, & alios quoſcumque quavis auctoritate & poteſtate fungentes, ſublata eis, & eorum cuilibet, quavis aliter judicandi & interpretandi facultate, judicandum, definiendumque decernimus: ac irritum & inane ſi ſecus ſuper his, a quoquam, quavis auctoritate, ſcienter vel ignoranter contigerit attentari. Præmiſſorum confirmatio.

§. 14. Non obſtantibus præmiſſis Innocentii, & Benedicti Prædeceſſorum, quatenus præſenti hæud penitus congruant, aliiſque Apoſtolicis, ſeu in Provincialibus Conciliis, aut Diœceſanis Synodis ejuſdem Regni, editis Conſtitutionibus & Ordinationibus; nec non Eccleſiarum, & Capitulorum hujuſmodi, etiam juramento confirmatione Apoſtolica, vel quavis firmitate alia roboratis ſtatutis, decretis, uſibus, ſtylis, & conſuetudinibus, etiam immemorabilibus Privilegiis quoque, Indultis, & exemptionibus, quavis etiam Apoſtolica auctoritate, in contrarium præmiſſorum quomodolibet conceſſis, ac etiam pluries approbatis, confirmatis, & innovatis, ac etiam pluries approbatis, confirmatis, & innovatis. Quibus omnibus & ſingulis, eorum tenores & formas pro ſufficienter expreſſis, ac etiam inſertis habentes, ad præmiſſorum effectum, pleniſſime derogamus, cæteriſque contrariis quibuſcumque. Derogat. contrariis.

§. 15. Volumus autem, ut præſentium litterarum tranſumptis, ſeu exemplis, etiam impreſſis, manu Notarii publici ſubſcriptis, & Sigillo perſonæ in Eccleſiaſtica Dignitate conſtitutæ munitis, eadem prorſus fides in judicio, & extra illud habeatur, quæ ipſis præſentibus haberetur, ſi originaliter exhibitæ forent aut oſtenſæ. Exempl. auctoritas.

§. 16. Nulli ergo omnino Hominum liceat paginam hanc Noſtrarum prohibitionis, & interdicti, mandati, ſtatuti, decreti, derogationis &, voluntatis infringere vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum. Sanctio.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ milleſimo ſeptingenteſimo quinquageſimo ſexto, Quarto Kalend. Maji, Pontificatus Noſtri Anno Sextodecimo. Dat. 28. Aprilis 1756. Pont. 16.

J. Card. Pro-Datar.

D. Card. Paſſioneus.

V I S A

De Curia J. C. Boſchi.

Loco ✠ Plumbi.

L. Eugenius.

Regiſtrata in Secretariam Brevium.

DEMONSTRATUR

Congruentia ex Sacrorum Canonum præſcripto iterum inaugurandi Bononienſem Metropolitanam Eccleſiam; munuſque Conſecrationis Pontificio nomine peragendæ Cardin. Archiepiſcopo delegatur.

Dilecto Filio Noſtro Vincentio Cardinali Malvetio Archiepiſcopo Bononienſi.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Dilecte Fili Noſter, ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Proœm. a recenſendis cauſis, quæ ad ſcribend. impulere.

JAM inde a primis annis, cum Bononienſem Eccleſiam Archiepiſcopali munere ſuſcepimus adminiſtrandam, reſcientes, dedicatum non fuiſſe Altare extructum intra Cappellam Gentis Boncompagniæ, quam a fundamentis reſtituerat proximus Deceſſor Noſter bonæ mem. Jacobus Card. Boncompagnius, atque pretioſis marmoribus, ſelectiſſimiſque picturis elegantiſſime ornarat, noſtri muneris eſſe cenſuimus, uti maxime decuit, memorati Altaris dedicationem peragere. Haud multos poſt annos, ex illius exemplo, quantulum quidem in Nobis fuit, extructo per Nos intus Metropolitanam Divi Petri Eccleſiam amplo Sacello, in quo Euchariſticum Sacramentum perpetuo aſſervatur, eoque marmoribus, ære, ac inſignibus picturis ornato, ejuſdem quoque Sacelli Altare ſacravimus, ea plane adhibita Eccleſiaſtica pompa, quæ, ut mox ſupra innuimus, ad inaugurandum Altare Cappellæ Boncompagniæ fuerat adhibita. Ea autem occaſione Noſtram evulgavimus Inſtitutionem inter cæteras latinæ editionis 67. meminimuſque in ea Nos aſſeruiſſe, rectum videri, congruumque, ut Metropolitana S. Petri Eccleſia, in qua præfatum utrumque Sacellum ſitum eſt, ſolemni ritu inauguraretur, Noſque Sacræ peragendæ functioni obtulimus, quoties quædam ſuperacceſſiſſent conditiones, in præindicata Inſtitutione noſtra expreſſæ. Eſtque hoc illud, quo nunc impellimur has ad te dare litteras, ut tibi perſpicua ſit, cæteriſque omnibus cauſa, quæ Nos adducit ad Eccleſiæ Conſecrationem præcipiendam, mandantes tibi egregio Præſuli, Divini honoris, Eccleſiaſticique decoris ſtudioſiſſimo, ut Noſtro nomine functionem abſolvas, quemadmodum inferius ſubjungetur.

Canoniſt. ſententia de conſecranda Eccleſia, de cujus conſecratio. ne ambigitur.

§. 1. Ex his autem, propius, ut ajunt, ad rem accedendo, cumque Canonici juris Interpretes vulgo edoceant, eam oportere dicari Eccleſiam, de qua juſta ſubſit dubitatio, an fuerit unquam ſolemni ritu dicata, illud primo inquirendum, an hujuſmodi axioma, vel potius ſententia, ſatis valido ſit fundamento innixa; exindeque diſpiciendum, num in hujuſce caſus hypotheſi, poſſit merito addubitari, fuiſſe unquam noſtram Divi Petri Metropolitanam Eccleſiam ſolemniter conſecratam.

Conform. Gloſſæ Sen. tentia ab Authoribus paſſim recepta.

§. 2. Gloſſa Canonica, cujus non levis non debet eſſe auctoritas, aperte docet, quoties de præexiſtenti conſecratione ambigatur, Eccleſiam conſecrari oportere. Id ita habet *in Can. Eccleſiæ, de Conſecrat. diſt.* 1. cujus en verba: *Docetur quibus caſibus Eccleſiæ ſunt reconſecrandæ; unus, quando dubitatur de Conſecratione*. Quæ repetit quoque *in Cap Propoſuiſti de Conſecrat. Eccleſ* cujus hæc ſunt concepta verba: *Nota, quando Eccleſia debet conſecrari: primo, ſi dubitatur, an ſit conſecrata*. Perfacile eſſet plurimos cumulare Doctores, qui nulla præmiſſa diſquiſitione Gloſſam ſectantur, quique Eccleſiæ conſecrationem comparantes cum Baptiſmate miniſtrando venientibus ad Sanctæ Romanæ Eccleſiæ gremium, tradunt, quemadmodum ubi jure ambigitur an quiſquam fuerit Baptiſmalibus aquis ablutus, ſacro ipſo lavacro *ſub conditione* abſtergitur; ita, dum juſta ſubeſt de Sacrarum ædium conſecratione dubitatio, eamdem eſſe *ſub conditione* peragendam. Verum ſi ex his ſciſcitari contingeret, cuinam textui Canonico, vel publicæ auctoritatis monumento fidentiores iſtæ ipſorum aſſertiones innitantur, perfacile eſſet, haud exiguis eoſdem difficultatibus implicari.

§. 3. Per

SI DIMOSTRA CONFORME

Nella diſpoſizione de' Canoni, che ſi venga ad una nuova conſagrazione della Metropolitana di Bologna, e ſi deputa il Cardinale Arciveſcovo a farne la funzione a nome di Sua Santità.

Dilecto Filio Noſtro Vincentio Cardinali Malvetio Archiepiſcopo Bononienſi.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Dilecte Fili Noſter, ſalutem & Apoſtolicam Benedictionem.

[a] Esordio dalla esposizione de' motivi, che han dato impulſo a ſcrivere.

NE' primi anni del noſtro governo della Chieſa di Bologna in qualità d' Arciveſcovo, non eſſendo ſtato conſecrato l' Altare della Cappella della Famiglia Boncompagni, riedificata e nobilmente adorna con ricchi marmi e nobili pitture dal noſtro immediato degno Predeceſſore Cardinale Giacomo Boncompagni, ci credemmo obbligati a fare, come facemmo con tutta l' Eccleſiaſtica decenza, la Conſecrazione del predetto Altare. Ed alcuni anni dopo, ſeguitando il di lui eſempio, per quanto comportarono le noſtre deboli forze, avendo Noi con marmi, bronzi, e ragguardevoli pitture fatta la gran Cappella, che è nella ſteſſa Metropolitana di S. Pietro, nella quale ſi conſerva fiſſamente il Venerabile, facemmo altresì la Conſecrazione dell' Altare della detta Cappella con tutta quella pompa Eccleſiaſtica, con cui fu fatta la Conſecrazione dell' Altare della Cappella Boncompagni, come poc' anzi ſi è accennato. Ed avendo nella detta congiuntura pubblicata una noſtra Notificazione, che è la 67. nell' edizione Latina, ci ricordiamo d' avere in eſſa detto, che ſembrava ben fatto e conveniente il fare la Conſecrazione della Chieſa Metropolitana di S. Pietro in cui ſono le dette due Cappelle, e ci eſibimmo ancora di farla, quando foſſero ſopraggiunte alcune circonſtanze eſpreſſe nella ſopraddetta Notificazione. E queſto è quello, che ora ci muove a ſcriverle queſta noſtra lettera; acciò a Lei, ed a tutti gli altri ſia nota la cagione, che ci muove ad ordinare la Conſecrazione della Chieſa, incaricando alla ſua degna Perſona, che è tutta zelo per l' onore di Dio, e pe'l decoro Eccleſiaſtico, il farla in nome noſtro, come abbaſſo diraſſi.

Opinione de' Canoniſti quanto alla Conſecrazione della Chieſa; di cui v' è dubbio ſe ſia mai ſtata conſecrata.

§. 1. E dopo ciò, entrando, come ſuol dirſi, in materia, ed inſegnando comunemente gl' Interpreti del Diritto Canonico, che ſi conſagri quella Chieſa, della quale ragionevolmente ſi può dubitare, ſe ſia ſtata mai conſecrata, deeſi in primo luogo vedere, ſe l' aſſioma, o ſia la ſentenza, ſia ben appoggiata, ed abbia il ſuo ſtabile fondamento; ed in ſecondo luogo deeſi vedere, ſe nel caſo preſente ſi poſſa ragionevolmente dubitare, che la noſtra Chieſa Metropolitana di S. Pietro ſia ſtata mai conſecrata.

Sentenza della Chieſa favorevole alla Conſecrazione abbracciata dagli Autori.

§. 2. La Gloſſa Canonica, la di cui autorità deve avere il ſuo peſo, chiaramente inſegna, che, dubitandoſi della Conſecrazione, la Chieſa ſi conſagri. Così eſſa inſegna *nel Can. Eccleſiæ, de Conſecrat. diſt. 1.* ed ecco le di lei parole: *Docetur, quibus caſibus Eccleſiæ ſunt reconſecrandæ: unus, quando dubitatur de Conſecratione.* Il che anche ripete *nel Cap. Propoſuiſti, de Conſecrat. Eccleſ.* ed ecco le di lei parole: *Nota, quando Eccleſia debet conſecrari: primo, ſi dubitatur an ſit conſecrata.* Sarebbe aſſai facile il cumulare Autori, che ſenza verun eſame ſi fanno ſeguaci della Gloſſa, e che uguagliando la Conſecrazione della Chieſa al Batteſimo, che ſi dà a quelli, che entrano nel grembo della S. Romana Chieſa, inſegnano, che, ſiccome dubitandoſi ragionevolmente, ſe a tal uno ſia ſtato conferito il Batteſimo, ſe gli amminiſtra *ſub conditione*; così, ragionevolmente dubitandoſi della Conſecrazione della Chieſa, la ſteſſa ſi fa parimente *ſub conditione*. Ma, quando a queſti tali ſi domandaſſe, ſopra qual teſto Canonico, o qual monumento di pubblica autorità s' appoggiano queſte loro franche aſſerzioni, non ſarebbe gran coſa, che ſi ritrovaſſero imbarazzati.

§. 3. Noi

Allator. in id Can. auctoritas quanta ſit.

§. 3. Perſpectus eſt Nobis textus *in Can. Solemnitates*, *de Conſecrat. diſt.* 1. ubi hæc leguntur: *De Eccleſiarum Conſecratione quoties dubitatur, & nec certa ſcriptura, nec certi teſtes exiſtunt, a quibus Conſecratio ſciatur, abſque ulla dubitatione ſcitote eas eſſe conſecrandas, nec talis trepidatio facit iterationem; quoniam non monſtratur eſſe iteratum, quod neſcitur factum*: nec etiam alterum ignoramus textum *in Can. Eccleſiæ*, *de Conſecrat. eadem diſt.* 1. *Eccleſiæ, vel Altaria, quæ ambigua ſunt de Conſecratione, conſecrantur*: novimuſque hos plane eſſe Canonicos textus a præfatis Authoribus in medium productos. At ſi Canon *Solemnitates* nihil plane eſt aliud, quam indubie apocrypha Epiſtola Felicis Pontificis, ſicque Canon *Eccleſiæ* Meldenſi Synodo tribuitur, in Meldenſi autem Synodo idem ille deſideratur; nullo negotio intelligitur relatam Doctorum opinionem, nulla ſcripta Canonica lege, juvari. Præallata vero comparatio deſumpta ex Baptiſmate miniſtrando, cum dubitatur, an illud fuerit antea collatum; ſatis validam patitur objectionem: collatum enim ab hæreticis Baptiſmum propria adhibita materia & forma, & ratum eſt, nec pure aut ſub conditione iteratur; inauguratæ ab hæreticis Eccleſiæ iterata conſecratione dicantur, uti videre eſt *Can.* 20. *Eccleſiis Can.* 21. *Eccleſias Arianorum*, *Can.* 23. *Agapitus de Conſecrat. diſt.* 1. quibus exempla referuntur Joannis Papæ, & Agapiti, qui Templa vaſaque Eccleſiarum ab hæreticis antea conſecrata, *ſacrilegis infecta fabulis hæreticorum*, uti habet textus, iterato ſacrarunt. Præclarum quoque extat exemplum S. Gregorii Magni, qui Eccleſiam S. Agathæ in Urbe ad Suburram tot antea annos ab Arianis hæreticis conſecratam, dicavit, veluti ipſe enarrat *lib.* 3. *Dialogorum cap.* 30. teſtaturque Cardinalis Baronius *ad annum Chriſti* 591. *num.* 51. atque fuſius proſequitur Floravantes Martinellius in ſuo Opuſculo *de Diaconia S. Agathæ pag.* 69. Idemque ipſe S. Gregorius *Epiſtola* 19. *lib.* 3. *tom.* 2. juxta editionem PP. S. Mauri, refert, paratum ſe ad conſecrandam Eccleſiam *juxta domum Merulanam* ſub titulo S. Severini erectam, eo quod ſciret fuiſſe eam ab hæreticis dicatam.

Et quanta potiſſimæ rationis efficaciæ.

Decretal. eadem de re Epiſt. S. Greg. Magni.

§. 4. Quæcumque hactenus attulimus, non eo conſilio profecuti ſumus, ut a ſententia recederemus edocente, dedicari templa, de quorum conſecratione juſta ſubſit dubitandi ratio, ſed ad inveſtiganda ſolidiora præfatæ ſententiæ fundamenta. Felix Meſſanenſis Epiſcopus litteras dedit ad S. Gregorium relatas *num.* XVI. *lib.* 14. *Epiſtolarum* ejuſdem S. Pontificis, hæcque in iis leguntur: *Sunt quædam Eccleſiæ in noſtra Provincia, ſuper quarum Conſecrationibus dubitatur, & tam propter antiquitatem, quam & propter earum cuſtodum incuriam, neſcitur, utrum dedicatæ ab Epiſcopis fuerint, necne: ſuper quibus omnibus nos a veſtra Sanctitate, ac veſtræ S. Sedis auctoritate inſtrui precamur.* Hiſque Epiſcopi litteris ita reſcripſit Pontifex *in ſua Epiſtola* 17. *col.* 1279. *De Dedicationum vero Eccleſiarum dubitatione, ſuper qua inter cætera nos conſulere voluiſtis, hoc vos rite tenere debetis, quod ab Anteceſſoribus noſtris traditum accepimus; ideſt ut quoties tam de Baptiſmo aliquorum, vel Confirmatione, quam de Eccleſiarum Conſecratione dubitatio habetur, & nec ſcriptis, nec teſtibus ratio certa habetur utrum baptizati, vel confirmati, ſive Eccleſiæ conſecratæ ſint, ut baptizentur tales, ac confirmentur, atque Eccleſiæ canonice dedicentur, ne talis dubitatio ruina fidelibus fiat: quoniam non monſtratur iteratum, quod non certis indiciis oſtenditur rite peractum.*

Vindicat. adverſus cavillationes.

§. 5. Ex Criticis celebriores duo Oudinus & Du Pinius utramque Epiſtolam ſuppoſititiam eſſe contendunt, & in ſeveriorum hujuſmodi criticorum partes conceſſit Joannes de Joanne, vir in Eccleſiaſtica eruditione verſatus, noſtrique, dum viveret, valde ſtudioſus, in appendice ad ſuum Codicem Diplomaticum Siculum *Diplom.* 20. & 21. *pag.* 388. & 391. Verum quidquid ſit de litteris Felicis Meſſanenſis, quod ſpectat ad Gregorii Epiſtolam, ſi ejuſdem portionem quamdam exſcribit Joannes Diaconus *lib.* 2. *cap.* 37., ſi eam ſæpe laudat Hincmarus, & tertiam ſaltem ejuſdem partem affert, ſi de ea meminit Abbas Regino, qui floruit ſæculo nono, ſi extat pluribus in manuſcriptis Codicibus, ſi deprehenſæ in illa repetitiones quædam, quamobrem ſuſpecta aliquibus viſa eſt, Magno Pontifici S Gre-

Digitized by Google

Di quan autorità ſiano i Canoni in ciò allegati.

§. 3. Noi abbiamo notizia del teſto *nel Can. Solemnitates*, *de Conſecrat. diſt.* 1. ove così ſi legge: *De Eccleſiarum Conſecratione quoties dubitatur*, *&* *nec certa ſcriptura*, *nec certi teſtes exiſtunt*, *a quibus Conſecratio ſciatur*, *abſque ulla dubitatione ſcitote eas eſſe conſecrandas : nec talis trepidatio facit iterationem : quoniam non monſtratur eſſe iteratum*, *quod neſcitur factum*: ed abbiamo ancora notizia dell'altro teſto *nel Can. Eccleſiæ*, *de Conſecrat. nella ſteſſa diſt.* 1. *Eccleſiæ*, *vel Altaria*, *quæ ambigua ſunt de Conſecratione*, *conſecrentur*; e ſappiamo, che queſti ſono i teſti Canonici allegati, da' predetti Autori. Ma, ſe il Canone *Solemnitates*, non è, che una lettera certamente apocrifa del Pontefice Felice, e ſe il Canone *Eccleſiæ* è del Concilio Meldenſe, e nel Concilio Meldenſe non ſi ritrova; non vi vuol molto a comprendere, che la riferita opinione non è aſſiſtita da veruna legge Canonica poſitiva. E l'indicata parità, che ſi deſume dal Batteſimo, quale ſi amminiſtra, quando ſi dubita, ſe ſia ſtato conferito, è eſpoſta ad una forte iſtanza: imperocchè il batteſimo conferito dagli eretici colla dovuta materia e forma, è valido, nè ſi ripete o aſſolutamente, o *ſub conditione*; ma le Chieſe conſecrate dagli eretici ſi riconſagrano, come ſi vede *nel Canon.* 20. *Eccleſiis*, *nel Canon.* 21. *Eccleſia Arianorum*, *nel Can.* 23. *Agapitus de Conſecrat. diſt.* 1. ove ſono riferiti gli eſempj di S. Giovanni Papa e di S. Agapeto, che riconſecrarono le Chieſe, e Vaſi Eccleſiaſtici, prima conſecrati dagli eretici *ſacrilegis infecta fabulis hæreticorum*: come parla il teſto. Celebre pure è l'eſempio di S. Gregorio Magno, che riconſacrò in Roma la Chieſa di S. Agata nella Suburra, tanti anni prima conſecrata dagli Ariani; come eſſo riferiſce *nel lib.* 3. *de' Dialoghi al cap.* 30. e come atteſta il Cardinal Baronio *all'anno di Criſto* 591. *num.* 51. e come ampiamente deſcrive Fioravante Martinelli nel ſuo Opuſcolo *de Diaconia S. Agathæ*, *p.* 69. e lo ſteſſo San Gregorio *nell'Epiſtola* 19. *al lib.* 3. *tom.* 2. dell'edizione de' Padri di San Mauro, racconta, ch'era in procinto di conſecrare una Chieſa *juxta domum Merulanam* ſotto l'invocazione di San Severino, ſapendo ch'era ſtata conſecrata dagli eretici.

E di quanta forza principal argomento, ſu cui fondaſi tale opinione.

Lettera decretale di S. Greg. Papa ſopra lo ſteſſo punto.

§. 4. Quanto fin ora abbiamo detto, non l'abbiamo detto per recedere dall'opinione, che inſegna, conſecrarſi la Chieſa, della di cui Conſecrazione ſi può ragionevolmente dubitare ſe ſia mai ſtata fatta, ma per rintracciare i veri fondamenti della predetta opinione. Felice Veſcovo di Meſſina ſcriſſe a San Gregorio una lettera che è la XVI. *nel lib.* 14. *delle lettere* del detto Santo Pontefice; ed in eſſa così ſi legge: *Sunt quædam Eccleſiæ in noſtra Provincia*, *ſuper quarum Conſecrationibus dubitatur*, *&* *tam propter antiquitatem*, *quam &* *propter earum cuſtodum incuriam*, *neſcitur*, *utrum dedicatæ ab Epiſcopis fuerint*, *necne: ſuper quibus omnibus nos a veſtra Sanctitate*, *ac Veſtræ S. Sedis auctoritate inſtrui precamur*. Ed a queſta lettera così riſpoſe il Pontefice *nella ſua lettera* 17. *col.* 1279. *De Dedicationum vero Eccleſiarum dubitatione*, *ſuper qua inter cætera nos conſulere voluiſtis*, *hoc vos rite tenere debetis*, *quod ab Anteceſſoribus noſtris traditum accepimus*; *id eſt*, *ut quoties tam de Baptiſmo aliquorum*, *vel Confirmatione*, *quam de Eccleſiarum Conſecratione dubitatio habetur*, *&* *nec ſcriptis*, *nec teſtibus ratio certa habetur*, *utrum baptizati*, *vel confirmati*, *ſive Eccleſiæ conſecratæ ſint*, *ut baptizentur tales*, *ac confirmentur*, *atque Eccleſiæ canonice dedicentur*, *ne talis dubitatio ruina fidelibus fiat : quoniam non monſtratur iteratum*, *quod non certis indiciis oſtenditur rite peractum*.

Si prova genuina la lettera, contro gli argomenti di alcuni Critici.

§. 5. Due celebri Critici, l'Oudin, ed il du-Pin pretendono, che l'una e l'altra lettera ſiano apoctife, ed a queſti troppo ſeveri Critici ha aderito Giovanni di Giovanni, verſato nell'Eccleſiaſtica erudizione, e che ſinò che viſſe, fu a Noi molto ben affetto, nell'Appendice del ſuo Codice Diplomatico di Sicilia *Diplom.* 20. *&* 21. *pag.* 388. *&* 391. Ma, ciocchè ſiaſi della lettera di Felice di Meſſina, ſe Giovanni Diacono *al lib.* 2. *cap.* 37. riferiſce una parte della citata lettera di S. Gregorio, ſe Incmaro la cita ſpeſſo', e ne riporta almeno la terza parte, ſe ne fa menzione Regione Abbate, che fiorì nel 900., ſe in molti codici manoſcritti eſſa ſi ritrova, ſe alcune repetizioni, che in eſſa s'incontrano, per le quali ad alcuni pare ſoſpetta, ſono familiari al Gran Pontefice S.

Gre-

Digitized by Google

Gregorio noſcuntur uſitatæ, nulla ſupereſt ratio oppugnandi, Epiſtolam genuinum eſſe Magni Pontificis opus, veluti fateri obſtringitur Natalis ab Alexandro *in Hiſtoria Eccleſiaſtica ſæculi VI. cap. 4. art.* 16. & uti mirabili diligentia proſequuntur Patres S. Mauri *in Notis ad litt.* 17. *lib.* 14. ejuſdem Pontificis *tom.* 2. *col.* 1175. *& ſeq.*, utque etiam perſpicue demonſtrat adhuc celebris Author Ceillier *in Hiſtoria Sacrorum atque Eccleſiaſticorum Authorum tom.* 17. *cap.* 9. *art.* 3. §. 14. *num.* 6. In tuto autem poſita, vindicataque ſententia, de qua nunc ſermo ex Divi Gregorii auctoritate, omni plane vi deſtruitur propoſita inſtantia, de iterata conſecratione adhiberi ſolita Eccleſiis per Hæreticos antea conſecratis, licet cæteroquin non iteretur Baptiſma ei, qui fuit ab hæreticis ablutus ſalutaribus aquis. Etenim ſicuti baptizatur, qui Baptiſmate ab hæretico donatus fuit, quotieſcumque hæreticus in eo conferendo præſcripta non ſit uſus forma atque materia, ita dicatur Eccleſia jam ab hæretico inaugurata, quando eadem non fuerat ab illo juxta præſcripta ritus Eccleſiaſtici conſecrata: veluti apposite admodum docet Gloſſa ad citatos Canones 20. & 21. *de Conſecrat. diſt.* 1. *Intelliguntur in eo caſu, quando Ariani non conſecrant* Eccleſias *in forma Eccleſiæ; nam quidam eorum faciebant Sacramenta in forma Eccleſiæ, & quidam non:* & uti rectius ad rem noſtram advertit quoque in praxi verſatus Pax Jordanus *tom.* 1. *oper. Canonic. de re ſacra lib.* 5. *tit.* 9. *n.* 66 In hujuſce articuli diſquiſitione longiores fuimus, memores nos in minoribus, veluti unum ex deſignatis Doctoribus in Decretis, interfuiſſe Concilio Romano habito ſub annum 1725., ubi *cap.* 3. *tit.* 2. ita fuit conſtitutum: *Eccleſiæ, vel Altaria ſi adſint, de quorum Dedicatione dubitetur, nec ſcripturæ, aut teſtes exiſtant, qui de Conſecratione teſtentur hujuſmodi, abſolute ea ulla abſque dubitatione conſecrari poſſe, declaramus.*

Exindeque propoſita ſuperius exceptio diluitur.

Romanæ Synodi in id ipſum definitio.

Primus hic dubiæ conſecrationis titulus an obtineat quoad Bononienſ. Metropol. Eccl.

§. 6. Hoc itaque extra controverſiam poſito, licere nimirum Eccleſiam conſecrare, cum ambigitur, an fuerit illa unquam conſecrata; diſquirendum modo, juſtane ſubſit de conſecratione Metropolitanæ S. Petri Eccleſiæ dubitatio; exinde enim tota eſt determinatio, an poſſit eadem, quantum quidem ad caput hoc pertinet, nunc temporis nova dedicatione ſacrari. Nullæ in Templo ſignatæ conſpiciuntur Cruces, vivitque nemo, qui hujuſmodi conſecrationis argumentum ſe vidiſſe meminerit; quotannis tamen recitatur dedicationis Officium; teſtanturque Hiſtorici noſtri, conſecratam eamdem fuiſſe a Lucio III. Pontifice octavo Idus Julii anno 1184. Videantur Ghirardaccius *lib.* 4 *fol.* 98. Sigonius *de Epiſcopis Bononienſibus* editionis Mediolanenſis *lib.* 2. *col.* 419. Vizanius *lib.* 2. *fol.* 77. & 78. Celſus Falleonius *in Monumentis Hiſtoricis Eccleſiæ Bononienſis fol.* 186. & 187. Maſinius *in ſua Bononia perluſtrata part.* 1. *fol.* 107. & 108. Verum, integra ipſorum exiſtimatione relicta, cum ſcripſerint illi plura poſt ſæcula a Lucio III. Pontifice, nullumque attulerint enarrato facto coævum monumentum, haud ita facile accuratiores homines plenam ipſis fidem adhibendam eſſe conſentient.

Liberian. quoque Baſilicæ conſecr. in dubium olim revocata.

Haud abſimilis nobis ſuborta eſt dubitatio nonnullos antea annos quoad Baſilicam Liberianam, *Sanctæ* Mariæ Majoris nuncupatam, in qua, dum Ara Major a nobis extructa conſecraretur, ſuborta eſt diſputatio, num congrueret, ut Eccleſiam quoque ſolemni ritu dicaremus, quandoquidem Cruces in ea nullæ conſpiciebantur; quamvis cæteroquin in ſingulos annos fieret ab ejuſdem Clero conſecrationis Officium; nec deeſſet, de ſignis miraculiſque, dum eadem conſecraretur, peractis, ad nos uſque protenſa traditio.

Proditis de utriuſque conſecration. perſpicuis monu. rejicitur alIatus dubietatis titulus.

Evanuit autem omne dubium, dum opportuno ſtudio ac cura perluſtrato celebri Tabulario Capitul. memoratæ Baſilicæ, adinventa eſt Bulla Greg. IX. Pontificis, in qua commemorantur Indulgentiæ a S. Sixto III. Pontifice conceſſæ, dum dedicavit Templum, quod reædificavit, redegitque ad retentam hactenus formam, centum necdum evoluta annis; ex quo Liberius Pontifex illud a fundamentis primum excitaverat. Quod Liberianæ Baſilicæ contigit, idipſum de noſtra quoque S. Petri Eccl. evenire, poſſumus incunctanter aſſerere. Etenim adactus Lucius III. Pontif excitatis tunc in Urbe vehementiſſimis diſſidiis, inde abſcedere, & ſeſe in Ciſalpinas Gallias recipere, dum Bononiam tranſgrederetur, Templum Divi Petri, & ulterius progreſ-

ſus,

Digitized by Google

Gregorio, non vi reſta attacco per impugnare, che la lettera ſia parto genuino del Gran Pont. come è obbligato a confeſſare Natale Aleſſandro *nella Storia Eccleſiaſtica del ſecolo VI. cap.* 4. *art.* 16., e come con indicibile eſattezza proſieguono i Padri di S. Mauro *nelle note alla let.* 17. *del lib.* 13. del detto Santo *al tom.* 2. *col.* 1275. *e ſeg.* e come anche pienamente comprova il celebre Autore, ancor vivente, Ceillier *nella Storia degli Autori Sacri ed Eccleſiaſtici tom.* 17. *cap.* 9. *art.* 3. §. 14 *numer.* 6. Ed aſſicurata la ſentenza, di cui ora trattiamo, coll'autorità di S. Gregorio, reſta priva di ogni efficacia l'iſtanza della nuova Conſecrazione, che ſi fa delle Chieſe già conſecrate dagli eretici, ancorchè non ſi amminiſtri il Sagramento del Batteſimo a chi l'ha ricevuto dagli eretici: mentre, ſiccome ſi dà il Batteſimo a chi l'ha ricevuto dall'eretico, quando l'eretico non l'ha conferito colla dovuta materia, e colla dovuta forma; così ſi conſagra la Chieſa conſecrata dall'eretico, quando la ſteſſa non è ſtata conſecrata da lui, ſecondo il rito della Chieſa: come molto a propoſito inſegna la Chieſa ai citati Canoni 20. *e* 21. *de Conſecrat. diſt.* 1. *Intelliguntur in eo caſu, quando Ariani non conſecrant Eccleſias in forma Eccleſiæ: nam quidam eorum faciebant Sacramenta in forma Eccleſiæ, & quidam non*; e come anche molto bene al noſtro propoſito riflette il pratico Scrittore Pace Giordano *tom.* 1. *Oper. Canonic. de re ſacra lib.* 5. *tit.* 9. *num.* 66. Ci ſiamo un poco allungati nell'eſame di queſto punto, ricordandoci d'eſſere ſtati *in minoribus* fra i Dottori Canoniſti del Concilio Romano tenuto l'anno 1725., ove *al cap.* 3. *del tit.* 25. così fu ſtabilito: *Eccleſiæ, vel Altaria, ſi adſint, de quorum Dedicatione dubitetur, nec ſcripturæ, aut teſtes exiſtant, qui de Conſecratione teſtentur hujuſmodi, abſolute ea ulla abſque dubitatione conſecrari poſſe, declaramus.*

Sinodo Romano, ſua determinazione.

Il titolo di dubbia Conſecrazione ſe poſſa aver luogo riſpetto alla Metropolitana di Bologna.

§. 6. Aſſicurato il punto, che ſi può conſecrare la Chieſa, quando ſi dubita, ſe ſia mai ſtata conſecrata, ſubentra ora l'eſaminare, ſe ſiavi dubbio ragionevole, che la noſtra Chieſa di S. Pietro ſia ſtata conſecrata; dipendendo da queſto punto il riſolvere, ſe, ciò che appartiene a queſto capo, poſſa la ſteſſa oggi eſſere conſecrata. Nella Chieſa non ſi ritrovano, nè vi è chi ſi ricordi d'avervi vedute le Croci, che ſono indizio della Conſecrazione. Se ne recita però ogni anno l'Officio; ed i noſtri Iſtorici atteſtano, che fu conſecrata dal Pontefice Lucio III. nel giorno 8. di Luglio dell'anno 1184. Vedaſi il Ghirardacci *al lib.* 4. *fol.* 98. il Sigonio *de Epiſcopis Bononienſibus* della ſtampa di Milano *lib.* 2. *col.* 419. il Vizani *lib.* 2. *fol.* 77. *e* 78. Celſo Faleoni *delle Memorie ſtoriche della Chieſa di Bologna fol.* 186. *e* 187. il Maſini *nella ſua Bologna Perluſtrata part.* 1. *fol* 107. *e* 108. Ma, ſenza levare il pregio ai predetti, avendo eſſi ſcritto molti ſecoli dopo il Pontefice Lucio III. e non avendo portato verun monumento contemporaneo al fatto, che raccontano, non ſarà così facile, che gli uomini accurati ſi riſolvano a preſtar loro un'intera credenza. Una ſimile dubbietà incontrammo, anni ſono, nella Baſilica Liberiana, detta volgarmente di S. Maria Maggiore, qui in Roma: nella quale facendoſi la Conſecrazione dell'Altar Maggiore, in eſſa da Noi riedificato, nacque la controverſia, ſe era conveniente, che anche faceſſimo la Conſecrazione della Chieſa, non eſſendovi in eſſa le Croci; recitandoſi per altro ogni anno l'Offizio della Conſecrazione dal Clero della medeſima; e non mancando tradizione di prodigj e miracoli ſeguiti nell'occaſione, che fu conſecrata. Ceſsò poi ogni dubbio, mentre eſſendoſi fatte le dovute diligenze nel celebre Archivio del Capitolo della predetta Baſilica, ritrovoſſi una Bolla del Pontefice Gregorio IX., in cui ſi fa menzione delle Indulgenze conceſſe dal Pontefice S. Siſto III. allora che conſecrò la Chieſa, che riedificò, e riduſſe nello ſtato, in cui ſi ritrova, non ancora trapaſſato un ſecolo, da che il Pontefice Liberio l'aveva fabbricata. Quanto è accaduto nella Baſilica Liberiana, poſſiamo dire francamente ſuccedere ancora nella noſtra Chieſa di S. Pietro; mentre, eſſendo ſtato ſforzato il Pontefice Lucio III. dalle gravi diſſenſioni, che in quel tempo erano in Roma, a partirne, ed a ricoverarſi in Lombardia: nel paſſaggio, che fece per Bologna, conſacrò ſolennemente la Chieſa di S. Pietro, e paſ-

Dubbio inſorto intorno alla conſecrazione della Baſilica Liberiana.

Pruove della conſecrazione d'ambedue le Chieſe; e conſecutiva eſcluſione del predetto titolo.

Digitized by Google

ſus, dum Mutinam prætergrederetur, Eccleſiam S. Geminiani, ſolemni ritu dicavit, uti legitur *in vetuſtis Mutinenſibus Annalibus* Authoris anonymi impreſſis *tom. 11, Rer. Ital. Script. col 54. & in Annalibus Italiæ* a Muratorio editis, *ad annum 1184. tom. 7. pag. 46.* Utriuſque inaugurationis monumentum exhibetur in Epiſtola ejuſdem Pontificis data ad Gerardum Ravennatenſem Archiepiſcopum, cui, qua Metropolitano, ſuberant tunc temporis Bononienſis ac Mutinenſis Diœceſes. Pontificiæ litteræ in celebri Ravennatenſis Eccleſiæ Tabulario aſſervantur, editæque ſunt a claro de Rubeis *in Hiſtoria Ravennæ pag 356*, cum in iiſdem litteris hæc adſcripta legantur: *Dignum eſt, & conſonum rationi, ut, cum ad tuæ Fraternitatis inſtantiam, Bononienſi, & Mutinenſi Eccleſiis impenderimus Dedicationis munus, nunquam ex hoc adverſus Eccleſiam tuam, cui tanquam Metropoli ſunt ſubjectæ, & aliquantam vindicare valeant libertatem. Nos itaque providere volentes, ne de facto noſtro, contra te, vel ſucceſſores tuos, injuriæ, aut ſcandali materia oriatur, auctoritate Apoſtolica conſtituimus, ut nullum ex hoc tibi, vel ſucceſſoribus tuis, præjudicium in poſterum generetur, ſed ſemper jam dictæ Eccleſiæ, ſicut ante Dedicationem, quam eis impendimus, erant in tua, & ſucceſſorum tuorum obedientia, & ſubjectione, ſine contradictione conſiſtant*: licebit hic obiter adnotare, juxta vigentem iis temporibus diſciplinam, ſi quam Eccleſiam a quopiam loci non Ordinario ſacrari contigiſſet, evaſiſſe eamdem obnoxiam auctoritati, & juriſdictioni Epiſcopi conſecrantis, niſi is ſuo juri ceſſiſſet. Quod quidem & ipſum comprobatur ex ſolemni actu ſecuto ſub annum 1140. quo, cum Falconius, Abbas inſignis Monaſterii SS. Trinitatis ad Cavam, Reginenſem rogaſſet Epiſcopum, ut Eccleſiam dicaret S. Joannis intra fines ſuæ Abbatiæ extructam, dedicatio per Epiſcopum, adjecta tamen ſequenti declaratione, facta perhibetur: *Ita tamen, ut neque noſtri, neque poſteri, nos, nec ipſa Sancta noſtra Reginenſis Eccleſia, nec aliquis pro parte noſtra, ibi aliquod dominium, aut aliquod jus aliquo tempore habeamus, aut quolibet modo habere quæramus, ſed ſemper ipſa prædicta Eccleſia S. Joannis, cum domibus. aut cœmeteriis ſuis, & cum ſuis omnibus pertinentibus, ſit juris & ditionis ipſius Domini Abbatis, & ſucceſſorum ejus, & prædicti Cœnobii SS. Trinitatis, habendi, & ordinandi, & faciendi exinde quæ voluerint, abſque noſtra, ſucceſſorumque noſtrorum, & prædictæ Sanctæ Reginenſis Eccleſiæ contrarietate*: quemadmodum noſſe licet ex ipſo actu relato *t. 7.* Ughellii, Venetæ impreſſionis *an. 1721. col. 299.*

Opport. adnotat. de juribus in conſecrata Eccl. Conſecranti olim tribuſis.

§. 7. Rejecto titulo ex dubia conſecratione deſumpto, alter ſubſequitur expendendus titulus, ſi nimirum Eccleſia combuſta quandoque fuerit. Atque ſuperius etiam ſervatæ methodo inſiſtentes, diſquiramus oportet, an ſi qua Eccleſia fuerit incendio exuſta, ſatis id ſit, ut iterata poſſit ipſi adhiberi conſecratio, exindeque an hujuſmodi titulus in propoſitam nobis ſpeciem de Bononienſi Divi Petri Eccleſia cadere poſſit. Canonicus indubie eſt injectæ combuſtionis titulus; veluti deprehenditur *ex Can. Eccleſiis 20. de Conſecrat. diſt. 1.* cujus hæc ſunt verba: *Eccleſiis ſemel Deo conſecratis non debet iterum Conſecratio adhiberi, niſi ab igne exuſtæ fuerint*: quod porro accipiendum ita eſt, quoties univerſa, vel maxima Eccleſiæ pars fuerit igne abſumpta, quemadmodum pergit Gloſſa *in Cap. Propoſuiſti, verbo, Reconciliari, de Conſecrat. Eccleſ. vel Altaris*; cujus concepta verba ſunt hæc: *Si Eccleſia eſt exuſta tota, vel major pars, debet iterum conſecrari:* vel quando, licet conſiſtant parietes, detractæ tamen iis cruſtæ, ſejunctique lapides ſunt; quod quidem ipſum notatur a Gloſſa *in præallegatum Can. Eccleſiis, verbo, exuſtæ, de Conſ. diſt. 1. Cum Eccleſia ita comburitur, quod deſtruatur, vel decruſtatur interius, & exterius, tunc exſecratur, Conſecratio enim Eccleſ. maxime conſiſtit in unctione exteriori, & conjunctione, & diſpoſitione lapidum*, conſentiunt Repetentes Canonici juris *ad præcitatum Cap. Propoſuiſti*, Innocentius nimirum *num. 1.* Zabatella, *num. 2.* Oſtienſis *num. 3.*, & ad rem præſentem perbelle Ivo Carnotenſis, Scriptor ſæculi IX. *in ſuo Serm. 4. de Sacramentis dedicationis*, conſecrationis ſubſtantiam parietibus adhærere, qui inunguntur, & Crucibus ſignantur: quod etiam expenditur a S. Petro Damiano *in ſuo Serm. 1. in dedicat. Eccleſ.*

Alter iterandæ conſecrationis titulus, ſubſecutum incend.

Satis ad id eſt decruſtatos fuiſſe parietes lapideſque ſejunctos.

§ 8. Ti-

e paſſando per Modena, conſecrò la Chieſa Veſcovile di San Geminiano: come ſi legge *negli antichi Annali di Modena* d' Autore anonimo, ſtampati *nel tom.* 11 *Rer. Ital. Script. col.* 54. e *negli Annali d' Italia* del Muratori *all' anno* 1184 *al tom.* 7. *pag.* 46. ed il monumento dell' una e dell' altra Conſecrazione ſi ritrova in una lettera dello ſteſſo Pontefice, ſcritta a Gerardo Arciveſcovo di Ravenna, a cui, come a Metropolitano, erano in quel tempo ſoggette le Dioceſi di Bologna, e di Modena. La lettera del Pontefice ſi ritrova nel celebre Archivio della Chieſa di Ravenna, e ſi ritrova ſtampata dall' accreditato Roſſi *nell' Iſtoria di Ravenna alla pag.* 336. e leggendoſi nella lettera ſiegue: *Dignum eſt, & conſonum rationi, ut, cum ad tuæ Fraternitatis inſtantiam, Bononienſi, & Mutinenſi Eccleſiis impenderimus Dedicationis munus, nunquam ex hoc adverſus Eccleſiam tuam, cui tanquam Metropoli ſunt ſubjectæ, & aliquantam vindicare valeant libertatem. Nos itaque providere volentes, ne de facto noſtro, contra te, vel ſucceſſores tuos, injuriæ, aut ſcandali materia oriatur, auctoritate Apoſt. conſtituimus, ut nullum ex hoc tibi, vel ſucceſſoribus tuis, præjudicium in poſterum generetur, ſed ſemper jam dictæ Eccleſiæ, ſicut ante Dedicationem quam eis impendimus, erant, in tua, & ſucceſſorum tuorum obedientia, & ſub jectione, ſine contradictione conſiſtant*: ſarà qui lecito l' oſſervare di paſſaggio, che, ſecondo la diſciplina di que' tempi, conſecrandoſi da chi non era l' Ordinario del luogo, una Chieſa, eſſa diventava ſoggetta all' autorità del Conſecrante, ſe eſſo non cedeva il ſuo diritto: e così reſtava eſente dal jus del proprio Ordinario. Il che anche ſi comprova con un atto ſolenne, ſeguito nel 1140., in cui avendo Falconio, Abbate del celebre Monaſtero della Trinità della Cava, pregato il Veſcovo della Chieſa Reginenſe a conſecrare la Chieſa di S Giovanni, ſituata nel diſtretto della ſua Badia, fu fatta la Conſecrazione dal Veſcovo, ma colla ſeguente proteſta: *Ita tamen, ut neque noſtri, neque poſteri, nos, nec ipſa Sancta noſtra Reginnenſis Eccleſia, nec aliquis pro parte noſtra, ibi aliquod dominium, aut aliquod jus aliquo tempore habeamus, aut quodlibet modo habere quæramus, ſed ſemper ipſa prædicta Eccleſia S. Joannis, cum domibus, aut cœmeteriis ſuis, & cum ſuis omnibus pertinentibus, ſit juris & ditionis ipſius Domini Abbatis, & ſucceſſorum ejus, & prædicti Cœnobii Sanctiſs. Trinitatis, habendi, & ordinandi, & faciendi exinde quæ voluerint, abſque noſtra, ſucceſſorumque noſtrorum, & prædictæ Sanctæ Reginnenſis Eccleſiæ contrarietate*: come ſi vede nell' Atto regiſtrato *nel tom.* 7. dell' Ughelli della ſtampa di Venezia del 1721. *col.* 279.

S' oſſerva il diritto che anticamente acquiſtava il Conſecrante ſopra la Chieſa da lui conſecrata.

§. 7. Eſcluſo il titolo della dubbietà della Conſecrazione, ſuccede l' eſame di un altro titolo, che è quello del patito incendio. E qui pure, camminando col metodo poc' anzi tenuto, è d' uopo l' eſaminare, ſe, avendo una Chieſa patito l' incendio, ciò baſti, ad effetto ch' eſſa poſſa conſecrarſi di nuovo: e di poi, ſe queſto titolo concorra nel caſo preſente della noſtra Chieſa di S. Pietro di Bologna, Canonico ſenza dubbio è il titolo del patito incendio; come ſi deſume *dal Can. Eccleſiis*, 20. *de Conſecrat. diſt.* 1. ed eccone le parole: *Eccleſiis ſemel Deo conſecratis non debet iterum Conſecratio adhiberi, niſi ab igne exuſtæ fuerint*: il che s' intende, ogni qual volta o tutta la Chieſa, o la maggior parte d' eſſa è reſtata abbruciata, conforme proſiegue la Chioſa *nel cap. Propoſuiſti*, *alla parola*: *reconciliari, de Conſecratione Eccleſiæ vel Altaris*, le di cui parole ſono le ſeguenti: *Si Eccleſia eſt exuſta tota, vel major pars, debet iterum conſecrari*: o quando, benchè reſtino in piedi i muri, reſtano però ſcroſtati, ed una pietra diſgiunta dall' altra: il che pure vien avvertito dalla Chioſa *nell' allegato Can. Eccleſiis, alla parola*: *exuſtæ, de Conſecrat. diſtint.* 1. *Cum Eccleſia ita comburitur, quod deſtruatur, vel decruſtetur interius, & exterius, tunc execratur. Conſecratio enim Eccleſiæ maxime conſiſtit in unctione exteriori, & conjunctione, & diſpoſitione lapidum*. Concordano i Repetenti Canonici *ſopra l' allegato Cap. Propoſuiſti*, cioè l' Innocenzo *al num.* 1. il Zabarella *al num.* 2. l' Oſtienſe *al num.* 3. Ed a queſto propoſito oſſerva molto bene Ivone Carnotenſe, ſcrittore del ſecolo IX. *nel ſuo Serm.* 4. *de Sacramentis dedicationis*, che la ſo-

Altro titolo per cui è lecito riconſacrare le Chieſe il patito incendio.

Baſta a tal effetto ſieno ſcroſtati i muri, ed una pietra reſti diſgiunta dall' altra.

Digitized by Google

Sententia hæc auctoritate & exemplis confirmatur.

§. 8. Titulo ſubſecutæ, mox ſupra expreſſo modo, combuſtionis favet Liber Diurnus Romanorum Pontificum, vetuſtiſſimo e Codice exſcriptus, Romaniſque typis publici juris factus a celebri Luca Holſtenio ſub annum 1658., ubi *pagin.* 130. *num.* 41. legitur ſic cautum: *Baſilicam, quam in Caſtro Illo dilectio tua poſt incendium aſſerit reparatam, & in honorem Beati Illius, habitatores loci Illius deſiderant conſecrari, Dedicationis tibi in eo per præceptionis noſtræ ſeriem facultatem tribuimus, ut fidelium devotio competens ſortiatur effectum.* Neque ad hunc magis firmandum titulum ex igne vaſtante erutum, deſiderantur in Eccleſiaſticis Hiſtoriis opportuna monumenta. Nono jam elabente, vel decimo ineunte ſæculo, in Italiam irruerunt Pannonii, igne ferroque immaniter miſcentes omnia; & inter cætera Sacra loca igne conſumpta, Nonantulanam quoque Eccleſiam una cum Cœnobio concremarunt: *Si quidem barbarorum gladio vaſtante, tuumque Monaſterium ab iiſdem igne crematum, hominum infeſtatione, te ipſum cum tuis turbatum audimus.* Ita Sergius Pontifex Nontulano Abbati Leopoldo ſcripſit. Haud neglexit providi conſilii Abbas Monaſterium & Eccleſiam a fundamentis reſtituere: *ut poſt tot flagella tui laboris certamine Eccleſiam ipſius tui Monaſterii uſque ad culmen levares &c.* pergit idem Pontifex. Cumque ab eo quæſiiſſet Abbas, ut Epiſcopum Eccleſiam conſecratutum deſignaret, tres nominavit Pontifex, tributa ipſi facultate ſeligendi ex tribus jam deſignatis, quem maluiſſet ad dedicandam Eccleſiam invitare: *De cætero, ſi ad ad conſecrandam tui Monaſterii Eccleſiam Epiſcopum quæris &c. de his tribus, qualem volueris induc ad conſecrandam tuam Eccleſiam.* Monumentum hoc impreſſum eſt penes Ughellium *tom.* 2. præcitatæ editionis *col.* 205. Ineunte XIV. ſæculo cum Lateranenſem Baſilicam adverſo caſu interceſſiſſet ignis, eadem una cum adjuncto Pontificio Palatio exauſta manſit atque conſumpta, uti referunt S. Antoninus 3. *part. Chronic. tit.* 21. *cap.* 1. *§.* 4. & Villanius *lib.* 5. *cap.* 98. Cumque Clemens V. Pontifex non prætermiſiſſet eamdem reædificandam curare, non multo poſt exactum præfati XIV. ſæculi dimidium, novo adverſo fato, ingenti ſuborto incendio, iterum fuit abſumpta, quemadmodum teſtantur Rainaldus *in Continuatione Annalium ad annum* 1361. *num.* 3. & Soreſinus *in Annalibus Lateranenſibus* manuſcriptis, aſſervatiſque in Tabulario Capituli *fol* 147. Et quamvis ex ſollicita Romanorum Pontificum cura, omnia Baſilicæ ſuppeditata fuerint, quibus in priſtinum ſtatum reſtituta fuit, cum tamen non fuiſſet iterata conſecratione dicata, quamvis ſuperioribus temporibus, & cum primum conſtructa extitit, eam S. Silveſter dedicaviſſet, hinc placuit Benedicto XIII. Pontifici eamdem ſacrare, quod quidem præſtitit nobis ſpectantibus, vehementerque mirantibus univerſam laborioſam functionem a pio illo Pont. ſumma cum religione animique conſtantia peractam, quamvis idem ipſe viribus eſſet deſtitutus, ideoque ad noviſſima vitæ properaret.

Nec aliter hic ſubſecuti incendii tit. Bonon. Eccleſ. accommod. demonſtratur.

§. 9. Tradunt Hiſtorici noſtri, providos Concives noſtros iniiſſe conſilium de Bononienſi Cathedrali Eccleſia extra Civitatem olim conſtructa, Barbarorumque everſa populationibus, reædificanda, ſed intra Civitatis muros, eodemque ipſo in loco, ubi vel nunc ſita conſpicitur: id quod præſtitum eſt X. ineunte ſæculo. Iidem Hiſtorici referunt, ſub Henrico I. Epiſcopo, medio circiter ſæculo XII. ſacram illam ædem igne penitus fuiſſe conſumptam; ſubduntque, non ita multo poſt fuiſſe eamdem a Joanne Epiſcopo antea Lateranenſi Canonico, egregio opere reſtitutam. Videri poſſunt ea de re Sigonius *in Vitis Epiſcopum Bononienſium*, Ghirardaccius *in ſuis Hiſtoriis*, Pompeus Vizanius, ſuſiuſque Celſus Faleonius, & Maſinius; quibus porro Authoribus, etſi geſtæ rei haud coætaneis, integra fides adhiberi valet, cum agatur de factis publicis, omnibuſque perſpectis, quorum in plura ſæcula protenditur recordatio, quorumque nulla ſervantur monumenta, ideoque reſciri aliter nequeunt, quam ſi Hiſtorici regionis, in qua geſta res dicitur, conſulantur. Indubium itaque eſt ſecutum incendium; certa itidem ſatis ſuperque incendii conditio; at non propterea pronunciari poteſt exin-

de

Digitized by Google

ſtanza della Conſecrazione particolarmente conſiſte nelle pareti, nelle quali ſi fanno le unzioni, e le Croci; il che anche vien conſiderato da S. Pier Damiani *nel ſuo Serm. 1. in Dedicatione Eccleſiæ*.

Si conferma queſta opinione coll' autorità ed eſempj.

§. 8. Al titolo dell' incendio patito nel modo poc' anzi accennato, è favorevole il Libro Diurno de' Romani Ponteſici, ricavato da un antichiſſimo Codice, e dato alle ſtampe in Roma dal celebre Luca Holſtenio l'anno 1658. ove *alla pag. 130. num. 41.* così ſi ritrova ſtabilito: *Baſilicam, quam in Caſtro Illo, dilectio tua poſt incendium aſſerit reparatam, & in honorem Beati Illius, habitatores loci Illius deſiderant conſecrari, Dedicationis tibi in eo per præceptionis noſtræ ſeriem, facultatem tribuimus, ut fidelium devotio competens ſortiatur effectum*. Nè per convalidare il titolo, che deriva dal patito incendio, mancano nella Storia Eccleſiaſtica i monumenti. Nel fine del ſecolo IX. o ſia nel principio del ſecolo X. vennero gli Ungheri in Italia, ove fecero ſtragi, ed incendj enormi; e frà gli altri luoghi ſacri che abbruciarono arſero la Chieſa, ed il Mona[…]. di Nonantola: *Siquidem barbarorum gladio vaſtante, tuumque Monaſterium ab iiſdem igne crematum, malorum hominum infeſtatione, te ipſum cum tuis turbatum audimus*. Così ſcriſſe Sergio Papa all' Abbate Leopoldo, Abbate Monantolano. Non mancò il provvido Abbate di rifare il Monaſtero, e la Chieſa: *ut poſt tot flagella tui laboris certamine Eccleſiam ipſius tui Monaſterii uſque ad culmen levares &c.* proſiegue lo ſteſſo Ponteſice. Ed avendogli l' Abbate fatta iſtanza, acciò deſtinaſſe un Veſcovo, che conſacraſſe la Chieſa, tre dal Papa gli furono nominati, dandogli fra eſſi tre l' elezione di quello, che eſſo aveſſe avuto genio d' invitare a conſecrare la Chieſa: *De cætero, ſi ad conſecrandam tui Monaſterii Eccleſiam Epiſcopum quæris, &c. de his tribus, qualem volueris induc ad conſecrandam tuam Eccleſiam*. Il monumento, è ſtampato nell' Ughelli *al tom.* 2. dell' edizione allegata *col.* 205. Nel principio del ſecolo XIV. eſſendoſi per diſgrazia attaccato il fuoco alla Baſilica Lateranenſe, eſſa reſtò, unitamente coll' anneſſo Palazzo Papale, abbruciata e diſtrutta, come riferiſcono S. Antonino *nella 3. part. delle Croniche tit. 21. cap. 1. §. 4.* ed il Villani *nel lib. 5. cap. 98.* e non avendo mancato il Ponteſice Clemente V. di riedificarla, poco dopo la metà del predetto ſecolo XIV. reſtò per nuova diſgrazia eſpoſta ad un nuovo vaſtiſſimo incendio, come atteſtano il Rainaldi *nella Continuazione degli Annali all' anno* 136… *num.* 3. il Soreſino *negli Annali Lateranenſi manoſcritti*, che ſi conſervano nell' Archivio del Capitolo, *fogl.* 147. E benchè dalla provida cura de' Romani Ponteſici foſſero alla Baſilica ſomminiſtrati tutti i mezzi, in vigore de' quali ritornò nel primiero ſtato, non eſſendo però la ſteſſa ſtata di nuovo conſecrata, ancorchè nè tempi precedenti, e quando fu fabbricata, foſſe conſecrata da S. Silveſtro, volle il Ponteſice Benedetto XIII. riconſecrarla, come fece; avendo Noi con noſtra grande ammirazione veduta la funzione laborioſa, fatta da quel pio Ponteſice con ſomma divozione, ed intrepidezza, non oſtante l' eſſere eſſo eſtenuato di forze, e però ridotto vicino al termine de' ſuoi giorni.

Si pruova che neppur queſto ſecondo titolo è adattabile alla Chieſa di Bologna.

§. 9. Raccontano i noſtri Iſtorici, che ſtando la Cattedrale di Bologna fuori della Città, ed eſſendo eſſa reſtata diſtrutta da' barbari, penſarono i noſtri providi Concittadini di riedificarla, ma dentro la Città, e nel luogo, ove anche preſentemente ſi ritrova, il che ſucceſſe nel principio del ſecolo X. Raccontano gli ſteſſi Storici, che ſotto il Veſcovo Enrico I. verſo la metà del ſecolo XII. reſtò la Chieſa affatto abbruciata; e ſoggiungono, che poco dopo ſotto il governo di Giovanni Veſcovo, che prima era ſtato Canonico Lateranenſe, fu da eſſo nobilmente rifatta. Si poſſono vedere il Sigonio *nelle Vite de' Veſcovi di Bologna*, il Ghirardacci *nelle ſue Storie*, Pompeo Viziani, e diffuſamente Celſo Faleoni, ed il Maſini; ai quali tutti ſi può preſtare intera fede ancorchè non ſiano contemporanei, trattandoſi d' atti pubblici e notorj, de' quali dura la memoria per più ſecoli; e de' quali non ſi conſervano monumenti, nè v' è altro modo di ſaperli, che ricorrendo agl' Iſtorici del Paeſe in cui ſono ſeguiti. Certo dunque è l' incendio: ma non per queſto può dirſi, che da ciò derivi il titolo, per poter di nuovo canonicamente conſecrare la Chieſa: imperocchè l' incendio ſe-

de titulum profluere, ad Eccleſiæ conſecrationem jure iterandam. Subſecutum enim poſt conſecrationem incendium iteratæ dedicationi locum facit; non autem combuſtio, quæ conſecrationem anteceſſerit, veluti plane contigit in ea, quam verſamus, facti ſpecie, juxta quam, cum Eccleſiam Sancti Petri conſumpſiſſet ignis, eamdem Joannes Epiſcopus iterum a fundamentis excitaſſet ac reædificaſſet, eamdem ipſam ſic reſtitutam Lucius III. Pontifex conſecravit. Aliud itaque indigitandum eſſet, evincendumque incendium, Pontificiam conſecrationem ſubſecutum; at de hoc nullum nobis proditum monumentum.

Tertius iterandæ conſecrationis tit. Eccl. videlicet, vel ſal. parietum reædific.

§. 10. Jam reliquum eſt, ut ad examen revocetur tertius titulus caſui huic noſtro aptus, per quem nova poteſt Eccleſiæ adhiberi conſecratio, quique in veteris Eccleſiæ, ac præſertim parietum nova conſtructione continetur; ſi enim corruiſſet tectum, illudque iterum fuiſſet ſuperinductum, veteres autem conſtitiſſent parietes, jam a Pontifice Innocentio III. *in Cap. Ligneis de Conſecrat. Eccl. vel Altar.* definitum fuit, conſecratam Eccleſiam non debere iterata inauguratione dicari: *Inquiſitione tua taliter duximus reſpondendum, quod, cum parietes in ſua integritate permanſerint, & tabula Altaris mota, vel enormiter læſa non fuerit, ob cauſam prædictam nec Eccleſia, nec Altare debet denuo conſecrari*. Scribenſque in prædictum textum Abbas ſubdit *num.* 1. *Quia Conſecratio Eccleſiæ conſiſtit, non in tecto &c. ſed in parietibus; ideo, corruente tecto, non fiet reconſecratio*: & cum Abbate veteres Repetentes, quin & recentiores Authores paſſim conſentiunt.

An ſatis ad id ſit Eccl. parieteſque per partes refici.

§. 11. At non propterea omnes ſubmotæ quæſtiones a ſcriptoribus excitari ſolitæ. Caſum inducunt ipſi de Eccleſia, ejuſdemque parietibus, paulatim, & per partes refectis; & inquiunt, an refectis hoc pacto omnibus integriſque parietibus, liceat Eccleſiæ univerſim, uti prædictum eſt, refectæ conſecrationem iterare; negant aliqui, quod eadem ſemper ſit Eccleſia; ad eum plane modum, quo eadem dicitur navis, quæ paulatim, pro opportunitate, novis reſtituitur tabulis, ligniſque; quamvis demum nullæ tabulæ, nulla ſuperſint ligna ex veteribus, quibus fuit navis primum compacta; idemque ipſe dicitur populus, etſi ſuperſtites non ſint amplius illi, ex quibus olim coaleſcebat, fuerintque iſti, natis ſubinde hominibus, ſuppleti.

Negat ſententia, & argum.

Affirmat. ſententiæ fundam.

§. 12. In oppoſitam ſententiam concedunt alii, tum quia quoad ſpiritualia, veritatem ſequimur, non fictionem; tum quia ſublatis antiquis parietibus, nec vetus manet amplius conſecratio. Eſt hæc Innocentii ſententia, quam ſequitur Abbas *in cit. Cap. Propoſuiſti*, *num.* 8. ubi poſtquam primam retulit opinionem, ita ſubdit: *Sed Innocentius ſuper rubricam refert, contrarium teneri a quibuſdam, ut indigeat reconſecratione. Et hanc partem puto veriorem: nam in iſtis ſpiritualibus conſideramus veritatem, & non fictionem: ſed in veritate non eſt illa Eccleſia, ex quo in toto de novo, licet ſucceſſive, eſt refecta; nam negari non poteſt, quin Conſecratio, quæ conſiſtebat in antiquis parietibus, ſit ſublata; & jura contraria loquuntur de fictione juris*.

Media inter præc. complur. ſententia.

§. 13. Alii denique ſentiunt, ſi quæ iteratis vicibus ſit parietum ſuperinductio, ita peragitur, ut pars major conſecrati parietis conſiſtat, iteratæ conſecrationi non eſſe locum: quod major conſecrati parietis pars minori ſuperhabitæ ſuam impartiat conſecrationem. Ita diſſerit Suarez *tom.* 3. *in* 3. *part. diſput.* 81. *ſect.* 4. §. *Sextus caſus*: *Quando parietes Eccleſiæ ita deſtruuntur, ut eam integre reædificare oporteat; tunc iterum conſecranda eſt &c. Oportet autem, ut parietes ſimul ruant; nam, ſi paulatim, & ſucceſſive deſtruantur, ac reparentur, non perditur Conſecratio, quia ſemper cenſetur manere idem numero Templum. Quod intelligendum eſt, dummodo pars non conſecrata, quæ additur, non ſit major; quia tunc id, quod eſt majus, cenſetur ad ſe trahere, quod eſt minus*. Huicque ſententiæ adhærent alii, quos collegit, ſequutuſque eſt Schmalzgrueber *ad tit. Decretalium de Conſecr. Eccleſ.* §. 1. *num.* 27. & 28. Verum, ut ut ſit de recenſitis ſententiis, illud tuto pronunciari poſſe videtur, quoties deſtructum eſt vetus templum, vel quia corruit, vel quia illud ſubverterunt homines, vel quia Chriſti

Has inter quæſtion. quid cert.

de

Digitized by Google

guito dopo la Conſecrazione, apre la ſtrada ad un nuova Conſecrazione; ma non già l'incendio che è ſeguito prima della Conſecrazione; come appunto è ſucceſſo nel caſo preſente, in cui eſſendo ſeguito l'incendio della Chieſa di S. Pietro, ed avendola il Veſcovo Giovanni rifatta e riedificata, il Pontefice Lucio III. avendola ritrovata nello ſtato predetto, la conſecrò. Sarebbe neceſſario il provare un nuovo incendio, ſeguito dopo la Conſecrazione del Pontefice; e di queſto non abbiamo veruna contezza.

Terzo titolo per la riconſecrazione d'una Chieſa, ſe tutta, o almeno i muri ſianſi rifabbricati.

§. 10. Reſta l'eſame dell'ultimo titolo adattabile al noſtro caſo, per cui ſi può fare la nuova Conſecrazione della Chieſa, e che conſiſte nel rifacimento dell'antica Chieſa, e particolarmente de' muri; mentre, ſe foſſe caduto il tetto, e ſi foſſe rifatto, e foſſero reſtati in piedi gli antichi muri, già dal Pontefice Innocenzo III. *nel Cap. Lignis, de Conſecr. Eccleſ. vel Altar.* fu deciſo, che la Chieſa conſecrata, non dee riconſecrarſi: *Inquiſitioni tuæ taliter duximus reſpondendum, quod, cum parietes in ſua integritate permanſerint, & tabula Altaris mota, vel enormiter læſa non fuerit, ob cauſam prædictam nec Eccleſia, nec Altare debet denuo conſecrari*. E ſcrivendo l'Abbate ſopra il detto teſto, così ſoggiugne *al num. 1. Quia Conſecratio Eccleſiæ conſiſtit, non in tecto &c. ſed in parietibus; ideo corruente tecto, non fiet reconſecratio:* e coll'Abbate concordano gli antichi Repetenti, e comunemente ancora gli Autori moderni.

Se baſti a tale effetto il rifabbricare la Chieſa, ed i muri parte per parte.

§. 11. Ma non per queſto reſtano tolte le diſpute, che ſi vanno promovendo dagli Scrittori. Propongono eſſi il caſo della Chieſa, e de' muri della medeſima, che ſi vanno rifacendo, ma a poco a' poco, ora una parte, ed ora un'altra; e cercano, ſe in queſto modo eſſendoſi rifatti tutti, poſſa la Chieſa, dopo il tota le predetto rifacimento, di nuovo conſecrarſi: ed alcuni riſpondono di no, eſſendo ſempre la ſteſſa Chieſa; ſiccome ſempre ſi dice eſſere la ſteſſa nave quella, che a poco a poco, ſecondo il biſogno, ſi va riparando con nuove tavole e nuovi legni, ancorchè non vi reſti verun'antica tavola, o verun antico legno di quelli, coi quali fu precedentemente fabbricata; e ſi dice eſſere lo ſteſſo popolo, ancorchè non ſiano più vivi quelli che una volta lo componevano, e queſti ſiano ſtati reclutati dagli altri che ſono nati dopo que' primi.

Opinione negativa e ſuo principal arg.

§ 12. Altri poi ſono di ſentimento contrario; sì perchè nelle coſe ſpirituali ſi deve attendere la verità, e non la finzione; sì perchè, non eſſendovi più gli antichi muri, non v'è più l'antica Conſecrazione. Queſta è la ſentenza d'Innocenzo, di cui ſi fa ſeguace l'Abbate *nel cit. cap. Propoſuiſti*, *al num 8.* ove, dopo aver riferita la prima opinione, così ſcrive: *Sed Innocentius ſuper rubricam refert, contrarium teneri a quibuſdam, ut indigeat reconſecratione. Et hanc partem puto veriorem; nam in iſtis ſpiritualibus conſideramus veritatem, & non fictionem; ſed in veritate non eſt illa Eccleſia, ex quo in toto de novo, licet ſucceſſive, eſt refecta; nam negari non poteſt, quin Conſecratio, quæ conſiſtebat in antiquis parietibus, ſit ſublata; & jura contraria loquuntur de fictione Juris.*

Fondam. di chi tiene l'affirmativa

§. 13. Altri poi vogliono, che, ſe il rifacimento de' muri, che ſi fa in più volte, ſi fa, laſciando in piedi la maggior parte del muro conſecrato, non ſia luogo a nuova Conſecrazione; comunicando la maggior parte del muro conſecrato la Conſecrazione alla minor parte, che adeſſo ſi aggiunge. Così la diſcorre il Suarez *nel tom. 3. in 3. part. diſput 81. ſect. 4 §. Sextus caſus: Quando parietes Eccleſiæ ita deſtruuntur, ut eam integre reædificare oporteat, tunc iterum conſecranda eſt &c. Oportet autem, ut parietes ſimul ruant; nam, ſi paulatim, & ſucceſſive deſtruantur, ac reparentur, non perditur Conſecratio, quia ſemper cenſetur manere idem numero Templum. Quod intelligendum eſt, dummodo pars non conſecrata, quæ additur, non ſit major; quia tunc id quod eſt majus, cenſetur ad ſe trahere quod eſt minus*. Ed a queſta ſentenza aderiſcono gli altri cumulati, e ſeguitati dallo Schmalzgrueber *al tit. delle Decretali de Conſecrat. Eccleſ. § 1. num. 17. & 18.* Ma, ciocchè ſiaſi delle riferite opinioni, ſembra poterſi dire ſicuramente, che, quando la Chieſa antica è reſtata diſtrut-

Sentenza di mezzo tra le due precedenti, e ſuoi ſeguaci.

Digitized by Google

delium religio, a primo poſito lapide ad uſque noviſſimum, novum excitare templum inſtituit, adeout aſſerere nemo poſſit veterem conſiſtere ædem, ſed potius veteri illi in honorem certi alicujus Sancti Deo dicatæ novam ſuperinductam ædem, Deo itidem in honorem ejuſdem Sancti nuncupatam; perſpicuum eſſe, poſſe novam dicari Eccleſiam, licet vetus illa jam deſtructa, fuiſſet & ipſa ſolemni ritu inaugurata.

Exemplo res illuſtratur.

§. 14. Hiſtoria Lotharingiæ noviſſime publici juris facta a P. Calmet, *part.* 2. *tom.* 1. *col.* 567. publicus exſcriptus legitur actus Requini Tullenſis Epiſcopi, editus ſub annum 1128., quo narratur, constructam ad Spinalium Eccleſiam quamdam, fuiſſe a S. Gerardo Tullenſi Epiſcopo conſecratam, ipſique exinde ſubverſæ novam fuiſſe ſuperinductam, hancque iterum a S. Leone Pp. IX. inauguratam. *Hoc etiam a notitia poſterorum recedere nolumus, quod deſtructo etiam Monaſterio, quod B. Gerardus dedicaverat, quia nimis parvum erat, & altero ædificato, quod Beatus Leo dignitate Sedis Apoſtolicæ ſublimatus dedicavit &c.*

Iterata in id ipſum afferuntur exempla.

§. 15. Templum S. Mariæ ſitum in Urbis Regione Monticulorum nuncupata, dicatum jam fuerat a Paſchali II. Pontifice, teſte Pandulpho Piſano apud Papebrochium *in Propilæo pag.* 319. *num.* 27., Venetæ impreſſionis. Plura poſt annorum centena, cum ſacra Ædes fuiſſet in deteriorem ſtatum perducta, Clemens XI. Pontifex fuit adeo pro ea ſollicitus, ut ab ipſo rædificata merito dici queat, veluti perbelle adnotavit Gagnius Cæremoniarum Magiſter in publicis Actis a ſe confectis ſuper dedicatione ejuſdem Eccleſiæ: *Quam Sanctiſſimus Dominus noſter Clemens Papa XI. reædificari fecit*: Hæcque ipſa Eccleſia S. Mariæ in Monticulis anno 1716. conſecrata fuit, nil movente prima ejuſdem inauguratione a Paſchali II. Pontifice peracta, veluti præmonitum fuit; atque inſuper dignoſci omnia poſſunt ex Hiſtoria præfatæ Eccleſiæ ſcripta ab Horatio Cinccoli *pag.* 89. & *pag.* 94. Eccleſiam a S. Benedicto extructam in Monte Caſſino ſubverterunt Longobardi. Ipſam reſtituit Abbas Petronaces; ſed a Saracenis deinde combuſtam Joannnes Abbas reædificavit, Abbas vero Deſiderius ampliavit, atque demum Zacharias Pontifex conſecravit, ſub annum 748. qua de conſecratione fuſiori calamo ſcripſere Sigonius *de Regno Italiæ lib.* 3. *ad annum* 748. Cardin. Baronius *ad eumdem annum* 748. *num.* 16., atque Gattola *parte prima Hiſtoriæ Abbatiæ Caſſinenſis ad ſeculum III. pag* 20. De alia quoque Conſecratione, eidem Eccleſiæ ab Alexandro II. ſub annum 1071. adhibita, occurrit mentio. Ipſa inſuper Eccleſia, ingenti terræ motu, anno 1349. diruta, Urbani V. Pontificis juſſu fuit excitata. At cum eadem iterato corruiſſet, fuiſſetque an. 1649. a fundamentis reſtituta, & in eum, quem nunc tenet magnificentiæ ſtatum, adducta, Bened. XIII. anno 1727. eam tertio conſecravit, quemadmodum quiſque noſtrum meminiſſe poteſt, atque etiam legitur in ejuſdem Pontificis Vita edita a Præſule Borgia Archiepiſcopo Firmano, *ſub. num.* 57., ac veluti etiam adnotatum conſpicitur in Lapideo monumento in prædicta Baſilica ad perennem rei geſtæ recordationem appoſito: *Terræmotu anni 1349. prorſus dirutam, & Urbani V. juſſu erectam, ac rurſus ruina obrutam, atque a fundamentis anno 1649. excitatam, & recens magnificentius exornatam, Benedictus XIII. Pontifex Maximus Ordinis Prædicatorum anno 1727. die 19. Maji ſolemni ritu tertio conſecravit.* Vetus denique Templum inſignis Abbatiæ Campidonenſis fuit ab Hadriano I. Pontifice ſolemni ritu inauguratum; verum cum illud idem, ſæculo XVII., Svedenſi bello proſtratum manſiſſet, & per Abbatem a fundamentis reſtitutum fuiſſet, Nos ex Pontificia Noſtra auctoritate, Abbati, etſi Epiſc. charactere non inſignito, facultatem fecimus conſecrandi Eccleſ. adhibito tamen Oleo per Epiſc. benedicto, idque ut religioni ipſius Abbatis, & piis indulgeremus populorum votis, qui Abbatem, cujus tanta in opere perficiendo laus fuerat, ſacram functionem peragentem cernere exoptabant; & ſane fuit ab eodem, in vim dati a Nobis Apoſtolici Brevis, ſolemniter inaugurata Eccleſia, veluti noſſe licet e Noſtro Opere *de Synodo Diœceſana lib.* 13. *cap.* 15. *num.* 4. novæ Romanæ editionis.

§. 16.

Digitized by Google

ſtrutta, o perchè è caduta, o perchè gli uomini l'hanno rovinata, o perchè la pietà de' fedeli ſi è accinta a fabbricarne una nuova, incominciando dalla prima pietra, e proſeguendo fino all'ultima, in tal maniera che non v'è chi poſſa di rè che reſti in piedi l'antica Chieſa, ma bensì che in luogo dell'antica Chieſa dedicata a Dio in onore del tal Santo, ſe n'è riedificata una nuova, dedicata pure a Dio in onore dello ſteſſo Santo: ſembra eſſer coſa chiara, poterſi la nuova Chieſa conſecrare, ancorchè la prima foſſe già ſtata conſecrata. Coſa paſſi per certo pra le queſtioni dubbie.

§. 14. Nella Storia della Lorena, ultimamente data alle ſtampe dal Calmet, *nella part. 2. del tom. 1. col. 567.* ſta regiſtrato un Atto pubblico di Riquino Veſcovo Tullenſe, fatto nell'anno 1128. in cui ſi racconta, ch'eſſendo ſtata fabbricata vicino a Spinal una Chieſa, fu eſſa conſecrata da S. Gerardo Veſcovo Tullenſe, e ch'eſſendo eſſa di poi ſtata diſtrutta, ne fu fatta una nuova, e che queſta fu per la ſeconda volta conſecrata da San Leone IX. *Hoc etiam a notitia poſterorum recedere nolumus, quod, deſtructo etiam Monaſterio, quod B. Gerardus dedicaverat, quia nimis parvum erat, & altero ædificato, quod Beatus Leo dignitate Sedis Apoſtolicæ ſublimatus dedicavit &c.* Si dà lume alla materia con l'eſempio.

§. 15. La Chieſa di S. Maria in Monticelli di Roma era già ſtata conſecrata dal Pontefice Paſquale II. come atteſta Pandolfo Piſano appreſſo il Papebrochio *nel Propileo alla pag. 319. num. 27.* della ſtampa di Venezia. Dopo il laſſo di più ſecoli, eſſendo la detta Chieſa ridotta in cattivo ſtato, il Pontefice Clemente XI. tanto per eſſa fece, che ſi può dire che la riedificaſſe, come molto bene avvertì il Gagni, Maeſtro delle Ceremonie, nell'Iſtrumento della dedica della ſteſſa Chieſa: *Quam Sanctiſſimus Dominus Noſter Clemens Papa XI. reædificari fecit.* E queſta Chieſa di S. Maria in Monticelli nell'anno 1716. fu conſecrata, non oſtante la prima Conſecrazione di eſſa, fatta dal Pontefice Paſquale II. come ſi è detto, e come anche ſi può il tutto vedere nella Storia della detta Chieſa, ſcritta da Orazio Ciuccioli, *p. 89. & pag. 91.* La Chieſa eretta da S. Benedetto in Monte Caſino fu diſtrutta da' Longobardi. La rifece l'Abbate Petronace; ed eſſendo ſtata abbruciata da' Saraceni, fu rifatta dall'Abbate Giovanni, ed ampliata dall'Abbate Deſiderio: ed il Pontefice Zaccaria la conſecrò l'anno 748. della qual Conſecrazione ampiamente diſcorrono il Sigonio *de Regno Italiæ lib. 3. all'anno 748.* il Cardinal Baronio *allo ſteſſo anno 748. num. 16.* ed il Gattola *nella parte prima della Storia dell'Abbazia Caſinenſe al ſecolo III. pag. 20.* Si fa menzione di una Conſecrazione fatta della ſteſſa Chieſa da Aleſſandro II. l'anno 1071. La ſteſſa Chieſa patì grave rovina per un gran tremuoto l'anno 1349., e fu riedificata per ordine del Pontefice Urbano V. Ma eſſendo la ſteſſa di nuovo precipitata, ed eſſendo ſtata riedificata da' fondamenti l'anno 1649. e ridotta in quello ſtato di magnificenza, in cui ora ſi ritrova, il Pontefice Benedetto XIII. ne fece la terza Conſecrazione l'anno 1727. come ognuno di noi ſi può ricordare, e come anche ſi legge nella Vita dello ſteſſo Pontefice ſcritta da Monſignor Borgia Arciveſcovo di Fermo *ſotto il num. 57.*, e come altresì ſi legge in una Lapide poſta nella detta Baſilica in memoria di queſto fatto: *Terræmotu anni 1349. prorſus dirutam, & Urbani V. juſſu erectam, atque a fundamentis anno 1649. excitatam, & recens magnificentius exornatam, Benedictus XIII. Pontifex Maximus Ordinis Prædicatorum anno 1727. die 19. Maji ſolemni ritu tertio conſecravit.* Finalmente l'antica Chieſa della celebre Abbazia di Campidona fu conſecrata dal Pontefice Adriano I. ma eſſendo eſſa ſtata gettata a terra nel ſecolo XVII. nella guerra de' Svezzeſi, ed avendola l'Abbate riedificata da' fondamenti, prevalendoci Noi dell'autorità Pontificia di concedere ad un Abbate, benchè ſenza carattere Veſcovile, il poter conſecrare la Chieſa, ſervendoſi dell'Olio benedetto dal Veſcovo, per ſoddisfare alla divozione dell'Abbate, ed al pio deſiderio de' popoli, che bramavano di veder fare la funzione dall'Abbate, che tanto ſi era adoperato per condurre a fine la grand'opera, fu dallo ſteſſo, in ſequela d'un noſtro Breve, fatta la Conſecrazione della Chieſa: come il tutto può vederſi nella noſtra Opera *de Synodo Diœceſana al lib. 13. cap. 15. num 4.* della nuova edizione Romana. Si portano altri eſempj allo ſteſſo effetto.

§. 16.

Digitized by Google

Penſatur, rejiciturque titulus ex terræm. quo Bon. Eccl. pars concidit.

§. 16. Verum ad noſtram iterum Metropolitanam Bononienſem Eccleſiam S. Petri redeundo, etſi poſt peractam a Lucio III. ſub annum 1184., uti prænotatum eſt, ejuſdem Conſecrationem, Ghirardaccius *lib.* 5. *fol.* 146. Vizanius *lib.* 3. *fol.* 101. Maſinius *part.* 1. *fol.* 107. 108. Celſus Faleonius *in Hiſtoricis Monumentis Eccleſiæ Bononienſis fol.* 230., meminerint ingentis ſequuti terræmotus, Henrico Fratta Epiſcopo, anno 1222., quo grave detrimentum Eccleſiæ S. Petri fuit illatum; cum tamen iidem ipſi referant, corruiſſe tectum, ac teſtudinem Eccleſiæ, providumque Epiſcopum haud prætermiſiſſe illata reparare damna, ad rem præſentem ſatis haudquaquam eſt acerbus hic caſus; ſuperius namque animadverſum eſt, conſiſtentibus integris parietibus, quibus potiſſimum adhæret conſecratio, non licere iterato Eccleſiam conſecrare, etſi ejuſdem tecta concidant.

Canonic. titul. iterandæ conſecr. hujus Eccl. tantummodo reædificat. a fundam.

§. 17. Nova itaque adhibenda Conſecratio alio debet fundamento inniti; paratumque illud eſt, nec a nobis excogitatum. Cum Rayuntius Card. Farneſius anno 1565. Bononienſem Eccleſiam Epiſcopus adminiſtraret, exiguum miratus ædificium majoris Cappellæ ejuſdem Cathedralis Eccleſiæ, jam tum de alia fundamentis excitanda ſecum ipſe conſtituit; at cum nunquam manum operi admoviſſet, id curæ reliquit Cardinali Gabrieli Palæotto ſibi Succeſſori, primoque in Patria noſtra Archiepiſcopo. Magnus itaque is Cardinalis auguſtam conſtruxit Cappellam majorem, ad quam ex Eccleſia per aliquot conſcenditur gradus, ipſumque etiam ſubterraneum ædificium inſtauravit, ſolemnique pompa in eamdem translatas, locataſque inſignes noſtrorum SS. Martyrum Vitalis, & Agricolæ Reliquias, decenti admodum, elegantique urna incluſit. Conſpicuum Sacelli ædificium Cardinalis a primo lapide inſtituit, perfecit, ditavit, inſtruxitque congruentibus ornamentis, atque picturis celeberrimis. Enarrantur omnia a Ledeſma in Vita præfati Cardinalis *lib.* 3. *cap.* 9., ab Alberto Bruni ipſi a Secretis, in Vita itidem ejuſdem per ipſum contexta, impreſſaque *tom.* 6. *veterum Scriptorum*, & *Monumentorum*, quæ collecta fuerunt a Martene, & Durando, publicique juris facta Pariſiis anno 1729. *col.* 1046. §. 31., a Sigonio, *de Epiſcopis Bononienſibus*, cum loquitur de eodem Cardinali: quibus accedunt, quæ inſuper teſtantur Vizanius in Hiſtoriis *lib.* 12. *fol.* 107. & 108. Ughellius *Italia ſacra t.* 2. *citatæ editionis col.* 41. Maſinius, *part.* 1. *fol.* 107. & 108., & latius Celſus Faleonius *in Monumentis Hiſtoricis Bononienſis Eccleſiæ lib* 6. *fol.* 619 & *ſeq.* ubi ſubdit, non prætermiſiſſe Gregorium XIII. Pontificem Concivem Noſtrum, quum collati ſumptus in ædificium, ornatumque ingentis Cappellæ, viciſſent Cardinalitiæ vires, iteratis vicibus ampla ipſi munificaque ſuppeditare ſubſidia.

Recenſentur novi ædificii exordia.

Conficit Archetypus, poſitoque primo lapide inchoatur.

§. 18. Novo licet abſoluto majoris Sacelli ædificio, conſiſtebant tamen adhuc reliqua vetuſtioris Templi; verum ſive quod illud in deterius inclinaſſet, ſive quod novæ Cappellæ amplitudini non reſponderet, Præſul Alphonſus Palæotus, Gabrieli ejuſdem familiæ Cardinali in Bononienſi Archiepiſcopatu Succeſſor, novam adorſus eſt conſtruendam Eccleſiam, Cappellæ recens conſtitutæ congruentem, acceptoque typo a celebri Architecto Patre Joanne Ambroſio Magente, Clerico Regulari Congregationis Sancti Pauli, primum poſuit novæ ædis lapidem ſub annum 1605. die Annunciationis Virginis Deiparæ ſacra, cum e vivis ſublato Clemente VIII. Apoſtolica Sedes vacaret, atque in fundamento lapideum hoc monumentum poni juſſit: *Alphonſus Palæotus Bononienſis Archiepiſcopus, & Princeps, Metropolitanam Ædem anguſtam, ac prope dirutam, in ampliorem a fundamentis reſtituturus, primum hunc lapidem ſolemniter poſuit anno ſalutis* 1605. *die Annunciationis B. Mariæ Virginis, per mortem Clementis VIII. vacante Sede Romana*; eaque occaſione complura excudi quoque curavit numiſmata, novum innuentia Metropoliticæ Ædis inceptum ædificium; quorum unum, ſimul cum aliis collectis numiſmatibus, tranſmiſſum a Nobis fuit ad celebre Noſtrum Bononienſe Inſtitutum.

Ædificii increm.

§. 19. Noſtros inter Convices, qui amplioribus eleemoſynis novum opus juvarunt, quidam commemoratur Ludovicus Ruſticellius, a quo ære proprio ingens poſita pila ad lævum majoris Sacelli. Certa ad Nos uſque producta memoria ſci-

mus,

Digitized by Google

§. 16. Ma, ritornando alla noſtra Chieſa Metropolitana di S. Pietro di Bologna, ſebbene dopo la Conſecrazione fattane da Lucio III., come ſi è detto, l' anno 1184. ſi faccia dal Ghirardacci *al lib* 5. *fol.* 146. dal Vizani *al l.* 3. *fol.* 101. dal Maſini *part.* 2. *fol.* 107. *e* 108. da Celſo Faleoni *nelle Memorie ſtoriche della Chieſa di Bologna fol.* 230. menzione d' un terribile tremuoto, ſeguito l' anno 1222. nel tempo del Veſcovado di Enrico Fratta, che recò un gran pregiudizio alla Chieſa di S. Pietro, riferendo però gl' iſteſſi, che rovinò il tetto, e la volta della Chieſa, e che il provido Veſc. non laſciò di riparare al danno; queſto funeſto accidente non baſta per l' effetto, di cui ſi tratta; eſſendoſi di ſopra già veduto, che quando reſtano illeſe le pareti, nelle quali la Conſecrazione ha la ſua Sede; ancorchè rovini il tetto della Chieſa, non ſi può fare nuova Conſecrazione della ſteſſa.

Si eſamina, e ſi rigetta il titolo del terremot. patito dalla Chieſa di Bologna.

§. 17. Dee dunque la nuova Conſecrazione avere il ſuo fondamento in altro capo: e queſto è in pronto, e non è ideale. Reggendo il Cardinale Ranuzio Farneſe nell' anno 1565. la Chieſa di Bologna in qualità di Veſcovo, e compaſſionando l' infelice fabbrica della Cappella maggiore della noſtra Cattedrale, pensò a fabbricarne una nuova da' fondamenti; ma non avendo poſta mano alla ſua idea, ne laſciò la cura al Cardinale Gabriello Paleotti ſuo ſucceſſore, che fu il primo Arciveſcovo della noſtra Patria. Fabbricò dunque queſto gran Cardinale l' auguſta Cappella maggiore, alla quale dalla Chieſa ſi aſcende per certi ſcalini, ed anche accomodò il ſotterraneo, che è ſotto la ſteſſa, avendo fatta la ſolenne traslazione, e collocazione delle inſigni Reliquie de' noſtri Santi Martiri Vitale ed Agricola, che collocò in un' Urna aſſai propria e decente. Il Cardinale incominciò la fabbrica della gran Cappella da' fondamenti, la terminò, e la reſe ricca, ed adorna con ornamenti proprj, e rinomate pitture. Il tutto vien riferito dal Ledeſma nella Vita del detto Cardinale *al lib.* 3. *cap.* 9. da Alberto Bruni ſuo Segretario, nella Vita pure che fece dello ſteſſo, ſtampata *nel tom.* 6. *degli antichi Scrittori*, *e Monumenti*, raccolti dal Martene, e dal Durand, e dati alla luce in Parigi l' anno 1729. *col.* 1406. §. 31., dal Sigonio *de Epiſcopis Bononienſibus*, quando parla dello ſteſſo Cardinale: oltre quello, che anche atteſtano il Vizani *nelle Storie lib.* 12. *fol.* 107. *e* 108. l' Ughelli *nella Italia ſacra al tom.* 2. *della citata edizione col.* 41. il Maſini *part.* 1. *fol.* 107. *e* 108. e diffuſamente Celſo Faleoni *nelle Memorie ſtoriche della Chieſa di Bologna lib.* 6. *fogl.* 619. *e ſeg.* ove aggiugne, ch' eſſendo ſtata ſuperiore alle forze del Cardinale la ſpeſa, che fece nella fabbrica ed ornamenti la gran Cappella, non laſciò il Pontefice Gregorio XIII. noſtro Concittadino, di ſomminiſtrargli più volte larghe e copioſe ſovvenzioni.

Si ſtabiliſce il tit. legittimo della conſecrazion. nella totale redificazione della Chieſa. Onde aveſſe principio la nuova fabbrica.

§. 18. Reſtava in piedi, non oſtante la fabbrica della nuova Cappella maggiore, il reſtante della Chieſa vecchia; ed o perchè eſſa foſſe in cattivo ſtato, o perchè non corriſpondeſſe alla magnificenza della nuova Cappella, l' Arciveſcovo Alfonſo Paleotti, ſucceſſore del Cardinale Gabbriello dello ſteſſo cognome nell' Arciveſcovado di Bologna, intrapreſe di fare una nuova Chieſa corriſpondente alla nuova Cappella, avendone fatto fare il diſegno dal celebre Architetto, Padre Gio: Ambrogio Magente, Chierico Regolare Barnabita; gettò la prima pietra della nuova Chieſa l' anno 1605 nel giorno dedicato all' Annunziazione di Maria Vergine, eſſendo vacante la Sede Apoſtolica per la morte di Clemente VIII. e ne' fondamenti fece porre la ſeguente Lapide: *Alphonſus Bononienſis Archiepiſcopus, & Princeps, Metropolitanam Ædem anguſtam, ac prope dirutam, in ampliorem a fundamentis reſtituturus, primum hunc lapidem ſolemniter poſuit anno ſalutis* 1605. *die Annuntiationis Beatæ Mariæ Virginis, per mortem Clementis VIII. vacante Sede Romana*; ed in quell' occaſione fece ancora incidere varie Medaglie alluſive alla nuova fabbrica della Metropolitana, che intraprendeva; ed una di queſte è ſtata già da Noi con altre Medaglie mandata al noſtro celebre Iſtituto di Bologna.

Se ne forma il diſegno, e ſi butta la prima pietra.

§. 19. Fra i noſtri Concittadini, che con larga limoſina diedero ajuto alla nuova fabbrica, viene memorato un certo Lodovico Ruſticelli, che a ſpeſe pro-

Progreſſi della Fabbrica.

mus, ædificium ſub Paulo V. Pontifice fuiſſe continuatum, cum in lapide novæ Eccleſiæ ad meridiem appoſito, hæc inſcripta legantur verba: *Paulo V. Pontifice Maximo, Alphonſo Palæotto Archiepiſcopo, anno Chriſti* 1620, *&* *Alexandro Ludoviſio ſucceſſore* 1614., alioque in Lapide ad ſeptentrionem, hæc alia; Pauli *V. Pontificis munificentia, Scipionis Burgheſii Cardinalis Archiepiſcopi III. auſpiciis, Alexander Ludoviſ. IV. Archiepiſcopi provid. anno* 1614. Quæcumque hactenus recenſita ſunt, afferuntur quoque ab Ughellio *Italia ſacra tom.* 2. *col.* 46., a Rabbi *in Continuatione Hiſtoriæ Epiſcoporum Bononienſium* a Sigonio ſcriptæ *col.* 606., a Maſinio *Bononia Perluſtrata p.* 1. *fol* 107. *&* 108. & a Faleonio *fol.* 648. *& ſeq. & fol.* 667.

Quouſq. eadem pertigerint, & cur intermiſſa.

§. 20. Quantum quidem Nobis ſuppetit memoria eorum, quæ in monumentis in Archiepiſcopali Tabulario aſſervatis vidimus adnotata, Archiepiſcopus Ludoviſius, qui Cardinalis renunciatus, haud ita multo poſt, aſſumpto ſibi nomine Gregorii XV., Summus Pontifex fuit inauguratus, fabricam Metropoliticæ Eccleſiæ ſuæ non eſt oblitus; at eo vita functo, cum plures controverſiæ de ingentibus ſubſidiis in prædictam cauſam ab ipſo conſtitutis, fuiſſent excitatæ, perfici non potuit ædificium, deficientibus adhuc poſtremis duobus magnis Sacellis, ipſaque nova fabrica producta tantum ad porticum, quæ veteri Eccleſiæ protendebatur, quæque ſub Pontificatu Innocentii VIII. anno 1487. extructa fuerat a Juliano Cardinali de Ruvere Bononiæ Epiſcopo, qui Pontifex factus nomen ſibi indidit Julii II., teſte Sigonio *de Epiſcopis Bononienſibus*, in noviſſima editione illius operum Mediolani curata *col.* 517., qui hoc quoque Lapideum monumentem in dicta Porticu appoſitum exſcribit: *Sedente Innocentio VIII. Pontifice Maximo, Pontificatus ſui anno tertio, Julianus Epiſcopus Oſtienſis, Cardinalis S. Petri ad Vincula, Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Major Pœnitentiarius, & Epiſcopus Bononienſis, condi juſſit anno ſalutis Milleſimo quadringenteſimo octogeſimo ſeptimo, procurante Philippo Lucenſi Epiſcopo Urbinate, Locumtenente, & Vicario Generali.*

Pont. adhuc Bon. Epiſcopi, cura in urgendo templi ædificio.

§. 21. Ab Anconitana Eccleſia, Benedicti XIII. munificentia Nobis collata, ad Metropoliticam Bononienſem Eccleſiam ſub annum 1731. a Clemente XII. nobis itidem beneficio tranſlati fuimus; cumque Porticum a Iulio II. poſitam invenissemus undique fatiſcentem, atque etiam ruinam minitantem, haud prætermiſimus præſtare quæcumque tum ad ejuſdem firmitatem, sum ad congruam venuſtatem neceſſaria videbantur: ſed cognoſcentes fieri nullo modo poſſe, ut Eccleſiæ ædificio producendo animum utiliter adjiceremus, curavimus tamen omnia, quæ noſtris viribus complecti potuimus; conſtructam Eccleſiæ partem ornavimus; ac præter Altare, in quo Sanctiſſimum Sacramentum aſſervatur, uti prædictum eſt, duo inſuper Altaria ereximus in anguſtis Sacellis, proximis majori Sacello, a Cardinali Palæotto erecto, quæ eouſque manſerant Altaribus deſtituta.

Ab eodem jam Pont. completo inſigni opere, lectiſſimiſque ſupellectili. bus ditatur.

At ſubinde nullis noſtris meritis ad Summum Pontificatum evecti curam omnem de Eccleſia perficienda ſuſcepimus, adhuc deficientes geminas Cappellas addidimus, in iis poſuimus Altaria, conſtructam a Julio II. reparatamque a nobis Porticum ſolo æquavimus, id expoſcente novæ Metropolis Archetypo, nec etiam magnifica fronte carere permiſimus Auguſtum Templum, eidem inſuper opportunis non ad neceſſitatem modo, ſed & ad magnificentiam tributis ſupellectilibus. Gravior enim nobis contigiſſet (juſta ne an injuſta, ignoramus) Franciſci Petrarchæ ad Urbanum V. Pontificem exprobratio, oblitum eum ſcilicet fuiſſe Eccleſiæ Sancti Joanni in Laterano: *Quo, inquam, animo tu ad ripam Rhodani*) quod Pontifex tunc Avenioni detineretur, de Nobis autem Romæ reſidentibus *ad ripam Tiberis* dici potuiſſet) *ſub auratis tectorum lequearibus ſomnum capis, & Lateranum humi jacet, & Eccleſiarum Mater omnium, tecto carens, & ventis patet, & pluviis?* uti videre eſt in ejus Opere *de rebus ſenilibus lib.* 7. in Epiſtola ad dictum Urbanum incipiente: *Aliquandiu, Pater Beatiſſime*. De nobis autem dictitari potuiſſet: dum Bononienſis Eccleſiæ tuæ

Imper-

Digitized by Google

prie fece il primo gran pilone a ſiniſtra della Cappella maggiore. Si ha ſicura memoria del proſeguimento della fabbrica nel Pontificato di Paolo V., leggendoſi in una Lapide alla parte di mezzo giorno della nuova Chieſa le ſeguenti parole: *Paulo V. Pontifice Maximo, Alphonſo Palæoto Archiepiſcopo, anno Chriſti* 1610. *& Alexandro Ludoviſio ſucceſſore* 1614. e leggendoſi in un' altra Lapide, poſta alla parte di ſettentrione *Pauli V. Pontificis munificentia, Scipionis Burgheſii Cardinalis Archiepiſcopi III. auſpiciis, Alexander Ludoviſius IV. Archiepiſcop. provid. anno* 1614. Quanto ſinora ſi è detto, viene anche riferito dall' Ughelli *nell' Italia ſacra al tom.* 2. *col.* 46. dal Rabbi *nella Continuazione della Storia de' Veſcovi Bologneſi* ſcritta dal Sigonio *col.* 606., dal Maſini *nella Bologna Perluſtrata part.* 1. *fogl.* 107. *e* 108. e dal Faleoni *fogl.* 648. *e ſeg. ed al fogl.* 662.

§. 20. Per quanto ci ricordiamo d'aver veduto nelle memorie, che ſono nell' Archivio Arciveſcovile, non ſi ſcordò l'Arciveſcovo Ludoviſi, che, fatto Card. poco dopo salì al Sommo Pont. col nome di Greg. XV. della fabbrica della ſua Chieſa Metropolitana; ma dopo la di lui morte, eſſendo inſorte varie liti ſopra i pingui aſſegnamenti da eſſo fatti pel detto effetto non reſtò perfezionata la fabbrica, mancandovi le due ultime gran Cappelle, e non eſſendo arrivata la nuova fabbrica, che al Portico, che era avanti la Chieſa vecchia, e che era ſtato fabbricato nel Pontificato d'Innocenzo VIII. l'anno 1487. dal Cardinale Giuliano della Rovere Veſcovo di Bologna, che fatto Papa, aſſunſe il nome di Giulio II. come atteſta il Sigonio *de' Veſcovi di Bologna, al tom.* 3. della ſtampa delle ſue Opere fatta ultimamente in Milano, *col.* 518., che anche porta la Lapide ſeguente ſituata nel detto Portico: *Sedente Innocentio VIII. Pontefice Maximo Pontificatus ſui anno tertio, Julianus Epiſcopus Oſtienſis, Cardinalis S. Petri ad Vincula, Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Major Pœnitentiarius, & Epiſcopus Bononienſis, condi juſſit, anno ſalutis milleſimo quadringenteſimo octogeſimo ſeptimo, procurante Philippo Lucenſi Epiſcopo Urbinate, Locumtenente, & Vicario Generali.*

Fino a qual ſegno foſſe proſeguita, e perchè tralaſciata.

§. 21. Dalla Chieſa d'Ancona, che ci era ſtata conferita dal noſtro Benefattore Benedetto XIII. fummo traſferiti nell' anno 1731. dal noſtro pure Benefattore Clemente XII. alla Chieſa Metropolitana di Bologna, ed avendo ritrovato il Portico eretto da Giulio II. in uno ſtato miſerabile ed infelice, e che anche minacciava rovina, non laſciammo di fare quanto era neceſſario non meno per la ſua perſiſtenza, che per la ſua doveroſa comparſa: ed eſſendoci impoſſibile allora il penſare al proſeguimento della fabbrica della Chieſa, facemmo quanto ci fu poſſibile di fare, ornando la parte fatta, e facendo, oltre l'Altare del Santiſſimo Sagramento, come di ſopra ſi è detto, ancora due altri Altari nelle gran Cappelle contigue alla Cappella maggiore fatta dal Cardinale Paleotti, che erano ſino allora reſtate ſenz' Altare. Ma ſaliti di poi ſenza verun noſtro merito al Sommo Ponteficato, abbiamo penſato a proſeguire la Chieſa, abbiamo fatte le due gran Cappelle, che mancavano, in eſſe abbiamo eretti gli Altari, abbiamo gettato a terra il Portico fatto da Giulio II. e rifatto da Noi, così eſigendo il diſegno della nuova Metropolitana; e non abbiamo laſciata la gran Chieſa ſenza una maeſtoſa facciata, avendola anche provviſta di ſacri arredi confacenti non meno al biſogno, che alla maeſtà della ſteſſa. Troppo ſenſibile ſarebbe ſtato a Noi il rimprovero, che non ſappiamo, ſe foſſe giuſto, o ingiuſto, di Franceſco Petrarca al Pontefice Urbano V. cioè, che ſi foſſe ſcordato de' biſogni della Chieſa di San Giovanni in Laterano: *Quo, inquam, animo tu ad ripam Rhodani* (perchè eſſo allora abitava in Avignone; e di Noi ſarebbeſi detto *ad ripam Tiberis*, eſſendo la noſtra reſidenza in Roma) *ſub auratis tectorum laquearibus ſomnum capis, & Lateranum humi jacet, & Eccleſiarum Mater omnium, tecto carens, & ventis patet, & pluviis?* come ſi vede nella ſua Opera *de rebus ſenilibus lib.* 7. nella lettera al detto, che incomincia *Aliquandiu, Pater Beatiſſime*. E di noi ſarebbeſi detto, quando la fabbrica

Quanto operaſſe il Sommo Pontefice mentre era Arciveſcovo di Bologna, per il proſeguimento del detto edifizio.

Aſſunto al Pont. lo termina ed arricchiſce di nobili ſuppellettili

Digitized by Google

imperfectum adhuc eſt ædificium, dum plura adhuc in ea deſiderantur Altaria, dum quæ extant, paucis exceptis, ſordeſcunt nimis, dumque deficiunt cætera ad congruum divino numini cultum exhibendum opportuniora.

Conſect. expoſiti facti concluſio.

§. 22. Ex hactenus expreſſa Hiſtorica facti narratione rem iterum noſtram repetentes, perſpicuum fit, nihil plane ſupereſſe vetuſtioris Eccleſiæ; novam ipſi a primo ad ſupremum uſque lapidem ſubrogatam eſſe ampliorem atque ſpectabiliorem, & ex veteri illo Templo, præter titulum & ſitum, nihil amplius ſupereſtare. Quapropter cum fuerit jam demonſtratum, fas eſſe penitus renovatæ Eccleſiæ dedicationem perficere, quamvis præexiſtens illa vetuſtior fuiſſet inaugurata, nihil eſt reliquum, quod novam moretur Conſecrationem, cum eamdem peragi, juri admodum congruat ac Religioni. Tolletur quoque per id quæſtio ab Auctoribus agitata, nimirum an liceat retinere recitationem Officii Dedicationis Eccleſiæ, etſi vetus haud ſuperſit Conſecratio, uti plane Bononiæ hactenus factitatum; neque enim deſunt Auctores, contendentes, non licere Officium Dedicationis Eccleſiæ recitare, cum amplius non ſupereſt Conſecratio, ad quam recolendam inſtitutum fuit Officium, quemadmodum videre eſt penes Guyet *de Feſtis propriis Sanctorum l. 1.* & Biſſum *in ſua Hierurgia, verb. Dedicatio Eccleſiæ num. 51.* Quamvis profecto nec deſint alii oppoſitam ſententiam docentes, ducti potiſſimum exemplo duarum Baſilicarum Lateranenſis & Vaticanæ, in quibus ad veterum Conſecrationum recordationem diu fuit retenta Offici recitatio, etſi novis poſitis conſtructionibus, veteres amplius non ſuperextaret Conſecrationes: quod ſcilicet in cauſa fuit, ut Benedict. XIII. Pontifex, veluti prædiximus, Lateranenſem Baſilicam, Urbanus vero VIII. alteram S. Petri in Vaticano, iterata adhibita Conſecratione, dicarent.

Opinion. diſcrep. de recit. ſublatæ conſec. Officio.

Pont. propoſitum conſecr. per ſe Bononienſ. Eccl.

§. 23. Conſtituto itaque de congruentia iterandæ Conſecrationis Archiepiſcopalis Bononienſis Eccleſiæ conſilio, converſoque ſermone ad Conſecrationis functionem, per Nos ipſos perficiendam, Tibi aſſeverabimus, id propoſitum Nos haud abjeciſſe, licet intermedio hoc tempore, ſupremo Numini placuerit, Nos omni plane merito deſtitutos ad Summum Pontificatum extollere. Sæpe animo recogitavimus dilectam Nobis Sponſam Eccleſiam, in qua gemina Baptiſmatis & Confirmationis Sacramenta ſuſcepimus, & in qua Sepulcrum Nobis deſtinavimus, uti noſſe licet ex Lapide vel hodie ad Altare Sanctiſſimi Sacramenti ſubſtrato. Tenuit Nos ſemper vehemens deſiderium reviſendi Noſtrum Clerum, Convices Noſtros, Noſtros Diœceſanos, Augebatur autem illud in dies, percurrentibus Nobis Annales Noſtrorum Prædeceſſorum, a quibus tot per Italiam conſecratæ fuerunt Metropolitanæ, atque Cathedrales Eccleſiæ, Nobiſque, qui iis ſucceſſimus, haud ſecus videbatur cum Bononienſi Eccleſia Noſtra rem tranſigi debuiſſe. Ab Alexandro II. Pontifice, legitur, inclinante ſæculo XI. conſecratam fuiſſe Lucenſem Cathedralem Eccleſiam; quemadmodum mox infra demonſtrabimus. De Gelaſio II. narrat Ughellius *tom. 4. Italiæ ſacræ col. 851.* conſecraſſe eumdem Cathedralem Eccleſiam Januenſem: extatque hujuſce rei monumentum in illius ſacrario, ubi in quodam Lapide hæc leguntur; *Sexto Idus Octobris anno Dominicæ Incarnationis 1118. indict. xii. Dedicatio Eccleſiæ Beatiſſimi Laurentii, atque Sanctiſſimi Syri Januenſis Epiſ. Quæ conſecrata fuit a Gelaſio Papa, primo anno Epiſcopatus ſui, cum pluribus Epiſcopis &c.* Cardinalis Baronius ad annum Chriſti 1120. *n.* 3. colligit ex Vaticano Manuſcripto de rebus geſtis Calixti II. hunc Luca decedentem, atque pertranſeuntem Hetruriam, exceptum, honorificentiſſimeque habitum Piſis, ubi exoratus a præclaris illis Civibus, *rogatus ab ipſis Piſanis, & magna inſtantia poſtulatu, majorem Eccleſiam ad honorem Beatæ Mariæ, tota ibidem Thuſcia concurrente, dedicavit ſolemniter.* De duarum, Bononienſi, & Mutinenſi, Cathedralium Eccleſiarum inauguratione a Lucio III. peracta, jam ſuperius verba fecimus Annalium Baronii continuator Raynaldus ad annum Chriſti 1224. *num.* 51. exemplum affert, a dicto Cardinali relictum, vetuſtæ inſcriptionis ſpectantis ad Reatinam Cathedralem Eccleſiam, in qua ita legitur: *In nomine Domini. Amen. Anno ejuſdem 1225. Indictione xiii. quinto Idus Septembris, tempore Honorii III. PP. Pontificatus anno ejus decimo*

Confirm. ex Præd. Pontific. exemplis.

con-

Digitized by Google

della tua Chieſa di Bologna non è perfezionata, quando mancano molti Altari, quando quelli, che vi ſono, eccettuati alcuni, ſono troppo miſerabili, e quando manca il biſognevole pel decoroſo culto di Dio.

Concluſione del fatto eſpoſto.

§. 22. Dalla ſtorica narrazione di ſopra eſpoſta ritornando al noſtro propoſito, chiaramente ſi ſcorge, che nulla vi reſta della Chieſa vecchia, che in luogo d'eſſa ſe n'è fatta dalla prima pietra ſino all'ultima una nuova, più grande, e più magnifica, e che dell'antica non reſtano, che il titolo, ed il ſito in cui era. Per lo che, eſſendoſi già dimoſtrato, poterſi conſecrare la Chieſa interamente fabbricata di nuovo, ancorchè l'altra foſſe ſtata conſecrata, nulla v'è, che oſti alla nuova Conſecrazione, ed è molto ragionevole e pio il farla. Con ciò ancora ſi leverà di mezzo una controverſia, che ſi tratta dagli Autori, ed è, ſe ſia permeſſo il proſeguire la recita dell'Offizio della Dedica della Chieſa, ancorchè ſia ceſſata l'antica Conſecrazione, come per appunto ſi è fatto infino ad ora in Bologna; non mancando Autori, che pretendono, non poterſi recitare l'Officio della Dedica della Chieſa, quando non v'è più la conſecrazione, in memoria della quale fu ordinato l'Offizio, come può vederſi appreſſo il Guyet *de Feſtis propriis Sanctorum lib. 1. cap. 3. qu. 7.* ed il Biſſo *nella ſua Hierurgia, in verb. Dedicatio Eccleſiæ, num. 51.* benchè, per vero dire, vi ſiano altri che inſegnano il contrario, coll'eſempio particolarmente delle due Baſiliche Lateranenſe, e Vaticana, nelle quali in memoria delle prime Conſecrazioni ſi proſeguì la recita dell'Officio, ancorchè per le nuove riedificazioni più non reſtaſſero le antiche Conſecrazioni: il che diede campo al Pontefice Benedetto XIII. di riconſecrare la Baſilica Lateranenſe, come ſi è detto, e ad Urbano VIII. quella di S. Pietro in Vaticano.

Varietà d'opinioni circa il doverſi o nò recitare l'officio della conſecrazione già mancata.

Determinazione del Pont. di conſacrare per ſe ſteſſo la nuova Metrop.

§. 23. Fiſſato il penſiere della convenienza della nuova Conſecrazione della Chieſa Arciveſcovile di Bologna, e traſportando il diſcorſo all'altro, cioè del farſi da Noi ſteſſi la funzione della Conſecrazione; le diremo, non averlo Noi depoſto nello ſpazio d'alcuni anni, ancorchè in queſto tempo intermedio ſia piaciuto al Grande Iddio ſenza verun noſtro merito di ſollevarci al Sommo Pontificato. Speſſe volte ſiamo andati penſando alla noſtra diletta Spoſa, alla Chieſa, in cui abbiamo ricevuti i due Sagramenti del Batteſimo e della Creſima, ed in cui avevamo eletta la noſtra Sepoltura, come può vederſi in una Lapide ancor oggi eſiſtente appiè dell'Altare del Venerabile. Grande è ſempre ſtato il noſtro deſiderio di rivedere il noſtro Clero, i noſtri Concittadini, ed i noſtri Dioceſani. Creſceva poi di giorno in giorno, leggendo gli Annali de' noſtri Predeceſſori, che hanno conſecrate in Italia tante Metropolitane, e tante Cattedrali; ed a Noi ſempre ſembrava, che eſſendo Noi ſucceſſori d'eſſi, doveſſimo fare lo ſteſſo colla noſtra Chieſa di Bologna. Del Pontefice Aleſſandro II. verſo il fine del ſecolo XI. ſi legge, che conſecrò la Chieſa Cattedrale di Lucca, come or ora dimoſtreremo. Di Gelaſio II. racconta l'Ughelli *nel tom. 4. dell'Italia Sacra col. 851.* che conſecrò la Chieſa Cattedrale di Genova, e di ciò reſta il monumento nella Sacriſtia d'eſſa, ove in una Lapide così ſi legge: *Sexto Idus Octobris anno Dominicæ Incarnationis 1118 indict. xii. Dedicatio Eccleſiæ Beatiſſimi Laurentii, atque Sanctiſſimi Syri Januenſis Epiſcopi. Quæ conſecrata fuit a Gelaſio Papa, primo anno Epiſcopatus ſui, cum pluribus Epiſcopis &c.* Il Cardinal Baronio *all'anno di Criſto* 1120. *n.* 3. ricava da un manoſcritto Vaticano ſopra la Vita di Caliſto II., che paſſando eſſo per la Toſcana, dopo eſſere ſtato a Lucca, fu ricevuto e trattato con glorioſo accoglimento in Piſa, ove pregato da quegl'illuſtri Cittadini, *rogatus ab ipſis Piſanis, & magna inſtantia poſtulatus, majorem Eccleſiam ad honorem Beatæ Mariæ, tota ibidem Thuſcia concurrente, dedicavit ſolemniter.* Della Conſecrazione delle due Chieſe Cattedrali, di Bologna, e di Modena, fatte dal Pontefice Lucio III. già di ſopra ſi è ragionato. Il Rainaldi, Continuatore degli Annali del Baronio, *all'anno di Criſto* 1225. *al num.* 58. porta una copia laſciata dal detto Cardinale d'un'antica iſcrizione, appartenente alla Cattedrale di Reti, in cui così ſi legge: *In nomine Domini. Amen. Anno ejuſdem 1225. indictione xiii. quinto Idus Septembris,*

Maggiormente confermata dall'eſempio dei predeceſſori.

Digitized by Google

conſecrata eſt major Eccleſia Reatina ab ipſo Domino Honorio cum talibus Epiſcopis, videlicet Oſtienſi, Albanenſi &c. ad honorem Beatæ Mariæ ſemper Virginis. Celebris denique perhibetur Conſecratio Florentinæ Metropolis ab Eugenio IV. Pontifice ſub annum 1456. peracta, de qua meminere S. Antoninus in ſuis *Chronicis part.* 3. *tit.* 22. *cap.* 10. §. 6. Ughellius *tom.* 3. *col.* 170. Scipio Ammiratus in Hiſtoriis Florentinis *part.* 2. *lib.* 22. Idemque S. Antoninus exacte deſcribit ingentem pontem ab Eccleſia PP. Prædicatorum ad Cathedralem Eccleſiam S. Mariæ de Flore protenſum, non minus ad magnificentiam, quam ob neceſſitatem præſtandi Pontifici expeditum tranſitum, ne immenſa manu confluentis populi eſſet circumfuſus.

Expend. in id ipſum luculentius factum Alexandri II.

§. 24. Hæc nobis plures annos præ oculis obverſata ſunt exempla, ut iter Bononiam aggrederemur, novam Metropoliticam Ædem conſecraturi. Urgebat autem præſertim illud Alexandri. II. exemplum, quum ipſe ſimul cum Summo Pontificatu Lucenſem retinuerit Epiſcopatum, & Nos Summum Pontificatum multos annos, retento Bononienſi Archiepiſcopatu, obtinuerimus; ipſe Lucenſis Cathedralis Eccleſiæ ædificium abſolverit, & Nos ea perfecerimus, quæ ad Bononienſis Eccleſiæ complementum deſiderabantur. *Eodem anno* (concepta ſunt verba Cardinalis Baronii *ad anno* 1070. *num.* 27.) *Alexander Papa, qui imitatus Sanctum Leonem IX. licet Romanus Pontifex creatus, nunquam titulum prioris Lucenſis Eccleſiæ dimittere voluit, emenſo decennio, ex quo cœperat illis egregiam Baſilicam ædificare, ea jam abſoluta, Lucam petit, eamque in honorem S. Martini Epiſcopi & Confeſſoris Deo dicavit pridie nonas Octobris.* Verum

Interpoſita impedimenta recenſentur.

ætas ingraveſcens, incidens podagra, Pontificiique ærarii tot calamitatibus exhauſti tenuitas, invitos Nos ſatiſque mœrentes adegerunt, ut propoſitum ſuſcipiendi itineris Bononiam, atque per Nos ipſos abſolvendi inclytæ Metropoliticæ ædis S. Petri inaugurationem, ſeponeremus.

Quæn. olim fuerit, quæve nunc Romani Pont. auctoritas in conſecr. Eccleſiis per alienas Diœceſes.

§. 25. Ex privativis juribus Romani Pontificis quondam fuit, Eccleſias inaugurare; adeo ut, quicumque dicare eas cupiebat, deberet opportunam ab eo petere, & obtinere facultatem. Hujuſce olim vigentis diſciplinæ argumenta extant Canone quarto & quinto *de Conſecratione, diſt.* 1. ſumpta ex Epiſtola quinta Gelaſii I. *tom.* 2. Collectionis Harduini *col.* 904. Et in ſuperius citato Diurno Romanorum Pontificum edito ab Holſtenio, *num.* 35. preces afferuntur Epiſcoporum ſupplicantium Pontifici, ut ſibi liceret ſitas ſuis in Diœceſibus Eccleſias conſecrare, & *num.* 46. & *ſeq.* exſcripta reperiuntur gratiæ, facultatiſque reſcripta Romanorum Pontificum. Quamvis autem is uſus tranſalpinis quibuſdam in Provinciis forte non obtinuerit, quamque alibi univerſim Epiſcopi a Romano Pontifice expetebant facultatem conſecrandi Eccleſias, eam Suffraganearum Eccleſiarum Præſules a ſuo Metropolita exquirerent, atque tandem pluribus abhinc ſæculis, ob inſigni ter adauctum Eccleſiarum numerum, invectum ſit, ut quilibet Epiſcopus, nulla præobtenta Apoſtolica facultate, ſitas in Diœceſi ſua Eccleſias ſolemni dedicatione conſecret, veluti etiam perbelle obſervat Gretſerus *tom.* 5. *lib.* 1. *de Feſtis cap.* 10. *pag.* 123., id tamen non facit, quin ſi Romano Pontifici videatur Eccleſiam aliquam in quacumque per Orbem Diœceſi ſolemniter dicare, id ipſi per ſe liceat, & ex propria auctoritate, ad Diœceſes omnes protenſa. *Habent illi ſibi aſſignatos Greges ſinguli ſingulos*, ſcripſit S. Bernardus *lib.* 2. *de Conſiderat. ad Eugenium cap.* 8. loquens de Epiſcopis; ſubindeque ad Papam ſermone converſo, ita ſubit: *Pontifici univerſi ſunt crediti, nec modo Ovium, ſed & Paſtorum eſt omnium Paſtor.*

Inconſulta Rodulphi Glabri aſſertio, ratione & auctorit. improb.

§. 26. Rodulphus Glaber *lib.* 2. *Hiſtoriæ ſuæ cap.* 4. narrat, cum Joannes XVIII. Pontifex Maximus, rogante Fulcone Andegavenſi Comite, ſuum miſiſſet Legatum Petrum Cardinalem, ut Bellilocenſis Monaſterii Eccleſiam, quam Hugo Turonenſis Archiepiſcopus dicare detrectaverat, conſecraret, ægerrime id tuliſſe Gallicanos Epiſcopos: *cum multiplici ſit antiquitus auctoritate roboratum, ut non quiſquam Epiſcoporum in alterius Diœceſi id præſumat exercere, niſi*

Præ

Digitized by Google

bris: tempore Honorii III. PP. Pontificatus anno ejus decimo, conſecrata eſt major Eccleſia Reatina ab ipſo Domino Honorio cum talibus Epiſcopis, videlicet Oſtienſi, Albanenſi &c. ad honorem Beatæ Mariæ ſemper Virginis. Celebre finalmente fu la Conſecrazione della Metropolitana di Firenze, fatta dal Pontefice Eugenio IV. l'anno 1436. della quale parlano S. Aotonino *nelle ſue Cronache part.* 3. *tit.* 22. *cap* 10. §. 6. l'Ughelli *al tom.* 3. *col.* 170. Scipione Ammirato *nelle Storie Fiorentine part.* 2. *lib.* 22. e S. Antonino deſcrive a minuto il gran Ponte fatto della Chieſa de' PP. Predicatori alla Chieſa Cattedrale di Santa Maria del Fiore, non meno per magnificenza, che per neceſſità di far paſſare il Pontefice liberamente, e non affollato dalla moltitudine troppo eccesſiva del popolo.

§. 24. Queſti ſon gli eſempj, che per molti anni abbiamo avuti avanti gli occhi, per far il viaggio di Bologna, e portarci a conſecrare la Chieſa Metropolitana: e quello particolarmente d'Aleſſandro II. faceva a Noi maggior breccia; avendo eſſo ritenuto col Sommo Pontificato il Veſcovado di Lucca, ed avendo Noi per molti anni col Sommo Pontificato ritenuto l'Arciveſcovado di Bologna; avendo eſſo compita la fabbrica della Cattedrale di Lucca, ed avendo Noi compita quella della Chieſa di Bologna, *Eodem anno* (ſono parole del Cardinal Baronio *all'anno* 1070. *n.* 27.) *Alexander Papa, qui imitatus Sanctum Leonem IX. licet Romanus Pontifex creatus, nunquam titulum prioris Lucenſis Eccleſiæ dimittere voluit, emenſo decennio, ex quo cœperat illic egregiam Baſilicam ædificare, ea jam abſoluta, Lucam petit, eamque in honorem S. Martini Epiſcopi & Confeſſoris Deo dicavit pridie nonas Octobris.* Ma l'età avanzata, la podagra ſopravvenuta, e la povertà del Pontificio erario, da tante calamità eſtenuato, ci hanno contra noſtra voglia, anzi con noſtro ſenſibile rammarico, poſti nella dura neceſſità di deporre l'idea di fare il viaggio di Bologna, e di fare Noi ſteſſi la Conſecrazione della gran Chieſa Metropolitana di S. Pietro.

Fatto più preciſo di Aleſſandro II.

Impedimenti frappoſtiſi ad un tal penſiero.

§. 25. Era una volta diritto privativo del Romano Pontefice il conſecrare le Chieſe, in tal maniera che era d'uopo, che chi le voleva conſecrare, doveva chiedere, ed ottenerne da lui l'opportuna permiſſione. Di queſta diſciplina ſi vedono le prove nel Canone quarto e quinto *de Conſtitutione diſt.* 1. ricavate dalla lettera quinta di Gelaſio I. *al tom.* 2. della Collezione dell'Harduino *col.* 904. e nel Diurno de' Romani Pontefici di ſopra citato, ſtampato dall'Holſtenio, *al n.* 35. ſono inſerite le domande de' Veſcovi, che facevano al Papa, per poter conſecrare le Chieſe ſituate nelle loro Dioceſi; *ed al n* 36. *e ſeg.* ſono regiſtrate le riſpoſte favorevoli, e facoltative, che ſi davano da Romani Pontefici: e benchè in alcune Provincie di là da' monti ciò forſe non foſſe in uſo, e la licenza, che altrove univerſalmente domandavaſi al Romano Pontefice dai Veſcovi per conſacrare le Chieſe, i Veſcovi delle Chieſe Suffraganee, la domandaſſero al loro Mettopolitano, e da molti ſecoli in qua, forſe per la multiplicà delle Chieſe, ſiaſi introdotto, che ogni Veſcovo nella ſua Dioceſi fa ſenza veruna previa licenza Apoſt. la Conſecrazione delle Chieſe in eſſa eſiſtenti, come anche molto bene avverte il Gretſero *al tom.* 5. *lib.* 2. *de Feſtis cap.* 20. *p.* 123. ciò però non impediſce, che ſe vuole il Romano Pontifice fare la Conſecrazione di qualche Chieſa in qualche Dioceſi del Mondo, non la poſſa fare a dirittura, ed in ſequela della propria autorità, eſteſa in tutte le Dioceſi. *Habent illi ſibi aſſignatos Greges ſinguli ſingulos*: diſſe S. Bernardo *nel lib.* 2. *de Conſiderat. ad Eugenium al cap* 8. parlando de' Veſcovi: e poi parlando del Papa, così ſoggiunge: *Pontifici univerſi ſunt crediti, nec modo Ovium, ſed & Paſtorum eſt omnium Paſtor.*

Autorità, fino da' primi tempi praticata da' Sommi Pont. in conſecr. le Chieſe poſte in qualche Dioceſi.

§. 26. Rodolfo Glabro *nel lib.* 2. *della ſua Storia al cap.* 4. racconta, che avendo Giovanni XVIII. Sommo Pontefice, ad iſtanza di Fulcone Conte Andegavenſe, ſpedito Pietro Cardinale ſuo Legato, acciò conſecraſſe la Chieſa del Monaſterio Bellilocenſe, che Ugone Arciveſcovo Turoneſe aveva ricuſato di conſecrare, ciò molto diſpiacque ai Veſcovi della Francia: *cum multiplici ſit antiquitus auctoritate roboratum, ut non quiſquam Epiſcoporum in alterius Diœceſi*

Men penſata aſſerzione di Rodolfo Glabro, rigettata coll'autorità e colla ragione.

id

Digitized by Google

Præſule, cujus fuerit, compellente, ſeu permittente. Verum præterquam quod nullum extat veſtigium aſſertæ diſplicentiæ Epiſcoporum Galliæ, uti noſſe licet *tom.* 4. *Galliæ Chriſtianæ* Sanmartanorum, vetuſtioris impreſſionis *p.* 150. & 151. Petro de Marca *lib.* 4. *de Concordia cap.* 8. *num.* 2. animadvertit præterea Natalis ab Alexandro *in Hiſtoria Eccleſiaſtica ſæculi* XI. *in Synopſi cap.* 1. *art.* ſi Glaber Monachus erat Hiſtoricus, eumdem ſane nec Canonica facultate inſtructum; nec Theologica fuiſſe ſcientia præditum, ideoque minus apte ſcriptitaſſe, quæcumque adnotata reliquit de Pontificia auctoritate in Conſecrandis Eccleſiis intra aliorum Epiſcoporum Diœceſes exiſtentibus: *Sed corrigendus Glaber, qui ſe Juris, ac veræ Theologiæ haud ſatis peritum oſtendit, cum Romanum epiſcopum in aliorum Præſulum Diœceſibus munia Epiſcopalia exercere non poſſe aſſerit, niſi ipſis permittentibus*. Cardinalis Baronius quoque, *ad annum Chriſti* 996. *n.* 25. in Glabri aſſertione invehitur. *Hæc Glaber: ſed ſicut in recenſenda Hiſtoria fidelis, ita in perveſtiganda, atque definienda cauſa ruinæ Templi valde hallucinatus erravit, dum nihil vult in aliena Diœceſi poſſe præſumere Romanum Pontificem, pluſquam cæteros Epiſcopos, quibus certis limitibus eſt definita Diœceſis, & extra ipſam nihil penitus agere poſſe vane exiſtimavit, contra omnes Eccleſiaſticas leges, uſumque ipſum, atque antiquam traditionem. An non jure, ſancte, pieque Joannes Papa & Martyr conſecravit Conſtantinopoli Eccleſias, quæ erant Arianorum, in uſum Catholicorum?* Et Pagius *in notis ad Annales Cardinalis Baronii* 1009. *num.* 3. loquens de Glabri aſſertione hæc ſcripſit; *Sed hic male aſſerit, Pontificem aliquid tentaſſe contra Canones, & Turonenſi Epiſcopo repugnante factam eſſe Bellilocenſis Eccleſiæ Conſecrationem.*

Nec non exemplis ex vetuſtate deſumptis.

§. 27. Redundant Hiſtoriæ exemplis Conſecrationum Eccleſiarum, quas Romani Pontifices non modo intra, ſed & extra Italiam peregerunt, proprio utentes jure, quin Epiſcoporum quiſquam conqueri auſus ſit, vel afferere, nequiviſſe ſua in Diœceſi, ſe inconſulto, Conſecrationis opus abſolvi: uti cognoſci poteſt ex dedicatione peracta a Stephano III. in Gallia, ſeculo VIII. *Gallia Chriſtiana tom.* 7. *col.* 344. ex facta Conſecratione inclinante ſeculo ſexto Paderbonæ a Leone III. *in Annalibus Cardinalis Baronii ad annum* 799. *num.* 10. commemorata; ex dedicatione Eccleſiæ S. Stephani ineunte ſeculo XI. Berbergæ celebrata a Benedicto VIII. apud ipſum Cardinalem Baronium *ad annum* 1019. *num.* 1. aliiſque ex innumeris Eccleſiarum dedicationibus, quæ per Lotharingiam, XI. elabente ſeculo, a S. Leone IX. peractæ leguntur *in Hiſtoria Eccleſiaſtica & Civili Calmeti lib.* 19. *n.* 119. *& ſeq. & t.* 1. *part.* 2. *col.* 423. & quæ per Galliam eodem ſeculo XI. ab Urbano II. factæ recenſentur a Mabillonio *in ſuis Analibus Benedictinis ad annum* 1095. *lib.* 69 *num.* 29 *pluribuſque ſeq.* quæque inſuper in ipſa Gallia a Gelaſio II. factæ, circa ſeculum XII. per Cardinalem Baronium *ad annum Chriſti* 1118. *num.* 16. & in Provincia Viennenſi a Caliſto II. per eumdem ipſum Cardinalem adnotantur *ad proximum annum* 1119. *numer.* 16.

Pont. cum nequit per ſe, poteſt conſecrat. quacunque in Diœc. peragend. alteri delegare.

Eodem jure quandoque uſi ſunt Metropolit. quoad ſuos Suffragan.

§. 28. Vindicata Romano Pontifici auctoritate conſecrandi jure proprio Eccleſias quacunque in Diœceſi conſtitutas, ipſo quoque irrequiſito Diœceſano Epiſcopo, conſequitur, ut, ſi propoſitum ſibi Conſecrationis opus per ſe nequeat abſolvere, poſſit alteri functionem ſuo nomine peragendam delegare; qua ratione abſoluta Conſecratio, dici poteſt ab ipſo Pontifice peracta, eidemque tribuenda venit, ex juris regula, *qui per alium facit, per ſe ipſum facere videtur*. Cum Metropolitæ, veluti ſuperius adnotavimus, jure potiebantur conſecrandi Eccleſias ſuorum Suffraganeorum, hiſque non licebat, ſine præobtenta ab illis facultate, Conſecrationis opus aggredi, deſignabatur a Metropolitana Epiſcopus dedicationem peracturus, quemadmodum colligi poteſt ex iis, quæ conſtituit Montanus Toletanus Epiſcopus in ſua Epiſtola *ad Fratres Territorii Palentini*, relata poſt Concilium Toletanum habitum *anno* 531. *Salubri Ordinatione cenſuimus, ut ſi quando talis neceſſitas incubuerit*, (loquitur de conſecranda Eccleſia) *litteris nos informare debeatis, & aut per nos, aut eum, qui nobis*

ex

id præſumat exercere, niſi Præſule, cujus fuerit, compellente, ſeu permittente. Ma, oltre di che non vi è verun rincontro della ſuppoſta preferenza de' Veſcovi Franceſi, come può vederſi *nel tom. 4. della Gallia Criſtiana* de' Sammartani dell'antica edizione *p.* 150. *e* 151. ed in Pietro de Marca *al lib. 4. de Concordia cap. 8. n. 2.* conſidera Natale Aleſſandro *nella Storia Eccleſiaſtica del ſecolo* XI. *nella Sinopſi al cap. 1. art. 1.* che, ſe il Monaco Glabro era Iſtorico, non era certamente Canoniſta, nè Teologo, e che però poco a propoſito ſcriſſe quanto ſcriſſe circa l'autorità Pontificia nel conſacrare le Chieſe, che ſono nelle Dioceſi di altri Veſcovi: *Sed corrigendus Glaber, qui ſe Juris, ac veræ Theologiæ haud ſatis peritum oſtendit, cum Romanum Epiſcopum in aliorum Præſulum Diæceſibus munia Epiſcopalia exercere non poſſe aſſerit, niſi ipſis permittentibus.* Eſclama pure il Cardinal Baronio *all'anno di Criſto* 669. *al n.* 25. contra l'aſſerzione del Glabro: *Hæc Glaber: ſed ſicut in recenſenda Hiſtoria fidelis, ita in perveſtiganda, atque definienda cauſa ruinæ Templi valde hallucinatus erravit, dum nihil vult in aliena Diæceſi poſſe præſumere Romanum Pontificem, pluſquam cæteros Epiſcopos, quibus certis limitibus eſt definita Diæceſis, & extra ipſam nihil penitus agere poſſe vane exiſtimavit, contra omnes Eccleſiaſticas leges, uſumque ipſum, atque antiquam traditionem. An non jure, ſancte, pieque Joannes Papa & Martyr conſecravit Conſtantinopoli Eccleſias, quæ erant Arianorum, in uſum Catholicorum?* Ed il Pagi *nelle note ſopra gli Annali del Cardinale Baronio all'anno* 1009. *n.* 3. parlando dell'aſſerzione del Glabro, così ſcriſſe: *Sed hic male aſſerit, Pontificem aliquid tentaſſe contra Canones, & Turronenſi Epiſcopo repugnante factam eſſe Bellilocenſis Eccleſiæ Conſecrationem.*

Ecco gli eſempj delle più antiche iſtorie.

§. 27. Sono piene le Storie delle Conſecrazioni delle Chieſe, fatte da' Romani Pontefici, non che in Italia, ma fuori d'Italia, prevalendoſi del loro proprio diritto, e ſenza che verun Veſcovo abbia oſato di reclamare, o di aſſerire, che la Conſecrazione nella ſua Dioceſi non poteva farſi ſenza il ſuo conſenſo: come può vederſi nella Conſecrazione fatta da Stefano III. in Francia nel ſecolo VIII. *nella Gallia Criſtiana al tom. 7. col* 344. nella Conſecrazione fatta da Leone III. verſo il fine dello ſteſſo ſecolo in Paderbona negli Annali del Cardinale Baronio *all'anno* 799. *num.* 10. nella Conſecrazione della Chieſa di S. Stefano in Bamberga, fatta nel principio del ſecolo XI. da Benedetto VIII. appreſſo lo ſteſſo Cardinal Baronio *all'anno* 1019. *n.* 1. in tante e tante altre Conſecrazioni di Chieſe, fatte nella Lorena nel ſecolo XI. da S. Leone IX. che ſi leggono *nella Storia Eccleſiaſtica e Civile della Lorena* del Calmet *al lib.* 19. *num.* 119. *e ſeg. ed al tom.* 1. *part.* 2. *col.* 423. ed in tante altre fatte in Francia da Urbano II. nello ſteſſo ſecolo XI. che ſono riferite dal Mabillon *ne' ſuoi Annali Benedettini all'an.* 1095. *lib.* 69. *n.* 29. *e molti ſeguenti*, ed in tante altre ancora fatte pure in Francia da Gelaſio II. nel ſecolo XII. regiſtrate dal Cardinale Baronio *all'anno di Criſto* 1118. *n.* 16. e nella Provincia Vienneſe da Caliſto II. come pure proſiegue il detto Cardinale *all'an. ſeguente* 1119. *n.* 16.

Il papa impedito di fare la funzione per ſe ſteſſo, può commetterla a chi più gli piace.

§. 28. Avendo il Romano Pontefice l'autorità di conſecrare a dirittura le Chieſe, in qualunque Dioceſi ſiano, ſenza la neceſſità di richiedere il conſenſo dal Veſcovo Dioceſano, ne viene la conſeguenza, che volendo fare la Conſecrazione, e non potendola fare, può ſuddelegare un altro, che la faccia in ſua vece: e così facendoſi la Conſecrazione, può dirſi fatta dal Papa, e ad eſſo deve attribuirſi, per la regola legale, che, *qui per alium facit, per ſe ipſum facere videtur.* Quando i Metropolitani, come poc'anzi abbiamo detto, erano nel poſſeſſo di conſecrare le Chieſe de' loro Suffraganei, e che queſti ſenza la loro licenza non potevano fare la Conſecrazione, deputavaſi dal Metropolitano il Veſcovo, che doveva conſecrare; come ſi raccoglie da quanto ſtabilì Montano Veſcovo di Toledo nella ſua lettera *ad Fratres Territorii Palentini* regiſtrata dopo il Concilio Toletano tenuto l'anno 531. *Salubri ordinatione cenſuimus, ut ſi quando talis neceſſitas incubuerit* (parla di conſecrare una Chieſa), *litteris*

Lo ſteſſo dritto competeva anticamente alli Metropolitani nelle Dioceſi de' Suffraganei.

Digitized by Google

ex Fratribus & Coepiſcopis noſtris viſus fuerit, *Conſecratio Eccleſiarum Deo auſpice poterit celebrari*. Repetriuntur hæc apud Harduinum *tom.* 2. *col.* 1143. Penes Ughellium *tom.* 2. 5. *col.* 399. extat mandatum Pontificis ad Patriarcham Aquilejenſem, ut ſuo nomine Parentinam Cathedralem Eccleſiam dedicaret; reliquaque tantummodo eſt inter Criticos diſceptatio, ſitne ejuſmodi mandatum Joannis XII. aut Joannis XIII. Summorum Pontificum. Tribuebatur autem Conſecratio ei, qui cum ejuſdem peragendæ auctoritate polleret, non ipſe per ſe, ſed alteri delegabat perficiendam; nullatenus vero adſcribebatur abſolventi eandem ex aliena delegatione, etſi in ipſo rei geſtæ monumento de hoc quoque fieret mentio. Tetolo Turonenſis Archiepiſcopus ſeculo x. ex delegatione Frotherii Pictavienſis Epiſcopi Eccleſiam dedicavit S. Cypriani, & in Conſecrationis monumento *relato præcit. tom.* 4. Sammartanorum *p.* 751. *col.* 2. hæc ſcripta leguntur. *Ego Tetolo Epiſcopus*, *vice Domini Frotherii Epiſcopi*, *dedicavi hanc Eccleſiam*. In Peruſina Diœceſi, extra Oppidum Titignanum nuncupatum, ſita eſt Eccleſia S. Joanni dicata, ſub annum 1229 ex mandato Gregorii IX. Pontificis a Pedinæ Epiſcopo conſecrata, & intus ipſam Eccleſiam vetus legitur hiſce verbis concepta inſcriptio. *De mandato Domini Gregorii Papæ IX. anno Domini 1229. menſe Mart. die 11. fuit conſecrata Eccleſia S. Joannis extra Caſtrum Titignani per V. P. D. Petrum Filium Gruamontis quondam Bovacciani Matthæi de Comitibus de Monte Marte, Epiſcopum Pedinenſem, concedentem, ſingulis diebus pro Indulgentia quadraginta dies, anniverſario ejuſdem unum annum quadraginta dies, ac etiam pro omnium defunctorum dicta Conſecratione*.

Conſultiſſima Pontificis ad id muneris delegatio.

§. 29. Hactenus dicta quo ſpectent, jam proſpicis, Dilecte Fili Noſter... Supra vires noſtras eſt, Bononiam, quod optatiſſimum nobis ſemper fuit, reverti, & Conſecrationem Metropolitanæ Eccleſiæ noſtræ per nos ipſos peragere. Propoſitum nobis eſt, noſtra uti auctoritate, mandantes alteri Conſecrationem noſtro nomine perficiendam. Cui autem id opus poſſumus opportunius mandare, quam tibi, Creaturæ noſtræ, proximo in Bononienſi Archiepiſcopatu Succeſſori, tantoque cum ſpirituali Civitatis & Diœceſis progreſſu, gaudioque noſtro plane incredibili, emeritiſſimi Præſulis muneribus cumulatiſſime perfungenti? quo quidem nomine enixas in dies Deo Optimo gratias rependimus; Te itaque, veluti ex noſtris ad te Litteris in forma Brevis luculentius demonſtratur, ad Eccleſiam noſtro nomine, cum tibi commodum erit, conſecrandam delegamus. Ne autem a nobis demandata Conſecratio idem plane ſubeat caſum, quem pertulit a Lucio III. peracta Conſecratio, cujus monumenta fuerunt ex Hiſtoricis, Tabulariiſque Ravennatenſibus repetenda, tibi mandamus, ut de Conſecratione per te noſtro nomine perficienda, publicum confici cures Inſtrumentum in Archiepiſcopali Tabulario aſſervandum, jubeaſque affigi intus Metropoliticam Ædem, opportuniore, quem judicaveris, loco, Lapideum monumentum, in quo inſcribantur huic Epiſtolæ ſubjicienda verba. Atque nunc quidem paterno te amore amplectentes, tibi, tuæque curæ concredito Gregi, Apoſtolicam Benedictionem impertimur.

Datum Romæ apud S. Mariam Majorem die 12. Maji 1736. Pontificatus Noſtri Anno decimoſexto.

DILE-

nos informare debeatis, & aut per nos, aut per eum, qui nobis ex Fratribus & Coepiſcopis noſtris viſus fuerit, Conſecratio Eccleſiarum Deo auſpice poterit celebrari. L'atto ſi ritrova *nel tom.* 2. dell'Harduino *col.* 1143. Nell'Ughelli *al tom.* 5. *col.* 399. ſi ritrova un ordine dato dal Papa al Patriarca d'Aquileja, acciò conſagri in ſuo nome la Chieſa Cattedrale di Parenzo; e ſolo fra' Critici ſi va diſcorrendo, ſe l'ordine ſia di Giovanni XII. o di Giovanni XIII. ambidue Sommi Pontefici: e la Conſecrazione attribuivaſi a chi avendo l'autorità di farla, non la faceva, ma commetteva ad altri, che la faceſſe; e non attribuivaſi a quello, che per altrui commiſſione la faceva, ancorchè nell'atto ſi faceſſe anche di queſto menzione. Tetolo Arciveſcovo di Tours nel ſecolo x. conſacrò per commiſſione di Froterio Veſcovo Pittavienſe la Chieſa di S. Cipriano, e nel monumento della Conſecrazione così ſi ritrova ſcritto *nel cit. tom.* 4. de' Sammartani *pag.* 751. *col.* 2. *Ego Tetolo Epiſcopus vice Domini Frotberii Epiſcopi dedicavi hanc Eccleſiam*. Nella Diocesi di Perugia fuori del Caſtello, detto il Titignano ſi ritrova una Chieſa dedicata a S. Giovanni, e che fu conſecrata dal Veſcovo di Pedina l'anno 1229. per ordine del Pontefice Gregorio IX. ed in quella Chieſa ſi ritrova un'antica iſcrizione, concepita colle ſeguenti parole: *De mandato Domini Gregorii Papæ IX. anno Domini 1229. menſe Mart. die 11. fuit conſecrata Eccleſia S. Joannis extra Caſtrum Titignani per V. P. D. Petrum Filium Gruamontis quondam Bevarciani Matthæi de Comitibus de Monte Marte, Epiſcopum Pedinenſem, concedentem ſingulis diebus pro Indulgentia quadraginta dies, anniverſario ejuſdem unum annum quadraginta dies, ac etiam pro omnium defunctorum dicta Conſecratione*.

Eſempj di ſimili delegazioni fatte dai pontefici.

§. 29. Già ella vede lo ſcopo di quanto ſin ora abbiamo detto. Non è poſſibile a Noi di poter fare la Conſecrazione della noſtra Metropolitana venendo a Bologna, come abbiamo ſempre deſiderato. Intendiamo di prevalerci della noſtra autorità, commettendo ad altri la Conſecrazione da farſi in nome noſtro: ed a chi poſſiamo commetterla meglio, che a lei, che è noſtra Creatura, che è il noſtro immediato Succeſſore nell'Arciveſcovado di Bologna, e che con tanto profitto della Città e della Diocesi, e con tanta noſtra indicibile conſolazione adempie le parti d'un degniſſimo Paſtore? del che rendiamo ogni giorno grazie al Grande Iddio. Deputiamo dunque Lei, come appariſce da un Breve, che le ſpediremo, a conſecrare la Chieſa in noſtro nome per quando le sarà comodo di poter fare la funzione. Ed acciò la noſtra Conſecrazione non reſti ſoggetta alla diſgrazia dell'altra fatta da Lucio III. della quale è ſtato biſogno di ricorrere agli Archivj ed Iſtorici di Ravenna per averne i monumenti, le incarichiamo di far fare un pubblico Iſtrumento della Conſecrazione, che ella farà in nome noſtro, da conſervarſi nell'Archivio Arciveſcovile, e far affiggere nella Metropolitana, in quel luogo, che ella crederà più a propoſito, una Lapide, in cui ſiano inſerite le parole, che, dopo aver terminata queſta lettera non laſcieremo d'indicare. E qui con pienezza di cuore abbracciandola, diamo a lei, ed al Gregge alla ſua cura commeſſo l'Apoſtolica Benedizione.

Sapientiſſima determinazione del pont. nel preſente caſo.

Datum Romæ apud S. Mariam Majorem die 12. Maji 1756. Pontificatus Noſtri Anno decimoſexto.

METROPOLITICAM S. PETRI
APOSTOLORUM PRINCIPIS ÆDEM
QUAM
BENEDICTUS XIV. PONT. MAX.
GRAVISSIMIS CURIS PROHIBENTIBUS
DEO DICARE
QUOD IPSI OPTATISSIMUM ERAT
NON POTUIT
VINCENTIUS MARIA S. R. E. CARD. MALVETIUS.
AB EO PURPURA DONATUS
IPSIQUE IN BONONIENSI ARCHIEPISCOPATU
SUCCESSOR
VICARIUS EI MUNERI DELEGATUS
SOLEMNI RITU CONSECRAVIT
. . . .
ET FIDELIBUS RELIGIOSE AD ECCLESIAM
INDULGENTIAM S. S. DIE
INDULGENTIAM PLENARIAM
ANNIVERSARIA VERO CELEBRITATE RECURRENTE
SEPTEM ANNORUM ET TOTIDEM QUADRAGENARUM VENIAM
SUMMI PONTIFICIS AUTHORITATE
PERPETUO CONCESSIT
JUSSUQUE EJUS
M. P. C.

Digitized by Google

DILECTO FILIO NOSTRO

VINCENTIO

TITULI SS. MARCELLINI ET PETRI

PRESBITERO

S.R.E. CARDINALI MALVEZZI

NUNCUPATO

EX CONCESSIONE ET DISPENSATIONE APOSTOLICA ARCHIEPISCOPO BONONIENSI.

BENEDICTUS PP. XIV.

Dilecte Fili noſter, ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

TIBI præ cæteris, Dilecte Fili Noſter, qui Bononiæ, dum Archiepiſcopum ageremus, & Romæ, ubi primum intimus Cubicularius, deinde Cubiculo noſtro Præfectus per plures annos fuiſti, magis compertum exploratumque eſt, quantum, quoad Nobis integrum fuit, pro Metropolitana Eccleſia Bononienſi olim Nobis, modo Tibi deſponſa, ſtuduerimus & adlaboraverimus, ut illius inſtauratio a tot annis cœpta, neque unquam abſoluta, tandem per Divinæ bonitatis abundantiam perficeretur, & ſacrarium ſacris Supellectilibus etiam pretioſis ex auro & argento affatim locupletaretur. Quoniam autem ipſam Metropolitanam Eccleſiam ita inſtauratam eſſe probe novimus, ut nova Conſecratione indigere non dubitemus, cum eæ potiſſimum concurrant cauſæ, quæ juxta ſacros Canones novam ejuſdem inaugurationem jure ac merito exigere videntur; quemadmodum per noſtram Epiſtolam Italico ſermone ſcriptam, ac typis editam, graviſſimis rationum, momentis oſtendimus ac probavimus: caproprer eo ſemper flagrantiſſimo deſiderio tenebamur, atque ſpe alliciebamur, fore nimirum, ut luculentis nonnullorum Romanorum Pontificum Prædeceſſorum noſtrorum exemplis inſiſtentes, Bononiam repetere, dilectiſſimum Clerum ac populum noſtrum inviſere, atque una invicem gratulantes, Metropolitanæ Eccleſiæ laudatæ Conſecrationem peragere valeremus. Verum Votorum noſtrorum impotes faciunt, atque a concepta ſpe dejiciunt non contemnenda provectæ ætatis impedimenta, & non levia podagræ incommoda. Itaque illud tandem conſilium ſuſcepimus, in eamque devenimus ſententiam, ut relicta Nobis pariter a nonnullis Romanis Pontificibus Prædeceſſoribus noſtris documenta ſequentes, aliquem deputaremus, qui noſtro nomine illam perficeret. Itaque Te, Dilecte Fili Noſter, qui a Nobis Sacra Purpura donatus, qui a Nobis Archiepiſcopus Bononiæ conſtitutus, qui Creatura Noſtra es, qui tanta cum nominis tui laude, tanta cum Chriſtiana pietate, Paſtorali ſollicitudine, Sacerdotali vigilantia, bono exemplo, & Eccleſiaſtico zelo impoſitum Tibi miniſterium cumulate adimplere ſatagis & adniteris; Apoſtolica auctoritate, tenore præſentium, conſtituimus ac deputamus, ut ſolemnem ſæpe dictæ Eccleſiæ Metropolitanæ, eo die, eo menſe, prout Tibi opportunius viſum fuerit, Noſtro nomine Conſecrationem facias ac perficias. Volumus autem, ut univerſis & ſingulis Chriſtifidelibus per Edictum publicum indicas, plenarias Indulgentias a Nobis conceſ-

Litteræ in forma Brevis, quibus Card. Malvezzi facultas tribuitur ad dedicat. Eccleſiæ Pontificio nomine perficiendam.

ſas eſſe iis omnibus, qui ſive in ipſo Conſecrationis die, ſive in duobus immediate ſequentibus Diebus confeſſi, ac ſacra Communione refecti, eamdem Metropolitanam Eccleſiam viſitaverint, & ibi pro Chriſtianorum Principum concordia, hæreſum extirpatione, & Sanctæ Matris Eccleſiæ exaltatione pias ad Deum preces effuderint: Indulgentiam vero ſeptem annorum, & totidem quadragenarum, pro viſitantibus ipſam Metropolitanam Eccleſiam in anniverſario Conſecrationis die in perpetuum aſſignes.

Porro etſi perſuaſum habemus, Te, Dilecte Fili Noſter, memorem impoſitionis manuum noſtrarum ſuper te, & Paternæ caritatis, qua Te ſemper complexi ſumus, & pro filiali Tua erga Nos obſervantia, aſſiduas ad bonorum largitorem Deum pro Nobis preces fundere, tamen hac occaſione Te Dilecte Fili Noſter, rogamus & poſcimus, ut ferventioribus deinceps obſecrationum ſuffragiis tam dilectionis tuæ, quam aliorum Chriſtifidelium curæ tuæ commiſſorum, quos excitare & hortari ne omittas, ad ſupremum Paſtorem Principem Jeſum Chriſtum, cujus vices in terris immerentes gerimus, continue pro Noſtra imbecillitate inſtes, & urgeas: ut cor, & corpus Noſtrum cœleſti lumine illuſtret, Divina virtute repleat, & ſuperna ope confirmet, non ſolum in graviſſima univerſalis Eccleſiæ procuratione, & in omnium Eccleſiarum ſollicitudine, verum etiam in ultimo mortalis hujus vitæ Noſtræ exitu, cum diſtrictam de actibus geſtiſque Noſtris Æterno Judici rationem reddituri ſumus. Cæterum volumus & mandamus, ut Tu, dilecte Fili Noſter, in fine ſolemnis Miſſæ, in ipſo Conſecrationis die per Te celebrandæ, Noſtro nomine & auctoritate, Papalem Benedictionem Chriſtifidelibus Tibi creditis impertiaris: dum Nos ad proſperum rerum omnium ſucceſſum, cœleſtis præſidii auſpicem, & ſtudioſæ Noſtræ voluntatis pignus, Apoſtolicam Benedictionem uberrima cum Divinorum munerum copia conjunctam, Tibi, Dilecte Fili Noſter, ex intimo corde deprompteam elargimur.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem ſub Annulo Piſcatoris die 15. Maji 1756. Pontificatus Noſtri Anno Decimoſexto.

Cajetanus Amatus.

VE-

V E R O N E N S I S XVI.

Epiſcopi Ordinaria privativa auctoritate in Civitatem univerſamque Diœceſim Veronenſem redintegrata, definitur juriſdictio, qua idem Epiſcopus in Capitulum, ſubjectaſque tum ipſi, tum Monaſterio S. Mariæ in Organis Veronen., Parochiale, ac ſimplices Eccleſias, & Perſonas earum ſervitio addictas, utatur.

BENEDICTUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI.

Ad perpetuam rei memoriam.

REGIS pacifici vices divinitus Nobis, licet immeritis, concreditas, non ſatis cumulate impleviſſe videremur, ſi poſtquam perturbatum Eccleſiarum regimen & adminiſtrationem pro viribus componere ſtuduimus, non ea quoque ſemina reſtinguere, noxiaſque radices funditus evellere conaremur, ex quibus, cum anteactis temporibus plura ſæpe eruperint litium ac diſcordiarum incommoda, jure meritoque pertimeſcendum eſt, ne futuris quoque temporibus, inimici hominis prævalente verſutia, ejuſdem generis prava germina in Dominici agri populationem ſuccreſcant.

Procem. Pontificis provid. in extinguendis diſcordiarum ſeminibus.

§. 2. Quum itaque poſt Aquilejenſis Patriarchatus omnimodam ſuppreſſionem & extinctionem, per Nos cohærenter ad ea, quæ inter Cariſſimam in Chriſto Filiam Noſtram Mariam Thereſiam Romanorum electam Imperatricem, Hungariæ & Bohemiæ Reginam, Auſtriæ Archiducem, ex una parte, dilectoſque Filios Nobiles Viros Ducem & Rempublicam Venetiarum ex altera, feliciter conventa fuerant, concluſam peractamque per Noſtras Apoſtolicas Litteras, Anno Incarnationis Dominicæ 1751. pridie nonas Julii, Pontificatus Noſtri Anno XI. datas, quarum initium eſt *Injuncta Nobis*; quibuſque etiam ex tunc decreta & ſtatuta fuit duorum Archiepiſcopatuum Utinenſis & Goritienſis erectio, cum reſpectiva Diœceſum, Provinciarum, & Suffraganeorum aſſignatione, peculiariter deinceps ordinanda; ſubinde per alias Noſtras Apoſtolicas Litteras datas Anno ejuſdem Incarnationis 1752. xiv. Kal. Februarii, Pontificatus Noſtri Anno XIII., quibus initium eſt: *Suprema diſpoſitione*, Archiep. Eccl. Utinenſis erectionem, cum omnibus ad ipſius ſtatum & menſam, jura, atque juriſdictionem tam Diœceſanam, quam etiam Metropoliticam, pertinentibus, plenius & uberius complexerimus; animo repetentes innumera litium & controverſiarum capita, quibus Eccleſia Veronenſis ſæpe turbata fuit, propter eam juriſdictionis partem, qua olim exiſtentes Patriarchæ Aquilejenſes in ipſius Veronenſis Eccleſiæ Capitulum & Canonicos, nec non Eccleſias, & loca, ac perſonas ab ipſis dependentes, ſicut etiam in Monaſterium S. Mariæ *in Organis* nuncupatæ, Ordinis S. Benedicti, Congregationis Montis Oliveti, in eadem Veronenſi Civitate exiſtens, ejuſque ſimiliter dependentias, fruebantur; ſcienteſque hujuſmodi controverſiis & litibus penitus extinguendis & in futurum tempus præcavendis, per iteratas concordia, lauda, & tranſactiones inter Epiſcopos Veronenſes, ejuſque Eccleſiæ Capitulum & Canonicos, ſeu etiam præfati Monaſterii Abbates, diverſis temporibus initas, nunquam ſatis proſpectum fuiſſe; ad eas aliquando compeſcendas, earumque occaſiones omnino de medio tollendas, prædictorum etiam nobilium Virorum Ducis & Reipublicæ Venetiarum piis & laudabilibus votis hac in Parte libenter obſecundantes Nobis propoſuimus, quum primum aſſerta partium jura diſcuti potuiſſent, opportunam rebus perpetuo componendis adhibere providentiam, ſuum tamen effectum & executionem habituram dumtaxat poſt obitum

Suppreſſio Patriarchatus Aquilej. nec non Utinenſis & Gorit. Archiep. erectio commem.

Extant ante tom. 4. n. 304.

Relatæ ſunt t. 4. n. 45.

NovæPont. prov. circa ſubjectum Capitul. Veron. & Mon. S. Mariæ in Organ. eorum. que depend.

Di-

Suſpenſa exequut. Litterar. Apoſtol. durante vita Card. Del.

Dilecti Filii Noſtri Danielis Tituli Sanctæ Mariæ ſupra Minervam S. R. E. Presbyteri Cardinalis Patriarchæ Delphini nuncupati, cui priſtinam circa præmiſſa in Civitate & Diœceſi Veronenſi juriſdictionem, ejuſque exercitium, vita ejus naturali durante, integrum, & liberum, ut antea manere voluimus. Nunc itaque, poſtquam innumera documenta a prædictis partibus exhibita, copioſaſque allegationes pro eorum reſpective juribus tuendis elaboratas, diligenti & maturo examine perpendimus, ſupremam operi manum imponere, & opportunas circa eadem præmiſſa leges & ordinationes edere deliberavimus.

Expreſſio quorund. locorum, ad quæ inferius diſpoſita non porriguntur.

§. 3. Itaque motu proprio, & ex certa ſcientia, ac de Apoſtolicæ auctoritatis plenitudine, per hanc Noſtram perpetuo valituram Conſtitutionem (cujus tamen effectum, durante vita præfati Danielis Cardinalis & Patriarchæ, ſuſpenſum, ut ſupra, fore decernimus; & ſub cujus diſpoſitione nec Monaſterium, Abbatiam nuncupatum, S. Leonis, ejuſque dependentias, in eadem Veronenſi Civitate ſeu Diœceſi exiſtens, & reſpective exiſtentes, dictique Monaſterii Abbatem Commendatarium, nullo modo comprehendere intendimus; ſicuti etiam Eccleſias & pia loca Veronenſi Capitulo quidem ſubjecta, ſed extra Veronenſis Diœceſis fines, inter aliarum Diœceſum ambitum conſtituta, ſi quæ ſint, nequaquam comprehenſa fore declaramus), omnes & ſingulas lites, cauſas, & controverſias, cujuſvis generis, in quibuſvis Tribunalibus, ſeu coram quibuſvis Judicibus in quacumque inſtantia, inter Ven. Fratrem Epiſcopum Veronenſem ex una, & dilectos filios Veronenſis Eccleſiæ Capitulum, Archipresbyterum, & Canonicos, ſeu etiam præfatum Monaſterium S. Mariæ in Organis nuncupatæ, illiuſque Abbatem, & Conventum, ex altera partibus, introductas, conteſtatas, atque pendentes (quarum ſtatus & merita, & alia quæcumque, etiam de neceſſitate juris vel facti omnino exprimenda, pro plene & ſufficienter expreſſis haberi volumus) ad Nos advocamus, penituſque & omnino ſupprimimus & extinguimus, perpetuumque deſuper ſilentium partibus imponimus, atque os occludimus.

Avocatio & ſuppreſſio quarumc. litium.

Ampliſſimaque derogatio jurium, ac titulo quæ inferius ſtatuendis adverſentur.

Inſuper omnia & ſingula cujuſvis generis Indulta, gratias, & Privilegia præfatis Epiſcopo & Eccleſiæ Veronenſi, nec non Capitulo Archipresbytero, & Canonicis, ac etiam Monaſterio & Abbatibus prædictis, quavis, etiam Apoſtolica Romanorum Pontificum Prædeceſſorum Noſtrorum, & Noſtra, ſeu Patriarchiali Aquilejenſis olim exiſtentis Eccleſiæ Præſulum, aut reſpective Epiſcopali Veronenſium Antiſtitum, conceſſione & auctoritate, ſub quibuſcumque tenoribus & formis, & cum quibuſvis clauſulis, quocumque tempore & quavis de cauſa, ſeu titulo, etiam oneroſo, largita, & emanata, ac ſæpius & iterum, etiam in Generalibus, Provincialibus, ac Synodalibus Conciliis approbata, confirmata, & innovata; tranſactiones quoque, laudα, & concordias, etiam juramento, aut ſpeciali confirmatione Apoſtolica, ſeu longi & immemorabilis temporis uſu & conſuetudine, aut quavis firmitate alia roboratas (quorum & quarum tenores pro hic ſatis expreſſis, ac etiam de verbo ad verbum inſertis, formaſque in illis traditas pro plene obſervatis, haberi decernimus) quatenus tamen præſentibus litteris, ſeu alicui ex iis, quæ per eaſdem præſentes inferius ſtatuere ac diſponere intendimus, quoque modo adverſentur, prædicta auctoritatis Noſtræ plenitudine, revocamus, caſſamus, & abolemus; omneſque alios, & quoslibet juris titulos, tam per Epiſcopum, quam per Capitulum, Archipresbyterum & Canonicos, ſeu Monaſterium & Abbates prædictos, ſive ex præmiſſis, ſive etiam ex juribus præfati Aquilejenſis Patriarchatus per Nos, ut præfertur, ſuppreſſi & extincti, adverſus eadem inferius per Nos ſtatuenda & ordinanda forſan deducendos, & allegandos, rejicimus, ac de medio tollimus per præſentes.

§. 4. Iiſdemque more, ſcientia, & poteſtatis plenitudine, volumus, decernimus, & declaramus præfatum Epiſcopum Veronenſem pro tempore exiſtentem, ſolum & unicum immediatum & univerſalem Ordinarium eſſe & haberi in tota Veronenſis Civitate & Diœceſi, & in quacumque ipſius Civitatis atque Diœceſis parte, & uti talem ab omnibus & ſingulis reputari, agnoſci, & honorari debere;

ita

ta ut neque futurus & pro tempore exiſtens Archiepiſcopus Utinenſis, etiam ſub obtentu jurium præfati Aquilejenſis Patriarchatus per Nos, ut præfertur, ſuppreſſi & extincti, neque Archipresbyter, & Capitulum Cathedralis Eccleſiæ Veronenſis, neque Abbas & Conventus præfati Monaſterii S. Mariæ in Organis nuncupatæ, ullum Titulum, ſeu Jus Ordinarium in aliquam præfatæ Veronenſis Civitatis aut Diœceſis Parochiam in poſterum ſibi arrogare, aut prætendere nec ullum Epiſcopalis, ſeu quaſi, & Ordinariæ juriſdictionis actum in ejuſdem Diœceſis aut Parœciæ Clerum & Populum exercere poſſint aut valeant.

Jus Metr. Archiepiſc. Utinenſi præſervatur.

§. 5. Salvo dumtaxat, & reſervato favore prædicti Utinenſis Archiepiſcopi pro tempore exiſtentis Jure Metropolitico, ejuſque exercitio in dicta Veronenſi Civitate & Diœceſi ad formam Sacrorum Canonum; & juxta methodum atque rationem, qua alii Archiepiſcopi, & Metropolitani, hujuſmodi jus exercere valent in ſuffraganeorum Civitatibus & Diœceſibus, ſecundum ea, quæ in Sacro Tridentino Concilio præſcripta ſunt, & non aliter, nec alio modo.

Necnon exemptio, & privil. Capituli & Monaſt. S. Mariæ in Organis Veronæ ſub certa tamen moderat. mox ſubjicienda.

§. 6. Et ſalvis inſuper ac præſervatis favore Archipræsbyteri, aliarumque Dignitatum, atque Capituli dictæ Veronenſis Cathedralis Eccleſiæ, nec non Abbatis & Monaſterii S. Mariæ *in Organis* nuncupatæ infraſcriptis Privilegiis, exemptionibus, & Prærogativis, quas Nos in poſterum ipſis, juxta modum mox exprimendum, competere volumus, ac reſpective iiſdem de Apoſtolica liberalitate perpetuo concedimus & elargimur.

Jus Veronenſis Ep. viſitandi, & corrig. Capitul. omneſque Eccleſiæ Miniſt.

§. 7. Poterit itaque Epiſcopus Veronenſis, vel potius debebit, quotieſcumque opus fuerit, viſitare Capitulum dictæ Cathedralis Eccleſiæ, ſingulareſque Perſonas Dignitates in ea obtinentes, ipſiuſque Eccleſiæ Canonicos, ac inferiorem Clerum, & omnes ejuſdem Eccleſiæ Miniſtros, eique quomodolibet inſervientes; atque eos omnes & ſingulos, in actu viſitationis hujuſmodi, vel pe ipſum ſolum, vel illis, quibus ſibi videbitur, adjunctis, juxta prælaudati Conc. Trident. Decr. *in Cap.* 3. *&* 4. *Seſſ. 6. de Reform.* admonere, corrigere, & emendare.

Extra Viſitation. quomodo idem procedat contra Can. vel Dign.

§. 8. At ubi idem Epiſcopus, extra Viſitationis actum procedere velit contra aliquem ex Canonicis dictæ Cathedralis Eccleſiæ, ſeu ex his, qui Dignitates in ea obtinent & pro tempore obtinebunt, ſive id fiat ex officio, ſive ad petitionem Partis; tunc, habita ratione Privilegiorum exemptionis, quæ retroactis temporibus eidem Veronenſi Capitulo conceſſa fuerunt, teneatur in omnibus & per omnia procedere ad formam in eodem Concilio Tridentino præſcriptam *Cap.* 6. *Seſſ.* 25. *de Ref.*, dummodo tamen Capitulum idem infra terminum xx. dierum, poſtquam præſentium literarum executioni locus factus fuerit, ac ſubinde inito cujuſcumque anni, duos Adjunctos, prout a præfato Concilio dicto *Cap.* 6. exemptis Cathedralium Eccleſiarum Capitulis conceditur, elegerit, & Epiſcopo ſignificaverit. Quod ſi Capitulum præſcripto tempore hujuſmodi adjunctorum electionem facere, & Epiſcopo ſignificare neglexerit; tunc liceat eidem Epiſcopo adverſus Dignitates & Canonicos, quoties ita res ferent, etiam extra Viſitationem procedere, vel per ſe ipſum ſolum, vel aliis adjunctis, qui ſibi magis videbuntur, in eum finem aſſumptis.

Cathedr. regimen in quibus commune ſit Epiſcop. cum Cap.

§. 9. Cathedralis autem Eccleſiæ regimen, quoad ea, quæ ſpectant ad Divina Officia, & ad obſervantiam Eccleſiaſticæ Diſciplinæ in eadem Eccleſia, ad Epiſcopum & ad Capitulum cumulative pertineat; ita tamen ut Epiſcopi mandata, & ordinationes, in caſu oppoſitionis & diſcrepantiæ, omnino prævalere debeant, & promptam executionem ſortiantur.

In quibus Epiſc. privat.

§. 10. Sacrarii vero, ac Supellectilium, & Campanarum, omniumque aliarum rerum ad Fabricam, & ad materialem ejuſdem Cathedralis Eccleſiæ ſtatum quoquo modo pertinentium, adminiſtratio & diſpoſitio, ad ſolum ſpectet Epiſcopum cui etiam unice ſubjecti eſſe debebunt Sacriſta, & *Zaghi* nuncupati, nec non Campanarum pulſatores, in omnibus & per omnia, præterquam in iis rebus, in quibus juxta Ordinationes anno 1616. bo. me. Auguſtino Card. Valerio, tunc Veronenſis Eccleſiæ Perſule, & ab ejuſdem Eccleſiæ Capitulo conjunctim editas, quas, etiam in poſterum hac in parte ſervandas decernimus, cumulative auctoritati Epiſcopi, & Capituli ſubjecti fuerunt.

Digitized by Google

rochiale s. ... liaque Curata Beneficia ad collationem Capituli ſpectantia.

pertinere dignoſcantur, quoties, & quocumque anni menſe, illas & illa vacare contingat, toties ab Epiſcopo deputandus erit Oeconomus ad eorum temporariam adminiſtrationem & curam, & ab eodem Epiſcopo publicanda erunt edicta pro concurſu habendo, adhibitis Examinatoribus Synodalibus, juxta Decretum ſæpedicti Concilii Tridentini *Seſſ. 24. Cap. 18. de Reform.* Hoc tamen ſervato, ut ſi vacatio in menſe Capitulari contigerit abſoluto examine, Epiſcopus duos eligat ex iis, qui a prædictis Examinatoribus approbati fuerint, eoſque ſignificet Capitulo, cui libera erit facultas conferendi Eccleſiam, ſeu Beneficium curatum vel uni vel alteri ex his duobus, & ſupra approbatis & prælectis. Quod ſi Examinatores unum tantummodo ſententiis ſuis approbaverint, huic uni, ab Epiſcopo nominando, collatio ſeu deputatio per Capitulum concedenda erit.

Catalogus hujusm. Paroch. Eccleſiar.

§. 20. Eccl. autem Curatæ ſeu Parochiales, prædicto Cap. Veronenſi ſubjectæ, de quibus præmiſſa Decreta intelligenda ſunt, ſequentes dumtaxat, & non aliæ ſunt & cenſeri debent: nimirum I. Eccleſia Archipresbyteralis Sancti Joannis in Valle. II. Eccleſia ſimiliter Archipresbyteralis Sancti Pauli in Campo Martio. III. Eccleſia pariter Archipresbyteralis Sancti Joannis in Quintiano. IV. Eccleſia Parochialis Sancti Joannis in fonte nuncupati. V. Item Eccleſia Parochialis Sancti Clementis. VI. Eccleſia Parochialis Sanctæ Cæciliæ. VII. Parochialis Eccleſia Sanctæ Mariæ Conſolatricis nuncupatæ. VIII. Eccleſia pariter Parochialis Sanctorum Firmi & Ruſtici in Curte Alta. IX. Item Eccleſia Parochialis Sancti Michaelis in Campo nuncupati, cui adnexum eſt Monialium Monaſterium eidem Capitulo Veronenſi ſubjectum. X. Eccleſia Parochialis Omnium Sanctorum in loco Mazzani. XI. denique Eccleſia Parochialis Sanctæ Mariæ in Cinto Territorii Patavini, ſi tamen in Veronenſi Diœceſi ſita comperiatur; alioquin ſi in Patavina Diœceſi conſtituta ſit, eam ſub præſentis Conſtitutionis Noſtræ cenſura, juxta id, quod initio declaravimus, nequaquam comprehenſam volumus.

Eccleſia S. Georgii in domo, ſeu S. Helenæ, ademptis Paroch. jure ac titulo, ad priſtinum ſtatum reſtituitur.

§. 21. De Eccleſia autem, ſive Cappella Sancti Georgii in Domo nuncupati, quæ etiam Sanctæ Helenæ nunc temporis appellatur, præfatæ Cathedrali Eccleſiæ contigua, ſine peculiari tamen Turri Campanaria, & ſine Campanis, quamvis noviſſime ſub anno 1740. a Patriarchia Aquilejenſi Parochiam ſpecialem Canonicorum dictæ Cathedralis Eccleſiæ erecta fuerit, volumus, decernimus, atque ſtatuimus, ut ea de inceps pro Parochiali Eccleſia nullatenus habeatur; Nos enim, dicta Apoſtolica auctoritate, ac earumdem præſentium tenore, omnem in ea Parochialitatis titulum, qualitatem, & denominationem ſupprimimus & extinguimus, atque omnia Parochialia jura ab ea ſeparamus & abdicamus, eamque in priſtinum ſtatum, in quo ante præfatam erectionem in Parochialem reperiebatur, reducimus & revocamus; ita ut unuſquiſque ex Canonicis dictæ Cathedralis Eccleſiæ, ac Dignitates in ea obtinentibus, qui ſparſim per Civitatem ſua quique domicilia incolunt, illam tantummodo Eccleſiam, & non aliam in propriam reſpective Parochiam agnoſcere teneantur, in cujus diſtrictu ſinguli domicilium habent. In præfata autem Eccleſia ſive Cappella retineatur dumtaxat Fons Baptiſmalis, quemadmodum a vetuſtiſſimis temporibus inibi extitiſſe dignoſcitur.

Eccleſiæ non curatæ, Cappellæ, ſeu Oratoria Capitulo ſubjecta enumer.

§. 22. At præter memoratas Parochiales Eccleſias eidem inſuper Capitulo ſubjectæ ſunt, ac pro ſubjectis in poſterum haberi debebunt infraſcriptæ etiam Eccleſiæ, ſive Cappellæ, aut Oratoria, ſeu Hoſpitalia, quibus adnexa non eſt animarum cura, & non aliæ, ſeu alia: videlicet I. Eccleſia præfata ſive Cappella Sancti Georgii in Domo, nunc etiam Sanctæ Helenæ nuncupata, prædictæ Cathedrali Eccleſiæ contigua; quam ſcilicet, quum jam inde a primæva ſua antiquiſſima fundatione ſub protectione tunc exiſtentis Patriarchæ Aquilejeſis conſtitutam & receptam fuiſſe conſtet, Nos nunc, attenta hujuſmodi Patriarchatus ſuppreſſione & extinctione per Nos, ut præfertur, facta, ſub immediata Noſtra & Apoſtolicæ Sedis protectione ſuſcipimus, ac perpetuo conſtituimus; volentes nihilominus, ut temporalium bonorum atque redituum, quæ ad ipſam Eccleſiam ſive Cappellam pertinent, & pertinebunt in poſterum, omnimoda adminiſtratio, per dictæ Cathedralis Eccleſiæ Capitulum & Canonicos, abſque ulla Epiſcopi Veronenſis, ſeu alterius cujuſque Ordinarii, aut Metropolitani ingerentia, libe-

Digitized by Google

re geratur & exerceatur. II. Eccleſia Sancti Pauli Vetuli nuncupati juxta ripam Atheſis. III Eccleſia S. Baſili in Diſtrictu præfatæ Parochiæ S. Clementis. IV. Eccl. Sancti Fauſtini de Monte Draconis: In quibus quatuor Eccleſiis adſunt quædam Beneficia ſimplicia, ad collationem ſeu inſtitutionem ejuſdem Capituli pro tempore providenda. V. Eccleſia ſeu Hoſpitale S. Mariæ Novellæ nuncupatæ, prope Canonicam. VI. Eccleſia, ſeu Hoſpitale Sancti Joannis in Sacro nuncupat. ſub prædicta Parochia S. Pauli in Campo Martio. VII. Eccleſia ſeu Hoſpitale S. Jacobi de Gallæcia nuncupati, ſub eadem Parochia S. Pauli: Quæ quidem tria Hoſpitalia a Laicis reguntur & adminiſtrantur: prædicto autem S. Joannis in Sacco dumtaxat, quatuor præſident Commiſſarii, a pro tempore exiſtente Marchione Familiæ illorum de Malaſpina Fundatorum deputati, videlicet unus ex Canonicis præfatæ Cathedralis Eccleſiæ, ac tres Regularium Conventuum Superiores. VIII. Eccleſia ſeu Oratorium ſub titulo S. Rochi, vel S. Alexandri, ſub Parochia S. Joannis de Quintiano. Hæc autem Eccleſia, ſeu Oratorium, alias, ut accepimus, a præfatis Capitulo & Canonicis conceſſa fuit Communi Civitatis Veronenſis; quod quidem Commune ad Beneficium ſimplex in ea erectum, quoties illud vacare contingit, unum Clericum ſeu Presbyterum præſentat Capitulo, a quo idem per ſuas Bullas inſtituitur, & de eo providetur. IX. Eccleſia ſeu Oratorium, Sepulchrum S. Rochetti in Monte nuncupatum, quod ſimplex eſt Eremitorium nullo Eccleſiaſtico Beneficio decoratum. X. Denique Eccleſia ſeu Oratorium S. Valentini prope dictam Parochialem Eccleſiam de Quintiano, in quo nullum pariter Eccleſiaſticum Beneficium erectum reperitur, ſed a pio Laicorum ſodalitio Divina Officia in eo perſolvuntur.

Has omnes tam curatas, quam non curatas Eccleſias viſitare poteſt Capitulum per Deputat. ſalvis tamen juribus Epiſc. viſitat.

§. 23. Has omnes Eccleſias, tam Parochiales, quam non Parochiales, Cappellas, Oratoria, ſeu Eremitoria, quas, & quæ hactenus propriis invocationibus atque denominationibus expreſſimus, & non alias, ſeu alia poterit Capitulum per Viſitatores a ſe deputatos, qui tamen prius ab Epiſcopo pro tempore approbati ſint, viſitandas curare, non ita tamen, ut vetitum ſit Epiſcopo, illa, quantumvis Capitulo, ut præfertur, ſubjectas atque ſubjecta, ſeorſum viſitare, tam per ſe ipſum, quam, ſi ipſe impeditus fuerit, per alios Viſitatores a ſe deputatos, ſervata videlicet in omnibus præfati Tridentini Concilii ſanctione *in Cap. 3. Seſſ.* 24. *de Refor.* prout etiam alias definitum fuit a Congregatione Cardinalium ejuſdem Concilii Interpretum, in cauſa *Veronen. propoſita & deciſa die 24. Aprilis anni* 1595. Id quod potiſſimum obtinere & ſervari debebit in viſitatione eorum omnium, quæ animarum curam, ejuſque exercitium, & Sacramentorum adminiſtrationem concernunt; circa quæ, ſi aliqua forte in decretis, ordinationibus, & mandatis diſcrepantia occurrat, volumus, ſtatuimus, & declaramus, potiora ſemper haberi ea, quæ Epiſcopus decreverit, juſſerit, atque præſcripſerit: juxta ea, quæ Nos ipſi alias decrevimus in Noſtra Conſtitutione, quæ incipit: *Firmandis*, Data VIII. Idus Novembris 1744. & impreſſa in Bullatii Noſtri Tom. I. num. 109.

Confeſſarii & Vicarii in hujuſmodi Eccl. quomodo aſſumendi, quom. itidem & Concion.

§. 24. Confeſſarii, & Parochorum adjutores in exercitio curæ animarum, per Capitulum aſſumpti, aut aſſumendi pro dictarum Eccleſiarum Parochialium eidem Capitulo ſubjectarum ſervitio, ab Epiſcopo antea examinandi & approbandi erunt. Neque vero cuiquam licebit in præfatis, ſive Parochialibus, ſive non Parochialibus Eccleſiis, Verbum Dei prædicare, niſi prius, & mandatum a Capitulo habuerit, & Benedictionem ab Epiſcopo petierit atque obtinuerit.

Jura & Auctoritas Epiſc. & Capituli in Mon. Monial. adnexum Paroch. S. Mich. in Campo.

§. 25. Quod autem pertinet ad Monaſterium Monialium, quod, uti ſuperius innuimus, adnexum eſt præfatæ Eccleſiæ Parochiali S. Michaelis in Campo nuncupati, eidem Capitulo Veronenſi ſubjectum; poterunt quidem Monaſterium hujuſmodi, ejuſque Moniales, ab Archipresbytero & Capitulo viſitari; ſervata tamen, quoad modum, & tempus viſitationis, & quoad Viſitatorum numerum, forma præſcripta per fel. record. Prædeceſſorem Noſtrum Alexandrum Papam VII. in ſua Conſtitutione, quæ incipit; *Felici*, impreſſa, *in Bullar. nov. Tom. 6. inter Conſtitutiones ejuſdem Pontificis num.* 153., qua ſcilicet opportunas leges, in viſitationibus Monaſteriorum Monialium Regularibus ſubjectarum ſervandas, præſcri-

Digitized by Google

ſcripſit. Sed non ideo interdictum erit Epiſcopo, quo minus & ipſe ſeorſim idem Monaſterium ejuſque Moniales viſitet, prout in dicta Alexandri Prædeceſſoris Conſtitutione decretum legitur; & omnem aliam juriſdictionem in hujuſmodi Monaſterium atque Moniales libere exerceat, quæcumque, in vim Decretorum Concilii Tridentini, nec non totiſſimæ Conſtitutionis piæ memor. Prædeceſſoris pariter Noſtri Gregorii Papæ XV., cujus initium eſt *Inſcrutabili*, aliarumque Apoſtolicarum Conſtitutionum, Epiſcopo Diœceſano competit in Monaſteria Monialium, etiam Regularibus & Exemptis ſubjectarum. Quocirca nemini licebit munus Confeſſarii Ordinarii, aut Extraordinarii earumdem Monialium aſſumere & exercere, quamvis ad id a Capitulo deputatus ſit, niſi antea ab eodem Epiſcopo pro Monialibus ſpecialiter approbatus fuerit. Licentiæ quoque ingrediendi Monaſterium, aut alloquendi prædictas Moniales, nemini ſuffragabuntur, niſi eædem non ſolum ab Archipresbytero, ſed etiam ab Epiſcopo fuerint impetratæ.

Capitul. nequit facult. concedere quæſtuandi extra memorat. Eccleſias.

§ 16. Quæſtuandi licentiam & facultatem, extra ſuperius recenſitas Eccleſias ſibi ſubjectas, non poterit Capitulum cuiquam concedere.

Nec caſus ſibi reſervare, aut a reſervatis caſibus vel cenſuris quibuſcumque, etiam per alios, abſolvere; multoque minus in diſpenſ. ſe immiſcere.

§. 17. Idem abſolutiones a caſibus & cenſuris quibuslibet ſibi neutiquam reſervare poterit; minuſque abſolvere per ſe vel per alios a caſibus & cenſuris, quorum & quarum abſolutionem & relaxationem Epiſcopus ſibi reſervaverit, aut in poſterum reſervare voluerit; ac multo etiam minus a cenſuris Papalibus, etiam in iis caſibus, in quibus conceſſum eſt Epiſcopis ab earum vinculo pœnitentes abſolvere. Denique nec vota relaxare, nec in diſpenſationibus concedendis aut exequendis ullatenus ſe valeat immiſcere.

Indultum tamen concedere liceat veſcendi cibis vetitis, ſed Eccl. tantummodo.

§. 18. Liceat ſolummodo præfatis Archipresbytero, & Capitulo licentias veſcendi cibis ab Eccleſia vetitis, in Quadrageſima, aliiſque diebus eſurialibus, concedere perſonis Eccleſiaſticis dictarum Eccleſiarum ſibi ſubjectarum ſervitio addictis, accedente tamen conſilio utriuſque medici, & ſervata lege jejunii, diebus illis, quibus id ab Eccleſia præcipitur: at nunquam ipſis licebit hujuſmodi facultatem ſive Indultum concedere Laicis quibuſcumque; cum quibus nimirum ſolus Epiſcopus poterit diſpenſare.

Matrimon. cauſæ & diſpenſationes, quomodo a ſolo Ep. cognoſc. conced. & reſpective exequendæ.

§. 19. Cauſæ Matrimoniales, quas inter Perſonas ſub Parochiis dictarum Eccleſiarum Capitulo ſubjectarum degentes oriri & agitari contingat, ad Epiſcopi judicium, excluſis quibuslibet aliis, pertinebunt. Quod ſi, earum occaſione, opus erit inhibitionem aliquam ad hujuſmodi Eccleſiarum Parochos dirigere, hæc quidem in Officio, ſeu Cancellaria Epiſcopali efformanda erit, mox ad Capitulum tranſmittenda, cujus Deputati eamdem, nulla interpoſita mora aut exceptione, ſubſcribere tenebuntur; idque in prima tantummodo inhibitione in ſingulis cauſis expedienda ſervabitur; nam quoad cæteros ſubſequentes actus, Epiſcopus libere procedet, ſuaque omnimoda auctoritate fruetur. Ita pariter ſolius Epiſcopi erit diſpenſare ſuper denunciationibus, quæ ante Matrimonii celebrationem fieri debent; ſicut etiam licentias ad Matrimonium contrahendum impertiri: diſpenſationes Matrimoniales ab Apoſtolica Sede conceſſas executioni mandare; ac demum in omnibus rebus, quæ Matrimonia quomodolibet concernunt, ea omnia præſtare & facere, quæ ad Epiſcopalem & Ordinariam juriſdictionem pertinere dignoſcuntur.

Crimin. cauſæ, Paroch. aliorumque in recenſitis Eccl. Sacram. miniſtr. quo cognoſcend.

§. 30. Criminales Cauſæ contra prædictos Parochos, & quoſcumque alios in recenſitis ſuperius Eccleſiis Capitulo ſubjectis Sacramenta adminiſtrantes, illæ videlicet, in quibus, legitimo efformato Proceſſu, ſervataque Judicii forma legibus præſcripta, extra viſitationem procedendum erit, ſi quidem reorum crimina ipſam animarum curam, & Sacramentorum adminiſtrationem concernant, cumulativæ juriſdictionis erunt, tam ſcilicet Epiſcopi, quam Capituli, ita ut inter eos ſit locus præventioni; at ubi delicta nec ad animarum curam nec ad Sacramentorum adminiſtrationem pertineant, ad privativam Capituli cognitionem ſpectabuat.

A quo iſtipitu-

§. 31. Ad ſolum pariter Capitulum ſpectare debebunt Cauſæ Criminales extra Viſitationem agitandæ contra Cappellanos & Manſionarios præfatis Eccleſiis Capitu-

dem Chriminales Cauſæ Capellan. & Manſionarior. in præfatis Eccl. inſervient.

pitulo ſubjectis inſervientes ; ſi tamen Cappellaniam vel Manſionariam ex collatione Capituli obtinuerint ; & quatenus delictum verſetur circa miniſterium illius Officii , aut Beneficii , quod ab ipſo Capitulo recognoſcent . Verum ſi quis ex hujuſmodi Parochis, Cappellanis, aut Manſionariis a Capitulo proviſis , alterum forte Beneficium, aut Officium Eccleſiaſticum ab Epiſcopo ſibi collatum eodem tempore obtineat, & quidem in hujus miniſtro & ſervitio aliquo modo deliquiſſe arguatur , quoad hoc dumtaxat , a ſolo Epiſcopo corripiendus & puniendus erit .

Quid ſi aliquis duo Ben. alterum ab Epiſc. alterum a Capitulo obtineat.

§. 32. Si quis autem ex his , qui duo hujuſmodi Beneficia aut Officia obtineant , alterum ab Epiſcopo, & alterum a Capitulo ſibi collatum , alicujus delicti reus fiat , quod ipſorum Beneficiorum ſervitium & miniſterium minime reſpiciat , integrum erit Epiſcopo æque, ac Capitulo , contra ipſum procedere , eritque inter eos proventioni locus .

Quidve inſuper ſi is delinqu. in re neutrum Beneficium reſpiciente,

Sub nomine Cappellani ſeu Manſionarii quinam quoad rem præſentem comprehendant.

§. 33. Sub appellatione tamen Cappellanorum, ſeu Manſionariorum , ac generaliter ſub præmiſſorum Decretorum cenſura , nequaquam comprehenſos eſſe, aut cenſeri volumus Presbyteros illos, qui de licentia aut mandato Capituli , in aliqua ex prædictis Eccleſiis eidem Capitulo ſubjectis Miſſas celebrant , ſeu aliter in Divinis miniſtrant , ſed tamen nullum Titulum Beneficiale ab ipſo Capitulo obtinent : Hos enim ſolius Epiſcopi judicio & correctori ſubjicere volumus & mandamus .

Cauſæ privativo judicio Capituli reſervatæ, quomodo per illius negligentiam devolvant. ad Epiſc.

§. 34. Prætererea decernimus & declaramus , in omnibus ſupradictis caſibus , in quibus tributum fuit Capitulo privativum jus procedendi criminaliter contra Parochos, Cappellanos, & Manſionarios Eccleſiarum ipſi ſubjectarum , qui tamen de hujuſmodi Beneficiis ab eodem Capitulo proviſi fuerint , ſi quando præfati Archipresbyter & Capitulum negligentes ſe præbeant in procedendo adverſus delinquentes , tunc , & pro ea vice dumtaxat , totam juriſdictionem ad Epiſcopum devolvi, ac devolutam cenſeri debere, quatenus tamen Epiſcopus antea ter monuerit , & interpellaverit Archipresbyterum , præfigendo illi ſingulis vicibus quatuor dierum ſpatium.

Capitulo recenſita privilegia ad præſcriptam formam redacta ex integro conced.

§. 35. His itaque privilegiis , & prærogativis hactenus recenſitis , & non aliis , præfatum Capitulum Veronenſe, ſub ordinaria univerſali juriſdictione Epiſcopi Veronenſis pro tempore exiſtentis, in poſterum frui & gaudere debebit . Nos enim præmiſſa omnia & ſingula , prout ſuperius expreſſa ſunt , eiſdem Capitulo, Archipresbytero, Dignitatibus , & Canonicis , præſentium tenore , ac dictis , motu, ſcientia , & poteſtatis plenitudine , ex nunc , & ex integro , perpetuis futuris temporibus valitura , concedimus & elargimur .

Abbatis & Mon. Monaſt. S. Mariæ in Organis jura in Parochias , Parochos cæteroſque Clericos inſervientes intra ſuos limites redact. recenſent.

§. 36. Denique quod ſpectat ad privilegia , & prærogativas , quibus præfatum Monaſterium Sanctæ Mariæ *in Organis* nuncupatæ , ejuſque pro tempore exiſtentes Abbates & Monachi, nec non Eccleſiæ ab eodem Monaſterio , ſeu a Congregatione Montis Oliveti dependentes, tam Parochiales, quam non Parochiales, in dicta Veronenſi Civitate , aut in illius ſuburbiis , ſeu prope illam exiſtentes , in poſterum ſimiliter vigore præſentis conceſſionis, & non aliter, frui & gaudere debebunt ; Volumus, ſtatuimus , decernimus, & declaramus , hujuſmodi Abbates, & Monachos in dicto Monaſterio ejuſque dependentiis pro tempore exiſtentes, eorumque Conventum, nullam activam juriſdictionem ordinariam, ſeu quaſi Epiſcopalem , ſibi præſumere , aut exercere poſſe in Clerum quarumvis Eccleſiarum hujuſmodi, ſeu in Populum præfatis Paroch. ſubjectum, multoque minus ſpeciem aliquam Territorii ſeparati ſibi arrogare, ſed tantummodo ipſis Abbati, & Monachis , eorumque Eccleſiis, competere debere ſimplicem paſſivam exemptionem, ad formam & terminos Privilegiorum , quæ generaliter prædicto Ordini , eorumque Congregationi Montis Oliveti , ab Apoſtolica Sede conceſſa reperiuntur. Quocirca Abbas & Monachi præfati pacificam, ut antea, poſſeſſionem retinebunt dictarum Eccleſiarum tam Parochialium, quam non Parochialium eorum Monaſterio ſeu Congregationi prædictæ unitarum ; ac proinde , quod attinet ad Parochiales Eccleſias, ſalvo, ac præſervato favore Epiſcopi , jure deputandi in ipſis Œconomos , quoties & quouſque eaſdem Rectore deſtitutas manere con-

contingat, integrum erit Abbati & Conventui præfati Monaſterii, futuros hujuſmodi Eccleſiarum Rectores eidem Epiſcopo præſentare, ut, prævio conſueto examine, ad curam animarum in eis exercendam, ſive perpetuo, ſive amovibiliter, pro diverſa Parochialium conditione, ab eo approbentur; ac præterea eiſdem licebit omnes prædictas Eccleſias, & Clericos earum ſervitiis addictos, viſitare, prout fieri conſuevit ab aliis Prælatis Regularibus, & Exemptis, non habentibus Territorium ſeparatum: ſed tamen integra ſemper, ac prorſus illæſa manere debebit ejuſdem Epiſcopi juriſdictio pro omnibus & ſingulis caſibus, in quibus alii Epiſcopi locorum Diœceſani eam exercere poſſunt in Regulares, quantumvis exemptos, eorumque Eccleſias, præſertim circa ea, quæ animarum curam, & Sacramentorum adminiſtrationem concernunt, juxta decreta præfati Tridentini Concilii, & ad formam memoratæ Conſtitutionis Noſtræ, quæ incipit *Firmandi*, aliarumque a Prædeceſſoribus Noſtris Romanis Pontificibus editarum, & non aliter, nec alio modo.

§. 37. Præſentes quoque litteras ſemper & perpetuo firmas & validas exiſtere & fore, omniaque & ſingula in eis contenta, poſt obitum tamen prædicti Danielis Cardinalis Patriarchæ, & Archiepiſcopi, ſuum plenum effectum, & omnimodam executionem ſortiri & obtinere, ac deinceps ab omnibus, ad quos ſpectat & ſpectabit quomodolibet in futurum, perpetuo & inviolabiliter obſervari debere, nec ullo unquam tempore, etiam ex eo, quod quilibet in præmiſſis jus vel intereſſe habentes, ſeu habere, quomodolibet prætendentes, etiam ſpecifica & individua mentione digni, ad ea vocati, & auditi non fuerint, ſeu ex alia qualibet privilegiata cauſa, de ſubreptionis vel obreptionis, aut nullitatis vitio, ſeu intentionis noſtræ, vel quopiam alio defectu notari, vel impugnari; aut alias infringi, vel quomodolibet retractari, ſuſpendi, reſtringi, limitari, vel eis in aliquo derogari ullatenus unquam poſſe: Eaſque ſub quibuſvis contrariis Conſtitutionibus, revocationibus, ſuſpenſionibus, limitationibus, & declarationibus, quomodolibet, & quibuſvis de cauſis etiam pro tempore factis, & faciendis, minime comprehendi, ſed illis ſemper exceptas eſſe & cenſeri. Sicque in præmiſſis per quoſcumque Judices Ordinarios, vel Delegatos, quavis authoritate & poteſtate fungentes, etiam Cauſarum Palatii Apoſtolici Auditores, ac S. Romanæ Eccleſiæ Cardinales, etiam de latere Legatos, Vice-Legatos, dictæque Sedis Nuncios, ſublata eis, & eorum cuilibet, quavis aliter judicandi & interpretandi facultate & authoritate, judicari & definiri debere, ac irritum & inane, ſi ſecus ſuper his a quoquam quavis authoritate ſcienter vel ignoranter contigerit attentari, decernimus.

Clauſulæ & Decreta ad præmiſſorum firmitat.

§. 38. Quocirca Venerabilibus Fratribus Noſtris Epiſc. Vicentino & Brixienſi Succeſſoribus pro tempore futuris, per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus ipſi vel unus eorum, per ſe, vel alium, ſeu alios, ipſas præſentes litteras, in eis contenta quæcumque, ſtatim ac tamen illarum effectui locus factus fuerit, ubi & quando opus fuerit, ac quoties pro parte ſive Epiſcopi, ſive Capituli Veronenſis aut Abbatis & Monachorum præfati Monaſterii Sanctæ Mariæ in Organis nuncupatæ, ſeu aliorum, quorum favorem eædem præſentes concernunt, aut alicujus eorum fuerit requiſiti, ſolemniter publicantes, eiſque in præmiſſis efficacis defenſionis præſidio aſſiſtentes, faciant authoritate Noſtra eaſdem præſentes, & in eis contenta hujuſmodi, ab omnibus, ad quos ſpectat, & pro tempore ſpectabit, inviolabiliter obſervari; & Epiſcopum, ac Capitulum & Canonicos, necnon Abbatem & Monachos præfatos, aliaſque Eccleſias & loca hujuſmodi, cæteroſque omnes, quos eædem preſentes quomodolibet concernent, & concernent in futurum, illis omnibus & ſingulis pacifice frui & gaudere; non permittentes eos, vel ex ipſis quempiam deſuper per quoſcumque quomodolibet indebite moleſtari, perturbari, vel inquietari: Contradictores quoſlibet, & rebelles, cujuſcumque ſtatus, gradus, ordinis, dignitatis, vel præeminentiæ fuerint, per ſententias, cenſuras, & pœnas Eccleſiaſticas, aliaque opportuna juris & facti remedia, appellatione poſtpoſita, compeſcendo; ac legitimis ſuper his habendis, ſervatis proceſſibus, ſententias, cenſuras, &

Exequutores cum opportun. facultat.

pœ-

Digitized by Google

pœnas ipſas, etiam iteratis vicibus aggravando, invocato etiam ad hoc, ſi opus fuerit, auxilio brachii ſæcularis.

Derogat. contrariis. §. 39. Non obſtantibus, quatenus opus ſit, Noſtra, & Cancellariæ Apoſtolicæ regula de Jure quæſito non tollendo, necnon Bonifacii PP. VIII. qua cavetur, ne quis extra ſuam Civitatem vel Diœceſim ad judicium evocetur, ſeu ne Judices a Sede Apoſtolica deputati extra Civitatem vel Diœceſim, in quibus deputati fuerint, contra quoſcumque procedere, aut alii, vel aliis vices ſuas committere audeant, vel præſumant, & in Concilio Generali edita de duabus dietis, dummodo ultra tres dietas aliquis authoritate præſentium ad Judicium non trahatur, aliiſque Apoſtolicis aliorum quorumcumque Romanorum Pontificum Prædeceſſorum Noſtrorum Conſtitutionibus & ordinationibus, necnon primodicti Capituli, ac præfati Monaſterii, & Ordinis, etiam juramento, confirmatione Apoſtolica, vel quavis firmitate alia roboratis, ſtatutis, & conſuetudinibus, Privilegiis quoque, indultis, & Literis Apoſtolicis, quibuſvis Eccleſiis, etiam Patriarchalibus & Metropolitanis, perſonis, & locis, per quoſcumque Romanos Pontifices Prædeceſſores Noſtros, & Sedem prædictam, vel alios quoſcumque, etiam qualibet authoritate & poteſtate fulgentes, ſub quibuſcumque tenoribus & formis, ac cum quibuſvis etiam derogatoriarum derogatoriis, aliiſque efficacioribus & inſolitis clauſulis, necnon irritantibus & aliis decretis in genere vel in ſpecie, etiam motu, ſcientia, & poteſtatis plenitudine ſimilibus, etiam iteratis vicibus conceſſis, confirmatis & innovatis: Quibus omnibus & ſingulis, etiam ſi de illis, eorumque totis tenoribus, ſpecialis, ſpecifica, expreſſa, & individua, non autem per clauſulas geneerales idem importantes, mentio, ſeu quævis alia expreſſio habenda, aut aliqua alia exquiſita forma ad hoc ſervanda eſſet; tenores hujuſmodi, ac ſi de verbo ad verbum, nihil penitus omiſſo, & forma in illis tradita obſervata, inſerti forent, præſentibus pro ſufficienter expreſſis & inſertis habentes; illis alias in ſuo robore permanſuris, ad effectum validitatis & perpetuæ firmitatis præmiſſorum omnium & ſinngulorum, hac vice dumtaxat, harum ſerie, ſpecialiter & expreſſe derogamus; aliiſque omnibus & ſingulis contrariis quibuſcumque, aut ſi aliquibus communiter aut diviſim ab eadem ſit Sede indultum, quod interdici, ſuſpendi, vel excommunicari non poſſint, niſi per litteras Apoſtolicas facientes plenam, & expreſſam, ac de verbo ad verbum de indulto hujuſmodi mentionem.

Tranſump. fides. §. 40. Volumus autem quod earumdem præſentium tranſumptis etiam impreſſis, manu Notarii publici ſubſcriptis, & ſigillo alicujus perſonæ in Eccleſiaſtica Dignitate conſtitutæ munitis, eadem prorſus fides in judicio & extra illud adhibeatur, quæ eiſdem præſentibus adhiberetur, ſi originaliter exhibitę forent vel oſtenſæ.

Sanctis pœnalis. §. 41. Nulli ergo omnino hominum liceat, paginam hanc Noſtrę avocationis, ſuppreſsionis, & extinctionis, ſilentii impoſitionis, revocationis, caſſationis, & abolitionis, voluntatum, ſtatutorum, declarationum, conceſsionum, Indultorum, decretorum, commiſsionum. & derogationum infringere, vel ei auſu temerario contraire: ſi quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum ejus, ſe noverit incurſurum.

Dat. 17. Maj. 1756. Pont. 16. Datum Romæ apud S. Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ 1756 XVI. Kalendas Junii, Pontificatus Noſtri anno ſextodecimo.

J. Card. Pro Datarius.

D. Card. Paſſioneus.

VISA.
De Curia J. C. Boſchi.

L. Eugenius.

Loco ✠ Plumbi.
Regiſtrata in Secretaria Brevium.

UTI

Digitized by Google

U T I N E N S I

Metropolitanæ Eccleſiæ Miſſa de Spiritu Sancto cum certis Collecta & Orationibus celebranda conceditur in die depoſitionis, ſeu commemorationis Beati Bertrandi Aquilejenſis Patriarchæ.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Ad perpetuam rei memoriam.

NON eſt equidem, quod Nos in hoc ipſo potiſſimum Apoſtolicæ omnium Eccleſiarum ſollicitudinis & procurationis graviſſimo miniſterio, imbecillitati Noſtræ a Supremo Paſtorum Principe Ieſu Christo, cujus vices in terris plane immerentes gerimus, impoſito rite ſancteque obeundo fere defeſſos, magis reficere & recreare videatur, quam cum opportunæ ſeſe Nobis offerunt occaſiones, per quas Pontificiæ auctoritatis, benignitatiſque partes adhiberi a Nobis petitur in promovendo ampliandoque eorum Chriſti fidelium cultu, quos in Domino confidimus in caritate Dei conjunctos ex hac vita migraſſe, & in æterna Beatorum ſtatione in Cœlis poſitos gaudere; cum per totum fere vitæ Noſtræ ſpatium, quoad Nobis integrum fuit, non omiſerimus immenſos labores impendere, ut præclara Venerabilium Servorum Dei, Beatorum, & Sanctorum geſta tot editis voluminibus illuſtraremus.

Proœm. A ſtudio amplilandi Sanct cultum.

§. 1. Quoniam autem in Metropolitana Eccleſia Utinenſi, ſicut Dilectus Filius Noſter Daniel Tituli Sanctæ Mariæ Supra Minervam Presbyter S. R. E. Cardinalis Patriarcha Delphinus Archiepiſcopus Utinenſis nuper Nobis humiliter expoſuit, Corpus ſive Oſſa Beati Bertrandi, dum in humanis ageret, Patriarchæ Aquilejenſis viam univerſæ carnis anno MCCCL. ingreſſi reperiuntur, cui, quemadmodum pariter expoſuit, publicus cultus impendi cœptus ex eo Tranſitus ſui tempore, ad hanc uſque diem exhiberi pergit, pro quo ſane Cultu comprobando neceſſaria quoque documenta ad Nos tranſmittenda curavit, atque inſimul retulit, in die nimirum defunctionis ejuſdem Beati Bertrandi ſolemnem Miſſam pro gratiarum actione in Omnipotentis Dei honorem cani, juxta providum ſapienſque conſilium Venerabilis Servi Dei Cæſaris Cardinalis Baronii Eccleſiaſticorum Annalium Auctoris, de Sanctis quoque in Martyrologio Romano deſcriptis meritiſſimi, qui a fel. rec. Clemente P. VIII. Prædeceſſore noſtro oraculum acceperat. Præterea idem Daniel Cardinalis Patriarcha & Archiepiſcopus ſupplices preces obtulit, ut publicum hujuſmodi Cultum ampliare de Apoſtolica benignitate & auctoritate dignaremur.

Immemorialis præſtitus B. cultus.

§. 2. Nos igitur, qui laudatum Danielem Cardinalem Patriarcham & Archiepiſcopum, ob eximias generis animique dotes, ac Sacerdotales in regendis populis ſuæ Paſtorali curæ commiſſis virtutes, plurimi facimus, magnoque in honore habemus, piis votis porrectiſque precibus benigne obſecundare cupientes, poſtquam omnia & ſingula ad hujuſmodi graviſſimum negotium ſpectantia, maturæ conſideratione expendimus, ac præſertim allata ſuper publico exhibito Cultu documenta, & quidquid de eodem Beato Bertrando illius temporis Auctores gravis notæ ſcriptis ſuis conſignarunt, in hanc ſententiam devenimus, atque Apoſtolica auctoritate tenore præſentium ſtatuimus, ut in die quidem, in qua annua in memorata Eccleſia Metropolitana Utinenſi ſæpedicti Beati Bertrandi Corpus ſive Oſſa repoſita ſent, celebratio ſolemnis Miſſæ cum Cantu pro gratiarum actione in Omnipotentis Dei honorem in ſingulos annos peragatur. Hujuſmodi vero Miſſa ſit illa, quæ de Spiritu Sancto in Miſſali Romano habetur; atque in ipſa addantur Orationes, ſive Collectæ, ut infra, nimirum, poſt primam quidem Orationem, ſive Collectam de Spiritu Sancto, ſub unica Concluſione dicatur; *Deus, qui Beatum Bertrandum pro Eccleſiæ ſuæ juribus ad mor-*

Ad preces Eminent. Car. Pat. & Arch. conceditur ut in die commemor B. Bertr. celebret. Miſſa de Spiritu Sancto cum inſcriptis orationibus

tem uſque certantem invicta paſtorali fortitudine roboraſti, præſta fidelibus tuis, ut ad pietatis & religionis conſtantiam ejuſdem informentur exemplis. Per Dominum &c. Poſt alteram vero, ſive Secreta: *Sacra dona, quæ Tibi, Domine, reverenter offerimus in commemorationem Beati Bertrandi, Eccleſiæ tuæ libertatem tueantur & pacem, & ſanctificationis noſtræ incrementa promoveant. Per Dominum &c.* Poſt tertiam demum ſive Poſtcommunio: *Præſta, quæſumus, Omnipotens Deus, ut in honorem Beati Bertrandi celebrata myſteria, ejus virtutum imitatores, & tua propitiatione nos dignos efficiant. Per Dominum &c.*

Conſuetæ clauſulæ & decreta in præmiſſorum firmit. §. 3. Decernentes præſentes litteras, & in eis contenta quæcumque, ſemper firma, valida, & efficacia exiſtere & fore, ſuoſque plenarios & integros effectus ſortiri & obtinere, & illis, ad quos ſpectat, & pro tempore quandocumque ſpectabit, in omnibus & per omnia pleniſſime ſuffragari; ſicque & non aliter in præmiſſis per quoſcumque Judices Ordinarios & Delegatos, etiam Cauſarum Palatii Apoſtolici Auditores, & S. R. E. Cardinales, & eorumdem Cardinalium Congregationes, & quoſvis alios quacumque præeminentia & poteſtate fungentes & functuros, judicari & definiri debere, ac irritum & inane quidquid ſecus ſuper his a quocumque quavis auctoritate ſcienter vel ignoranter contigerit attentari. Non obſtantibus Conſtitutionibus & Ordinationibus Apoſtolicis, cæteriſque contrariis quibuſcumque.

Tranſumpt. fides. §. 4. Volumus autem, ut earumdem præſentium Litterarum tranſumptis, ſeu exemplis, etiam impreſſis, manu alicujus Notarii publici ſubſcriptis, & ſigillo Perſonæ in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutæ munitis eadem prorſus fides adhibeatur, quæ ipſis præſentibus adhiberetur, ſi forent exhibitæ vel oſtenſæ.

Dat. 18. Junii 1756. Pont. 16. Datum in Arce Gandulphi Albanen. Diœceſis ſub Annulo Piſcatoris die XVIII. Junii MDCCLVI. Pontificatus Noſtri Anno Decimoſexto.

Cajetanus Amatus.

PRIVILEGIA MONASTRII

Monialium B. Mariæ Virginis, Ordinis S. Benedicti prope & extra muros Civitatis Aquilejenſis, opportuna locorum ſubjectorum diſcretione, ac definitione juriſdictionis Delegati Apoſtolici appoſita, confirmantur.

BENEDICTUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI.

Dilectis in Chriſto Filiabus, Abbatiſſæ & Conventui Monaſterii Monialium Beatæ Mariæ Virginis, Ordinis Sancti Benedicti, prope & extra muros Civitatis Aquilejen. nullius Diœceſis, Salutem & Apoſtolicam Benedictionem.

Proœm. Privilegia non temere abrog. ſuis tam, limitibus cohibend. QUÆ ex Apoſtolica Prædeceſſorum Noſtrorum Romanorum Pontificum auctoritate & liberalitate Religioſis Domibus ac Perſonis conceſſa dudum fuerunt Privilegia & Indulta, ne propter varias labentium temporum & circumſtantium rerum viciſſitudines labefactari contingat, novo confirmationis munimine roborare, ſimulque eadem generalibus Eccleſiæ Legibus, & Canonicis inſtitutis, per opportunas voluntatis noſtræ declarationes congruenter attemperare, non recuſamus; prout ipſarum Domuum ac perſonarum religioſæ utilitati & quieti, ac Eccleſiaſticæ Diſciplinæ integritati ſalubriter expedire in Domino judicamus.

Monaſt. ejuſque perſo- §. 1. Sane exhibita Nobis nuper pro parte veſtra petitio continebat, quod quum alias nonnulli Romani Pontifices Prædeceſſores noſtri, antiquiſſimo Monaſterio

ſonæ, ac res quæcumque ampliſſimis privil. ditatæ.

ſterio veſtro, ejuſque Perſonis & rebus, ac poſſeſſionibus, Eccleſiis quoque, Cappellis, & locis ab eo dependentibus, quæ in aliquot eorumdem Prædeceſſorum litteris, propriis leguntur expreſſa vocabuſis, Apoſtolicæ Protectionis, aliaque complura privilegia & indulta conceſſiſſe dignoſcerentur; fel. record. Prædeceſſor pariter noſter Bonifacius Papa IX. per ſuas, ſub Dat. Romæ apud S. Petrum Kalend. Junii, Pontificatus ſui Anno XI. expeditas Litteras Apoſtolicas, idem Monaſterium veſtrum, cum membris ſuis, ejuſque Abbatiſſam & Conventum, ac ſingulares Perſonas in eo tunc degentes, & poſteras, earumque bona, & jura quæcumque, quæ tunc obtinebant, & in poſterum obtinerent, ab omni poteſtate, juriſdictione, dominio, ſervitute, & viſitatione Patriarchæ Aquilejenſis tunc exiſtentis, & pro tempore futuri, nec non Capituli Aquilejen. aliorumque Ordinariorum, & Judicum quorumcumque, Auctoritate Apoſtolica exemit, & perpetuo liberavit, ac ſub Beati Petri, & Sedis Apoſtolicæ, ac ſua protectione ſuſcepit, & exempta ac libera, exemptaſque ac liberas eſſe voluit, ſibique & Succeſſoribus ſuis Romanis Pontificibus, ac dictæ Sedi, immediare ſubeſſe; ita ut Patriarcha & Judices ſupradicti, ratione delicti, ſeu contractus, aut rei, de qua ageretur, ubicumque committeretur delictum, iniretur contractus, aut res ipſa conſiſteret, nullam in ipſas Abbatiſſam & Conventum, earumque Monaſterium, Perſonas, membra, Bona, aut jura prædicta, poſſent juriſdictionem, poteſtatem, dominium, aut viſitationem exercere, ſed dumtaxat coram dicti Sede, vel ejus delegatis, tenerentur de juſtitia reſpondere.

A Bonif. IX. ſingul. exemptionis priv. donantur, & ſub immediata Sedis Apoſtolicæ juriſdict. ſuſcipiuntur.

Clementis VII. litteræ, quib. hujuſmodi exemptioni ad tempus derogatur.

§. 3. Quodque ſubinde, poſt iteratas confirmationes, hujuſmodi exemptionis, ſuſceptionis, & ſubjectionis, ab aliis Romanis Pontificibus eidem Monaſterio veſtro, ejuſque Perſonis, membris, & Bonis elargitas, recol. mem. Prædeceſſor pariter noſter Clemens Papa VII., qui alias ad collapſam Regularis obſervantiæ Diſciplinam in eodem Monaſterio veſtro redintegrandam, illud, & illius Moniales, cum earum juribus, bonis, & pertinentiis univerſis, gubernio & regimini bo: me: tunc in humanis agentis Marini Tituli S. Vitalis S. R. E. Presbyteri Cardinalis, & Patriarchalis Aquilejenſis Eccleſiæ Præſulis, quamdiu Eccleſiæ hujuſmodi præeſſet, per ſpeciales ſuas in forma Brevis Litteras ſuppoſuerat, & ſubiecerat; poſtmodum, ad ſupplicationem tunc exiſtentium dicti Monaſterii Abbatiſſæ & Monialium, attento quod plures Romani Pontifices dictum Monaſterium, & illius Perſonas, Terras, & Bona, ab omni Juriſdictione pro tempore exiſtentis Patriarchæ Aquilejenſis, ejuſque Vicariorum & Officialium, exempta ac libera, ut præfertur, ſub ſua, ac dictæ Sedis Apoſtolicæ protectione perpetuo manere ipſique Sedi Apoſtolicæ immediate ſubeſſe voluerant; & ipſæ Abbatiſſa & Conventus in poſſeſſione, ſeu quaſi, exemptionis hujuſmodi, a quadringentis annis, vel circa, & tanto tempore, cujus initii hominum memoria non erant, jam tunc exiſtebant; aliiſque de cauſis tunc latius expreſſis; ac etiam conſideratione claræ mem. tunc in humanis agentis Ferdinandi Hungariæ & Bohemiæ Regis, & Comitis Goritiæ, ſub cujus temporali dominio Monaſterium prædictum exiſtebat, per alias poſteriores in ſimili forma Brevis litteras datas apud S. Petrum die 26 Novembris 1530. Pontificatus ſui anno VIII. præfatas ſuas anteriores litteras, & inde ſequuta quæcumque, revocando, caſſando, & annullando, ac pro nullis & infectis habendo, ac priſtinas exemptionem, ſuſceptionem, & ſubjectionem prædictas in ſuo robore ſubſiſtere, ac Monaſterio, Abbatiſſæ & Conventui, illorumque rebus, & bonis prædictis ſuffragari decernendo; nec non hujuſmodi exemptionis, & ſuſceptionis, ac ſubjectionis litteras, & Monaſterium prædictum, in priſtinum, & eum, in quo ante priorum litterarum hujuſmodi editionem erant, ſtatum reſtituendo, reponendo, & plenarie reintegrando; ac veterem renovando conſuetudinem, qua alii Romani Pontifices in more habuerunt alias Perſonas in Dignitate Eccleſiaſtica conſtitutas, ſecluſo Patriarcha Aquilejenſi, in Viſitatores, Correctores, & Reformatores Monaſterii prædicti, tamquam ſibi & Apoſtolicæ Sedi immediate ſubjecti, conſtituere, & deputare; earumdem Litterarum tenore, Abbati Monaſterii S. Georgii Majoris Venetiarum dicti Ordinis S. Benedicti tunc & pro tempore exiſtenti, do-

Ab eodem Pont. revocantur.

Ac in priſtinum ſtatum reſtitutis omnibus privileg. juriſdictio, correctio, & viſitat. Abbati Mon. S. Georgii Majoris Venet. demand.

nec per ipſum Clementem, ſeu Succeſſores ſuos, aliud ordinatum foret, commiſerit & mandaverit, ut ipſe, ejuſque Succeſſores Abbates, Monaſt. ipſum in capite, & in membris, in ſpiritualibus & temporalibus viſitarent, & prout opus eſſe perſpicerent, ad debitam Regularis Diſcipl. obſervantiam reducerent, & reformarent.

Pacifica, & ad hæc uſque tempora continuata privil. poſſeſſio.

§. 4. Ex quo tempore, ſicut eadem expoſitio veſtra ſubjungebat, tam Monaſterium ipſum, ejuſque Abbatiſſa, & Moniales pro tempore exiſtentes, quam etiam earum bona, ac res, & Perſonæ adipſum ſubjectæ Indultis & Privilegiis ſibi conceſſis uſque in præſentem diem pacifice frui non deſtiterunt, ſub protectione Sedis Apoſtolicæ, ac Romanorum Pontificum, etiam pro tempore exiſtentium, inter quos recol. mem. Prædeceſſor quoque noſter S. Pius Papa V. Datis Apoſtolicis Litteris apud S. Petrum Anno Incarnationis Dominicæ MDLXVI. Idibus Aprilis, Pontific. ſui anno primo, in ampliſſima confirmatione omnium Privilegiorum & Indultorum eidem Monaſterio, Abbatiſſæ, & Monialibus per Prædeceſſorea Pontifices, & Sedem Apoſtolicam eatenus conceſſorum, comprehenſa quoque voluit, ac ſpecifice exprimenda duxit, decretum, & declarationem jam inde ab anno 1503. per bo: mem: Angelum Leontinum, dum viveret, Epiſcopum Tyburtinum, Legatum Apoſtolicum cum poteſtate Legati a Latere olim in iſtis partibus degentem facta, per quæ, inter alia, omnia & ſingula Beneficia Eccl. cum cura, & ſine cura, in præfatis ejuſdem Mon. Privilegiis contenta, & deſcripta, ad vos & Conventum veſtrum, veſtramque Nationem, proviſionem, & omnimodam diſpoſitionem ſpectare & pertinere, ac de menſa veſtra eſſe, & fore, voſque, ſtantibus præmiſſis, de hujuſmodi Beneficiis ad veſtrum nutum & voluntatem diſponere potuiſſe, & in antea poſſe, ideoque collationes, proviſiones, & alias diſpoſitiones de iiſdem Beneficiis per vos factas, omniaque & ſingula inde ſequuta, pro canonice & legitime factis cenſeri debere; nec non eorumdem Beneficiorum Cappellanos, & Beneficiatos, iiſdem Privilegiis, gratiis, & favoribus, ad inſtar præfati Monaſterii veſtri pariformiter uti, frui, & gaudere poſſe, & debere, decreverat, & declaraverat; prout Nobis expoſitum fuit in indicatis ipſius Pii Prædeceſſoris Litteris latius contineri.

Iterum confirm. a S. Pio V.

Una cum Decreto an. 1503. Legati a latere liberam Beneficior. diſpoſit. Monaſt. & Monialibus adjudic.

Mon. rerum, ac perſonar. cura & gubern. hactenus demandata Perſon. in Dignit. Eccl. conſtituta.

§. 5. Ipſius autem Monaſterii Veſtri, ac illius perſonarum, & rerum, nec non Eccleſiarum, Locorum Piorum, aliorumque membrorum ab eo dependentium, a Diœceſani, & cujuſcumque alterius Ordinarii juriſdictione, & ſuperioritate, ita ut præfertur, exemptorum, ac Sedi Apoſtolicæ Immediate ſubjectorum, regimen, & gubernium, per diverſas perſonas Eccleſiaſticas a pro tempore exiſtentibus Romanis Pontificibus ſucceſſive delegatas geri & adminiſtrari conſuevit; eumque in finem, hujuſmodi perſonis delegatis, ſive per Litteras Apoſtolicas, ſive per organum Congregationis Venerabilium Fratrum Noſtrorum S. R. E. Cardinalium negotiis & conſultationibus Epiſcoporum, & Regularium præpoſitorum, ampliſſimæ facultates conceſſæ dignoſcuntur; videlicet tam Monaſterium ipſum, quam aliud quodvis Monaſterium, Eccleſiam, Hoſpitale, Confraternitatem, Locum Pium, Terram, Caſtrum, & aliud quodcumque membrum eidem Monaſterio ſubjectum, Abbatiſſas, Moniales, & aliam quamvis Perſonam in eis degentem, cujuſcumque ſtatus, gradus, & conditionis, tam in capite, quam in membris, viſitandi, corrigendi, & reformandi, abuſus tollendi, ac diſciplinam & obſervantiam regularem reſtituendi; nec non Rectores, Cappellanos, & Confeſſores, tam ordinarios, quam extraordinarios, pro ejuſdem Monaſterii, & Terrarum, Caſtrorum, Villarum, & Locorum illi ſubjectorum ſervitio, deputandi & conſtituendi, Puellas ad habitum, & ad Profeſſionem admittendi, illaſque ad hujuſmodi effectum examinandi, & approbandi, præterea quaſcumque Perſonas eidem Monaſterio ſubjectas, exceſſus ſeu delicti alicujus reas & culpabiles, repertas, certa ſervata methodo, corrigendi, puniendi, & caſtigandi, ac omnes & ſingulas tam civiles, quam criminales, & mixtas cauſas, ad ejuſdem Monaſterii forum & juriſdictionem ſpectantes, prout juris fuerit, illiuſque ordine ſervato, cognoſcendi, decidendi, & terminandi, aliaque

Ampliſſimæ hujuſmodi Delegato Apoſtol. tributæ facultates.

om-

Digitized by Google

omnia & ſingula ad Officium Vicarii, Viſitatoris, & Reformatoris ſpectantia & pertinentia, faciendi, & contra contumaces & inobedientes, illorumque conſultores & fautores, ad cenſuras, & pœnas Eccleſiaſticas, aliaque neceſſaria & opportuna juris & facti remedia procedendi; ſicuti in nonnullis hujuſmodi deputationum Litteris latius accepimus contineri; ac etiam Dilectus Filius modernus noſter, & Sedis Apoſtolicæ Delegatus, ad ipſius Monaſterii veſtri Regimen, ejuſque juriſdictionis adminiſtrationem iſtic conſtitutus, hujuſmodi facultates hactenus circa præmiſſa obtinuiſſe, & exercuiſſe dignoſcitur.

Cur iſthæc privil. tor. Pont. litteris firmata, iterum confirmari petatur.

§. 6. Cum autem, ſicut eadem petitio proſequebatur, poſtquam Nos, graviſſimis, juſtiſſimiſque de cauſis, Eccleſiam Patriarchalem Aquilejenſem dudum exiſtentem, ejuſque Patriarchalem dignitatem ipſamque Cathedram, & Sedem, penitus & omnino ſuppreſſimus & extinximus, duaſque Archiepiſcopales Eccleſias, Goritienſem videlicet, ac Utinenſem ereximus, & Goritienſi quidem Eccleſiæ unam partem antiquæ Diœceſis Aquilejenſis, in qua Civitas ipſa Aquilejenſis, in cujus diſtrictu primodictum Monaſterium veſtrum, cum aliquibus terris, locis & villis, nec non Eccleſiis eidem ſubjectis exiſtit, ſubjecimus & attribuimus; alteri vero, Utinenſi videlicet Eccleſiæ, reliquam ejuſdem antiquæ Diœceſis Aquilejenſis partem, in cujus ambitu ſitum eſt alterum Monaſterium veſtrum, prope muros Civitatis Forojulienſis extinctum, ad quod, ex antiqua conſuetudine, univerſa Conventus veſtri communitas, æſtivis menſibus ob aerem inſalubrem, qui eo tempore periculoſam reddit Aquilejenſis tractus ſtationem, ſingulis annis transferri ſolet; nec non cætera ejuſdem Monaſterii veſtri bona, & loca, ſeu terræ, villæ, & Eccleſiæ eidem ſubjectæ conſiſtunt, ſubjecimus pariter, & attribuimus; verendum eſſet, ne forte in hujuſmodi rerum immutatione, & novarum Diœceſum conſtitutione, ac reſpectiva earum terminatione, præjuditium aliquod ampliſſimæ exemptioni, cæteriſque juribus & privilegiis, quibus vos & Monaſterium veſtrum, cum ſuis membris, & bonis, ac perſonis in eo degentibus, & ab eo dependentibus, ſub immediata Sedis Apoſtolicæ ſubjectione, ut præfertur, hactenus uti, frui, & gaudere conſueviſtis, inferri, aut illatum cenſeri contingeret; ideoque pro parte veſtra Nobis fuerit humiliter ſupplicatum, quatenus præfatam Monaſterii veſtri, ejuſque membrorum exemptionem, aliaſque gratias, conceſſiones, & privilegia, a Prædeceſſoribus Noſtris Romanis Pontificibus vobis elargita, & longa, vel etiam antiquiſſima, & immemorabili poſſeſſione, ſeu quaſi, & plurium ſæculorum uſu, a vobis retenta, novo Apoſtolicæ confirmationis munimine roborare, & opportunæ declarationis præſidio amplius aſſerere & firmare dignaremur.

Petitioni annuit Pontifex, ampliſſimamque Monaſter. Perſonar. ac rerum exemptionem confirmat.

§. 7 Idcirco Nos, ad rem maturius atque conſultius peragendam, requiſitis primum, auditiſque Venerabilibus Fratribus Noſtris modernis Utinenſi, & Goritienſi Archiepiſcopis, ac omnibus tam per eos, quam per vos, & procuratores veſtros fuſe deductis, aliiſque ad rem pertinentibus diligenter expenſis & conſideratis, votis veſtris in præmiſſis annuere volentes, voſque, ac veſtras ſingulares perſonas a quibuſvis excommunicationis & interdicti, aliiſque &c. cenſentes; ex certa ſcientia, deque Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, præmiſſas Bonifacii & Clementis, aliorumque Prædeceſſorum prædictorum reſpective litteras, nec non dicti Monaſterii veſtri, illiuſque bonorum, villarum, caſtrorum, & locorum, ac Eccleſiarum in illis conſiſtentium, ſeu ab eodem Monaſterio alias dependentium, prout in præſentibus enumerantur, & ſunt, libertatem, & exemptionem, ac immediatam Sedi Apoſtolicæ ſubjectionem, ita ut tam primodictum Monaſterium veſtrum, quam alterum prope Civitatem Forojulienſem exiſtens, nec non Eccleſiæ, ac villæ, & caſtra, ac loca hujuſmodi, quarum, & quorum nomina inferius deſcribimus, voſque, & aliæ perſonæ, in illis nunc, & pro tempore degentes, a juriſdictione, dominio, ſuperioritate, & viſitatione Goritienſis, & Utinenſis Archiepiſcoporum pro tempore exiſtentium, ejuſque Vicariorum, & Officialium, ac utriuſque Eccleſiæ Capitulorum, prorſus & omnino, perpetuis futuris temporibus, exempta, immunia, ac libera, ac exemptæ, immunes, & liberæ, & ſub Noſtra, ac Succeſſorum Noſtrorum Romanorum Pon-

tiſ

Digitized by Google

tificum pro tempore exiſtentium, & Sedis Apoſtolicæ prædictæ immediata protectione, & ſubjectione ſuſcepta, & ſuſceptæ, ac vere & immediate ſubjecta, & ſubjectæ ſint, & eſſe cenſeantur, ac reſpective permaneant; harum ſerie perpetuo confirmamus & approbamus, illiſque novum, & inviolabile Apoſtolicæ firmitatis robur adjicimus.

Provideque recenſet, quæ tali exempt. fruantur.

§. 8. Quæ igitur ſub præſentium litterarum noſtrarum diſpoſitione comprehenſa, ac præfatæ exemptionis, ſuſceptionis, & ſubjectionis munere decorata eſſe, & perpetuo cenſeri volumus, propriis duximus exprimenda vocabulis, & ſunt quæ ſequuntur; videlicet a parte dominii in temporalibus Auſtriaci.

Loca in tempor. Auſtriaco Dominio Conſtitut.

I. Monaſterium veſtrum *Sanctæ Mariæ* nuncupatum prope muros Civitatis Aquilejenſis extructum *cum ſua Eccleſia*.

II. Item Villa *Monaſterii* nuncupata; & in hujuſmodi Villæ ambitu Eccleſia Parochialis ſub titulo *Annuntiationis B. Mariæ Virginis*.

III. Item Villa *Sancti Martini de Tertio* nuncupata, cum ſua Eccleſia Parochiali ſub titulo ejuſdem *Sancti Martini*.

IV. Item Villa *Tertli* nuncupata; & in hujus Villæ ambitu, Eccleſia *Sancti Blaſii* filialis prædictæ Eccleſiæ Sancti Martini.

V. Villa *de Ronchis*, & in ejus tractu Eccleſia *Sancti Joſeph* filialis ejuſdem Eccleſiæ Sancti Martini.

VI. Villa *de Moruzzis* nuncupata.

VII. Alia Villa *de Malberghetto* nuncupata.

VIII. Item Villa *de Cervignano* nuncupata, & in hujus Villæ ambitu Eccleſia Parochialis ſub titulo *Sancti Michaelis Archangeli*; nec non alia Eccleſia ſub titulo *Sancti Hieronymi*; ac inſuper *Oratorium publicum*, de Jure patronatus, ut aſſeritur, Familiæ de Breſſanis; non longe vero extra eamdem Villam, Eccleſia *Sancti Martini*.

Alia Veneto Dominio comprehenſa.

A parte vero temporalia Dominii Veneti.

I. Aliud *Monaſterium* veſtrum prope Mœnia Civitatis Forojulienſis, cum ſua Eccleſia ſub titulo *Sanctæ Claræ*.

II. Villa de *Fradizzolo* nuncupata, & in ejus ambitu Eccleſia ſub titulo *B. Mariæ Virginis de Saluto*; *& Sancti Oſvaldi*, quæ eſt filialis præfatæ Eccleſię Parochialis S. Michaelis Archangeli de Cervignano.

III. Villa *de Muſcoli* nuncupata, & in ea ſimiliter Eccleſia Sacramentalis *Sancti Zenonis*, quæ etiam filialis eſt ejuſdem Parochialis Eccleſiæ de Cervignano.

IV. Villa de *Preteolis* nuncupata & in ea Parochialis Eccleſia *Sancti Thomæ Apoſtoli*; extra vero eamdem Villam Eccleſia *Sancti Andreæ Apoſtoli*, filialis præfatæ Parochialis Eccleſiæ in dicta Villa exiſtentis.

V. Villa de *Sacilleto* nuncapata cum ſuo Caſtro; & quidem in dicta Villa, Eccleſia Sacramentalis *Sanctorum Apoſtolorum Potri & Pauli*, in Caſtro autem Eccleſia *Sancti Antonii*; quæ ambo filiales ſunt præfatæ Parochialis Eccleſiæ Sancti Thomæ de Preteolis.

VI. Villa de *Altaris* nuncupata, cum Eccleſia *Sancti Blaſii* Epiſcopi & Martyris, filiali ejuſdem Parochialis Eccleſiæ de Preteolis.

VII. Villa de *Morteſinis* nuncupata.

VIII. Villa de *Chiaſellis* nuncupata, & in ejus ambitu Eccleſia Parochialis *Sanctæ Mariæ Virginis*.

IX. Villa de *Zumpicchia* nuncupata; & in eadem Eccleſia Parochialis *Sanctorum Apoſtolorum Petri & Pauli*.

X. Villa de *Piantanico* nuncupata, & in ejus ambitu Eccleſia Sacramentalis *Sancti Cantiani* Martyris: prope eam veso Eccleſia *Sancti Antonii Abbatis* in Campo; quæ ſunt filiales prædictæ Parochialis Eccleſiæ de Zumpicchia.

Exemptivi, & delegati auctoritas diſtinct. explicat.

XI. Villa de *Bagliano* nuncupata; & in ipſa Villa Eccleſia Sacramentalis *Sancti Martini*, atque inſuper alia Eccleſia *Sanctæ Mariæ Magdalenæ* in Arce diruta ejuſdem Begliani; quæ pariter filiales ſunt præfatæ Parochialis Eccleſiæ de Zumpicchia.

§. 9 Ne

§. 9. Ne autem ob ſuperius enunciatas rerum immutationes, controverſiæ, & diſſidia, ſeu ambiguitates, & dubia, cum ſuper effectibus præfatæ exemptionis, vobis, Monaſterio veſtro, dictiſque locis, Eccleſiis, atque perſonis conceſſæ, tum & potiſſimum circa uſum juriſdictionis activæ, quam dilectus filius modernus & pro tempore exiſtens Noſter, & Apoſtolicæ Sedis Delegatus, qui nunc iſtic deputatus exiſtit, & futuris quoque temporibus, ad formam prædictarum litterarum, noſtrarumque præſertim ſuper ſuppreſſione dicti Patriarchatus Aquilejenſis Anno Incarnationis Dominicæ 1751. pridie nonas Julii, Pontificatus Noſtri anno XI. editarum, quibus initium eſt: *Injuncta Nobis*; deputandus erit: in ſpiritualibus, & temporalibus juxta earumdem litterarum ſuæ deputationis continentiam & tenorem, receptamque conſuetudinem, circa præmiſſa exercere debebit, in Eccleſiaſticæ pacis, & Canonicæ diſciplinæ perturbationem, ac detrimentum, ſuboriri contingat; idcirco Nos infraſcriptas declarationes, ordinationes, & regulas ſubjicere opportunum duximus; ad quarum formam, & terminos omnia redigi, & moderari volumus, ac earumdem præſentium tenore, dictaque ſcientia, & poteſtatis plenitudine præcipimus, & mandamus.

§. 10. Primo videlicet, quod dictus Delegatus pro tempore exiſtens, Synodales leges, ad Eccleſiaſticam diſciplinam tuendam, aut reparandam, a Goritienſi, & Utinenſi Archiepiſcopis editas, & pro tempore edendas, Clero ſæculari Eccleſiarum, villatum, & locorum, a prædicto Monaſterio veſtro dependentium, ſervata circumpoſitarum Diœceſum diſtinctione, reſpective proponere, & ab eo obſervari facere debeat; ſub pœnis in hujuſmodi Synodalibus legibus etiam reſpective adſcriptis, quas ipſe Delegatus a contrafacientibus diſtricte exigere non omittat.

Delegatus Apoſtol. Synodalia Archiep. Decreta in reſpect. locis Monaſterio ſubjectis ſervari jubeat.

§. 11. Secundo, quod in omnibus præfatis villis, & locis, juriſdictioni prædicti Monaſterii veſtri ſubjectis, idem Delegatus pro tempore exiſtens eoſdem caſus, quos Archiepiſcopi Goritienſis, & Utinenſis in eorum reſpective Civitatibus, & Diœceſibus ſibimetipſis pro tempore reſervabunt, juxta præfatam locorum poſitionem, & perſonarum domicilium, ſibi ipſi reſervare; & Confeſſariis, ut infra, approbatis, facultatem ab ipſis abſolvendi interdicere, iiſdemque reſpective, etiam ſub certis modo & forma ſibi benevitis, tribuere poſſit & valeat.

Caſus eoſdem ſibi reſervet.

§. 12. Tertio, quod approbatio Sacerdotum, tum qui animarum curam exercere, quam qui Sacramentales Chriſtifidelium Confeſſiones in iiſdem Eccleſiis, villis, & locis, excipere debebunt, quoad idoneitatem, ad alterutrum ex dictis Archiepiſcopis juxta locorum poſitionem præmiſſam, ſpectet atque pertineat; qui tamen Archiepiſcopi litteras hujuſmodi Sacerdotibus a ſe approbatis tradendas ita efforment, ut eorum tantummodo idoneitatem, ad munus, de quo agitur, in genere teſtatam faciant; reſervata prædicto Delegato auctoritate concedendi Sacerdotibus ſic approbatis uſum juriſdictionis in Foro Pœnitentiali exercendæ.

Sacerd. a reſpectivo Archiepiſc. ad curam animar. vel confeſſiones quo ad idoneitat. tantum approbat. uſum juriſdictioni concedat.

§. 13. Quarto, quod Concionatores in hujuſmodi Eccleſiis, & locis præfatæ juriſdictioni ſubjectis verbum Dei publice annunciaturi, ab hujuſmodi de legato Apoſtolico tantum licentiam petere, & obtinere teneantur.

Concionatoribus opportun. facultat. indulgeat.

§. 14. Quinto, quod nullus in Confeſſarium, ſive Ordinarium, ſive Extraordinarium, pro Monaſterio veſtro, & pro vobis, communiter, ſeu ſingulariter, eligi & deputari poſſit, niſi qui antea ſpecialem approbationem circa idoneitatem ad excipiendas Monialium Confeſſiones, juxta formulam hactenus ſervari ſolitam, obtinuerit; & quidem ab eo Archiepiſcopo, cujus Diœceſis ambitu continebitur Conventus veſtri Communitas, quo tempore ad Confeſſarii hujuſmodi electionem & deputationem devenietur. Verumtamen Confeſſarius ſic electus, per integrum tempus deputationis ſuæ, ſuſceptum munus libere proſequi, & Confeſſiones veſtras, aliarumque perſonarum in Monaſterio veſtro cum debitis licentiis pro tempore degentium, audire poterit, etiamſi interea præfata Communitas veſtra ad aliud Monaſterium ſe transferat, alterius Archiepiſcopalis Diœceſis ambitu circumcluſum, abſque eo quod novam ab altero Archiepiſcopo Diœceſis hujuſmodi approbationem obtinere teneatur.

Monial. confeſſor. ii aſſum. qui idonei ad hoc munus fuerint ab Archiep. renunc.

§. 15.

Elapſo quod Confeſſar. ſuæ approbat. tempore, iterum ſe ſiſtere Archiep. reſpective debeant.

§. 15. Sexto, quod Confeſſarii ad Sacramentales Fidelium Confeſſiones excipiendas in præfatis Eccleſiis a Monaſterio veſtro dependentibus aſſumpti & deputati, elapſo tempore in eorum reſpective approbationibus enunciato, iterum ſe ſiſtere debeant eidem Archiepiſcopo, ſeu illius Succeſſori, a quo primum approbati fuerunt; reſervata ſemper Delegato Apoſtolico facultate concedendi Confeſſariis ipſis ſic iterato approbatis exercitium juriſdictionis in Foro Pœnitentiali.

Idem delegatus Parochos, & Vicarios Curatos in poſſeſſionem inducat.

§. 16. Septimo, quod novi Parochi, & Vicarii Curati ad Animarum curam in præfatis Eccleſiis exercendam conſtituendi ſeu deputandi, in eorum Officii exercitium ab eodem Delegato Apoſtolico, Noſtra, & Apoſtolicæ Sedis auctoritate, immittantur.

Oeconom. vacantibus Eccleſ. curatis, ab Abbatiſſa eligantur, a Delegat. juriſd. exercit. tradatur.

§. 17. Octavo ſimiliter, quoties hujuſmodi Parochiales Eccleſias, ſeu Officia Curata vacare contigerit, Presbyteris Oeconomis per Abbatiſſam pro tempore exiſtentem electis, ut hacteous in more poſitum fuit, uſus & exercitium juriſdictionis, durante vacatione hujuſmodi exercendæ a præfato Delegato Apoſtolico, eadem auctoritate, tradatur.

Jus viſitandi Monaſteria, adnexaſq; Eccleſias privative Delegato reſervat.

§. 18. Nono, quod idem Delegatus pro tempore exiſtens, ſolus, & privative quoad unum, & alterum Archiepiſcopos præfatos, viſitare poſſit, & debeat, tam primo, & ſecundo dictum Monaſterium veſtrum, etiam quoad Clauſuram, ſervatis tamen quoad modum & tempus viſitationis hujuſmodi, & quoad numerum perſonarum in viſitationibus aſſumendarum, Apoſtolicis Decretis, atque Conſtitutionibus: quam omnes præfatas Eccleſias, Oratoria, & Pia loca a prædicto Monaſterio veſtro dependentia, prout hactenus viſitare conſuevit, ac viſitatione hujuſmodi completa, præmiſſorum omnium ſtatus relationem, ſingulis trienniis, ad Sedem Apoſtolicam tranſmittere teneatur, ad formam Conſtitutionis Noſtræ incipientis *Quod Sancta*, datæ apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ 1740. Nono Kalend. Decembris, Pontificatus Noſtri Anno I.

Ejuſdem Delegati juriſdict. in cognoſcendis cauſis civilibus & criminal.

§. 19. Decimo, quod Delegatus ipſe cauſas omnes civiles, & criminales, & mixtas Cleri, & Populi dictarum villarum, caſtrorum, atque locorum ad ejuſdem Monaſterii veſtri forum, & juriſdictionem ſpectantes cognoſcere, decidere & terminare, atque in iiſdem, prout juris fuerit, ſervatis ſervandis, uſque ad ſententiam diffinitivam procedere; & contra delinquentes, ad formam ſacrorum Canonum, & Conſtitutionum Apoſtolicarum, dictorumque Synodalium ſtatutorum reſpective procedere, eoſque pro modo culpæ punire, mulctare, & emendare poſſit, ac debeat.

Dimiſſor. tamen Delegatus non concedat.

§. 20. Undecimo, nullatenus tamen ipſi Delegato liceat Dimiſſoriales Litteras concedere perſonis hujuſmodi Monaſterii veſtri juriſdictioni quocumque titulo ſubjectis, pro ſuſcipiendis Ordinibus, ſive Majoribus, ſive Minoribus, vel ut Clericali Militiæ adſcribantur.

Ad Pont. in locis Monaſt. ſubjectis peragenda quis advocand

§. 21. Duodecimo, quod pettinet ad Pontificalia peragenda in Eccleſiis tam uni, quam alteri Monaſterio veſtro adnexis aliiſque ſuperius enunciatis, nec vobis, nec ipſi Delegato liceat quemcumque Antiſtitem ad id pro libito accire, ſed illum dumtaxat ex duobus Archiepiſcopis præfatis invitare teneamini, cujus Diœceſis finibus reſpective concluſa reperitur Eccleſia, in qua Pontificales Functiones habendæ erunt; Quod ſi Archiepiſcopus requiſitus, hujuſmodi Functiones & Munia Pontificalia peragere recuſaverit, ſive nequiverit, tunc liceat vobis, & delegato prædicto, quemcumque Alium Catholicum Antiſtitem, gratiam, & communionem Sedis Apoſtolicæ habentem, in eum finem advocare. Salva ſemper Noſtra, & Apoſtolicæ Sedis auctoritate, ſi quando, vel in hoc, vel in aliis quibuslibet ex præmiſſis rerum capitibus in peculiaribus caſibus, ſpecialiter indulgendum cenſuerimus, ſeu Succeſſores Noſtri Romani Pontifices indulgere opportunum duxerint. Et firmis integriſque manentibus favore utriuſque præfati Archiepiſcopi, Goritienſis videlicet, & Utinenſis nunc, & pro tempore exiſtentium omnibus & ſingulis juribus, tam quæ ad Ordinem, quam quæ ad Juriſdictionem pertinent, etiam circa præmiſſa loca, Eccleſias,

Opportuna in reliquis præſervatio Archiep. juriſdict., & auctor.

res,

res, & perſonas, in iis tamen, de quibus in ipſis Litteris ſuper deputatione ſæpedicti Delegati Apoſtolici confectis, ac deinceps ſuper ſimilibus deputationibus Succeſſorum ejus, juxta conſuetam formulam, ſed ſalva præſentium Noſtrarum diſpoſitione conficiendis, nihil expreſſe cautum reperiatur; ſeu de quibus Nos per eaſdem præſentes, nihil decrevimus, ſtatuimus, & declaravimus.

§. 22. Denique eaſdem præſentes Litteras, & in eis contenta, etiam ex eo quod aliqui in præmiſſis, vel eorum quopiam intereſſe habentes, aut habere prætendentes, ad hoc vocati, vel auditi non fuerint, aut ex quibuſvis cauſis de ſubreptionis, vel obreptionis aut nullitatis vitio, ſeu intentionis Noſtræ, vel quocumque alio defectu notari, vel impugnari, aut alias infringi, vel quomodolibet retractari, ſuſpendi, limitari, vel eis in aliquo derogari, nullatenus unquam poſſe; eaſque ſub quibuſvis contrariis Conſtitutionibus, revocationibus, ſuſpenſionibus, limitationibus, derogationibus, modificationibus, decretis, etiam motu, ſcientia, & poteſtatis plenitudine, aut alia, & quibuſvis de cauſis, etiam pro tempore factis, minime comprehendi, ſed ab illis ſemper exceptas, & quoties illæ emanabunt, toties in priſtinum ſtatum reſtitutas, ac de novo conceſſas, ſemperque & perpetuo validas, firmas, & efficaces eſſe, & fore, ſuoſque plenarios & integros effectus ſortiri & obtinere, ac ab omnibus, ad quos ſpectat, & ſpectabit, quomodolibet in futurum, perpetuo, & inviolabiliter obſervari, ac primodicto Monaſterio, vobiſque, ac futuris pro tempore exiſtentibus, Abbatiſſæ, & Monialibus ipſius Monaſterii, aliiſque perſonis, Eccleſiis, & locis prædictis, quorum favorem eædem præſentes quomodolibet concernunt, perpetuis futuris temporibus pleniſſime ſuffragari debere: ſicque in præmiſſis ab omnibus cenſeri, ac ſi ſecus ſuper his a quoquam quavis auctoritate ſcienter, & ignoranter contigerit attentari, irritum quoque & inane decernimus. *Clauſula, & Decret. in præm. firmitat.*

§. 23. Non obſtantibus, quatenus opus ſit, Noſtra, & Cancellariæ Apoſtolicæ regula de Jure quæſito non tolendo, ac quibuſvis Romanorum Pontificum Prædeceſſorum Noſtrorum, ac etiam in Synodalibus, Provincialibus, & Univerſalibus Conciliis editis generalibus, vel ſpecialibus Conſtitutionibus, & ordinationibus, ac etiam præmiſſis litteris Prædeceſſorum eorumdem in iis, quæ præſentibus adverſantur: Privilegiis quoque, Indultis, & Litteris Apoſtolicis, quibuſvis Eccleſiis, etiam Metropolitanis, perſonis, & locis, per quoſcumque Romanos Pontifices Prædeceſſores Noſtros prædictos, vel alios quoſcumque, quacumque dignitate, & auctoritate fulgentes, ſub quibuſcumque tenoribus & formis, ac cum quibuſvis, etiam derogatoriarum derogatoriis, aliiſque efficacioribus & inſolitis clauſulis, necnon irritantibus, & aliis decretis in genere, vel in ſpecie, quomodolibet conceſsis, confirmatis & innovatis. Quibus omnibus & ſingulis, etiam ſi de illis, eorumque totis tenoribus, ſpecialis, ſpecifica, expreſſa, & individua, non autem per clauſulas generales idem importantes, mentio, ſeu quævis alia expreſsio habenda, aut aliqua alia exquiſita forma ad hoc ſervanda eſſet; tenores hujuſmodi, ac ſi de verbo ad verbum, nihil penitus omiſſo, & forma in illis tradita obſervata, inſerti forent, præſentibus pro ſufficienter expreſsis & inſertis habentes; illis alias in ſuo robore permanſuris, ad effectum validitatis & perpetuæ firmitatis præmiſſorum omnium & ſingulorum, hac vice dumtaxat, harum ſerie, ſpecialiter & expreſſe derogamus, contrariis quibuſcumque. *Ampliſſima contrariorum derogat.*

§. 24. Nulli ergo omnino hominum liceat, paginam hanc Noſtræ abſolutionis, confirmationis, approbationis, roboris, adjectionis, declarationum, ordinationum, derogationum, decretorum, & ſtatutorum infringere, vel ei auſu temerario contraire: ſi quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum ejus, ſe noverit incurſurum. *Sanctio pœnalis.*

Digitized by Google

Dat. 30. Julii 1756. Pont. 16.

Datum Romæ apud S. Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ Milleſimo ſeptingenteſimo quinquageſimo ſexto, tertio Kalendas Auguſti, Pontificatus Noſtri anno XVI.

J. Card. Pro-Datarius.

Dom. Card. Paſſionei.

VISA
De Curia J.C. Boſchi.

L. Eugenius.

Loco ✠ Plumbi.

Regiſtrata in Secretaria Brevium.

REFRACTARIIS

Conſtitutionis *Unigenitus* an, & quando SS. Corporis Chriſti Viaticum denegari debeat, Encyclica hac Epiſtola definitur.

Venerabilibus Fratribus Noſtris Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalibus, ac Archiepiſcopis, & Epiſcopis Regni Galliarum, in noviſſimis Comitiis Cleri Gallicani congregatis.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Salutem & Apoſtolicam Benedictionem.

Pont. cura & ſollicitudo de turbata in Galliis Eccl. tranquillitate reſtituenda.

EX omnibus Chriſtiani Orbis regionibus, ad quas impoſita imbecillitati Noſtræ paſtoralis cura protenditur, quum multa ſæpe ad nos deferantur, quæ animum Noſtrum pro omnium ſingularumque Eccleſiarum ſtatu ſollicitum & anxium habeant, vix tamen aliunde nobis majores perturbationis, atque doloris cauſæ acciderunt, quam ex graviſsimis controverſiarum & diſſenſionum incommodis, quibus florentiſsimum iſtud Regnum, & Catholicam Gallorum nationem aliquot abhinc annis jactari cognovimus. Neque ſane deſtitimus hoc toto perturbationum veſtrarum tempore Deum optimum maximum enixe rogare, ac interpoſitis etiam aliorum precibus, orare atque obſecrare, ut ipſe, qui Deus pacis eſt, veram ſolidamque tranquillitatem turbatis Eccleſiis veſtris reddere dignaretur. Sæpe etiam, datis ad cariſſimum in Chriſto filium noſtrum Ludovicum Galliarum Regum Chriſtianiſsimum Apoſtolicis litteris, illius opem & brachium ad Eccleſiaſticæ pacis tutelam atque præſidium imploravimus. Iis autem, qui ad Nos & ad Sedem Apoſtolicam de rebus iſtis recurſum habuerunt, ea ſemper reſponſa dedimus, quibus Nos promptos paratoſque declaravimus, pro pace Eccleſiæ Gallicanæ, quam ſincera & conſtanti dilectione proſequimur, quidquid Nobis vitæ ſupereſſe poſſet, libenter impendere; atque omnia, quæ Nobis agenda proponeretur, & aggredi & urgere, dummodo ejuſmodi conſilia eſſent, quæ ad revellendum malorum germen apta & idonea dignoſcerentur, & quorum executio cum ſpe proſperi eventus ſuſcipienda, & ad intentum finem utiliter proceſſura videretur.

Pluribus nominib. Gallicani Cleri virtus commendat.

§. 2. Gravem atque diuturnam de rebus veſtris ſollicitudinem qua hactenus affecti fuimus, non parum ſublevarunt litteræ e Gallicani Cleri Comitiis die 31. Octobris elapſi anni ad Nos ſcriptæ; quas quidem legentes, veſtram, Venerabiles Fratres, firmitatem atque conſtantiam, veſtram perſpeximus perfectam conſen-

Digitized by Google

ſenſionem in cuſtodiendo veræ ſanæque doctrinæ depoſito, & in retinenda, quam ſemper majores veſtri profeſsi ſunt, erga Apoſtolicam Beati Petri Sedem, Catholicæ Unitatis centrum, obſervantia & veneratione. Neque enim ullam inter vos diſſenſionem vigere comperimus, quoad canonicas regulas & principia; ſed ſciſſuras tantummodo eſſe inter vos in deligendis ſtatuendiſque mediis, quibus utendum neceſſario eſt, ut eadem communia principia in uſum deducantur: Quod quamvis optandum fuiſſet longe abeſſe a Conventu veſtro, haud tamen mirum videri debet ſcientibus, id alias inter ſacros Antiſtites, & doctrina & morum ſanctitate conſpicuos, in graviſſimarum rerum tractatione eveniſſe. In magnum autem præconceptæ conſolationis noſtræ acceſſionem ſeſe obtulit eximia Chriſtianiſſimi Regis pietas & religio, cum hæreditario ipſius in hanc Apoſtolicam Sedem obſequio conjuncta, quæ non in recentioribus tantummodo illius litteris, quas die 19. Decembris ejuſdem elapſi anni, prædictam Cleri epiſtolam huc mittens, ad nos dedit, ſed in cæteris quoque omnibus ab eo conſcriptis, præclare enituit; in quibus teſtari poſſumus atque debemus, Nos ſemper illius Regii animi ſenſus eo plane deprehendiſſe, qui maxime decebant Orthodoxum Principem, & vera in Deum religione, & ſincera erga Romanam Sedem pietate præditum, eumdemque pacis atque concordiæ in ſuis regnis reſtituendæ & conſervandæ amantiſſimum.

§. 3. Tanta eſt profecto in Eccleſia Dei auctoritas Apoſtolicæ conſtitutionis, quæ incipit *Unigenitus*, eademque ſibi tam ſinceram venerationem, obſequium, & obedientiam ubique vindicat, ut nemo Fidelium poſſit, abſque ſalutis æternæ diſcrimine, a debita erga ipſam ſubjectione ſeſe ſubducere, aut eidem ullo modo refragari. Hinc porro conſequitur, ut in ea, quæ exorta eſt, controverſia, utrum hujuſmodi refractariis ſanctiſſimum Corporis Chriſti Viaticum expetentibus denegari debeat, ſine ulla hæſitatione reſpondendum ſit, quoties prædictæ Conſtitutioni publice & notorie refractarii ſint, denegandum eis eſſe; ex generali nimirum regula, quæ vetat publicum atque notorium peccatorem ad Euchariſticæ Communionis participationem admitti, ſive eam publice, ſive privatim requirat. Publicis & notor. refractar. Conſtitutioni *Unigenitus* SS. Viatic. jure denegatur.

§. 4. Publici autem atque notorii ſunt refractarii, in caſu, de quo agitur, quicumque per ſententiam a Judice competente prolatam rei declarati ſunt, eo nomine, quod debitam prædictæ Conſtitutionis *Unigenitus* venerationem, obſequium, & obedientiam contumaciter denegaverint; quicumque etiam hujuſmodi contumaciæ reos ſe in judicio confeſſi ſunt; ac præterea illi, qui quamvis nec a Judice condemnati, neque reatum ſuum in judicio confeſſi fuerint, nihilominus, vel eo tempore, quo ſacrum ipſum Viaticum ſuſcepturi ſunt, propriam inobedientiam & contumaciam adverſus Conſtitutionem *Unigenitus* ſponte profitentur, vel in anteactæ vitæ decurſu aliquid evidenter commiſiſſe noſcuntur, manifeſte oppoſitum venerationi, obſequio, & obedientiæ eidem Conſtitutioni debitæ, in eoque facto moraliter perſeverare; quod ita vulgo cognitum eſt, ut publicum ſcandalum inde exortum, non adhuc ceſſaverit; in his enim caſibus eadem omnino adeſt moralis certitudo, quæ habetur de iis factis, ſuper quibus Judex ſententiam tulit, vel ſaltem alia ſuppetit moralis certitudo prædictæ ſimilis & æquipollens. Publici & notorii refractar. qui.

§. 5. In quo tamen præ oculis habenda eſt differentia quæ intercedit inter notorium illud, quo merum aliquod factum deprehenditur, cujus facti reatus in ipſa ſola externa actione conſiſtit, ut eſt notorietas uſurarii aut concubinarii; & aliud notorii genus, quo externa illa facta notari contingit, quorum reatus ab interna etiam animi diſpoſitione plurimum pendet; de quo quidem notorii genere nunc agitur. Alterum enim illud gravibus ſane probationibus evinci debet; ſed alterum gravioribus certioribuſque argumentis probari oportebit. Duplex notorii ſpecies, variaque demonſtratio.

§. 6. Ea vero, quam ſupra innuimus, certitudo minime adeſſe dicenda eſt in aliis caſibus, in quibus crimen nititur conjecturis, præſumptionibus, incertiſque vocibus, quæ originem ſuam plerumque debent hominibus aut malo animo affectis, aut qui præjudicatis opinionibus, vel partium ſtudiis ducuntur; quibus Certitudo ex quibus non ſatis idonea habeatur.

Digitized by Google

dum fides habetur, ſatis compertum eſt, tum præteritorum temporum, tum ætatis noſtræ experientia, quot modis homines errare & falli, ac in tranſverſum agi contingat.

Quorumd. anxietas in dubiis caſibus.

§. 7. Quia verò nonnulli animarum Paſtores, Eccleſiæque Miniſtri, pietate & zelo commendati, hujuſmodi conjecturis & præſumptionibus deferentes; dum ad ſacrum Viaticum aliquibus miniſtrandum advocantur, animo anxii hærent, verentes ne id ſine propriæ conſcientiæ periculo adminiſtrare non poſſint; certam ſubnectimus agendi regulam, quam ſequantur.

Præſcribit. methodus, cui Sacram. miniſter tuto adherere poſſit.

§. 8. Hoc itaque primum animadvertere debent, an ſcilicet ei, qui extremum Viaticum poſtulant, quum ante ad ſacram menſam accederet, Paſchali præſertim tempore, a loci illius Parocho, ubi degebat, Euchariſtica Communio adminiſtrata fuerit; ſi enim hæc illi in vita non fuerit denegata, argumento id erit, aut hominem illum ab omni labe immunem, aut ſaltem non vere notorium peccatorem reputatum fuiſſe; indeque ſequetur, ſacrum Viaticum eidem in exitu vitæ publice poſtulanti denegari non poſſe; niſi forte, poſtquam olim ad Euchariſticam menſam admiſſus fuit, & ante id tempus, quo poſtrema Sacramenta requirit, aliquid commiſiſſe noſcatur, quo publici & notorii peccatoris notam, juxta præmiſſa, contraxerit.

§. 9. Ubi autem ex hac facti ſpecie certum ipſis non ſuppetat fundamentum, cui inſiſtere valeant, aliunde vero validæ adverſus ægrotorum præſumptiones, & indicia gravia & urgentia militent, ob qua obortum ſibi ſcrupulum rationabiliter deponere nequeunt; in his rerum circumſtantiis, oportet eos, remotis arbitris, ægrotantem alloqui, eique cum omni lenitate & manſuetudine, non tamquam diſputantes, eumque convincere volentes, oſtendere, quæ & qualia ſint indicia, quæ ſuſpectum reddunt ipſius vitæ tenorem; rogantes eum & obſecrantes, ut reſipiſcat, in eo ſaltem temporis articulo, a quo æterna ipſius ſalutis ſors pendet; eidemque præterea demonſtrantes, quod, quamvis ipſi parati ſint ſanctiſſimum Corporis Chriſti Viaticum ei miniſtrare, ac etiam reipſa illud ei miniſtrent, non ideo tamen tutus ipſe erit ante tribunal Chriſti, ſed potius novi & horrendi criminis reum ſe conſtituet, ex quo judicium ſibi manducavit & bibit; cæterum ſe non alia de cauſa Sacramentum Corporis Chriſti eidem miniſtraturos, niſi ut Eccleſiæ jubenti obtemperent, quæ præter eam, quam habet, curam, ut ſcandala publica antevertat, pro ſua etiam pietate, ægroti ipſius infamiam præcavere ſtudet, & idcirco eum a ſacra menſa non repellit, dum ipſum, licet peccatorem in conſpectu Domini reputet, non tamen in proprio Tribunali publicum atque notorium peccatorem agnoſcit.

Hortatio ad Præſules ut traditam regulam ſectentur, aliiſque proponant ſervandam.

§. 10. Hanc itaque judicandi agendique normam oportet vos, Venerabiles Fratres, utpote Noſtro & Apoſtolicæ Sedis judicio probatam, inferioribus animarum Paſtoribus, cæteriſque Presbyteris per Civitates & Diœceſes veſtras Sacramenta legitime adminiſtrantibus, ſequendam & obſervandam proponere. Quod quidem judicium ſuper vigentibus controverſiis a Nobis interpoſitum, & Eccleſiaſticis regulis nititur, & Conciliorum olim in ipſis Galliarum regionibus habitorum decretis, & gravium ipſius Nationis veſtræ Theologorum ſententiis fulcitur. Ut igitur vobis laudi fuit, illuſtrium Prædeceſſorum veſtrorum exempla ſequendo, promotas iſtic controverſias ſubortaque dubia ad Nos & Apoſtolicam Sedem deferre, certamque hinc regulam, ad revocandam tuendamque Eccleſiarum veſtrarum pacem, expoſcere; ita nunc officii veſtri partes, veſtraque ſimul apud Deum & Eccleſiam merita cumulabitis, ſi ſupraſcriptam agendi methodum, ab iis, ad quos pertinet, in occurrentibus caſibus omnino ſervari curabitis: Quod Nos a Fraternitatibus veſtris eo fidentius expectamus, Nobiſque pollicemur, quod magis Nobis ipſi conſcii ſumus, nihil diligentiæ aut ſtudii a Nobis prætermiſſum fuiſſe, ſive in perpendendis ac diſcutiendis articulis, quos Epiſc. in præfatis Cleri Comitiis adunati, licet non unanimi ſententia, propoſuerunt, deſumendiſque ex ipſa eorum diſcrepantia notionibus, ad rem penitus percipiendam, rectoque judicio definiendam opportunis; ſive in legendis ponderandiſque ſententiis ſcripto exaratis; a Venerabilibus Fratribus noſtris hujus S. R. E. Cardinalibus, quorum hac de re con-

ſilia

filia exquiſivimus; ſive in cæteris omnibus exequendis atque præſtandis, per quæ Divini luminis adjutorium, quod interim flagrantiſſimis votis implorare non prætermiſimus, Nobis promoreri poſſemus.

§. 11. Neque vero dubitemus, quin Cariſſimus quoque in Chriſto Filius Rex Chriſtianiſsimus, poſtquam ſuſceptum a vobis conſilium non ſolum probavit, ſed etiam, ut ſupra innuimus, ſuis ad nos datis litteris fovere, & adjuvare non recuſavit; pro ſua perſpecta in Deum & Eccleſiam religione ac pietate, validam Fraternitatis veſtris opem præbere ſtudeat, quo tam vobis, quam inferioribus Eccleſiæ miniſtris, liberum & integrum ſit, ut ſuperius præſcriptam agendi normam circa ſacrorum Myſteriorum adminiſtrationem moderari. Qua quidem fiducia freti, nos hic ſermonem minime habendum exiſtimavimus de reliquis Fratrum veſtrorum articulis reſpicientibus Epiſcopalia jura circa eorumdem Sacramentorum participationem concedendam, vel denegandam, & varia ſuper hac re obortas controverſias; ſed potius cum ipſo Chriſtianiſsimo Rege per alias litteras noſtras agendum duximus, ut is ſacra Epiſcopatus jura, ſua animi magnitudine ac præſtanti virtute tueatur. Quod ipſum, & proprio, & majorum ſuorum more, facturum certo confidimus: ut nobiliſsimæ Galliarum Eccleſiæ, illius regio favore noſtris veſtriſque ſtudiis obſecundante, ſuum priſtinum decorem retinuiſſe, & perturbatam ad tempus tranquillitatem cito recuperaſſe lætentur. In cujus optatiſsimi eventus auſpicium, Fraternitatibus veſtris, cunctiſque populis Paſtorali curæ veſtræ concreditis, Apoſtolicam Benedictionem peramanter impertimur.

Ad id præſto futura ſpondetur religio, validumque præſid. Chriſtaniſſimi Regis. Eccleſiaſtica jura vindicaturi.

Datum Romæ apud S. Mariam Majorem die 16. Octobris MDCCLVI. Pontificatus noſtri anno decimoſeptimo.

Dat. 16. Oct. 1756. Pont. 17.

XX.

DE JURE METROPOLITICO

Archiepiſcopalis Eccleſiæ Moguntinæ in novam Diœceſim Fuldenſem, ejuſque Clerum & Populum.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Ad perpetuam rei memoriam.

Saluberrimum Apoſtolicæ providentiæ benignitatiſque inſtitutum a Prædeceſſoribus Noſtris Romanis Pontificibus ſapientiſsime initum ſervatumque, ut iis, quidem, quibus potuiſſent, titulis & honoribus inſignes Eccl. magis magiſque ad Nominis Divini cultum, & Criſtifidelium utilitatem adaugerent, ſed pari nihilominus circumſpectione ac diligentia Hierarchicum Eccleſiæ Catholicæ ordinem in hiſce ipſis honorum largitionibus inviolatum atque intactum decretis ac reſcriptis ſuis cuſtodirent, a ſuſcepti Pontificatus Noſtri exordio ita, quoad Nobis integrum fuit, tenere & ſequi ſtuduimus, ut nullas hac in re Apoſtolicæ Noſtræ vigilantiæ partes ubique gentium deſiderari paſsi fuerimus. Quamobrem cum inſignis & antiquiſsima Abbatia Fuldenſis, quæ intra fines Provinciæ Moguntinæ ſita eſſe non ambigitur, multis nominibus clara, maxime vero propter Privilegia, quibus per Romanos Pontifices, atque ipſos etiam Sæculares Principes locupletata fuit, in Germania plurimi fieret, magnoque in honore haberetur; non immerito Nos, ad majus Catholicæ Fidei præſidium atque ornamentum, Abbatiam ipſam in Epiſcopalem ereximus, ejuſque Abbatem pro tempore exiſtentem in Epiſcopum & Abbatem inſimul conſtituimus, quemadmodum ex aliis Noſtris ſub Plumbo expeditis literis, quarum tenorem, quatenus opus ſit, hiſce præſentibus pro expreſſo & inſerto haberi voluerimus, uberius continentur.

Proœm. Privileg. ita temperanda ut Eccl. Hierarch. non perturbent.

§. 2.

Digitized by Google

Relata ſunt ſuperius n. 4. Pont. ſollicitudo in componenda inde exorta controverſia.

§. 7. Cum autem poſt Epiſcopatus hujuſmodi erectionem, atque Epiſcopi ordinationem, quædam eruperit controverſia ſuper auctoritate, quæ Archiepiſcopo Moguntino in dicta nova Epiſcopali Diœceſi Metropolitico jure competere deberet; ut ea quameitius, & abſque ullo judiciali ſtrepitu abſolveretur, controverſiam ipſam ad Nos avocavimus, reque tota per Nos ipſos diligenter conſiderata, itemque in conſilium adſcitis peritiſsimis in jure Canonico viris Noſtræ Romanæ Rotæ Auditoribus, quemadmodum eximia Moguntinæ Sedis dignitas, non inter Germanos tantum, ſed univerſo Chriſtiano Orbi perſpecta expoſcere videbatur, lætati admodum ſumus, quod eorum ſuffragia tum oretenus, tum etiam ſcripto expoſita, & in manibus Noſtris relicta, cum concepta jamprius in mente Noſtra ſententia prorſus convenirent. Quapropter uniformi prædictorum Auditorum ſenſui inhærentes, ea ipſa die, videlicet decima Auguſti ſuperioris anni MDCCLV., decrevimus ac declaravimus, prædictas Noſtras literas ſuper erectione Abbatiæ Fuldenſis in Epiſcopatum atque alias præcedentes itidem Noſtras ſuper approbationem & confirmationem cujuſdam concordiæ inter Epiſc. Herbipolenſem & Abbatem Fuldenſem peractæ, ita ſemper accipiendas eſſe, interpretandas, atque intelligendas, ut per eas nihil omnino detractum, aut imminutum cenſeatur de auctoritate & jure Metropolitico, quod in tota Provincia, atque adeo etiam in nova Epiſcop. Fuldenſi, & univerſa ejus Diœceſi, Moguntino Archiepiſcopo competit juxta præſcriptum Sacrorum Canonum, & Sacri Concilii Tridentini; ſalva tamen ex alia parte; atque illæſa manente exemptione paſſiva, atque immediata ſubjectione huic Sanctæ Sedi Apoſtolicæ, quibus hactenus juxta formam ſuorum privilegiorum gaviſi ſunt, & gaudere debent Monachi omnes, & Monaſterium Fuldenſe, cum ſua Abbatiali Eccleſia, quæ nuper in Cathedralem eidem Monaſterio pleno jure incorporatæ & ſubjectæ reperiantur; ita tamen ut Populus & Clerus Sęcularis ab ejuſmodi Eccleſiis quomodolibet dependens, propter hoc a jure Metropolitico prædicto nequaquam exemptus cenſeatur.

Metrop. jus Eccl. Mogunt. in novam Diœceſ. Fuldenſ. ejuſqueClerum & Populum aſſeritur. Nihil detractum vult exemptioni Abb. Epiſc. Eccleſiæ Monaſt. eidemque adnexar. Eccleſ.

XXI.

CONSECRATIO

Electi in Epiſcopum, qui fuerat a Pontifice Ordinatus Presbyter, an ab ipſo Pontifice, vel ex ſpeciali ejus delegatione, ſit peragenda.

Dilecto Filio Carolo Electo Epiſcopo Juſtinopolitano.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Dilecte Fili Noſter, ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Proviſionis Conſiſtorialis quinam ſit effectus.

IN poſtremo ſecreto Conſiſtorio per Nos habito die 20. proxime ſuperioris menſis Septembris, emeritam virtutem tuam præ oculis habentes, te in Juſtinopolitanum Epiſcopum propoſuimus; cumque de eo Epiſcopatu proviſum tibi fuerit, præmiſſis antea omnibus, quæ a Sacro Tridentino Concilio *Seſſ.* 24. *cap.* 1. *de Reformation.* & Conſtitutionibus Apoſtolicis præſcribuntur, electus ipſe merito dici potes, ac confirmatus; communis quippe Doctorum ſententia eſt, proviſionem in Conſiſtorio factam, habere vim electionis ſimul & confirmationis. Ita poſt Gloſſam *in Cap.* 1. *verb. Proviſionem*, *de elect. in* 6. docent Ripa *in Cap Eam te*, *num.* 11. *de Reſcript.* Fagnanus *in Cap. Nullus num.* 9. & *in Cap. Nihil*, *n.* 29. *de elect.* Barboſa *Jur. Eccleſ. Univ. lib.* 1. *c.* 9. *n.* 14. & a Nobis quoque advertitur in Noſtro Tractatu de Synodo Diœceſana noviſsimæ editionis *lib.* 2. *c.* 5. *n.* 3.

§. 2

Digitized by Google

§. 2. Quo itaque firmius Decretum hoc Noſtrum ſubſiſtat, & conſervetur exactius, Decretum ipſum tenore præſentium Apoſtolica auctoritate confirmamus, atque inviolabili Apoſtolicæ firmitatis robore communimus.

§. 3. Decernentes idem Decretum, & præſentes Noſtras literas, ſemper firmas, validas, & efficaces exiſtere & fore, ſuoſque plenarios & integros effectus ſortiri & obtinere, & illis, ad quos ſpectat, & pro tempore quandocumque ſpectabit, in omnibus & per omnia pleniſſime ſuffragari debere, ſicque, & non aliter in præmiſſis per quoſcumque Judices, Ordinarios, & Delegatos, etiam Cauſarum Palatii Apoſtolici Auditores, & S. R. E. Cardinales, & eorumdem Cardin. Congregationes, necnon Apoſtolicæ Sedis Nuncios & quoſvis alios quacumque præeminentia & poteſtate fungentes & functuros, judicari, & definiri debere; ac irritum & inane, quidquid ſecus ſuper his a quoquam quavis auctoritate ſcienter vel ignoranter contigerit attentari. Clauſulæ & Decr. ad præmiſſorum firmitat.

§. 4. Non obſtantibus Apoſtolicis, ac in Univerſalibus Provincialibuſque, & Synodalibus Concillis, editis generalibus, vel ſpecialibus Conſtitutionibus, & Ordinationibus, & quibuſcumque aliis, in contrarium præmiſſorum, etiam a Nobis, quomodolibet conceſſis, confirmatis, & innovatis, cæteriſque contrariis quibuſcumque. Derogat. contrar.

§. 5. Volumus autem, ut earumdem præſentium Literarum tranſumptis ſeu exemplis, etiam impreſsis, manu alicujus Notarii publici ſubſcriptis, & ſigillo perſonæ in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutæ munitis, eadem prorſus fides adhibeatur, quæ ipſis præſentibus adhiberetur, ſi forent exhibitę vel oſtenſæ. Fides ſumet.

Datum Romæ apud S. Mariam Majorem ſub Annulo Piſcatoris die 15. Sept. MDCCLVI. Pontificatus Noſtri anno decimoſeptimo. Dat. 15. Sep. 1756. Pont. 17.

Cajetanus Amatus.

LA CONSECRAZIONE

D'uno eletto Veſcovo, il quale era ſtato prima ordinato Sacerdote dal Papa, ſe debbaſi fare dal Papa medeſimo, o da altri per ſua ſpecial commiſſione.

Dilecto Filio Carolo, Electo Epiſcopo Juſtinopolitano.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Dilecte Fili Noſter, ſalutem & Apoſtolicam Benedictionem.

NEll'ultimo Conſiſtorio ſegreto, tenuto da Noi nel giorno 20. del proſſimo paſſato meſe di Settembre, avendo in conſiderazione il di lei merito, la proponemmo in Veſcovo di Capo d'Iſtria; ed eſſendo ſeguita la di lei proviſta, dopo eſſere ſtato adempito quanto viene preſcritto dal Sagro Concilio di Trento *alla Seſſ.* 24. *cap.* 1. *de Reformat.* e dalle Coſtituzioni Apoſtoliche, ella dee dirſi eletto e confermato; inſegnando comunemente gli Autori, che la proviſta fatta in Conſiſtorio, ha il vigore di elezione e confermazione. Così dopo la Chioſa *nel Cap.* 1. *in verb. Proviſionem*, *de elect. in* 6. inſegnano il Ripa *nel Cap. Eam te*, *num.* 11. *de reſcriptis*, il Fagnano *nel Cap. Nullus*, *n.* 9. *e nel Cap. Nihil*, *n.* 29. *de electione*, il Barboſ. *Jur. Eccleſ univerſ. lib.* 1. *cap.* 9. *n.* 14. e da Noi viene anche oſſervato nel noſtro Trattato *de Synodo Diœceſana* dell'ultima ſtampa *al lib.* 2. *c.* 5. *n.* 3. Virtù ed effetti della proviſta fatta in Conſiſtoro.

§. 2.

Digitized by Google

Epiſc. Conſec. ſuſcipiendæ terminus.

§. 2. Quod itaque tibi adhuc reliquum ipſa Conſecratio eſt, quæ, juxta regulas a Sacro Tridentino Concilio præſcriptas *Seſſ.* 23. *Cap.* 2. *de Ref.* intra trimeſtre, a die confirmationis tuæ ſupputandum, eſt a te ſuſcipienda: cumque in collatis nobiſcum ſermonibus aſſerueris, oſtenderiſque, Sacros Diaconatus & Presbyteratus Ordines fuiſſe tibi a Prædeceſſore Noſtro, nobiſque munifico Benedicto XIII. collatos, Diaconatum quidem die 30. Septembris 1718. in Sacello S. Pii in Palatio Apoſtolico Vaticano, Presbyterorum autem 11. Junii 1719. intra Vaticanam Baſilicam; effecit id, ut in examen diſputationemque veniret, num ſucceſſiva in Epiſcopum Conſecratio a Nobis, præterea nemine, vel certe quidem ab alio ex Noſtra ad id ſibi delegata auctoritati, confici debeat.

Suborta quæſtionum Ord. Præsbyter a Pontif. tantum poſſit conſecrari Epiſcopus.

Indefinita interpretatio textus de Ordinatis a Papa ad ſuperiores Ordines non promovendis ab infer.

§. 3. Celebris eſt Textus Innocentii III. Pontificis in *Cap. Cum in diſtribuendis, de temporibus Ordinationum*, quo Mutinenſi Epiſcopo reſcribit, quandoquidem commendatus ab ipſo Clericus, Romæ Subdiaconatum ſuſceperat, indulgere ſe Bononienſi Epiſcopo, (tunc temporis Gerardo Arioſti, uti videre eſt apud Sigonium *lib.* 1. *de Epiſcopis Bononienſibus, in Vita ejuſdem*) facultatem ipſum promovendi ad Ordinem Diaconatus: eſque hic præcipuus Textus, cui univerſa Canoniſtarum ſchola innixa docet, ordinatum a Papa, non poſſe ad ſuperiores Ordines promoveri præterquam a Papa, vel ab alio, cui id muneris ipſe delegarit. *Ordinat. a Papa, ſine licent. Papæ ad ſuper. Ord. non promovetur:* ſunt hæc concepta verba opitomes textus. A colligendis hic veterum Canoniſtarum dictis in præcitatam Decretalem temperabimus, cum unicuique in eorum operibus evolvendis parumper verſato perſpectum ſit, plerumque alterius dicta ab altero tranſcribi. Unius tantummodo, alteriuſque ex recentioribus verba afferemus. Altaſerta eſt alter, in Commentariis ad citatum *Cap. Cum in diſtribuendo*, ubi hæc adnotat: *Semel ordinatus a Summo Pontifice non poteſt recipere ſuperiores Ordines ab alio Antiſtite, ſine mandato ipſius Pontificis*. Alter eſt Layman *in eumdem textum*, ubi ita ſcribit: *Eſt autem hoc ſpeciale in Pontifice, & videtur accipiendum de omnibus Ordinibus, etiam prima Tonſura, ut qui eam a Pontifice accepit, ab alio Epiſcopo ſine licentia Papali ordinari non poſſit*..

Minus firma convincitur.

§. 4. Pater Chriſtianus Lupus *part.* 4. *in Canones Synodorum Generalium & Provincialium editionis Bruxellenſis pag.* 488., accuratius, de more, animadvertit, textum *in Cap. Cum in diſtribuendis de temporib. Ordinationis*, quum ſcriptus appareat de Clerico Romanæ Eccleſiæ obſequiis addicto, uti ex his verbis colligitur: *Eccleſiæ Romanæ Subdiaconus erat*; ſibi quidem vindicare poſſe locum quoad eos, qui in eorum Ordinatione fuerant alicui Urbis Eccleſiæ adſcripti; propterea quod prohiberentur ii, deſerto illius ſervitio, ad aliam tranſire Eccleſiam, accepturi ab ejuſdem Epiſcopo ſuperiores Ordines, quibus a Romano Pontifice non fuerant in Urbe initiati. *Quiſquis ſemel in hac Eccleſia* (de Romana Eccleſia loquitur S. Gregorius) *Ordinem Sacrum acceperit, egrediendi de ea licentia ulterius non habet*, ita plane *in Epiſt.* 38. *l.* 5. *indict.* 13. *pag.* 673. *tom.* 2. Maurinæ editionis. Verum eumdem ait neque poſſe protendi, neque debere, ad alios, qui Romam adventantes, pio quodam ſtudio Subdiaconatum vel Diaconatum ſibi conferri obtinebant a Pontifice, nec tamen a Pontifice ſervitio alicujus Eccleſiæ Urbis adſcribebantur, ſed poſtquam fuerant ſacro Ordine inſigniti ad proprias abſcedebant Diœceſes, ſervitio alicuſus Eccleſiæ per ſuos Epiſcopos addicti; permodeſte innuens idem Pater Lupus, quam neceſſe ſit, aliis collectis monumentis demonſtrare, initiatos *honoris cauſa* in Urbe per Pontificem aliquo Sacro Ordine, ſubindeque ad proprias regiones reverſo, nequiviſſe ad ſuperiores Ordines, præter quam a Romano Pontifice, vel ab alio ad id per ipſum delgato, promoveri. *Voces* (inquit Pater Chriſtianus Lupus) *Erat Romanæ Eccleſiæ Subdiaconus*; evincunt, *illum fuiſſe Romano Cardinali adſcriptum*, etſi textus epigraphe latiorem ipſis ſenſum attribuat. *Verum Capituli epigraphe facit ſenſum ampliorem: Ordinatus a Papa, ſine licentia Papæ ad ſuperiores Ordines non promovetur*: pergit idem Lupus.

Aliude tamen comprob. poteſt aſſertio.

§. 5. Non innuit Lupus monumenta, quibus evincitur, ipſos quoque ordinatos a Papa *honoris cauſa*, nulliuſque Eccleſiæ ſervitio in Urbe addictos, nequiviſſe

ſu.

Termine preſcritto al Veſc. per farſi Conſecrare.

Queſtione inſorta, ſe chi è ſtato ordinato Sacerdote dal Papa, poſſa eſſere conſacrato Veſc. da altri, che dal ſolo Papa.

§. 2. Il paſſo adunque, ch' ella oggi dee fare, è quello della conſecrazione, che, camminando colle Regole preſcritte dal predetto ſacro Concilio di Trento *alla Seſſ. 23. cap. 2. de Reform.* dee prenderſi da lei dentro il trimeſtre, che dal dì della conſacrazione traſcorre; ed avendoci ella ne' diſcorſi fatti con Noi aſſerito, e dimoſtrato, d'aver ricevuti gli Ordini Sacri del Diaconato e del Presbiterato dal Noſtro Predeceſſore e Benefattore Benedetto XIII. il Diaconato ai 30. di Settembre 1718. nella Cappella di S. Pio del Palazzo Apoſtolico di S. Pietro, il Sacerdozio agli 11. di Giugno 1719. nella Baſilica Vaticana; ciò ha dato campo al diſcorſo, ed all' indagine, ſe la conſecrazione in Veſcovo debba farſi da Noi, e non da altri, o almeno da altri con noſtra licenza, e commiſſione.

Generale interpretazione data al teſto, che l' Ordinato dal Papa, non poſſa eſſer promoſſo agli Ordini maggiori da un inferiore.

§. 3. Celebre è il Teſto del Pontefice Innocenzo III. *nel Cap Cum in diſtribuendis, de temporibus Ordinationum*, in cui riſponde al Veſcovo di Modena, ch'eſſendo ſtato il Cherico da lui raccomandato, fatto Suddiacono in Roma, dava al Veſcovo di Bologna, (che in quel tempo era Gerardo Arioſti, come può vederſi nel Sigonio *al lib. 3. de Epiſcopis Bononienſibus nella di lui Vita*) la commiſſione, che gli daſſe l'Ordine del Diaconato: e queſto è il Teſto Capitale, a cui s'appoggia la comune ſcuola de' Canoniſti, per aſſerire, che chi è ſtato ordinato dal Papa, non può eſſer promoſſo agli Ordini ſuperiori, ſe non dal Papa, o da altri colla di lui eſpreſſa permiſſione. *Ordinatus a Papa, ſine licentia Papæ ad ſuperiores Ordines non promovetur*: queſte ſono le parole del ſommario del teſto. Noi ci aſterremo dal portar qui i detti degli antichi Canoniſti ſopra la citata Decretale; ſapendo ognuno, che ha un poco di pratica delle loro Opere, che per lo più quanto è detto da uno, viene traſcritto dagli altri. Porteremo ſolo l' autorità di due più recenti. Uno è l' Altaſerta *nei Commenti al detto Cap. Cum in diſtribuendis*, ove così ſcrive: *Semel ordinatus a Summo Pontifice, non poteſt recipere ſuperiores Ordines ab alio Antiſtite, ſine mandato ipſius Pontificis*. L'altro è il Layman *ſopra lo ſteſſo teſto*, ove così ſcrive: *Eſt autem hoc ſpeciale in Pontifice, & videtur accipiendum de omnibus Ordinibus, etiam prima Tonſura, ut qui eam a Pontifice accepit, ab alio Epiſcopo ſine licentia Papali ordinari non poſſit.*

Si dimoſtra poco fondata.

§. 4. Rifletre ſecondo il ſuo ſolito, con molta accuratezza il Padre Criſtiano Lupo *nella part. 4. ſopra i Canoni de' Sinodi Generali, e Provinciali*, della ſtampa di Bruſſelles, *pag. 448.* che, parlando il teſto *nel Cap. Cum in diſtribuendis, de temporib. Ordinat.* d' uno che era addetto al ſervizio della Chieſa Romana, come ſi raccoglie dalle parole: *Eccleſiæ Romanæ Subdiaconus erat*; potrà in detto teſto aver luogo in quelli, che nella loro Ordinazione erano ſtati aſſegnati a ſervire qualche Chieſa in Roma, eſſendo loro proibito l' abbandonare il ſervizio, e portarſi ad altra Chieſa, ricevendo dal Veſcovo d'eſſa gli Ordini ſuperiori, che non avevano dal Papa ricevuti in Roma. *Quiſquis ſemel in hac Eccleſia*, parla S Gregorio della Chieſa Romana, *Ordinem Sacrum acceperit, egrediendi de ea licentiam ulterius non habet*: così *nella lettera 38. del lib. 5. ind. 13. pag. 763. al tom. 2.* dell'edizione Maurina. Ma nè potrà, nè dovrà eſtenderſi agli altri, che venendo a Roma, ricevevano per divozione il Suddiaconato, o il Diaconato dal Papa, nè erano dal Papa aſcritti al ſervizio di veruna Chieſa di Roma; ma dopo di avere ricevuto da eſſo l'Ordine Sacro, ritornavano alle loro Dioceſi, impiegati dai loro Veſcovi al ſervigio di qualche Chieſa: additando lo ſteſſo Padre Lupo con molta modeſtia la neceſſità che v' è, di comprovare con altri monumenti, che gli ordinari *bonoris cauſa* in Roma dal Papa a qualche Ordine Sacro, e ritornati ai loro Paeſi, non poteſſero ricevere gli Ordini ſuperiori, che o dal Sommo Pontefice, o da altri per ſua commiſſione. *Voces* (dice il Padre Criſtiano Lupo) *Erat Romanæ Eccleſiæ Subdiaconus: evincunt, illum fuiſſe Romano cardini adſcriptum*; ancorchè l' epigrafe del reſto gli dia un ſenſo più ampio: *Verum Capituli epigraphe facit ſenſum ampliorem: Ordinatus a Papa, ſine licentia Papæ ad ſuperiores Ordines non promovetur*: proſiegue lo ſteſſo Lupo.

Digitized by Google

ſuperiores Ordines, niſi ab uno Papa ſuſcipere, vel ab alio Epiſcopo Pontificia ad id delegatione inſtructo; etſi profiteatur ſe ſequi opinionem aſſerentem, Ordinatum a Pontifice honoris cauſa, ab eodem tantummodo, vel ab alio ex præobrenta Pontificis facultate, poſſe ad reliquos Ordines promoveri. Verum curabimus ipſi opportuna quæque ad rem hanc inveſtigare, traditaſque ab aliis rationes ad eam firmandam colligere.

Prænotiones quædam in elucidationem adſtruendæ dicti.

§. 6. In Dictato S. Gregorii VII. duo extant Canones, quorum alter eſt decimuſquartus hiſce verbis conſtans: *Quod Papa de omni Eccleſia, quacumque voluerit, Clericum valeat ordinare*; decimus quintus eſt alter, qui hæc habet: *Quod a Papa ordinatus, alii Eccleſiæ præeſſe poteſt, ſed non militare*; *& quod ab aliquo Epiſcopo non debet ſuperiorem gradum accipere*. Horum textuum primus generalis eſt, afficitque non minus Ordinationes Clericorum ex alienis Diœceſibus fieri ſolitas per Pontifices, ut illorum miniſterio in Urbe uterentur, quam cæterorum etiam inaugurationes, qui *honoris cauſa* ordinati, ſubinde in proprias regiones diſcedebant. Alter vero de iis rantum loquitur, qui in Urbe ordinari per Pontificem, Romanæ Eccleſiæ adſcribebantur: & quamvis propoſitum ibi interdictum recipiendi ſuperiores Ordines ab alio Epiſcopo, videatur ad eos cohibitum, de quibus eſt ſermo in Canone; ipſi tamen addemus, Nos primum allatorum Canonum protuliſſe, ad innuendam tantummodo auctoritatem Romani Pontificis initiandi Ordinibus cæterorum Epiſcoporum ſubditos, non ſolum ut eorum miniſterio & opera in Urbe utatur, ſed etiam ad id ſolum, ut eos hujuſmodi decore, honore, integra ipſis præſervata libertate ad ſuas redeundi Diœceſes, haud tamen ſepoſito conſilio derivandi ſubinde ex aliis fontibus Jus Pontificium, ne qui ab ipſo Pontifice etiam honoris cauſa ordinatus fuerit, valeat a quocumque, præter quam ab eo, vel ab alio ex ejuſdem delegatione, ſuperioribus Ordinibus inaugurari.

Solidius præadductæ doctr. fundam.

§. 7. Duodecimo vertente ſeculo, Mediolanenſi præerat Eccleſiæ Archiepiſcopus Philippus Lampugnanus; cumque Mediolani plures exiſterent Clerici per Pontificem in Urbe ordinati, quos propterea nequibat ipſe, non præobtenta a Pontifice facultate, ad ſuperiores Ordines promovere, licet eorum opera indigeret Eccleſia, Innocentium III. Pontificem conſuluit, quomodo ſe gerere ea in re deberet. Epiſtolæ ſumma in Pontificio reſponſio affertur: *Sicuti ex tenore tuarum litterarum accepimus, Mediolanenſis Eccleſia tam in capite, quam in membris, occaſione Clericorum illorum qui ab ipſo Romano Pontifice Ordinem receperunt, adeo eſt miniſtrorum ſolatio deſtituta, ut paucos Clericos in eadem Eccleſia valeas invenire, quos ad Diaconatus, & Præsbyteratus poſſis officium promovere*. Pergit Pontifex referens, petiiſſe Epiſcopum facultatem ordinandi præfatos, concluditque, ſe eandem ipſi indulgere, modo ii, quos promovere conſtituit, idonei ſint, ſeque promoveri conſentiant: *Verum quia Fraternitas tua ſuppliciter a Nobis expetiit, ut ipſius Eccleſiæ neceſſitatem ſollicitudine paterna penſantes, tibi deberemus licentiam indulgere, manus poſſe illis Ordinationis imponere, ſuper hoc tuæ Fraternitati taliter duximus reſpondendum, quod, ipſius Eccleſiæ neceſſitate penſata, ſi aliqui fuerint de ſupradictis Clericis, qui ad hoc videantur idonei, & ſpontanea voluntate per tuum miniſterium voluerin ad Sacros Ordines promoveri, eos auctoritate Noſtra tibi liceat ordinare*. Innuens Innocentius, illis verbis, *ſpontanea voluntate*, privilegium, quo fruuntur Ordinati a Pontifice, ne inviti ſuperiores Ordines ſuſcipere adigantur; quo de privilegio late differit Hallier *de Sacris Ordinationibus part. 2. ſect. 5. cap. 3. art. 9. §. 1 in fine*, meminitque etiam Gloſſa *in Cap. Cum in diſtribuendis, in verb. indultum, de temporibus Ordinat.* ubi loquens de privilegiis competentibus Ordinato per Pontificem, inter cætera hoc quoque recenſet, *non poteſt cogi ab Epiſcopo recipere Ordines*; ſuperiores nimirum, qui ſibi non fuerant a Pontifice collati.

Alterum privil. Ordinati a Papa, ut invitus non cogatur ad ſuperior. Ordinem aſcendere.

§. 8. Clerici, quos commemorat Epiſtola, Mediolani degebant, fuerantque Ro-

§. 5. Non accenna il Lupo i monumenti, coi quali ſi prova, che anche gli ordinati dal Papa *honoris cauſa*, e ſenza eſſer aſcritti al ſervigio di veruna Chieſa di Roma non potevano ricevere gli Ordini ulteriori, che o dal Papa, o da altro Veſcovo di ſua commiſſione; ancorchè ſi proteſti ſeguace della ſentenza, che l'ordinato dal Papa *honoris cauſa*, non può ricevere gli altri Ordini, che da eſſo, o da altri di ſua licenza. Ma Noi c'ingegneremo di rinvenire il neceſſario per l'aſſunto, e di unire le ragioni dette dagli altri per convalidarlo.

Con altri fondam. ſi può per altro provar vera la propoſizione.

§. 6. Nel Dittato di S. Gregorio VII. ſi ritrovano due Canoni Uno è il decimo quarto, che è concepito colle ſeguenti parole: *Quod Papa de omni Eccleſia, quacumque voluerit, Clericum valeat ordinare*. E l'altro è il decimo quinto, che è concepito colle ſeguenti parole: *Quod a Papa ordinatus, alii Eccl. poteſt, ſed non militare: & quod ab aliquo Epiſcopo non debet ſuperiorem gradum accipere*. Il primo di queſti due Canoni è generale, e comprende non meno le Ordinazioni de' Chierici delle altre Dioceſi, che ſi facevano dai Papi per ſervirſi degli ordinati in Roma: che degli altri, che erano ordinati *honoris cauſa*, e che poſcia ritornavano ai loro Paeſi. Il ſecondo dei predetti due Canoni ſembra riſtretto a quelli, che ſi ordinavano dal Papa in Roma, e venivano aſcritti alla Chieſa Romana: E quantunque la proibizione di non poter ricevere gli Ordini ſuperiori da altro Veſcovo ſembri riſtretta a quelli, de' quali ſi parla nel detto Canone; Noi però ſoggiugneremo aver allegato il primo de' detti due Canoni unicamente per additare l'autorità del Romano Pontefice di conferire gli Ordini ai ſudditi degli altri Veſcovi, non ſolo per ſervirſene in Roma, ma ancora per onorarli, laſciando loro la libertà di ritornare alle loro Dioceſi; ſenza però abbandonare l'idea di ricavare poi da altri fonti il diritto Papale, che anche l'ordinato da lui *honoris cauſa*, non può, che da lui, o da altri di ſua commiſſione, ricevere gli Ordini ſuperiori.

Prenotazione per dilucidazione della dottrina da ſtabilirſi.

§. Nel ſecolo XII. reggeva la Chieſa di Milano l'Arciveſcovo Filippo Lampugnano, ed eſſendo in Milano molti Chierici, che erano ſtati ordinati dal Papa in Roma, e che eſſo perciò non poteva ſenza la di lui licenza ordinare agli Ordini ſuperiori, ancorchè la Chieſa ne aveſſe biſogno, domandò al Pontefice Innocenzo III. come doveva regolarſi. Il tenore della lettera è riferito nella riſpoſta del Papa: *Sicut ex tenore tuarum litterarum accepimus, Mediolanenſis Eccleſia tam in capite, quam in membris, occaſione Clericorum illorum, qui ab ipſo Romano Pontifice Ordinem receperunt, adeo eſt Miniſtrorum ſolatio deſtituta, ut paucos Clericos in eadem Eccleſia valeas invenire, quos ad Diaconatus, & Presbyteratus poſſis officium promovere*. Proſiegue il Papa nell'eſporre, che il Veſcovo gli domandava licenza di poter fare l'Ordinazione de' predetti; e conchiude, che gliela dà, purchè quelli, che vuol ordinare, ſiano abili, e vogliano eſſere ordinati: *Verum, quia Fraternitas tua ſuppliciter a Nobis expetiit, ut ipſius Eccleſiæ neceſſitatem ſollicitudine Paterna penſantes, tibi deberemus licentiam indulgere, manus poſſe illis Ordinationis imponere: ſuper hoc tuæ Fraternitati taliter duximus reſpondendum, quod, ipſius Eccleſiæ neceſſitate penſata, ſi aliqui fuerint de ſupradictis Clericis, qui ad hoc videantur idonei, & ſpontanea voluntate per tuum miniſterium voluerint ad Sacros Ordines promoveri, eos auctoritate noſtra tibi liceat ordinare*: alludendo Innocenzo in quelle parole; *ſpontanea voluntate*, al privilegio, che gli ordinati dal Papa non poſſano contra la loro volontà eſſer aſtretti a ricevere gli Ordini ſuperiori; del qual privilegio ampiamente diſcorre l'Halliere *de Sacris Ordinationibus part. 2. ſect. 5. cap. 3. art. 9. §. 1. in fin.* facendone anche menzione la Chieſa *nel cit. Cap. Cum in diſtribuendis, in verb. Indultum, de temporibus Ordination.* ove parlando de' privilegj competenti all'ordinato dal Papa, tra gli altri vi enumera il ſeguente; *Non poteſt cogi ab Epiſcopo recipere ordines*, cioè i ſuperiori che non aveva ricevuti dal Papa.

Più forte baſe, ſu cui fondare la dottrina addotta da principio.

Altro privilegio di chi è ſtato ordinato dal Papa, di non eſſere contro ſua voglia promoſſo.

§. 8. Erano i Chierici, de' quali ſi parla nella lettera, in Milano, ed erano

Si prova id

 ſtati

Superius adducti textus ſanctione præſentem plane caſum definiri demonſtr.

Romæ a Pontifice ordinati fuerant, ergo ordinati *honoris cauſa*, nullique Urbis Eccleſiæ addicti. Et ſi hi nec ad ſuperiores Ordines conſcendere, nec eoſdem poterant ſuſcipere a Mediolanenſi Archiepiſcopo ſine licentia Pontificis, a quo fuerant minoribus Ordinibus initiati; en Nobis plane caſum Ordinatorum *honoris cauſa* a Summo Pontifice, qui ab uno Summo Pontifice, vel alio ex Pontificia facultate, poterant ſuperiores Ordines recipere. Innocentii Epiſtola eſt *num.* 22. *lib.* 1. *tom.* 1. Balutianæ editionis, eſtque etiam impreſſa in præclaro Opere poſthumo *De Archiepiſcopis Mediolanenſibus* Saſſii *tom.* 2. *pag.* 264., & licet in Collectionem Decretalium Gregorii IX., qua utimur in ſcholis, & foro, non ſit relata, haud tamen propterea vim auctoritatemque amittit Cannonicæ legis; uti colligitur *ex Can. Romanorum diſt.* 19. latiuſque proſequuntur Cardinalis Turrecremata *in Summa*, *de Eccleſia lib.* 2. *cap.* 108. Fagnarus *in Cap. Statuimus num.* 42. *de ſupplenda negligentia Prælatorum*, Cardinalis de Aguirre *in Defenſione Cathedræ S. Petri tractat.* 2. *diſputat.* 30. *ſect.* 3. Neque enim Juriſprudentia Canonica circumſcribitur præfata Decretalium compilatione, ſed complectitur quoque Epiſtolas Summorum Pontificum in ea non comprehenſas, aliaſque Conſtitutiones Pontificias in eamdem non relatas, totque præterea fontes, apprime perſpectos omnibus, qui Canonicam facultatem qua decet diligentia, pertractant.

Jus Can. ex quibus coaleſcat.

Auctorit. ratione, exemplisque confirmatur allata ſententia.

§. 9. Præter Patrem Lupum iterato ſuperius memoratum, in eam ſententiam, quod ordinatus a Papa *honoris cauſa* non poſſit ſuperiores Ordines ſuſcipere, præterquam a Papa, vel ab alio Epiſc. de ejuſdem licentia, conſentiunt Hallier. *præcit. loco*, & Gonzalez *in Cap. Cum in diſtribuendis num.* 2. *de temp. Ordin.*, & reliqui paſſim. Et quamvis ſe referant tantummodo ad præcit. textum *Cum in diſtribuendis*, nihilque meminerint de Epiſtol. 22. Pontificis Innocentii III. non tamen omittunt aliquid afferre, quod propoſitam ſententiam firmare valeat; nimirum, juxta generalia præcepta, non licere inferiori manus apponere iis, quæ fuere Superioris manibus ſubjecta. Addunt præterea, ſi quo die Epiſcopus Sacrificium obtulit ad certum Altare, non permittitur ſimplex Sacerdos ad illud, eodem die, ſine ipſius Epiſcopi licentia, celebrare, uti noſcitur *ex Can. ult. de Conſecrat. diſt.* 2. multo potiori jure abjudicandam Epiſcopo facultatem ſacram peragendi Ordinationem ſupra Altare vivum, in quo Romanus Pontifex Ordinis Sacramentum contulit, expreſſa ab eo non præobtenta licentia. Scimus inter Auctores reperiri non neminem, qui præfatum Epiſcopale privilegium non agnoſcit, aſſerens vel illud nunquam obtinuiſſe, vel contraria conſuetudine fuiſſe ſublatum, uti videre eſt apud Paſqualigum *de Sacrificio novæ legis tom.* 2. *quæſt.* 1136. Verum ſepoſito, quod hi communi adverſantur ſententiæ, & in bene conſtitutis Diœceſibus, Epiſcopale privilegium religioſe cuſtoditur, ut omni Nos impedimento explicemus, ne latum quid unguem a propoſita comparatione recedentes, dicimus, ſuper Pontificia Altaria intra Patriarchales Urbis Baſilicas exiſtentia, non poſſe quemquam celebrare Miſſam, niſi id ipſi fuerit a Romano Pontifice per Apoſtolicum Breve indultum; uti noſcitur ex libro *Sacrarum Cæremoniarum* attributo Chriſtophoro Marcello *lib.* 3. *ſect.* 1. *cap.* 11., & uti etiam accurate animadvertitur a prædefuncto Sacellano Noſtro Dominico Georgio *in ſua Liturgia Romani Pontificis tom.* 2. *differt.* 1. *cap.* 1. *num.* 4. & per Nos quoque in ea, quam habuimus, allocutione, cum Ara major Liberianæ Baſilicæ fuit conſecrata, quæ allocutio impreſſa legitur *in appendice ad tom.* 3. *Bullarii Noſtri*, *eſtque numero* 3. §. 3. Neque id tantum obtinet quoad Altaria Patriarchalium Urbis Baſilicarum: Quapropter Nos præ oculis habentes id, quod geſſit Sixtus V. Pontifex, cum ad Philippum II. Hiſpaniarum Regem dono mittens Altaris menſam a ſe conſecratam, ſuper quam, in Sanctorum Album referens S. Didacum, Miſſæ Sacrificium obtulerat, Perſonas ſimul deſignavit, quibus indulgebat, ut ad idem Altare Miſſam celebrarent; idem plane præſtandum duximus tunc quum ad cl. mem. Joannem V. defunctum Luſitaniæ Regem miſimus Altare a Nobis conſecratum in Eccleſia S. Antonii Luſitanæ Nationis in Urbe;

Ad quod Altare celebravit Epiſcop. nequit eodem die celebrare ſimplex Sacerdos ſine ejus licentia.

Similis vigenſque prohibitio celebrandi ſuper Altaribus Pontific. triarum Baſilicarum Urbis.

Alia quædam Altaria extra Urbem ſimili privilegio donata.

Digitized by Google

evidenza, che il teſto poc' anzi allegato definiſce appunto la preſente quæſt.

ſtati ordinati dal Papa in Roma. Erano adunque ſtati ordinati *honoris cauſa*, e non erano ſtati addetti al ſervizio della Chieſa Romana. E ſe queſti non potevano aſcendere agli Ordini ſuperiori, e non potevano riceverli dall' Arciveſcovo di Milano ſenza la licenza dal Papa, da cui avevano ricevuti gli Ordini minori; ecco il caſo degli ordinati *honoris cauſa* dal Sommo Pontefice, e che dal ſolo Sommo Pontefice, o da altri colla di lui licenza potevano ricevere gli Ordini ſuperiori. La lettera d' Innocenzo è *la* 22. *del lib.* 1. *nel tom.* 1. edizione del Baluzio, ed è ancora ſtampata nella bell' Opera poſtuma *degli Arciveſcovi di Milano* del Saſſi *al tom.* 2. *pag* 624. e benchè non ſi ritrovi inſerita nella Compilazione delle Decretali di Gregorio IX., della quale ci ſerviamo nelle ſcuole, e nel foro, non perde perciò il vigore, e l'autorità di legge Canonica: come ſi deſume *dal Can. Si Romanorum*, *diſt.* 19. ed ampiamente proſeguono il Cardinale Turrecremata *in Summa*, *de Eccleſia lib.* 2. *cap.* 108. il Fagnano *nel Cap. Statuimus*, *num.* 42. *de ſupplenda negligentia Prælatorum*, il Cardinale de Aguirre *in Defenſione Cathedræ S. Petri*, *tract.* 2. *diſp.* 30. *ſect.* 3. non eſſendo riſtretta la giuriſprudenza Canonica alla ſola ſopraddetta Compilazione delle Decretali, ma eſtendendoſi ancora alle lettere de' Sommi Pontefici, che ſono fuori d' eſſa, a tante altre Pontificie Coſtituzioni, che non ſono in eſſa inſerite, ed a tanti altri fonti, cogniti a tutti quelli, che trattano le materie Canoniche colla dovuta accuratezza.

Fonti della Giuriſprudenza Canonica.

§. 9. Oltre il Padre Lupo di ſopra più volte nominato, concordano nell' aſſerzione, che l'ordinato dal Papa *honoris cauſa*, non può ricevere gli Ordini ſuperiori, che dal Papa, o da altro Veſcovo colla di lui licenza, l' Hallier *nel luogo citato*, ed il Gonzalez *nel Cap Cum in diſtribuendis*, *num.* 2. *de temporib. Ordination.* e comunemente gli altri. E benchè unicamente ſi riferiſcano al predetto teſto *Cum in diſtribuendis*, e non facciano veruna menzione della lettera 22. del Pontefice Innocenzo III., non laſciano però d' eſporre quanto può favorire al loro aſſunto; cioè che giuſta le regole generali, non può l'inferiore porre le mani ove il Superiore ha poſte le ſue. Dicono in oltre, che ſe in quel giorno, in cui il Veſcovo ha celebrata la Meſſa ſopra un altare, non può nello ſteſſo giorno un ſemplice Sacerdote celebrarla nello ſteſſo, ſenza licenza del Veſcovo, come ſi vede *nel Can. ult. de Conſecrat. diſt.* 2. con molto maggior ragione non potrà il Veſcovo fare la ſacra Ordinazione ſopra l' Altare vivo, in cui il Pontefice Romano ha conferito il Sagramento dell' Ordine, ſenza la di lui eſpreſſa licenza. Sappiamo, eſſervi fra gli Autori chi non ammette il ſopraddetto privilegio del Veſcovo; aſſerendo, o non eſſervi mai ſtato, o eſſere ſtato tolto dalla contraria conſuetudine: come può vederſi nel Paſqualigo *de Sacrificio novæ legis t.* 2. *qu.* 1236. Ma, preſcindendo, che la comune opinione è in contrario, e che nelle Dioceſi ben regolate il privilegio Veſcovile è in una piena oſſervanza; per uſcire da ogn' imbarazzo, e ſenza dipartirci dalla parità dell' Altare, diremo, che negli Altari Papali, che ſono nelle Patriarcali di Roma non può veruno celebrare la Meſſa, ſenza che ciò gli ſia conceſſo dal Romano Pontefice con un Breve Apoſtolico; come ſi vede nel Libro *delle ſacre Cerimonie*, attribuito a Criſtoforo Marcello, *lib.* 3. *ſect.* 1. *cap.* 11. e come anche viene accuratamente oſſervato dal noſtro defunto Cappellano Monſignor Giorgi *nella ſua Liturgia Romani Pontificis tom.* 2. *diſſert.* 1. *cap.* 1. *num.* 4. e da Noi medeſimi nella noſtra Allocuzione, che facemmo, quando fu conſecrato l' Altar maggiore della Baſilica Liberiana, quale Allocuzione è ſtampata *nell' Appendice al tom.* 3. *del noſtro Bollario*, ed è *la* 3. *al* §. 3. Nè ciò ſi reſtringe ai ſoli Altari delle Baſiliche Patriarcali di Roma: perlochè, coll' eſempio di quanto fece il Pontefice Siſto V. quando mandò in dono al Re Filippo II. di Spagna la Tavola dell' Altare da eſſo conſacrata, ſopra cui aveva celebrata la Meſſa, facendo la Canonizzazione di S. Diego, avendo deſignate le perſone, alle quali concedeva, che poteſſero ſu lo ſteſſo Altare dire la Meſſa, fu lo ſteſſo fatto da Noi, quando mandammo alla ch. mem. del defunto Giovanni Re di Portogallo l' Altare da noi conſecrato nella Chieſa di S. Antonio, Na-

L' addotta ſentenz. ſi conferma coll' autorità, ragione, ed eſempj.

Un ſemplice Sacerdote non può celebrare nello ſteſſo giorno all' Altare dove prima ha celebrato il Veſcovo, ſenza ſua licenza.

Simile interdetto di celebrare ſopra gli Altari Papali delle tre Baſiliche di Roma.

Altri Altari fuori di Roma, che godono lo ſteſſo privilegio.

zio.

Digitized by Google

Urbe; uti videre eſt ex Noſtris litteris ad præſatum Regem datis die decima quinta Januarii 1745. jam typis evulgatis. Quod ipſum denique iterato præſtitimus quoad Altare Aſſiſienſis Baſilicæ, Papale & ipſum declaratum: ſancivimus namque in Noſtra Conſtitutione incipiente *Fidelis Dominus*, data ſub annum 1754., inſerenda *tom. 4. Bullarii Noſtri*, qui nunc colligitur, & imprimitur, ne cui liceat in ipſo ſacra peragere myſteria ſine expreſſo Indulto Apoſtolico: ſubindeque eadem in Conſtitutione Perſonas deſignavimus, quibus offerendi ad

Status repetitur præſentis quæſtion.

præſatum Altare Sacrificii facultatem indulgebamus. Animadverſum namque fuit, pro ea, quæ eſt inter Aſſiſium & Urbem diſtantia, fieri nullo modo poſſe, ut qui dignus haberi poterat celebrandi ex religioſo quodam affectu ad prædictum Altare, peculiare indultum obtineret.

§. 10. Conſtituto autem, datoque ut qui etiam *honoris cauſa* a Romano Pontifice recepit inferiorem Ordinem, puta, Diaconatum, non poſſit ab Inferiore ad Presbyteratus Ordinem promoveri, ſed a Romano Pontifice, vel alio, de illius tamen licentia, ſit promovendus: inveſtigandum expendendumque ſupereſt, num idem affirmari debeat de eo, qui ordinatus Presbyter a Pontifice, conſecrandus

Scholaſt. quæſtion. de' Ordin. & Charactere Ep.

eſt in Epiſcopum, nimirum, an conſecratio in Epiſcopum ſit a Pontifice, vel alio per ipſum delegato peragenda, quod Inferiori id agere non liceat. Hic autem Nobis videris vehementer cauſa noſtra commoveri, quaſi ingreſſi ſimus immenſum pelagus Scholaſticarum quæſtionum, an ſcilicet Epiſcopatus ſit Ordo a Presbyteratu diſtinctus, num *adæquate*, vel potius *inadæquate* diſtinctus, num Character in Epiſcopali Conſecratione impreſſus alius ſit a Charactere impreſſo in ſuſceptione Presbyteratus, vel potius ſit ejuſdem extenſio; eoque vehementius cauſa Noſtra commoveri videris, perpendens animo, inveſtigandum Nobis fore hiſtoricum factum, quod conferre plurimum poterit ad præfatas involutas Quæſtiones Scholaſticas elucidandas; eſtque illud; an fuerit unquam ad Summum Pontificatum, vel ad Epiſcopatum canonice promotus, qui Presbyter non eſſet, ſed ſimplex Diaconus, antea ipſi non collato Presbyteratu, ſed tantummodo eidem miniſtrata Epiſcopali Conſecratione, ex ea perſuaſione, quod inſit videlicet

Hiſtorica quæſtio, an unquam Diaconus, non ſuſcepto prius Presb. fuerit conſecratus Epiſ. ac diſcrepantes Auctores ſentent.

Epiſcopali Conſecrationi *eminenter*, ut ajunt, collatio Ordinis Presbyteralis: de qua quidem celebri controverſia, Æneas Pariſienſis Epiſcopus in ſuo libro *adverſus objectiones Græcorum pag.* 210. apud Lucam de Achery *tom. 7. Spicilegii pag.* 148. primus ad refellendam Græcorum objectionem, de qua inferius redibit ſermo, in partem affirmantem conceſſit, cui quoque adhæſere Pater Mabill. *in ſuis commentariis ad Ordinem Rom. tom.* 2. *Muſei Italici pag.* 119. Martene *de Antiquis Eccleſiæ ritibus lib.* 1. *cap.* 8. *art.* 4. *num.* 10. Pagi *in Breviario Romanorum Pontificum, in Vitam S. Sabiniani Pontificis*, Sandini *in notis ad Vitam S. Leonis Magni*. Negantem vero viriliter tuentur Morinus *de Sacris Ordinationibus part.* 3. *exercit.* 11. *cap.* 2. ubi hæc ſcribit: *Nullum extat exemplum Epiſcopatus non Presbytero collati*. Idipſum aſſeritur a Juenin *de Sacramentis diſſert.* 8. *de Sacramento Ordinis in communi, quæſt.* 8. *cap.* 4. cujus hæc ſunt verba: *Nulli unquam collatus fuit Epiſcopatus Ordo, niſi qui Presbyterali jam inſignitus eſſet*. Hæcque ipſa ſententia ſolide confirmatur ab erudito Sacerdote Catalano vel nunc in humanis agente, *in ſuis elegantibus commentariis ad Pontificale Romanum tit.* 13. *de Conſecratione Electi in Epiſcopum* §. 7. *numero* 3. Nos ea perſuaſione ducimur, poſſe quæſtionem enodare, atque dirimere, intactis omnino relictis Scholaſticis controverſiis; ipſa etiam declinata provincia inquirendi in factum hiſtoricum, de quo ſiquid deberemus attingere, aſſereremus, haud ita certum eſſe; quemadmodum non nemo ſibi blanditur, Diaconos electos in Pontifices, vel Epiſcopos, non recepiſſe Presbyteralem ordinem, antequam conſecrarentur Epiſcopi, ſed a Diaconatu ad Pontificatum, vel Epiſcopatum, per ſolam Epiſcopalem Conſecrationem conſcendiſſe.

Rationes pro ſententia negante.

§. 11. Etenim (liceat hic leviter attingere, nec plane innopportuna digreſſione nonnihil immorari) etſi commemorentur plures, qui ſimplices Diaconi, [illegible]

mis

zionale de' Portogheſi in Roma, come può vederſi nella noſtra lettera ſcritta a detto Re ſotto il giorno 15. di Gennajo 1745. già data alle ſtampe. Il che pure finalmente è ſtato da Noi praticato in ordine all' Altare della Baſilica d' Aſſiſi, dichiarato Papale; avendo nella noſtra Coſtituzione, che incomincia *Fidelis Dominus*, ſpedita l'anno 1754. che ſarà inſerita *nel tom. 4. del noſtro Bollario*, che ſi va radunando e ſtampando, ſtabilito, che veruno in eſſo non poſſa celebrare ſenza un eſpreſſo Indulto Apoſt. ed avendo poi nella ſteſſa Bolla nominate perſone, alle quali concedevamo licenza di poter celebrare nel detto Altare la Meſſa, eſſendoſi riconoſciuto, che non era praticabile nella lontananza di Aſſiſi da Roma, che a chi poteva meritare di celebrare la Meſſa nel detto Altare per ſua divozione, ſpediſſe un Indulto particolare.

§. 10. Fiſſato, ed ammeſſo, che chi anche *honoris cauſa* ha ricevuto dal Romano Pontefice l'Ordine inferiore, per eſempio l'Ordine del Diaconato, non può ricevere dall'inferiore l'Ordine del Presbiterato, ma lo dee ricevere dal Romano Pontefice, o da altri colla di lui licenza; ſuccede ora il dover vedere, ed eſaminare, ſe lo ſteſſo debba dirſi di quello, che ha ricevuto dal Papa il Presbiterato, e che dee conſecrarſi Veſcovo; cioè, ſe la conſecrazione in Veſcovo debba farſi dal Papa, o da altri colla di lui licenza, non eſſendo ciò permeſſo all'inferiore. E qui ci pare di vedere, ch'ella grandemente ci compatiſca, quaſi che ſiamo in procinto d'entrare nel pelago delle queſtioni ſcolaſtiche, ſe il Veſcovado ſia Ordine diſtinto dal Presbiterato, ſe ſia diſtinto *adæquate*, o pure *inadæquate*, ſe il Carattere, che nella conſecrazione Veſcovile s'imprime, ſia Carattere diſtinto dal Carattere impreſſo nel Presbiterato, o pure ſia un'eſtenſione dello ſteſſo: e ci pare di veder creſcere la ſua generoſa compaſſione verſo di Noi, conſiderando, che dovremo eſaminare un fatto iſtorico, che può molto contribuire al ſchiarimento delle ſopraddette intrigate queſtioni ſcolaſtiche; ed è, ſe ſia mai legittimamente ſtato promoſſo al Sommo Pontificato, o al Veſcovado, chi non era Prete, ma ſemplice Diacono, ſenza prima ordinarlo Prete, e conferendogli ſemplicemente la conſecrazione Veſcovile, in ſequela della maſſima, che la conſecrazione Veſcovile comprenda in ſe *eminenter*, come ſi dice, la collazione dell'Ordine Presbiterale: nella qual celebre controverſia Enea Veſcovo di Parigi nel ſuo Libro *adverſus objectiones Græcorum*, *pag.* 210. appreſſo Luca d'Achery *nel tom. 7. dello Spicilegio pag.* 148. fu il primo, che per riſpondere all'obbiezione de' Greci, del'a quale parleremo in appreſſo, aderì alla parte affermativa, alla quale pure hanno aderito il Padre Mabillon *ne' ſuoi Commentarj all' Ordine Romano nel tom. 2. del Muſeo Italiano pag.* 119. il Martene *de Antiquis Eccleſiæ Ritibus al lib. 1. cap. 8. art. 3. num.* 10. il Pagi *nel Breviario dei Romani Pontefici nella Vita di Sabiniano Pontefice*, il Sandini *nelle note alla Vita di S. Leone Magno*: e la negativa, è bravamente ſoſtenuta dal Morino *de Sacris Ordinationibus par. 3. exercit. 18. cap.* 2. ove così ſcrive: *nullum extat exemplum Epiſcopatus non Presbytero collati*: e lo ſteſſo viene aſſerito dal Juenin *de Sacramentis diſſert. 8. de Sacramento Ordinis in communi, qu. 8. cap.* 4. ed ecco le di lui parole: *Nulli umquam collatus fuit Epiſcopalis Ordo, niſi qui Presbyterali jam inſignitus eſſet*: e queſta ſteſſa ſentenza reſta pienamente confermata dall'erudito Sacerdote Catalano, ancor vivente, *ne' ſuoi belli Commentarj al Pontificale Romano tit. 13. de Conſecratione electi in Epiſcopum §. 7. num.* 3. Ma noi ci luſinghiamo di poter diſcorrere, e riſolvere il propoſito queſito, ſenza punto entrare nelle ſpinoſe queſtioni ſcolaſtiche, e ſenza l'impegno di dover aſſumere l'eſame del fatto iſtorico: nel quale quando doveſſimo entrare, direſſimo, non eſſer coſa tanto ſicura, quanto taluno ſi luſinga, che i Diaconi eletti Papi, o Veſcovi, non abbiano prima della conſecrazione Veſcovile preſo l'Ordine Presbiterale, ma ſiano dal Diaconato paſſati al Papato, o al Veſcovado, colla ſola conſecrazione Epiſcopale.

Si eſpone di nuovo, quali ſiano i preciſi termini della queſtione preſente.

Queſtioni agitate nelle ſcuole intorno all' Ordine Epiſcopale, ed il di lui Carattere.

Queſtione Iſtorica, ſe ſiaſi mai fatto Veſcovo un Diacono ſenza Prima ordinarlo Prete; diverſità d' opinioni.

Ragioni che favoriſcono l' opinione negativa.

§. 11. Imperocchè (ſia qui lecito il notar di paſſaggio ed il far una non affatto importuna digreſſione) ſebbene ſi ritrovano molti, ch'erano ſemplici Dia-

Digitized by Google

mis octo Eccleſiæ ſæculis, fuerunt in Summos Pontifices electi, atque iiſdem ſæculis multos etiam adinvenire ſit Diaconos, qui Epiſcopi evaſere, uti noſcitur ex *Diurno Romanorum Pontificum* edito ab Holſtenio, quod opus cenſetur ſæculi ſeptimi; quod factum eſt ob gerendorum negotiorum participationem, quam ſibi Diaconi, ac præſertim Archidiaconi, in Pontificatus, vel Epiſcopatus adminiſtratione ſumebant; quemadmodum perbelle advertit Papebrochius *in Conatu in Vitam S. Leonis*, pergitque Garnerius *in ſuis notis ad citatum Diurnum Romanorum Pontificum cap* 3. *titul.* 3. neque in Vitis Diaconorum, qui Pontifices facti ſunt, mentio occurrat de collato ipſis Presbyterali Ordine ante Conſecrationem Epiſcop. ex hoc tamen antecedenti nunquam inferri tuto poterit non fuiſſe iiſdem ante Conſecrationem Epiſcopalem collatum Ordinem Presbyteratus, imo vero locum habet præſumptio, commemoratis priori veluti extremo, Diaconatu nimirum, nec non poſterioris, ſcilicet Epiſcopatu, non fuiſſe neglecta intermedia, ac proinde ipſam Presbyteratus collationem.

Affirmantium objectio, contraque ejuſdem ſolutio.

§. 12. Advertunt quidem accurati, eruditique oppoſitæ ſententiæ propugnatores, cum Photius cætera inter objecta in Eccleſiam Latinam propoſita, hoc quoque inſeruiſſet, Epiſcopos aſſumi ex Diaconis, non collato ipſis antea Presbyteratu; poſt Photii objectionem in electionibus Diaconorum in Pontifices, conſpici perſpicue expreſſeque adnotatum, fuiſſe ipſis, ante Papalem Conſecrationem, collatum Ordinem Presbyteratus. At ne id quidem ſatis, ut tuta fiat aſſumptio; reponi namque veroſimilius poteſt, Photium tot inter falſas criminationes adverſus Latinam Eccleſiam excogitatas, eam quoque propoſuiſſe, Diaconos nimirum inungi Epiſcopos, non collato ipſis antea Presbyterali Ordine, criminationis cauſa nimirum exinde per ipſum derivata, quod videret, in actis electionis Diaconorum ad Summum Pontificatum, vel ad Epiſcopatum, nullam fieri mentionem de collato Presbyteratu; ideoque ad ipſam quoque incurſationis ſpeciem removendam, exiſtimatum fuiſſe peropportunum in hiſtorica narratione Electionis Pontificum & Epiſcoporum, qui antea Diaconi erant, meminiſſe Sacerdotalis Ordinis iiſdem collati: quæ quidem animadverſiones ut minimum probabiles multum detrahunt jactatæ certitudini, Diaconos quondam conſueviſſe in Pontifices, Epiſcopoſve, Ordine Presbyterali non ſuſcepto, conſecrari.

Data reſponſio confirm. propoſito, ſimillimæ ſanctionis exemplo.

§. 13. Sacro Tridentino Concilio *Seſſ.* 22. *cap.* 2. *de Reform.* cavetur, ne eligi quiſquam poſſit Epiſcopus, qui ſex antea menſibus non fuerit ſacro Ordine initiatus; *Quicumque poſthac ad Eccleſias Cathedrales erit aſſumendus, is non ſolum natalibus, ætate, moribus, vita, ac aliis, quæ a ſacris Canonibus requiruntur, plene ſit præditus, verum etiam in ſacro Ordine antea ſaltem ſex menſium ſpatio, conſtitutus*. Cumque ulterius non progrediatur Concilium, nec edicat, electum hujuſmodi, antequam Conſecrationem recipiat Epiſcopalem, ordinandum Diaconum & Presbyterum: quis unquam auſerit aſſerere, ex Tridentini ſanctione, ſubdiaconum fieri poſſe Epiſcopum, aut unquam Subdiaconos conſecratos fuiſſe Epiſcopos, Diaconatu, ac Ordine Presbyterali non ſuſcepto? Imo vero quiſque conſentiet, ſatis fuiſſe Concilio innuere, quo gradu eſſe deberet aſſumendus in Epiſcopum, nec cenſuiſſe, exprimendos tunc cæteros ſacros Ordines, quibus erat ante Epiſcopalem conſecrationem initiandus.

Confirm. opportuniſſima alia ſimilitudine argum.

§. 14. Ad hæc, cum poſt plures annos a Tridentino Concilio obtinuerit ſtylus inſerendi in Bulla data ad Subdiaconum Electum in Epiſcopum, ſequentia verba, antea prætermiſſa: *Tecum, ut Eccleſiæ N. præeſſe, illique præeſſe, ipſamque in ſpiritualibus, & temporalibus regere, & gubernare, ac munus Conſecrationis prædictum, poſtquam tamen ad Sacros Diaconatus, & Presbyteratus Ordines te promoveri feceris &c.* ut videre eſt apud Rigantium *ad regul.* 24. *Cancellariæ tom.* 2. §. 1. *num.* 17. Quis unquam in Bulla perlegens prædicta verba antea non adhibita, tam fidenti animo erit, ut aſſerat, intermedio tempore, inter Concilium Tridentinum, invectamque praxim inſerendi in Bulla præmemoratam formulam, Subdiaconos conſecrari conſueviſſe Epiſcopos, non præ-

ſu-

Diaconi, e che ne' primi otto ſecoli della Chieſa furono eletti Sommi Pontefici, ed anche ne' detti ſecoli ſi ritrovino molti Diaconi fatti Veſcovi, come ſi vede *nel Diurno de' Romani Pontefici*, ſtampato dall' Holſtenio, Opera del ſecolo ſettimo; il che deriva dall' ingerenza, che avevano i Diaconi, e particolarmente gli Archidiaconi, nel governo del Ponteficato, o del Veſcovado, come molto bene oſſerva il Papebrochio *nel Conato ſopra la Vita di S. Leone*, e proſiegue il Garnerio *nelle ſue note ſopra il citato Diurno de' Romani Pontefici al cap. 3. tit. 3.* e nelle Vite de' Diaconi fatti Papi non ſi faccia menzione dell' Ordine Presbiterale conferito ad eſſi prima della conſecrazione Veſcovile; da queſto antecedente però non può mai inferirſi una ſicura conſeguenza, che ad eſſi prima della conſecrazione Veſcovile non foſſe conferito il Presbiterato: anzi ha luogo la preſunzione; che, fattaſi menzione del primo eſtremo, cioè del Veſcovado, non ſi ſiano traſcurati gli atti intermedj, e per conſeguenza la collazione del presbiterato.

§. 12. Rifletteno, è vero, gli accurati, ed eruditi difenſori del contrario parere, che, avendo Fozio fra le altre due oppoſizioni fatte contra la Chieſa Latina, inſerita ancor quella, che ſi eleggevano i Veſcovi, ch' erano Diaconi, ſenza prima farli Preti, dopo l' oppoſizione di Fozio ſi vede nell' elezione de' Diaconi in Papa chiaramente ed eſpreſſamente riferito, che prima della conſecrazione Papale, ſi era loro conferito l' Ordine Presbiterale. Ma ciò nemmeno baſta per aſſicurare l' aſſunto; potendoſi ſempre con molta probabilità replicare, che Fozio fra tante altre falſe accuſe propoſte contra la Chieſa Latina, propoſeſſe ancor quella, che i Diaconi ſi facevano Veſcovi, ſenza prima dar loro l' Ordine Presbiterale, che il fondamento dell' accuſa fu per appunto da eſſo ricavato dal vedere, che negli atti dell' elezione de' Diaconi al Sommo Pontificato, o al Veſcovado, non ſi parlava della collazione del Presbiterato: e che però, per levare anche l' apparente preteſto, che diede fomento all' accuſa, foſſe creduto bene il far memoria nella Storia dell' elezione de Papi, e de' Veſcovi, che erano Diaconi, dell' Ordine Sacerdotale ad eſſi conferito; rifleſſioni per lo meno probabili, e che eſcludono l'avanzata ſicurezza, che i Diaconi ſi eleggevano Papi, e Veſcovi, ſenz' aver prima ricevuto l' Ordine Presbiterale.

Obbjezione di chi tiene l'affirmativa, e ſua riſpoſta.

§. 13. Il ſacro Concilio di Trento *alla Seſ. 22. cap. 2. de Reform.* ſtabiliſce, che non poſſa uno eſſer eletto in Veſcovo, che prima non ſia ſtato ſei meſi nell' Ordine Sacro: *Quicumque poſthac ad Eccleſias Cathedrales erit aſſumendus, is non ſolum natalibus, ætate, moribus, vita, ac aliis, quæ a ſacris Canonibus requiruntur, plene ſit præditus, verum etiam in Sacro Ordine antea, ſaltem ſex menſium ſpatio, conſtitutus*: e non paſſando il Concilio più oltre, e non dicendo, che il ſopraddetto, prima di ricevere la conſecrazione Veſcovile, prenda il Diaconato, e Presbiterato; chi ſarà mai, che ardiſca di dire, poterſi in ſequela del Concilio di Trento far Veſcovo un Suddiacono, o eſſerſi fatti Veſcovi i Suddiaconi, ſenza prima aver ricevuto il Diaconato, e l' Ordine Presbiterale? Ciaſcheduno dirà, eſſerſi il Concilio contentato d' indicare lo ſtato, in cui doveva ritrovarſi chi doveva eſſer Veſcovo, e non aver creduto di dover in quella congiuntura eſprimere gli altri Ordini Sacri, che doveva ricevere prima della conſecrazione Veſcovile.

Si corrobora la riſpoſta con un argomento preſo dall' intelligenza d' una legge del tutto ſimile.

§. 14. Di più, molti e molti anni dopo il Concilio di Trento eſſendoſi introdotto il coſtume di mettere nella Bolla del Suddiacono, che ſi elegge al Veſcovado, le ſeguenti parole, che prima non v'erano: *Tecum, ut Eccleſiæ N. præfici, illique præeſſe, ipſamque in ſpiritualibus, & temporalibus regere, & gubernare, ac munus conſecrationis prædictum, poſtquam tamen ad Sacros Diaconatus, & Presbyteratus Ordines te promoveri feceris &c.* come può vederſi nel Riganti *ad regul. 24. Cancellariæ tom. 2. §. 1. num. 17.* chi ſarà mai, che, vedendo nella Bolla le accennate parole, che prima non v' erano, avrà il coraggio di dire, che fra il tempo del Concilio di Trento, e l' altro, in cui s' incominciò ad inferire la ſopradetta formola nella Bolla, i Suddiaconi ſi faceſſe-

Si accreſce la forza all' argomento con un' altra ſimilitudine.

Digitized by Google

ſuſcepto Diaconatu & Presbyteratu? Fatebitur quiſque, placuiſſe ex accuratiori quodam ſtudio id in Bulla exprimere, quod antea non exprimebatur quidem, ſed pro indubio certoque habebatur.

Fundam. quibus, prætermiſſis indicatis controverſiis, præſensque ſtio dirimitur.

§. 15. Verum, rem Noſtram repetentes, retinenteſque, quod mox ſupra ſumus polliciti, velle Nos propoſitum quæſitum dirimere, intactis penitus relictis Quæſtionibus Scholaſticis ſatis involutis, prætermiſſoque accurato examine prætati hiſtorici facti, dicemus, ſublatis Electionibus olim celebrari ſolitis a Canonicis vacantis Eccleſiæ, ob gravia inde profluentia incommoda, reſtitutaque veteri diſciplina, providendi Epiſcopatibus per Apoſtolicam Sedem; ſalvis tamen Concordatis initis cum aliquibus Nationibus, in quibus, retentis Electionibus, earum confirmatio reſervatur Romano Pontifici, in eumdem quoque recidit jus conſecrandi Epiſcopos, vel conſtituendi delegatos ad Conſecrationem peragendam; etſi ſuperioribus ſæculis Suffraganeorum conſecratio eſſet Metropolitæ reſervata, nec manus in ea apponeret Summus Pontifex, præterquam ſi quando que Metropolita injuſte Suffraganeum conſecrare abnueret, veluti noſcitur ex *Rhemenſi hiſtoria* Flodoardi, atque etiam ex Annalibus Cardinalis Baronii *ad annum Chriſti* 885. ubi cum Pontificem Stephanum VI. appellaſſet electus ad Epiſcopatum Lingonenſem, retuliſſetque, Lugdunenſem Archiepiſcopum Metropolitam ſuum detrectare, ipſi conſecrationis munus impertiri, præmiſſis iteratis monitionibus, ut imploratam Conſecrationem perageret ipſoque Archiepiſcopo in ſua contumacia obfirmato, Pontifex, uſus competenti ſibi in univerſam Eccleſiam auctoritate, in Epiſcopum eumdem conſecravit. Vigens nunc temporis diſciplina deſcribitur a Gonzalez *in Cap. Nec Epiſcopus*, *num.* 6. *de tempor. Ordinat.*, per hæc verba. *Hodie conſecratio Epiſcoporum, non ex Metropolitani juſſu, ſed Pontificis mandato fit; cum enim Romanus Pontifex ſibi reſervaverit Cathedralium Eccleſiarum collationem, ſimiliter ab ejus libito pendere voluit Epiſcoporum conſecrationem*: quod ipſum in Pontificali Romano quoque accurate deſcribitur, *tit. de conſecrat. electi in Epiſcopum*, hæcque ſunt verba: *Nemo conſecrari debet, niſi prius conſtet Conſecratori de commiſſione conſecrandi ſive per litteras Apoſtolicas, ſi ſit extra Curiam, ſive per commiſſionem vivæ vocis oraculo a Summo Pontifice conſecratori factam, ſi conſecrator ipſe ſit Cardinalis*: pergitque Schmier *tom.* 1. *Jur. lib.* 1. *tract.* 3. *cap.* 1. *num.* 569. *Moderno jure conſecratio Epiſcoporum, & Archiepiſcoporum, Summo Pontifici reſervata eſt; & ab eo ſpecialiter delegandam eſſe, communiter dicitur.*

Quidquid vetuſtior. temporibus obtinuer. nunc Ep. conſecr. eſt Papæ reſervata.

Regula in delegandis Suffrag. & Metrop. conſecr. præſcript. a Bened. XIII.

§. 16. Munificus Nobis Pontifex Benedictus XIII. curavit pro viribus intactum ſervare jus Pontificium, ſalvo, vel certe quominus fieri potuit imminuto veteri jure Metropolitico expreſſo *in Cap. Si Archiepiſcopus*, *& in Cap. Nec Epiſcopus*, *de temporib. Ordinationum*: quoad conſecrationem Suffraganeorum. Itaque cum animadvertiſſet, conſuetam Bullam, qua abſentibus Epiſcopis fit facultas ſuſcipiendi conſecrationem, conceptis hiſce verbis expreſſam eſſe: *Cuicumque, quem maluiſſent, Catholico Antiſtiti, gratiam, & communionem Sedis Apoſtolicæ habenti*: juſſit Mandatum *de conſecrando*, quod Suffraganeo Epiſcopo concederetur, impoſterum dirigi ad ejus Metropolitanum, tributa ſimul ipſi facultate, ſi aliquo detineretur impedimento ſubdelegandi alium ſibi beneviſum Epiſcopum: caſu autem ſeſe offerente conſecrandi Metropolitam, conſtituit, ut Mandatum *de conſecrando* antiquiori Epiſcopo Suffraganeo inſcriberetur, ſuperaddita facultate, aliquo ſuperaccedente impedimento, eum, quem maluiſſet Epiſcopum, ſubſtituendi. Verum tot tantæque excitatæ expoſtulationes, & querelæ, non ſolum propter incommoda, ſed & ad ſumptus neceſſario ſubeundos, ſi Suffraganeo abeundus fuiſſet ſuus Metropolita, ut conſecraretur, vel Metropolitæ Suffraganeus per ipſum conſecrandus, ut quum Nos nullis licet Noſtris ſuffragantibus meritis, ad Summum Pontificatum fuimus evecti, reſtitutam invenerimus veterem formulam, juxta quam, uti prædictum eſt, Mandatum *de conſecrando* ad eum dirigitur Epiſcopum, quem ſibi conſecrandus elegit. Nec Nobis aliud quidquam datum, quam aliquid præſcribere circa Epiſcoporum conſecrationes, quæ

in

Digitized by Google

ro Veſcovi ſenza prima aver ricevuto il Diaconato, ed il Presbiterato? Ciaſcheduno dirà, eſſerſi per maggiore accuratezza voluto eſprimere nella Bolla ciò, che prima non ſi eſprimeva, ma ſi ſupponeva.

Fondamenti, ſu de' quali, laſciate da parte le diſpute indicate, appoggia la deciſione della preſente queſtione.

§. 15. Ma, ritornando al noſtro propoſito, e memori di quanto abbiamo poc' anzi detto, di riſolvere il propoſto queſito, ſenza punto entrare nelle ſpinoſe queſtioni ſcolaſtiche, e ſenza formalmente aſſumere l'eſame del ſopraddetto fatto iſtorico, diremo, che tolte di mezzo l'elezioni, che una volta ſi facevano ai Veſcovadi dai Canonici della Chieſa vacante, in ſequela de' gravi diſordini, che in eſſe ſeguivano, e riaſſunta l'antica precedente diſciplina, che la proviſta de' Veſcovadi ſi faccia dalla Santa Sede; ſalvi però i Concordati fatti con alcune Nazioni, ne' quali, ammeſſe le elezioni, ſi riſerva la conferma d'eſſe al Sommo Pontefice; reſta devoluto al Papa il diritto di conſecrare i Veſcovi, o di deputare chi faccia la Conſecrazione: ancorchè ne' ſecoli precedenti, la conſecrazione de' Suffraganei foſſe riſervata al loro Metropolitano, nè il Sommo Pontefice vi s'ingeriſſe, ſe non nel caſo, in cui il Metropolitano ingiuſtamente ricuſaſſe di conſecrare il ſuo Suffraganeo, come ſi vede nella *Storia Remenſe* di Frodoardo, ed anche negli Annali del Cardinale Baronio *all'anno di Criſto* 885., ove, eſſendo ricorſo al Pontefice Stefano VI. l'eletto al Veſcovado Lingonenſe, ed avendogli eſpoſto, che l'Arciveſcovo di Lione, ſuo Metropolitano, ricuſava di conſecrarlo; dopo averlo più volte ammonito di fare la richieſta conſecrazione, e perſiſtendo l'Arciveſcovo nella ſua contumacia, eſſo, ſervendoſi della ſua autorità nella Chieſa univerſale, lo conſecrò Veſcovo. La corrente diſciplina viene deſcritta dal Gonzalez *nel Cap. Nec Epiſcopus*, *al num. 7. de temporib. Ordinat.* ed ecco le di lui parole: *Hodie conſecratio Epiſcoporum, non ex Metropolitani juſſu, ſed Pontificis mandato fit; cum enim Romanus Pontifex ſibi reſervaverit Cathedralium Eccleſiarum collationem, ſimiliter ab ejus libito pendere voluit Epiſc. conſecrationem*: il che pure è puntualmente eſpreſſo nel Pontificale Romano *al tit. de conſecrat. electi in Epiſcopum*, ed eccone le parole: *Nemo conſecrari debet, niſi prius conſtet Conſecratori de commiſſione conſecrandi, ſive per litteras Apoſtolicas, ſi ſit extra Curiam, ſive per commiſſionem vivæ vocis oraculo a Summo Pontifice conſecratori factam, ſi conſecrator ipſe ſit Cardinalis*: e proſiegue lo Schmier *tom. 1. Jur. lib. 1. tract. 3. cap. 1. num. 369. Moderno jure conſecratio Epiſcoporum, & Archiepiſcoporum, Summo Pontifici reſervata eſt; & ab eo ſpecialiter delegandam eſſe, communiter dicitur.*

Che che ne foſſe anticamente, in oggi la conſecrazione de' Veſcovi è riſervata al Papa.

Metodo preſcritto da Benedetto XIII. nel delegare la conſecrazione delli Suffraganei, e Metropolitani.

§. 16. Il Pontefice Benedetto XIII. noſtro Benefattore, fece quanto potè per mantenere il diritto Papale, ſenza recare, o col recare il minore poſſibile pregiudizio all'antico jus Metropolitico, eſpoſto *nel Cap. Si Archiepiſcopus*, e *nel Cap. Nec Epiſcopus, de temporibus Ordinationum*, riſpetto alla conſecrazione de' Suffraganei: ed avendo oſſervato, che la ſolita Bolla, in cui ſi concede ai Veſcovi aſſenti il ricevere la conſecrazione, era concepita colle ſeguenti parole: *Cuicumque, quem maluiſſent, Catholico Antiſtiti, gratiam, & communionem Sedis Apoſtolicæ habenti*: ordinò, che il Mandato *de conſecrando*, che ſi concedeva da un Veſcovo Suffraganeo, in avvenire ſi dirigeſſe al ſuo Metropolitano, colla facoltà ad eſſo, in caſo d'impedimento, di poter ſoſtituire un altro Veſcovo, che a lui foſſe piaciuto; e ſuccedendo il caſo della conſecrazione del Metropolitano, ſtabilì, che il Mandato *de conſecrando* ſi dirigeſſe al Veſcovo Suffraganeo più antico, colla facoltà ad eſſo, in caſo d'impedimento, di ſoſtituire quel Veſcovo, che gli foſſe piaciuto. Ma furono tali, e tanti i reclami e le querele, che ſi eccitarono, non meno per gl'incomodi, che per le ſpeſe, che ſarebbero ſtate neceſſarie, ſe il Suffraganeo aveſſe dovuto andare a ritrovare il ſuo Metropolitano, per eſſere conſecrato, o ſe il Metropolitano aveſſe dovuto andare a ritrovare il ſuo Suffraganeo per conſecrarlo, che aſceſi ſenza verun noſtro merito al Sommo Pontificato, ritrovammo rimeſſa in piedi l'antica formola, giuſta la quale, come ſi è detto, il Mandato *de conſecrando* ſi dirigge a quel Veſcovo, che vien preſcelto da quello, che dee conſecrarſi. Nè a

Digitized by Google

Nova Methodus a Pontif. præfinita conſecrationib. Epiſcopor. in Urbe peragendis.

in Urbe peraguntur; ſtatuimus namque, Conſecrandum, cui facultas ſit eligendi Conſecratoris, ſeligere debere aut unum ex Cardinalibus Epiſcopali Charactere inſignitum, aut aliquem ex quatuor Patriarchis plerumque in Urbe reſidentibus, ſcilicet vel Conſtantinopolitanum, vel Alexandrinum, vel Antiochenum, aut Hieroſolymitanum; eo tantum excepto caſu, quo nemo ex præfatis, quod perdifficile eſt, oblatum ſibi conſecrationis peragendæ munus acceptum haberet; in hac quippe caſus hypotheſi, facta eſt Epiſcopo Conſecrando facultas adeundi alium quemcumque Archiepiſcopum, Epiſcopumve, qui ei conſecrationem impenderet. Neque in his edendis ſanctionibus excidit Nobis Metropolitarum memoria; cum conſtituerimus, ne, ſi in Urbe præſentes ſint Metropolita, ejuſque Suffraganeus, conſecratio Suffraganei cuiquam, præter quam ſuo Metropolitæ, delegetur.

Ex præmiſſis concluditur, indiſcriminatim Epiſcoporum conſecrationes ad Papam ſpectare, ideoque ſuperfluum, prænotatas quæſtiones aggredi.

§. 17. Evincit hiſtorica hæc narratio, quandoquidem Epiſcopi, ſive a Summo Pontifice, ſive a proprio Epiſcopo in Presbyterum ordinati, Conſecratio eſt Summo Pontifici reſervata, nunc temporis jus eſſe Pontificibus præcipuum, conſecrationem Epiſcopalem peragere, vel aliis eam peragendam delegare; ideoque omnino extraneam fieri quæſtionem, num, ſicuti ordinatus Diaconus a Pontifice, ab uno tantummodo Pontifice, vel ab alio ejuſdem Mandato poteſt ad Presbyteratum promoveri, idem pronunciandum ſit de Sacerdote per Pontificem ordinato, qui inaugurandus eſt Epiſcopus, nimirum hujus quoque conſecrationem a Papa tantummodo, ſive ab alio per ipſum delegato, eſſe perficiendam: Extraneæ itidem fiunt quæſtiones ſcholaſticæ de Epiſcopis, ſit ne ille Ordo diſtinctus a Presbyt. an impreſſus per ipſum character alius ſit a charactere impreſſo in ſuſceptione Presbyteratus, vel ſit ejuſdem ampliatio, extenſioque; eodemque loco habenda eſt quæſtio hiſtorica num Diaconi fuerint unquam ad Summum Pontificatum, vel Epiſcopatum aſſumpti, non præſuſcepto Presbyterali Ordine: poſitiva quippe lex viget, reſervans Pontifici Maximo Epiſcopatuum conſecrationes, ſive Epiſcopatus Ordo diſtinctus ſit a Presbyteratu, ſive non; & impreſſus in eo ſuſcipiendo character alius ſit, vel potius ampliatio characteris per Presbyteratum impreſſi; fuerintve alias, vel non fuerint inaugurati Pontifices, ſeu Epiſcopi Diaconi, non antea Sacerdotes ordinati, ob eam rationem, quod Epiſcopatu *eminenter* contineatur Presbyteratus. Hujuſmodi enim quæſtiones nullum præſtare poſſunt impedimentum juri conſecrandi Epiſcopos, ad Pontificem, uti prædictum eſt, devolutum, iiſdemque locus tantummodo erit quoad peractas conſecrationes: quum nemo prohibeat diſceptare, num Epiſcopatus ſit Ordo a Presbyteratu diſtinctus, an character in Epiſcopali conſecratione impreſſus differat, vel potius ſit ampliatio quædam characteris in collatione Presbyteralis Ordinis impreſſi, itidemque an vetuſtioribus temporibus a Diaconatu factus ſit tranſitus ad Epiſcopatum, Ordine Presbyterali non antea ſuſcepto.

Accommodatiſſimo exemplo res illuſtratur.

§. 18. Res, Nobis videtur ſatis perſpicua: at quoties ad eandem vel magis illuſtrandam exemplo aliquo opus eſſet, illud minime deſideraretur. Fuit alias inſtituta quæſtio, an qui a Pontifice Ordinem ſuſcepiſſet, exemptus propterea maneret a juriſdictione proprii Epiſcopi: & Pontifex Innocentius III in ſua Decretali *Per tuas, de majoritate, & obedientia*, negativum edidit reſponſum: *Ad quod breviter reſpondemus, quod, etſi decens ſit, ut illis, quantum convenit, a te inter alios tibi ſubditos deferatur, quos benignitas Apoſtolica collatione ipſius Ordinis honoravit, per eam tamen ab obedientia, quam alias tibi debent, minime abſolvuntur*. Hac ſublata quæſtione, alia in medium prolata eſt; nimirum, an præſervata ab Innocentio III. obedientia eouſque pertingeret, ut ſi Ordinatus a Pontifice eſſet a collato ſibi Ordine ſuſpendendus vel deponendus, præſtari id poſſet ab Epiſcopo, vel potius eſſet Pontifici reſervatum. Gloſſa, Innocentius, aliique apud Joannem Andream *in ſuis Commentariis in Cap. per tuas, num. 5. de majoritate, & obedientia*, docent præſtari id non poſſe ab Epiſcopo: Oppoſitæ ſententiæ adhærent Abbas *num.* 2. Felinus *col.* 1. Layman *ad præcitatum Capitulum*. Hallier autem *part.* 2. *ſect.* 5. *cap.* 3. *art.* 9. §. 1. *num.*

Noi è ſtato permeſſo il far'altro, che il dare qualche regola alle conſecrazioni de' Veſcovi, che ſi fanno in Roma; avendo ſtabilito, che il Conſecrando, a cui, ſecondo il ſolito, ſi dà la facoltà di eleggere il Conſecratore, debba eleggere o uno de' Cardinali inſignito del Carattere Veſcovile, o uno de' quattro Patriarchi per lo più reſidenti in Roma, cioè o quello di Coſtantinopoli, o quello d'Aleſſandria, o quello di Antiochia, o quello di Geruſalemme: eccettuato ſolo il caſo, in cui veruno de' predetti, il che è aſſai difficile che ſucceda, accettaſſe di fare la conſecrazione; eſſendoſi in queſte circoſtanze data al Veſcovo Conſecrando la licenza di ricorrere a qualunque altro Arciveſcovo, o Veſcovo, per ricevere da eſſo la conſecrazione. Nè in queſte noſtre ordinazioni ci ſiamo ſcordati de' Metropolitani; avendo ſtabilito, che, ritrovandoſi in Roma il Metropolitano, ed il di lui Suffraganeo, non ſi commetta a verun altro, che al Metropolitano, la conſecrazione del Suffraganeo.

Nuova regola preſcritta dal S. Pontefice per le conſecrazioni dei Veſcovi, che ſi fanno in Roma.

Si conſiderano eſſer diritto privativo del Papa il conſecrare per ſe ſteſſo, o per mezzo di un ſuo Delegato, in qualunque caſo i Veſcovi, e perciò reſtar ſuperfluo l'eſame della queſtione promoſſa.

§. 17. Comprova queſta iſtorica narrativa, che, eſſendo riſervata al Papa la conſecrazione del Veſcovo, o abbia queſto ricevuto il Presbiterato dal Sommo Pontefice, o dal ſuo Veſcovo, è oggidì diritto privativo Papale il conſecrare, o deputare altri, che conſacri; e che perciò reſta affatto eſtranea la controverſia, ſe, ſiccome chi è ſtato fatto Diacono dal Papa, non può, che da eſſo, o da altri con ſua licenza, eſser promoſso al Presbiterato, debba dirſi lo ſteſso riſpetto al Sacerdote ordinato dal Papa, che ſi fa Veſcovo, cioè che la di lui conſecrazione in Veſcovo debba farſi unicamente dal Papa, o da altri per ſua commiſſione. Reſtano in oltre eſtranee le controverſie ſcholaſtiche ſopra il Veſcovado, ſe ſia Ordine diſtinto dal Presbiterato, ſe il Carattere, che in eſso s'imprime, ſia diſtinto dall'impreſso nel Presbiterato, o ſia eſtenſione dello ſteſſo; e nella medeſima claſse dee riporſi la queſtione iſtorica, ſe i Diaconi ſi ſiano mai fatti Papi, o Veſcovi, ſenza prima aver ricevuto l'Ordine Presbiterale: eſsendovi di mezzo una legge poſitiva, che riſerva al Sommo Pontefice la conſecrazione de' Veſcovi, o ſia, o non ſia il Veſcovado un'Ordine diſtinto dal Presbiterato, o il Carattere, che in eſso s'imprime, ſia differente, o ſia eſtenſione dell'impreſso nel Presbiterato, o ſianſi, o non ſianſi altre volte fatti Papi, o Veſcovi, i Diaconi, ſenza prima eſsere ſtati ordinati preti, per la ragione, che nel Veſcovado *eminenter* ſi contenga il Presbiterato: non dovendo, nè potendo ſimili queſtioni porre verun oſtacolo al jus di conſecrare i Veſcovi, devoluto, come ſi è detto, al Papa: e potendo ſemplicemente eſser luogo alle medeſime ſopra le conſacrazioni fatte; non eſsendovi chi impediſca il queſtionare, ſe il Veſcovado ſia un Ordine diſtinto dal Presbiterato, ſe il Carattere impreſso nella conſecrazione Veſcovile ſia differente, o ſia un'eſtenſione del Carattere impreſso nella collazione dell'Ordine Presbiterale, come pure, ſe ne' tempi da noi remoti ſiaſi dal Diaconato paſsato al Veſcovado ſenza prima aver ricevuto l'Ordine Presbiterale.

Si pone in chiaro tutto con una parità propriiſſima.

§. 18. L'affare ci ſembra aſſai chiaro: ma, quando vi foſſe biſogno di qualche eſempio per renderlo, ſempre più chiaro, eſſo non mancherebbe. Fu promoſſa in altri tempi la queſtione, ſe avendo taluno ricevuto dal Papa l'Ordine, reſtaſse perciò ſottratto dalla giuriſdizione del ſuo Veſcovo; ed il Pontefice Innoc. III. nella ſua Decretale *Per tuas, de majoritate* & *obedientia*, riſpoſe di nò: *Ad quod breviter reſpondemus, quod, etſi decens ſit ut illis, quantum convenit, a te inter alios tibi ſubditos deferatur, quos benignitas Apoſtolica collatione ipſius Ordinis honoravit, per eam tamen ab obedientia, quam alias tibi debent, minime abſolvuntur*. Sopito queſto punto, ne fu poſto ſul tavoliere un altro, e fu, ſe l'obbedienza preſervata da Innocenzo III. arrivaſse a tal ſegno, che, meritando l'ordinato dal Papa d'eſser ſoſpeſo, o depoſto dall'Ordine conferitogli, ciò poteſse farſi dal Veſcovo, o appartene ſse al Papa. La Chioſa, Innocenzo, ed altri appreſso Giovanni Andrea *ne' ſuoi Commenti ſopra il Cap. Per tuas, num. 5. de majoritate* & *obedientia*, inſegnano, non poterſi fare il paſso dal Veſcovo. Sono di contrario parere l'Abbate *al num.* 2. il Felino *alla col.* 1. ed il Layman *ſopra il citato Capitolo*. E l'Hallier *nella part.* 2. *ſect.* 5. *cap.* 3. *art.* 9. §. 1. *n.* 6. prende un partito di mezzo; ed è, che il Veſcovo

dee

num. 6. mediam quamdam ſequitor viam: cenſet nimirum, debere Epiſcopum conficere proceſſum, & ad Pontificem tranſmittere, ut ipſe in eum, quem ordinavit, ſententiam proferat; id ita expoſcente obſequio Summo Pontifici exhibendo. Hoc poſito, ſi, ob prænotatam opinionum varietatem de Ordinato a Pontifice in Diaconum, vel Presbyterum, quoties res eſt de eo ſuſpendendo, vel deponendo ab Ordine ſuſcepto, expoſceret quiſquam, quomodo tranſigendum ſit negotium, quoties conſecratus a Pontifice Epiſcopus, ſuſpendi, deponive promereretur, nulla interpoſita mora quiſque reſponderet, unius Pontificis eſſe ſuſpenſionis, vel depoſitionis pœnas irrogare, cum ſacris Canonibus, ſacroque Concilio Tridentino cautum ſit *cap.* 8. *Seſſ.* 13 *de Reform.* ut Epiſcoporum cauſæ, in quibus pro criminis objecti qualitate, comparere debeant, coram Pontifice Maximo referantur, & terminentur, ſive fuerint Epiſcopi ab ipſo conſecrati, ſive ab alio quocumque per ipſum ad id delegato. Idipſum igitur, & in hac facti ſpecie ſtatuendum eſt, jus eſſe præcipuum Romani Pontificis peragere per ſe, vel aliis peragendam delegare Conſecrationem Epiſcopi ſive a Pontifice, ſive ab Ordinario ſuo in Presbyterum ordinati urgente quoad utramque faci ſpeciem eadem ratione, intermediæ legis peculiaris, perſpicuis verbis conceptæ, omnemque ſubmoventis controverſiam.

De Juſtinopolit. Epiſcopi conſecrat. quidquid acturus ſit Pontifex, declarat.

§. 19. Cum itaque, uti prædictum eſt, reſervata ſit Pontifici conſecratio, ab ipſomet, vel ab alio ex ejuſdem mandato, peragenda, videris ipſe ex Nobis modeſte ſciſcitari, de tua Conſecratione quid Nobis ſit in animo. Cui quidem interrogationi reſpondemus, propoſitum Nobis eſſe; eamdem per Nos ipſos peragere, ſequendo exemplum factæ tibi collationis Diaconatus & Presbyteratus a Munifico Nobis Pontifice Benedicto XIII., necnon in publicum teſtimonium amoris, quo te, virtutemque tuam complectimur, gratamque memoriam ejus, qua Nos proſequebatur prædefunctus Patruus tuus Urbevetanus Epiſcopus, benevolentiæ. Verum quia, qua ſæpe laboramus, podagra efficere Nos poteſt minus idoneos ſatis prolixæ functioni per Nos obeundæ, ſi id unquam, (quod Deus avertat,) contingeret, præſentes ſaltem adeſſe volumus functioni per alium ex ſpeciali delegatione Noſtra abſolvendæ.

Locus, dies & hora peragendæ functionis.

§. 20. Peragendæ functionis dies erit 28. menſis labentis, dicata celebritati SS. Simeonis & Judæ, ita etiam ſtatuente Pontificali Romano: *Statuta die conſecrationis, quæ debet eſſe Dominica, vel Natalitium Apoſtolorum, vel etiam feſtiva ſi Summus Pontifex hoc ſpecialiter indulſerit*. Locus, atque hora indicabuntur tibi a Præſule Reali primo Nobis Cæremoniarum Magiſtro. Peracta autem Conſecratione, ſi quæ ſe obtulerit occaſio alias ad te conſcribendi litteras, te non titulo *Dilecte Fili*, veluti nunc, ſed *Venerabilis Frater*, compellabimus, qui quidem titulus adeo inhærens eſt Characteri in Conſecrationem impreſſo, ut ne eo quidem careant Epiſcopi, qui Epiſcopalem Characterem illicite, malo eorum fato, dummodo valide receperint. Hac de re actum fuiſſe comperimus in particulari Congregatione de Propaganda Fide, habita 8. Novembrris 1631. in qua quæſitum fuit, quo honoris titulo Pontifex appellare poſſet Patriarchas, Archiepiſc. Epiſcopoſque Schiſmaticos; cumque celebris Pater Waddingus adeo Bullarum, Breviumque peritus, aſſeruiſſet, dummodo valida fuiſſet eorum Ordinatio, Pontifices rationem habentes impreſſi per eam Characteris, iiſdem ſemper tribuiſſe titulum *Venerabilis Fratris*, hoc ita ſervandum eſſe, ſtatutum fuit. Ipſique vidimus, in nonnullis Brevibus datis a Summo Pontifice Innocentio XI. ad Joannem Patriarcham Alexandrinum Schiſmaticum, quibus illum ad ſanctam Unionem invitabat, ac in aliis datis ab Innocentio XII. Pontifice ad Archiepiſcopum Æthiopiæ, quibus ipſum hortabatur, ut adiret Patrem de Salem, ejuſque Socios Minores Obſervantes Reformatos, de unione ipſius, univerſæque Nationis ſuæ cum Romana Eccleſia ſecum acturos, ob præadductam rationem, titulum *Venerab. Frat.* iiſdem attribui: præter complura alia exempla videnda in collatione Brevium Pontif. Clem. XI, & nominatim. *t.* 1 *p.* 575. *&* *t.* 2. *p.* 135. Atque huic Epiſt. finem imponimus, Apoſtol. tibi Benedict. impertientes.

Titulo Venerab. Fratris, Epiſcopi quoque Schiſm. a Pont. decorant.

Dat. 24. Otr. 1756. del Pont. 17.

Datum Romæ apud S. Mariam Majorem die 20. Octobris 1756. Pontificatus Noſtri Anno Decimoſeptimo.

Digitized by Google

dee fare il Proceſſo, e mandarlo al Papa, acciò eſſo proferiſca la ſentenza ſopra il ſuo Ordinato; così eſigendo l'oſſequio dovuto al Sommo Pontefice. Ciò premeſſo, ſe ſtante la varietà delle opinioni riſpetto a quello, che è ſtato ordinato Diacono, o Prete dal Papa, quando ſi tratta della di lui ſoſpenſione, o depoſizione dall'Ordine ricevuto, taluno richiedeſſe, come debba regolarſi la faccenda, quando il Veſcovo conſecrato dal Papa, meritaſſe d'eſſer ſoſpeſo, o depoſto; ſenza punto eſitare, ciaſcheduno riſponderebbe, appartenere al ſolo Papa il ſoſpendere, o il deporre; eſſendo già ſtabilito ne' ſacri Canoni, e nel ſacro Concilio di Trento *al c. 8. della Seſſ. 13. de Reform.* che le cauſe de' Veſcovi, nelle quali per la qualità dell'accuſa debbono comparire, ſiano riferite avanti il Papa, e da eſſo terminate, o ſiano ſtati i Veſcovi conſecrati da lui, o da altri per ſua commiſſione. Dee dunque dirſi lo ſteſſo anche nel caſo preſente, cioè eſſere jus privativo del Romano Pontefice il conſecrare, o commettere ad altro la conſecrazione del Veſcovo, o abbia queſti ricevuto il Preſbiterato dal Papa, o dal ſuo Ordinario militando nell'uno, e nell'altro caſo la ſteſſa ragione della legge particolare intermedia, che parla chiaro, e toglie di mezzo tutte le brighe.

Dichiarazione di quanto il S. Pontefice intende fare intorno alla conſecrazione del Veſcovo di Capo d'Iſtria.

§. 19. Reſtando, come ſi è detto, riſervata al Papa la conſecrazione, da farſi o da eſſo a drittura, o per ſua commiſſione da altri, ci ſembra ch'ella modeſtamente ci richieda, coſa intendiamo di fare della ſua. Al che riſpondiamo, eſſere la noſtra intenzione di farla Noi ſteſſi, ſeguitando l'eſempio della collazione del Diaconato, e Preſbiterato, fattale dal Pontefice noſtro Benefattore Benedetto XIII. e per dare un Pubblico atteſtato dell'affetto, con cui riguardiamo la ſua Perſona, ed il ſuo merito, e della memoria, che conſerviamo, dell'amicizia che per Noi profeſſava il ſuo Zio defunto Veſcovo d'Orvieto. Ma, perchè la noſtra podagra può inabilitarci alla lunga funzione, quando ſi faccia da Noi, ſe ciò mai (che Iddio non voglia (ſuccedeſſe, vogliamo almeno eſſer preſenti alla funzione, che ſi farà da altri per noſtra eſpreſſa commiſſione.

S'indica il luogo, giorno, e tempo della funzione.

§. 20. Il giorno della funzione ſarà quello dei 28. del meſe corrente, giorno feſtivo de' SS. Simone e Giuda; così anche preſcrivendo il Pontificale Romano: *Statuta die conſecrationis, quæ debet eſſe Dominica, vel Natalitium Apoſtolorum, vel etiam feſtiva, ſi Summus Pontifex hoc ſpecialiter indulſerit.* Il luogo e l'ora le faranno indicati da Monſignore Reali primo noſtro Maeſtro di Cerimonie. E fatta la conſecrazione, capitando l'occaſione di doverle ſcrivere qualche altra noſtra lettera, le daremo il titolo, non di *Dilecte Fili*, come ora abbiamo fatto, ma di *Venerabilis Frater*, titolo talmente affiſſo al Carattere, che s'imprime nella conſecrazione, che da eſſo non ſono eſcluſi nemmeno i Veſcovi, che per loro digrazia l'hanno ricevuto illecitamente, purchè validamente l'abbiano ricevuto. Di ciò abbiamo veduto eſſerſi diſcorſo in una particolare Congregazione *de Propaganda Fide*, tenuta nel giorno 8. di Novembre 1631. in cui fu propoſto il queſito ſopra il titolo, con cui il Papa poteva onorare i Patriarchi, gli Arciveſcovi, ed i Veſcovi ſciſmatici; ed avendo in eſſa il celebre Padre Waddingo, tanto pratico delle Bolle, e Brevi, aſſerito, che, purchè la loro ordinazione ſia ſtata valida, riſpettando i Papi il Carattere in eſſa impreſſo, hanno ſempre mantenuto ad eſſi il titolo di *Venerabilis Frater*, così fu riſoluto che ſi faceſſe. E Noi ſteſſi abbiamo veduto, che in alcuni Brevi ſcritti dal Sommo Pontefice Innocenzo XI. e Giovanni Patriarca Aleſſandrino ſciſmatico, ne' quali l'invitava alla ſanta unione, ed in altri ſcritti dal Pontefice Innocenzo XII all'Arciveſcovo di Etiopia, in cui l'eſortava a ſentire il Padre de Salem coi ſuoi compagni Minori Oſſervanti Riformati, ſopra la bramata unione d'eſſo, e della ſua Nazione colla Chieſa Romana, per la ragione ſopraddetta, ſi dà ad eſſi il titolo di *Venerabilis Frater*: oltre molti altri eſempj, che poſſono vederſi nella Raccolta de' Brevi del Pont. Clem. XI. e particolarmente *al t. 1. p. 375., ed al t. 2. p. 135.* Termin. col darle l'Apoſt. Benediz.

Anche ai Veſcovi Sciſmatici è dato dai Papi il titol di Venerabile Fratello.

Datum Romæ apud S. Mariam Majorem die 20. Octobris 1756. Pontificatus Noſtri Anno Decimoſeptimo.

Dat. 20. Oct. 1756. Pont. 17.

CON-

CONFIRMATUR

Motus proprius S. Pii V., & Conſtitutio Urbani VIII., contra tondentes monetas aureas & argenteas : necnon Bannimenta & Decreta adverſus falſificantes, alternantes, ac expendentes Cedulas Montis Pietatis, & Menſæ Nummariæ Sancti Spiritus: & pœnæ in illis inflictæ ad omnes Eccleſiaſticas perſonas extenduntur.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Ad perpetuam rei memoriam.

SERVUS SERVORUM DEI

Proœ. Pœnales quandoque leges ampliandas, ſuadet publicum bonum.

AD curam Noſtram pertinere dignoſcimus, pro ea vigilantia, quam rectæ Juſtitiæ in Civitatibus & locis temporali Dominio Noſtro ſubjectis adminiſtrandæ præſtare debemus, omni ſtudio ſatagere, ut meritis juſtiſque pœnis ea præſertim delicta coerceant, quæ humanæ Societatis leges perturbant, & publicæ utilitatis rationibus magnopere officiunt; eumque in finem non modo veteres Prædeceſſorum Noſtrorum Conſtitutiones confirmare, atque in uſum & memoriam hominum revocare, verum etiam eaſdem extendere, & ad caſus in ipſis non ſatis expreſſos ampliare non recuſamus, prout labentium temporum & occurrentium cauſarum neceſſitates expoſcere videntur, Noſque ad providum Reipublicæ regimen expedire in Domino judicamus,

Pœnas, in condentes monetas aureas inflictas, ad tondentes extendit Pius V.

§. 2. Sane felicis record. Prædeceſſor Noſter Sanctus Pius Papa V. per ſuam Schedulam Motus proprii datam Romæ apud S. Petrum octavo Kal. Novembris Pontificatus ſui anno V. cujus initium eſt : *Cum nil magis* : attendens, quod licet monetarum aurearum tonſoribus ultimi ſupplicii pœna de jure inflicta eſſet, argenteas tamen monetas tondentibus ſatis minor pœna impoſita erat; animoque reputans, pro publici commercii ſubſtantia nimis neceſſarium eſſe eodem juris rigore in utroque delicti hujuſmodi genere adverſus delinquentes procedere: ſtatuit atque decrevit, eos, qui argenteas tonderent monetas, ultimi ſupplicii, & ea, qua aurearum tonſores eatenus puniti fuerant, & de jure puniri debeant, pœna puniendos eſſe, volens hujuſmodi Sanctionem ab omnibus Judicibus tam in Urbe, quam alibi in toto Statu Eccleſiaſtico, remotis impedimentis, quæ ipſis a temporalibus Terrarum, Locorum, & Civitatum Dominiis objici forſan potuiſſent, debitæ executioni mandari.

Urb. VIII. Planæ Sanctioni obnoxios voluit Eccl. tam Sæculares quam Regulares intra Ital. & inſulas adjacent.

§. 3. Poſtmodum vero recol. mem. Prædeceſſor pariter Noſter Urbanus Papa VIII. per ſuam perpetuo valituram Conſtitutionem incipientem : *In ſuprema*, datam apud S. Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ 1627. Idibus Novembris Pontificatus ſui anno IV. ejuſmodi ſtatutum, decretum, & voluntatem præfati Sancti Pii Prædeceſſoris approbavit, confirmavit, & innovavit; ac ad omnes & ſingulas perſonas Eccleſiaſticas, etiam quomodolibet exemptas, tam ſeculares, quam cujuſvis Ordinis, Congregationis, Societatis, & Inſtituti, etiam Hoſpitalis Sancti Ioannis Hieroſolymitani, Regulares, non ſolum in Statu Eccleſiaſtico tunc ſibi & Sedi Apoſtolicæ mediate vel immediate ſubjecto, ſed etiam in omnibus & ſingulis Provinciis, Regnis, Civitatibus, Terris, & Locis, in Italia dumtaxat, exiſtentes, quæ aureas & argenteas monetas tondere, vel alias, ut ibi Istius exponitur, circa eas delinquere præſumpſiſſent, extendit & ampliavit; volens ut Eccleſiaſtici hujuſmodi, culpabiles in præmiſſis reperti, prævia degradatione, Curiæ ſæculari puniendi traderentur.

§. 4.

Digitized by Google

§. 4. Cum autem hujuſmodi delicta, perverſis hominum cupiditatibus ſuadentibus, interdum pullulare non deſinant, ac præterea nonnulli perditionis filii ſæpe reperti fuerint, qui majore commercii publici, & privatorum, ſeu etiam Communitatum, & Univerſitatum, ac Locorum Piorum, ipſiuſque forſan Cameræ Apoſtolicæ detrimento, Syngraphas, ſeu Cedulas tam Montis Pietatis & Depoſitorum hujus Noſtræ Almæ Urbis, quam Menſæ Nummariæ Sancti Spiritus, aut falſas conficere, aut genuinas corrumpere & alterare, alii autem, qui eas vel falſas, vel corruptas & alteratas, ſive in Urbe, ſive in aliis Civitatibus & Locis Ditionis Eccleſiaſticæ, ubi nimirum hujuſmodi Syngraphæ liberum obtinent curſum, & non ſecus ac auri & argenti ſignati monetæ, expenduntur, expendere præſumpſerint; & licet adverſus hujuſmodi delinquentes, cujuſcumque ſtatus, ordinis, & conditionis exiſtant, condignæ, etiam ultimi ſupplicii, in generalibus Bannimentis, tum per Congregationem Venerabilium Fratrum Noſtrorum Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalium ſuper Conſultationibus Negotiorum univerſi Status Eccleſiaſtici, quam per pro tempore exiſtentes prædictæ Almæ Urbis Gubernatores ejuſdem Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Vice Camerarios, ac etiam Cameræ Apoſtolicæ Theſaurarios, Noſtra & Romanorum Pontificum Prædeceſſorum Noſtrorum auctoritate, editis, & promulgatis, aliiſque Pontificiis legibus & Conſtitutionibus, inflictæ, latæ, & decretæ comperiantur; Cum tamen in occurrentibus cauſarum judiciis dubitari contigerit de omnimoda & plenaria hujuſmodi pœnalium ſanctionum extenſione ad perſonas Eccleſiaſticas, hujuſmodi delictorum reas compertas, nec ſine ſpeciali definitione Noſtra hujuſmodi dubia ſubmoveri poſſe viſum fuerit:

Pœna ultimi ſupplicii ſæpius quoque decreta in falſantes ſeu corrumpentes Cedulas Montis Pietatis, vel Banci S. Spiritus eaſque ſcienter expendentes.

§. 5. Idcirco Nos præfatas S. Pii V. & Urbani VIII. Prædeceſſorum leges atque Conſtitutiones contra tondentes monetas aureas & argenteas, ſeu alias circa eas delinquentes, nec non præmiſſa Bannimenta, aliaque ſtatuta & decreta adverſus falſificantes, & alterantes dictorum Montis, & Menſæ Nummariæ Syngraphas, ſeu Cedulas, eaſdemque falſas, ſeu alteratas ſcienter expendentes, quarum & quorum tenores præſentibus litteris pro inſertis haberi volumus & decernimus, in omnibus, & innovamus: Ac præterea earumdem præſentium tenore, necnon Motu proprio, & certa, ſcientia, ac de Apoſtolicæ poteſtatis Noſtræ plenitudine, prædictam Urbani VIII. Conſtitutionem, quæ incipit: *In ſuprema*: cum omnibus decretis & clauſulis in ea contentis, ad omnes & ſingulas perſonas Eccleſiaſticas, etiam quomodolibet exemptas, tam ſeculares, quam cujuſvis Ordinis, Congregationis, Societatis, & Inſtituti, etiam de neceſſitate exprimendi, necnon Militiarum quarumcumque, etiam Hoſpitalis S. Joannis Hieroſolymitani Regulares, prædictas Cedulas falſificantes, ſeu aliter circa eas, & cum iis, ut infra, delinquentes, expreſſe extendimus & ampliamus; Itaut quicumque, etiam Eccleſiaſtici hujuſmodi, prædictorum Montis Pietatis hujus Almæ Urbis, & Menſæ Nummariæ Sancti Spiritus, Cedulas falſificaſſe, nimirum falſas ad verarum imitationem & ſimilitudinem confeciſſe, ſeu veras in ſubſtantialibus corrupiſſe, & quoad valorem in quacumque ſumma alteraſſe, quique in hujuſmodi falſificatione, ſeu corruptione & alteratione, quolibet modo complices fuiſſe, nimirum aliqua ratione ea in re doloſe operam præſtitiſſe, etiamſi falſificatio, corruptio, alteratio hujuſmodi extra Ditionem Eccleſiaſticam patrata fuerit, quique demum hujuſmodi Cedulas, ſeu falſas, ſeu, ut ſupra, corruptas & alteratas, tam in prędicta Urbe, quam in Bononien. Ferrarien., Beneventana, aliiſque Civitatibus, Terris, Oppidis, & Locis Italiæ, Nobis & Sedi Apoſtolicæ prędictæ mediate vel immediate ſubjectis, ſcienter expendiſſe comperti fuerint, iiſdem pœnis, etiam ultimi ſupplicii, quibus tondentes monetas aureas & argenteas, ſeu aliter circa eas delinquentes, juxta præmiſſas S. Pii V. & Urbani VIII. Prædeceſſorum leges & Conſtitutiones ſubjecti ſunt, pariformiter puniantur, & cum effectu ſubjiciantur; &, ſi Eccleſiaſtici fuerint, etiam exempti & privilegiati, ut ſupra, prævia degradatione, Curiæ Sæculari puniendi tradantur.

Suborta quæſtio, an ſanctionibus hiſce pœnalibus omnimode afficerentur Eccleſ.

Tollitur ſubjiciendo ipſos Eccl. Cedulas hujuſmodi corrumpentes, vel doloſe expendentes, omnibus pœnis in Urbani Conſt. ſtatutis.

Digitized by Google

Prohibit. aliter judicandi.

§. 6. Atque ita, & non aliter, in quibuſvis ejuſdem Urbis, & Ditionis Eccleſiaſticæ Tribunalibus, ac per quoſcumque Judices in hac materia competentes, etiam ſpecifica & individua mentione dignos, contra delinquentes in præmiſſis, etiam Eccleſiaſticos exemptos, & privilegiatos, ut ſupra, in Judicio confeſſos, ſive legitime convictos, procedi, decerni, judicari, & ſententiari omnino mandamus; ſublata cuilibet aliter judicandi & interpretandi facultate & auctoritate; ac irritum & inane decernentes, ſi ſecus ſuper his a quolibet eorum ſcienter vel ignoranter judicari contigerit.

Ampliſſima derog. contrarii.

§. 7. Non obſtantibus præmiſſis, ac quibuſvis aliis, etiam Apoſtolicis, & in Generalibus, Provincialibus, aut Synodalibus Conciliis editis Conſtitutionibus & Ordinationibus, Privilegiis quoque, Indultis, & Litteris Apoſtolicis, præfatis Ordinibus, Congregationibus, Societatibus, & Inſtitutis, etiam de neceſſitate exprimendis, nec non Militiis quibuſcumque, etiam Hoſpitali Sanct. Joannis Hieroſolymitani, & aliis Religioſis ac piis locis, alias conceſſis, ac ſæpius confirmatis & innovatis; ac eorumdem, & quarumvis etiam Urbis præfatæ, nec non Bononien. Ferrarien. Beneventanæ, aliarumque Ditionis prædictæ Civitatum, Terrarum, Oppidorum, Caſtrorum, & Locorum, ac omnium & quorumcumque Tribunalium in ipſis conſiſtentium, etiam confirmatione Apoſtolica, ſeu quavis alia firmitate roboratis, ſtatutis, reſolutionibus, uſibus, ſtylis, & conſuetudinibus etiam immemorabilibus. Quibus omnibus & ſingulis, eorum omnium tenores pro expreſſis, ac de verbo ad verbum præſentibus inſertis, necnon præſcriptas in ipſis derogationum formas pro plene obſervatis habentes, ad præmiſſorum effectum dumtaxat, illis alias in ſuo robore permanſuris motu, ſcientia & poteſtatis plenitudine præfatis, ſpecialiter & expreſſe derogamus; ac ſufficienter derogatum fore decernimus; cæteriſque contrariis quibuſcumque.

Sumpto fides.

§. 8. Volumus autem, quod præſentes in Valvis Eccleſiæ Lateranen. Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Urbe, ac in aliis conſuetis ejuſdem Urbis locis, publicentur & affigantur; & poſtquam ſic affixæ & publicatæ fuerint, omnes & ſingulos perinde arctent & afficiant, ac ſi unicuique nominatim & perſonaliter intimatæ fuiſſent.

Sanctio pœnalis.

§. 9. Nulli ergo omnino Hominum liceat hanc paginam Noſtræ approbationis, extenſionis, ampliationis, mandati, decreti, derogationis, & voluntatis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum ejus, ſe noverit incurſurum.

Dat. 13. Oct. 1756. Pont. 17.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ MDCCLVI. pridie Kalendas Novembris, Pontificatus Noſtri Anno Decimoſeptimo.

J. Card. Pro-Datar.

Dom. Card. Paſſioneus.

VISA
De Curia J. C. Boſchi.

L. Eugenius.

Loco ✠ Plumbi.

PRÆ-

PRÆSCRIBITUR RATIO

Conſtruendi Proceſſus tum ſuper ſtatu Eccleſiarum in partibus infidelium exiſtentium, & Populum fidelem habentium, quarum proviſiones in Congregatione de Propaganda Fide proponuntur; tum ſuper meritis præficiendorum iiſdem Eccleſiis.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Ad perpetuam rei memoiram.

Proœm. Provid. Pont. circa ea, quæ a Prædec. ſancita ſunt pro iis, qui ad paſtorale munus ſunt promovendi.

GRaviſſimum Apoſtolicæ procurationis miniſterium, quod a ſupremo Paſtorum Principe Jeſu Chriſto per ineffabilem divinæ bonitatis ſuæ abundantiam imbecillitati Noſtræ impoſitum eſt, & præclara Apoſtolicæ providentiæ ratio a fel. record. Romanis Pontificibus Prædeceſſoribus Noſtris inita, ſervata, ac tradita, jure ac merito a Nobis quoque exigunt, ut illa, quæ ipſi Romani Pontifices Prædeceſſores quomodolibet, ac præſertim pro forma ac diſpoſitione promovendorum ad paſtorale Eccleſiarum in infidelium partibus exiſtentium, populumque fidelem habentium regimen ſtatuerunt, ſive nova confirmatione, quo firmius ſubſiſtant, & ſerventur exactius, ſive pro rerum viciſſitudine novis præſcriptionibus, & additamentis indigeant, de novo deinceps approbare, & Apoſtolicæ auctoritatis præſidio, quatenus opus ſit, munire; aliiſque Pontificiæ benignitatis documentis, & ſtatutis ampliare, & augere ſatagamus, & adnitamur.

Conſtit. hac de re edita a Greg. XIV, atque etiam inſtruction. ab Urb. VIII. & Clemente XI. pro confic. in Promovendos proceſſu evulgatæ.

§. 1. Sane poſt provida, ac ſalutaria decreta Concilii Tridentini ſuper iis, qui ad Cathedrales Eccleſias promoveri deberent, felicę recordationis Gregorius Papa XIV. Predeceſſor Noſter, qui dum in minoribus eſſet, eidem Tridentino Concilio interfuerat, ſtatim Apoſtolicas ſuas ſub plumbo expeditas Litteras dedit. In ipſis certe omnia ad hujuſmodi negotium opportuna, ac neceſſaria continentur. Porro, quo clarius ad praxim eadem ab ipſo Gregorio Prædeceſſore ſtatuta reducerentur, juſſu recol. mem. Urbani Papę VIII. itidem Prædeceſſoris Noſtri anno 1627. ex Typographia Cameræ Apoſtolicæ prodiit in lucem Inſtructio particularis circa conficiendos Proceſſus inquiſitionis in qualitates eorum, qui promovendi ſunt ad regimen Cathedralium, aut aliarum ſuperiorum Eccleſiarum, vel Monaſteriorum, ad hoc ut in dictis Proceſſibus conficiendis ſerventur Sacri Canones, & Concilia Generalia, præſertim Tridentinum, & Conſtitutio fel. rec. Gregorii P. XIV. ſuper forma Proceſſuum conficiendorum ſub dat. Idibus Maji's 1591 Pontificatus ſui anno primo. Hanc autem Inſtructionem alia quoque ſubſequuta fuit, quæ in Congregatione particulari nonnullorum Romanæ Curiæ Prælatorum deputata a fel. pariter rec. Clemente Papa XI. itidem Prædeceſſore Noſtro, & de Nobis meritiſſimo, atque in ædibus bon. mem. Ioſephi ejuſdem Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalis Sacripanti tunc temporis Congregationi de Propaganda Fide Præfecti die 9. menſis Octobris anno 1716. habita, maxime vertitur, cum adveniente caſu vacationis, ac proinde proviſionis earum Eccleſiarum, quæ ſunt in partibus infidelium, & nihilominus habent populum fidelem, Proceſſus promovendorum ad hujuſmodi Eccleſias plerumque difficulter in hac alma Urbe Noſtra confici poſſit.

Pro Eccl. quæ ſunt in partib. Infid. haud facile, quæ in illis inſtr. decreta ſunt, præſtari poſſunt.

§. 2. Verum cum Eccleſiæ, quæ ſunt in partibus infidelium, & populum habent fidelem, proponantur in Congregatione de Propaganda Fide, & conſentaneum ſit, ut quantocius de iiſdem provideatur, ne diutius Paſtore careant cum ſpirituali animarum detrimento; atque etiam cum Proceſſus ſuper ſtatu Eccleſiarum, meritiſque eligendorum, juxta laudatam utramque Inſtructionem, difficulter in Urbe confici poſſint, & experientia compertum ſit, hujuſmodi Proceſſus longius protrahi, ſi alicui Epiſcopo in illis partibus immoranti committan-

tur; eapropter Nos pro Apoſtolica omnium Eccleſiarum ſollicitudine Nobis injecta a Paſtorum Principe Jeſu Chriſto, cujus ſupremas vices in terris plane immerentes gerimus, primum quidem Apoſtolica Auctoritate, tenore præſentium, utramque Inſtructionem tum Urbani, tum Clementis Prædeceſſorum Noſtrorum, quas hiſce præſentibus pro inſertis haberi volumus, confirmamus, atque in iis, quæ infra dicenda ſunt quatenus adverſentur, & opus ſit, derogamus, & derogatum eſſe ſtatuimus; deinde vero decernimus, & mandamus, ut ad omnes & ſingulos Venerabiles Fratres Antiſtites tranſmittantur Interrogatoria in hiſce Noſtris præſentibus Literis inſerta. Præterea præcipimus, ut reſponſiones ipſi Antiſtites reddant, eaſque ſua manu ſubſcribant, ac proprio ſigillo obſignent. Inſuper jubemus hujuſmodi reſponſiones aſſervari in Archivio ejuſdem Congregationis de Propaganda Fide, ut quoties vacatio alicujus Eccleſiæ contigerit, loco Proceſſus ſuper illius ſtatu, exhibeantur. Denique volumus; ac ſtatuimus, ut quoties vacatio alicujus Eccleſiæ contigerit, loco Proceſſus ſuper illius ſtatu, exhibeantur. Denique volumus, ac ſtatuimus, ut cum novus Epiſcopus vel Archiepiſcopus poſſeſſionem Eccleſiæ ſuſceperit, ad ipſum mittantur prædicta Interrogatoria, quibus ut ſupra reſpondebit, ex quo collig poſſit, utrum ſpatio temporis aliqua mutatio intervenerit.

Eadem inſtruct. confirm. & approb. ſubjiciuntur tamquæ loco proceſſus ſatis haberi debeant, ſuper ſtatu Eccl. in partibus infidel.

Interrogatoria ſuper ſtatu Eccleſiarum Albaniæ, Macedoniæ, Serviæ, Bulgariæ, Perſidis, & Armeniæ.

I. In qua Provincia ſit Civitas &c. cujus ſitus, qualitatis, & magnitudinis ſit; quot conſtetur domibus, & a quibus Chriſtifidelibus inhabitetur; cujus dominio in temporalibus ſubjaceat?

II. An in illa Civitate ſit Eccleſia Cathedralis, vel Metropolitana: ſub qua qua invocatione; cujus ſtructuræ, & qualitatis? aut aliqua reparatione indigeat?

III. Si eſt Eccleſia Archiepiſcopalis, quot Epiſcopos Suffraganeos habeat, & qui ſint? ſi vero eſt Epiſcopalis, cui Archiepiſcopo ſit Suffraganea?

IV. An in dicta Eccleſia cura animarum exerceatur; per quem; an ſit in ea Fons Baptiſmalis, ac ſervetur Sacroſancta Euchariſtia publice, an vero privatim cum lampade, nec non olea ſacra cum decentia.

V. An habeat Sacrarium ſufficienter inſtructum cum ſacra ſupellectili, cæteriſque rebus ad Divinum cultum, & etiam ad Pontificalia exercenda neceſſariis; & Cœmeterium, in quo Catholicorum corpora ſolummodo ſepeliantur.

VI. An ſint in ea Corpora, vel aliquæ inſignes reliquiæ Sanctorum; & quomodo aſſerventur?

VII. An habeat domum pro Archiepiſcopi, vel Epiſcopi habitatione, ubi, & qualem, quantum diſtet ab Eccleſia; & an reparatione indigeat?

VIII. Qui ſit verus valor reddituum menſę Archiepiſcopali, vel Epiſcopalis; ad quam ſummam annuatim aſcendant, & in quibus conſiſtant?

IX. Quot exiſtant in illa Civitate Eccleſiæ Parochiales; & an unaquæque habeat Fontem Baptiſmalem; quot item in illa exiſtant Beneficia Eccleſiaſtica, legata pia, & Confraternitates? Quinam ibi ſint Regulares, & an Conventus formatos habeant, aut Hoſpitia?

X. Quantum ſit ampla Diœceſis; quot, & quæ loca amplectatur; quot in ſingulis locis exiſtant familiæ Catholicæ?

XI. An, & quantum, Catholicæ Religionis exercitium, Sacramentorum adminiſtratio, divinique verbi prædicatio a Gubernatoribus infidelibus permittatur?

XII. Quot Sacerdotes ſeculares indigenę, & exteri ſint in Diœceſi; & quot Clerici ſint ſtudiorum cauſa in aliquo Collegio, vel Seminario?

XIII. An ſit magiſter aliquis, qui juventutem in literis, & rudimentis fidei inſtituat.

Inter-

Digitized by Google

Interrogatoria ſuper ſtatu Eccleſiarum Maris.

I. In qua Provincia ſit Civitas &c. cujus ſitus, qualitatis, & magnitudinis ſit; quot conſtetur domibus; & a quibus Chriſtifidelibus inhabitetur; cujus dominio in temporalibus ſubjaceat?

II. An in illa Civitate ſit Eccleſia Cathedralis, vel Metropolitana: ſub qua invocatione, cujus ſtructuræ, & qualitatis; aut aliqua reparatione indigeat?

III. Si eſt Eccleſia Archiepiſcopalis, quot Epiſcopos Suffraganeos habeat, & qui ſint; ſi vero eſt Epiſcopalis, cui Archiepiſcopo ſit Suffraganea?

IV. Quot, & quales ſint in dicta Eccleſia Dignitates, Canonicatus, & alia Beneficia Eccleſiaſtica; quis ſit numerus omnium Presbyterorum, & Clericorum inibi in Divinis inſervientium; quæ ſit Dignitas major poſt Pontificalem, quales ſint redditus Dignitatum, Canonicatuum, & aliorum Beneficiorum; & an adſint præbenda Theologalis, & Pœnitentiaria?

V. An in ea cura animarum exerceatur, per quem; an ſit in ea Fons Baptiſmalis?

VI An habeat Sacrarium ſufficienter inſtructum ſacra ſupellectili, cæteriſque rebus ad Divinum cultum, & etiam ad Pontificalia exercenda neceſſariis, Chorum, Organum, campanile cum Campanis, & Cœmeterium?

VII. An ſint in ea Corpora, vel aliquæ inſignes reliquiæ Sanctorum; & quomodo aſſerventur?

VIII. An habeat domum pro Archiepiſcopi, vel Epiſcopi habitatione, ubi, & qualem; quantum diſtet ab Eccleſia; & an reparatione indigeat?

IX. Qui ſit verus valor redditnum menſæ Archiepiſcopalis, vel Epiſcopalis; ad quam ſummam annuatim aſcendant; in quibus conſiſtant?

X. Quot exiſtant in illa Civitate Eccleſiæ Parochiales; & an unaquæque habeat Fontem Baptiſmalem, quot Monaſteria virorum, & mulierum; quot Confraternitates, & Hoſpitalia; & an ibi ſit Mons Pietatis?

XI. Quantum ſit ampla Diœceſis; quot, & quæ loca amplectatur; quot in ſingulis locis exiſtant familiæ Catholicæ; an, & quantum, Catholicæ Religionis exercitium, Sacramentorum adminiſtratio, Divinique verbi prædicatio a Gubernatoribus infidelibus permittatur?

XII. Quot Sacerdotes ſeculares indigenæ, & exteri, ſint in Diœceſi; & quot Clerici ſint ſtudiorum cauſa in aliquo Collegio, vel Seminario?

XIII. An ſit magiſter aliquis, qui juventutem in literis, & rudimentis fidei inſtituat?

§. 3. Qui ad hujuſmodi Eccleſias promovendi ſunt, ſi Romæ adfuerint, vel in Italia; Proceſſus ſuper qualitate perſonæ conficiatur: Si vero extra Italiam morentur, ac duo teſtes in Urbe ſint, qui poſſint de illis ferre teſtimonium, tunc idem Proceſſus ſuper qualitate perſonæ minime prætermittatur. Quod ſi prædicti teſtes non adſint, tunc ſufficiens habeatur judicium ejuſdem Congregationis, quæ illum a Summo Pontifice eligendum conſuluit.

Quid in proceſſu ſuper qua litatibus promovendi ſervandum ſit, præſcribitur.

Interrogatoria ſuper qualitatibus Promovendi.

I. An cognoſcat promovendum, quomodo, a quo tempore citra: an is ſit ejuſdem promovendi conſanguineus, cognatus, affinis, nimirum familiaris, æmulus, vel odioſus?

II. An ſciat, in qua Civitate, vel loco, & Diœceſi, promovendus ſit natus, & quæ ſit cauſa ſcientiæ?

III. An ſciat, ipſum eſſe natum ex legitimo matrimonio, atque honeſtis, & Catholicis parentibus: & quæ ſit cauſa ſcientiæ?

IV. An ſciat cujus ætatis ſit, præſertim an expleverit annum trigeſimum, & quæ ſit cauſa ſcientiæ?

V. An

V. An ſciat, eum eſſe in ſacris ordinibus conſtitutum; quibus, a quo tempore citra, præſertim an ante ſex menſes; & quæ ſit cauſa ſcientiæ?

VI. An ſciat, eum eſſe in Eccleſiaſticis functionibus, & in exercitio ordinum ſuſceptorum diu verſatum, in ſuſceptione Sacramentorum frequentem, & devotum; & quæ ſit cauſa ſcientiæ?

VII. An ſciat, eum ſemper Catholice vixiſſe, & in fidei puritate permanſiſſe; & quæ ſit cauſa ſcientiæ?

VIII. An ſciat, eum præditum eſſe innocentia vitæ, boniſque moribus, & an ſit bonæ converſationis, & famæ: & quæ ſit cauſa ſcientiæ?

IX. An ſciat, eum eſſe virum gravem, & prudentem, & uſu rerum præſtantem; & quæ ſit cauſa ſcientiæ?

X. An ſciat, eum aliquo gradu in Jure Canonico, vel in ſacra Theologia inſignitum eſſe; quibus in locis; quanto tempore; & quo fructu ipſi Theologiæ, vel Juri Canonico operam dederit; & an vere ea doctrina polleat, quæ in Epiſcopo requiritur, ad hoc, ut poſſit alios docere, & quæ ſit cauſa ſcientiæ?

XI. An ſciat, eum aliquo munere aliquando functum eſſe, vel circa curam animarum, aut regimen alterius Eccleſiæ ſe exercuiſſe; quomodo in eis ſe geſſerit, tam quoad doctrinam, quam quoad prudentiam, integritatem, & mores; & quæ ſit cauſa ſcientiæ?

XII. An ſciat, eum aliquando publicum aliquod ſcandalum dediſſe circa fidem, mores, ſive doctrinam; vel aliquo corporis, aut animi vitio, aliove Canonico impedimento teneri, quominus poſſit ad Eccleſiam Cathedralem promoveri; & quæ ſit cauſa ſcientiæ?

XIII. An eum idoneum eſſe exiſtimet ad bene regendam Eccleſiam Cathedralem, & præſertim eam, ad quam ipſe eſt promovendus; an dignum, qui ad illam promoveatur, & an ipſius promotionem eidem Eccleſiæ utilem, & proficuam futuram eſſe cenſeat; & quare ita exiſtimet?

Quid in Epiſc. ab una ad aliam Eccl. transfer. §. 4. Si quis Epiſcopus ab una Eccleſia ad aliam transferendus ſit, tunc obſerventur ea omnia, quæ num. 1. decernuntur, quoad Proceſſum ſuper ſtatu Eccleſiæ; pro altero vero, qui conficiendus erit ſuper qualitate transferendi, ea ſerventur, quæ num. 2. præſcribuntur.

Interrogatoria ſuper qualitate Epiſcopi ad alteram Eccleſiam transferendi.

I. An teſtis cognoſcat Epiſcopum transferendum; quomodo, & a quo tempore citra; an ſit ipſius conſanguineus, cognatus, affinis, nimium familiaris, inimicus, æmulus, vel odioſus?

II. An ſciat, ipſum conſecrationis munus ſuſcepiſſe; & quæ ſit cauſa ſcientiæ?

III. An ſciat, per quot annos fuerit Epiſcopus illius Eccleſiæ; & quæ ſit cauſa ſcientiæ?

IV. An ſciat, eum in ſua Eccleſia, & Diœceſi aſſidue reſediſſe; & quæ ſit cauſa ſcientiæ?

V. An ſciat, eum diligenter ſæpedictam ſuam Eccleſiam, & Diœceſim viſitaſſe, opportune omnibus neceſſitatibus occurriſſe, & providiſſe; ejuſque decreta, & mandata debitæ exequutioni demandari curaſſe, & quæ ſit cauſa ſcientiæ?

VI. An ſciat, eum ſæpe ſolemniter celebraſſe; Ordinationes juxta neceſſitatum exigentiam habuiſſe; Confirmationis Sacramentum adminiſtraſſe; cæteraque Pontificalia exercuiſſe; & quæ ſit cauſa ſcientiæ?

VII. An ſciat, eum pietatis, caritatis, & prudentiæ in gubernando ſpeciem dediſſe, ac verbo, & exemplo profeciſſe; & quæ ſit cauſa ſcientiæ?

VIII. An ſciat, eum prudenter ubilibet, & diligenter ſe geſſiſſe in defendendis, conſervandis, & augendis juriſdictionibus ſpirituali, & temporali, juribus, ac bonis omnibus ſuæ Eccleſiæ; & quæ ſit cauſa ſcientiæ?

IX. An

Digitized by Google

IX. An ſciat vere ea doctrina ipſum ad præſens pollere, quæ in Epiſcopo requiritur, ad hoc, ut poſſit alios docere, & quæ ſit cauſa ſcientiæ?

X. An dignum eum exiſtimet, qui transferatur ad Eccleſiam N., & an cenſeat, ejus translationem fore ipſi Eccleſiæ N utilem, & proficuam; & quare ita exiſtimet, & cenſeat?

§. 5. Denique cum pro Vicariis Apoſtolicis titulo, & charactere Epiſcopali inſignitis nullus Proceſſus conficiatur ſuper ſtatu Eccleſiæ; attamen ſi in Urbe, vel in Italia commorentur, ſin autem extra Urbem, & Italiam extiterint, ac duo teſtes in Urbe reperiantur, qui teſtimonium ferre poſſint, tunc fiat Proceſſus ſuper qualitate perſonæ. Proceſſus vero in hac alma Urbe Noſtra conficiendi omnino conficiantur coram Noſtro, & pro tempore exiſtentis Romani Pontificis Auditore. Quod ſi etiam teſtes deficiant, ſufficiens habeatur judicium ejuſdem Congregationis, quæ illum a Summo Pontifice eligendum conſulet. Quid demum in Vicariis Apoſtol. charact. Epiſcop. inſignitis?

§. 6 Omnia itaque, & ſingula a Nobis, ut præmittitur, præſcripta, Apoſtolica auctoritate, tenore præſentium, approbamus, & confirmamus, illiſque inviolabilis Apoſtolicæ firmitatis robus adjicimus: ſalva tamen ſemper auctoritate memoratæ Congregationis de Propaganda Fide. Decernentes, præſentes Literas, & in eis contenta quæcumque, ſemper firma, valida, & efficacia exiſtere, & fore; ſuoſque plenarios, & integros effectus ſortiri, & obtinere, & ab illis, ad quos ſpectat, & pro tempore quandocumque ſpectabit, inviolabiliter obſervari debere, ſicque, & non aliter in præmiſſis per quoſcumque Judices ordinarios, & delegatos, etiam Cauſarum Palatii Apoſtolici Auditores, & S.R.E. Cardinales & eorumdem Cardinalium Coneregationes, & quoſvis alios quacumque præeminentia, & poteſtate fungentes, & functuros, judicari, & definiri debere: ac irritum, & inane, quidquid ſecus ſuper his a quoquam quavis auctoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari; Non obſtantibus præmiſſis, & quibuſvis aliis Conſtitutionibus, & Ordinationibus Apoſtolicis, & quibuſcumque Decretis in genere, vel in ſpecie, aut in alias in contrarium præmiſſorum quomodolibet conceſſis, confirmatis, & innovatis cæteriſque contrariis quibuſcumque. Firmitati præmiſſorum conſulitur.

§. 7. Volumus autem, ut earumdem præſentium Litterarum tranſumptis, ſeu exemplis, etiam impreſſis, manu Præfecti, & Secretarii præfatæ Congregationis ſubſcriptis, & ſigillo ejuſdem Congregationis munitis, eadem prorſus fides habeatur, quæ ipſis præſentibus haberetur ſi forent exhibitæ vel oſtenſæ. Sumpt. fides.

Datum Romæ apud S. Mariam Majorem ſub Annulo Piſcatoris die 18. Januarii 1757. Pontificatus Noſtri Anno decimoſeptimo. Dat. die 18. Jan. 1757. Pont. 17.

Cajetanus Amatus.

CON.

Digitized by Google

CONFIRMATUR.

Decretum Congregationis Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalium univerſali adverſus hæreticam pravitatem Inquiſitioni Præpoſitorum, coram Sanctitate Sua habitæ, pro tollendis conciliandiſque diſſidiis & controverſiis, inter nonnullos Antiſtites Indiarum Occidentalium, & Miſſionarios Societatis Jeſu, exortis, ſuper conceſſione Diſpenſationum Matrimonialium, juxta facultates ab Apoſtolica Sede utriſque concedi ſolitas.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Ad futuram rei memoriam.

Cath. Regis ſtud. pro tollendis diſſidiis inter Miſſionarios Soc. Jeſu & Ord. locorum in Indiis circa diſpoſitiones, quoad impedim. Matrim. excitatis.

Libentiſſime a Pontifice præſtita ad hoc negotium opera, coacta coram ſe Cong. Car. S. Officii.

Hoc editum ab ea decretum.

CUM Venerabilis Frater Noſter Joachinus Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalis, Portocarrero nuncupatus Epiſcopus Sabinenſis, nomine Cariſſimi in Chriſto Filii Noſtri Ferdinandi Hiſpaniarum Regis Catholici, cujus regiis negotiis apud Nos, & Apoſtolicam Sedem agendis, præeſt, Nobis expoſuerit obortis quibuſdam dubiis, circa facultates concedendi Diſpenſationes Matrimoniales, quibus Dilecti Filii Presbyteri Societatis Jeſu, Miſſionarii per Indias Orientales & Occidentales conſtituti, ex Apoſtolicæ Sedis Indultis gaudere dicuntur, & circa hujuſmodi facultatum uſum & exercitium; ad removendas diſſenſiones inter eoſdem Presbyteros Miſſionarios, & Ordinarios locorum, ſedandoſque conſcientiarum & animorum motus, Noſtram ejuſdemque Apoſtolicæ Sedis definitionem magnopere exoptari; cumque, præter urgens paſtoralis curæ & ſollicitudinis debitum, quo ad hujus præſertim generis officia impellimur, gratiſſimum Nobis accidat juſtis ſemper & æquis præfati Catholici Regis votis obſecundare; ſtatim propoſitæ materiæ diſcuſſionem demandavimus Gongregationi Venerabilium Fratrum Noſtrorum Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalium, in rebus Fidei, aliiſquæ Sancti Officii nuncupati negotiis Generalium Inquiſitorum; haud tamen proptetea refugientes laborem ſtudiumque ſingula per Nos ipſos inſpiciendi atque diſcutiendi. Itaque coacta coram Nobis die 29. Julii elapſi anni 1756. prædictorum Cardinalium Congregatione, auditis etiam prius Conſultoribus, tum Sacræ Thelogiæ Magiſtris, tum Canonici Juris Peritis, captæ editæque fuerunt ſequentes reſolutiones diſtinctim expreſſæ in infraſcripto Decreto, quod ipſi jam tum approbavimus & confirmavimus, cujuſque tenor talis eſt, videlicet.

DECRETUM.

Occaſio obortæ controv. recenſet.

CUM olim R. P. Ignatius de Padilla, quo tempore Civitati Sancti Dominici in Inſula Hiſpaniola Indiarum Occidentalium præerat Archiepiſcopus, complures excitaſſet controverſias adverſus Presbyteros Societatis Jeſu, circa Diſpenſationes Matrimoniales, quibus nimirum ipſi, in vim ſpecialium facultatum ſibi, ut aſſerebant, competentium, cum Neophytis Indiarum Orientalium & Occidentalium, ſuper impedimentis Matrimonii dirimentibus, & antea diſpenſaverant, & adhuc diſpenſare peragebant; cumque ſubinde R. P. Joſeph Moreno Curiel, qui, poſtquam præfatus R. P. Ignatius ad Eccleſiam Jucatanenſem in Indiis Occidentalibus Hiſpanicis ſitam translatus fuit, eidem in Archiepiſcopatu S. Dominici ſucceſſit, illius actionem ea de re ſtudiumque proſequutus fuerit; ut hujuſmodi controverſiis quantocitius finis imponatur, infraſcripta dubia propoſita, diſcuſſa, & dirempta ſunt a Sanctiſſimo D.N. BENEDICTO PP. XIV. feliciter regnante, audita prius ſententia & conſilio Reverendiſſimorum DD. Cardinalium Generalium Inquiſitorum in Congregatione coram Sanctitate Sua habita die 29. Julii anni 1756.

Dubia propoſita in Congr.

Dubia autem propoſita ſunt, quæ ſequuntur: Primum, an facultates in Apoſtolicis Brevibus conceſſæ Presbyteris Societatis Jeſu, qui Miſſionariorum munus per

Digitized by Google

per Indias exercent, atque illæ potiſſimum, quæ Matrimoniales Diſpenſationes reſpiciunt, ad eas Provincias protendantur & loca, quæ pluribus abhinc annis ad S. Cathol. Religionem redacta ſunt, in quibus reperiuntur Infideles aliunde profecti, & ultro Chriſti Fidem amplexi; adeo ut Miſſionarii operam ſtudiumque ſuum impendant, non quidem in iis ad Sanctam Religionem convertendis, ſed tantummodo in iiſdem Chriſtianæ Doctrinæ inſtitutionibus rectiſque moribus informandis.

Secundum: quatenus memoratæ facultates ad hujuſmodi Regiones protendantur, ac præſertim facultas concedendi Diſpenſationes quoad prædictorum Matrimonia exerceri valeat; an id ita accipiendum ſit, ut conceſſa dicatur auctoritas diſpenſandi ſuper impedimentis publicis pro foro externo, tum ante tum poſt contractum Matrimonium.

Tertium: an poſita extenſione facultatum ad publica quoque impedimenta pro foro externo, & in caſibus contrahendi, æque ac jam contracti Matrimonii, hujuſmodi facultatibus uti poſſint Miſſionarii per ea loca, in quibus Epiſcopus Diœceſanus eaſdem obtinet facultates ſibi ab Apoſtolica Sede peculiaribus Indultis conceſſis.

Quartum: etſi poſſent Miſſionarii Diſpenſationes concedere, ſuiſque uti facultatibus etiam pro foro externo, an tamen id ipſis præſtare liceat ſine prævia ſummaria Informatione, coram Notario, locique Vicario capta, ad comprobandas diſpenſationis cauſas, & impedimentorum qualitates; an potius ſatis adhibenda ſit verbalis & extrajudicialis inſtructio ſeu informatio.

Quintum: an, quatenus hujuſmodi facultates conceſſæ tantummodo dignoſcantur Miſſionariis adlaborantibus pro converſione Infidelium, & non aliis; revalidanda ſint Matrimonia celebrata in vim diſpenſationum, quas pro exteriori foro indulſiſſent Miſſionarii, qui in tradendis Fidei rudimentis, informandiſque moribus ſolummodo exercentur.

Nonnulla ad rectam dubiorum reſolution. expendenda præmittuntur.

Priuſquam vero ad propoſitorum dubiorum deciſionem procedatur, ſummatim recenſenda ſunt ea, quæ pertinent ad facultates, quæ Presbyteris e Societate Jeſu Miſſionariis, cum pro Orientalibus, tum pro Occidentalibus Indiis, peculiaribus Apoſtolicis Brevibus tribuuntur: exinde enim pendet juſta dubiorum reſolutio. Utque res ordine procedat, primo exponetur ſumma memoratarum facultatum, quoad impedimenta Matrimonii, deinde expendetur conceſſum jus ipſis facultatibus utendi, tam in interiori, quam in exteriori foro; tertio indicabuntur perſonæ, cum quibus diſpenſare poſſunt Miſſionarii: quarto recenſebuntur loca; in quibus integrum ipſis eſt præfatis facultatibus uti; quinto denique attingentur quæcumque ad rectum diſpenſationum uſum conferre poſſunt atque omnia deſumuntur ex conceſſionum Brevibus, a ſuperioribus Romanis Pontificibus, atque etiam a Sanctiſſimo Domino Noſtro feliciter regnante expeditis.

Et primo, quæ vis inſit facultatib. diſpenſandi conceſſi Miſſionariis Soc. Jeſu.

Ducto itaque initio, juxta præſtitutam methodum, ab ipſa vi atque ſubſtantia facultatum quoad impedimenta Matrimonii conceſſarum; quum olim facultas ampliſſime protenderetur ad omnia impedimenta, ſive gradus, non vetitos jure Divino, ea in ſubſequentibus Pontificiis Brevibus nonnihil cohibita fuiſſe dignoſcitur: prohibentur namque modo Miſſionarii diſpenſare *in primo Conſanguinitatis vel Affinitatis gradu* (A). excepto tantum *primo gradu, etiam rectæ lineæ, affinitatis, ex illicita tamen copula reſultatis*, (B). Atque hæc quidem omnia, ad hoc ut *Fideles Matrimonium inter ſe contrahere, ſeu in eo etiam ſcienter contracto remanere poſſint* (C): Quibus verbis tam inita, quam ineunda Matrimonia comprehenduntur.

Qualis eſſe debeat earum uſus quoad internum extern. forum.

Proximum eſt, ut de præfatarum facultatum uſu, quoad internum externumve forum videatur. Licet autem facultates in prioribus indultis conceſſæ, ad forum conſcientiæ reſtrictæ eſſent, in poſterioribus tamen conceſſionibus ad externum quoque forum ampliatæ conſpiciuntur; ea tamen lege adjecta, ut quibus in locis reperiuntur Ordinarii eaſdem habentes facultates, ab Apoſtolica Sede ſibi de more conceſſas, vel abſunt ducentis ſaltem paſſuum millibus, nequeant So-

Digitized by Google

Societatis Miſſionarii ſuis uti facultatibus pro foro externo. Ordinariis etenim reſervata eſt privativa facultas, diſpenſandi in exteriori ſeu judiciali foro; neque datum eſſe miſſionariis, ut diſpenſationes ejuſmodi indulgere, conceſſiſque ſibi pro foro externo facultatibus uti valeant, præterquam in iis locis, in quibus nulli adſunt Ordinarii, Epiſcopi nimirum ſeu eorum Vicarii, vel, ſi qui exiſtunt, ultra duas dietas, non minus ducentis paſſuum millibus inde abſunt; aut ſi præſentes adſunt, vel parum diſtant, non tamen a Sede Apoſtolica impetrarunt facultativa diſpenſandi indulta, quæ Patribus Miſſionariis conceſſa reperiuntur (*D*). Ad forum porro conſcientiæ tantum ſemper cohibita apparet tributa facultas diſpenſandi *in primo gradu rectæ lineæ affinitatis ex copula illicita reſultantis*, ſuper quo impedimento diſpenſare permittuntur *in occultis*, & *in foro conſcientiæ tantum, ac urgentibus juſtis cauſis* (*E*).

Cum quibus perſonis diſpenſare poſſint.

Hinc tranſeundo ad perſonas, cum quibus Miſſionarii, ſive pro conſcientia, ſive pro judiciali foro, juxta præmiſſa, diſpenſare poſſunt; Neophyti quidem hi ſunt. Neophytorum autem appellatione, ſecundum editas & a Summis Pontificibus approbatas reſolutiones, non ſolum intelliguntur ii, qui paulo ante Baptiſmum ſuſceperunt, ſed etiam eorum filii, quamvis in infantia baptizati fuerint, ac inſuper ii, qui ex Indo Neophyto, & ex Muliere Europea, vel ex Europæo Viro, & Indica Muliere ſunt progeniti, ideoque *mixti* ſeu *miſlitii* vocitantur. Atque hæ ſunt omnino perſonæ, cum quibus diſpenſare poſſunt Miſſionarii, (*F*): interdicta ipſis quacumque facultate diſpenſandi cum *Quarteronibus* & cum *Pucuellibus*; cum iis nimirum, qui vel pro una tantum parte ducunt originem ab Indis Neophytis, ideoque dicuntur *Quarterones*; vel per Proavum, aut Proaviam dumtaxat ab Indis Neophytis trahunt originem, proindeque *Pucuelles* appellantur; quum hi Neophytorum nomine ſeu appellatione contineri non poſſint, ac conſequenter nequeant Miſſionarii cum illis, ſive in foro conſcientiæ, ſive in foro judiciali, ſuper Matrimonii impedimentis diſpenſare: Eorum nomine veniunt tantummodo ii, qui fuerunt ſuperius deſignati: quorum facultas cohibita eſt ad Neophytos. (*G*).

Loca, in quibus diſpenſandi facultate uti.

Quod ſpectat ad loca, in quibus Miſſionarii præfatis diſpenſandi facultatibus, ut ſupra, uti poſſunt, ſatis perſpicua res eſt, quum Indulta ipſis conceſſa, utriuſque, Orientalis nempe, & Occidentalis, Indiæ partes, ſeu Provincias, aliaſque Maris Oceani Regiones, diſerte complectantur (*H*).

Juſta debet ſubeſſe cauſa diſpenſationis & omnia gratis expedienda.

Quare nil aliud reliquum eſt, quam ut ea tradantur, quæ ad rectum probatumque Diſpenſationum uſum conferre poſſunt. In quo fine, præter exactam obſervationem eorum, quæ ſuperius adnotata ſunt, duæ potiſſimum generales regulæ ſervari debent: prima nimirum, ut in omni Diſpenſatione juſta adſit illius concedendæ cauſa; altera, ut tunc etiam, quum pro exteriori foro conceditur Diſpenſatio, nihil plane recipiatur, ſed omnia gratis fiant (*I*). Quamvis autem in Brevibus facultativis, quæ olim tradi ſolebant Epiſcopis & Ordinariis præfatarum Regionum, pro Diſpenſationibus ſuper impedimentis Matrimonialibus in foro interno externoque concedendis, junctum iis ingereretur, ut in Diſpenſationibus pro foro externo indulgendis, Miſſionariorum conſilium exquirerent, quoties hi tam longe non abeſſent, ut id ſine magno incommodo præſtari non poſſet: cum tamen Epiſcopi ſubinde petiiſſent ſe levari hoc onere, quod etſi alias poterat opportunum videri, nunc quidem temporis nonniſi ad ſerendas diſcordias aptum dignoſcebatur, ut omnis diſſidiorum & offenſionum inter Ordinarios locorum, & Miſſionarios occaſio ſubmoveretur, plena libertas iiſdem Ordinariis relicta eſt diſpenſandi etiam in foro externo, ſublato penitus onere memoratum antea conſilium requirendi (*K*).

Ordinarii locorum in diſpenſationib. conced. non tenentur Miſſion. conſilium exquiret.

Præterea cum Epiſcoporum arbitrio concredita reperiatur facultas ſubdelegandi idoneos probatoſque Sacerdotes, qui pro ipſis Epiſcopis, ſubdelegantibus, in remotis Diœceſum locis, Diſpenſationes concedant pro exteriori ſeu judiciali foro (*L*); ad confovendam eo magis inter Epiſcopos & Miſſionarios animorum conſenſionem, ſtatutum eſt, ut ſi pro iis locis nulli deputati reperiantur Vicarii, vel abſint ſpatio ducentorum milliariorum, non poſſint ab Epiſcopis alii ſubde-

In quo caſu teneantur Epiſcopi ſubdeleg.

Digitized by Google

delegari Sacerdotes; quam qui ab Apoſtolica Sede habent diſpenſandi facultatem; hi autem ſoli conſueverunt eſſe Miſſionarii. Miſſion. pro clarigiendis diſpenſat.

Denique ad rectum uſum facultatum diſpenſandi, adnotaſſe juvabit, facultatem diſpenſandi in foro conſcientiæ perpetuo conceſſam eſſe; eam vero, quæ ad forum judiciale ſpectat, intra viginti annorum curriculum eſſe cohibitam (*M*). Cumque juxta receptam praxim, ſoleat hujuſce facultatis confirmatio indulgeri, omnino neceſſe eſt, ut Miſſionarii hac in re ſibi provide conſulant, non redigentes ad ſuprema propemodum ſtatuti termini momenta cogitationem & curam petendæ confirmationis; ne periculum ſubeant, vel nullitatis actus, ſi quid efficiant poſt elapſum facultatum terminum, vel fraudandi pauperes Chriſtifideles opportunis malorum remediis, quatenus eo deveniant, ut hujuſmodi facultatibus amplius uti non valeant. Hæc ſunt, quæ in Apoſtolicis Conſtitutionibus San. Mem. Pii IV Pont. Max. aliorumque ipſius Succeſſorum, & in Pontificiis Brevibus Clementis IX. Alexandri VIII. Clementis XI. Clementis XII., & Sanctiſſimi Domini Noſtri BENEDICTI XIV. feliciter Regnantis, continentur; quibuſque, ut par eſt, obſervatis ac reſpective perpenſis, non ſolum omnes ſubmoventur controverſiæ, verum etiam facilis evadit & obvia reſponſio ad Dubia, quæ ad Sacram Congregationem examinanda ac dirimenda tranſmiſſa fuerunt. Quamdiu facultas diſpenſandi in Miſſion. duret.

Primo itaque Dubio, quo quæritur, an facultates conceſſæ Presbyteris Societatis Jeſu Miſſionariorum munus per Indias obeuntibus, & nominatim illæ, quæ Diſpenſationes Matrimoniales reſpiciunt, ad ea protendantur loca & provincias, in quibus non alii reperiuntur Infideles, quam qui aliunde venerunt, Chriſtique fidem ultro amplexi ſunt; affirmativum redditur reſponſum, ad formam tamen Brevium, & Conſtitutionum Apoſt. quæ ſuperius indicatæ fuerunt. Reſponſa ad propoſita dubia.

Secundo itidem Dubio, quo quæritur, an quatenus facultates ad memorata quoque loca protendantur, eædem comprehendant Diſpenſationes Matrimoniales ſuper impedimentis publicis, pro foro externo, tam ante, quam poſt contractum Matrimonium concedendas, affirmative reſpondetur, juxta tamen diſpoſita in Apoſtolicis Brevibus ſuperius indicatis.

Tertio Dubio, quo exquiritur, an Miſſionarii præfatis facultatibus uti poſſint in iis locis, in quibus Diœceſani Epiſcopi ſimiles obtinent facultates: reſpondetur, poſſe eos uti memoratis facultatibus, pro foro externo, tam in Matrimoniis contractis, quam in contrahendis diſpenſando, in iis tamen locis, in quibus non exiſtunt Ordinarii ſimilibus facultatibus inſtructi, vel abſunt ultra duas Dietas, non minus ducentis millibus paſſuum, juxta id, quod itidem in Brevibus & Conſtitutionibus Apoſtolicis cautum reperitur.

Quarto, quo definiendum proponitur, num in iis caſibus, in quibus poſſunt Miſſionarii diſpenſare in judiciali foro, hoc ipſis præſtare liceat ſine prævia ſummaria informatione coram Notario & Vicario loci capta, ad comprobandam Diſpenſationis cauſam & impedimenti qualitatem, vel potius ſufficere dicenda ſit verbalis & extrajudicialis informatio: reſponſum eſt, nihil eſſe innovandum: & quoniam ſuperioribus temporibus ſufficiens viſa eſt moralis certitudo tum cauſæ diſpenſandi, tum obſtantis impedimenti, quantumvis judicialibus documentis non innixa, ſatius eſſe, ut eadem methodus in futurum quoque retineatur.

Ad quintum denique Dubium, reſpiciens convalidationem Matrimoniorum, de qua quærebatur ſub hypotheſi eorum nullitatis, deſumptæ ex defectu facultatum in iis, qui Diſpenſationes conceſſerunt ad ea Matrimonia ineunda: quum ex data ſuperius reſponſione ad primum dubium ſatis deprehendere licuerit hujuſmodi poſitionem, ſeu hypotheſim non ſubſiſtere, nullus relinquitur reſpondendi locus.

Hæc itaque ſunt reſponſa data, ſeu reſolutiones captæ in Congregatione Reverendiſſimorum S. R. E. Cardinalium adverſus hæreticam pravitatem Generalium Inquiſitorum habita coram Sanctiſſimo Domino Noſtro BENEDICTO PP. XIV., quas Sanctitas Sua, prævio maturo examine, approbavit & confirmavit: volens eaſdem, ad majorem ſolemnitatem, Apoſtolicis litteris in forma Brevis roborari: præcipienſque, ut, quoties caſus confirmandi hujuſmodi facultates ob- A Pont. approbantur.

Digitized by Google

venerit, impoſterum confirmatio non concedatur, niſi præmiſſa ſeria adnotatione temporis, quo indultum antea conceſſum fuerit, ut ita deprehendatur, an conſtitutus in eo terminus ſit elapſus, exindeque valeat hac ſuper re opportune provideri: Ac denique Injungens omnibus Miniſtris ſeu Officialibus utriuſque Secretariæ, videlicet Brevium Secretorum, & Congregationis de Propaganda Fide, ut ſive nova fiat conceſſio, ſive confirmatio facultatum jampridem obtentarum indulgeatur Miſſionariis Societatis Jeſu, tam conceſſio, quam confirmatio, ad normam eorum, quæ præſenti Decreto expoſita ſunt, atque ſtatuta, in omnibus & per omnia redigantur & conformentur.

Monumenta, quibus innixa ſunt, ea quæ in ſupradicto Decreto Sanctiſſimi D. N. BENEDICTI Papæ XIV. ſtatuuntur.

(A) IN *quocumque, ſeu quibuſvis, non tamen in primo, Conſanguinitatis vel Affinitatis gradibus*: ita legitur in Brevi San. Mem. Alexandri PP. VIII. quod incipit. *Animarum ſaluti*: quod eſt 14. in ordine Tom. IX. noviſſimi Bullarii Romæ impreſſi §. 9.

(B) *In primo gradu etiam rectæ lineæ ex copula illicita reſultantis*: Hæc ſunt verba Brevis San. Mem. Clementis PP. XII. quod incipit: *Cum dubium*: & eſt 142. in ordine, Tom. XIV. citati Bullarii §. 2.

(C) *Ut matrimonium inter ſe contrahere ſeu in eo etiam ſcienter contracto remanere valeant*: Ita legitur in Brevibus Summorum Pontificum Alexandri VIII. Clementis XII. & aliorum.

(D) *Præterea ejuſdem Societatis Jeſu Provincialibus, vel ab eis deputandis Presbyteris, cum Neophytis Provinciarum utriuſque Indiæ, aliarumque Maris Oceani Regionum, in quibus inter Infideles Fideles exiſtunt, & non abſunt Ordinarii ſimilem facultatem habentes, vel ultra duas dietas exiſtunt, in quocumque, ſeu quibuſvis, non tamen in primo Conſanguinitatis, vel Affinitatis gradibus, vel alias, conjunctis, ſeu ſe attinentibus, aut Matrimonium inter ſe contrahere, ſeu in eo etiam ſcienter contracto remanere valeant, in foro conſcientiæ tantum, gratis tamen diſpenſandi; & inſuper ibidem, locorum Ordinariis &c. etiam in judiciali foro: in reliquis autem Provinciis præfatis; Ordinariorum præſentia deſtitutis, vel ab eis ultra duas dietas prædictas, non minus ducentis millibus paſſuum remotis, Provincialibus & Deputatis Presbyteris prædictis cum eiſdem Neophytis, non tamen in primo gradu, in utroque foro, gratis diſpenſandi*: Ita legitur in citato Brevi San. Mem. Alexandri VIII. §. 9. & in citato Brevi San. Mem. Clementis XII. §. 2.

(E) *Cum eiſdem Neophytis in primo gradu, etiam rectæ lineæ, affinitatis ex copula illicita reſultantis ſe attinentibus, ut Matrimonium quoque inter ſe contrahere, ſeu in eo etiam ſcienter contracto remanere ſimiliter valeant, in occultis tamen, & in foro conſcientiæ tantum, ac urgentibus juſtis cauſis, gratis tamen diſpenſandi*: Sunt verba citati Brevis San. Mem. Clementis XII. §. pariter 2.

(F) *Et inſuper quia a nonnullis dubitatum, ſeu hæſitatum fuit, an omnes Indigenæ illarum Regionum oriundi & naturales, & Chriſtianorum indigenarum etiam baptizatorum filii, etiam in eorum infantia baptizati, jure* Neophyti *appellari poſſint, idcirco tenore earumdem præſentium decernimus & declaramus, omnes oriundos ſeu naturales ſupradictarum omnium tam* Orientalium, *quam Occidentalium partium, imo etiamſi Æthiopes, Angulani, vel quarumvis aliarum tranſmarinarum regionum, etiamſi Chriſtianorum filii, & in infantia baptizati, vel etiam inter ſe, vel cum Europeis mixtim progeniti ſint, ad confeſſionis hujuſmodi effectum, eſſe & intelligi debere Neophytos..... Quid etiam quia de mixtim progenitis, quos Mixtos vocant, maius dubium accepimus, cum eiſdem mixtis, quos ſimiliter ad hunc effectum Neophytos cenſendos eſſe decernimus, in gradibus & Matrimoniis contractis & contrahendis prædictis, gratis tamen, dummodo non ita facile id fiat, diſpenſare poſſe; eiſdem Presbyteris fa-*

cul-

cultatem deſuper concedimus opportunam: Verba ſunt citati Brevis San. Mem. Alexandri VIII. §. 16., in quo etiam confirmatur ſimilis alia præcedens Conſtitutio San. Mem. Clementis PP. IX. quæ incipit ; *Animarum ſaluti* : expedita die 8. Januarii 1669.

(*G*) Propoſito in generali Congregatione Cardinalium Generalium Inquiſitorum habita feria IV. die 2. Junii 1618. ſequenti dubio: *An appellatione* Neophytorum *Indi ſolum noviter converſi comprehendantur ; an non etiam qui ſunt originarii per omnes eorum lineas, quæ pro una dumtaxat parte ab illis originem trahunt*, *vulgo* Quarterones *appellati* : *& an comprehendantur* , *qui octavam partem per Proavum & Proaviam, & ſive ab alterutro, ſive ab utroque habeant* , *vulgo* Pucuelles *nuncupati*: Huic dubio reſponſum fuit: *Non comprehendi Quarterones, multoque minus Pucuelles* : Hoc Congregationis Reſponſum confirmatum ſubinde fuit, inſtante Rege Catholico, una cum aliis Declarationibus, a San. Mem. Clemente PP. XI. in ſuis Apoſtolicis literis expeditis in forma Brevis die 29. Aprilis 1701. & iterum aliis literis Apoſtolicis in forma Brevis expeditis a Summo Pontifice BENEDICTO XIV die 17. Julii 1748.

(*H*) Verba Brevium pro re, de qua nunc agitur, ſunt comprehenſiva *omnium tam Orientalium*, *quam Occidentalium partium* , *& etiam Æthiopum* , *Angolanorum*, *& quarumvis aliarum tranſmarinarum Regionum*: Id colligitur ex præcitatis verbis contentis in Brevi San. Mem. Alexandri VIII. §. 16.

(*I*) Verbum: *gratis:* reperitur in omnibus Apoſtolicis litteris , & conceſſionibus ad hanc materiam ſpectantibus.

(*K*) Feria II. die 3. Maji 1752. Lecto Memoriali , in quo Procurator Generalis Societatis Jeſu poſtulabat renovationem facultatum extraordinariarum in forma Brevis, quæ ab anno 1734. San. Mem. Clemente XII. ad annos viginti pro Miſſionariis ejuſdem Societatis propagatæ fuerant , Eminentiſſimi ac Reverendiſſimi DD. Cardinales Generales Inquiſitores dixerunt : *Pro gratia* renovationis Brevis , dempta tamen clauſula , ſi Sanctiſſimo Domino Noſtro placuerit : & eſt, quæ ſequitur : *Et inſuper locorum Ordinariis* , *ut de Presbyterorum eorumdem tamquam Adjutorum & Aſſeſſorum ſuorum* , *in locis præfatis* , *& ubi eorum commode haberi potuerit copia*, *conſilio*, *& cum illis* , *etiam in judiciali foro*: Et Feria V. die ejuſdem menſis in conſueta Audientia per R. P. Aſſeſſorem S. Officii a Sanctiſſimo Domino Noſtro BENEDICTO Papa XIV. habita , Sanctitas Sua benigne annuit pro renovatione Brevis, dempta tamen clauſula , ut ſupra. Hoc Decretum communicatum fuit per R. P. Aſſeſſorem S. Officii , R P. Secretario Sacræ Congregationis de Propaganda Fide ſub eadem die quinta Maji 1752.

(*L*) *Dictiſque Ordinariis alios Presbyteros idoneos a ſe prius approbatos* , *in locis* , *ubi non adſint Miſſionarii ſimilem facultatem habentes* , *quoad præmiſſa in ſui locum ſubdelegandi* , *licentiam & facultatem auctoritate Apoſtolica tenore præſentium concedimus & impertimur* : Ita legitur in citato Brevi San. Mem. Clementis PP. XII. §. 2.

(*M*) In Brevi Apoſtolico San. Mem. Pii IV. expedito die 15. Junii 1563. habentur hæc verba : *In foro conſcientiæ tantum perpetuo :* Prorogatio ad annos viginti *pro foro externo* legitur tam in hoc , quam in aliis ſubſequentium Summorum Pontificum Brevibus.

§. 2. Nunc autem cupientes, ut ea , quæ prævio tam ſedulo accuratoque examine , in præinſerto Decreto definita , deciſa, & conſtituta fuerunt, eo ſemper firmius ſubſiſtant, & ſerventur exactius , præinſertum Decretum ſingulaque in eo contenta , auctoritate Apoſtolica , tenore præſentium , confirmamus & approbamus, & quatenus opus eſſet, eadem illa ex integro, ac in omnibus & per omnia juxta præinſerti Decreti ſeriem & tenorem , dicta Apoſtolica auctoritate, ac earumdem præſentium literarum tenore, ſtatuimus, decernimus, & ordinamus, illiſque inviolabilis firmitatis robur adjicimus. Decernentes eaſdem præſentes literas ſemper firmas , validas & efficaces exiſtere , ſuoſque integros & plenarios effectus ſortiri & obtinere, ac illis, ad quos ſpectat, & pro tempore ſpectabit, ple- Decret. hujuſmodi Apoſt. auctor. munimine roboratur.

Digitized by Google

pleniſſime ſuffragari, ac reſpective ab iiſdem obſervari debere; ſicque in præmiſſis per quoſcumque Judices Ordinarios, & Delegatos, etiam Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalium Congregationes, dictæque Apoſtolicæ Sedis Nuntios, judicari & definiri debere, ac irritum & inane, ſi ſecus ſuper his a quoquam quavis auctoritate ſcienter vel ignoranter contigerit attentari.

Quibuſcumque in contrarium non obſtantibus. §. 3. Non obſtantibus contrariis forſan, etiam Apoſtolicis, ſeu in Synodalibus, aut Provincialibus Conciliis editis Conſtitutionibus & Ordinationibus, ſeu per dictas Indiarum Regiones invectis uſibus & conſuetudinibus; privilegiis quoque, indultis, & Literis Apoſtolicis, dictarum Regionum Eccleſiis, etiam Metropolitanis, earumque Præſulibus, ſeu cujuſvis Ordinis, & Inſtituti, etiam præfatæ Societatis Jeſu, Miſſionibus, & Presbyteris Miſſionariis, in genere, aut in ſpecie, etiam ad Regum, aliarumque ſublimium Perſonarum inſtantiam, ſeu, quorumcumque meritorum intuitu, ſub quacumque forma conceſſis, ac ſæpius confirmatis & innovatis. Quibus omnibus & ſingulis, illorum tenores præſentibus pro plene & ſufficientes expreſſis, & ad verbum inſertis habentes, illis alias in ſuo robore permanſuris, ad præmiſſorum effectum dumtaxat, ſpecialiter & expreſſe derogamus, cæteriſque contrariis quibuſcumque.

Sumpt. fides. §. 4. Volumus autem, ut earumdem præſentium litterarum tranſumptis ſeu exemplis, etiam impreſſis, manu alicujus Notarii publici ſubſcriptis, & ſigillo Perſonæ in Eccleſiaſtica Dignitate conſtitutæ munitis, eadem prorſus fides in judicio & extra adhibeatur, quæ præſentibus ipſis adhiberetur, ſi forent exhibitæ vel oſtenſæ.

Dat. 17. Januar. 1757. Pont. 17. Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem ſub Annulo Piſcatoris die 17. Januarii MDCCLVII. Pontificatus Noſtri Anno decimoſeptimo.

Cajetanus Amatus.

XXV. A N T I Q U U S U R B I S

Pantheon, nunc Eccleſiæ Sanctæ Mariæ ad Martyres nuncupata, ſub peculiari Romanorum Pontificum tutela ſuſcipitur, ejuſque Fabricæ conſervatio Apoſtolicarum Ædium Præfecto pro tempore committitur, Palatii Apoſtolici ſumptibus procuranda.

BENEDICTUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

Proœm. AD ſummi Sacrorum Chriſtianorum Antiſtitis curam ſpecialiter pertinere non ambigitur, ut conſervationi & decori Sacrarum Ædium diligenter proſpiciat, earumque præſertim, quæ remotiſsimæ antiquitatis memoria, egregii operis amplitudine, & quod magis eſt, pretioſis Sacrarum Reliquiarum theſauris, ac ſingulari Chriſtifidelium cultu jampridem conſpicuæ, inter alia Deo ſacta loca ſupereminere, peculiariſque ſollicitudinis ſtudium ſibi vindicare conſpiciuntur.

Quam celebre Romæ fuerit Templum Pantheon. §. 1. His porro nominibus neminem ignorare arbitramur, quantum clareſcat celeberrimum Romæ Pantheon, quod olim a Marco Vipſanio Agrippa in Campo Martio extra Urbem inſigni æternoque opere extructum, nunc in ipſius Urbis interiori, ac frequentiſsima regione ſitum deprehenditur, ex quo nimirum Aurelianus Imperator ejuſdem Urbis ambitum latius prolatum, novis mœnibus circumcluſit; quod quidem Pantheon, ineunte ſeptimo Eccleſiæ ſæculo, Prædeceſſor Noſter S. Bonifacius Papa IV. ab Imperatore Phoca ſibi conceſſum, & ab omni

Digitized by Google

A S. Boniſ. IV. Deo in honorem B. Mariæ Virginis Mart. Reginæ dicatum, atque ingenti Sacrarum reliquiarum copia inſignitum.

omni Gentilium ſuperſtitione expurgatum, vero æternoque Deo ſub invocatione Beatæ Mariæ Virginis Martyrum Reginæ dicavit.

Ea occaſione Sanctiſsimus Pontifex, veteris diſciplinæ retinentiſsimus, juxta quam incruentum Religionis Noſtræ Sacrificium, aut ad ipſa Sepulchra Martyrum, aut ſuper Altaria, quæ ſimul eorum corporum conditoria evaſiſſent, Omnipotenti Deo convenientiſsime offerri conſuevit, ingentem vim Sacrarum Reliquiarum e variis Martyrum Cœmeteriis collectam, ſolemni inſtituta pompa, non minus XXVIII. curribus, ut vetus traditio docet, impoſitam, in acquiſitum Chriſtianæ Religionis Templum invexit; nec alia occaſione putandum eſt ſub Ara majore collocata fuiſſe Corpora Sanctorum Martyrum Raſii & Anaſtaſii, quæ ibi reperta An. Jubilæi MCLXXV. jubente piæ memoriæ Prædeceſſore Noſtro Clemente Papa X., feſtiva prius ſupplicatione in eorum honorem, & ad intermortuam ipſorum memoriam in populo revocandam, per Urbem ducta, in eumdem locum religioſiſsime reſtituta fuerunt.

Solemnis ubique extitit hujus Dedicationis memoria.

§. 2. Eccleſiæ hujus Dedicatio, utpote inſignis Chriſtianæ Fidei triumphus de extincta Idolalatriæ tyrannide, in Romana quidem Eccleſia adhuc ipſo die conſecrationis ejus, qui fuit tertio Idus Martii, anniverſaria celebritate recolitur; ideoque ab antiquo tempore jugiter obſervatum fuiſſe evincit Sacramentarium vetus Gregorianum nuncupatum, ab Hugone Menardo editum, in quo prædictæ diei Miſſa ita inſcribitur; *In Natali Eccleſiæ Sanctæ Mariæ ad Martyres*: qua ſcilicet *Natalis* nomine, non ſolum Martyrum obitus, ſed Eccleſiarum quoque Dedicationis, ac etiam Sedium Epiſcopalium conſtitutiones, ipſaſque Sacrorum Paſtorum conſecrationes ac enthroniſmos appellari conſueviſſe conſtat. Quum autem hujuſce diei ſolemnitas per Chriſtianum Orbem longe lateque propagata, frequentes ad Urbem attraheret Fideles eo anni tempore, quo conſumptis jam ſuperioris anni frugibus, ſæpe eveniebat, ut confluenti multitudini nequaquam ſufficiens annona ſuppeteret; hinc ſatius viſum eſt Prædeceſſori noſtro Gregorio Papæ IV. circa annum Domini octingenteſimum trigeſimum quartum, hujuſmodi ſolemnitatem ad opportuniſſimum anni tempus, ad diem videlicet Kalendarum Novembrium, celebrandam transferre: quo facto, ſolemne Feſtum, quod nunc prædicta die, non ſolum in honorem Deiparæ Virginis, & Sanctorum Martyrum, ſed etiam in cæterorum omnium Cœleſtium ſpirituum, atque Sanctorum cum Chriſto regnantium memoriam, univerſa per Orbem Eccleſia concelebrat, inſtitutum fuiſſe non dubitatur.

Atque hinc tranſlata hujuſm. ſolemnit. a Greg. IV ad diem Kal. Novemb. omnium SS. feſtum celebrari cœpit.

§. 3. Celebris quoque fuit ſuperioribus ſæculis ad eamdem Eccleſiam Sanctæ Mariæ ad Martyres Romanæ Eccleſiæ Conventus, alia per ſingulos annos ſtata die haberi ſolitus, Dominica videlicet, quæ Feſtum Pentecoſtes immediate præcedit; dum Pontifex cum univerſo Clero ad eam accedens, Stationemque ibi & Miſſarum ſolemnia celebrans, ſermonem ad Populum habebat de Spiritus Sancti adventu proxime recolendo, in cujus typum, (ut ait Benedictus Canonicus in ſuo Cæremoniali, quod Prædeceſſori Noſtro Cœleſtino Papæ II. tunc S. R. E. Cardinali Vidoni de Caſtello nuncupato, inſcriptum edidit) *de altitudine Templi mittebantur Roſæ in figuram Spiritus Sancti*, quæ ſcilicet igneas linguas decidendo repræſentabant; unde etiam apud Scriptores Eccleſiaſticos hujuſmodi dies Dominica *de Roſis*, ſeu *de Roſa* appellata fuit, & adhuc hujuſce ritus veſtigium retinetur ab ipſius Eccl. Canonicis, quibus prædicta die Officia Divina in Choro perſolventibus Roſæ diſtribuuntur.

Magnus quoque ad idem Templum conventus erat Rom. Eccl. proxima ante Pentecoſten Dominic.

§. 4. Eccleſia iſthæc a vetuſtiſsimis temporibus non ſolum Parochialis, ſed etiam Collegialis fuiſſe dignoſcitur, inſigni videlicet Sæcularium Canonicorum Capitulo jugiter decorata: ac inſuper ex authenticis Romanæ Eccleſiæ monumentis eruitur, eam aliquando Presbyteri Cardinalis Titulum extitiſſe, quamvis recentioribus ſæculis inter Urbis Titulos minime adnumerata fuerit, donec fel. record. Prædeceſſor Noſter Benedictus Papa XIII. adlecto in Diaconorum Cardinalium Ordinem bon. mem. Nicolao de Judice, qui ſub Clemente XI., Apoſtolicarum Ædium Præfectus quum eſſet, eidem Eccleſiæ inſtaurandæ ordinandæque præfuerat, Eccleſiam ipſam ad Diaconiæ dignitatem evexit, dictumque

Collegial. Eccleſia jamprid. extitit, tituluſque Presbyt. Card.

Ni-

Digitized by Google

Nicolaum primum Sanctæ Mariæ ad Martyres Diaconum Cardinalem renunciavit.

Olim quoque Cappellæ Pontificiæ nomine nuncup. & quare.

Sunt etiam, qui eamdem Eccleſiam Cappellæ Pontificiæ nomine appellarint, ſeu quia Pontifices propinquas illi Ædes ab Anaſtaſio Papa IV. extructas, urbanis negotiis commodius conſulturi, identidem incolere conſueverint; ſeu quia eamdem ſingulari ſtudio ſartam tectamque tueri, ſacriſque donariis, vaſis, ac veſtibus inſtructam ornatamque habere, ac de omnibus ad eam pertinentibus, quaſi peculiaris dominii jure, diſponere nunquam omiſerint.

Nonnullorum Pontific. provid. pro hujus Templi conſervatione.

§. 5. Et ſane in vitis Pontificum apud vulgatum Anaſtaſium, frequens occurrit mentio tum profuſæ in eamdem Eccleſiam liberalitatis ac munificentiæ tum etiam aſsiduæ circa illius ſtatum & conſervationem providentiæ & curæ Prædeceſſorum Noſtrorum Romanorum Pontificum; inter quos merito commemorandus videtur S. Gregorius Papa III., qui illata huic Sacro Templo graviſsima damna ab Imperatore Conſtante, dum æreum ampliſsimi fornicis tectum, aliaque ædificii ornamenta ſimul ac firmamenta, hoſtilem in modum abſtulerat, murario primum opere diligentiſsime emendari curavit, mox plumbeis ſuperinductis laminis totam molem ita communiit, ut graviſsimæ impenſæ opus nonniſi poſt ſeptem elapſa ſæcula ſub Nicolao Papa V. ex integro renovari neceſſe fuerit, idemque adhuc tegumentum, aliorum Pontificum ſtudio temporibus ſuis opportune ac diligenter aptatum, auguſtam Ædem adverſus vim temporum tempeſtatumque injurias ſatis tueatur.

Aliorum cura in eo ornando.

§. 6. Simili cura Prædeceſſores Noſtri S. Benedictus II. & Hadrianus I. ad interiorem Templi ornatum converſi, illius parietes marmoribus incruſtaſſe narrantur; quamobrem alteri eorum merito tributus videtur ornatus ille, qui ſupra Ædificii Coronam, ad uſque Fornicis curvaturam aſſurgens, dum per ætatem licuit, ſtetit; porphyreticis quidem, aliiſque e vario marmore laminis ſpecioſus, ſed neque ad reliqui operis ſoliditatem exactus, neque ad priſcam ædificandi rationem, quæ Auguſtæo ſeculo viguit, elaboratus. Idem Hadrianus Aram Templi principem contexerat argenteo Ciborio, quod ſive hominum manibus ſublatum, ſive temporum injuria detritum, Innocentius III. marmoreum reſtituit.

Quod autem a Templi ſolo ad ſupradictam Coronam interjacet, fel. record. Prædeceſſor Noſter Clemens Papa XI. hac Noſtra ætate, aptiſsimo ſimul, ac ſplendidiſsimo ornatu decoravit, perpolitis ingentibus pretioſiſque columnis; incruſtatis vario marmore parietibus, novaque Ara Maxima magnifico opere extructa.

Externam vero Templi faciem, quam vetuſtate fatiſcentem ſimilis memoriæ Prædeceſſor Noſter Urbanus Papa VIII. (ærei lacunaris reliquiis, ad ornandam Principis Apoſtolorum Confeſsionem, inſtruendamque tormentis bellicis Hadrianam Arcem, translatis) nova contignatione communierat, ac binis extructis ad uſum æris campani Turribus exornaverat, idem ipſe Clemens XI. area laxata, Ægyptioque Obeliſco ſupra Fontem erecto, ſpecioſiorem pulchrioremque reddidit.

Pontifex etiam inſigni opere tum conſervationi tum ornatui proſpexit.

§. 7. Horum itaque aliorumque Prædeceſſorum Pontificum exemplis, Officiique Noſtri debito, quod in aliarum Sacrarum Ædium decore tuendo, ac pro viribus augendo implere ſemper curavimus, excitati, & commonefacti; quum accepiſſemus, interiorem Teſtudinis partem, non ſolum contracto tot ſeculis volventibus ſitu ſordeſcere, ſed etiam decidentibus quotidie cæmentis, quæque reliqua erant ex plumbeis laminis, quibus olim interius obducta fuerunt ipſius fornicis laquearia, ſecum trahentibus, non ſine confluentium periculo, ſenſim labefactari; rem omnem ſedulo explorari præcepimus, compertoque jampridem a fel. record. Alexandro PP. VII. Prædeceſſore Noſtro admotas fuiſſe manus hujuſmodi reparationi, quæ, eodem morte intercepto, abſolvi non valuit, opus ipſum ex integro reſumi juſſimus, appoſitiſque mito Opificum Noſtrorum artificio machinis, ingentes undique rimas obſtrui, laquearia redintegrari, univerſumque fornicem firmari & perpoliti curavimus; mox etiam ſubjectum parietis gyrum, qui inter utramque Coronam intercurrit, ab antiquo ſqualore vindicaturi, novum

no-

Digitized by Google

novum illius ornatum totius ædificii formæ reſpondentem albario tectorioque opere perficiendum mandavimus.

§ 8. Qua in re dirigenda urgendaque, quum egregia extiterit diligentia & opera Dilecti Filii Noſtri Hieronymi SS. Coſmæ & Damiani Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Diaconi Cardinalis Columnæ nuncupati, ejuſdem Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Camerarii, & Apoſtolicarum Ædium Pro-Præfecti, cui Nos, præfati Clementis XI. Prædeceſſoris exemplo; hanc curam demandavimus; ad aſſerendam perpetuo Sacri Auguſtique Templi conſervationem valde opportunum, ſimulque recenſitis ſuperius Prædeceſſorum Pontificum ſtudiis convenientiſſimum fore judicavimus illius ſpecialem tutelam in poſterum in Nos & Succeſſores Noſtros ſuſceptam, ejus vigilantiæ committere, qui nunc & pro tempore Pontificii Palatii, ac cæterarum Ædium, quæ peculiari jure ad Romanorum Pontificum curam, aut uſus pertinent, Præfectus, & pro Officii ſui munere Curator exiſtet.

Exemplu Clem. XI. Card. Hieron. Columnæ Apoſtol. Ædium Pro-Præfecto hujus operis cura demandata.

§. 9. Itaque motu proprio, & certa ſcientia, ac de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, hac Noſtra perpetuo valitura Conſtitutione, Dilectos Filios Conſervatores Cameræ Urbis Romæ, necnon ejuſdem Cameræ Fabricerios nuncupatos, ab omni cura & ſollicitudine, qua hactenus circa ſarta tecta ipſius Panther, ad inſtar aliorum veterum Urbis Ædificiorum & monumentorum, intendere conſueverunt, abſolventes & penitus liberantes: Dilecto etiam Filio Noſtro Proſpero S. Mariæ ad Martyres Diacono Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinali Columnæ de Sciarra nuncupato, ejuſque Succeſſoribus præfatæ Eccleſiæ Diaconis pro tempore futuris, committimus & mandamus, ut a Capitulo Canonicorum ejuſdem Collegiatæ Eccleſiæ, nunc quidem, cum primum commode fieri poterit, deinde vero ſingulis annis, ſeu quoties aliorum ipſius Capituli Officialium electio celebrabitur, duos ex ipſorumCanonicorum numero Æditυos ſeu Fabricerios nuncupandos eligi & deputari curent, qui hujuſmodi munus, ea qua decet cura, & diligentia aſſumere atque obire ſciant & valeant: Quibus ſic electis, atque deinceps, ut præfertur, eligendis Nos, earumdem præſentium tenore injungimus, & mandamus, ut diligenter ſtudioſeque Panthei fabricam identidem ſcrutentur explorantes numquid a quoquam factum, illatum, appoſitumve fuerit, quod ei detrimento eſſe poſſit, vel quidquam vetuſtate labefactatum, ſeu imbrium ac tempeſtatum vi dejectum vitiatumve appareat, quod opportuna reparatione emendari conveniat. Quæcumque autem providenda, ordinanda aut reſtauranda compererint, ea omnia quamprimum deferre non omittant ad nunc & pro tempore exiſtentem Palatii Apoſtolici Præfectum; quem volumus deinceps, ad eum plane modum, quo cæteris Pontificiis Ædibus præeſt, hujus quoque Templi fabricæ conſervandæ reſtaurandæque præeſſe; illiuſque indemnitati per Officii ſui auctoritate proſpicere; ejuſdemque reparationibus & reſtaurationibus pro tempore neceſſariis & opportunis, Apoſtolici Palatii ſumptibus & expenſis, conſulere & providere: Nos enim præfato Hieron. Cardinali & Pro-Præfecto, ejuſque Succeſſoribus, per eaſdem præſentes, hujuſmodi curam committimus & demandamus, atque ad præmiſſos effectus plenam & omnimodam facultatem & poteſtatem tribuimus & impertimur.

Apoſtol. Ædium pro tempore Præfecto in perpet. committ. ut præſit conſervationi Pantheon, Palatii Apoſtolici ſumptibus perficiendæ.

§. 10. Decernentes, has Noſtras Litteras & in eis contenta hujuſmodi, etiam ex eo quod quicumque in præmiſſis aliquod intereſſe habentes, ſeu habere prætendentes, ad id vocati & auditi non fuerint, ſeu ex quovis alio capite, nullo unquam tempore de ſubreptionis, obreptionis, aut nullitatis vitio, vel quovis alio defectu notari, impugnari, aut in jus vel controverſiam vocari poſſe; ſed ſemper perpetuo firmas, validas, & efficaces exiſtere & fore, atque ab iis, ad quos pertinet, ſeu in poſterum pertinebit, omnimode obſervari, iiſque, quorum favorem concernunt, pleniſſime ſuffragari. Non obſtantibus, de jure quæſito non tollendo, aliiſque Regulis, Conſtitutionibus, & Litteris Apoſtolicis, nec non prædictæ Urbis, & Cameræ Capitolinæ, ſeu præfatæ Eccleſiæ, ejuſque Capituli & Canonicorum, Statutis, uſibus, conſuetudinibus, etiam juramento, confirmatione Apoſtolica, vel immemorabili obſervantia, ſeu quavis firmitate alis robo-

Præmiſſorum robur, non obſtantibus quibuſcumque.

Digitized by Google

roboratis, ac iteratis vicibus confirmatis & innovatis: Quibus omnibus & ſingulis, earum tenores præſentibus pro expreſſis & inſertis habentes, illis alias in ſuo robore permanſuris, ad præmiſſorum effectum dumtaxat, ſpecialiter & expreſſe derogamus, aliiſque contrariis quibuſcumque.

Sanctio pœnalis. §. 11. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam Noſtrarum abſolutionis & liberationis, commiſſionum & mandatorum, facultatum impertitionis, voluntatis, & derogationis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum ejus, ſe noverit incurſurum.

Dat. die 18. Febr. 1757. Pont. 17. Datum Romæ apud S. Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ Milleſimo ſeptingenteſimo quinquageſimo ſexto, duodecimo Kalendas Martii, Pontificatus Noſtri anno decimoſeptimo.

J. Card. Pro-Datar.

D. Card. Paſſioneus.

V I S A
De Curia J. C. Boſchi.

L. Eugenius.

Loco ✠ Plumbi.

Regiſtrata in Secretaria Brevium.

CONFIRMATIO

Concordiæ inter Archiepiſcopum Moguntinum, S. R. I. Electorem, & Epiſcopum, atque Abbatem Fuldenſem initæ, ſuper jure Metropolitico Eccleſiæ Moguntinæ in Epiſcopatum, atque Eccleſiam Fuldenſem; nec non ſuper aliis utriuſque Eccleſiæ controverſiis.

BENEDICTUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

Pontificis ſtudium pro tuendaquiete, & tranquillitate inter PerſonasPaſtorali dignitate inſignitas. AD ſacram Petri ſedem in plenitudine poteſtatis, divina diſpoſitione evecti, ad ea potiſſimum, quæ pro perſonarum quarumlibet præſertim Paſtorali dignitate præditarum, quiete, & tranquillitate obſervari debere dignoſcuntur, libenter intendimus, ac iis, quæ viciſſim provide per concordiæ miniſterium ordinata fuiſſe comperimus ut illa firma perſiſtant, Apoſtolici muniminis robur adjicimus, prout conſpicimus in Domino ſalubriter expedire. Exhibita ſiquidem Nobis nuper pro parte Venerabilium Fratrum noſtrorum Joannis Friderici Caroli moderni Archiepiſcopi Moguntin., ac Sacri Romani Imperii Electoris, nec non Adalberti moderni Epiſcopi, & Abbatis Fulden., ac ejuſdem Sacri Romani Imperii Principis, petitio continebat, quod cum inter dictum Joannem Fridericum Carolum Archiepiſcopum, & Electorem, ac Decanum, & Capitulum Metropolitanæ Eccleſiæ Moguntin. ex una, ac prædictum Adalbertum Epiſcopum, & Abbatem, ac Decanum, & Capitulum Eccleſiæ Epiſcopalis, & Abbatialis Fulden., ex altera partibus, ad removendas omnes controverſias, & ad

em

Digitized by Google

omnium diſſenſionum ſemina penitus tollenda quædam concordia inita fuerit, cujus tenor eſt qui ſequitur.

Tenor inſtrumenti Concord.

§. 2. Nos Joannes Fridericus Carolus Dei gratia S. Sedis Moguntinæ Archiepiſcopus, S. R. I. per Germaniam Archi-Cancellarius, & Princeps Elector: Et Nos Adalbertus electus Epiſcopus, & Abbas Fuldenſis, S. R. I. Princeps, Auguſtiſſimæ Romanorum Imperatricis Archi-Cancellarius per Germaniam, & Galliam, Primas &c. notum facimus, & profitemur &c. Dudum inter Archiepiſcopatum, & Electoratum Moguntinum, ac principalem Abbatiam Fuldenſem, optata per Divinam gratiam concordia, noviſque frequenter ab Archiepiſcopis Electoribus eidem Abbatiæ impenſis favoribus aucta viguit amicitia, ita quidem, ut cum circa annum 1532. cogitatum eſſet de erigendo Epiſcopatu Fuldenſi, Archiepiſcopus Elector Moguntinus tum temporis exiſtens, ejuſque Capitulum Metropolitanum erectionis hujuſmodi, & Fuldenſis tunc Abbatis ſibi expoſito deſiderio faciles ſe præbuerint, & dum res ad exitum non perduceretur, ut Abbates Fuldenſes Jura Moguntina porro libenter agnoverint, Archiepiſcopi vero Moguntioi eiſdem Abbatibus ſæculo præcedente Eccleſiaſticam in Fuldenſi Ditione Juriſdictionem reliquerint, eaque ſuper re per Commiſſarios Moguntinam Metropolitanam, Cathedralem Herbipolenſem, & Abbatialem Fuldenſem Eccleſias conciliarint, tenoris qui ſequitur.

Vetus tranſactio ſtipulata an. 1662. inter Archiepiſc. Mogunt. eumdemque etiam Epiſcop. Herbip. atque Abbatem Monaſt. Fuldenſis integre hic reperitur.

§. 3. ,, Nos Dei gratia Joannes Philippus Sedis Moguntinæ Archiepiſcopus,
,, S. R. I. per Germaniam Archicancellarius, & Princeps Elector, qua Epi-
,, ſcopus Herbipolenſis, & Franciæ Orientalis Dux &c.; Et Nos Joachinus Ab-
,, bas Fuldenſis S. R. I. Princeps, Romanorom Imperatricis Archicancellar. per
,, Germaniam, & Galliam, Primas &c. notum facimus, & pro Nobis, noſtriſ-
,, que Eccleſiis Herbipolenſi, ac Fuldenſi, earumque Succeſſoribus tenore præ-
,, ſentium cunctis palam profitemur: poſteaquam inde a pluribus annis inter ho
,, norabiles Prædeceſſores noſtros, Nos, & concreditas Nobis Eccleſias multi-
,, fariæ differentiæ, & contentiones, & in ſpecie quidem ob prætenſam a No-
,, bis Epiſcopo Herbipolenſi in diverſa loca, & Parochias dictæ Fuldenſis Ec-
,, cleſiaſticam, & Juriſdictionem Epiſcopalem exortæ ſunt, ex quo ſchiſmata,
,, & inordinationes in rebus tam Eccleſiaſticis, quam ſæcularibus, in notabile
,, utriuſque Eccleſiæ, & boni publici detrimentum, non vane ſuſpicari potui-
,, mus, quod tandem Nos Epiſcopus Herbipolenſis, & Nos Abbas Fuldenſis,
,, ſuaſu, & fideli interpoſitione, atque hortatu Eminentiſſimi Principis, ac
,, Domini Joannis Philippi S. Sedis Moguntinæ Archiepiſcopi, S.R.I. per Ger-
,, maniam Archicancellarii, & Electoris, Epiſcopi Herbipolenſis, & Franciæ
,, Orientalis Ducis, qua Archiepiſcopi, & Electoris Moguntini, Domini, &
,, Amici noſtri in primis dilecti, maximeque venerandi, ex ſtudio viciniratis,
,, & affectu, prævia inter noſtros ad id demandatos utraque ex parte, Conſi-
,, liarios, & reſpective Legatos, tractatione, præ primis autem cum præſcitu,
,, & conſenſu Reverendorum noſtrorum Epiſcopi Herbipolenſis dilectorum de-
,, votorum Præpoſiti, decani, & Capituli noſtræ Eccleſiæ Cathedralis Herbi-
,, polenſis, uti etiam Reverendotum nobilium noſtrorum Abbatis Fuldenſis dile-
,, ctorum ac devotorum Decani, & Capituli Eccleſiæ Fuldenſis, ad incremen-
,, tum, & conſervationem bonæ vicinitatis, & mutuæ conſenſionis, necnon in
,, matura perdifficilium, noſtroſque ante oculos obſervantium temporum, ac
,, circumſtantiarum contemplatione, atque hinc perſpecta ſumma neceſſitate ar-
,, ctioris inter Nos conjunctionis, & in noſtræ præſertim Abbatis Fuldenſis Ec-
,, cleſiæ bonum tendentis concordiæ ineundæ, ſequenti ratione per amicam
,, tranſactionem inter Nos conventum fuerit, prout etiam hiſce tranſigimus
,, modo, quo ſequitur.

Pleniſſim. juriſdictio Abbati Fuldenſi tribuitur in Clerum & Populum ſibi ſubjectum.

§. 4. ,, Et primo quidem, cum ratione Epiſcopalis, & Eccleſiaſticæ Juriſdi-
,, ctionis quam (Nobis Epiſcopo Herbipolenſi, & Venerabilibus noſtris Præde-
,, ceſſoribus in diverſa Fuldenſis ſuæ Dilectionis Eccleſiæ Loca, Cœnobia, &
,, Parochias competere hactenus prætendimus) differentiæ eſſent obortæ, dum
,, Dilectio ſua Fuldenſis ſupra dictam Juriſdictionem Epiſcopalem a tempore im-

 ,, memo.

Digitized by Google

„ memoriali exercitam, & ad ſe traductam fuiſſe conſtantiſſime tueri voluit;
„ ita convenit inter Nos, & promiſimus Nos Epiſcopus Herbipolenſis, quate-
„ nus Dilectionem ſuam Fuldenſem, ejuſque Succeſſores, & Eccleſiam, ratione
„ Juriſdictionis Eccleſiaſticæ hucuſque prætenſæ, nullatenus poſt hac impugna-
„ re velimus, ſed eamdem pro nunc, & perpetuis temporibus integraliter re-
„ linquimus libere, atque ultronee penes Dilectionem ſuam, ejuſdem Succeſſo-
„ res, & Eccleſiam Fuldenſem; ut Eccleſia Fuldenſis ſit, maneatque eatenus
„ nullius Diœceſis, habeatque ejuſdem Antiſtes in Clerum & Populum Juriſdi-
„ ctionem Ordinariam privative, qualis Prælaris Epiſcopo inferioribus, & de
„ facto Reverendiſſimo Fuldenſi ſive de jure ſive ex conſuetudine, competente,
„ hancque juriſdictionem exerceat, ut hactenus exercita eſt, tam in Civilibus,
„ & Matrimonialibus Laicorum, quam in Beneficialibus, & Criminalibus Cle-
„ ricorum, aliiſque Eccleſiaſticis Cauſis quibuſcumque, ſive per ſe, ſive per Vi-
„ carium, (aut Commiſſarium ſuum) quos conſtituere, & deſtituere, ſicut
„ & Clerum in omnibus tamCuratis quam non Curatis Beneficiis inſtituere, &
„ deſtituere, viſitare, Synodum convocare, & alia omnia facere, quæ ab hac
„ Juriſdictione quaſi Epiſcopali dependent, ipſi ſemper integrum, ſit, ſine ullo
„ appellandi Jure ad Nos Epiſcopum Herbipolenſem, ſalvo tamen Jure Metropo-

Salvo tamen Metropolit. jure Eccleſ. Mogunt. aliiſque nonnullis conditionibus.

„ tano, juxta ordinem ab Eccleſia Catholica, cunctiſque Diœceſibus hujus
„ Provinciæ Moguntinæ laudabiliter receptum, & in viridi obſervantia conſti-
„ tutum: ſalva item libertate pro iis, quæ ſunt Ordinis, quæque ex defectu
„ gradus, Reverendiſſimo Fuldenſi competere nequeunt, non tantum Regula-
„ res, ſed & Clericos ſæculares ſui Principatus mittendi, ſive ad Metropolita-
„ num, ſive ad Nos Epiſcopum Herbipolenſem, pro Ordinibus ſacris ſuſcipien-
„ dis: ſalva item libertate quemcumque accerſendi Catholicum Antiſtitem pro
„ Sacramento Confirmationis, conſecrandis Eccleſiis, Altaribus &c., idque ſi-
„ ne noſtra, noſtrorumque Succeſſorum, & Eccleſiæ interpellatione, contradi-
„ ctione, & impedimento, quomodolibet hæc nuncupari, aut excogitari queant.
„ Nos tamen Abbas, & Princeps Fuldenſis hiſce per expreſſum declaramus,
„ quod Juriſdictio quaſi Epiſcopalia a Dilectionibus ſuis Domino Archiepiſcopo,
„ & Electore Moguntino, uti etiam a Domino Epiſcopo Herbipolenſi, ut præ-
„ fertur, Nobis relicta, non diutius, quam dum Eccleſia & Principatus noſter
„ Fuldenſis, juxta fundationem, in Catholicorum manibus perſtiterit, in vigore,
„ & in ſuo robore permanere debeat. Ubi vero per vim majorem, vel aliam
„ quamcumque viam (quod, uti ſperamus, avertet Dei clementia) in alienas,
„ ſive Catholicorum, ſive Acatholicorum manus devenerit, volumus, ac ſta-
„ tuimus, ut tali caſu hæc tranſactio aeque Archiepiſcopo Moguntino, neque
„ Epiſcopo Herbipolenſi ullatenus cedat in præjudicium, nec illi hac teneatur,
„ ſed Jus ſuum Epiſcopale plenarie tunc manutenendi, atque exercendi liberam
„ habeant poteſtatem. Quemadmodum etiam Nos Joannes Philippus qua Archie-
„ piſcopus Moguntinus, & Nos Joannes Philippus qua Epiſcopus Herbipolenſis,
„ hoc inſperato caſu, Nobis Jura noſtra, & Poteſtatem per expreſſum reſerva-
„ mus, hancque ceſſionem eo uſque dumtaxat excluſive valituram hiſce decla-
„ ramus.

Nuper electis Abbatibus injungit. ut de ſua electione certiores faciant Archiep. Mogunt. & Epiſc. Herbp.

§. 5. „ E contrario, ac pro ſecundo; quoniam præſentis concordiæ finis
„ unicus ſcopus, ac propoſitum eſt, ut noſtra utriuſque Archiepiſcopi Mogun-
„ tini, & Epiſcopi Herbipolenſis amica, & vicinali cooperatione, atque aſſi-
„ ſtentia, noſtra Abbatis Fuldenſis Eccleſia eo melius adverſus hoſtiles, ac vio-
„ lentos impetus defendatur & protegatur: Hinc noſtri Abbatis Fuldenſis Suc-
„ ceſſores pro tempore exiſtentes, vigore præſentium, obligentur, ut quampri-
„ mum aliquis a nobili Capitulo per canonicam Electionem in locum Abbatis
„ & Principis fuerit ſuffectus, idipſum ſemper Nobis Electori Moguntino, ut
„ Mediatori, & abſque eo Provinciæ Moguntinæ Metropolitano, tum etiam
„ Nobis Epiſcopo Herbipolenſi, per litteras notificare, atque una confirmatio-
„ nem ſupradictæ ceſſionis, necnon actualem, quoties neceſſitas exegerit,
„ apud ipſos manutenentiam amice teneantur poſtulare.

§. 6.

Digitized by Google

§. 6. ,, Tertio; quo facto etiam Nos Archiepiſcopus ac Princeps Elector Mo-
,, guntinus, & Nos Epiſcopus Herbipolenſis, pro Nobis, Succeſſoribus, & Ec-
,, cleſiis noſtris ſpondemus per præſentes, ac pollicemur, quod ad confirmatio-
,, nem a Dilectione ſua Fuldenſi prædicto modo petitam ſuperioritatis Eccleſiæ,
,, & Juriſdictionis quaſi Epiſcopalis, vigore hujus Concordiæ eidem relictæ, &
,, quidem abſque ullis impenſis, vel taxæ cujuſdam penſione impertiendam,
,, necnon ad præſtandam reipſa manutenentiam, caſu eveniente, pariter ob-
,, ſtricti & obligati eſſe debeamus ac velimus.

Hi vero, juriſdict. & ſuperiorit. Eccleſiaſt. eidem Abbati, in vim hujus concord. relictam, confirm. teneant.

§. 7. ,, Quarto: ad evitandam vero in ejuſmodi petitione reſpective confirma-
,, tionis, & reſponſoria declaratione, omnem ambiguitatem, & diſſenſiones,
,, conventum inter Nos omnes, ac conſtitutum eſt, quatenus illæ ſequentis te-
,, noris eſſe, & conſtanter manere debeant; ex parte videlicet noſtra Abbatis
,, Fuldenſis ad utramque ſuam Dilectionem Moguntinam, & Herbipolenſem
,, (mutatis mutandis) ut ſequitur = *Prævia parata Officiorum noſtrorum obla-*
,, *tione, Dilectionem Veſtram propenſæ vicinitatis confidentia celare non debe-*
,, *mus, qualiter Nos poſt deceſſum (N.) Venerabilis Prædeceſſoris p. m. concor-*
,, *cordibus ſuffragiis, & electione nobilis noſtri Capituli hujus, in Abbatem,*
,, *& Principem Fuldenſem non ita pridem, & die quidem (N) electi fueri-*
,, *mus, ſimulque in actuali, & tranquilla noſtræ Abbatiæ, & Principatus*
,, *Fuldenſis poſſeſſione conſtituti. Cum itaque probe recordemur, qualem concor-*
,, *diam Venerabilis Prædeceſſor noſter Abbas (N.) anno (N.) die (N.) cum*
,, *Dilectionis Veſtræ Domino Prædeceſſore tanquam Mediatore, uti item cum ſua*
,, *Dilectione Herbipolenſi celebravit, conventumque inter ipſos præter alia fue-*
,, *rit, ut quivis Princeps, & Abbas Fuldenſis, mox ab electione, confirma-*
,, *tionem Juriſdictionis Eccleſiaſticæ ea in concordia noſtræ Eccleſiæ relictæ, tum*
,, *etiam manutenentiam, neceſſitate flagitante, per literas petere, & viciſſim Di-*
,, *lectio Veſtra eam Nobis pariter per literas reſponſorias ſine recuſatione im-*
,, *pertiri, & reſpective aſſecurationem præſtare teneatur, ac velit; Eapropter*
Dilectionem Veſtram officioſe requirimus, ut ad has noſtras memoratæ ſupra Con-
,, *cordiæ conformes petitorias litteras, eatenus ſe erga Nos declarare dignetur,*
,, *quatenus in præfata Concordia continetur, & paciſcentium congruit intentio-*
,, *ni. Qui ad officia Dilectionis veſtræ omni tempore prompti permanemus.*

Tenor Ep. qua Abbas ſuam electionem Archiep. Mogunt. & Epiſc. Herbip. nunciat.

§. 8. ,, Quinto; Ad reſponſorias vero tam a Nobis Archiepiſcopo, & Ele-
,, ctore Moguntino, quam a Nobis Epiſcopo Herbipolenſi, & Franciæ Orien-
,, talis Duce, ad Dilectionem ſuam Fuldenſis dandas, quod attinet, erunt
,, hæc (mutatis mutandis) viciſſim tenoris ſequenti = *Prævia &c. Redditæ*
,, *Nobis fuerunt Dilectionis Veſtræ perhumanæ literæ de die N.) ex quibus*
,, *perlegimus, eamdem unanimis Nobilis Capituli ſui conſenſu in Abbatem, &*
,, *Principem Fuldenſem fuiſſe electam, eſſeque in actuali, & pacifica poſſeſſione*
,, *conſtitutam; & quæ præterea in vim Concordiæ anno (N.) erectæ. Ipſa*
,, *Nobis revocare in memoriam voluit. Quemadmodum igitur Dilectioni Veſtræ*
,, *ad obtentam iſtam Principalem Dignitatem, & Fuldenſis Eccleſiæ Admini-*
,, *ſtrationem, omnem a Deo benedictionem, gratiam, opemque apprecamur: ita*
,, *quoque ex præſcripto memoratæ Concordiæ non ſolum relictam tum temporis*
,, *Dilectionis Veſtræ Prædeceſſori p. m., ejuſque Succeſſoribus, & Eccleſiæ,*
,, *Juriſdictionem Eccleſiaſticam, in præſens plenarie denuo confirmamus, &*
,, *ratificamus, verum etiam promptos Nos paratoſque declaramus, ubi Dilectio-*
,, *nem Veſtram, ejuſdem Succeſſores, & Eccleſiam, præter omnem ſpem &*
,, *opinionem, a quocumque demum, ſpectatim vero a Catholicis, vel Acatholi-*
,, *cis vicinis, aut externis, in memorata Juriſdictione Eccleſiaſtica, aliiſve Ju-*
,, *ribus ſuis infeſtari, aut turbari contingeret, Nos eidem omnem vicinalem*
,, *aſſiſtentiam, operam, ac manutenentiam (prout eo caſu a Dilectione Veſtra*
,, *fuerimus requiſiti, & reliquæ tulerint circumſtantiæ) nullo non tempore præ-*
,, *ſtituros. Dum Nos Dilectioni Veſtræ grata &c.*

Exemplar reſponſionis ab his Abbati redendæ.

Integra utrinque ſpondetur Tranſactionis obſervantia.

§. 9. ,, Secundum hæc omnia, aſſerendo promittimus ac ſpondemus Nos Joan-
,, nes Philippus qua Archiepiſcopus Moguntinus, & Mediator, & Nos quoque Joan-

,, nes

„ nes Philippus qua Epiſcop. Herbipolenſis , Franciæ Orientalis Dux, ac Nos „ Joachimus Abbas Fuldenſis &c. reſpective Elector , & Princeps , pro Nobis , noſtris in Metropolitana Moguntina , Herbipolenſi , ac Fuldenſi Eccleſiis „ Succeſſoribus , interpoſitis noſtris Electorali , & Principalibus Dignitatibus , „ fide & fidelitate , quod contenta in hac Concordia puncta omnia & ſingula „ firmiter inviolata ſervare , neque iis unquam contraire , vel ut contraeatur, „ permittere velimus, ſive per Nos, ſive per noſtros , quacumque ratione , aut „ via, ac quocumque id demum fiat nomine , aut excogitare in contrarium „ mens humana valeat : prout etiam præter nunc adducta hujus tranſactionis „ puncta , omnes & ſingulos olim fortaſſe habitos tractatus , & conventiones „ præſentium tenore penitus abolemus, iiſque per expreſſum perpetuo renuntiantes univerſim abrogamus, & caſſamus. In cujus rei fidem ac perenne robur „ Nos ſæpe memoratus Joannes Philippus qua Archiepiſcopus Moguntinus , & „ Mediator &c. tum etiam Nos Joannes Philippus qua Epiſcopus Herbipolenſis, „ & Franciæ Orientalis Dux &c. & Nos Joachimus Abbas Fuldenſis &c. hanc „ Concordiam manu propria ſubſcripſimus .

„ Et nos Joannes ab Hoppenheim conductus de Saal , Decanus , & univerſum „ Capitulum Eccleſiæ Metropolitanæ Moguntinæ , necnon Nos Joannes Hertmannus de Roſenbach , Decanus , & Capitulum univerſum Eccleſiæ Cathedralis Herbipolenſis , & Nos Matthias Benedictus de Rindorff Decanus , & Capitulum univerſum Eccleſiæ Fuldenſis ; profitemur , & notum facimus per præſentes literas , pro Nobis , & Succeſſoribus noſtris , hanc Concordiam Nobis „ ſcientibus , & conſentientibus initam , atque erectam fuiſſe, quemadmodum in „ eam vigore præſentium conſentimus fideliter, fraude ac dolo remoto. In cujus rei teſtimonium Eminentiſſimi , & Reverendiſſimorum Dominorum noſtrorum Electoris , & Principum ſigillis , etiam conſueta Capitulorum noſtrorum „ ſigilla his Litteris appoſuimus. Actum die 23. Martii Anno 1662.

„ *J. Philippus A. M. E. H. manu propria.*
„ *Joachimus Abbas manu propria.*

L. S.	L. S.	L. S.	L. S.	L. S.
„ *Archiep. Mog.*	*Abbatis*	*Cap. Metrop.*	*Cap. Cath.*	*Cap.*
„ *& Ep.Herbip.*	*Fuldens.*	*Mog.*	*Herbip.*	*Fuld.*

Sequitur tenor recentisConcord. Plures lites ſuper concordia ann. 1662. inter Herbipol. Ep., & Abbat. Fuld. excitatæ per aliam concord. inter eoſdem initam anno 1751. ſedatæ ſunt. Vide ſupra p. 18. *Conſt. III.* Arch. Mogunt. perſtiterunt in concordia an. 1662.

§. 10. Quæ quidem Concordia ab Archiepiſcopo Moguntino , qua tali, necnon ſimul qua Epiſcopo Herbipolenſi , ac Abbate Fuldenſi ſubſcripta , trium que Eccleſiarum Moguntinæ, Herbipolenſis , & Fuldenſis Capitulari conſenſu , & ſigillis munita , plures per annos inviolata feliciter ſubſtitit ; ſed cum Apoſtolica careret confirmatione , & Herbipolenſi Eccleſiæ Cathedrali minus utilis videretur , eaque propter impugnata pro parte Epiſcopi Herbipolenſis , per judicata Sacræ Romanæ reſcinderetur, acrior Herbipolenſem inter & Fuldenſem Eccleſias coram Sacræ Rotæ Tribunali lis exorta fuit , donec tandem ad novas eaſdem inter Eccleſias Concordiæ leges anno videlicet 1622. , ac noviſſime anno 1751. deventum eſt ; quam poſtremam quidem Concordiam Hammelburgi initam Sanctiſſimus Dominus Noſter BENEDICTUS XIV. Pontifex Maximus dignatus eſt confirmare . Archiepiſcopi interea Moguntini , rogatu Placidi Abbatis Fuldenſis in Concordia anni 1662. perſiſtentes , nec litem Herbipolenſis Eccleſiæ quantumvis implorati ſuam facientes , Abbatiam novis favoribus proſequi non dubitarunt , atque tum maxime , cum pro obeundis in Fuldenſi Ditione Pontificalibus , Epiſcopus in Partibus ab Apoſtolica Sede indulgeretur , cui conceſſioni non tantum minime ſunt reluctati , verum etiam ut Conſecrationis munus in ipſa reciperet Electorali Urbe Moguntina , fecerunt facultatem ; cum vero anno 1752. de erigendo Epiſcopatu Fuldenſi ageretur , re cum Eccleſia Metropolitana Moguntinæ haud communicata , ac ipſa erectio Epiſcopatus a SS. Domino Noſtro BENEDICTO XIV. Pont. Max. deſuper 5. Octobris 1752. edita perfice-

re-

Digitized by Google

retur; tunc vero temporis exiſtens Abbas, & Princeps Fuldenſis Epiſcopatum iſtum Fuldenſem nec erectum exemptum, nullique Metropolitano, ſed ſoli S.R. Sedi ſubjectum crederet; ea ſuper re ex parte Metropolitanæ Eccleſiæ Moguntinæ conqueſtum fuit, & in litis hujus decurſu, ſupradicta Concordia de anno 1662. Moguntinam inter, & Fuldenſem Eccleſias inita, ab Abbate Fuldenſi aſſerta fuit inſubſiſtens. Demum vero decima Auguſti anno 1755. a Sanctiſſimo Domino BENEDICTO XIV. Pontifice Maximo re mature diſcuſſa, ac adhibitis in conſilium omnibus Sacræ Rotæ Auditoribus, habitoque illorum in ſcriptis unanimi ſuffragio, definitum fuit, conſtare de jure Metropolitico Moguntino in totum Territorium Fuldenſe, edito ſubinde deſuper Apoſtolico Brevi dato 15. Septembris 1756. tenoris ſequentis.

Vide ſupra p. 28. *Conſt. IV.* Poſt erectiorem Abbatiæ Fuldenſis in Epiſc. lis exorta ſuper jure Metrop. Arch. Mogunt. Ejus tamen favore a Pont. definita.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Ad perpetuam rei memoriam.

§. 11. *Saluberrimum Apoſtolicæ providentiæ, benignitatiſque inſtitutum a Prædeceſſoribus noſtris Romanis Pontificibus ſapientiſſime initum, ſervatumque, ut iis quidem, quibus potuiſſent titulis & honoribus inſignes Eccleſias magis magiſque ad Numinis Divini cultum, & Chriſtifidelium utilitatem adaugerent, ſed pari nihilominus circumſpectione, ac diligentia Hierarchicum Eccleſiæ Catholicæ ordinem, in hiſce ipſis bonorum largitionibus inviolatum, atque intactum, Decretis, ac reſcriptis ſuis cuſtodirent: a ſuſcepti Pontificatus Noſtri exordio ita, quoad nobis integrum fuit, tenere, & ſequi ſtuduimus, ut nullas hac in re Apoſtolicæ noſtræ vigilantiæ partes ubique Gentium deſiderari paſſi fuerimus: Quamobrem cum inſignis, & antiquiſſima Abbatia Fuldenſis, quæ intra fines Provinciæ Moguntinæ ſita eſſe non ambigitur, multis nominibus clara, maxime vero propter privilegia, quibus per Romanos Pontifices, atque ipſos etiam ſæculares Principes locupletata fuit, in Germania plurimi fieret, magnoque in honore haberetur, non immerito Nos, ad majus Catholicæ Fidei præſidium, atque ornamentum, Abbatiam ipſam in Epiſcopatum ereximus, ejuſque Abbatem pro tempore exiſtentem in Epiſcopum, & Abbatem inſimul conſtituimus; quemadmodum ex aliis noſtris ſub plumbo expeditis literis, quarum tenorem, quatenus opus ſit, hiſce præſentibus pro expreſſo, & inſerto haberi volumus, uberius continetur. Cum vero poſt Epiſcopatus hujuſmodi erectionem, atque Epiſcopi ordinationem, quædam eruperit controverſia ſuper authoritate, quæ Archiepiſcopo Moguntino in dicta nova Epiſcopali Diœceſi Metropolitica Jure competere deberet; Ut ea quam citius, & abſque ullo judiciali ſtrepitu abſolveretur, controverſiam ipſam ad Nos vocavimus, reque tota per Nos ipſos diligenter conſiderata, itemque in Conſilium adſcitis peritiſſimis in Jure Canonico Viris noſtræ Romanæ Rotæ Auditoribus, quemadmodum eximia Moguntinæ Sedis Dignitas non inter Germanos tantum, ſed univerſo Chriſtiano Orbi perſpecta expoſcere videbatur, lætati admodum ſumus, quod eorum ſuffragia tum oretenus, tum etiam ſcripto expoſita, & in manibus noſtris relicta cum concepta jam prius in mente noſtra ſententia prorſus convenirent. Quapropter uniformi prædictorum Auditorum ſenſui inhærentes, ea ipſa die, videlicet decima Auguſti ſuperioris anni 1755. decrevimus ac declaravimus, prædictas noſtras litteras ſuper erectione Abbatiæ Fuldenſis in Epiſcopatum, atque alias præcedentes itidem noſtras ſuper approbatione, & confirmatione cujuſdam concordiæ inter Epiſcopum Herbipolenſem, & Abbatem Fuldenſem peractæ, ita ſemper accipiendas eſſe, interpretandas, atque intelligendas, ut per eas nihil omnino detractum, imminutum cenſeatur de auctoritate, & Jure Metropolitico, quod in tota Provincia, atque adeo etiam in novo Epiſcopatu Fuldenſi, & univerſa ejus Diœceſi, Moguntino Archiepiſcopo competit, juxta præſcriptum SS. Canonum, & S. Concilii Tridentini; ſalva tamen ex alia parte, atque illæſa manente exemptione paſſiva, atque immediata ſub-*

Litteræ Apoſtol. in forma Brevis deſuper expeditæ.

jectione huic S. Sedi Apoſtolicæ, quibus hactenus juxta formam ſuorum Privilegiorum gavisi ſunt, & gaudere debent Monachi omnes & Monaſterium Fuldenſe, cum ſua Abbatiali Eccleſia, quæ nuper in Cathedralem erecta eſt, aliiſque Eccleſiis, quæ ſecundum præſentem ſtatum, eidem Monaſterio pleno Jure incorporatæ, & ſubjectæ reperiantur: Ita tamen ut Populus, & Clerus ſæcularis ab ejuſmodi Eccleſiis quomodolibet dependens, propter hoc a Jure Metropolitano prædicto nequaquam exemptus cenſeatur. Quo itaque firmius Decretum hoc noſtrum ſubſiſtat, & ſervetur exactius, Decretum ipſum tenore præſentium Apoſtolica authoritate confirmamus, atque inviolabili Apoſtolicæ firmitatis robore communimus. Decernentes, idem Decretum, & præſentes noſtras literas ſemper firmas, validas, & efficaces exiſtere, & fore, ſuoſque plenarios, & integros effectus ſortiri, & obtinere, & illis, ad quos ſpectat, & pro tempore quandocumque ſpectabit, in omnibus, & per omnia pleniſſime ſuffragari debere; ſicque & non aliter in præmiſſis per quoſcumque Judices Ordinarios, & Delegatos, etiam cauſarum Palatii Apoſtolici Auditores, & S. R. E. Cardinales, & eorumdem Cardinalium Congregationes, necnon Apoſtolicæ Sedis Nuntios, & quoſvis alios quacumque præeminentia, & poteſtate fungentes & functuros, judicari, & definiri debere: ac irritum, & inane, quidquid ſecus ſuper his a quoquam, quavis auctoritate, ſcienter vel ignoranter contigerit attentari. Non obſtantibus Apoſtolicis, ac in Univerſalibus Provincialibus, vel Synodalibus Conciliis editis generalibus, vel ſpecialibus Conſtitutionibus, & Ordinationibus; & quibuſcumque aliis in contrarium præmiſſorum etiam a Nobis quomodolibet conceſſis, confirmatis, & innovatis, cæteriſque contrariis quibuſcumque. Volumus autem, ut earumdem præſentium literarum tranſumptis, ſeu exemplis, etiam impreſſis, manu alicujus Notarii publici ſubſcriptis, & ſigillo Perſonæ in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutæ munitis, eadem prorſus fides adhibeatur, quæ ipſis præſentibus adhiberetur, ſi forent exhibitæ, vel oſtenſæ.

Datum Romæ apud S. Mariam Majorem ſub Annulo Piſcatoris die 15. Septembris 1756. Pontificatus Noſtri anno decimo ſeptimo.

Cajetanus Amatus.

Primum recentior. tranſact. caput, quo Epiſcopus Fuldenſis plenam obſervantiam concordiæ ann. 1662. promittit.

§. 12. Nos itaque Joannes Fridericus Carolus Archiepiſcopus Moguntinus, & Princeps Elector &c., & Nos Adalbertus electus Epiſcopus, Abbas, & Princeps Fuldenſis &c. ad reducendam inter utramque Eccleſiam Moguntinam, & Fuldenſem priſtinam concordiam, ac ad illam inviolabiliter, & in perpetuum ſtabiliendam, & ad removenda omnia, quæ futuris perpetuis temporibus Catholicorum, & Vicinorum Principum amicitiam, & quietem turbare poſſent, re mature diuque deliberata, habitoque cum Capitulis Eccleſiarum noſtrarum tractatu, deque eorum conſilio, & conſenſu, in ſequentibus reductæ pacis, & concordiæ legibus convenimus = Nos Adalbertus electus Epiſcopus Abbas, & Princeps Fuldenſis, præhabita jam tempore Sedis nuper vacantis in Capitulo noſtro deliberatione, ac re etiam deinceps uberius perpenſa, cognoſcentes non aliam futuræ cum Eccleſia Moguntina pacis, ac ſtabiliendi novi Epiſcopatus Fuldenſis baſim eſſe poſſe, quam ſupradictam Concordiam anno 1662. inter utramque Eccleſiam feliciter initam, & uſque ad recentes annos magno Fuldenſis Abbatiæ bono obſervatam; Nos ab Eminentiſſimo & Celſiſſimo Principe Archiepiſcopo Electore Moguntino Domino noſtro cum primis Venerando, ejuſque Capitulo Metropolitano, ejuſdem Concordiæ continuationem decenter petivimus, & petimus per præſentes, eademque futuris perpetuis temporibus illibatam ſervare tam pro Nobis quam noſtris in Eccleſia Fuldenſi Succeſſoribus, promittimus, Noſque, Succeſſoreſque noſtros ad literas in eadem concordia præſcriptas, nihil immutato illorum tenore, niſi quoad Epiſcopi nomen, obligamus.

Mutatis tamen iis, quæ ſunt de exercitio Pontificalium.

§. 13. Cum tempore concordiæ anni 1662. in Fuldenſi noſtro Territorio non extaret Epiſcopus cum exercitio Pontificalium, ſed Ordinandi, juxta Concordiæ leges, mittendi eſſent, ſive ad Metropolitanum, ſive ad Epiſcopum Herbipolenſem,

Digitized by Google

ſem, hæc & reliqua ibi de Pontificalium exercitio dicta, ipſa novi Epiſcopatus Fuldenſis erectione mutata intelligantur.

Jus quoque Metrop. Archiep. Mogunt. in univ. Diœceſim ſuam agnoſcit, & Brevi Apoſtolico obedientiſe præſtiturum pollicetur.

§. 14. Cum ab omni retro tempore Prædeceſſores noſtri Abbates, & Capitulum Fuldenſe, Archiepiſcopos Moguntinos, uſque ad nuperæ litis exordium, agnoverint totius Territorii Fuldenſis Metropolitanos, Nos quoque Dilectionem ſuam modernum Eminentiſſimum Dominum Archiepiſcopum & Electorem Moguntinum, ejuſque in perpetuum Succeſſores, tanquam Metropolitanos noſtros, & univerſæ Diœceſis noſtræ Fuldenſis cis & trans amnem Fuldam, agnoſcimus, ac pro nobis, & Succeſſoribus noſtris promittimus Nos ſupremæ Apoſtolicæ Definitioni ſupradictæ, & Brevi Apoſtolico deſuper edito die 15. Septembris anno 1756. ſupra de verbo ad verbum inſerto, plenariam debitam paritionem præſtare velle, ſicque totum, & integrum Epiſcopatum noſtrum Fuldenſem (ſalva tamen, atque illæſa manente exemptione paſſiva, atque immediata ſubjectione S. Sedi Apoſtolicæ quoad Perſonas in eodem Brevi expreſſas) Metropolitanæ Moguntinæ Eccleſ. ſubjectum, & ſuffraganeum eſſe, & manere debere profitemur.

Profitet. ſe curaturum ne Appellationes ad Metrop. a quopiam impediantur.

§. 15. Et cum contra bonam fidem, & amicitiæ leges ageretur, ſi noſtri Fuldenſes ſubditi a quopiam quomodolibet absterrerentur ab appellationibus ad Metropoliticum Moguntinum Judicium, juxta ordinem ab Eccleſia Catholica præſcriptum, interponendis, cavere ſtudebimus omnino, ne ab Eccleſiaſticis, vel Sæcularibus noſtræ Ditionis Magiſtratibus, vel Particularibus etiam Perſonis, impediantur iidem Fuldenſes noſtri ſubditi ab appellationibus in omnibus Cauſis ad Vicariatum Generalem Epiſcopatus noſtri devolutis, ad Metropolitanum Moguntinum interponendis, vel proſequendis; quem in finem etiam hanc noſtram concordiam, Apoſtolica confirmatione ſecura, Vicariatui noſtro Generali, Parochiſque notam faciemus. Cumque ſic omnis diſcordiæ fomes ſublatus ſit, Nobis promittimus, fore, ut ſua moderni Eminentiſſimi Domini Archiepiſcopi Electoris Moguntini Dilectio Abbatiam noſtram in Epiſcopatum legitime erectam, Noſque, & Succeſſores noſtros legitimos Epiſcopos Fuldenſes tam cis, quam trans amnem Fuldam agnoſcat, & ut in S. R. Imperio, ejuſque Comitiis, & Tribunalibus, ac ubicumque opus fuerit, Nobis & Succeſſoribus noſtris prædicatum, ac titulus Epiſcopi tribuatur, officia ſua impendat.

Archiep. Mogunt. quoq. ſuam fidem oblig. pro obſervanda Concordia anni 1662.

§. 16. Et Nos Joannes Fridericus Carolus Archiepiſcopus, S. R. I. per Germaniam Archicancellarius, & Princeps Elector &c. Prædeceſſorum noſtrorum, præſertim Joannis Philippi Archiepiſcopi Electoris Moguntini exempla ſecuti, de conſilio, & conſenſu Metropolitani noſtri Capituli, ob ſalutares fines ſupra expreſſos Concordiam ſæpedictam de anno 1662. ſuperius inſertam hiſce renovatam volumus, ac renovamus, declarantes pro Nobis & Succeſſoribus noſtris, valere, & quæ ibidem in favorem Abbatiæ Fuldenſis diſpoſita ſunt, obſervari inviolabiliter debere. Noſque, & Succeſſores noſtros prædictos ad Epiſtolam cujuſcumque eligendi Fuldenſis Principis, ea, quæ in Concordia præſcribitur, formula reſponſuros eſſe, ac promiſſam in iis opem, aſſiſtentiam, ac manutentionem præſtituros.

Admittit exempt. paſſivam Abbatiæ Fuldenſis in Apoſtol. Brevi præſervatam.

§. 17. Sicuti nihil novi unquam petere, vel Fuldenſis Abbatiæ Juribus, & privilegiis quidquam detrahere volumus, ita non tantum exemptionem paſſivam Fuldenſem in ſupradicto Apoſtolico Brevi præſervatam & ſtabilitam ſponte agnoſcimus, ſed etiam ne contra illam quidquam a quocumque tentetur, invigilabimus.

Ejuſdem erection. in Epiſcop., & Abbat. in Epiſcop. ſe agnoſcere profitetur.

§. 18. Similiter Anteceſſorum noſtrorum Archiepiſcoporum benevola erga Fuldenſem Abbatiam veſtigia, & faventem Epiſcopatus Fuldenſis erectioni intentionem ſecuti, eamdem Epiſcopatus Fuldenſis erectionem a Sanctiſſimo Domino Noſtro BENEDICTO XIV. Pontifice Maximo factam, hiſce probamus & laudamus, atque Dilectionem ſuam modernum Reverendiſſimum Dominum Abbatem, & Principem Fuldenſem, legitimum totius Diœceſeos Fuldenſis cis & trans amnem Fuldam Epiſcopum, noſtræ tamen Eccleſiæ Metropolitanæ Moguntinæ ſuffraganeum agnoſcimus, & ut ubique in Sacro Romano Imperio agnoſcatur, officiis noſtris non deerimus.

Digitized by Google

Caveatur, ut ab utraque parte Apoſtolic. Beneplac. impetretur pro hujus Concord. confirm.

§. 19. Hanc noſtram Concordiam Nos Joannes Fridericus Carolus Archiepiſcopus Moguntinus, & Princeps Elector, & Nos Adalbertus electus Epiſcopus, Abbas, & Princeps Fuldenſis, ut eo magis roboretur, & perpetuis temporibus inviolata perduret, Sanctæ Sedi Apoſtolicæ, prout Præſules, & Principes eidem vere devotos decet, ſubmittemus, ejuſque Apoſtolicam Confirmationem per noſtros ibidem Miniſtros, ante confirmationem modernæ novæ Electionis Fuldenſis, una rogabimus. Ante obtentam vero eamdem Apoſtolicam confirmationem hujus Concordiæ, & omnium in illa contentorum, eadem hæc Concordia in nullius partis præjudicium poterit allegari, ſed utriuſque Eccleſiæ Juta, ſalva, & integra manere debent.

Utraque pars hanc Concord. ſanctiſſime ſe obſervaturum promitt., & recipit.

§. 20. Atque hæc noſtra Concordia matura deliberatione feliciter inita, ſicque a S. Sede confirmata, perpetua baſis mutuæ inter Eccleſiam Metropolitanam Moguntinam, & Cathedralem, & Abbatialem Fuldenſem amicitiæ exiſtet, neque contra illam exceptiones ullæ, cujuſcumque nominis, aut Pontificum, Cæſarumque Conſtitutiones, Bullæ, Litteræ, vel Privilegia, nomine tenus vero Bulla Sanctiſſimi Domini Noſtri BENEDICTI XIV. Pontificis Maximi ſuper confirmatione Concordiæ Hammelburgenſis inter Herbipolenſem & Fuldenſem Eccleſias initæ, vel ſubſequuta Epiſcopatus Fuldenſis erectio, & deſuper edita Apoſtolica Conſtitutio, aut aliud quodcumque poterit allegari; prout alte fatus Sanctiſſimus Dominus noſter in Brevi Apoſtolico ſupra inſerto jam diſerte declaravit, hæc omnia Juribus Moguntinis nihil derogare. In cujus rei majorem fidem Joannes Fridericus Carolus Archiepiſcopus Moguntinus, & Princeps Elector, & Nos Albertus electus Epiſcopus, Abbas, & Princeps Fuldenſis has Concordiæ paginas ſignavimus, & noſtris juſſimus communiri ſigillis. Moguntiæ die duodecima Februarii, Fuldæ die 18. Februarii anno 1757.

J. Fridericus Carolus Archiepiſcopus & Elector. L. S.	*Adalbertus Electus Epiſcopus Abbas & Princeps Fuld.* L. S.

Accedit Concord. conſenſus utriuſque Capituli Mogunt. & Fuld.

Nos ſimiliter Joannes Franciſcus Antonius ab Hoheneck Decanus, totumque Capitulum Metropolitan. necnon Nos Carolus de Fechenbach, Decanus, & totum Capitulum Eccleſiæ Cathedralis, & Abbatialis Fuldenſis, pro Nobis, noſtriſque utrinque Succeſſoribus, profitemur Concordiam hanc ſupraſcriptam, cum ſcitu, conſilio, & conſenſu noſtro in omnibus, & per omnia fuiſſe initam, prout eidem omni meliori modo conſentimus, eademque omnia probamus & laudamus. In quorum fidem Eminentiſſimi & Reverendiſſimorum DD. Noſtrorum Electoris, & Principum ſigillis, etiam conſueta Capitulorum noſtrorum Metropolitani Moguntini, & Cathedralis ac Abbatialis Fulden. ſigilla his litteris appoſuimus. Moguntiæ 15. Febr. Fuldæ 18. Febr. anno 1757.

L. S. L. S.

Quod copia præcedens vero ſuo originali, præhabita diligenti & accurata collatione in omnibus de verbo ad verbum conſona & conformis ſit, vigore appoſiti Sigilli Electoralis Moguntini corroboratur. Moguntiæ die 16. Februarii 1757.

In fidem

L. S. *P. Matthæus Maria Regim. Electoralis Moguntini Secretarius & Expeditor.*

Pontifex ante confirmat. Concord. ejus cognition. remiſit Congreg. particul. ſuper rebus Conſiſtorial.

§. 21. Cum Joannes Fridericus Carolus Archiepiſcopus, & Elector, ac Adalbertus Epiſcopus, & Abbas præfati, Concordiam hujuſmodi pro debito erga Sedem Apoſtolicam obſequio, & reverentia, in omnibus ejus judicio, & authoritati ſubjectam eſſe voluerint; quapropter Nobis ſupplicari fecerunt, ut Concordiam præ-

Digitized by Google

prædictam Apoſtolica authoritate approbare & confirmare de benignitate Apoſtolica dignaremur. Hujuſmodi autem precibus Nos inclinati, hujuſmodi negotium confirmationis ad Congregationem Particularem ſuper rebus Conſiſtorialibus præpoſitam expendendam remittere dignati ſumus, ac eadem Congregatio præfatæ Concordiæ Inſtrumento diligenter inſpecto, omnibuſque in ea contentis accurate perpenſis; ſub die 21. Menſis Martii proxime præteriti, cenſuit concordiam prædictam eſſe confirmandam, adjectis tamen nonnullis clauſulis, quibus Nobis placuit, alias quoque clauſulas etiam adjungere, prout ex Decreto ejuſdem Congregationis latius apparet: cujus quidem dictæ Congregationis Decreti tenor eſt, qui ſequitur:

Moguntin. & Fulden. Confirmationis Concordiæ.

Ejuſdem Congreg. decretum.

§. 22. *Cum inter Eminentiſſimum, & Reverendiſſimum Dominum Joannem Fridericum Archiepiſcopum, & Electorem, ac RR. Decanum, & Capitulum Metropolitanæ Eccleſiæ Moguntinæ ex una, & R. P. Adalbertum electum Epiſcopum, & Abbatem, ac RR. Decanum, & Capitulum Eccleſiæ Epiſcopalis, & Abbatialis Fulden. ex altera partibus, ad removendas omnes controverſias, & ad omnium diſſenſionum, ac ſimultatum ſemina penitus tollenda, Concordia inita, & menſe Februario proxime præterito propriis ſubſcriptionibus munita fuerit, quam pro debito erga Apoſtolicam Sedem obſequio, ac reverentia, in omnibus ejus Judicio, & authoritati ſubjecta eſſe voluerunt; ideo tam prædicti Archiepiſcopus Moguntin., quam Epiſcopus, & Abbas Fuldenſis, Litteris ad Sanctiſſimum Dominum noſtrum datis, humiliter ſupplicarunt, ut eam Apoſtolica authoritate approbare, & confirmare dignaretur. Hujuſmodi autem precibus per Sanctitatem ſuam ad Congregationem Conſiſtorialem Particularem remiſſis, eadem Congregatio, Concordiæ Inſtrumento diligenter inſpecto, omnibuſque in ea contentis accurate expenſis, cenſuit, Concordiam eſſe confirmandam; Ita tamen ut nullum unquam inde præjudicium illatum intelligatur alteri Concordiæ initæ inter Epiſcopum Herbipolenſem, & Abbatem nunc Epiſcopum Fuldenſem, & a Sede Apoſtolica confirmatæ per Apoſtolicas Litteras ſub plumbo Kal. Octobris 1752. tum etiam erectioni Epiſcopatus Fulden., ejuſque juriſdictioni Ordinariæ, per ſimiles Litteras tertio nonas Octobris anno 1752. nec non Juri Metropolitico Archiepiſcopi Moguntini per alias Litteras in forma Brevis die 15. Septembris 1756. expeditas; factaque per me infraſcriptum Secretarium relatione, Sanctitas Sua dictæ Congregationis ſententiam benigne approbavit, decrevitque, ut omnia in iiſdem Apoſtolicis Litteris ſuis contenta, quatenus opus ſit, de novo data, indulta, conceſſa, approbata, & confirmata cenſeantur. Datum Romæ die 21. Martii 1757.*

Congreg. eadem cenſuit Concord. eſſe confirmandam nonnullis adjunctis clauſulis.

Loco † Sigilli.
J: Cardinalis Millo.
N. *Antonellus Sac. Congregationis*
Conſiſtorialis Secretarius.

Juxta Congreg. Decret. Concord. confirm. Apoſtol. auctorit.

§. 23. Cum autem, ſicut eadem petitio ſubjungebat, ea, quæ ab Apoſtolica Sede approbantur, & confirmantur, firmius ſubſiſtant, & ab omnibus exactius obſerventur; proindeque Joannes Fridericus Carolus Archiepiſcopus, & Elector, ac Adalbertus Epiſcopus, & Abbas prædicti, plurimum cupiant Concordiam prædictam, cum dictis adjunctis clauſulis in prædicto Decreto appoſitis, ac Decretum hujuſmodi, per Nos & Sedem Apoſtolicam, ut infra, approbari, & confirmari: Quare pro parte tam dicti Joannis Friderici Caroli Archiepiſcopi & Electoris, quam Adalberti Epiſcopi, & Abbatis prædicti, Nobis fuit humiliter ſupplicatum, quatenus eorum, ac Archiepiſcopi, & Abbatis Fulden. prædicti pro tempore reſpective exiſtentium, quieti, & tranquillitati in præmiſſis opportune providere, ipſoſque ſpecialis gratiæ favore proſequi de benignitate Apoſtolica dignaremur. Nos igitur, qui quantum cum Domino poſſumus, diuturnam pacem, mutuamque amicitiam inter Eccleſiaſticas Perſonas, præſertim Pontificali dignitate inſignitas, non tantum promovere, ſeu & ſtabilire ſinceris deſideramus affectibus, Joanni Friderico Carolo Archiepiſcopo, & Electori, ac

Digitized by Google

Adalberto Epiſcopo, & Abbati prædictis, ſpecialem gratiam facere volentes, eorumque ſingulares perſonas, a quibuſvis ſuſpenſionis, & interdicti, aliiſque Eccleſiaſticis ſententiis, cenſuris, & pœnis, a jure, vel ab homine, quavis occaſione, vel cauſa latis, ſi quibus quomodolibet innodati exiſtunt, ad effectum præſentium tantum conſequendum, harum ſerie abſolventes, & abſolutos fore cenſentes, hujuſmodi ſupplicationibus inclinati, Concordiam hujuſmodi, cum prædictis clauſulis in eodem Decreto expreſſis, necnon Decretum hujuſmodi, Apoſtolica auctoritate, earumdem tenore præſentium, perpetuo approbamus, & confirmamus, illiſque perpetuæ, & inviolabilis Apoſtolicæ firmitatis robur, vim, & efficaciam adjicimus, ac Concordiam hujuſmodi, cum prædictis clauſulis in eodem decreto expreſſis, necnon Decretum prædictum, ab ipſis modernis, & pro tempore exiſtentibus Archiepiſcopo & Electore Moguntin., ac Epiſcopo & Abbate Fulden., ac ab aliis, ad quos ſpectat & pertinet, ac ſpectare & pertinere poterit in futurum, & perpetuo obſervari, nec illi ullo unquam tempore derogari poſſe, neque debere.

Decreta cum derogatione contrariis. §. 24. Præſentes quoque Litteras Apoſtolicas ſemper, & perpetuò validas & efficaces exiſtere, & fore, ſuoſque plenarios, & integros effectus ſortiri, & obtinere, & ſic ab omnibus cenſeri; & ita per quoſcumque Judices Ordinarios, vel Delegatos, quavis auctoritate fungentes, etiam Cauſarum Palatii Apoſtolici Auditores, & Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinales, etiam de Latere Legatos, Vice legatos, dictæque Sedis Nuncios, judicari & definiri debere, & quidquid ſecus ſuper his a quoquam quavis auctoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari, irritum, & inane decernimus. Non obſtantibus quibuſvis Conſtitutionibus, & Ordinationibus Apoſtolicis, ac dictarum Eccleſiarum Moguntin., & Fulden., etiam juramento, confirmatione Apoſtolica, vel quavis firmitate alia roboratis ſtatutis, & conſuetudinibus contrariis quibuſcumque.

Sanctio. §. 25. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam Noſtræ abſolutionis, approbationis, confirmationis, roboris, adjectionis, ac decreti, infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum ejus, ſe noverit incurſurum.

Dat. 21. Maii 1757. Pont. 17. Datum Romæ apud S. Mariam Majorem, Anno Incarnationis Dominicæ Milleſimo ſeptingenteſimo quinquageſimo ſeptimo, duodecimo Kalendas Junii Pontificatus Noſtri anno decimoſeptimo.

J. S. Villa.

Loco ✠ Plumbi.

MISSAM CELEBRANTES,

Aut Fidelium Confeſſiones excipientes ad Presbyteratus Ordinem non promoti, quibus pœnis ex ſacrorum Canonum, & Apoſtolicarum Conſtitutionum præſcripto ſubjiciantur; quæ praxis hactenus in Judiciis adverſus hujuſmodi reos ſit ſervata, & quomodo impoſterum ſit providendum.

Epiſtola Encyclica ad Patriarchas, Archiepiſcopos, & Epiſcopos, Locorum Ordinarios.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabilis Frater, Salutem, &c.

Pontific. Conſtit. de Celebr. non promotis, eorumque pœnis. QUam grave horrendumque ſcelus admittat, quicumque Sacerdotali Ordine non initiatus, Sacrificium Miſſæ celebrare præſumit, ſuperfluum cenſemus multis verbis demonſtrare; quum omnibus perſpectæ ſint rationes, ob quas

ſa

Digitized by Google

ſacrilegum hujuſmodi crimen merito deteſtandum, atque diſtricto pœnarum gladio vindicandum cenſetur. Satis itaque erit Apoſtolicas Prædeceſſorum noſtrorum Conſtitutiones hic indicare, quibus ſeveriſſimæ adverſus memorati criminis reos pœnæ ſtatuuntur; quæ ſcilicet a fel. record. Paulo IV., Sixto V., Clemente VIII., & Urbano VIII. Romanis Pontificibus editæ fuerunt; quarum ſanctionibus decernitur, ut quicumque Sacerdotali charactere deſtitutus, compertus fuerit Miſſam celebraſſe, Foro ſæculari puniendus tradatur.

Addita hujuſm. Sanction. firmitas contra excogitatas fraudes.

§ 2. Has omnes Conſtitutiones Nos ipſi memoravimus, & confirmavimus in noſtra, quam uſque ab anno Incarnationis Dominicæ MDCCXLIV. Pontif. Noſtri IV., ſub Dat. XII. Kal. Majus edidimus, cujus initium eſt: *Sacerdos in æternum*, quæque impreſſa eſt in Bullario Noſtro *Tom.* 1. *n.* 97., ubi præterea plures tolluntur exceptiones, & ſubterfugia, quæ per Defenſores reorum afferri ſolebant, ut eos eximerent a decreta pœna traditionis brachio ſæculari; quantumque legitimis probationibus plane conſtaret, eoſdem Sacerdotali ordinatione nunquam ſuſcepta, Miſſam celebraſſe.

Pœnam in perditos homines ſic irrogat Eccl. ut lenis, piæque Matris ſpiritum ſervet.

§ 3. Quamvis autem Eccleſia præfatos celebrantes non promotos, juſtitia ſic exigente, ſæculari Foro tradendos decrevit; quum tamen eadem pia mater ſit, & ut omnibus conſtat, lenitatis & miſericordiæ viſcera gerat, nec unquam omiſit, nec adhuc deſinit manſuetudinis ſuæ argumenta præbere, tum in ſtatuenda forma degradationis verbalis quæ realem degradationem præcedit; cum in ipſa reali degradatione exequenda; tum denique in providis legibus, & cautelis editis atque ſuſceptis, ut nequiſſimos homines arceret a ſacrilego auſu ſeſe immiſcendi Sacror. Myſteriorum celebrationi, abſque Sacerdotali ordine & charactere, viam illis quodammodo præoccupando, qua in præfatam pœnam traditionis brachio ſæculari proruere poſſent.

Id ernitur primo ex præſcripta verbalis degradationis forma.

§. 4. In Pontificali Romano habetur forma degradationis verbalis, per quam videlicet profertur ſententia decernens realem degradationem, non minus in eos, qui Sacris Ordinibus, excepto Presbyteratu, inſigniti ſunt, quam & in cæteros Clericali tantum Tonſura, aut Minoribus initiatos. Hoc ſolum inter utroſque intercedit diſcrimen, quod in Clericos Minorum Ordinum, ut ſimpliciter Tonſuratos verbalis degradatio peragitur, ſeu quod idem eſt degradatio realis decernitur, a ſolo Epiſcopo, abſque aliorum quorumcumque interventu: in alios vero Majoribus Ordinibus infra Sacerdotium inſignitos non licet Epiſc. ad verbalem degradationem procedere, niſi aſſiſtentibus, & ſuffragium ſimul ferentibus aliis quibuſdam perſonis, quarum præſentiam, ſententiamque Canonicæ Leges expoſcunt.

Indicantur de ea canonicæ ſanctiones.

§. 5. Celebris eſt Decretalis Prædeceſſoris Noſtri Bonifacii Papæ VIII. *in Cap. degradatio, de Pœnis, in ſexto*, ubi hæc leguntur: *Super quo tibi taliter reſpondemus, quod verbalis degradatio, ſeu depoſitio ab Ordinibus, vel Gradibus Eccleſiaſticis, eſt a proprio Epiſcopo, ſibi aſſiſtente in degradatione Clericorum in ſacris conſtitutorum Ordinibus certo Epiſcoporum numero definito Canonibus facienda; quamquam proprii Epiſcopi ſententia ſine aliorum Epiſcoporum præſentia, ſufficiat in degradatione eorum, qui Minores dumtaxat Ordines receperunt*.

Subſidiaria degradationis forma a Concilio Trident. permiſſa.

§. 6. Notæ ſunt etiam ſanctiones Canonum, quos indicat Gloſſa Canonica, *in cit. Cap. Degradatio, in verb. Canonibus de pœnis, in ſexto*, quique definiunt numerum Epiſcoporum, qui aſſiſtere debent, ubi pronuncianda ſit degradatio verbalis adverſus Clericum in Majoribus Ordinibus conſtitutum.

Aſſeſſores in verbali degradat. quo jure ſtituantur.

§. 7. Nec quemquam latere poteſt quod in Sacro Concilio Tridentino ſtatutum fuit *Seſſ. XIII. cap. 4 de reform.*, ubi quum animadverſum fuiſſet, non ita facile in occurrentibus degradationum caſibus reperiri poſſe numerum Epiſcoporum a Canonibus requiſitum, facultas ſit Epiſcopis procedendi etiam abſque illis; adhibitis tamen, ſibique ea in re aſſiſtentibus totidem Abbatibus, in Civitate, aut Diœceſi reſidentibus, atque uſu Mitræ & Baculi ex Apoſtolicæ Sedis indulto decoratis, vel, ſi hi non adſint, aliis perſonis in Eccleſiaſtica Dignitate conſtitutis, matura ætate, & ſacrarum legum ſcientia ſpectabilibus.

Digitized by Google

§. 8. Quoniam vero juxta veterem diſciplinam, verbales degradationes peragebantur in Synodis Provincialibus, & in his quidem ſinguli Epiſcopi ſuum proferebant ſuffragium; quum nunc Epiſcopi, vel alii Eccleſiaſtici viri, de quibus diximus, locum gerant Patrum in Conciliis Provincialibus aſſidentium, facile intelligitur, in hos derivatum eſſe jus ferendi ſuffragii in degradationibus verbalibus, ad quas, uti Aſſeſſores, invitantur; quemadmodum plene demonſtratum a Nobis fuit in noſtro Tractatu *De Synodo Diœceſana*, *lib.* 9. *cap.* 6. *n.* 4. *noviſſimæ edit.*

In reali quoque degradat. Eccleſia eadem præbet lenitatis argum.

§. 9. Verbalem degradationem ſequitur degradatio realis, cujus exequendæ ratio diſtincte præſcribitur in Pontificali Romano. Et in hac etiam Eccleſia minime omittit perſpicua lenitatis, & pietatis ſuæ argumenta præbere. Etenim priuſquam degradatum tradat ſæcularis Curiæ Miniſtro, pro eo efficaciter deprecatur, ne pœna mortis, aut mutilationis membrorum eidem infligatur: *Domine Judex*, verba ſunt citati Pontificalis, *rogamus Vos cum omni affectu, quo poſſumus, ut amore Dei, pietatis, & miſericordiæ intuitu, & noſtrorum interventu precaminum, miſerrimo huic nullum mortis, vel mutilationis periculum inferatis*. Multoque ante Pontificalis Romani compilationem, idipſum expreſſum legitur in *Cap. Novimus*, quod eſt Innocentii III. *De verbor. ſignific.* ibi: *Pro quo tamen*, ſermo eſt de degradato, ſæculari Curiæ tradendo, *debet Eccleſia efficaciter intercedere*, apud Judicem laicum, *ut citra mortis periculum, circa eum ſententiam moderetur*. Videri quoque poteſt Alteſerra *ad cit. Cap. Novimus*, *de verb. ſignif.* ubi plures colligit Patrum auctoritates congruentes iis, quæ in prædicata Decretali ſtatuuntur.

Idem ſpiritus eruitur ex cautelis ad præcavenda delicta ſtatutis.

§. 10. Ad confirmandum autem aſſumptum noſtrum, de ſummo pietatis ſtudio, quo Eccleſia etiam nil tale meritos proſequitur, viamque ipſi intercludere nititur, ne mortis pœnam per delicta incurrant: dicimus, antiquiſſima providentia cautum fuiſſe, ut qui e propria in alienam Diœceſim tranſgreditur, niſi fuerit in hac plene cognitus, ſecum ferat Ordinarii ſui litteras quibus fides fiat, eum eſſe Sacerdotem, nulloque, quod ſciatur, Canonico impedimento detentum, quominus Sacra Myſteria celebrare queat. Jam id decretum habetur in Sacra Chalcedonenſi Synodo; ubi quum interdictum legatur Clerico atque Lectori, e ſua in aliam Diœceſim commigrare, non præobtentis memoratis litteris, quas Diſceſſus appellamus, a proprio Epiſcopo; Jacobus Cujacius, aliique poſt eum accurati Scriptores, monuerunt, cum vera Textus lectione non congruere verbum, *Lectori*, ſed *ignoto*; quemadmodum & ipſi adnotavimus *in noſtra Inſtitutione* 34. *editionis latinæ* §. 1. Quod ſi vetuſtiora etiam propoſitæ diſciplinæ principia inveſtigare libeat, conſuli poſſunt Canones, qui Apoſtolici vocantur, apud Cotelerium in editione *Patrum Apoſtolicorum Tom.* 1. *lib.* 8. inter quos adeſt Canon XIII. ita decernens: *Si quis Clericus, aut laicus, a communione ſuſpenſus, vel communicans, ad aliam properet Civitatem, & ſuſcipiatur præter commendatitias litteras; & qui ſuſceperunt, & qui ſuſceptus eſt communione priventur: excommunicato vero protuletur ipſa correptio, tamquam ſi mentitus ſit, & Eccleſiam Dei ſeduxerit*. Conſonat huic Canon XXXIV. ut patet ex ſubjectis illius verbis; *Nullus Epiſcoporum peregrinorum, aut Presbyterorum aut Diaconorum, ſine commendatitiis epiſtolis, & cum ſcripta detulerint, diſcutiantur attentius: & ita ſuſcipiantur, ſi probatione pietatis extiterint: ſin minus, nec quæ ſunt neceſſaria ſubminiſtrentur eis, & ad communionem nullatenus admittantur, quia per ſubreptionem multa proveniunt*.

Provida ſanctio de Sacerd. e propria in alienaDiœceſim commigr.

Vetuſtiora circa id ipſum monſum.

Canonum Apoſtol. auctoritas & antiqu.

§. 11. Porro, quidquid diſputent eruditi de vero Canonum Apoſtolicorum Auctore, certum eſt, eos magnum auctoritatis pondus habere, quum ſaltem ſæculo Eccleſiæ tertio decurrente collecti fuerint ex pluribus Conciliis ante Nicænam Synodum celebratis: uti nunc temporis inter ſacrarum antiquitatum inveſtigatores convenire videtur.

Vetuſtioribus congruunt recentior. Eccleſiæ leges.

§. 12. Sanctiſſimis hiſce legibus conformes ſunt Concilii Tridentini ſanctiones: conformes ſunt Epiſtolæ Encyclicæ a Congregationibus Urbis ad Eccleſiarum Antiſtites ſæpe tranſmiſſæ. Idque etiam pro firmo tenendum eſt, quod licet

cet

Digitized by Google

tet non oporteat Epiſcopum ſollicitum eſſe de Regularibus, qui in propriis Eccleſiis Miſſas celebrare intendunt, quum ejus rei cura reſervata ſit eorum Superioribus Regularibus; ſi quis tamen ſæcularis Sacerdos in Eccleſiis Regularium Miſſam celebrare velit, hic etiam debet litteras Diſceſſus a proprio Ordinario obtentas exhibere Epiſcopo, in cujus Diœceſi Sacrum vult peragere, uti videre quoque eſt in Noſtra *Inſtitutione* 34. *latinæ editionis* §. 1.

Novæ cautelæ in id ipſum excogitatæ, ac præſcriptæ.

§. 13. Veterem hanc, juſtiſſimamque ſanctionem, de cujus executione plura tradiderunt noſtri Scriptores pragmatici, (quos inter merito memorandus eſt diligentiſſimus Monacellius, *Formular Legal. Part.* 1. *Tit.* 4. *Formul.* 8. *pag* 81. *& Formul.* 6. *pag.* 79. *item Tit.* 6. *Formula* 18. *pag.* 160.) providis excogitatis cautelis plurimum roboravit magnus Eccleſiaſticæ diſciplinæ reſtitutor S. Carolus Borromæus, cujus hac de re Decreta pluribus in locis extantia ſtudioſe legenda, & expendenda monemus; videlicet in Concilio Provinciali Mediolanenſi primo habito anno 1565. *part.* 2. in ſecundo pariter Provinciali anni 1569. *Tit.* 2. *Decret.* 1., ac in Provinciali tertio, anni 1753. item de Inſtructione ad Sacerdotes de celebratione Miſſæ, ac denique in Concilio Provinciali quarto celebrato anno 1579. Quibus in locis conſtitutum habetur, ut Parochus, in cujus Parœcia Sacerdos alienigena domicilium figit, ſi id per Diœceſim contingat, intra octo ad ſummum dies, illius adventum nunciare debeat Vicario Foraneo, qui rem ad Epiſcopum deferat: ſi autem in Civitate, Parochus ipſe de omnibus certiorem faciat Epiſcopum, qui ſibi litteras diſceſſus ab hujuſmodi Sacerdote exhiberi mandet, eaſque inſpiciat, totumque earum tenorem ſedulo expendat. Si enim Ordinarius ſubdito ſibi Sacerdoti licentiam abeſſendi ad certum definitumque tempus indulſerit, facultas celebrandi Miſſam eidem non ultra tempus illud concedenda decernitur. Notanda quoque jubetur dies, qua expeditæ fuerunt litteræ diſceſſus; ne ſcil. ante eam diem, qua inſpiciendæ, ac diſcutiendæ offeruntur, antiquiores ſint duobus, vel quatuor, aut reſpective ſex menſibus duobus nimirum, ſi litteræ confectæ ſint intra Provinciam, quatuor vero, ſi extra Provinciam, in Italia tamen expeditæ fuerint; ſex denique, ſi extra Italiam datæ comperiantur.

Præmiſſorum concluſio. Inſtaur. validius argum.

§. 14. Ex omnibus hiſce tum generalibus, tum peculiaribus ſanctionibus manifeſte deſumitur, quantopere Eccleſia abhorreat ab ea pœna ad effectum perducenda, quam Sacri Canones in Celebrantes non promotos ſanxerunt; quandoquidem tot veluti aggeres hominibus objiciuntur, ne in ejuſmodi delictum labantur, unde locus fiat executioni ejuſdem pœnæ Sacris Legibus definitæ.

Cum ſe ſponte ſiſtentibus, vel crimen ſtatim fatentibus quomodo res tranſigat.

§. 15. Majoris tamen ponderis, ad hoc ipſum evincendum, eſt id, quod ſubjicimus. Siſtit ſe aliquis coram Eccleſiaſtico Judice, ſeque ipſe denunciat, quamvis Sacerdotali Ordine deſtitutum, Miſſarum Sacrificia celebraſſe, vel etiam Sacramentales Chriſtifidelium Confeſſiones audiſſe. Ita ſe ſponte ſiſteus, eo privilegio gaudet, ut impoſitis ipſi ſalutaribus pœnitentiis, dimittatur; niſi tamen in ipſo ſuo Conſtituto diminutus, ut ajunt, vel aliunde præventus fuerit; in his enim caſibus carceribus cuſtodiendus includitur. Sed ſi idem ſubinde Judici interroganti, an ſciat cauſam, ob quam carceribus mancipatus ſit, ſtatim, non expectatis ulterioribus interrogationibus, ſeu quæſitis, ſincere rem totam aperiat; quamvis de illius incurſu in pœnales Apoſtolicarum Conſtitutionum ſanctiones non dubitetur; ideoque dignus ſit, qui ſæculari Foro, uti capitalis criminis reus, libere tradatur; nihilominus admittitur ad beneficium minorationis pœnæ, commutatâ ipſi pœna mortis in damnationem perpetuam ad triremes; uti reſtator bon. mem. Cardinalis Albitius harum rerum peritiſſimus, in ſuo Tractatu *de Inconſtantia in Fide part.* 5. *cap.* 14. *num* 70. *Si vero citatus, & vocatus, ad generalem interrogationem, an ſciat qua de cauſa fuerit vocatus, vel ſciat cauſam ſuæ carcerationis, vel quomodo hic reperiatur, fatetur de plano veritatem, is tractatur, ac ſi eſſet ſponte confeſſus, & cum eo mitius agitur, præſertim poſt condemnationem, ut ſcilicet gravior pœna commutetur in mitiorem &c. Et ita fuit reſolutum in ſacra Congregatione ſub die* 12. *Maji* 1604.

§. 16. II

Digitized by Google

ditus fuit reus quidam capitali pœna plectendus, eo quod Sacerdot. Ordine non inſignitus, Miſſam celebraverat.

§. 10. Cum iis igitur, qui uſque nunc comperti fuerint ad Sacrum Presbyteratus Ordinem non promoti, Miſſam celebraſſe, aut Sacramentales Confeſſiones excepiſſe, juxta rationem hactenus deſcriptam, a competentibus Judicibus, & Tribunalibus agendum decernimus. Sed quoniam hujuſmodi crimen, utpote graviſſimum, & ſatis ſuperque frequentatum, omni ratione præcavendum, &, quantum fas eſt, a Chriſtiana Republica eliminandum, extirpandumque Nobis eſſe cognoſcimus; novam hac de re legem a Nobis ſtatutam per Apoſtolicam Conſtitutionem, (cujus exemplum Epiſtolæ huic adnexum Fraternitas Tua accipiet) in poſterum, poſt tres ſcilicet menſes ab ejuſdem Conſtitutionis data computandos, omnino ſervari, & ad effectum perduci mandamus, Tibique interim, Venerabilis Frater, Apoſtolicam Benedictionem peramanter impertimur. Hæc quoad anteactum tempus Nova in futurum contra nequiſſimum ſcelus parantur ſubſidia.

Datum Romæ apud S. Mariam Majorem die 2. Auguſti 1757. Pontificatus Noſtri ann. 17. Dat. 2. Auguſti 1757. Pont. 17.

CELEBRANTIBUS MISSAM,

Aut Fidelium Confeſſiones excipientibus, ſine Sacerdotali Charactere, ſincera criminis Confeſſio facta in primo interrogatorio generali nihil ſuffragatura decernitur, ad evadendam pœnam traditionis brachio ſæculari, indictam in Conſtitutionibus Apoſtolicis.

BENEDICTUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

Proœm.

DIvinarum, humanarumque Legum cuſtodia vigilantiæ Noſtræ concredita hoc Nobis onus imponit; ut & aſſiduo ſtudio caveamus, ne ſcelera atque flagitia contra ipſas Leges committantur, & ut ea, quæ ab iniquitatis filiis perpetrati contingat, juſto pœnarum rigore, ad formam Sanctionum iiſdem Legibus adſcriptarum, puniri & vindicari curemus.

Prædec. Pontific. Conſtitutiones de Celebrantibus non promotis jam pridem a Pontifice confirm. ac plurib. additamentis elucidatæ.

§. 2. Sane Nos alias, graviſſimum eorum delictum deteſtantes, qui ad Sacerdotalem Ordinem non promoti, Miſſarum Sacrificia celebrare, Fidelium Confeſſiones excipere, & accedentibus ad Euchariſticam Menſam, Panem a ſe nulliter Conſecratum diſtribuere, auſu temerario præſumerent; edita Conſtitutione, quæ incipit: *Sacerdos in æternum*: data XII. Kal. Maji Anno Incarnat. Dominicæ MDCCLXIV. Pontificatus Noſtri IV., antiquiores Prædeceſſorum Noſtrorum Romanorum Pontificum Conſtitutiones adverſus hujus generis delinquentes impridem editas confirmantes & innovantes, complures alias declarationes, atque cautelas addimus, ad eliminandum a Chriſtiana Republica ſacrilegum ejuſmodi facinus maxime opportunas, quæ diſtincte legi poſſunt in citata Conſtitutione noſtra, impreſſa in Bullario noſtro *Tom. I. num. XCVII.*

Nova provid. adverſus novum effugium nunc roboranda.

§. 3. His tamen ampliorem providentiam non ſuperaddere cogimur, ut aliud delinquentibus effugium ibi non enunciatum, & ab invecta ſenſim in Tribunalibus conſuetudine jam ipſis pene conceſſum, quo debitas ibi graviores pœnas plerique evadere poſſent, una cum cæteris per dictam Conſtitutionem noſtram ſublatis, pariter adimamus.

Benigna agendi ratio cum reis delictum ſuum pro-

§. 4. Invenimus ſiquidem hunc morem hactenus obſervari conſueviſſe, ut ſi Reus conſtitutus, quum primum a Judice interrogatus fuerit, an ſciat qua de cauſa carceribus incluſus ſit, aperte & candide delictum ſuum fateatur & narret; tunc is, veluti ſponte confeſſus, ad obtinendam pœnæ minorationem hab-

Digitized by Google

prompte fatentib. jam pro conſuetudine recepta.

litetur; quod nimirum eo recidit, ut ad Triremes, vel ad carcerem perpetuo damnetur, ſed nequaquam Foro Sæculari tradatur, tamquam capitalis criminis reus: quemadmodum præfatæ Prædeceſſorum noſtrorum Conſtitutiones, a Nobiſmet ipſis, ut ſupra diximus, confirmatæ, & innovatæ præſcribunt; uti latius a Nobis expoſitum eſt in Epiſtola Encyclica ad Antiſtites Ordinarios Locorum, & Judices in hac materia competentes, hac ipſa die per Nos data.

Eadem delinquentibus nota, impunitat. pleriſque præſtat.

§. 5. Quum autem experientia compertum fuerit, pleroſque reos, qui Sacerdotali Charactere c rentes Miſſam celebrarunt, aut Sacramentum Pœnitentiæ nulliter miniſtrarunt, de hujuſmodi Tribunalium indulgentia ſatis edoctos, vix unquam omittere, quin ſtatim atque carceribus detenti, & coram Judice conſtituti fuerint, delictum ſuum diſerte confiteantur, ad hoc ut traditionem Foro Sæculari, extremumque ſupplicium exinde conſequens evadant, quumque hac ratione reipſa eveniat, ut vix ullus ſit ex hujuſmodi criminis reis, qui moderationem pœnæ in præfatis Conſtitutionibus ſtatutæ non obtineat; eoque beneficio fruatur, ut quum Sæculari Foro, tanquam capitali judicio damnatus, & mortis reus, tradendus fuiſſet, perpetuo potius Carceri, aut Triremib. mancipetur.

Hujuſmod. praxis in poſterum tempua proſcribitur, & conſtitur. rigor ſervandus jubetur.

§ 6. Idcirco Nos perniciosſam hujuſmodi praxim de medio tollere coacti, motu proprio, & certa ſcientia, ac de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine; per hanc noſtram perpetuo valituram Conſtitutionem decernimus, atque ſtatuimus, in poſterum, videlicet poſt tres menſes a data præſentium Literarum computandos, nulli amplius Clerico, ſive Laico ſæpedicti criminis reos, promeritæ pœnæ minorationem ullam concedi debere, ſive poſſe, intuitu promptæ, apertæque confeſſionis, qua delictum ſuum in circumſtantiis ſuperius enunciatis Judici faſſus fuerit; ſed, ea non obſtante, omnes & ſingulos in præcedentibus Conſtitutionibus hac de re editis comprehenſos, a Judice competente, in caſibus ibidem expreſſis, prævia etiam degradatione, quatenus opus ſit, tradendos omnino fore, & eſſe Brachio Sæculari, capitali pœna puniendos.

Tollitur aliter judicandi, interpretandique facultas.

§. 7. Sicque, & non aliter in præmiſſis cenſeri, atque ita per quoſcumque Judices Ordinarios, & Delegatos, etiam S. R. E. Cardinales, Noſtroſque & Apoſtolicæ Sedis etiam de Latere Legatos, ſeu Nuntios, & in quibuſcumque Tribunalibus, & Officiis, etiam ſpecifica mentione dignis, ſublata cuilibet aliter judicandi, & interpretandi facultate, judicari, definiri, & poſt lapſum trium menſium, ut ſupra, ad executionem, & effectum omnino perduci debere

Derogat. contrarior.

§. 8. Non obſtantibus contrariis quibuſvis generalibus, vel ſpecialibus Conſtitutionibus, Ordinarionibus, & Decretis, nec non dictorum Tribunalium, & Officiorum praxi, ſtylo, ſtatutis, uſibus & conſuetudinibus, etiam immemorabilibus; Perſonarum quoque, Locorum, & Ordinum, Congregationum, Societatum, Inſtitutorum, & Militiarum, Privilegiis, Exemptionibus, & Indultis, quæ ſupradictæ prioris Conſtitutionis Noſtræ executioni decrevimus non obſtare: Quibus omnibus & ſingulis, etiam ad præſentium Literarum noſtrarum effectum, iterum pleniſſime & ampliſſime derogamus, cæteriſque contrariis quibuſcumque.

Sanctio pœnalis.

§. 9. Nulli ergo hominum liceat, paginam hanc noſtrorum Decretorum, Statutorum, & Derogationum infringere, vel ei auſu temerario contraire: Si qui autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem Dei Omnipotentis, ac Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Dat. 2. Auguſti 1757. Pont. 17.

Datum Romæ apud S. Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ 1757. Quarto Nonas Auguſti, Pontificatus Noſtri Anno decimoſeptimo.

J. Card. Pro-Dat.

D. Cardin. Paſſioneus.

VISA
De curia J. C. Boſchi.

L. Eugenius.

Loco † Plumbi.

Regiſtrata in Secreteria Brevium.
Publicata die 11. Auguſti 1757.

DA-

Digitized by Google

DAMNATIO

Et prohibitio Epiſtolæ manuſcriptæ, quæ directa legitur: *Ampliſſimis S. R. E. Cardinalibus, & clariſſimis Theologis in Urbe Præneſte congregatis poſt pacem Eccleſiæ Gallicanæ reſtitutam, & methodum propediem edituris pro ſtudiis peragendis ab Alumnis Collegii Urbani de Propaganda Fide ad Hæreticos profligandos, ad Gentiles, & Atheos in ſinum Eccleſiæ reducendos.*

BENEDICTUS PAPA XIV.

Ad perpetuam rei memoriam.

Epiſt. cui præfixa eſt dilect. hujuſm. *Ampliſſimis &c.* Theologi, quorum examini a Pontific. ſubjecta fuit, damnand., & proſcribend. eſſe cenſuerunt.

CUM ad nonnullos ex Venerabilibus Fratribus Noſtris S. R. E. Cardinalibus pervenerint Exempla manuſcripta cujuſdam Epiſtolæ, cui præfixa eſt Directio hujuſmodi. *Ampliſſimis S. R. E. Cardinalibus, & clariſſimis Theologis in Urbe Præneſte congregatis poſt pacem Eccleſiæ Gallicanæ reſtitutam, & methodum propediem edituri pro ſtudiis peragendis ab Alumnis Collegii Urbani de Propaganda Fide, ad Hæreticos profligandos, ad Gentiles, & Atheos in ſinum Eccleſiæ reducendos*; quæ incipit: *Hæc ſunt Dubia &c.*; ac deſinit in ea verba: *& explodendam novitatem*: unumque etiam ex hujuſmodi Exemplis tranſmiſſum fuerit ad Dilectum Filium Noſtrum Albericum ejuſdem S. R. E. Cardinalem Archintum nuncupatum, Noſtrum in univerſi Status negotiis Secretarium, eo ſcilicet conſilio, ut Noſtris quoque oculis Epiſtola ipſa ſubjiceretur, id quod eſt factum: Cumque officii Noſtri partes ſint, pro commiſſi Nobis divinitus Gregis Dominici cura, animarum periculis, atque detrimentis, quæ ex præfatæ Epiſtolæ lectione & uſu provenire poſſent, Paſtorali ſollicitudine, quantum cum Domino poſſumus, occurrere: Idcirco Nos ſtatim aliquot Viros doctos, Theologicæ facultatis profeſſores, nulliuſque partis ſtudio addictos, elegimus, iiſque injunximus, ut de ea prædicta Epiſtola, deque in ea contentis, judicium facerent, qui ſane mandatis Noſtris diligenter obtemperantes, ſententiis ſuis doctæ prudenterque conſcriptis, unanimiter cenſuerunt prædictam Epiſtolam, utpote refertam aſſertionibus reſpective falſis, temerariis, ſcandaloſis, multimode injurioſis, contumelioſis, impudentibus, captioſis, ſeditioſis, & ſchiſmati faventibus, damnandam a Nobis & proſcribendam fore.

Horum Theolog. judicium comprob. nonnull. S. R. E. Gardin. quibus a Pontif. ejuſdem Epiſtolæ examen fuit demandat.

§. 2. Relato Theologorum examini ſucceſſit aliud, quod Nos ipſi pariter commiſimus nonnullis Venerabilibus Fratribus Noſtris prædictæ S. R. E. Cardinalibus Theologorum Diſciplinarum ſcientia præſtantibus; qui eadem Epiſtola mature perpenſa, ponderatiſque dictorum Theologorum ſuffragiis, in eamdem cum ipſis ſententiam convenerunt, quæque ab illis adducta & firmata ſunt, ſuis quoque calculis comprobarunt.

Rem totam ipſe per ſe Pontif. conſider. & expendit, negotium communicavit cum S.R.E. Card. S. Inquiſit. qui pariter Epiſtol. præſcribendam judicat.

§. 3. Nos denique ipſi, quæcumque in primo & altero examine diſcuſſa fuerant, inſpicere, legere, & conſiderare non prætermiſimus; dictæque Epiſtolæ tenorem cum illius cenſura ſtudioſe comparavimus. Subinde vero Nos ipſi rem totam communicavimus cum Venerabilibus Fratribus Noſtris S. R. E. Cardinalibus in tota Rep. Chriſt. Generalibus Inquiſitoribus adverſus hæreticam pravitatem Auctoritate Apoſtolica deputatis, in Sacrorum Canonum ſanctionibus, graviorumque negotiorum tractatione apprime verſatis; quibus quum omnia diſtincte expoſuerimus, quæ tum a Nobis geſta ſunt, tum a prædictis Theologis & Cardinalibus in priori & poſteriori Epiſtolæ examine præ oculis habita fuerunt; his quoque cenſentibus prædictam Epiſtolam damnandam & proſcribendam eſſe; Nos, inhærentes hujuſmodi Theologorum & Cardinalium judiciis atque conſiliis, ac etiam motu proprio, & certa ſcientia Noſtra, præſentium Litterarum tenore, ſæpedictam Epiſtolam, tamquam continentem aſſertiones reſpective falſas, temerarias, ſcandaloſas, multimode injurioſas, contumelioſas, impudentes, captioſas, ſeditioſas, & ſchiſmati faventes, Auctoritate Apoſtolica damnamus

& re-

& reprobamus, ejuſque Exempla legi, deſcribi, & retineri prohibemus; mandaotes omnibus, & ſingulis Chriſtifidelibus, qui ejuſmodi Exempla penes ſe habuerint, ſeu in quorum manus ſubinde pervenerint, ut illa, ſtatim atque præſentes Litteræ eis innotuerint, hæreticæ pravitatis Inquiſitoribus, ſeu eorum Vicariis, ubi adſit Sancti Officii Tribunal, alioquin Epiſcopis, ſeu Ordinariis locorum, trahere & conſignare teneantur: ſub pœna excommunicationis majoris, quoad Perſonas ſæculares, quo vero ad perſonas Eccleſiaſticas, etiam Regulares, hujuſmodi mandato Noſtro non obedientes, & contrafacientes, ſub pœna ſuſpenſionis a Divinis, ipſo facto, abſque alia declaratione incurrendis; quarum abſolutionem, & reſpective relaxationem, Nobis & Succeſſoribus Noſtris Romanis Pontificibus pro tempore exiſtentibus, reſervamus: excepto dumtaxat, quod excommunicationem prædictam, unioſcujuſque mortis articulo, quo nimirum Confeſſarius quilibet ab hujuſmodi cenſura, ut præfertur, incurſa, abſolvere poterit.

Apoſtol. idcirco auctorit. damnatur ejuſque epiſtolæ exempla legi, deſcribi, & retineri prohib.

§. 4. Quia vero æquum non eſt, ut impunitus remaneat Auctor prædictæ damnatæ, & proſcriptæ Epiſtolæ, qui per aſſertiones, ut ſupra, reprobatas, carpere atque traducere auſus eſt rectiſſimam agendi rationem eorum Cardinalium, quorum Nos conſilio, & opera uſi ſumus, ubi actum fuit de conſcribenda Epiſtola Encyclica, quæ prodiit ſuperiore anno 1756. ſub Dat. die 16. menſis Octobris; idemque contra ipſam Epiſtolam Noſtram Encyclicam audendo, Nos etiam, qui eam conſcripſimus, malignitatis ſuæ jaculis petere non veretur; Idcirco Nos Officio Sanctæ Inquiſitionis committimus & injungimus, ut exactiſſima diligentia adhibita, curet Auctorem ſæpedictæ damnatæ Epiſtol. qui adhuc latet, detegere, & agnoſcere: Volentes, ut ſtatim ac collecta fuerint indicia, quæ ſemiplenam, ut ajunt, probationem conſtituant, ad capturam Rei ejuſmodi indiciis gravati, juxta ſtylum, & conſuetudinem Sancti Officii, deveniatur; deindeque completo & concluſo Proceſſu, ad ulteriores pœnas adverſus eum procedatur, juxta Sacrorum Canonum & Conſtitutionum Apoſtolicarum ſanctiones; ſic exigente juſtitia publica, quæ pernicioſos hujuſmodi auſus ſeveriori vindicta coerceri jubet.

Publicat. harum Litterar. Apoſtol. decernit. & fides earum ſumptis habenda.

§. 5. Ut autem eædem præſentes Litteræ ad omnium notitiam facilius perducantur, nec quiſquam illarum ignorantiam allegare poſſit, volumus, & auctoritate prædicta decernimus, illas ad valvas Baſilicæ Principis Apoſtolorum, ac Cancellariæ Apoſtolicæ, necnon Curiæ Generalis in Monte Citatorio, & in Acie Campi Floræ de Urbe per aliquem ex Curſoribus Noſtris, ut moris eſt, publicari, illarumque exempla ibi affixa relinqui; ſic vero publicatas, omnes & ſingulos, quos concernunt, perinde afficere, ac ſi unicuique illarum perſonaliter notificatæ, & intimatæ fuiſſent: ipſarum autem præſentium Litterarum tranſumptis, ſeu exemplis etiam impreſſis, manu alicujus Notarii publici ſubſcriptis, & ſigillo Perſonæ in Eccleſiaſtica Dignitate conſtitutæ munitis, eamdem prorſus fidem, tam in judicio, quam extra illud, ubique Locorum haberi, quæ haberetur eiſdem præſentibus, ſi exhibitæ forent vel oſtenſæ.

Dat. 5. Septemb. 1757 Pont. 18.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem ſub Annulo Piſcatoris die 5. Septembris 1757. Pontificatus Noſtri anno decimo octavo.

D. Card. Paſſioneus.

Publicat. eodem Die, Menſe, & Anno.

FINIS TOM. IX.

327,220

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

BI